Рік IV. Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер 4 квітня 1929 Ч. 25 (228)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр, — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Закон про переміну віроісповідань

Департамент віроісповідань мін. освіти в Варшаві кінчить виготовляти законопроєкт про переміну віроісповідань, котрий заступить всі досі обовязуючі розпорядки правительств австрійського, німецького й російського. Новий закон дотичить віроісповідань християн, жидів і магометан. Хто змінятиме віроісповідання, мусить сповнити всі обовязки супроти того віроісповідання, яке покидає.

У Львові відкрили большевицьку друкарню

У Львові при вул. Коперника ч. 29, відкрила поліція таємну большевицьку друкарню Комуністичної Партії Західної України, т. зв. „Друкарню Центральної Техніки". Та друкарня була в помешканню Семкова, котре поліція довгий час обсервувала й зауважала, що відтам виносять пачки, пакети і важкі валізи. Коли стверджено, що Семків належить до КПЗУ., зроблено ревізію. Семкова застали як відбивав комуністичну бібулу на цикльостилю. В помешканню знайдено велику скількість протидержавних брошур і відозв. — („Дзєннік Львовскі").

Допущення релігійних законів у Франції

З Парижа доносять: Палата послів приняла закон, про допущення до Франції 8 релігійних, монаших чинів, котрі ведуть свою роботу за границею. Їм звернуть сконфісковані маєтки. За тим голосувало 530 послів, проти 223. Справа допущення иньших чинів, розглядається.

Новий обовязковий предмет — атеізм

Східна Аґенція доносить: Остання статистика в школах СССР. виказала, що в більших містах 42 прц. учеників все ще признається до віруючих, а в провінціональних школах процент віруючих дітей доходить наіть до 91. Супроти того народний комісаріят освіти впроваджує до програми всіх шкіл протирелігійне виховання як обовязковий предмет. (Так виглядає в „гарній державі" за Збручем свобода віри! А наші радянофіли у Львові дальше обманюють народ, що там уряд не веде протирелігійної пропаґанди. А деякі ходять і на приняття до больш. конзуляту).

Жиди боронять своїх синаґоґ

З Мінська (на большев Білоруси) доносять: В останних днях марта совітська влада сконфіскувала дві синаґоґи, щоб віддати їх робітничим клюбам. Тоді товпа жидівського народа силою стала в обороні своїх синаґоґ і прийшло до боротьби. Супроти того влада не відважилася віддати синаґоґи клюбам, але на разі опечатала їх.

(Отся вістка інтересна як доказ ослаблення страху перед террором комуністів, коли жиди відважилися силою боронити своїх святинь).

Анґлія творить нову домінію

В лондонській палаті послів заявив міністер для кольоній, Емері, що вислав свого заступника Вилсона до Уґанди, Кенії й б. німецької Східної Африки, щоб на місци розглянув можливість потично державність лучення тих трьох кольоній і надання їм самоуправи під іменем Східної Африки як домінії. (Так тихо й без гомону творить розумна Анґлія людські відносини в своїх кольоніях, надаючи їм фактично державність під іменем доміній).

Америку відкрили Азіяти

Ґраф Морріс, котрий від 9 літ займаєтьсь розкопками старинних руїн будівель індіянського племени Майя, виголосив на днях відчит у Вашінґтоні. Він сказав: Удалося вже відкопати руїни третьої й наймолодшої „Святині Борців". Чудово представляються поліхромічні мальовила на колюмнах, котрі колись підтримували дах святині. Вони виконані в красках: червоній, зеленій, жовтій, синій і білій та представляють сцени боротьби. Дати будівлі не можна вже ствердити, хоч знайдено цеглу на котрій дата була вирита, що видно по початкових знаках. Найцінніща знахідка се мозаїка, зложена з 2500 туркусів, котра стояла на головнім вівтарі. Такі туркуси добувають тільки в Арізоні й Новім Мехіку, отже відтам їх мусіли привезти. Та робота свідчить про дуже високу колись культуру здичілого тепер племени Майя. — У звязку з тими відкриттями твердить знавець культури Майя, д-р Томаґан, що подібні будови знаходяться на границі між Сіямом і Камбоджею в Азії, супроти чого приймає, що тамошні Азіяти відкрили Америку давно перед Колюмбом.

Зближення протестантів з православними

Преса доносить: Анґл. архиепископ з Кентербери, відомий приклонник зближення протестантизму з православієм, відвідає в своїй подорожі Царгород, Атени, Александрію, Софію, Білгород і Букарешт. Подорож його має на ціли пропаґанду того зближення.

Як живеться урядникам в раю

АТЕ. доносить: З Москви повідомляють, що учителі, лікарі й аґрономи в цілім ряді місцевостей вже третий місяць не одержують платні від сов. влади. Нужда між тими урядниками страшна: Також союз умових працьовників звернувся до сов. влади з жаданням виплати залягаючих платень. (А комісарі за кордоном уряджують такі приняття й пири, яких не уряджували навіть царські посли за найлучших часів Росії).

Крах банку Райфайзена

Як большевики обдурили той банк на 50 міліонів?

В Берліні наступив крах одного з найстарших і найсолідніще загосподарованих банків Райфайзена, причім понесли тяжкі страти великі маси якраз найубожших людей. Берлінський „Руль" так описує причину того небувалого краху.

Комуніст Уральцев в компанії з зятем Рикова, голови ради „народних" комісарів у Москві, предложив банкови Райфайзена „спілку" для переведення надзвичайно „корисних" операцій у такім ділі: Коли французи окупували Рурську область, сконфіскували там велику масу хемікалій і фарб у німецьких фабриках та продавали їх по цінам далеко нищим, ніж були на німецькім ринку. Отже Уральцев і зять Рикова намовили берлінський банк Райфайзена до масового закупна тих річей з тим, що зобовязалися перепродати їх совітському правительству по далеко вищій ціні. Банк Райфайзена, бачучи в компанії Уральцева зятя „самого" Рикова, дався підвести і для переведення тої операції уділив обманцям міліонових кредитів. Обманці задемонстрували представникови банку куплені „склади річей", причім солідному Німцеви ані до голови не прийшло, що більшість скринь, які йому показували обманці, була зовсім порожна.

Коли Уральцеви вдалася та штука, він предложив тому банкови ще „лучший" інтерес, а саме: збудувати в Дрезні нову хемічну фабрику спеціяльно для торговлі з совітами. В тій ціли знов отримав кредити від банку. При помочи тих кредитів робив неймовірні „комбінації", а саме: купував у тім банку акції того підприємства і платив таки грішми того банку, одержаними на иньші кредити. Куплені в той спосіб акції продавав иньшим банкам і знов одержував від них нові кредити.

Здобувши собі в той спосіб довіря й великі гроші, зачав „жити": утримував при собі цілу банду „прихлебателей" і правдивий гарем. В його бюрі при Авґсбурґештрассе постійно можна було бачити елеґантно одягнених „дам", обвішаних дорогоцінностями. Перед його бюром-гаремом стояла ціла кольонна роскішних авт, що розвозили Уральцева і його приятелів та приятельок. Вся та банда харчувалася в найдорощім берлінськім ресторані Херхера, де платили божевільні суми. В часі одного пира Уральцев замість напивку („трінкґельду") подарував старшому кельнерови — автомобіль!

На таке „життя" нарвав він у самім банку Райфайзена 50 міліонів марок (поверх 100 міл. зол.). А коли його обманства викрилися, він вспів утечи до Парижа, де також пробував подібних штук. Одначе французькі банкірі були обережніщі від німецьких і Уральцев не „заробив" там нічого. А що решта „зароблених" в Берліні міліонів при його гулящім житю скоро розійшлася, отже він приїхав знов до Німеччини, щоб там продати доволі значні недвижимости, які були заінтабульовані на його жінку. Та сим разом не повезло: його пізнали в Берліні й на днях увязнили.

Отсей випадок большевицького обману, в котрім взяв участь навіть зять „самого" Рикова, повинен бути пересторогою для всяких кооператив, до ко-

о. СЕВЕРИН САПРУН.

Церковний спів у школі

(Про конечність скликання в тій справі катехитичного зїзду)

Не знаю, чи є яка ділянка нашого церковного життя так поставлена в тінь — так недоцінювана і що так скажу — майже легковажена — як наш церковний спів. Се навіть тяжко зрозуміти, коли візьметься під увагу світлість і величність нашого східнього обряду. Якраз спів у грецькій церкві — був тим, котрий по переданню плінив послів св. Волод. Вел. — і рішив про зроблений тоді вибір? Ми одержали в спадку сей прекрасний спів, — та не знаю чи є в Галичині одна церква де спів її зробивби таке враження — як тоді, 1000 літ назад...

Сьогодня справа представляється так, що по містах калікують ріжні хори, виконуючи нераз дуже дивоглядні репертуари, — а всенародний спів випхано на село, і то як найдальше від міста. Там він животіє відданий на ласку традиції — ніким не піддержуваної... Якраз про сей всенародний спів хочу кілька слів написати.

Для піддержання його, для кермування ним, для вивчення як найширших мас вірних — надається найкраще — школа.

Шкільна дітвора радо горнеться до участи в церковнім співі. А вивчивши пісню, вона несе її по своїх родинах, і вивчену у школі пісню дуже скоро співає ціле село. Тут якраз лежить велике завдання священика, що вчить релігії в школі... Мігби хтось сказати, що ся справа належить до учителя співу!.. Однак так воно не є. Раз з огляду на се, що по школах, де вчиться гр.-кат. молодіж, тими учителями суть переважно чужі, котрі зівсім не вміють церковного співу, як також тому, що справа науки церк. співу у школі — не лежить тільки в інтересі самого співу.

Всі відчуваємо добре, яким важним чинником у релігійнім життю нашої молодіжи є добрий церковний спів.

Ним дитина величає Бога, через нього ростуть релігійні почування. Співом дітвора визнає явно свою віру, — і вкінци причинюється до звеличення св. обряду.

Так отже се нероздільна часть релігійного виховання дітвори, і яко така повинна бути складовою частю науки релігії в школі, і з тої рації належить до катехита.

Застановімся:

1. Яка форма церк. співу надається найкраще до ведення в школі?

2. Який матеріял впроваджувати?

Насуваються на думку три роди співу: 1. На один голос, всеї молодіжи — 2. на два голоси рівнож загалу молодіжи — 3. спів самого хору шкільного, се є вибраних.

Спів на один голос, т. зв. спів унісонний, завдяки тому, що кожда одиниця бере чинну участь — має першорядне значіння для релігійного життя молодіжи. Тут не ходить о попис своїм голосом; тут кожда одиниця підпорядкована загальному співови. Безперечно, під музичним оглядом се перший степень мистецтва — однак завдяки щирому і глибокому релігійному почуттю, що проникає скромні строфи релігійної пісні — той спів викликує у кождого глибоке враження. З огляду на се такий спів має куди більшу релігійно-виховуючу вартість, чим спів хоральний. Сей спів дасться перепровадити в кождій вселюдній школі від кляси 1 до 7 включно. Кождий священик може без труду і без спеціяльних підготовань вести такий спів. Якби в кождій клясі навчити на місяць тільки одну пісню, то за шк. рік умілиби дїти 10 пісень, а за 7 літ науки — до 70 побожних пісень.

А колиб тільки одну осьму часть тих пісень защіпилося в кождій парохії — то стан бувби далеко лучший від теперішнього. Певно, що багато може в тім ділі допомогти катехитови учитель або учителька. Треба одначе, щоб учитель хотів допомогти, і щоб умів допомогти. Колиж нема в тім напрямі праці учителя, то катехит не може полишити сеї ділянки облогом.

Також спів двоголосний дасться перевести в практиці без надмірних зусиль. Певна часть дітвори зовсім певно так обдарована добрим музикальним слухом, що сама буде добре співати другим голосом.

Колиж одначе приходить се з надмірним трудом і для катехита і для дітвори, то се річ зайва тратити час на конечне ведення двоголосного співу, бо не се ціль, — а сей великий вплив релігійно виховуючий який має релігійна пісня, а який пливе зі змісту, її простих, щирих слів і такихже мельодійних ходів, котрі в збірнім виконанню дістають знамя величности.

Коли возьмемо під увагу спів хоральний, с. є спів вибраних учнів з кількох кляс — то мусимо вправді признати, що він стоїть під оглядом артистичним вище від попередніх, одначе не дорівнює під оглядом релігійно-виховуючим співови унісонному.

Яко такий не може він бути предметом обовязуючим катихита. Катихит повинен інтересуватися — і хоральним співом, оскільки в школі ведеться, головнож добором пісень.

Тут ходить головно о середні школи. Та срава співу церк. в сер. школах домагається особно обговорення. — Переходимо до справи добору церк. пісень.

Тут дасться відчувати брак доброго шкільного співаника. Такий співаник мусить містити передовсім пісні легко уложені — і в регістрах, що не переходять голосової спроможности дітей. Коли в пісні приходить звук вищий чим d, e, (4 лінія, 4 поле) — то

трих підмазуються в ріжних краях большевицькі обманці, нераз через всяких підставних ніби-радикалів, а часом і дуже поважних обмотаних ними діячів, котрі остають буцімто в опозиції до большевиків. Всякі обіцянки емісарів большевизму се „сплошной обман“ — і не допомогу кооперативам мають вони на оці, тільки їх визиск і руїну. Хто не вірить, той змірить!

Філософічний фейлетон „Н. З.“ з 4. IV. 1929. (4

Емануїл Кант

Великий зворот у новій філософії.

Виклад для освічених людей всіх станів.

Чимало оспорювано практичну вартість категоричного імперативу.

Коли глянемо на нього у його широкому значінню як на сам рішучий наказ, у всьому поступати морально, то він — правда — ненарушимий, але не являється новою віскою. Цеж основний закон всякої етики, особливо християнської. У звязку з цим пригадувано навіть одного святого, котрий називається таксамо як наш фільософ, а саме Йоганнес Кант (Cant). Він у своїй сумлінности пішов так далеко, що вернув до розбишак, котрі домагалися від нього грошей і віддав і той гріш, який припадково забув у кишені. Цей гарний приклад наводять як примір на те, що категоричний імператив у свойому загальному значінню не був уоснований щойно „Критикою практичного розуму“. Це й сказане у гарному присліві:

Der Johannes Cant
Lange vor dem Immanuel Kant
Den kategorischen Imperativ erfand.*)

Коли докладніше розглянемо категоричний імператив, побачимо, що він має свої прикмети як також і слабі сторони. Це заслуга Канта, що він рішучо підчеркнув, що один і той сам моральний закон обовязує всіх людей без виїмку. Це має значіння у відношенні до т. зв. „панської моралі“ (Herrenmoral), яка великим умам хотілаби признати виїмкове становище, а також у відношенні до скрайного індивідуалізму, котрий говорить, що кождий чоловік має свій питомний життевий закон.

Гідне уваги також і це, що Кант з однаковою рішучістю прикладає моральні норми до всіх ділянок людського життя, до публичного життя не менше як і до приватного. Він з натиском підчеркує, що не вільно розривати політики й моралі і не вільно основувати політики виключно на державній проворности й самолюбстві. У звязку з цим розвиває він ідеали, котрі досі лаяно як непригожі для життя, а котрі сьогодня стали домаганням дня: Політику насильства заступити політикою права, усунути тайну дипльоматію, створити союз народів і вічний мир. Він переконаний, що мораль принесе також благословенство державі. А коли прийде до конфлікту між моралю й державним інтересом, то офіру має принести не мораль, але політика. Бо моральний закон має свою безумовну важність: „Право людини муситься уважати святим, хочби це мало коштувати не знати як високих жертв пануючу владу. Тут не можна йти половинною дорогою, не можна придумувати щось посереднє в роді прагматично*)-обусловленого права (між правом і хісном), тільки всяка політика мусить склонитися перед першим“. (Zum ewigen Frieden. Reclam. Стор. 49)

З другого боку не можна заперечити, що категоричний імператив за мало узглядніює право індивідуальности й особливих умов життя. Це певне, що моральні основні закони мають своє значіння для кождого, але їх примінення мусить рахуватися з ріжнородністю обставин. І те, що в одному випадку може бути добре й дозволене, в другому треба заборонити або відраджувати. Як що це переочимо, тоді категоричний імператив доведе легко до фальшивих осудів. Напр. евангельські ради мусіливби ми тоді признати морально недозволеними, бо дівництво й добровільне вбожество не можуть стати загальним законом, інакше істнування людської суспільности булоб загрожене. А проте воно й добре й пожиточне, що дехто, особливо до сього розположений відмовляє собі того, щоб неподільно служити Богу й добру ближнього.

3. Моральна автономія.

Коли питаємо за джерелом морального закону, Кант вказує з великим натиском, що він мусить сам виходити з нутра людини. Це і єсть наука Канта про автономію моральної волі. Автономія значить тільки що право самоозначення, вона є „прикметою волі, бути самій для себе законом“. (Grundlage der Metaphysik der Sitten, Reclam. Стор. 85). Протилежне до неї це гетерономія, себто означення волі чужою силою. Тільки автономія, виводить далі Кант, відповідає достоїнству особистости. Вона одна уґрунтовує також моральне діяння. Бути

---

*) Іван Кант винайшов категоричний імператив давно перед Емануїлом Кантом.

*) Прагматизм як фільософічний спосіб думання уосновав щойно американський фільософ Вільям Джемс (*1842 †1910). Головна суть його науки отся: Думки й переконання тоді правдиві, коли вони хосенні для життя. Людське пізнання залежить від хотіння, а почування се основа релігії. Нема незмінної правди. Правдиве тільки те, що себе оправдало в життю, в практиці. — Примітка Ред.

Політичний огляд

Львів, 31-го березня 1929 р.

Найважніша політична подія минулого тижня в межах польської держави — то закриття бюджетової сесії сойму. Само собою, воно банальний факт у функціях новочасної держави. Та беручи під увагу обставини, серед яких те закриття наступило, і досьогочасні взаємини між урядом і соймом, мусимо бачити в сім на око нормальнім факті першорядну політичну подію.

Склалося наперед так, що до сього відрочення прийшло рівно в рік після відкриття нового сойму, що вийшов із виборів, ведених під кличем боротьби з виродженим соймоправством і необхідности створення й обезпечення сильного трівкого уряду. Не вважаючи на розмірно великі успіхи уряду в тих виборах, більшість нового сойму показалася таки неприхильною таким намірам уряду, і зараз першого дня почався гострий конфлікт між обома сими головними чинниками державного життя. Боротьба зосередкувалася коло питання реформи конституції, що малаби провести новий поділ компетенцій між владами законодатною і виконуючою. Висловом змагань уряду і прихильної йому частини послів був законопроєкт нової конституції знаної групи ББ. (Безпартійного Блоку). Коротка характеристика сеї задуманої реформи була вже подана в нашім політичнім огляді.

Ну, і щож показалося по цілорічних змаганнях між урядом і соймом? Наперед те, що всесильний від 3 літ уряд не вспів перемогти свойого противника і накинути йому свою волю: не тілько, що прихильний урядови проект нової конституції не знайшов у більшости жадної прихильности і сьогодні немає найменшої надії, шоб він був ухвалений нормальним законодатним шляхом; ся більшість здобулася навіть на відвагу й енергію поставити уряд (формально одного тілько міністра фінансів, за буджетово-правні провини) перед Трибунал Стану. Одночасно показалося, що за той рік настрої серед широкого громадянства сильно змінилися: коли рік тому уряд і його змагання тішилися доволі широкою популярностю, натомість сойм був т. ск. непочесною „притчою во язициx", то тепер можна сказати, що сойм закінчив перший рік своєї діяльности значним політично-моральним успіхом в очах загалу, а уряд виявив слабість у тім самім напрямі. Одначе разом з сим розділ політично-фізичних сил остав як досі, себто в руках уряду полишається дальше вся реальна влада. Значить, змагання ще не вирішені, і Польща — щодо дальшого свойого внутрішнього розвитку — стоїть перед новим знаком запиту і перед усякими можливостями.

Є ріжні причини, що ся перша частина боротьби між урядом і соймом, чи радше боротьби двох політичних ідей — ідеї сильного уряду проти ідеї могутнього сойму — закінчилася невдачею уряду, хоч тілько моральною. Сей останній допустився цілої низки політичних і тактичних помилок, м. ин. переціняв свою фізичну перевагу та недоціняв моральних моментів у громадянстві; натомість соймова опозиція, дарма, що зложена з дуже ріжнородних і поспільно суперечних елементів („ендеки" і „пепеси"!), виявила багато тактичної зручности і вміла приєднати для себе значну частину громадянської думки.

Вислід такий, що головний предмет спору — реформа конституції у протидемократичнім напрямі — сьогодні неможливий до вирішення нормальним законодатним шляхом. Що більше, є підстави думати, що новий конституційний закон не мігби бути й накинений поза парляментарним способом: не тілько широке громадянство зустрілоб його неприхильно, а хто знає, чи він сьогодні діставби й санкцію голови держави... Розвязка отже конфлікту мусить іти в иншім напрямі. На разі зарисовуються дві можливости. Або уряд піде на частинні уступки соймови і, занехуючи досьогочасних метод ігнорування і колючок, шукатиме співпраці з ним; або хопиться останнього способу: розвязання сойму і переведення нових виборів в надії, що сим разом здобуде абсолютну більшість мандатів. Сей другий спосіб у найблизшім часі мало правдоподібний й уряд на ньому нічого не вигравби. Тому треба радше рахуватися зі зворотом його до спроби якогось ліпшого „модус'у вівенді" зі соймом.

Так представляється в найзагальніших рисах внутрішно-політична ситуація на підкладі конституційної кризи в Польщі. Як бачимо, навіть у такій молодій державі справа ся дуже трудна до вирішення й мала надія, шоб тут дійшло до витворення нового устроєвого типу ще поки такий тип не повстане там, звідки взагалі йде політичне світло, себто на Заході.

Тимчасом нас, Українців, цікавить і журить инше питання. Яке становище в сій конституційній боротьбі займили ми, чи пак, яку політичну ролю і з яким успіхом відограла у згаданім змаганню між урядом і соймом наша парляментарна репрезентація? Розглядови сього питання присвятимо найблизшим разом деяку увагу.

така пісня вже для дітий за висока.

Взагалі церковна пісня повинна бути проста, не надто переладована музичними штучками так, шоб була для всіх приступна

Дальше повинна се бути дійсно пісня церковна, значить поважна і повна змісту і то змісту духовного. Та все до тепер сказане – має характер загальний, а требаб конкретно подати, яких пісень, в котрій клясі належить вивчити. — Та справа є тільки одним з мотивів попираючих конечність катехитичного зїзду — деб вона могла бути докладно обговорена й вирішена.

Одна тут річ неспірна, що справа навчання церковних пісень шкільної дітвори оо. катехитами — мусить стати одним із середників релігійного виховання молодіжи, та що унормування сеї справи сталоб першим і чи не рішаючим етапом подвигнення нашого упадаючого всенародного церковного співу.

послушним зовнішньому законови, воно — правда — „легально", себто відповідає законови, але це не є моральне діяння. Наше дійство щойно тоді моральне, коли наказ виходить з нутра душі.

Та наука Канта про автономію була предметом подиву і звеличання. Шіллер каже про неї так: „Направду, ні один смертний чоловік не сказав більшого слова, як це Кантівське: Означи себе із себе самого!" Ця наука відповідає самопевній свідомости модерного чоловіка й доведена ним аж до найдальших послідовностей. З покликом на автономію волі відклонено всякий авторитет у моральній ділянці. Так відмовлено церкві права видавати закони, обовязуючі в сумлінню. А далі усунено також Бога як морального законодавця. Вкінці відкинено навіть те, шоб загальний закон розуму міг якнебудь вязати і признано право одиниці, порядкувати своє життя відповідно до власного істотного закону або й відповідно до власних забаганок. Таким робом автономія стає самоволею і тоді панує засада: Дозволено те, що подобається.

Та Кант стоїть далеко від таких крайностей. Ми вже бачили, що він ставить домагання до кождого, підпорядковуватися загальним законам. У нього автономія — це не панування субєктивної самоволі, але панування людського розуму, який находить свій вислів у кождій особистости і який у всіх особистостях уповні узгіднений. Також Бога у своїй етиці Кант не поминає, навпаки — у своїому остаточному виводі виразно спроваджує моральний закон до нього. Чоловікови не признає він повної суверенности. „Ми, правда, є уставодавчими членами держави моральних обичаїв, яка можлива через свободу, а через практичний розум набирає для нас значіння і важности. Та рівночасно ми піддані, а не начальники цеї держави. Непризнання того, що ми сотворіння на нищому ступні і спротив фальшивої амбіції проти пошани святого закону вже означує відпадення від цеї держави". (Kritik der praktischen Vernunft. Стор. 100).

До певної міри Кант признає навіть необхідність церковного авторитету. Одначе він звязує моральний закон з Богом тільки дуже свобідно й поверховно. Для обоснування морального зобовязання не притягає Кант думки про Бога. На його погляд моральний закон вже тому зобовязує, бо це закон розуму, а щойно пізніще він має бути узнаний також як Божий наказ. З тим відпадає внутрішній звязок, і більше рішучим умам легко насувається думка, що це зовсім зайва річ, відносити моральний порядок до Бога. Таким чином Кант у дійсности підпоміг радикальніщі змагання.

Далі і це треба брати на увагу, що наш фільософ уважає морально оправданими тільки такі Божі й церковні закони, які вже і без того вказані розумом як необхідні. У моральній спільноті, каже він, можливі також закони, котрі не мають ніякої внутрішньої необхідности, тільки полягають на зарядженню начальства. Велику кількість того рода законів находимо у всіх істнуючих церквах. Ці закони як і закони державні зобовязують найвище до зовнішнього послуху й угрунтовують діяння легальне, а не моральне. Майбутня церква чистого розуму не буде знати таких законів. У ній буде Бог провадити душі виключно засадами, насадженими розумом.

У цьому подвійному обмеженні Божого авторитету бачимо помилку науки Канта про автономію. Моральний закон мусимо звязати з авторитетом Бога кріпше і більше внутрішньо. Моральний закон уосновує моральний обовязок не як закон людського розуму, але в першу чергу як закон Бога. Бо про дійсне зобовязання можна говорити щойно тоді, коли вища воля бере чоловіка в свою службу, а безумовний обовязок, яким є моральний обовязок, може наложити тільки воля абсолютної істоти. Як найвищий пан має Бог тоді також право видавати заповіді не тільки за посередництвом людського розуму, але також безпосередно. Таким робом має також право зі своїми заповідями виходити поза обсяг морального права природного.

На всякий випадок одно без сумніву певне — і в цьому лежить правдиве зерно науки про моральну автономію: Хоч моральний закон походить згори, він мусить перейти через наш розум і розум мусить його признати правним, коли він має стати законом для нашої волі. Він може зобовязати чоловіка тільки через сумління. Правда, сумління це не найвища, але найблища і безпосередна норма людського діяння. Одначе Кант ані перший не висказав цю основну правду, ані на ново її не відкрив. Вона вже через евангеліє стала непропащим добром культурного людства і находить свій вислів у старохристіянській засаді: „Усе, що діється не з переконання віри, гріх". (Рим. 14, 23).

(Дальше буде).

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Двоякі прапори Апост. Столиці. З Риму доносять: Комісія для церемоній Ватикану займається устійненням нових прапорів. Будуть приняті два роди папських прапорів: 1) Для будинків, що підлягають суверенности св. Вітця, прапори жовто-білі з тіярою і двома ключами, на жовтім патику. 2) Для будинків, що мають тільки право екстериторіяльности на чужій території, без тіяри і без ключів, а зрештою того самого вигляду.

Реорганізація папських секретаріятів. „Нае фрае Прессе" повідомляє з Риму, що Св. Отець перепровадить незабаром реорганізацію своїх державних секретаріятів. Два секретаріяти, що підлягали монс. Пізардо й монс Боргончіні-Дука, будуть получені і піддані кард. Ґаспаріеви. Всі бюра будуть перенесені з ватиканської палати до иншого будинку. В палаті мешкатиме тільки Св. Отець і кардинал-секретар держави. Опорожнені таким робом апартаменти, будуть зарезервовані для визначних гостей і для нарад конкляве.

Девятим конкордатом від хвилі покінчення світової війни є конкордат італійський. Перший був латвійський, відтак баварський, польський, два литовські, французький, чехословацький і португальський. Італійський конкордат уважається в церковних кругах за найважніший, бо він дотичить держави наскрізь католицької, що має 42 міліони населення і найосновніше розвязує численні політичні й релігійні проблеми.

За всесторонну освіту богословів. Часи зміняються. Життевим питанням нинішної хвилі є відповідно приготовити кандидатів на душпастирів до змінених життевих обставин. Наступ на Церкву й релігію провадять ворожі чинники щораз настирливійше й основніше. Могутня преса освідомлює щораз більший загал не тільки про випадки дня, але й про найрізніші основні питання людського знання. Длятого й виростає конечність, щоб нинішні душпастирі могли скоро, ясно й переконуючо давати відповіді на всякі запитання в справах релігійних, котрі мучать сьогодні загал пересічної інтеліґенції, котра всі відомости свої черпає головно з пресових статтей. І тому з нагоди номінації нового ректора католицького університету у Вашінґтоні, звернувся Св. Отець до архієпископів Америки з письмом, у котрім взиває їх, щоб доложили всіх старань для піднесення й поширення університету. Щоб могти суперничати з численними невтральними й антирелігійними установами й щоби молодь могти від них відвернути, вважає Св. Отець конечною річчю, щоб католицький університет під жадним оглядом їм не уступав ні щодо скількости факультетів, ні щодо вартости їх професорів. Для американських католиків католицький університет має величезне значіння. Від нього залежить не тільки вартість духовенства, але й образування молоді, котра булаб у можности оборонити свою віру й права Церкви. Ці глибокі думки Св. Отця відносяться очевидно не тільки до Америки, але м. и. також і до нас Українців, що перші граничимо й стоїмо фронтом до воюючого антихристового комунізму.

Союз католицьких письменників Австрії улаштував від 10. до 17. березня свій другий з черги „тиждень" катол. письменників. Щодня відбувалися реферати на теми католицького письменства м. и. також і чисто практичної натури. „Тиждень" отворив міністер освіти Р. Шміц. На торжестві отворення промовляли кард. архієпископ д-р Піффль і президент держави В. Мікляс.

Нікого інакше не зробили лучшим, як тільки останками того добра, які ще є в нім самім. (Кант).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

В ПОЛЬЩІ політична ситуація стає все дивніща і складніща. До найдивніших в історії парляментаризму належить ситуація консерватистів, найбільш виробленої частини проурядового бльоку ББ. Консерватисти з узасаднених господарських причин засадничо противні етатизмови. Оден з їх бесідників доказував недавно в сенаті, що пр. кошти продукції одної тонни соли виносять в державних салінах аж 50 зол., а приватні саліни Т-ва „Солвай" доставляють державному монополеви тонну соли по ціні 28 зол. і розуміється, ще заробляють на тім...

Подібно діється і в иньших областях етатизму. Одначе — хоч консерватисти бачать усе те, то таки з патріотизму не рвуть звязків з ББ. А що й соціялісти з доктринерства прихильно дивляться на етатизм (бо він мнимо „соціялізує" господарку), отже фактично існує тиха, етатистична більшість — при всій політичній розбіжности і навіть ненависти. Та до якого часу видержать консерватисти на своїм важкім і нельотічнім становищі, трудно предвидіти — мабуть і їм самим.

НІМЕЧЧИНА. Другого дня лат. Великодних свят наступило офіціяльне влучення одної з найменьших німецьких „державок", а саме державки Вальдек до Прусії. Тогож дня прибув до місточка Арользену, столиці Вальдеку, пруський міністер внутрішних справ Ґжесінский й обняв владу над територією Вальдеку іменем Прусії. В його присутности вивішено пруські прапори на резиденції дотеперішнього правительства Вальдеку. Факт сей стався на підставі умови.

ІТАЛІЯ. Преса фашистів підчеркує з задоволенням, що в часі останніх виборів Італійці, що перебувають на еміґрації, прислали з чужини 100.000 голосів на урядову лісту. Вправді тих голосів при виборах не вчислено, одначе вони мають особлившу вартість, як вислів солідарности з урядом рідної землі.

В ІНДІЇ, найбогатшій кольонії Англії, большевицька пропаґанда зачинає давати овочі. В Бомбаю переведено численні арештування больш. аґітаторів. Прядільні бавовни стоять під охороною війська. Англійські й індійські військові відділи патролюють на вулицях міста. В Калькуті, Туні й иньших містах відбуваються численні ревізії.

ЯПОНІЯ ГОДИТЬСЯ З КИТАЄМ. З Шанґаю доносять: Провідні китайські орґани преси принесли статті під заголовком „Зворот". В них повідомляють про близьке порозуміння Японії з Китаєм. Вже осягнено згоду в справі вицофання японських військ з провінції Шантунґ і взаїмних відшкодовань. Бюро Райтера доносить, що японські війська опорожнять Шантунґ в маю. Подібні заяви оповістив китайський національний міністер д-р Ванґ і японський посол в Китаю Йошізава.

—o—

Вісти з „Рідної Школи".

Загальне зіставлення сьогорічної коляди на „Рідну Школу" по повітам і громадам передала Головна Управа „Рідної Школи" якраз до друку. Ті повіти, громади, Кружки „Рідної Школи", товариства, гуртки і поодинокі особи, котрі займалися збіркою коляди на „Рідну Школу", а досі не вспіли ще прислати зіставлення чи грошей, — зволять зробити це відворотною почтою. Тоді можна їх буде ще в останній хвилі помістити у загальне зіставлення вже в часі його друку. Хто й тепер спізнить, то очевидно не буде міг увійти до загального зіставлення. — Як гроші з коляди так і зіставлення слати прямо до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10. — **Головна Управа „Рідн. Школи".**

—o—

НОВИНКИ

Українську Студентську Громаду у Львові розвязав ректорат університету, подаючи за причину „діяльність тої громади, котра виходить поза круг ділання, устійненого статутом". Майно товариства переходить на власність „Просвіти".

Відділ повстанців, званий „Відділом Чорної Оксани" появився на Полтавщині й винищує комуністів, як доносить АТЕ. Чрезвичайці досі не вдалося його зліквідувати.

На Кубані й півн. Кавказі відправила большевицька влада поверх 23.000 старих урядників і всяких „служащих" та заступила їх недосвідченими молодиками, бо вони виховані вже в черв. школах. Нужда між відправленими страшна, а червоні „юнощі" не вміють перевести ніякого діла до кінця.

Ціни продуктів на півн. Кавказі страшенно підскочили: Пуд житної муки 5 до 6 рублів, пшеничної 18 до 20, воловe мясо 38 до 50 коп. фунт, цукор (пісок) 35—40 к., масло 1 ф. 50 к. до 1.75 фунт і т. д. Перкаль 85 коп. метер і скоро стає стиркою. Словом — дорожнеча велика!

Чрезвичайка розпочала в цілім СССР. конфіскувати книжки Троцького.

Сніговія на Сицилії, котра там шаліла в останніх днях березня, понищила великі помаранчеві й цитринові сади в провінції Сиракуз.

Катол. театр і кіно в Індіях. В Малябарі завязалося Тов. Католиків для поширення катол. драм і фільмів між католиками Ґіндусами. Рівночасно архиеп. Кандатґіль заложив організацію для продукції фільмів. Тамошні католики належать до обряду сирійсько-малябарського. Є їх 450.000.

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналій, о повідомлення їх про речинець місії хоч один тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 368 1-3

ПРОЩА ДО КРЕХОВА.

Марійська Конґреґація Пань уладжує в маю н. р. прощу до Крехова (точний речинець пізнійше), тому проситься зголошуватись (хто хоче брати участь в прощі), найдальше до 1. мая. Гроші (20 зол.) і зголошення слати на адресу: **Ол. Несторовичева, Перемишль,** ул. Шашкевича 15/I.

ОГОЛОШЕННЯ

ДЯК ІСПИТОВАНИЙ пошукує посади. Може вишколити концертово хор, провадити орхестру, аматорський гурток, кінноводство кооперативи. Зголошення слати до уряду парохіяльного в Жизномирі, п. Бучач. 409 5—5

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша б бл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замість готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 9—100

Будови Церков

пляни затверджені Воєвідством, кошториси для будови і саму будову

виконує по цінах конкуренційних

Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

арх. будівничий

Львів, вул. Содова 3. II. п.

410 (бічна Потоцького). 3—8

В Централі **ПАНЧІХ**

ПФАУ, Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

3866а 31—50

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 7 квітня 1929 Ч. 26 (229)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Уступлення правительства Бартля

Як того й можна було сподіватися, премієр Бартель витягнув консеквенції з важкої ситуації, в якій знайшовся уряд й уступив. З ним зсолідаризувався уряд міністрів. У хвилі коли замикаємо число, нема ще певних вісток про повний склад нового правительства Польщі. Кружляє характеристична вістка, що при новім уряді буде утворений секретаріят для справ національних меншостей і що першим його шефом має бути жид, Др. Розмарін.

Новини з Великої України

(АТЕ). „Комуніст" доносить, що протисовітський настрій на Вел. Україні росте. В Кременчузі відкрито велику таємну орґанізацію „Кінець совітам", до котрої належали головно робітники. Та орґанізація видала відозву, щоб на випадок війни з Анґлією, виступити проти большевиків, бо їх правління невиносиме. Подібну орґанізацію відкрито в Луганську. В Єлисаветграді молодий робітник 5 вистрілами з револьвера тяжко ранив больш. журналіста Горинського.

Уступлення австрійського правительства

Кабінет о. Зайпля подався до димісії, котру принято. Як причини уступлення подав о. Зайпель неполагодження зміни законів про льокаторів і судівництво та нагромадження аґітаторами (розуміється соц. дем.) великої ненависти проти його особи і катол. Церкви. В політичних кругах уважають ті причини нерічевими.

З большевиками годі договоритися

Телеґр. Аґенція Юніон доносить: Велика деле ґація анґлійських промисловців і купців, зложена з 150 осіб, оглянувши ситуацію на місци, прийшла до переконання, що нема ніякої можливости поширити торговельні взаємини між Анґлією й совітами. Орґан „Сондей Таймс" стверджує з обуренням, що больш. цензура брутально обмежувала річеві звіти анґлійської деле ґації, перекручувала її депеші й так висилала їх до Лондону...

Весілля престолонаслідника Норвеґії

Преса доносить: Від 700 літ не була столиця Норвеґії Осло (до недавна Христіянія) в екстазі такої радости, як тепер з приводу весілля свого першого (по відзисканню самостійности) престолонаслідника. В улицях столиці панував формальний шал радости, а на поїзд, котрим приїхала наречена королевича, ціла фльотиля літаків сипала живі квіти. Молода пара у відкритім повозі півтора години об їздила серед безконечних шпалірів норвежського народа вулиці столиці, дякуючи за сердечні овації. Вінчання відбулося в церкві Спасителя. (Норвежці це висококультурний нарід, в котрім нема ні одного проценту неграмотних).

Член місії убийником

З Берліна до Москви їхав через Польщу член большев. торговельної місії Іван Апанацевич. Перед Барановичами висів, щоб відвідати свою родину в Колповичах, відки він родом. Тому, що не мав дозволу перебувати на польській території, задержано його на постерунку в Барановичах, як видно з дальшого перебігу подій, не зревідувавши. На поліції Апанацевич несподівано стрілив з револьвера до референта безпеченства Кухарковского, котрий говорив телефоном і тяжко його зранив ззаду, в плечі. Потому вбив поліціянта Желязковского, вкінці зранив себе легко в голову. Слідство ведеться.

„Творимо покоління ідіотів"...

Оден з французьких кореспондентів одержав у Москві запросини на іспити в больш. школі. Він пише: Екзамінували з области політичних наук. На питання, що значить НЕП., ученик відповів: „Се імя совітського капіталіста." „Яка ріжниця між державою буржуазною й пролетарською?" — звучала відповідь: „В першій править монарх, а в другій конґрес-совітів". Сконфундований учитель пробував давати ще лекші питання. Та на питання: „Хто такий Гінденбурґ?" почули ми відповідь: „Ґенеральний секретар міжнародної комуністичної партії..." — „Котрі держави заключили мир в Литовськім Бересто ?" „Франція й Анґлія"...

При тім іспиті був присутний історик Покровський, котрий висказався так: „Як бачу, творимо покоління інтелектуальних ідіотів..."

Чужий кредит для Польщі

Аґенція „Пресс" доносить: Ґрупа банків, до котрої належать банки лондонські, ню-йорські і французькі, приступає до емісії обліґацій для Польського Центрального Земельного Банку, котрий має бути утворений. Перший випуск виноситиме 20 міл. дол. і буде покритий з кінцем квітня або початком мая. Другий випуск обліґацій виноситиме 10 міл. дол. Опріч того директор Вацлав Станішевський заключив договір з французькими банками в справі кредиту для розвитку хліборобства в Польщі довисоти 50 міл. долярів.

Чума йде

З Індії і полудневої Африки наспіли вісти, що там сильно шириться епідемія чуми. Тисячі людей падуть жертвою тої страшної зарази. З Бомбаю доносять, що чума в Індіях появилася також у багатьох місцевостях Пенджабу. В полудневій Африці появилася чума на великих просторах у Трансвалю й Оран'є.

ПО ПЕРШІМ РОЦІ

української парляментарної політики Галичан у Польщі.

I.

В сих днях минув рік, як політика галицьких Українців увійшла на шлях, по якім від упадку Австрії не ступала. Маємо на думці парляментарну політику в третім польськім соймі. В обох раніших варшавських парляментах Галичане не брали участи. Щодо першого т. зв. конституційного сойму (зложеного переважно з дотогочасних парляментаристів усіх займанщин), то взагалі не було мови про участь у нім наших послів: наперед ізза польсько-української війни 1918—19, а потім по причині невирішеного політично-правного становища Галичини; щодо другого, вже нормально зложеного сойму, то українське громадянство принципово бойкотувало вибори — мабуть тому, щоб сим способом довести до корисного для нас вирішення галицької справи (сю корисність виділося у визнанню Галичини самостійною державою). Инакше було на Волині й Холмщині. Там українська людність, за моральною апробатою галицької політики, взяла участь у виборах і здобула поважну кількість мандатів, та нажаль наділила ними людей без усяких політичних кваліфікацій.

Сьогодні, десять літ після основного звороту в нашій політичній долі, можна-б і слід- би вже тверезо роздивитися в питанню, чи наша політична непричасність до польського законодавства була необхідна і корисна, чи навпаки — непотрібна і шкідлива. Про корисність з сеї абсенції хиба вже ніхто не стане сьогодні говорити, одначе є важна ріжниця в оцінці нашого відношення до т. зв. конституційного сойму і до найблизшого потім нормального. Щодо першого, то ситуація була тоді виїмкова — як психольоґічно так і політично. Був се момент національної війни, а до того задля недостачі виборів участь наших послів в польськім конституційнім соймі була неможлива без згоди польської сторони, себто без якогось порозуміння з нею — котре тогді було взагалі не до подумання.*) Не те вже, коли мова про найблизший потім нормальний сойм. Бойкот виборів Галичанами в 1922 р. був одним із найтяжших, або таки просто найтяжшим гріхом нашої повоєнної політики. Се відстрашаючий приклад, як ціле громадянство, загіпнотизоване кількома одиницями й упоєне демаґоґічною фразеольоґією „максималістики", власними руками може підтинати своє національне істнування тай уважати „злочином" усяку здорову політичну думку...

Поперед усього не подумано тогді, хто і в яких обставинах може собі позволити на тактику політичного бойкоту чи абстиненції. Тимчасом, як досвід учить, така тактика раціональна і можлива тілько тогді, коли вона може довести до загальмування нормального життя і до більшого або меншого спараліжування його технічних функцій (прим. коли свойого часу в Австро-Угорщині краєві сойми могли не висилати своїх деле ґацій до центральних парляментів,

*) Радп історичної докладности треба одначе зазначити, що в колі найблизшім до галицької Диктатури вже в 1920 р. обговорювано справу евентуальної участи українських послів у тогдішнім варшавськім соймі.

коли виборна місцева адміністрація не хотіла виконувати поручених їй державних чинностей, і т. ин.). Нічого подібного наша абстиненція не могла осягнути; що найвиєше, вона могла мати тілько хвилевий (дуже хвилевий) демонстративний ефект. Натомість шкоди — дуже реальні і тривкі.

Ось так найболючішим наслідком нашого бойкоту було звісне рішення конференції амбасадорів 15. III. 1923 в тій формі, в якій воно запало. Сьогодні не може бути сумніву, що якби галицькі Українці так само здобули були всі доступні їм мандати, як се сталося за сокальським кордоном, то політично-правне становище Галичини було-б сьогодні цілком инше. Дальше, дякуючи нашій нерозумній тактиці, ми стратили політичне право не визнавати всіх тих актів конституційного сойму, що без нас були зроблені про нас, та домагатися їхньої ревізії. Вкінці, ся наша політика безкорисно прогайнувала **единий момент** розцвіту соймоправства у Польщі, серед якого, при зручній тактиці, можна-б було здобути не один політичний успіх. На-жаль, весь сей нерозум дійшов до свідомости нашого громадянства щотілько минулого року, коли прийшли вибори до теперішнього сойму, в якім значіння посольського мандату під політичним оглядом творить уже тілько дрібну частину ранішного.

Та сталося. Пропащого не можна було вже тоді завернути. Наказом національної політики було тепер, приноровитися до змінених обставин і при помочи нової тактики, сягнути по ті політичні успіхи, які ще в даній ситуації можливі. Отже, як виходить білянс нашої нової парляментарної політики по першім році?

Правдомовність се найважніщий чинник великого характеру. Вона корінь твердости характеру, чесноти і самостійности. (Смайлс).

*

Передовсім май відвагу бути правдомовним і нехай ніщо не може присилувати тебе до брехні. (Джордж Герберт).

Діяч „безумной страны"...

Пошана всякого робітника се річ не тільки справедлива, але й потрібна і хосенна — не так для того, кого шанують, як для тих, котрі вміють шанувати. З тої точки погляду і на ювилейні обходи ніхто з думаючих людей не кидає камінням — поки ті обходи держаться в границях приличности, то значить: не переборщують у похвалах до несмаку, як се часто буває у невироблених суспільностях. До суспільностей, котрі мають такий нездоровий грунт, належить в першій мірі російська. Тільки на її грунті можливі такі появи, як підношення під небеса напр. такого руїнника й окрівавленого злочинця, яким був Троцький — і потому нагле скидання його з педесталю та затирання всіх слідів його роботи, розуміється не з почуття справедливости, лише з причин партійної ненависти.

Для вилічення себе від несмачних „ювилеїв" і вічно тих самих „концертів" з тими саміськими фразами — підприняли російські інтеліґенти інтересну й поучаючу кампанію з приводу 70-літного ювилею Мілюкова. Одну таку статтю ми вже подали в 20 ч. „Н. З.", а тут подаємо зміст другої, пера російського публіциста Д. В. Философова, п. з. „Трагедія Мілюкова".

*

Як усяке ювилейне „письменство", так і мілюківське, дуже умовне й дуже повне „благочестивої брехні", котру в таких випадках уважають необхідною. Від живого чоловіка з мясом і кістьми — майже нічого не лишається, а остає якась „творимая легенда", точно читаєш Четьи-Минеї про житіє якогось апокрифічного угодника.

Но раз уже ювилей минув, то вільно сказати пару слів звичайним язиком без „аще" і „дондеже".

Щоб не інтригувати читача, возьму бика за роги і скажу відразу: Трагедія Мілюкова в тім, що він уродився в Росії, та ще до того 1859 р., отже або за пізно, або за вчасно, а не в пору. Коли Пушкін сказав: „Чорт меня дернул родиться русским!" — то не мав рації, бо він вспів себе таки проявити між русскими. Зате ті слова мають повне приміненння до Мілюкова. Уявіть собі лиш, що Мілюков бувби уродився Німцем! Тоді в 70-ім році свого життя бувби напевно „гегаймратом" з титулом „Ексцеленц". За ним булаб купа його праць про середновічні біржі в Нюренберґу і про міські громади в Шотляндії. Він професорствувавби в Тюбінґені або Ґетінґені, мавби багато слухачів і правдоподібно викладавби „Історію німецької культури" навіть ваймарському престолонаслідникови. Словом — не то Ґнайст, не то Блюнчлі. На всякий випадок не мавби трагічного конфлікту ні з оточенням, ні з часом, у котрім йому довелося жити, не мавби тілько ворогів, ні почуття своєї непотрібности.

У Франції Мілюков бувби тепер сенатором, з уміркованих радикалів і предсідателем комісії для заграничних справ. Він вносивби інтерпеляції про „сирійське питання", промовлявби в справі буджету, й авторитетно розяснювавби що для Франції згода Ватикану з Квіналом — шкідлива. І всі його розумілиби з пів-словечка, а газета „Тамп" уважалаб його своїм високопоставленим співробітником. Правдоподібно бувби і членом Академії 40 безсмертних, переформованим до неї як радикал, з групи Марселя Прево, редактора „Ревю де Парі"", а не з групи Думіко, з „Ревюде де Монд". На похоронах Анатоля Франса він виголосивби повну достоїнства промову, в котрій вихваливби „свободолюбіе" небіщика, але підчеркнувби його необережне захоплення соціялізмом і многі тактичні ошибки. Мистецький талант Франса Мілюков поминувби мовчанкою, бо головна риса Мілюкова — все одно, чи він бувби русским, чи французом, німцем, або англійцем — се повна недостача всякого естетичного почуття та цілковите нерозуміння краси або звироднїння слова.

Та найлучше чувби себе Мілюков в Англії. Там він бувби лібералом. Поду-

---

Фільософічний фейлєтон „Н. З." з 7. IV. 1929. (5

Еманоїл Кант

Великий зворот у новій фільософії.

Виклад для освічених людей всіх станів.

4. Мотиви морального діяння.

Що до мотивів морального діяння, Кант з такою строгістю, як ні один фільософ перед ним і після нього, заступає домагання, що добро належить творити задля нього самого. Те, що моральне, має свою питому найвищу вартість, отже воно є абсолютно метою для себе і не сміє бути підпорядковане іншим цілям. Одначе при цьому Кант не має на увазі цінности предмету, на який звернене моральне дійство. Рішати має не доброта змісту, тільки обставина, що діло наказане. Добро треба творити, бо це закон, а послух це обовязок.

Кант відклоняє кожну етику, яка походить з науки про добро, а розбудовує на ній науку про обовязок. В осередку його етики стоїть поняття обовязку. А те, що той холодний мислитель говорить про висоту цеї ідеї, подобає майже на гимн: „Обовязок! Ти взнесле велике імя, котре не вміщуєш у собі нічого улюбленого, що заносить підхлібством, тільки домагаешся підчинення, але й не грозиш нічим таким, що збуджує природну відразу, або викликає жах, щоб порушити волю; тільки ставиш закон, котрий сам від себе находить вступ до духа і сам для себе мимоволі добуває пошану; перед котрим замовкають усі схильности, хоч потайки виступають проти нього; що становить достойний тебе початок і де джерело твого шляхотного походження?"

Кант остро виступає проти тих, котрі віддають моральне діяння на услуги якій небудь другій цілі. Кожду ужиткову мораль (Nützlichkeitsmoral) на його думку треба осудити. Моральний наказ не є услівний, він не каже: Ти повинен, коли хочеш осягнути це або те. Він категоричний і говорить просто: Ти повинен! Поступиш інакше, то це може бути доказом проворности, але ніколи моральним законом. З особливим натиском поборює Кант евдаймонізм, котрий ставить щастя метою життя, а чесноту уважає засобом, що має здійснити цю мету. Щастя, каже „Критика практичного розуму" Канта, має вправді стати уділом чесного, бо це булаб дисгармонія не до витримання, коли чеснота не отрималаби в уділі щастя, котрого вона гідна. Одначе понукою до діяння не повинна бути надія на щастя: „Чистий, практичний розум не хоче, щоб вирікатися права на щасливість, тільки хоче, щоб на це зовсім не зважати, коли тільки мова про обовязок." (Тамже ст. 113).

Людське діяння є на думку Канта безвартісним під моральним оглядом також тоді, коли воно відбувається з прихильности, або коли наступає під впливом приємного почування. „Для определення волі моральним законом являється істотним: щоб вона була свобідна і тим самим определена тільки законом без співділання змислових товчків, а навіть з їх виключенням і при повнім розриві з усіми нахилами, оскільки вони моглиб бути противні повищому законові." (Тамже, 88.).

Шіллєр, котрий зрештою у своїх фільософічних питаннях оцінює з повним зрозумінням повагу етики Канта, висміває у відомих дістихах боязкий ригоризм, котрим Кант побиває нахили:

„Я радо служу другам, та се на жадь лиш нахил.
Тому мене все журить, що брак в тім чесноти;
На се одна є рада: гордити ними треба,
З відразою чинити, що каже обовязок!"

Се одначе значить нерозуміти Канта, коли хто з його теорії робить висновок, що тільки те добре, що робимо з почуттям відрази або самоперемоги. Кант зовсім не обстоює думки, начебто добре діло було обезцінене тим, що його радо робиться; він бачить у радісному виконуванню того, що треба, навіть властивий ідеал, до якого може чоловік тільки звільна наближатися (тамже, ст. 101). І коли Шіллєр супроти Канта вказує на те, як для виховання високоцінне навязання до добрих нахилів, то „Наука про методу чистого практичного розуму" вже також рахується з цею думкою. Кант раз-у-раз підкреслює, що морального характеру не можна заступити тільки нахилом. „Вправді не можна заперечити, що коли хочемо неосвічений або навіть здичілий ум спрямувати на шлях морально доброго, тоді потреба певних підготовляючих потягнень, а саме: привабити його вказуючи йому на його користь або залякати шкодою; одначе як тільки цей механізм, ця провідня линва осягнула бодай невеликий наслідок, мусимо рішучо довести душу до розуміння чисто реальної пружини." (Тамже, ст. 182).

Психольоґічно означуємо мотив, котрий має бути мірою морального діяння, **пошаною перед моральним законом.** Вправді тим підносимо почуття до-

майте лиш, як лицювалоб Мілюкову, запитувати в палаті послів нпр. так:

— Чи відомо пану канцлєрови скарбу, що в Росію поїхали англійські промисловці й чи не булоб бажано для Англії, відновити з Росією торговельні взаємини?

Канцлєр відповівби „ВП. Джентельменови", що йому про те нічого невідомо і що він проти взаємин з большевиками. А в день 70-ліття англійського Мілюкова король Англії іменувавби його паром і Мілюков перекочувавби в палату льордів уже під іменем нпр. графа Манчестерського. А його поклонники в той день подарувалиб йому авто марки Рол-Ройса.

А чогож Мілюков дослужився в Росії?

Його наукова карієра обірвалася: мусів виїхати на Балкан до Софії читати там лекції. Хоч він мав щире бажання, бути льояльним опозиціоністом в Росії, царський уряд боявся його куди більше ніж большевиків, бо думав, що Мілюков може дірватися до влади, а большевики ні. По своїй природі М. се лицар умірковаености й точности. Він зачав свою карієру при неумірковаій самоволі самодержавія а скінчив її при ще більшій самоволі большевиків. А коли знайшовся раз при владі, то мусів відповідати не на інтерпеляції „ВП. джентельмена", тільки — на погрози „солдатських і рабочих депутатів", котрі обкладали „почтеннаго министра" по своєму, „истинно русским" язиком. Йому прийшлося працювати не в гарно наладнанім апараті парляментарного устрою з конституціями, комісіями і т. д., — а виступати не то в ролі погромця звірів, не то заклинателя „стихій" (елементів), коли — по словам псальмопівця — „бездна бездну призиває голосом водопадів своїх." До того він був абсолютно неспосібний, бо се був чоловік механічний, а не органічний.

Між російською дійсністю — все одно, царською чи большевицькою — й Мілюковом була така ріжниця, як між водопадом Ніяґари і водограєм у парку, між порогами Дніпра і каналами у Венеції, між сибірськими лісами й Літним Садом в Петербурзі.

І в тім головна трагедія Мілюкова. Та чи тільки його одного?

У висліді — страшний парадокс: Тверезий, точний механік, призначений на те, щоб помащувати шрубки й колеса великої машини, яку щойно привезли з заходу, — Мілюков зробився непоправним романтиком і трохи не революціонером! Бо щож більше романтичне як віра Мілюкова в еволюцію рос. самодержавія?

Коли Мережковський сказав, що самодержавіе подібне до скла і його можна зломати, але не можна зігнути, — Мілюков усміхнувся! Він думав, що треба зробити ще одну інтерпеляцію в думі, ще низку „блискучих промов", ще одну угоду з лівим крилом правого центра — і конституція увійде в життя.

Так він думав при самодержавію, так тепер думає і при большевизмі. Але рацію мав Мережковський, хоч він — далеко гірший політик ніж Мілюков. Одначе він відчував російський хаос знутра. Бо Росія се „страна безумная" і люде в ній третього виміру, не першого і не другого. А Мілюков мав „плоский" світогляд. При його любови порядку М-в пережив — три революції, заки попав у Париж, де сегодня сушить свої мокрі ризи.

В нормальнім часі здорова парлям. політика все ведеться лише в двох розмірах а самі політики мусять бути люде „без вздоха", як казав Розанов. Мілюков уродився в Росії за вчасно або за пізно. У всій Европі видно втому від Мілюківщини, від тої малої політичної кухні на кепському маслі. А для Мілюкова така кухня з безчисленними партіями і групами се вірний йому елемент. Навіть на вигнанню він „обєднує" тепер 13 народних соціялістів і 5 „крестян" — з Праги, розуміється на те, щоб їх завтра розєднати і то „з тактичних причин". Навіть на еміґрації він ухвалює резолюції і пише такі статті, якби сидів у думі, а не на ріках Вавилонських. І тому від нього несе мертвечиною. Бо на еміґрації потрібні люде „со вздохом". Кепський політик, містичний романтик Міцкевич, зробив для Польщі куди більше, ніж польські політики на еміґрації: сто літ жив Міцкевич в душі розпятого польського народу, поки його нарід не воскрес. Мілюков не жив і не буде жити в душі свого народу. Його резолюції і його статті забудуть — таксамо як і паризький банкет в його 70-ліття, на котрім було триста „парсун" а кожда заплатила 150 франків за накриття.

Робити з Мілюкова вожда — значить, заперечувати саму природу того механіка. Ну, якже може бути вождом чоловік „без вздоха", без інтуіції, без усякої здібности ділання, без усякого мистецького чуття? Мілюков се хемія і то неорганічна, коли всі творчі ферменти відносяться до хемії органічної. Його твори можна гарно оправити і сховати в архів — тай тільки.

Кого він позискав на чужині? Двох большевствуючих Французів! Не большевиків, а симпатизуючих з большевиками. Все те смішне і — страшно болюче. Сам по собі Мілюков не має в собі нічого діявольського, але — від його діточок ізбав Боже і еміґрацію й Росію!

——o——

Новий карний закон в Німеччині

Німецький міністер справедливости Кох-Везер виготовив для нового карного закона отсю цікаву дефініцію державних таємниць (§. 91. а.):

„Державні таємниці в розумінні приписів сього уступу се лисьма, рисунки, инъші предмети й вістки, котрих держання в таємниці перед чужим правительством вимагає добро держави."

За нарушення тої таємниці предвиджена кара тюрми, в особливо тяжких випадках не низше ніж 10 літ, а в найтяжших — досмертна тюрма.

(Ті нові гострі постанови й дуже широке поняття „державної таємниці" стоять у звязку з недавним виданням Англійцям німецьких таємниць).

„Наука, котра не робить людину лучшою, не є ніяка наука".

значіння пружини, але це почуття не є змислове, тільки виникає з розуму. Це почуття також не попереджує морального закона, щоб самостійно як норма регулювати ділання, воно тільки повстає через те, що моральний закон добуває собі як такий послух у душі: „Таким чином пошана для закону не є побудом до моральности , вона є самою моральностю, на яку субективно дивимося як на побуд. Чистий, практичний розум відклоняє всі посягання самолобства в противенстві з ним, а добуває пошану для закону, який тепер одиноко має вплив." (Тамже, ст. 92).

Чи цей мотив матиме потрібну силу? На сей сумнів відповідає Кант, що цей мотив, коли його добре зрозуміємо, буде в спроможности виконувати сильніший вплив, ніж всі другі мотиви. Тому старається нам показати, яке внутрішне задоволення дає чоловікови послух моральному законови. Почуття пошани — каже він — „в розумінні підпорядкування під закон не має в собі ніякої приємности, а наоборот містить в собі неприємність, а саме в самому діланні як такому. Одначе тому, що цей примус виконуємо тільки через законодавство **власного** розуму, містить він у собі також **підвищення."** Виникає воно з цього, що „коли ми відкинемо зарозумілість і дозволимо тій пошані впливати на нас у практиці, тоді не можна до сита надивитися на величність цього закону, а душа вважає себе підвищеною до тої міри, до якої вона бачить підвищення святого закону над собою і своєю хиткою природою..." Серце стає свобідне від тягару, який його давив потайки у всякій порі. Воно зазнає полегші, коли перед чоловіком розкривається внутрішня свобода, досі йому майже не знана спроможність чистих, моральних вирішень, зразки яких будуть предложені. Чоловік може себе увільнити від нестримної влізливости нахилів і то до такої міри, що ні один з них, навіть найбільш улюблений, не матиме впливу на вирішення, бо в його оформленні будемо тепер послугуватися тільки нашим розумом." (Тамже, ст. 98, 99, 192).

Не належить відкидати окреслення Канта просто як ригоризм. Твердження, що моральне має найвищу собіціну і тому може підпорядкувати иньшим цілям, відповідає вповні правді. „Морально добре не дасть себе ужити як засіб до виконання вищих цілей: воно домагається безумовно, щоб його брати задля його самого, без огляду на наслідки, які вони не булиб. І в цьому змислі має категоричний імператив Канта своє повне оправдання."*) Християнізм дає свою повну згоду на це домагання. Що воно уважає чесноту засобом для досягнення вічного блаженства, говорить тільки на перший погляд проти цього. Небесні радощі в розумінні християнської релігії, не є зовнішньою нагородою, чужою по своїй істоті для чесноти. Як зєдинення душі з Богом є вони в своїй суті ніщо инше, як посідання найвищого морального добра, котре робить нас щасливими а зовсім не підпорядковує моральне під чужі цілі.

І тому коли Кант з огляду на собіціну (Eigenwert) моральности домагається, що добро треба цінити задля чоловіка самого і виконувати моральний наказ з пошани для закону, то він ставить зовсім оправдане домагання Хто робить добре не задля внутрішнього цінування або тому, що це відповідає його нахилам, цей напевно не стає через те чеснотливим чоловіком. І це мусимо вряхувати в заслуги Канта, що він наново розбудив поважне й суворе почуття обовязку в часі, коли поверховна філософія освіченої доби уміла прославлювати чесноту тільки задля її корисности і ради цього, що вона ущасливлює. Ґете говорить про Канта: Він вирвав нас з обіймів розніженості,ч у якій ми потонули.

Фільософови Кантови вдалося відзивом до достоїнства особистости і покликом до внутрішньої свободи вплинути на найкращих зі своїх сучасників, перш усього на молодь, і захопити їх. „Високе розуміння, з яким він підійшов до окресленого поняття обовязку, розпалило огонь в молодших умах, і неодно місце його творів наче геройський спів заполоняло у всій простоті нешліфованого вислову уми, котрі були у владі ідеалістичного напряму свойого часу.*)

Чимало свідоцтв стверджує цей вплив. Герберт так згадує вплив на себе як юнака: „Звичайний чоловік потребує науки, котра сказалаб могутне слово і так до нього обізваласяб: Ти маєш вибирати! Ти маєш так, а не инакше вибирати! Чим більше безоглядно висказаний той категоричний імператив, чим більше він погорджує звязком між нагородою і карою, тим більше приспішує він вибір, тим рішучіше ми зриваємо

*) (M. Wittmann, Die Grundfragen der Ethik, Kempten, 1909. Ст. 55).

*) (F. A. Lange, Geschichte des Materialismus. Reclam II. стор. 89).

Нарід не має що читати

Гарні думки піддав о. Мирослав Ріпецький в 22 ч. „Н. З." для тих, що ведуть парохіяльні бібліотеки. До цего хочу і я докинути кілька слів, головно, що до вибору книжок, бож це важна і тяжка справа в провадженні бібліотеки, важна для позичаючих, тяжка для цего, хто визичає.

В склад книжок парох. бібл. — пишуть всі — повинні входити видання О. О. Василіян, Марійського Товариства та видання „Доброї Книжки". Кілько-ж тих всіх книжок є, які надаються для сільського читача? На це питання хай дасть відповідь Хв. Інститут „Д. К.", що уложив спис таких книжок для сільських парох. бібл. Він начисляє всего 58 книжок. В другому списі для мійських пар. бібл. є 52 книжочки, з них можна також кілька вибрати і для сільських. Решта, як доповнення парох. бібл., лишаються — иньші книжки. Тут також приходить з поміччю „Д. К.", бо друкує в свойому катальозі спис книжок, які надаються до парох. бібл. Але чи всі вони цікаві для селянина? З досвіду знаю, що ні! Що потрібні в сільських парох. бібл. книжки також світського характеру, це не улягає сумніву, бо читаючим треба давати від часу до часу щось „легке" і цікаве. Такі книжки вони радо читають.

Веду парох. бібл. від 1927 р. (вона має нині 121 книжок) та бачу, що люде радше беруть книжки світського змісту, ніж релігійного. Тому визичаю на переміну, лише в часі Великого посту позичаю книжки виключно рел. змісту, головно видання О. О. Василіян.

Зацікавлення між читачами є тоді, коли появиться нова книжка. Лише показати її, а обличча всіх усміхнуться і чується: „Прошу мені, мені, мені!..." Тому бібліотекар повинен старатися як найчастійше про нові книжки. На жаль нових книжок для селян нині майже нема. Минули ті часи, коли „Просвіта" висилала своїм членам кождого місяця книжочку, коли книжки Насальського переходили від хати до хати. Нині про добру, пожиточну лектуру для селян буквально ніхто не дбає. Книжок для простолюддя не видається. Лише партійні органи стараються позискати собі читачів, та защепити в них партійні „догми". З браку книжки часопис є майже одинокою лектурою селянина.

Чи не моглаб „Добра Книжка" взяти на себе не легке, та за те важне діло і побіч серій книжок, які видає, видавати серію книжочок для селян, „Селянську Бібліотеку"?... Ті книжочки повинні появлятися досить часто — нпр. місячно, а їх зміст: сільське життя. Тему до писання дає село без міри. Кожда книжочка повинна становити для себе ціліть. Крім белєтристики можна давати щось з якої небудь галузи знання в приступній формі. Цего рода книжочки будуть цінним вкладом у парох. бібл., їх читатимуть радо, ну а ясний моральний сенс причиниться до ублагороднення душ читаючих.

Коли не буде видавництва, яке займатиметься видаванням книжок для селян, то годі уявити собі, щоб парох. бібл. побільшалися, а тим самим розвивалися і здобували собі щораз ширший круг читачів. Може хтось піддасть яку думку в сій важній справі?

о. Теофіль Татомир.

Від Редакції: — Звертаємо особлившу увагу на пекучу справу продукції та поширення відповідної літератури для народа, порушену в сій статті ВПр. о. Татомиром. Наша думка (оперта на вістках з ріжних сторін краю) така, що коли та справа не буде солідно поставлена, то й тут наступить те, на що звертав увагу Вел. о. Йосиф Кравчук в 19 ч. „Н. Зорі" в инших справах, — а саме: буде занізно. Бо в народі вкоріниться порнографічне „листмейство", яке вже й у нас зачинають ширити. Потому буде дуже трудно або й неможливо конкурувати з ним. До виводів Шан. Авторе дозволимо собі додати тільки таку замітку: досвід виказує, що народ любить читати не тільки твори на теми сільські, але може ще більше й на инші теми вже тому, що тепер з сіл щораз більше його дітей сливає до міст. До того се вже у вдачі людини, що кождий цікавий також довідатися і про життя, якого він з практики не знає. Досліди в тім напрямі переводив уже покійний Грінченко й инші діячі.

†

о. ЛЕВ ЛЕВИЦЬКИЙ

Посмертна згадка про визначного священика й організатора УХО.

о. Лев Левицький, парох Печеніжина, один з найперших членів і організаторів УХО-ї, — як ми вже доносили, — упокоївся в 66 р. життя дня 18. лютого 1929 р.

Хоч ширшим кругам незнаний, бо розголосу не любив, однак се небуденна постать та рідкий взір ревного душпастиря і громадянина — патріота. Муравлина праця без відпочинку, справдішне самозапертя у сповнюванню обовязків виповнює ціле життя покійного а в кінці підриває і так слабке здоровля та кладе у могилу.

Замало тут місця для представлення всеї, так богатої у зміст, діяльности. Бодай кілька характеристичних моментів:

Як душпастир найбільше труду вкладає у проповідницю та сповідальницю. Не було буквально жадного публичного богослуження без проповіди, посту без двотижневих реколекцій — часто мимо хрипки і кашлю.

У сповідальниці просиджує 5—7 годин — перед без перерви. Наслідком сего в деякі свята приступало 300—500 душ до св. Причастія.

Апостольство молитви, при котрім вже 1922. р. закладає бібліотеку, осягає під його проводом 150—200 св. Причастій кождої першої пятниці місяця, що також не обійшлася без конференції.

УХО-я безпосередно по її заложенню у Львові ширіться в Печеніжині враз з католицькою пресою при помочі частих сходин під проводом покійного а в червні 1927. р. відбуваються збори в присутности 150 людий-членів і запрошених гостий — з рефератами: 1) покійного: „Про значіння і потребу УХО-ї, 2) Д-ра Маковського, нотара: „Про католицьку пресу", 3) „Віра у життю одиниць і суспільности". — Звертає пильну

з усім, що може поділити наш інтерес, тим вище цінить чоловік себе самого в почуттю свободи, добутої самим собою... Такий погляд на справу дає нам Кант; такий настрій захопив багатьох з кращих людей."*)

Ще більше характеристичне те, що пише молодий Фіхте до свойого брата: „Живу в новому світі від коли я прочитав критику практичного розуму. Думки, які я досі уважав за непоколибимі, впали; річи, про котрі я мав переконання, що їх мені ніхто не доведе, нпр. поняття абсолютної свободи, обовязку... вони тепер для мене доказані. Се просто незрозуміле, яку пошану для людства, яку силу дає нам ця система... Хоч з одного дня на другий не мав я кусника хліба, а проте був я тоді може одним з найщасливіщих людей на широкім світі."

Помилка Канта не в тому, чому він притакує, а в тому, що заперечує.

Перше всього можна, а навіть мусимо схопити глибше, ідеальніше й успішнійше той мотив, який Кант єдино підкреслює, а саме: **цінення добра ради його самого.** Тут думка Канта замкнена в такій односторонности, яка не допускає відповідної розбудови цього мотиву. На першому пляні ставить він поняття **обовязку.** Думка про обовязок має в собі без сумніву щось підносяче, і розум находить вже у ній певне оправдання діяння. Можна також спостерігати, що в практичному житті багато людей при цьому полишаються, і в свідомости, що виконують свій обовязок, вірять, що посідають вистарчаючу відповідь на питання за причиною свойого поведення. Та критичне думання буде далі питати: Що це значить обовязок? І чому щось є обовязком? Відповідь Канта така: Бо так наказує **закон нашого розуму.** А чому ми маємо слухати закону? Не ради доброти його змісту, відповідає Кант, а тому, що се закон розуму, отже **з пошани перед законом як таким.**

Одна недостача сеї відповіди в тому, що Кант не доходить дальше як тільки до достоїнства людського розуму, щоб таким чином утвердити пошану перед законом. Правда, моральний закон має для нього значіння заповіди, настановленої **Богом,** та при мотивуванні цеї справи не кладеться на це ваги. Тимчасом природно враження взнеслости буде зовсім інше, а почуття пошани надзвичайно зросте, коли людина усвідомить собі, що вона стоїть не тільки перед законом власного розуму, але також перед законом абсолютного духа, свойого творця і найвищого пана.

Друга недостача полягає на тім, що Кант на сім місці вилучує **науку про добро** і як мотив признає тільки формальний, законний характер морального діяння, а не його **зміст.**

Коли запитаємо, чому моральний закон наказує щось, то задоволяюча відповідь може наступити тільки тоді, коли возьмемо під увагу його зміст. Закон черпає своє оправдання з того, що це, що він наказує, — розумне. Предмет стоїть як норма над законом. Отже не закон, тільки добро, яке він наказує, має вищий ступінь у світі цінностей. Цінування не сміє отже здержатися при законі як такому, тільки мусить лійти аж до його змісту. Коли це станеться, тоді побачимо, що моральне се не тільки закон, але також добро. А тоді може з пошаною звязатися і любов. То через те обовязок отримує більше приязний вигляд. А це зовсім инакше порушує душу, коли вона знає, що моральне життя домагається не тільки послуху для вищого закону, але що воно одночасно змагання за найдорощі добра.

Коли йти-мемо сим шляхом до кінця, то він доведе нас нарешті — також до **Бога,** бо Бог се найвище добро, а посідання його становить про моральну досконаліть. Християнський ідеал називає найкращим і найпіднесліщим мотивом морального життя, все робити з любови до Бога.

Етика Канта полишається далеко позаду сеї висоти. Вона не знає любови до доброго в сьому розумінні і тому має в собі щось закостеніле й холодне. Колиж вона залишиться у своїй суворости, то ледви чи зможе повести до „радісного ділання того, що правдиве й слушне". Коли розум наказує і забороняє „без яких будь" матеріяльних побудів, лиш тільки самим зображенням закона, то тяжко сказати, відки може взятися „веселе серце": змисловість може почути себе звужена й обмежена обовязком; та розум не має серця, він не має жадного змісту, як тільки самий закон і тому не можна собі того розуму представити як носія любови й радощів з добра.*)

*) (Цитовано за О. Вільманом, Imanuel Kant, Über Pädagogik 3, Leipzig, ст. 31).

*) (J. Paulsen, Immanuel Kant. Stuttgart 1904. С. 354).

(Дальше буде).

—o—

увагу на дошкільне виховання дітий і в тій ціли опікується Сестрами Служебницями та зачинає будову дому для них і захорожки з великою посвятою наглядаючи особисто в зимні, осінні дні робітників.

Як настоятель деканату, старається на соборах і деканальних обїздках братними упімненнями спонукати всіх о. о. кондеканальних до ревности в уживанню всіх середників проти руйнуючих течій, ревности в обовязках, ширенню УХО-ї, пропаганді за католицькою пресою, закладанню катол. товариств та парохіяльних бібліотек, уряджуванню місій і реколекцій. В наслідок тої праці в Ювилейнім році св. Йосафата вдбулися у всіх парохіях деканату тридневі реколекції, удїлюванні вибраними на дек. соборі проповідниками. Сам покійний удїлював їх в двох парохіях.

Годиться згадати, що в повоєннім часі відбулися місії в тут. деканаті в 11 парохіях на 22.

Держачися засади, що „де вівці, там пастир", брав покійний живу участь у громадянськім життю, будьто як голова або член основатель, будь як виділовий усіх місцевих, українських установ, віддаючи себе зі своєю жадобою праці, точністю та енергією для добра свого Народу як провідник не лиш духовний, але також у всіх інших ділянках народнього життя, де оказалася потреба його сил і досвіду. Розуміється, що при тім часто приходилося покійному зазнавати прикростей від чужих а часом і від своїх.

Кілька місяців сповняв всі обовязки мимо великого ослаблення а деканальну обїздку перервала покійному хороба, що положила край не лиш так плодовитій діяльности, але по пятимісячній борбі і життю. — **Кондеканальний.**

На вакації в свої оселі

Хто бував в придністрянських сторонах в пов. Заліщицькім і Борщівськім, той очарований не тілько красою околиць й історичними памятками нашої минувшини, но також дуже здоровим кліматичним воздухом і дністровими купелями. Для улекшення перебування гостям в цих околицях в місяцях літних, рішила управа кооперативи „Селянська Спілка" в Білівцях і „Селянська Поміч" в Окопах-Козачівці сего року всім гостям літникам, що схотять шукати віддиху в тих кліматично-овочевих місцях і до тих кооператив зголосяться, послужити у всіх справах на час перебування: вишуканням відповідних мешкань за умовленою ціною, вистараннем підвод і лодок до прогульок, приїзду і виїзду і всіх артикулів споживчих, прим. ярини, овочів, набілу і мяса та всего потрібного на жадання по цінах приступних. Зголошення приймає від тепер: Управа Кооперативи „Селянська Спілка" в Білівцях, повіт Борщів, почта: Okopy św. Trójcy. — За Раду Надзірну: о. Антін Кордовський, голова. За Управу: Іван Маланчук.

Найбільший люксус краю се — кепські дороги

Союз чеських інжинірів у Празі запросив на лекцію німецького мін. радника інж. Шпека, котрий виголосив лекцію такого змісту :

Справа добрих шляхів се справа чисто господарська, яка не стає на границях держав і приневолює всі народи до співпраці. Кепські дороги се найбільший люксус краю, що можу доказати певним рахунком. Бесідник доказував, кілько мілїонів зискала Саксонія на будові добрих доріг і заявив : Чим бідніший край, тим скорше повинен позбутися люксусу кепських шляхів. Не треба дивитися навіть на те, що ми будуючи сильні шляхи, не знаємо, чи завтра ізза технічного поступу не треба їх буде вже перебудовувати, бо кождей день приносить тяжкі шкоди, коли край не має добрих доріг, а про поступ шкода й говорити!

Збірна заява

Священики зібрані в Милованю дек. Єзупільського, з нагоди місії, уряженої Їх Ексцеленцією ВПреосв. Владикою Григорієм Хомишином, висказують своє обурення з причини появившихся в пресі обидливих напастей на особу Їх Преосвященства ізза зарядженої ними парцеляції ерекціонального поля Станиславівської дієцезії — заявляють Їх Ексцеленції свою солідарність і подяку за доцільне і пляново ведення цілої акції та прилучуються солідарно до оголошених в українській католицькій пресі протестів проти ворожого вмішування до сеї справи некомпетентних до того кругів української суспільности.

В Милованю, 29. березня 1929.

о. Янкевич Петро, декан Єзупільський; о. Стефан Левицький; о. Алексій Шараневич; о. В. Жилавий; о. Ярослав Шарко; о. Яр. Посоцький; о. Іван Блавацький; о. Б. Вергановський; о. Гр. Зінко; о. Роман Ріпецький, завід. дек. Станисл.

—o—

Смерть апостола великого міста

Памяти о. д-ра Зонненшайна, католицького духовника, проповідника й харитативного діяча м. Берліна — присвятили увагу всі берлінські часописи, навіть соціялістичні й комуністичні. Соціялдемократичний „Форвертс" писав з приводу смерти сего великомійського апостола: Його праця була засадничо звернена проти нас. Але Зонненшайн був з сих нечисленних людей, котрі мають відвагу й силу жити вірою, яку ісповідують. Проте ми, політичні вороги покійного, хочемо віддати сему мужови, належну йому справедливість. — Зонненшайн був улюбленцем цілого католицького й некатолицького Берліна. Про него говорилося: Як св. Павло ходив до ареопагу зєдинувати душі інтелігенції, як св. Франц з Ассізі був у свій час апостолом інтеліґенції й люду, так і в послїднім часі Зонненшайн збирав викидьків з великомійського середовища та був для них опікуном, учителем і апостолом. Зонненшайн був також апостолом преси й видавав берлінський католицький „Кірхенблят", що доходив до рук найбідніших.

—o—

Конкурс — не краси, але господарности

Такий конкурс уладжує тепер віденська фірма Гернґрос. Господиням, котрі бажають брати участь у тім конкурсі, видає фірма на місяць квітень книжечки, в котрих мають записувати розходи на прохарчування родини в квітні та инші видатки на цілий рік. Найлучшою господинею в державі буде признана та жінка, котра на основі записів у тій книжочці перед компетентним судом викаже, що найрозумніще господарила своїми приходами. Право участи в конкурсі має кожда родина, що складається з 2 до 4 осіб, не рахуючи служниці і котра має від 180 до 800 шілінгів пересічного місячного доходу. Фірма призначила скромні нагороди 100, 50 і 30 шіл. Ось розумний і практичний конкурс. Добре булоб, якби й у нас наслідувано Европу не так у тім, без чого можна легко обійтися (як пр. у конк. краси), але й у тім, без чого важко обходитися і що булоб дуже потрібне. Замітимо, що на заході у катол. народів є тепер остра опозиція проти надмірного культу фізичної краси: бо дійсно — що се за заслуга, що одна особа краща від другої?

—o—

Російські мужики бояться, що незабаром наступить кінець світа. Бояться, та — віддихають з полекшою на ту думку. Так їм солодко живеться під „народною" владою совітів. (За амер. орґаном „Песінг Шов").

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Архиепископ з Клягенфурту видав на великий піст пастирський лист такого змісту: Стоїмо в самій середині духової революції. Ціль її: Здетронізування Бога в людській суспільности. Модерні держави вже не знають Бога. Навіть згадка про Нього усунена з конституції. Ненависть до Христа ширится в пресі, в книжках, в гумористичних журналах. Нове в тім те, що се поширюється в масах народа. Се працює дух Антихриста. Вслід за тим бунтом проти Бога йде безмежна розпуста, котру ще до того представляється як — чесноту! Поруч того видно жадобу посідання за всяку ціну. Жінки і діти мусять іти до фабрик, бо не вистарчає на життя. Одній крайности про необмежене посідання відповідає друга крайність про знесення всякої власности. Коли людська суспільність не заверне на золоту середину вказану Христом, то прийде до страшної революції, котра скінчиться нещастям для побіджених і для побідників. Нової будови треба, але вона мусить мати сильну підвалину — віру в Бога й поворот до Його справедливости. Без того завалиться й та нова будова а її упадок буде гірший від упадку біблійної вавилонської вежі.

13. квітня ц. р. минає рівно 100 літ від хвилі, коли католики в Анґлії одержали рівноуправнення. Торжество своєї еманципації обходитимуть анґлійські католики щойно в вересни ц. р.

Югословянський міністер о. д-р Корошец зобовязав підчинених собі урядників бути приявними що неділі на Службі Божій.

Про католицьку пресу. Католицький віденський дневник „Kleines Volksblatt" що виходить ледви третий місяць може похвалитися неабияким успіхом: в однім з останніх чисел сього часопису подано нотаріяльно стверджену висоту накладу 86.000 примірників. — „Kolpingsblatt", орґан католицьких ремісничих орґанізацій, друкується в накладі 100.000 прим. В 1924 печаталося його тільки 75.000. Ці два факти з життя маленької Австрії говорять самі за себе, і ще вимовніше промовляють,,. до нас, українського катол. громадянства.

На Україні арештовано німецького пастора Павла Ашеберґа під замітом релиґійної діяльности в німецькій оселі Ямбурґ. В Мінську арештовано католицького епископа Павла і перевезено для слідства до Москви.

Стоваришення пра-пра-пра-внуків Орлеанської Дівиці повстало недавно в Парижі. Ці пра-пра-потомки це родові наслідники трьох братів благословенної лицарки Жакеліна, Івана й Петра. Всіх осіб, які випроваджують свій рід від цих трьох пра-пра-вітців є тепер біля 100 у Франції й в Канаді. Всі члени зїхалися 23. лютня ц. р. в Вакулєр, де відбулися ювилейні торжества в честь великої Жанни Д'Арк.

Центральна Азія без християнських місій. — „Дас нае Райх" пригадує, що коли в серці Африки щораз то більше поширюється місійна діяльність, то центральна Азія зі своїми шістьма міліонами квадр. кільометрів і 30 міліонами мешканців, зовсім недоступна для апостоляту. Тибет з 3 міл. й Белюджістан з 800.000 населенням взагалі недоступний европейським впливам. Ні одної місії нема в середущій Монголії. Коли пригадаємо собі поступи несторіянізму в Монголії і Туркестані, історію релиґійних посольств на монгольський цісарський двір, та евангелизацію Тибету в 17 і 18 ст., то з жалем треба ствердити, що лямаїзм і ісламізм затерли в центральній Азії останні сліди християнства. Ті факти яскраво доказують, як закостеніле православіє не подбало в сусідстві навіть про найменьший місійний рух.

—o—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Тимотей Бордуляк

„Оден з найталановитіших та оден з найбільше непомітних галицьких письменників".

В 66-ліття життя та 42-ліття письменської діяльности.

(З приводу появи нових видань його оповідань на Великій Україні).

Зміст: „Як цікавляться Т. Бордуляком у Галичині, а як на Вел. Україні? — Дещо з біографії Т. Б. — Його письменська діяльність. — Характеристика писань Т. Б. — Висока оцінка їх українською літературною критикою: галицькою і наддніпрянською, давною і сучасною. — Чисельне ослаблення літературної діяльности Т. Б. в XX. ст., та яка причина того. — Як галицьке громадянство найкраще віддячилосяб авторови-ювилятови за його поверх 40-літню літературну працю?

Ще в 1927 р. минуло 40 літ, відколи почав свою письменську діяльність о. Тимотей Бордуляк — „оден з найталановитіших та оден з найбільше непомітних галицьких письменників", як його влучно назвав недавно київський літературний критик А. Ніковський у передмові до виданої тогож року в Київі збірки його давних оповідань. Хоч о. Т. Б. галицький письменник не тільки з походження але й усім змістом своєї письменської діяльности, то в Галичині в останніх часах він дійсно непомітний. Одинока видана в Галичині збірка його оповідань п. з. „Ближні" появилася рівно 30 років тому. Правда, наш автор після видання тої збірки не замовк зовсім, як се твердить згаданий вище київський а за ним й инші сучасні наддніпрянські літературні критики. Бо у 1907 р. появилося у виданаях львівської „Просвіти" нове оповідання о. Т. Б. п. з. „Майстер Федь Триндик" а в 1916 р. ще одно п. з. „Ювилят" в ювилейнім збірнику „Привіт Іванови Франкови в сорокліття його письменської праці". Та від того часу, взагалі по війні, не появилося з писань о. Т. Б. у Галичині вже нічого: ні нового, ні навіть передруку давного. Не те на Вел. Україні. Там саме по війні, в останніх роках, о. Т. Б., не зважаючи на суто галицький характер своїх писань і на свій духовний стан, здобув собі чималу популярність. Свідчать про се чим раз то нові видання, збірні й окремі, його оповідань, які від 1920 р. починаючи, появляються там — в останніх кількох роках дословно рік за роком: в 1926, 1927, 1928 і 1929. Отже у 1920 р. появилися в Черкасах, окремими книжочками оповідання о. Т. Б.: „Бідний жидок Ратиця" і „Мати": у 1926 р. вийшла у Київі накладом Видавництва „Рух" збірка 8 його оповідань п. з. „Перший раз" зі вступною заміткою про автора пера Т. Черкаського; у 1927 р. появилася у Київі знова збірка 13 оповідань о. Т. Б. п. з. „Оповідання" під редакцією і зі вступною статтею А. Ніковського (вид. Книгоспілка); у 1928 р. вийшла в Київі нова збірка п. з. „Гаврило Чорній" зі вступною статтею А. Лебедя (вид. „Сяйво"), а крім того у Харкові кілька оповідань окремо в т. зв. Дешевій бібліотеці красного письменства („Для хорого Федя", „Мати", „Михалкові радощі"); в кінці в 1929 р. Державне Видавництво України випустило в Київі „Вибрані твори" о. Т. Б. (11 оповідань) під редакцією і зі вступним словом В. О. Арнаутова. Отсі нові видання оповідань о. Т. Б. на Вел. Україні *) й пригадують автора його тіснійшій батьківщині — Галичині...

О. Тимотей Бордуляк походить зі селянської сім'ї. Він народився 2. лютого 1863 р. в селі Бордуляках, у брідському повіті в Галичині. Село се лежить над рікою Стиром серед зелених лугів та дрімучих соснових лісів. Заложив його предок письменника і воно було вільне від панщини. До народньої школи Т. Б. ходив щодня до сусіднього місточка Станиславчика (три чверти милі); до української ґімназії у Львові. В ґімназії навчився добре німецької і французької мови та прочитав богато всяких книжок. З професорів мав на нього великий вплив пок. Дамян Гладилович, памяти якого він присвятив збірку своїх оповідань „Ближні". По скінченню ґімназії Т. Б. вступив до духовної семинарії. Тут побіч богословських студій поглиблював далі свою літературну о с в і т у: студіював мову і літературу російську, польську, французьку, читав солідні праці про естетику та критику, слухав пильно викладів української мови і літератури проф. Ом. Огоновського. Тоді навчився ще й італійської мови. По висвяченню на священика о. Т. Б. займає зразу посади сотрудника в Утіховичах (пов. Перемишлянського), відтак у Голгочах (пов. Підгаєцького). В 1893 р. переходить на самостійну парохію в Городищу (пов. Тернопільського). Тепер є парохом в Ходачкові Великім під Тернополем.

Свою письменську діяльність Т. Бордуляк почав в ґімназії. Тоді пише „Carmina" та довшу поему „Свята могила" (З історії України), за що вже товариші мали його за великого поета. Першим друкованим твором Т. Б. був переспів Гайнової Lorelei п. з. Русалка, поміщений в львівській „Зорі" 1887 р. Крім того Т. Б. помістив в 1890—1892 р. ще кілька своїх поезій в „Зорі", „Батьківщині" і „Зеркалі". Перше оповідання прозою о. Т. Б. п. з. „Дай, Боже, здоровля корові!" появилося в „Ділі" 1891 р. ч. 87. Від того року через ціле майже десятиліття о. Т. Б. розвиває живу літературну діяльність. Вислідом її є 23 більших і менших оповідань друкованих у фейлетонах „Діла" від 1891 до 1899 р. і в календарях „Просвіти". Отже крім згаданого вище: 1. Дай, Боже, здоровля корові! ще: 2. Мати, 3. Сабета Себі, 4. Дід Макар, 5. Страшний сон, 6. О зазулю, 7. Рішучий крок, 8. Самітна нивка, 9. Дядько Федюсь, 10. Ось куди ми підемо, небого, 11. Бідний жидок Ратиця, 12. Нічний привид?, 13. Діти, 14. Михалкові радощі, 15. Для хорого Федя, 16. Бузьки, 17. Галилеївський війт, 18. Жебрачка, 19. Дяк Гриць, 20. Право патронату, 21. Перший раз, 22. Гаврило Чорній, 23. Іван Бразилієць. В двох дальших десятиліттях письменська діяльність о. Т. Б. що до скількости помітно слабне. За час від 1899 до 1916 р. появилися тільки два нові оповідання о. Т. Б. Се згадані на вступі: 24. Майстер Федь Триндик (1907) і 25. Ювилят (появилося в 1916 написане одначе перед 1914 р.). Крім оригінальних оповідань о. Т. Б. перекладав: Турґенєва, Достоєвського, Сенкевича, Кілянда, Фейлєта і Міксата. Отсе весь письменський доробок о. Т. Бордуляка. Крім своїм правдивим назвищем о. Т. Б. підписувався ще псевдонімами: Т. Ветлина і Т. Бондаришин.

В своїх оповіданнях о. Т. Бордуляк описує село: життя селян і сільської інтеліґенції. Але се не побутовщина і не сентименти, яких так богато в українськім письменстві XIX. і навіть XX. ст. Герої оповідань о. Т. Б. се п с и х о л ь о ґ і ч н і т и п и. Наче в калейдоскопі перед читачем пересувається їх ціла ґалерія — переважно бідні і нещасні люде: бідний халупник, бідна мати, що любить недоброго сина, жебрак, бурлака і пяниця, нещасний еміґрант, бідний жидок Ратиця, бідний вдовець і т. д. Всіх їх автор не тільки описує зовні. Він старається зрозуміти їх душі. Не ідеалізує нікого і різко пятнує неґативне в них. Але на їх дні віднаходить також позитивне.

Тимотей Бордуляк се психольоґ-аналітик. В його белетристичних творах зовсім нема публіцистики, такої частої у белетристичних творах Ів. Франка. То значить: Т. Б. за нічим не аґітує. І якраз се забезпечує його творчости велику стійність і тривкість. Його мова чиста, літературна, причім він зберігає її подільський кольорит, що тій мові надає тільки більше блиску й живости. Стиль його писань ясний. Коли його герої говорять, то переважно в першій особі. Автор уникає довгих діяльоґів. Для пізнання галицької вітки українського народа його твори предстаєть велику вартість. У його героїв пробивається все християнський світогляд.

Українська літературна критика вже в першім десятиліттю письменської діяльности о. Т. Бордуляка оцінила її високо. Свідчить про се стаття про о. Т. Б. в кн. VIII. „Літ. Наук. Вістника" за 1898 р. пера пок. Ос. Маковея. Безпосередно після згаданої статті появляється в 1899 р. у Львові збірне видання майже всіх надрукованих до того року оповідань о. Т. Б. п. з. „Ближні". Се й досі найповнійше видання оповідань о. Т. Б. Чотири роки пізнійше в 1903 р. 16 оповідань, надрукованих в збірці „Ближні", виходять новим виданням у Київі п. з. Оповідання з галицького життя. Тодіж українська літературна критика вдруге заговорила прихильно про о. Т. Б. пером З. К. в кн. IV. „Кіевск-ої Старин-и" за 1903 р. Оба згадані критики закликали автора продовжати письменську діяльність. Високо цінять твори о. Т. Б. також згадані на вступі сучасні наддніпрянські критики.

Та, як згадано вже вище, о. Т. Бордуляк свою літературну діяльність в XX. ст. чисельно значно ослабив, хоч і не припинив зовсім, принайменше до війни. Яка причина того? Вже пок. О. Маковей бажав вияснити се. І 1898 у листі до пок. О. Маковея о. Т. Б. писав: „Я не літерат з професії — бо маю інші обовязки; я пишу лише прихапцем, щоб так сказати, для рекреації, для заспокоєння вродженої, чи може тільки виробленої потреби. Ви не думайте собі, що священник на селі спочиває на рожах та розпоряджає часом до вподоби. Праці багато. Ось я маю дві церкви, дві школи, котрих пильную, як ока в голові, єсьм кождої хвилі до розпорядимости парохіян, навіть в ночи, — ну, а про щоденні господарські клопоти хиба вам і не буду згадувати, бо можеб ви і не хотіли повірити, як мало чоловік, наш брат на селі, має спокою і вільного часу."

Таке писав автор у 1898 р., отже 30 літ тому назад. Від того часу він дав нам іще 3 нові оповідання — останнє „Ювилят" у 1916 р.

Та коли обставини життя автора зложилися так, що він не може вже обдаровувати нас так щедро своїми оповіданнями, як се бувало в початках його літературної діяльности, то тим більший обовязок лежить на галицькім громадянстві подбати, щоб те, що автор вже дав, було на ново перевидане в Галичині. Се булаб найкраща подяка галицького громадянства авторови-ювилятови за його поверх 40-літню працю на користь галицького письменства.

*) Про найважніщі з них окремо в бібліографії.

БІБЛІОҐРАФІЯ

Тимофій Бордуляк. **Перший раз.** (З вступною заміткою Т. Черкаського). Вид. „Рух", Київ, 1926. Ст. 72, 8⁰. Ц. 35 коп.

Т. Бордуляк. **Оповідання.** Редакція та вступна стаття Ан. Ніковського. Книгоспілка. Київ, 1927. Ст.: портр.+XXVI.+269+(2), 16⁰. Ц. 1 карб. 20 коп.

Тимофій Бордуляк. **Гаврило Чорній та Іван Бразилієць.** Повість. Вступна стаття Ананія Лебедя. Сяйво. Київ, 1928. Ст. 150, 8⁰. Ц. 80 коп.

Тимофій Бордуляк. **Вибрані твори.** Ред. та вступне слово В. О. Арнаутова. Державне Видавництво України. [Київ] 1929. Ст. 215+(1), 8⁰. Ц. 1 карб.

Отсе чотири найважнійші збірки оповідань о. Т. Бордуляка, що появилися на Вел. Україні в рр. 1926—1929.

Першу збірку п. з. „Перший раз" видало Видавництво „Рух" в 1926 р. під ред. і з вступною заміткою Т. Черкаського. Збірка містить 8 оповідань: Перший раз, Для хорого Федя, Діти, Самітна нивка, „Ось куди ми підемо, небого!...", Бузьки, Дяк Гриць, Жебрачка.

Другу збірку п. з. „Оповідання" видала „Книгоспілка" в 1927 р. під ред. та з вступною статтею А. Ніковського. Вона містить 13 оповідань: Дай, Боже, здоровля корові!, Мати, Дід Макар, Самітна нивка, Дядько Федюсь, Ось куди ми підемо, небого!, Бузьки, Для хорого Федя, Перший раз, Жебрачка, Михалкові радощі, Бідний жидок Ратиця, Іван Бразилієць.

Третю збірку п. з. „Гаврило Чорній та Іван Бразилієць" видало в 1928 р. Вид. „Сяйво" під ред. А. Лебедя. Вона містить тільки 2 оповідання, зазначені в заголовку.

Вкінці четверту збірку п. з. „Вибрані твори" видало в біжучім, 1929 р. Державне видавництво України під ред. та зі вступним словом В. О. Арнаутова. Вона містить 11 оповідань: Дай, Боже, здоровля корові!, Перший раз, Для хорого Федя, Дяк Гриць, Дід Макар, Михалкові радощі, Самітна нивка, Ось куди ми підемо, небого!, Бузьки, Бідний Ратиця, Іван Бразилієць,

Як видно з поданих змістів збірок, усі вони містять у собі оповідання тільки з першого десятиліття письменської діяльности Т. Бордуляка. Оповідань, написаних і виданих пізнійше, ні одна з них не подає. Се перше, що впадає в очи при перегляді зазначених вище збірок.

А друге: се зміни, пороблені в текстах писань Т. Б. Візьміть тільки котру небудь із зазначених вище 4-ох збірок та порівнайте тексти поодиноких оповідань з ориґінальними текстами першого львівського видання з 1899 р., а побачите, які ріжниці між одними й другими. Не тільки форми поодиноких слів змінені на инші, не тільки змінені слова, але пропущені цілі речення й уступи! Частину отсих змін обговорювані видання завдячують київському виданню з 1903 р., з якого передруковали тексти; другу частину змін поробили теперішні редактори, і то кождий зокрема. Нпр.: А. Ніковський передруковує тексти з київського видання 1903 р. зі всіми поробленими там змінами та додає ще нові зміни від себе; так подвійно змінені тексти Ніковського передруковує далі Арнаутов — і робить у них іще дальші зміни та пропуски. У висліді: найновійше наддніпрянське видання Т. Б. з 1929 р., се видання покалічене аж 3-ма редакторами: редактором із 1903 р. (С. Єфремовим?), далі А. Ніковським, вкінці В. Арнаутовим!

Для характеристики цікаве, що саме позмінювано. Отже в виданню з 1903 р. і в виданнях з рр. 1926—1928 позмінювано форми слів і поодинокі слова, деколи дуже недоладно: нпр. в оповіданню „Дай, Боже, здоровля корові!" автор, змалювавши сцену, як Матвій веде куплену корову до дому та по дорозі говорить до неї, каже: „Корова мов розуміла бесіду свого провідника, бо... і т. д." Замість слова „бесіду" в київськім виданню з 1903 р., а за ним і в найновійших наддніпрянських виданнях читаємо „розмову" — з чого вийшла очевидна нісенітниця; бо „бесіда" се мова самого Матвія до корови, а „розмова" се — виходилоб — діяльоґ Матвія з... коровою. Знова в виданню з 1929 р. пропущено цілі уступи — все, що натякає на реліґію і... жидів: нпр. навіть заголовок оповідання „Бідний жидок Ратиця" змінено на „Бідний Ратиця"!

Кожду збірку попереджає вступне слово дотичного редактора, де подані біоґрафія й характеристика Т. Бордуляка. Всі редактори високо цінять писання нашого автора, хоч і характеризують його по свойому. Так нпр. всі вони підчеркують, що Т. Б. не договорює в своїх писаннях до кінця, себто не... аґітує за зміною умов, серед яких живуть нещасні герої його оповідань. Причину сього бачать у тім, що автор — священик... Більше навіть! Вони й причини чисельного ослаблення письменської діяльности Т. Б. в останніх десятиліттях (чи, як вони гадають, повної мовчанки) шукають у колізії, яка нібито заходить між священичим станом письменника і змістом його письменської діяльности... Та всі вони однаково жалюють, що Т. Б. перестав писати.

К.

—o—

Записник Льва XIII.

В „Nuova Antologia" помістив о. Місчіятелі кілька уваг про малий записник, у котрий св. Отець Лев XIII. мав звичай записувати свої переживання. Лев XIII. оставив мало власноручних письм, бо терпів на нервозне дрожання рук. Остав одначе той малий записник, де ясним стилем вписані Його враження з розмов з визначними людьми й думки про важні події в історії Церкви і т. п. Тут і там св. Отець переривав писання, зазначуючи: „Не хочу далі писати з огляду на історію Церкви і з прихильности до живучих ще осіб". Сей великий Папа все дуже оглядно формулував свою думку про церковних і політичних діячів. Острійше висловив тільки одну думку: про нову конституцію в справі „вета" катол. держав при виборі немилих їм кардиналів папами.

—o—

Вони всюди однакові...

Французький соціялістичний політик, тов. Варен доробився порядної суми „на службі у бідного народа" тай купив собі палату. Так говорили злі язики, особливо ті товариші, котрим не пощастило таксамо „доробитися" й купити собі палати. На свою оборону написав тов. Варен в пресі, що передовсім не є це ніяка палата, а так собі попросту „скромненька вілля". А на доказ долучив навіть фотоґрафію цеї „віллі". Та инший часопис не погодився з тим і також помістив автентичну фотоґрафію, зовсім неподібну до знимки тов. Варена. Справа скоро вияснилася. Обі знимки були дійсно автентичні. Тільки тов. Варен „по скромности" помістив знимку офіцини своєї „віллі", а його суперник, очевидно, чоловік менше скромний, подав до преси фотоґрафію пишної фасади таки справжньої буржуйської палати соціялістичного політика, котрий „доробився" на службі у „бідного народу".

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Веснянi новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ анґлійські і краєві на мужеські одіння.**
401 5 30

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПРО ОЖИВЛЕННЯ протипольської аґітації за кордоном свідчить майже рівночасна поява двох протипольських книжок. В Парижі появилася книжка Німця Вальмінґера, котра перестерігає Францію перед Союзом з Польщею й радить віддати Німеччині Шлеськ і ґданський коридор. В Лондоні появилася книжка анґл. полковника Chutchinson'a п. з. „Silesia revisited 1929".

МОСКВА ПІДЕ НА ІНДІЇ? Лондонська „Sunday Chronicle" оповістила сензаційні ревеляції Відора, б. довіреного Сталіна. Відор твердить, що червона армія до року скінчить свої зброєння. Тепер має вона міліон людей, але протягом короткого часу може бути збільшена до 5 міліонів. Оден визначний член сов. ґенер. штабу говорив йому, що перший атак Червоної Армії звернеться проти анґл. Індії та що сов. Росія вже тепер концентрує війська на півн. західній границі Індій і будує в тім напрямі стратеґічні зелізниці. (Ті вістки мають характер сензацій. Нотуємо їх з публіцистичного обовязку).

НІМЕЧЧИНА. Відомим отвертим листом Ґуґенберґа до американської преси займається преса всіх партій і відтінків. Кат. „Германія" осуджує той лист надзвичайно остро, називаючи його „сумним документом", котрий може за границею підкопати авторитет німецького правительства. В Америці— пише вона — уважати-муть браком достоїнства підозрівання свого власного народу, що він готов кинутися в обійми большевизму. Цікаво, що й німецькі націоналістичні орґани, як „Крайцайтунґ„, „Дайтше Таґесцайтунґ" і инші не беруть листа Ґуґенберґа в оборону.

Сукна, камґарни, коци, колдри, обув
готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священиків поручає на сплати
„Родоган" Львів, Ринок 43.
Телефон 15-70.
402 5—15

З АНҐЛІЇ виїхала до Москви делеґація зі 150 представників найбільших фірм в цілі студій над больш. господаркою й розслідом можливости навязання торговельних взаємин.

АМАНУЛЛАҐ підступає щораз ближче до столиці Афганістану. Його літаки скидають відозви над Кабулем, у котрих Аманулляг повідомляє, що не буде мститися на тих, що боролися проти нього або ще борються.

—o—

Кого вже замикають...

З Берліна доносять: Дійшла сюди відозва, поширена тепер у Москві сторонниками Троцького. В ній сказано, що больш. уряд замкнув 63 комуністів з опозиції в т. зв. „політичнім ізоляторі" тобольської тюрми на Сибірі, де вони розпочали голодівку. 12 увязнених між ними оден, що два рази одержав найвищий ордер „Червоної Звізди" за заслуги коло поширення революції, — конають.., Відозва підписана: „Большевики-Ленініcти (Опозиція)" і взиває до протесту всіх комуністів.

Так комуністи зачинають вже поважно винищувати самі своїх найвизначнійших людей. Проклін кождої революції зачинає здійснюватися й на них.

—o—

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах поручає 411 2 10

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

НОВИНКИ

Кредит в Польщі стає все дорощий. „Гандельсвельт" доносить, що навіть за найсолідніші векслі платять місячно до 5 прц. Орґан той пише, що незабаром може наступити поправа.

Кардинал Люціді помер в Римі дня 1. с. м.

Переселення українського народу в Азію. Під таким заголовком приносять навіть чужі ґазети вістки про ухвалу Головного Комітету большевицької кольонізації. А ті українські редактори, що ходять „на ікру" до большевицьких конзулів, мовчать, якби води в рот набрали. Гарні „національні" редактори!..

„Навіть" Україна!... Краківський „Час" приніс опис вражінь п. С. Ґлязера з подорожи до Австрії з таким цікавим уступом: „Передімною лежить гарна книжка про карний процес знаного вченого Ернеста Белінґа, видана кілька тижнів тому. В ній автор подає жерела карного процесового права, що обовязує в чужих державах. У ряді тих держав, котрі наводить, знаходяться й такі, як Коста Ріка, Еквадор, Болівія, Мальта, Гаіті, Монако, Панама, Литва і навіть Україна — а про Польщу і її законодавство нема згадки!"

Судово-карне поступування проти капітана і залоги анґл. корабля „І'мальоне" припинила амер. влада через недостачу доказів.

Подружжа турецького урядника з чужинкою вважається по новому турецькому закону рівнозначним з просьбою о звільнення з державної служби, навіть вже жонаті з чужинками урядники не можуть лишитися в державній службі.

Населення Литви. По обчисленням Центрального Статистичного Уряду на Литві всіх мешканців у тій державі разом з Клайпедою, було 1. січня 1929 р. — 2,316.615, з цього 1,108.504 мужчин і 100,000 більше жінок. Натуральний приріст населення за р. 1928 доходить до 30.247 людей, в тім 15.515 мужчин і тільки 14.729 жінок. Столиця Литви Ковно мала 1. І. 1929 р. — 96.538 мешканців, в тім 50.517 мужчин і 46.018 жінок.

Польський священик Фелікс Мешкіс (Черскі), автор „Війни", „Ночи над Европою" й „Упадку міщанства", видав нову книжку своїх цікавих публіцистичних праць п. з. „Революція". Особливо інтересні і для нас його виводи про Росію і польські „можливости".

„Література чеська і словацька". Се нарис тих літератур пера Яна Маґери, вийшов у польській мові. Цікаво, що Поляки не мають у Чехословаччині ні польського університету, ні жадної Академії, — а здобулися на цікаву працю про чеську та словацьку літературу.

Папір з гичок кукурузи почали виробляти в Америці. Деякі амер. часописи як „Prairie Farmer" Шікаґу вже друкують на кукурузянім папері. Цей винахід викличе переворот у паперовім промислі.

Радіо в службі медицини і господарства. Робляться цікаві досліди над ділянням коротких филь на бактерії. Віденський проф. Зайдель очистив молоко від усіх бактерій нагріванням короткими филями. Це молоко не підлягало відтак ферментації. Короткі 3-метрові филі убивають також комахи й миші.

„Годинник має в голові" — кажуть про таких людей, що без годинника добре орієнтуються в часі. Та свідомість часу не заводить декого навіть у сні. Напр. коли такий чоловік бажає збудитися ранком о 5-ій, то певно пробудиться у тім часі. Останніми часами тим явищем занявся психольоґічний інститут в Женеві. В тій ціли роблено досліди над більше як сто людьми. З них 40 не надавалося до дослідів і їх виелімінували заразже. Оставші 60 осіб виявляли незвичайну здібність відгадувати години. Вони будилися у бажанім часі, навіть коли в кімнаті уміщено будильники, котрі фальшиво показували час.

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв, о повідомлення їх про речинець місії хоч один тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 368 2-3

—o—

Ціни у Львові

ЗБІЖЖЯ. Пшениця 54, ячмінь на мливо 33, овес 35, жито 37, гречка 46. НАБІЛ. Масло десерове 7, столове 6.80, кухонне 6, сметана 2.40, молоко 0.45, сир звичайний 2, бринза 6, яйце 0.16, мід 3. ГРОШІ. Доляр амер. 8.90, канад 8.82, чеська корона 0.26, австр. шіліпґ 1.25, лей 0.05, німецька марка 2.14, франц. франк 0.34, швайц. фр. 1.71, фунт штерл. 43.40, червонець 18.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

СИРОТА виїде на село до дітий. Поможе в науці до четвертої кляси і в домашніх заняттях Ласкаві зголошення: Адміністрація „Н. Зорі", для „Сироти". 418 1—1

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка" — **Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 10—100

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
413 Жадайте цінників. 2—12

Др. ВОЛОДИМИР ОХРИМОВИЧ
адвокат у Львові,
має честь повідомити, що переніс свою канцелярію до власного дому у Львові, **вулиця Куркова ч. 61,** (доїзд трамваєм ч. 1, або ч. 6 на Личаків до перестанку Шпиталь головний (костел св. Антонія), а відтак через вулицю св. Йосифа, **Телєфон ч. 73-30** 417 1—2

Будови Церков
пляни затверджені Епископством, кошторисни для будови і саму будову виконує по цінах конкуренційних
Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ
арх. будівничий
Львів, вул. Содова 3. II. п.
31 (бічна Шептицького). 3—8

ПЕРЕПЛЕТНЯ ПЕТРА ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурування всіляких накладів, канцелярські книги, все, що входить в круг переплетничої штуки по найприступнійших цінах. Робота солідна і точна. 342 25-?

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає найновіші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
139 62-?

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
386 б найдешевше, бо вхід через сіни. 32—50

В Адміністрації „Нової Зорі"
можна дістати отсі видання:

а) Бібліотеки Укр. Христ. Організації

Ч. 1. Основи соціольоґії	3·— зол
Ч. 3. Спіритизм	2·— „
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0·80 „
Ч. 5. Секти й сектанти	6·60 „
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит Украіни-Руси	1·50 „
Ч. 7. Греко-кат. Церква	0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3·00 „

б) Инші видання:

В. Липинський: „Хам і Яфет"	—·90 „
Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00 „

Приєднуйте нових передплатників!

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.**
поручає:

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акц. у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-КА у Львові, вул. Городецька 2 В. 2-20

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, четвер 11 квітня 1929 Ч. 27 (230)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Св. Отець про большевизм

Преса доносить: Св. Отець зарядив, щоби в церкві св. Тереси в Лізіє що дня відправлялося спеціяльне богослужения за людей страдаючих під важким гнетом большевизму в східній Европі й північній Азії. В розпорядженню св. Отця сказано: „Всі, що хотять там зберегти Христову віру, терплять важкі переслідування. Вони наражені на систематичний голод, страшні хороби й довгі тортури серед північних снігів і мряк та на безконечні кари в темних тюрмах".

Як відомо, Апостольська Столиця ніколи не оповіщує того, чого докладно не ствердила. Тут маємо найбільш автентичне ствердження того, що большевики тяжко переслідують за само визнавання Христової віри. І в такім часі в нашім християнськім народі є ще доволі людей, котрі не викидають зі своїх домів преси, яка робить рекляму „гарній державі за Збручем", а редактори „національних" ґазет ходять на ікру до больш. конзуляту — і „християне" далі читають їх ґазети...

Найвищий степень крізи в Польщі

Маршалок Пілсудський оповістив у пресі таке небувало остре інтервю про соймову більшість, що його заяву можна уважати кінцем польському соймови, що найменьше в його теперішнім устрою і складі. По такій заяві співпраця представника влади і сойму очевидно неможлива. А що нові вибори на підставі тої самої ординації далиб очевидно приблизно такий сам вислід, отже Польща самозрозуміло опинилась перед найповажнішою крізою, яку переходила від початку свого воскресення. З тої крізи ледви чи є инший вихід, як перебудова самого устрою держави і всіх їх репрезентативних та самоурядних тіл від верха до основ. Надвигаються події, мабуть засадничо інакші, ніж були досі. Що наше політичне представництво в нічім неприготоване до тих подій, се ясне. Зміст заяви маршалка подаємо в нутрі сего числа.

За Дністром давлять українське повстання

„Наша Рѣчь", що виходить в Букарешті, пише: З Тигині доносять, що 28. березня чутно було гарматну канонаду ізза Дністра. З початку доходив відгомін поодиноких гарматних вистрілів, потому вистріли ставали все частійші й перейшли в формальну канонаду. Вечером канонада затихла. Зразу припускали, що там відбуваються артилєрійські вправи червоної армії. Та незабаром появилися на ромунськім боці втікачі, котрі потвердили, що то совітська влада усмиряла повстання українських селян подільської ґуберні. Втікачі заявляють, що филя повстань проти большевицької влади зривається по всій Україні. — Так ллється кров українського народа під большевицьким режімом. А українські „національні" й „патріотичні" журналісти у Львові, ходять на ікру до большевицького конзуляту. І смакує їм!...

Розрухи в Делятині

В останну неділю прийшло в Делятині (пов. Долина) до розрухів і поважних конфліктів між населенням християнським і жидівським з таких причин: Місто жертвувало площу під будову захоронки, а потому управа змінила рішення; відступила ту площу жидівській віроісповідній громаді. В ночи з 5. на 6. с. м. поставив хтось на тій площі два хрести, котрі слідуючої ночи усунули невідомі люде. Се викликало серед християн забурення, котре й довело до поважних конфліктів з жидівським населенням. Інтервенювала поліція, на місце зїхав староста з Долини й розпочалося слідство.

Конґрес словянської католицької молоді

На останнім міжнароднім конґресі катол. молоді, що відбувався в м. Кембридж в Анґлії, порушено справу скликання конґресу словянської катол. молоді. Плян той уже здійснюється і в днях 12—14 квітня с. р. відбудеться такий конґрес в Кракові. Возьмуть у нім участь представники студентських кат. орґанізацій Чехів, Словаків, Поляків, Українців (з Галичини й Закарпаття), Білорусів, Словінців, Хорватів, Сербів і Лужичан.

Японія не ратифікувала пакту Келлоґа

Телеґр. Юнія доносить з Токія: По промові, яку виголосив премієр Танака, японський парлямент відкинув внесок на ратифікування пакту Келлоґа то ізза вислову „В імени народів", котрий не відповідає японському поглядови. Справа ратифікації того пакту має прийти на порядок ще раз на найблищім засіданню японського парляменту.

Троцький був фільмовим актором

Лондонський фаховий орґан для справ кінотеатру „Фільм Віклі" пише: Лев Троцький, котрий перед війною і з початком війни жив в Америці під своїм правдивим іменем Лєо Бронштайн, виступав як актор у фільмі „Воєнний клич за миром". Головну ролю в тім фільмі грала Норма Талмадж. Той фільм був опісля предметом судового спору, бо сюжет до того фільму взяли з книжки „Безборонна Америка" без дозволу її автора. В часі процесу показалося, що ту історію написано на замовлення дирекції фабрики амуніції та що фільм мав на ціли, настроїти населення Злучених Держав Північної Америки, прихильно для участи у великій війні. Троцький грав у тім фільмі малу ролю, але мав бути дуже задоволений, що міг щось заробити...

Суспільна роля Церкви

І. Економічний лібералізм — жерело суспільного лиха.

Боротьба соціялістів проти христ. релігії це передовсім боротьба проти Церкви. Вони навіть деколи признають „християнізмови" деяку вартість, особливо в його початках. Але цей „християнізм", мовляв „вродився" з часом та „зійшов на бездоріжжа" — іменно в кат. Церкві, котра стала як будьто „на услуги" капіталу, реакції, буржуазії чи чого ще. І ось на зміну „християнізмови" має по їхньому прийти „нова релігія", що моглаб зарадити сучасному суспільному лиху. А причину того лиха бачать соціялісти також в кат. Церкві, котру проголосили „ворогом" робітничої кляси, а „союзницею" буржуазії. Якже річ мається в дійсности?

Новий напрям політичної економії, т. зв. економічний лібералізм, запанував на Заході при кінци XVIII. і на протязі XIX. століття. Виходячи з засади непорушности прав людини, ця нова доктрина поширила їх і на відносини політичні, суспільні й господарські. Наслідки були фатальні. Зруйнувавши дотогочасний суспільний лад знищенням фахових корпорацій, ця доктрина лишила остаточно всякого робітника зубожілим й осамітненим супротя хліборавця. Розгорілася боротьба всіх проти всіх: конкуренційна боротьба між капіталістами і боротьба між робітниками а капіталістами. Замість згідної співпраці, яка лучилаб ті дві суспільні категорії в рамах свого звання для спільних інтересів, прийшла клясова боротьба. Послідовно в другій половині XIX. ст. робітництво почало орґанізуватися під кличем боротьби проти капіталістів.

Інакше й не могло бути. Бо в доктрині лібералізму йде тільки про п р а в а, права індивідуальної людини. Свідомість обовязку — там невідома. Невідома тому напрямови також етика, в котрій він бачить тільки перешкоду свободи і суперництва (конкуренції). Там договір праці підлягає тільки брутальним законам подажі й попиту; праця це вже не святий обовязок Богом вложений на сотворіння, — це тільки товар, котрим торгують по законам конкуренції. Сама людська суспільність це не громада моральних істот, це тільки збір одиниць, істнуючий на те, щоб по найнизшій ціні постачати хліб, залізо, бавовну і т. д. Така аморальна суспільність, кермуючись кличами: з одної сторони — „збогачуйся!", а з другої — „бунтуйся!" мусіла зродити революційний соціялізм.

І хіба то Церква винайшла або виплекала отсю колись так приманчиву, а нині вже закинуту теорію економічного лібералізму? Якраз навпаки, екон. лібералізм як і політичний радикалізм, був звернений проти Церкви. Вінже намагався знищити останки середньовічного християнського суспільного ладу, він позбувся релиґійних і моральних засад евангелія, ним кермували завзяті вороги католицизму — енцикльопедисти, революціонери, ліберали XIX. ст., себто предки нинішних лібералів. І коли на протязі тих півтора-ста літ зростала суспільна нерівність і соціяльні кривди, то вина в тім не Церкви, а її ворогів, себто лібералів.

Кат. Церква вславилася саме тим, що поборювала такі нерелиґійні й аморальні доктрини. Великий папа Лев XIII.

у своїй знаменній екцикліці „Rerum novarum“ з 19. XII. 1891 р. осудив аморальність економічного лібералізму, предвидів його наслідки і взивав вертати до заповітів євангелія й до вказівок соціольогії св. Томи. „Треба, писав він, прийти на поміч страждущим людям, бо вони в більшій части терплять незаслужене горе й нужду... Через знищення давних корпорацій, через усунення всякого реліґійного принціпу й почування з законодавства і з публичних установ, став робітник з часом самітний, безборонний, відданий на ласку несовісних і захланних хлібодавців... А до того прийшла концентрація в руках нечисленних людей промислу і торговлі, І та горстка богачів накидає своє ярмо величезній масі пролєтарів,..“

Ось таке є становище кат. Церкви і така її роля в суспільнім життю, зясована її найвисшим Пастирем. Це нехай буде відповідю на напасти ворогів Церкви, котрих не бракує і між нашим народом.

——o——

Комісар виховав сина між панами

Анґлійська преса доносить: На спортових змаганнях між університетами Оксфорд і Кембридж побідив — син большевицького комісаря Чічеріна. Вістка про те, що больш. комісар виховує сина між найвисшою аристократією Анґлії, облетіла всю анґлійську пресу й викликала велику дивовижу з двох причин: По перше ізза того, що показуються неправдивими всі вістки, немовби всі больш. комісарі побирали лиш такі платні, які їм вистарчають на скромне удержання, бо виховування дітей між анґлійською аристократією вимагає дуже великих сум. По друге тому, що на тім прикладі показується вся нещирість провідників большевизму: іншим поручають виховувати своїх дітей „разом з низами“, але своїх дітей пруть у найвисші круги аристократії.

В китайській республиці такий хаос, що навіть вісти про те, немовби її президент був ще живий, треба уважати сильно переборщеними. („Бостон Транскр.“).

„Дно ока“ маршалка Пілсудского

Варшавський „Курєр Порани“ приніс інтервю з марш. Пілсудским п. з. „Дно ока або враження хорого чоловіка з буджетової сесії“. Зміст:

Коли я захорував на невияснену досі недугу — говорив маршалок — то з ґрупи лікарів, котрі мене оглядали, сказав оден: „Треба ще п. маршалкови розслідити дно ока!“ Признаюся, що я перелякався. Я взагалі не знав, що око має якесь дно і думав, що його будуть дотикати руками або страшними інструментами, або й виймуть з орбіти Та на другий день казав мені симпатичний лікар сидіти в темній кімнаті й дивитися кілька хвиль в якийсь смішний апарат. І пощо то вживати страшних назв. на означення звичайної річи? І в діяльности більшости сойму є таке „страшне дно ока“. Се Державний Трибунал, Перед той трибунал потягнули мого колеґу, міністра фінансів Чеховича котрий своєю працею допровадив до того, що буджет Польщі білянсується без дефіциту і може бути взірцем для інших держав. Я як б. шеф кабінету уважаю й себе особисто одвічальним за перекрочення Чеховичем т. зв. скарбового закона в інвестиційних справах — сказав мені премієр Бартель. Нікчемний бувби суд, котрий не потягнувби й премієра Бартля до одвічальности по такій заяві. Хіба людоїди вибирають собі в такім разі товстійших, а Чехович — товстіший. Вияснити таке знікчемніння може тільки привичка до нікчемних обичаїв і звичаїв у Польщі. Ґільтайське виховання послів полягає на тім, що головна думка тих панів змагає до вдержання безкарности за всі навіть найбільш неприличні і нечесні вчинки аж до безкарности за державну зраду, платне шпіонство в часі війни. А в другім соймі бодай половина послів походила з тої кузні зради. Посли виховалиса в такій корупції, що голос посла коштував часом не більше як 50 зл. З тої „праці“ сойму вийшло і в теперішнім соймі около 110 послів! Ті панове уважають себе „суверенами“ й думають, що як котрого заболить черево, то се найважніша подія в державі. А нещасна Польща мусить се шанувати! Вимагають, аби шанувати ідіотизм і лизати їх з... одяги. До того доводять змагання сойму, щоб виробити „фах“ людей хорих на „файданітас послініс“— і треба не мати сорому, щоб бачити в тім престіж сойму. Хотів я їм дати корепетиторів, але відступив від тої думки, бо пп. посли не схотіливби зречися частини платень для заплачення корепетиторів, ну й без різки трудно їх учити. Життя перепрацьованих міністрів разом з такими послами се каторга не до видержання. Тому не дивуюся, що оден з найінтеліґентніших міністрів по примусовій для нього розмові з послами сказав: Маю враження, що вийшов я з менажерії, повної злобних малп, що всі свої потреби залагоджують публично і навіть не стараються бути подібні до людей. Се й пояснює „справедливість“, яку примінили в соймі до п. Чеховича, поминувши заяву Бартля, до котрої я не міг прилучитися тільки ізза тяжкої хороби. Та нікчемна справедливість набута довгою привичкою до людоїдства, де вибір паде на товстійшого. Коли п. Бартель як премієр прийшов у тій справі до мене, я радив, щоб п. Чехович зіґнорував обжалування й не ходив на ніякі засідання, звязані з тим обжалуванням. Якеж — було моє здивування, коли в день опісля влетів до мене п. Бартель і з переляком заявив, що п. Чехович хотів у тім доглянутися образи свого гонору, якби не став до відповідальности! Я тільки здвигнув раменами, бо деж можна шукати чести між малпами? Одначе я відповів, що поняття гонору се річ індивідуальна і що чести свого товариша наразити не можемо. Таким чином п. Чехович став до розправи з Соймом. Я не хочу образити його чести, але — пошо свій гонор уміщувати в бруднім місци ?... Потому шо дня посилав я президентови зепевнення, що чую, як стаю здоровіщий і що він могтиме вложити на мене обовязки формування нового правительства. Тимчасом дуже мене бавили ріжні періпетії між п. Чеховичем і людоїдами. По перше несподівано вискочив якийсь Ліберман як головний тенор в тій вонючій оперетці та разураз ставив якісь тези так, якби був Лютром і хотів ті тези прибити на церковних воротах. Се чистий факір!.. Дуже тяжким тенором став якийсь п. Возніцкий, залізний посол, бо послує вже в третім соймі. Се мій б. симпатик, але вже тоді був та-

---

Фільософічний фейлетон „Н. З.“ з 11. IV. 1929. (6

Емануїл Кант

Великий зворот у новій фільософії.

Виклад для освічених людей всіх станів.

Коли таким способом допровадимо цінування добра аж до ідеального звершення, тоді мусимо відклонити твердження як необосноване і не до утримання, що добро можна робити **тільки** ради його самого і що огляд на власну **щасливість** не сміє мати жадного місця як мотив у моральному житті.

Ригоризм Канта домагається чогось **психічно неможливого.** Чоловік не може зовсім відкинути у своїому діянні думки про власне життеве щастя. Він може хотіти тільки того, що йому уявляється як добро під яким небудь оглядом. Він може зректися зовнішнього успіху, та не внутрішнього задоволення.

Ми вже бачили, що сам Кант не міг не притягнути почуття задоволення, щоб успішно сформувати мотив пошани перед законом. Критика практичного розуму прирікає справедливому блаженство на другім світі. Правда, се у нього не мотив, алеж не можна перешкодити тому, щоб надія на те щастя в який небудь спосіб не впливала на поведення людини. Не можна брати поважно твердження, що ми за щастям ніяк не тужимо і ніяк до нього не змагаємо. І тому не можна відмовити слушности Шопенгаверови, котрий чеснотливого, який впевняє, що робить тільки з почуття обовязку, а прецінь надіється на вічне блаженство, — порівнує з добре вихованим лакеєм, який також впевняє, що нічого не бажає, а рівночасно крадьки витягає руку, щоби приняти напивок („трінкгельд“).

Вигляд на власне щастя також необхідний під деяким оглядом у моральному житті. У спокійних часах можуть вистарчати й инші мотиви. Та коли наступають на нас буревії спокус і так потрясають деревом нашого життя, що воно здрігається аж до коріння, тоді чоловіка може вдержати на його правім становищі часто тільки думка, що тут важиться між бути або небути.

Поняття моральности не виключає зовсім таких оглядів. Блаженство не мусить бути щось неморальне або підморальне, воно може зовсім добре стати морально високоцінним мотивом. Коли хто приостановиться при думці блаженства як такого так, що він властиво цінить не чесноту, але надгороду за неї, то він поступає таксамо неморально як і той, що з остраху перед карою не виконує лихого діла, не гидуючи рівночасно ґріхом.

Одначе думку про блаженство (щасливість), можна внутрішньо звязати з думкою про чесноту, бо обидві думки по своїй суті вяжуться з собою. З морально доброго природно пливуть наслідки, які підносять і ущасливлюють. А що вияв-ляє себе таким способом, те мусить бути цінне також само в собі. Тому думка про наслідки доброго може одчинити шлях до пізнання його внутрішньої вартости і може допровадити до того, що будемо цінити добро як таке. Одначе в тім не вичерпується ще його моральне значіння. **Змагання до блаженства (щасливости), яке випливає з чесноти, треба також окреслювати як морально добре.**

Задоволення, що випливає з чесноти, обусловлене радощами з доброго, се ознака доброго розположення ума. Для-того змагання до такого блаженства зростається на ділі нерозривно з моральним життям, воно стає просто виявом морального розположення ума, і схопленням морально-доброго. Сей предмет се ніщо інше як познака моральної досконалости, а саме сила, що наділює щастям, яке пливе з її істоти“. (Віттман, тамже. Ст. 149.).

Тому булоб несправедливо, відбирати людині цей помічний засіб морального життя. У деякому змислі це навіть обовязок любити добре, а в його найвищій формі Бога, також тому, що він щастя нашої душі. Тому ми повинні признати, що Бог се найвище добро, не тільки само в собі, але й для нас, і що тільки в тому добрі наша туга находить повне задоволення.

Такі розважання ведуть нас від Канта до християнської етики. Вона піднімається з одного боку аж до найвзнесліщих височин ідеалу, призначаючи лю-

СВІЙ ДО СВОГО!

СВІЙ ДО СВОГО!

ТОВАРИСТВО „РИЗНИЦЯ” В САМБОРІ

Філії: Львів, Ринок ч. 43. Перемишль, Ринок ч. 14.

З нагоди Великодних Свят поручає Всеч. Духовенству й Чесним Брацтвам Церковним великий вибір товарів церковних, як: фелонів, хоругов, фан, плащениць, шалів до обходу, суконок на дарохранильницю, ікон процесійних, кивотів, хрестів ручних, напрестольних і процесійних, патериць, чаш, павуків, лямп, кадила, ліхтарів, світла церковного і ощадного, бляшаного мальованого, цвітів до свічок, обрусів на престол, накривал на трапод і під Євангеліє, Книг Богослужебних, Євангелій, покровців на артос, Воскресеній різьблених в дереві, Божих Гробів і всякого рода інших церковних товарів.

Принимає старі фелони, Євангелія, чаші до направи. Достарчає найліпші дзвони, з першорядного матеріялу й дає повну ґарантію.

Ціни умірковані!

Товар першорядний! Богато признань!

Всі інформації, відворотною почтою.

Товариство „РИЗНИЦЯ“ дає кождого року 40% з чистого зиску для вдів і сиріт по греко-кат. священиках, та бідним церквам.

СПЛАТИ РАТАМИ ДОПУСКАЄТЬСЯ.

ДИРЕКЦІЯ.

кий тяжкий на голову, що я нераз кінчив з ним розмову предложенням, щоби про свої високі думи поговорив з моєю донечкою Вандою, — а мала вона тоді два роки. Возніцкий подібний до тупого гебеса, якого я раз давно учив, заступаючи свого товариша, як корепетитора та прийшов до переконання, що одинока форма навчання для такого тупака се — січи його різками. Лучаються й такі випадки, що Великий Сотворитель світа забуде комусь вложити в голову ліхтарню. І що тоді порадиш? І може Великий Творець в милосердю своїм над нашою бідною Батьківщиною хотів на тім дурнім гебесі показати нам яскраво, що „файданітіс послініс" се річ не тільки нікчемна, але й ідіотична. Може ще повстане приповідка: „Дурний як Возніцкий". Слухаючи в хоробі своїй радія з сойму, в котрім звенів то комічний дишкант Лібермана, то страшно тупий тенор Возніцкого, думав я, що льоґічним кінцем тої ф... опери буде відкинення буджету. Тимчасом льоґіка там не обовязує. Буджет уряду, — котрий зсолідаризувався з обжалованим п. Чеховичем, — ухвалено! Проти поведення файданів протестував Клюб ББ., котрий репрезентує струю спасенну для Польщі, а соймова більшість зганьбилася. Що до Трибуналу Стану, то заявляю публично що колиб я мав стати премієром, чого собі в тім випадку бажаю, то той Трибунал не відважиться ні разу зібратися. Вкінці довідався я, що на останне засідання стягали до сойму якісь партійні боївки. Міцно жалую, що я був того дня такий хорий, що не міг занятися тими боївками, зложеними з бандитів, а то бувби я їх висік публично на подвірю сойму. Особисто перестерігаю, що файданізм іде в тім випадку за далеко, та що пан файдан разом з бандитами може відповісти значно більше, ніж собі уявляє. Поминаючи той „геройський" бас бандитів, та афера соймової сесії скінчилася комікою, тільки огидною. Осмішили і збещестили все, і сойм і правительство і все вимальовали краскою файданів! Хто знає, може при ужиттю долота і молотка дасть нам дно соймового ока якусь невідому досі таємницю, котру укривають в теплі посольської безкарности — з почесним виїмком найбільшого соймового клюбу ББ.

——o——

Паломництво до Риму

Св. Отець Папа Пій XI. Апостольським письмом з дня 6. січня 1929 р. проголосив 1929 рік надзвичайним Ювилейним роком, бо в тім році Він зачав пятьдесятий рік від хвилі приняття св. Тайни Священства. В згаданім письмі Св. Отець звертається до цілого католицького світа з просьбою, щоби всі вірні діти католицької Церкви разом з Ним тішилися тою особлившою ласкою Божою, та злучені з Ним серцем і молитвою зложили подяку Богу і просили Бога о поміч так для Него як і для повіреної Йому Церкви, якій грозить так багато зла і тілько небезпек! Всі католицькі народи вишлють в цім ювилейнім році свої паломництва до Риму, щоби зложити Св Отцю побажання з приводу Його Ювилею, та щоби скористати з тих спасенних джерел ласк, які через цілий той час попливуть обильнійше, як звичайно.

Український нарід, що в своїй маленькій частинці остає в злуці з католицькою Церквою, напевно також не занедбає цеї нагоди і схоче вислати й від тої маленької частинки своє паломництво до Вічного Міста, щоб заявити Св. Отцю свої почування і зложити сердечні побажаня. Орґанізації такого паломництва під протекторатом мого Екси. Митрополита Кир Андрея на місяць липень ц. р. піднялось Марійське Товариство Української Молоді у Львові, віддаючи технічний провід паломництва в руки о. д-р Івана Бучка. Ті, що бажають взяти участь у згаданім паломництві, зволять зголосити це письмом на адресу: Марійське Тов. Молоді Львів, пч. скр. 108 або вул. Сикстуська ч. 39 а. До зголошення треба долучити фотоґрафію, а на кошти орґанізації паломництва готівкою 20 зл. п.

Зголошуватись найдальше до 15. V. ц. р. Кошти подорожі (їзда III. кл. поспішним потягом зі Львова через Відень, Венецію, Рим, Неаполь і назад) виноситимуть 220 зл. На приміщення і прохарчування в протягу двох тижнів треба рахувати приблизно около 300 зл. Близші подробиці, будуть подані до відома у своїм часі.

Від Управи Марійського Товариства Української Молоді

Львів, дня 3. IV. 1929 р.

о. д-р Йосафат Маркевич, ЧСВВ.
о. д-р Іван Бучко.

Книжка і книгарський ринок

Книгар С. Арцт виголосив у Союзі польських книгарів поучаючий відчит. Зміст його такий:

Від р. 1926 до 1928 зліквідовано в Польщі 54 книгарських фірм. Мимо того поважного зменшення числа книгарень оставші не скрипилися. Причин того стану треба шукати в диспропорції між „напняттям читання" і можністю його заспокоєння. Хто по заспокоєнню голоду й иньших конечних до життя потреб має ще відповідний „свобідний дохід", того називає Арцт „потенціяльним набувцем". Загальне число таких „можливих набувців" називає „напняттям читання".

Виходячи з такої точки погляду подав слідуючі цифри:

	Вільний річний дохід:	Можливих набувців:	То є в міліонах душ	Число друків 1926 р.	На 1 можл. набувця припало:
1. Америка (Зл. Д.)	1.905 зл.	60%	30·—	10.153	0·33 книжки
2. Анґлія	1.433 „	50%	17·5	13.810	0·7 „
3. Франція	506 „	40%	13·	11·992	0·9 „
4. Німеччина	446 „	30%	11·25	31·000	2·5 „
5. Чехословакія	— „	50%	2·5	2.929	1·2 „
6. Італія	360 „	30%	7·	5.233	0·9 „
7. Польша	75 „	17%	2·5	6.204	6·— „

З тої тарифи видно, що „можливий" набувець має в Польщі страшно малий свобідний дохід річно, а припадає на нього найбільше число видань. Се значить, що тут є така гіперпродукція книжок, якої нема в цілім світі. В Польщі повинно виходити річно найбільше 2.760 книжок (а виходить 6.204). Тоді

бов Бога ради його самого найчистішим і найшляхотнішим мотивом. З другого боку вона бере під увагу людську слабосильність, коли приймає також як побуд — бажання блаженства. При тім одначе зберігає рішучо моральний характер того мотиву, коли в посіданні Бога определює те щастя, яке є метою змагань. Так отже річево сходяться в одному змагання до правдивого блаженства зі змаганням до найвищого добра й правдивої досконалости.

Фільософія релігії.

Кант по всій своїй схильности і по своїм даруванням більше етик ніж фільософ релігії, і це до такої міри, що у нього майже зникає специфічно релігійне перед моральним.

Ідеал Канта це **релігія чистого розуму,** котра не оглядається на ніяке позитивне обявлення ні догму. Її поучаючий зміст невеликий. Той зміст в суті річи обмежується до істнування Бога, безсмертности душі і природного морального закону.

Кант не хоче просто відкинути віри в обявлення, яка спірається на історичних даних. Він схильний признати їй бодай тимчасове значіння, хоч не признає їй надприродного походження. Та це терпиме відношення обусловлене у нього деякими обмеженнями. Віра в обявлення не може мати права на посягання власної вартости, вона має служити тільки засобом для унагляднення природних правд розуму. Дальше, її не вільно робити передумовою спасіння. Вкінці обяснення віри в обявлення має служити для духа релігії розуму, як найвища напрямна лінія, і то таким чином, що поодинокі її науки мають бути вияснювані як образове оформлення моральних ідей: „Читання тих святих книг, або досліди за їх змістом, мають остаточно на меті, творити лучших людей; одначе історичний бік, котрий нічим не причинюється до повищої мети, се щось само в собі зовсім байдуже; до нього можна ставитися так, як хто схоче."*)

Кант сам обяснює у такому змислі основні християнські догми. І так вічне Слово для нього тільки божа ідея морально досконалого чоловіка. Оскільки ця ідея виходить з істоти Бога, Слово є сином, зродженим з Бога. Оскільки цілий світ сотворений задля моральних розумних істот, остільки все сталося через Слово. Християнство бачить слушно найвище здійснення моральної ідеї в чоловіці, котрий всупереч найтящим спокусам і найбільшим терпінням витримує у вірному виконуванні обовязку аж до смерти. Причалення до цього ідеального образу чоловіка є запорукою спасіння: „У практичній вірі в цього божого Сина (оскільки він зображений як такий, що приняв людську натуру) може чоловік сподіватися, стати милим Богові; себто, хто свідомий такого морального розположення ума, що може вірити й мати уосновane довіря до себе, що він у подібних спокусах і терпіннях незмінно стоятиме при прообразі людства і вірно буде ступати за його прикладом, такий чоловік і тільки він, управнений уважати себе тим, котрий не є негідним предметом божого уподобання". (Тамже, стор. 62 слід.). А покищо віра в обявлення не може на завше остоятися в такому виді, зчасом мусить вона щораз більше уступати перед чистою, необслоненою, розумовою вірою.

Релігійне діяння, оскільки воно оправдане, не має по думці Канта жадного іншого змісту, як виконування **моральних обовязків.** Релігія і мораль річево покриваються (сходяться в одному). Моральне життя стає релігією. Звідсіля й окреслення (дефініція): „Релігія (глядячи субєктивно) се пізнання всіх наших обовязків як божих заповідей". (Тамже, ст. 164). „Цим окресленням релігії не допускаємо до помилкового зображення, начебто вона була змістом **особливих** обовязків у безпосередньому відношенні до Бога, і в наслідку сього запобігаємо тому, щоб ми не переймали на себе крім морально-громадянських, людських обовязків ще й виконування панської (двірської) служби у відношенні до Бога". (Тамже, ст. 184.).

(Дальше буде).

*) (Die Religion innerhalb der Grenzen der blossen Vernunft. Reclam, ст. 118).

——o——

збільшився б пересічний наклад до 10.000 примірників. Тепер виносить 3.300 і тому не може оплатитися.

В дискусії над тим відчитом подавано такі способи зарадження лихови: 1. Обмежити число видань, а піднести їх якість. 2. Зреорґанізувати способи (методи) торговлі книжками. 3. Поборювати неграмотність.

Мимо всего число „можливих" набувців книжок у Польщі росте, бо все таки розвивається шкільництво. Річ ясна, що на українських землях відносини далеко тяжші, бо наше шкільництво не розвивається, а паде.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

„Оссерваторе Романо" остро й рішуче заперечує вістки, немовби Апост. Столиця провадила якінебудь переговори з урядом СССР. Здається, що поголоски про переговори пускають большевики як пробні бальони, щоб побачити, як до таких спроб з їх боку поставиться Ватикан. Одначе річ ясна, що колиб уряд СССР. хотів виступити з предложеннями в справі переговорів, то наперед мусівби змінити курс і перестати гнобити церкву та переслідувати віруючих людей.

Монаші обіти бувщого преміера міністрів у Китаю Лю-Тсенґ-Тіянґа відбулися мин. місяця в бенедиктинськім монастирі Св. Андрія у Франції. Ця зворушлива церемонія відбулася надзвичайно торжественно підчас архіерейської Служби Божої, котру відправляв Еп. Неве. Новий монах бенедиктинець відбув дволітний новіціят і тепер зоветься О. Петром Целестином. Недавно ще, бо 23. листопада м. р. писав Лю-Тсенґ-Тіянґ в однім пекінськім журналі: Кождого дня щораз більше переймаюся життям Катол. Церкви, щораз ясніше бачу божественну вартість її науки. Св. Вітцю я вповні відданий син і всі його поручення та вказівки є для мене обявом волі Ісуса Христа. Не можу висказати своїх почувань, коли усвідомлю собі, що Пій XI., котрий є заступником Христа, сказав ці слова: Христос любить Китайців.

Релігійне положення в Афганістані. Реформи короля Аманулага давали найкращі вигляди для остаточного почину й розвитку католицького місійного діла в Афганістані. Та перед своєю абдикацією підписав король договір, яким магометанським муллам віддано монополь для ведення релігійної праці. В тім договорі зобовязався король між иншим, що: 1) Він сам твердо визнаватиме мусулманську релігію, 2) всі мулли (магометанські духовники) одержать повновласть і дозвіл, кождого стрічного на вулиці питати зі знання корану, а в випадку невміння засад корану право карати і 3) пятниця знова буде призначена як мусулманське свято. Таким робом знова перечеркнено можливости для місійної праці, бо мулли не впустять до Афганістану ніодного місіонаря.

Союз „безбожників" у СССР. підраховує на своїй останній конференції силу православної церкви на 350.000 священиків, 50.000 церков і 500 монастирів. Членів союзу „безбожників" у СССР. є 250.000.

400 поган Ойратів (Калмуків) навернулося недавно на християнство.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. Вражіння, яке викликало в цілій Польщі оповіщення поглядів марш. Пілсудского на соймову більшість, надзвичайно сильне. Нема ні одного політичного органу й мабуть ні одного чоловіка, що інтересується публичним життям, котрий не занявби якогось становища до того яскравого факту. Всі очікують, що в найблищих днях наступлять у Польщі переломові події.

ПЛЯНУЮТЬ НОВУ МОНАРХІЮ. „Червоний Курєр" доносить з Риги, що монархісти Литви, Латвії й Білорусі постановили утворити союз в цілі зміни конституції в двох перших краях в напрямі монархізму. По переведенні того пляну малиб ті держави разом з Білорусю утворити монархістичну державу „Балтію" й запросити на її престол шведського королевича з династії Бернадот.

АМЕРИКА. З Ню-Йорку доносять: Злучені Держави Півн. Америки держать над мехіканським кордоном 10 тисяч війська. На випадок повторення розрухів у Мехіку має те військо перейти кордон й установити нову „стрефу безпеченства", що буяоб рівнозначне не тільки з інтервенцією але й часовою окупацією.

НОВИНКИ

Зима вернула до Галичини. Від кількох днів зриваються раз-у-раз сніжні метелиці, а Високий Замок у Львові так завіяний свіжими снігами, як серед найкращої зими. Филя снігів дійшла аж до Італії. В Трієсті, Медіоляні, Льоді, Модені й Больонії впали на днях сніги.

Менінгітіс у Львові. Занотовано тут кілька случаїв запалення мізкових опон. Санітарний відділ пригадує, що кождий випадок такого занедужання треба зголошувати в Відділі боротьби з заразливими недугами, пл. Місіонарська ч. 2.

Увязнено А. Винницьку, дочку гр.-кат. священика, студентку, під закидом, що то вона відограла ролю Бронфманівної, знаної з відомого нападу на листаря у Львові. Винницька заперечує всяку участь у тім нападі.

Апанасевич, котрий убив поліциянта в Барановичах, помер у шпиталі в присутности суддів і лікарів по кількох судорогах. Стверджено, що смерть наступила в наслідок удару серця.

Українська Академія Наук в Київі вибрала д-ра Івана Зілинського, проф. краківського університету, дійсним членом Діялектольогічної комісії. Проф. Зілинський є членом Міжнароднього Т-ва для експериментальної фонетики і членом Язикової Комісії Краківської Академії Наук. Членами Діялектольогічної Комісії є також д-р Василь Сімович і д-р Іван Панькевич, учитель ужгородської гімназії.

В пресових справах постановив Комітет Міжнародної Федерації дневникарів утворити ґенеральний трибунал для фахових справ того стану. Справа та буде остаточно вирішена у вересні на зборах федерації.

Царські клейноди. Преса доносить, що большевики рішили повиривати деякі царські клейноди вартости 10 міліонів рублів і продати за границю. В тій справі вже переговорюють зі спілкою голяндських ювилірів. Так „чистять" вони музеї...

ОПОВІСТКИ

Заходом Марійського Товариства Пань

під покровом

ПР. ДІВИ НЕПОРОЧНО ЗАЧАТОЇ

відбудуться

РЕКОЛЕКЦІЇ ДЛЯ ПАНЬ

В СЕМІНАРИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ

у Львові, вул. Коперника ч. 36.

В днях 15, (понеділок), 16, 17. 18, 19 квітня ц. р.

Слідуючий порядок:

Кождого дня о год. 5. пополудни наука, по науці суплікація.

20. (субота) о годині 3·30 Сповідь.

21 (неділя) о годині 8-ій Торжественна Служба Божа, на котрій відбудеться спільне св. Причастіє і закінчення реколекцій. 1—2

ПОДЯКА.

„Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках" у Львові висловлює отсим горячу подяку П. Т. п. і. Шмериковській-Приймовій, п. д-р В. Тисякові, хорові п. радн. Купчинського, п. Нат Юрчинській, п. д-р Р. Кришталському, п. М. Віханській і п. Д. Гординській за ласкаву участь в концерті 12. березня п. р., чим причинилися вони не тільки до піднесення артистичного уровеня концерту, але й до гарного касового успіху. — Виказ жертв і фантів помістимо в окремім звіті. — За Управу Комітету: **Н. Дзеровичева,** голова. 419

ОГОЛОШЕННЯ

Звертати увагу на повищий фабричний знак! 1-10

398

Будови Церков

пляни затверджені Воєвідством, коштосписи для будови і саму будову виконує по цінах конкуренційних

Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

арх. будівничий

Львів, вул. Содова 3. II. п.

410 (бічна Потоцького). 4—8

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замість готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 11—100

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**

386 в найдешевше, бо вхід через сіни. 33-50

Видосконалені МАШИНИ до виробу: **Дахівки цементової, порожньої** (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.**

поручає:

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акц. у Варшаві.

Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:

С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-КА у Львові, вул. Городецька 2 в. 3-20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 14 квітня 1929 Ч. 28 (231)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Розійшлись ізза України

У звязку з безуспішною візитою в Москві великої англ. торговельної місії приносить АТЕ отсю вістку: З Москви повідомляють: Німецький посол фон Дірксен заявив Микоянови, що колиб уряд СССР. дозволив англійським капіталістам експльоатувати копальні заліза на Україні, то се моглоб зіпсувати приязні відносини між Німеччиною й СССР.

Нове правительство в Польщі

Офіціоз „Дзєнпік Львовскі" доносить: Уважають за річ певну, що шефом нового кабінету буде мін. Світальский, що до иньших: мін. скарбу буде ґенерал Ґурецький, війни марш. Пілсудский, торговлі Квятковский, почти і тел. Поляке-кевич, рільництва Рудовский, земельних реформ Пшедпельскі (голова Союза військових кольоністів і „Кулок Рольничих"), загр. справ Залеский і т. д. — До хвилі, коли замикаємо число нема потверджень тих вістей.

Бомби в індійськім парляменті

З Дельгі (Індія) доносять: В хвилі, коли предсідатель парляменту Патель встав, щоб виголосити промову, в салю переповнену послами й публикою кинено дві бомби. Ранено міністра фінансів Джорджа Шустера й 10 послів. Їх переведено до шпиталю. Поліція зараз оточила будинок парляменту й задержала всіх присутних у нім. Саля засідань представляє вид руїни. Три лави правительственних послів зовсім знищені. Двох замаховців увязнено. Вони бенгальці. До замаху призналися. В часі замаху кинено на салю проклямації „гіндостанської соціялістичної револ. партії."

Що сказав п. Бартель на прощання

Б. премієр Бартель помістив у „Курері Віленьскім" статтю про парляментаризм у Польщі. В ній підчеркує на основі практики, що особливо шкідливе вибирання молодих послів, котрі скоро стають зарозумільцями. В соймі нема демократії, тільки олігархія. Сойм несправедливо відноситься до марш. Пілсудского, котрий аж до останних часів був за вдержанням здорового парляментаризму.

Музична надгорода Нобля

З Ню-Йорку доносять: Орґанізація „Коломбія" утворила надгороду в сумі пять тисяч долярів, котра буде що року признавана тому авторови, що в области музики причиниться найбільше до її поступу. Хто той автор, про те рішатиме зїзд делеґатів 33 народів, котрий що року збиратиметься у Ню-Йорку. Процедура при тім буде та сама, що її вживає комітет надгороди Нобля в Европі. Перше признання надгороди наступить ще сего року.

Велика крадіж у грецькім монастири

ТК. доносить з Атен: В монастири Ґаґія Лява на Пельопонезі доконано великої крадіжи найцінніщих реліквій з часів грецької боротьби за незалежність. Між украденими річами є евангеліє, прикрашене 1200 діямантами, дар рос. цариці Катерини, золота мітра епископа Германоса, релігійного провідника грецьких борців за свободу, дорогоцінний прапор грецьких борців за свободу і т. д. Сама матеряльна вартість украдених предметів виносить около сто міліонів драхм. У крадіжи підозрівають прогнаного з монастиря монаха та двох пастухів.

Закрили університет у Смоленську

АТЕ. доносить: Народний комісаріят освіти закрив університет у Смоленську й увільнив з посад всіх професорів з тим, що заборонив їм викладати у всіх школах СССР. Причина: антисемітські виступи студентів того університету. (Цікаво, що винні пр. професори математики, фізики або хемії, котрі добре сповняли свій обовязок, у тім, що хтось переняв їх слухачів антисемітським духом?).

Переворот у кіновім мистецтві

Анґлійський дневник „Дейли Мейл" приносить з Ню-Йорку каблеґрам такого змісту: Віліям Фокс, шеф „Фокс-Фільм-Корпорейшин", заявив, що та фірма продуковатиме виключно фільми, які будуть говорити і співати. В тій ціли заанґажувала вже 200 найлучших театральних артистів в Америці й покличе найбільших театральних артистів з Европи. Що тижня творити муть у Голливуд'і одну таку штуку: комедію оперетку або драму. Здається, що німі фільми зовсім щезнуть з екрану.

Страшна пригода жовнірів

Телеґр. Юнія доносить: Вісім американських жовнірів взяли без дозволу човно корабля, що стояв коло Панами, й поплили собі на прогульку попри беріг моря, котре в тім місци кишить від аліґаторів. Коли човно вивернулося, тільки три жовніри вспіли доплисти до берега й утечи перед аліґаторами на дерево. Пять иньших аліґатори розшарпали і зїли. Уратовані сиділи 11 годин на дереві й були вже зовсім вичерпані з сил, коли їх відкрито й освободжено з тої ситуації.

——o——

Злука демонстративности й опортунізму

в українській парляментарній політиці Галичан у Польщі.*)

Політичні успіхи, які ще можливі... Згори знаємо, що подібний вислів не довподоби деяким українським політикам. Кілько то разів маємо нагоду чути й читати, що ціль національної політики не в успіхах, а вже найменше в можливих успіхах !.. Зправди, в наше громадянство, так безпримірно убоге під кождим оглядом, вкорінився дивоглядний погляд про якісь метафізичні ціли національної політики й „ідеалістичний" характер її успіхів, яких, мовляв, „не міриться, лише відчувається"... Та хоч такі погляди дуже поширені у нас, то вони свідчать тілько про хоробливий стан політичного думання. Другого подібного приміру мабуть не найти ніде у світі. У всіх народів і в усіх часах політична акція змагає до удержання і побільшення конкретних матеріяльних і моральних дібр, при чому доцільність або шкідливість її міриться якраз тілько успіхами або невдачами і нічим иншим. І чи се нашим „ідеалістам" подобається чи ні, ніхто у світі не буде ніколи оцінювати нашої політичної дозрілости і нашої політичної вартости, як тілько згідно з загальним розумінням політики і її завдань.

Коли з сього скрізь у світі принятого становища поглянемо на наш політичний дорібок після останніх дванацяти місяців, то кожда незасліплена пристрастю людина мусить признати, що він нічим не ріжниться від того дорібку, що був раніше, себто що наше політичне майно за той рік цілком не приросло на жадній ділянці, що ми таксамо політично убогі, як були рік тому взад. Невже з сього випливає, що минулорічний зворот нашої національної політики від абстиненції до активности був зайвий або й помилкою? Очевидно ні. Причина політичної безуспішности лежить не в самім звороті, який став життєвою необхідностю, тілько в тих методах політичної діяльности, що слідували за тим зворотом.

Словом, наша політична думка була свідома, що раніша тактика абстиненції недоцільна і шкідлива, та що її треба занехати, одначе яка має бути нова метода, про се як слід не подумано. Теоретично беручи, перед українською парляментарною репрезентацією відкривалися дві альтернативні ціли: політика демонстрації і політика реальних хоч і невеликих здобутків. Перша з них не булаб, очевидно, нічим иншим тілько продовжуванням, на соймовім ґрунті, тої акції, яку на иньших полях ми вели від 1919 — без найменшого успіху, а радше зі шкодою для національної справи. Та чогоб не можна було сказати на оправдання тогочасної політики демонстрації, то для кождого думаючого і відповідального громадянина не могло бути найменшого сумніву, що після 1923 сама демонстрація вже не може бути основою нашого національно-політичного життя. Вартість демонстративної політики залежить від двох моментів: коли вона своїми виступами зєднує даній ідеї щораз нових прихильників і коли вона у формах своїх демонстраційних виступів степенується щораз висше, викликуючи респект у противників. Маючи се на увазі, стає ясно, що

*) Гл. Статтю п. з. „По першім році" в ч. 26, „Н. Зорі" з 7 с. м.

в даних обставинах дуже мало можна рахувати як на одно так на друге, що отже наша політика не може мати самого тілько демонстративного характеру, а навпаки, що звернення всеї політики на такий шлях скриває в собі небезпеку основної компромітації таки в очах нашого власного народа, відкриваючи й перед противниками всю обмеженість і безсильність такої акції. Про сю небезпеку наші політичні кола не подумали.

Правда, наша парляментарна репрезентація не пішла виключно дорогою демонстрації; вона частенько і радо сходила на суперечний шлях дрібного політичного опортунізму: вона входила в компроміси з деякими польськими і непольськими фракціями, рішилася обсадити репрезентативні посади в польськім соймі, ставила дрібні законопроєкти і поправки, робила запити, давала себе навіть порівнати до „направи", „цілої" Річипосполитої і т. ин. Одначе такий політичний перекладанець не міг принести нашій політиці ніякої чести й ніякої користи. Тактика демонстрації поставила проти нас всі польські елєменти, а рівнобіжні спроби політичного опортунізму не дали, окрім двох — трьох плятонічних резолюцій з ласки польської більшости, ні одного реального пожитку — дарма, що внутрішна політична ситуація в Польщі дуже надавалася до використання її для нашої національної справи.

Та не в самій сполуці двох суперечних політичних принципів — демонстративного й опортуністичного — лежить головна хиба й головна невдача нашої парляментарної політики в минулім соймовім році. Може бути, що без якогось компромісу, без якоїсь перехідної стадії між ранішою фазою і новішою, обійтися не могло, хочби з огляду на неповоротність громадянської психіки, неприготованої ще до нормальних політичних метод і довго кормленої фантазіями та тріскучою дематогією. Найважнішої і головної причини невдачі треба шукати в неорґанічности й нераціональности зробленого компромісу між двома тактичними принципами.

Вигіднішої під політично-правним оглядом ситуації, для орґанічного й льоґічного получення двох ріжних засад — політики демонстрації і політики реальних здобутків — трудно собі уявити ніж та, що її застала була перед роком наша парляментарна політика. Ми перед роком на сім місци звертали увагу на небезпеку дальшої безплодности виключно демонстративної політики й конечного занепаду як її наслідку та вказували шлях, на якім наша політика моглаб здобути нашій справі не тілько розголос у політичнім світі, не тілько симпатію його, а й довести згодом до поправи нашого національного становища, до реального побільшення його матеріяльного і морального добра. Наші думки в сім напрямі були виложені в серії статей про конечність боротьби за автономію українських земель у Польщі. Та на великий наш жаль і на необраховану шкоду всій нашій національній справі, українські політичні кола не тілько не пішли за тими порадами, а просто віднеслися ворожо до них, доставляючи нам навіть сумних документальних свідоцтв (на письмі) своєї політичної дезорієнтації. Сьогодні маємо право догадуватися, що ті панове в душі каються своєї поведінки супроти думок як найдальших від партійного, гурткового чи особистого еґоїзму, а подиктованих виключно оглядами на ситуацію, в якій знайшовся наш край і нарід і на добро всеї нашої національної справи. Чи здобудуться вони тепер, по цілорічних пропащих зусиллях, бодай на думку про потребу ревізії своєї досьогочасної тактики та на цивільну відвагу, признати се публично? Бо без признання помилок неможливе серіозне змагання до поправи.

—o—

Чужі люде цураються

Німецькі „курорти" під проводом Вісбадену оповістили заяву, що не бажають собі приїзду Троцького на куранію до них. Подібні голоси приходять і з купелевих міст Австрії. Німецька преса пише: „Маємо досить своїх Троцьких!" Мимохіть пригадуються слова поета: „Чужі люде цураються, в хату не пускають..." І то не пускають, хоч б. диктатор і нищитель народа має гроші та живе за кордоном на велику стопу.

—o—

Тільки праведні наслідять землю і віковатимуть на ній, а ледачі витрачені будуть із землі і зрадники будуть викорінені з неї. (З думок Соломона).

Про будову нових церков

Велику шкоду на церковному полі нанесла нам світова війна тим, що обернула в руїну наші церкви. Багато сел лишилося без церков, а ниші мають понищені кулями церкви, що потребують великого вкладу гроша, щоб їх сяк-так направити. Щасливий сьогодня душпастир, що має цілу церкву і не потрібує гризтися, чи то ставленням нової церкви, чи то направою знищеної. А нема тепер більшого клопоту для душпастиря, як мати до діла з якоюнебудь роботою коло церкви!

До тих душпастирів, що мусіли покласти нову церкву, належу і я. Тому, що з усіх усюдів дістаю численні запити від душпастирів, як я то діло перевів, не хотячи кождому з окрема відповідати, подаю се до прилюдного відома. А буде се може в дечому корисне і для ширшого загалу, не тільки для духовенства.

Найбільше колотнечі приходить між людьми при виборі нового місця під нову церкву. В селі, де душпастирюю, таке місце було дуже тяжко найти. Стара церква стояла щось 700 м. від приходства, а се місце сьогодня зовсім заняте гробами. Корисна і найвідповіднійша річ для душпастира є, щоб церква була близько приходства, а тут на нещастя місце скупе. Між тісними хатами, а до того мокляк. Якесь таке нещасливе положення села, що при найлучшій волі душпастира і людий не можна найти місця біля приходства. Тим більше трудно було справу розвязати, бо загальним бажанням всіх вірних було, щоб нова церква лучилася зі старим цвинтарем. Поступити інакше було тоді, бо зразилобся вірних, які були одинокими фундаторами церкви. Справу розвязала Власть Духовна, дозволивши заміняти кусень поля ерекції у людий за площу під будову нової церкви, знова яких 650 м. від приходства. Хоч з великим трудом приходиться сьогодня болотами ходити день в день на Богослужения далеко до церкви, та за се те місце дуже гарне, роскішно положене і дійсно надається під величавий Божий храм. Так поладнано справу вибору місця.

Взагалі вибір нового місця під церкву належить до найтруднійших розвязок. Знаю місцевости, де вже кілька літ провадиться спір між вірними за площу під нову церкву, а се є причиною, що будова церкви відкладається. Ріжні децу-

---

Фільософічний фейлєтон „Н. З." з 14. IV. 1929. (6

Емануїл Кант

Великий зворот у новій фільософії.

Виклад для освічених людей всіх станів.

До морального діяння обмежується принаймні релігія чистого розуму. В істнуючих релігіях є крім моральних ще й „статутарні" закони, котрі накладають на чоловіка особливі обовязки у відношенні до Бога і притягають його до властивих релігійних вправ. Кант цього не осуджує, оскільки воно підпорядковане моральним цілям. Але як тільки зачинає панувати думка, що цього рода вправи самі для себе милі Богові, то це вже на його погляд стає надуживанням. Тоді важна засада: „Коли чоловік думає, що чим небудь поза добрим веденням життя зможе стати милим Богові, то все те тільки релігійний обман і глупа служба*) Богові". (Тамже, ст. 164.). „Чи такий набожненький ходить відповідно до уставу до церкви, чи відбуде паломництво до святих місць в Лоретті або в Палестині, чи він свої молитви пересилає до небесної влади устами, або як мешканець Тибету при допомозі молитовного млинка, чи нехай се буде який хоче сурогат моральної служби Богові, — все те одно й те саме і вартість його однакова". (Тамже, ст. 186.). Кант посувається тут так далеко, що відкидає всяку молитву, як властиву божу службу: „Молитва подумана як внутрішня формальна божа служба і тому як засіб до осягнення ласки, се забобонне уроєння"... „Сердечне бажання бути милим Богові в усім, що робимо й чого уникаємо, це те розположення ума, котре має товаришити всім нашим учинкам. Жити ним, як таким, начеб воно відбувалося під знаком служби Богові, це дух молитви, котрий безперервно може і повинен у нас мати місце. Одначе одягати це бажання (хочби тільки внутрішньо) в слова й форми, може найвище мати значіння засобу, котрий причинюється до поновлюваного оживлювання цьогож розположення ума, та безпосередньо не має ніякого звязку з божим уподобанням". (Тамже, ст. 213. і слід.).

Хто думає, каже Кант для обґрунтування свойого погляду, що він може служити Богові молитвами, і таким чином зискає його для себе, має зовсім фальшиве поняття про Бога. Він представляє собі Бога як чоловіка, вразливого на поклони, котрий дасть себе інакше настроїти просьбами. Він надіється осягнути дещо від нього, чого не міг би одержати без молитви, надіється також, що Бог поставить ласку перед слушностю, хочби навіть чоловік занедбав свій моральний обовязок. „Тяжко бути добрим слугою; отже він (чоловік), волів би радше стати любимцем (фаворитом), а тоді не одно пройде йому на сухо". (Тамже, ст. 218, слід.). Одначе Бог не потребує ніякої панської обстановки й служби. У нього нічого не осягнеш підхлібствами і проханнями. Його воля вічна й устійнена. Він бачить наші потреби і що його доброта хоче нам дати, це й дає нам. Бог не знає любимців, яким би він дещо вибачив.

Згадаємо ще коротко про ідею релігійної спільноти. Вона зроджується у Канта з моральних розважувань, подібно як ідея релігії. Повне панування добра уважає наш фільософ осягаємим тільки шляхом „розбудови і поширення суспільности відповідно до законів чесноти", орґанізованням „царства божого", „Церкви".

На погляд Канта, ідеалом булаби така спільнота, в якій панувалиб тільки закони розуму і то виключно закони моральної натури. Тимчасом у Церкві, як вона дана нам історією, істнує завжди зовнішній людський авторітет, котрий додає до законів розуму закони „статутарні". Цього не вільно осуджувати, як довго установа служить моральним цілям. Одначе дальший розвиток повинен провадити помалу до Церкви чистого розуму. В ній уже не буде потому ніякого зверхнього авторитету, ні людських

*) В оригіналі: „Afterdienst" (сей вислів важко перекласти).

тації з людий докучають Властям Духовним так, що інколи Власть Духовна в клопоті, бо не знає властиво, як справу рішити, щоби вдоволити загал в селі.

Найкрасший і найпрактичнійший стиль деревляних церков, се гуцульський стиль. Душпастирюючи на Гуцульщині, як уроженець Поділля, можу сміло сказати, що найвеличавійші і найкрасші церкви таки на Гуцульщині. Гуцули се справдішні мистці до будови церков. В тій ціли я звернувся до інжиніра п. Стефана Григорцева в Косові, мистця в роблению плянів по гуцульському стилю. Сих плянів виробив він багато і має в себе на оказ ріжні копії плянів. Се наш чоловік, людина чесна і будову церкви ограничує в грошах до мінімум, а її красу і величавість розвиває до найвисших розмірів. В платі за плян і кошторис він скромний, як скромний його характер. В протягу одного місяця він виготовив нам плян з кошторисом. Він може також кождої хвилі вислати на бажання багато майстрів-гуцулів, які готові перевести угоду на будову і діло виконати навіть в найкоротшому часі, коби лиш гроші найшлися.

Не від річи буде знати шановним Читачам, що на Гуцульщині є два поважні села: Соколівка і Яворів, які славляться деревними майстрами. Угода наступає з одним майстром і то на корисні далекосяглі сплати. Сей оден привозить собі багато „братчиків" і будова грімко поступає. Працюють мов в улію пчоли.

У мене угода була така, що за готовий гріш мали Гуцули дати нову церкву. Людий ніщо не обходило (лиш давати гроші) крім дрібоньких додатків у підводах. Пляну і кошторису, затвердженого через Власть Духовну, Гуцули точно держаться.

А тепер найтяжша справа — з грішми на будову. При Божій помочи найшлося їх легко. Люди добровільно розложили на себе конкуренцію, по 36 зол. від одного морґа, а 25 зол. від хати. Коляторка добровільно і доброзичливо дала свою відповідну часть і справа пішла гладко. Розуміється, треба було багато заохочувати людий в церкві, а кількох енергічних людий, які до так важкої справи в селі докопче потрібні, раз враз ходили по хатах і збирали гроші. В протягу чотирох місяців церква станула дуже гарна, над селом, а люди, хоч кругом бідні, вже майже призабули, що на будову церкви давали дуже значні квоти. При тім і я прийшов до переконання, що нарід може всьо зробити, коби лиш добра воля була, згода і єдність: се найважнійше усліве до розвязки навіть найтруднійшої справи.

Сама робота церкви дуже солідна і старанно викінчена. Гуцули се справдішні майстри в тім ділі. Вже сама природа вивінувала їх тим високим хистом і зручністю, що ставити церкву се у них за звичайне діло. По будові вони спинаються мов у воздусі птахи так, що в часі цілої роботи не було припадку, щоби хто упав або покалічився. Гуцули схильні навіть до найдовших рат за будову і є випадки, де нова церква вже кілька літ стоїть, а вони ще всіх грошей не одержали. За гроші в часі роботи мало докучають і не „ґвавтують", бо се люде амбітні, а вирозумілі на людську недолю, бо самі в недолі жиють в своїх убогих горах.

Нині пишається в селі гарна церква в гуцульському стилю і робить імпонуюче враження на чужинців, що спішать з подальших околиць оглядати її. Рівнож і на дочерному селі нарід розохотився і собі починають на весні будувати церкву. Той сам інжинір виготовив плян зі скромним кошторисом і ті самі „братчики" Гуцули будувати-муть церкву.

Додам ще й се, що голосилися до мене майстри з Поділля, але вони багато дорожше хотіли, чим се зробили Гуцули. Гуцули збудували навіть низше квоти кошторису, який звичайно передбачує резерву грошей.

Прямо розпучливим шляхом іде будова церкви там, де нарід відтягається від матеріяльної підмоги, або дає незначні, скупонькі квоти. Тоді комітет будови змушений висилати квестуючих по селах, а яка сьогодня квеста, краще не згадувати! Тоді ціла будова церкви хромає нещасливо і тягнеться літами, а через те квота будови узгляднена кошторисом подвоюється, й інколи потроюється. Ходить передовсім о гарний і трівкий смерековий матеріял з наших лісистих Карпат, що його рік-річно вивозять на чужий ринок збуту, а через те він постійно дорожіє, прямо в застрашаючий спосіб.

Безперечно, може лучше будувати церкву мурована, як забезпечену від огню. Та се річ дуже коштовна, особливо там, де брак матеріялу до виробу цегли, а сильно утруднена комунікація не зізволяє на розмірно дешевий привіз цегли в село. Та від мурованих церков в в сьому місци абстрагую, бо під сим оглядом не маю практики.

Ось сих кілька скромних завваг я позволив собі начеркнути на численні запити. Хто з Шановних Читачів хотів би щось мене запитати, я радо відповім і можу горячо поручити, як такий, що все те бачив і переживав, як тепер на Поділлю, так і колись на зеленій Гуцульщині.

Яргорів (почта Монастириска) у квітні 1929

о. Марко Їіль.

Від Редакції: До сей цікавої та практичної статті Вп. Автора уважаємо потрібним замітити, що гуцульський стиль вправді дуже гарний, одначе кождий стиль повстав на тлі даної природи і клімату: Супротив того, той сам собою гарний стиль, добре применений до гористих околиць, не все надається в інших околицях, пр. на Поділлю, в тих околицях, де нема дерева й відповідного тла та контурів в формі спеціяльних яруг і т. п. На нашу думку впроваджувати одеи стиль церков у цілій країні се не конче вказана річ. Де поруч себе стоять церкви густійше і де є відповідне тло, впровадження тут і там будов гуцульського стилю також на Поділлю, Підгірю та в инших околицях нашої землі, може викликати гарні ефекти. Зрештою в тій справі істнують, оскільки нам відомо, відповідні розпорядки Ординаріятів.

——o——

Союз для катол. кандидатів подружа

Кождий день приносить нині сотки розводів, сотки подружих непорозумінь, що часто густо трагічно кінчаться. Причина: нерозважні, на швидку руку заключувані подружа. Зарадити цьому подружому лихові порішила в Німеччині організація „Союз для католицьких кандидатів подружа". Одною з цілей сеї організації є перешкоджувати в заключуванню мішаних подружих звязків. При посередництві подружнім (сватанню) старається союз подати молодятам інформації про обостронні відносини родинні, маєткові й заробкові. Кандидати й кандидатки подружа мусять виказатися лікарськими свідоцтвами здоровля та парохіяльними свідоцтвами моральности. Численні епископські ординаріяти поручили вірним сю організацію, а мюнхенський ординаріят виделегував навіть до ради сего союза свого відпоручника як духовного дорадника. Адреса сеї організації е: „Bund für katholische Eheanbahnung", Neuland-Verlag, Pasing vor München.

приписів. „Устане понижуюча ріжниця між світськими й духовними. Рівність зросте з правдивої свободи, одначе без анархії, бо кождий буде послушний законови (хоч і не статутарному), який він сам собі припише, який одначе буде він уважати рівночасно волею Пана світа, обявленою йому розумом. Той Пан світів повяже у невидимий спосіб всіх в одну державу під одною спільною управою. Досі видима Церква тільки недостаточно представляла і підготовляла таку державу". (Тамже, ст. 130.).

*

В критиці фільософії релігії Канта обмежуємося до моменту, котрий її особливо характеризує. А до того моменту в меншій мірі зараховуємо його раціоналізм з його ідеалом чисто розумової релігії, та відкинення церковного авторитету, ніж **зрівнання релігії з моралю та відкинення специфічно релігійних обовязків.**

На тверезі уми зробило таке Кантове понимання сильне враження. Також змагання доби світського роду побожности причинилося до його поширення. І тому дуже часто в літературі й у практичному житті стрічаємося з поглядом, що правдива божа служба не в молитві і відвідуванні Церкви, а в праці й у виконуванні обовязків свого звання. Це й відповідає настроям широких кругів, коли один представник монізму говорить: „Ми не знаємо вже більше молитви в тому властивому її значінні, коли чоловік шукаючи помочі звертається до якогось Ти поза собою самим. Наша молитва — це праця".*)

І коли при цьому невірство йде понад Канта, коли воно відкидає зовсім віру в Бога і змагає релігію заступити морало, то фільософ з Кеніґсберґу допоміг цій радикальній течії принаймні постільки, що й у нього дуже свобідно повязана думка про Бога з моральним порядком.

Таке розуміння істоти релігії не може задовольнити. І воно в теперішню пору не стало пануючим. Більше ніж Кант натхнув модерну фільософію релігії Шляєрмахер, котрий на переді ставить особливу властивість релігійного і бачить суть релігії в безпосередньому внутрішньому переживанні Бога. Правда, Кант підчеркує, зрештою зовсім слушно, що моральне діяння як послух наказам Творця є правдивою й необхідною божою службою. Та коли він зовсім відкидає **безпосереднє почитання Бога** або молитву обмежує до побожного розположення ума, котре товаришить моральному діянню, то він тим самим вириває релігії її серце і руйнує в ній специфічно релігійне. Молитва належить до суті релігії як поклін, подяка і прохання. Вона має свою самостійну вартість поруч морального ділання і є релігійним обовязком так з огляду на Бога як і на людей.

Молитва є **обовязком у відношенні до Бога.** Найвища Істота, розуміється, не потребує зовнішньої пошани, бо вона як безмежно досконала вистарчає сама собі. Вона не потребує також молитви-прохання, щоб довідатися про потреби чоловіка, або дати себе ласкаво настроїти до нього. А проте вона не може зректися молитви, бо мусить домагатися, щоб чоловік визнавав її як найвищого пана і подателя всего добра, як джерело і мету свойого життя. Правда, таке освячення життя в Бозі міститься вже в побожному розположенні ума, котре на думку Канта має товаришити нашому діянню. А проте являється необхідним працювати не тільки ради Бога, але час до часу здержатися від праці, щоб думки зовсім повернути до Бога й увійти з ним у безпосередню внутрішню спільноту. Таке скупчення душі вже хочби з тої причини необхідне, щоб утримати побожний настрій при самій праці. Хто не молиться, той ледви чи й серед праці зверне свій зір до Бога. А хто не святкує неділі, той тим менше на буднях вийде зі своїми думками поза те, що земське.

(Дальше буде).

*) (F. Steudel „Der Monismus" Jena, 1908 Ст. 164).

З організації української кат. молоді

Огляд організаційного католицького руху серед української молоді в Галичині.*)

Звіт І. Гладиловича, голови академічної секції при Українській Християнській Організації на І. зїзді представників словянських католицьких академічних організацій у Кракові.

Початки організаційного католицького руху серед української молоді в Галичині (Східній) сягають 1918 р., коли то за ініціятивою о. д-ра Маркевича ЧСВВ. повстала у Львові перша Марійська содаліція укр. гімназійної й академічної молоді. Ся перша укр. організація релігійна студіюючої молоді почала мимо невідрадних воєнних обставин гарно розвиватися. В жовтни 1918 р. числа вже поверх 30 членів. Але прийшла відтак дальша воєнна заверюха, упадок Австрії й визвольна боротьба Українського Народу. Частина членів содаліції пішла до війська, впрочім через тодішні події на терені Галичини (Східної) — жадна організаційна праця не була можлива.

Щойно в осени 1920 р. відновляється праця Марійської Академічної Содаліції. Членів було тоді 15. Сходилися періодично на збори з рефератами на ріжні теми та на релігійні конференції. Відбувалися реколекції. Прибита ідейно й морально страшною національною невдачою — українська академічна молодь звертається тоді до джерела всякої моральної сили, — до Христа й до Церкви.

Крім внутрішно-релігійної праці над собою самим — члени содаліції разом зі своїм духовним провідником о. Маркевичом беруться з початком 1921 р. до видавання першого в українській мові католицького студентського органу „Поступ". Сей місячник виходить ще нині, у зміненій формі й характері, але в тім самім католицькім дусі. „Поступ" був органом, котрий редагували студенти (під кермою старших), до котрого дописували студенти й котрий читали ученики гімназійні й студенти.

Видавнича католицька діяльність заабсорбувала зовсім сили й увагу нашої молодої організації. Незвичайно важкі й ненормальні відносини в українському академічнім життю (бойкот польських університетів, творення приватного українського університету у Львові), також утруднювали організаційну католицьку акцію сере української академічної молоді й на тім полі можемо в той час завважити застій. Зате в краю дуже буйно розросталася організація гімназійних марійських дружин. В усіх важніших містах, а навіть селах нашого краю основувалися марійські содаліції молоді. В 125 содаліціях гуртується поверх 10.000 членів. Всі содаліції обєднані в Марійське Товариство Молоді у Львові, що нині видає два органи („Наш Вістник" і „Наш Приятель") і яке по нинішний день поширило через свої видавництва („Добра Книжка" яку веде содаліст Микола Мох), поверх 2,000.000 примірників своїх видань.

В осени 1925 р. основалася при Українській Христіянській Організації, котру веде о. д-р Т. Галущинський ЧСВВ, студентська секція. Вона обеднує на ідеольогічній платформі матірного Товариства студентів і студенток Вищих Шкіл у Львові. Кличем організації є „Поворот до христіянства", „Omnia instaurare in Christo". Характер організації суспільно-католицький. Вона має гуртувати й виховувати активний католицький студентський елемент на свідомих і консеквентних громадян-католиків. В тій ціли: відбуваються правильно сходини з рефератами для поглиблення католицького світогляду. В життю секції беруть участь і старші громадяне. Знова члени студенти беруть участь і в загальній організаційній праці Укр. Христ. Організації: мають свого представника в Центральнім Комітеті Укр. Хр. Орг., їздять в організаційних справах на провінцію, дають реферати в читальнях, ведуть народні хори церковні, закладають кружки УХО. Крім цього беруть участь у загальнім академічнім українськім життю.

В 1926 р. секція перебирає від марійської содаліції катол. студенства орган „Поступ". Щоб поширити свої ідеї серед старшого громадянства. „Поступ" виходить від 1927 р. як „вістник життя й літератури" й тим стає вже загально громадянським католицьким органом, присвяченим для молодшого покоління української католицької інтелігенції.

В секції є тепер 56 членів студенток і студентів. Стало на сходини, що відбуваються що другої неділі приходить коло 20 осіб. В реколекціях бере участь коло 200 студенток і студентів.

Які вигляди на майбутнє має ся молода академічна католицька організація?

З припливом на Високі школи свіжого елементу з середношкільних марійських содаліцій з кождим новим роком — студ. секція збільшиться скількістю й скріпне ідейно. Тоді треба буде створити окрему статутову організацію, затверджену Академічними Сенатами. (В тім напрямі вже пороблено заходи, а статут для сего майбутнього товариства академічного вже випрацьований).

Секція не має політичного характеру і гуртуватиме далі найріжніші напрямки: монархістів, консерватистів, націоналістів і демократів. Негативно відносимося до ріжних „лівих" і радикальних соціяльно-політичних рухів.

Молода академічна організація не вкеманциповалася і не усамостійнилася ще відносно організації й руху старшого українського громадянства. Тому доля її нині ще нерозривно звязана з долею матірного товариства, з Українською Христіянською Організацією. Поширення і зміцнення матірної організації буде рішати про скріплення й усамостійнення організації. академічної католицької молоді, що розуміється не означає зірвання звязків.

Є надія, що з хвилею, коли устійниться порозуміння і співпраця ріжних словянських академічних організацій — як се власне й лежить у цілях нинішнього зїзду, заініційованого товариством „Одродзене" — також і український академічний, католицький рух скріпиться і розростеться.

*) На Міжсловянський Зїзд кат. молоді в Кракові, прибула й українська делеґація кат. молоді. Тут подаємо зміст реферату виголошеного її іменем на тім зїзді.

—o—

Словянські проблєми

Під таким заголовком появилися в чеській мові цікаві думки Масарика, вибрані з маси його праць редактором „Словенського Пшеґляду" д-ром Адольфом Черним. Масарик радить своїм землякам студіювати не „словян", тільки поодинокі словянські народи, а з Поляками радить Чехам заключити союз „на життя і смерть", бо „без свобідної Польщі не може істнувати свобідна Чехія" й навпаки. Ту працю повинні взяти під увагу й українські діячі.

—o—

Музичний фейлєтон „Н. Зорі" з 14. IV. 1929.

Новий концертний виступ Любки Колессівної

Дня 3. ц. м. після скорого повороту з Великої України дала Любка Колессівна новий концерт, сим разом у салі Польського Муз. Т-ва. На програму склалися: Бах-Страдаль: Орґанний концерт D-moll; Шопен: Фантазія F-moll; Ліст: Концертний етюд Des-dur та Етюд за Паґанінім E-dur $^2/_4$; Д'Альберт: Скерцо Fis-dur та Шуман: Карнавал; вкінці наддатки: Шопен: 2 мазурки (B-dur, As-dur) та 2 вальси (Es-dur op. 18, Ges-dus op. 70); Ліст: Вальс-емпромпті As-dur та Шуберт-Фіштоф: Балет із „Розамунди".

Одначе заки зачну обгорювати подробиці натхненої гри нашої артистки, слід би було присвятити кілька слів творові, заграному на першу точку, іменно що до вияснення все ще невирішеного питання авторства сего твору. Сей „Орґанний концерт" грала наша артистка в лютім 1927 в салі „Народнього Дому", подавши на програмі ту назву, що фіґурує на наголовку нот: „Орґанний концерт Фрідемана Баха" [Фр. Бах, син Йогана Себаст. Баха, 1710–1784]. Тимчасом проти авторства Фр. Баха, живучого вже в часах Гайдна та Моцарта, в часах новітньої сонати, свідчить форма твору на сі часи занадто старинна, оперта ще на традиціях староіталійської „церковної сонати" XVII. ст. Отже поставлено здогад, що автором сього твору мавби бути відомий тодішній скрипак Антоніо Вівальді, і що твір був написаний первісно на скрипку з орхестрою, незабаром опісля опрацьовано його на орґани, заки Страдаль у нашу добу опрацював його на фортепян. Так і фіґурував сей твір на програмі сього концерту, як твір Вівальдія. Тимчасом будова сего твору не вказує ніде [з виїмкою хіба ададжія $^{12}/_8$] на стиль скрипочних концертів [фуґа (2-га часть) виключає виступ якогонебудь сольового інструменту, передівсім скрипки, на тлі „tutti"]. Крім того загальний настрій твору, ся грізна, сказатиб ґотицька повага, вказує недвозначно на німецького, а не італійського мистця і то на поліфоніста з крови й кости в тодішньому строгому поняттю. Таким не міг бути ніхто інший, як лише — Йоган Себастіян Бах [бо орґанні концерти Гендля вже дещо іншого духа]. І справді найновіша ґіпотеза вчених приписує] згаданий орґанний концерт творцеві „Das wohl temperierte Klavier", і се можемо прияти як не за певне, то всеж за найбільш правдоподібне.

Та пора вернутися до нашої концертантки. Орґанний концерт Себаст. Баха-Страдаля [най він уже так зоветься!], як і фантазія Шопена були симпатичною пригадкою вище згаданого концерту зперед двох років у салі „Народнього Дому". Одначе оба твори вийшли сим разом з більшим вкладом драматичного тепла, та і з більшим поміркуванням й архітектонізмом, словом — дозріліще. З окрема що до Бахового концерту (його заграла вона не цілого, пропустивши фінал), то спеціяльно підчеркну виконання фуґи. Тут з кожньої ноти віяло справжньою Бахівською катедральною величчю, а артикуляція звука та динамічне тінювання пригадували зовсім орґанну гру славного липського орґаніста Штравбого, того мабуть одинокого в світі інтерпретатора орґанних творів Баха. У фантазії Шопена може найглибше вийшла ґрадація перед другою темою [Seitensatz] і сама друга тема, хоча впрочім цілість була вповні гармонійна. Три ґраціозні віртуозівські пєси, себто оба етюди Ліста [другий з них, се перерібка етюда Паґанінія] та в Лістовському дусі написане огнисте скерцо Д'Альберта творили рід передишки між обома тяжкими, мольово драматичними великотворами Баха й Шопена та останнім великотвором, а саме „Карнавалом" Шумана. Та поки що скажу ще дещо про Ліста, а саме про етюд Des-dur. Кантілєна сего етюда, ніде правди діти, обертається в сфері пануючої в Німеччині 1850-их рр. т. зв. „міщанської романтики", зазначеної так

ДОПИСИ

МИЛОВАННЯ, ПОВ. ТОВМАЧ. (Духовна місія). Діждалися й ми на нашій вулиці свята та ще і якого! ВПреосв. наш Владика станиславівський Преосвященний Григорій устроїв в Милованю, дек. Єзупільського, в першім і другім тижні посту 14-дневну духовну місію.

Проповідали що дня два рази, а вислід був незвичайний: просто переворот в душах вірних, троха оспалих наших наддністрянців. Люде з Милованя та поблизьких парохій як Вільшаниця, Рошнів, Стриганці і навіть з подальших, Побережа і Ганусовець, битком наповняли день в день велику милованську церкву і з одушевленням слухали голошених з питомим Преосв. Владиці апостольським жаром, прекрасних наук, не зважаючи ні на пануючу тоді студінь, ні на кількакільометрову віддаль, ні вкінци на негоду і славне в нашій околиці, весняне болото. Алеж-бо справді, не була то лиш місія, а Архієрейське посіщення, не парохій, а вірних душ, спрагнених правдиво батьківського слова, яке й учило й уздоровлювало та підкріпляло всіх надією нового красшого життя в будуччині. По короткій обаві, чи зрозуміє наш нарід святий час посіщення і чи не спинить його від участи в місії не конче пригожий час перелому зими, — правдива радість обгорнула серця духовників на вид битком наповненої церкви людьми, що з одушевленням звертали свої обличча і горючі радістю очи до особи достойного Гостя.

Треба було, не то видіти, а самому перейти той реколекційний час, щоби зрозуміти се незвичайне місійне явище! По кількох науках місійного циклю, звернулися Преосв. Владика до щоденного, буденного життя, нашого злиднями прибитого народа, а вказуючи йому на високий примір взірець — Ісуса Христа, поучували приступно і потягаючо, як його у всіх проявах нашого життя наслідувати.

Незрівнані, до серця промавляючі, своєю простотою, були науки про любов Іс. Хр., яка проявилася до нас, в установленню Найсв. Тайни Евхаристії, і про се, як треба нам з Ісусом лучитися, в молитві, в побожнім слуханню Служби Божої і святім Причастію, в котрім належить шукати ліку, покріплення і витревалости у всіх уломностях і потребах нашої душі і тіла. Захоплюючо і пориваючо представлена була життєва правда: Шукайте перше царства Божого — а проче все додасться вам так в життю поодиноких людей, як і цілого народа, а вкінци правдиво батьківська заохота до рівноваги духа і терпеливости в тяжких хвилях нашого багатого в терпіння життя, під кличем: „В терпеливости спасайте ваші душі". Незрівнані були науки о Преч. Непор. Зач. Діві Марії і свята година розважань мук Христових, які поривали всіх ясно поданою переконуючою правдою і глибиною шляхотних почувань. Всі науки пронизані були влучними поучаючими примірами і вимовними порівняннями з життя нашого народа, яке Їх Преосв. на подив добре знають, а висказані нераз Преосвященим докори за ріжні ухили і людські ухиблення проти вимог св. кат. віри, були подані так лагідно і влучно, що мимо волі викликували у слухачів, несмілу усмішку почуття своєї провини.

Не диво, що слухані священиками сповіди, давали наглядний образ правдивої революції в душах каяшників. Сповіди з цілого життя, часто зі щирими слезами жалю, се були річи звичайні, по тих проповідях, а почалися вони вже від четверга першого тижня, та тревали до самого кінця місії. Видно було, як люде зрозуміли, що сповідь се вислід праці і ґрунтовна переміна в душах каяшників, до якої помагали їм Впреосв. своїми науками. В душах їх відбувався благородний фермент, а доповнення і поправки св. сповідий були річею звичайною майже у всіх. Кілька соток людий, приймало св. Причастіє день в день, до кінця місії а 8 священиків слухало сповіди з витреваліетю що дня почавши від години 7 рано до 9 вечером, з малими перервами підчас голошених наук і для покріплення себе поживою. Читані Сл. Б. правилися по 2 і 3 рівночасно до години 1. в полудне, о год. 9. Сл. Б. співана парохом о. Блавацьким, а вечером о год. 6. молебен до Неп. Зач. Діви Марії, Найсол. Серця Іс. і св. муч. Йосафата, на переміну.

Правдиво трогаюча була наука о обовязку милосердя для живучих і для душ в чистилищи, яка закінчилася вечером панахидою, відслуженою Їх Впреосвященством, а слідуючого дня всі священики і Владика, служили Сл. Божі, за померші душі в чистилищи. Не менше зворушаючий був день посвячений звеличанню застушниці нашої Неп. Зачатої Діви Марії, Матери Божої, в якої честь і прославленія відслужено всі Сл. Божі в той день, а Впреосвященний по прекрасній науці, закінчили її торжественним актом, віддання всіх під покров і опіку Матери Божої.

Серед так піднесеного настрою скоро мов одна хвилина, проминули 14, студених, повних певнигод днів місії. А коли в суботу Впреосвященний Владика в сердечних словах стали прощати всіх присутних і їх родини та дякувати всім за побожне слухання місійних наук, на очах всіх заблисла слеза жалю, що ті святі дні і мила гостина достойного нашого Владики, так скоро проминули.

Ще похід довкола церкви з місійним хрестом, ще суплікація і відмовлення відпустових молитв і благословення девоціоналіїв, ще подяка в коротких щирих словах декана єзупільського о. Янкевича Їх Впреосвященству за довершений апостольський труд і многолітствіє, ще поклін св. місійному хрестови — і конець Місії, який здається захопив усіх за скоро!

Люде довго не вірили, що спасенний час місії проминув. Всі стояли непорушно, аж згодом зпровола стали розходитися. Піднести ще треба, що вся місцева, а в части і замісцева інтеліґенція, учительський персонал і дітвора народної школи та місцева Господ. Садівн. Школа з директором інж. Брилинським, учителькою школи інж. Стернюк-Мандзиковою, яка своїм прегарним співом багато причинилася до піднесення місії, враз з курсантами, брали ввесь час діяльну участь в місії, чим дали гарний примір всему народови і доказ, що відродження і ліпшу будучність українського народу бачать і вони в єдности з народом і укр. католицькою церквою та в її спасеннім проводі!

Впреосвященного Владику провадили по довершенім ап. труді — чувства правдивої любови і вдяки, та щирі бажання: щоби Всевишний ще довго удержав Їх в кріпкім здоровлю і дав прожити Їм много-много літ! — *Учасник.*

СВЯТОЧНЕ найкраще приладите,

якщо всі потрібні припаси купувати-мете

тільки в найстаршій українській кооперативі

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ",

яка продає від року 1883 у своїх 24 склепах по більших містах:

СПОЖИВЧІ ТОВАРІ — муку, дріжджі, цукор, порошки до печива, меди, сушені овочі і тим под.

КОЛЬОНІЯЛЬНІ ТОВАРІ — риж, саго, оріхи, мігдали. родзинки, перець, ванілію, каву, чай, какао та всякі инші;

421 **ВИНА, руми, коняки та овочеві напитки.** 1—2

Якість найліпша! **Для членів — товарові звороти!**

ярко в піснях Абта й Кіккена, не без тіни деякої плиткости. Одначе наша артистка показала чудо! Зівяла, здається, цвітка перестаріло-сантіментальної кантілєни нараз віджила під її пальцями й запишалася свіжими, живими красками, мов не той сам твір!

Що до „Карнавалу" Шумана то сей твір можна назвати „апотеозою кохання й танцю" — а танцю в куди більшій мірі, чим VII. сімфонію Беетовена, як подібно назвав її Ваґнер. Тут панує скрізь ритм вальса, і на всіх 21 складових частей твору всього лише 7 мають іншу ритміку [переважно $^2/_4$], Знова що до виконання, то мимо місцями трохи за сильної динаміки [пр. „fortissimo" на початку уступів „Papillons" і „Pantalon et Colombine"] вийшов сей твір вповні гідно артистки. Перед очима нашої уяви увихалися в танковому вирі „пєроти", „гарлєкіни", „метелики", „Пантальон з з Кольомбіною" — фантастичні, мов Е. Т. А. Гофмановим героєм Крайзлєром виснені марева Шопена й Паґанінія; то знова русалчина стать Кляри, любки композитора — аж вкінці загреміла пісня „Давидової братії" на бій з філістрами! Отсе Шуман — вічний юнак музики!

Що до наддатків, то не скажу тут нічого іншого, як того що все, а саме, що ті наддатки се одна з інтеґральних черт гри артистки, одна з характеристичних познак її фізіоґномії. Більшість сих наддатків повторюється в неї постійно. Та все їх слухається однаково радо. І як небудь тут закидавби їй хто манєру, то в найгіршому разі можна в сім випадку приложити слова покійного віденського музикольоґа Діца про скрипака-композитора поч. XIX. ст. Шпора: „Коли в нього і є манєра, то всеж то манєра великого мистця!"

Додам на кінець, що сидячи в часі сего концерту на естрадовому місці прямо проти обличча артистки, мав я нагоду бачити виразно всю міміку її лиця при грі. При мольовій, драматичній музиці, як отсі оба великотвори Баха й Шопена, набирало її обличча виразу якоїсь надземної екстази, мов у старинної жрекині чи пророчиці, або знова нагадувало траґічно нахмурені жіночі обличча різьб Родена — та нараз при погідно-ґраціозних етюдах Ліста, мазурках Шопена й багатьох місцях „Карнавалу" Шумана прибирало воно весняну усмішку, мов у того дівчати, що в гарний соняшний ранок збирає квітки на леваді! Вповні справедливо порівнує Барвінський обличча артистки з дуже чутливим сейсмоґрафом, що виразно відзеркалює кожнє найменше дрогання душі. На салі дуже добре допи сала фреквенція публики, в якій переважав український елємент.

Борис Кудрик.

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська літературна критика

в минулім і в сучаснім.

Зміст: І. Значіння літерат. критики. — Зародки укр. критики в 1830-их рр. — Перші україн. критики доби романтизму. — Найзначніші критики 2-ої пол. XIX. в. — Реалістичне культурництво. — Куліш. — Драгоманів. — Франко.
ІІ. XX. століття: Громадянсько-демократична критика. — Єфремов, Стешенко й ин. — Естетична критика. Єшан. — Марксизм. — Инші критики: Л. Українка, М. і О. Грушевські, Ніковський.
ІІІ. По світовій війні. Нео-клясицисти. — Наукова критита. — Під большевицьким ярмом. Коряк-Блюмштайн та ин. — Сучасна укр. критика в Галичині. „ЛНВістник". — „Енергетизм" та „імперіялізм". — Донцов і Маланюк. — Літературно-критичне хуліганство. — О. Грицай. — Рецензії В. Дорошенка, Л. Нигрицького та ин. — Висновки.

Українська літературна критика в XIX. віці.

Ледви чи треба говорити, яке велике значіння має для розвитку кожного письменства літературна критика. Без критики нема й не може бути нормального розвою ніякої літератури. Більше того, без критики властиво немає й літератури яко суцільности, що відзеркалює життя, думки й змагання нації та відограє якусь суспільну ролю. Без дійсної критики маємо лише поодинокі, не звязані собою твори письменства, та поодиноких, самотних письменників, мало знаних широким кругам суспільства, мало читаних ним. Критика не тільки дає зясування, витлумачення й оцінку окремих творів. Вона вияснює також загальні умовини та загальні напрямні літературної творчости, зясовує і надає літературі виразніший, ідейний зміст. Критика допомагає й письменникови у зрозумінню його власних сил, здібностей та похибок і вимог та бажань читальницької маси і потреб літератури. Не менше значіння може мати критика й для читача, улекшуючи йому ознайомлення та зрозуміння сучасної літератури, заохочуючи до пізнання кращих творів і перестерігаючи від літературного намулу. Словом, критика може виконувати видатну ролю в усталенню контакту та обопільного зрозуміння між письменником і читачем. Рівночасно критика мусить заховувати літературну від усякого бруду й гнилизни — як під оглядом мистецьким, так і моральним, і загалом сприяти естетичному (мистецькому) та етичному удосконаленню й піднесенню літератури.

Наша література протягом довгого часу істнувала взагалі в ненормальних обставинах, особливо в Придніпрянській Україні: досить згадати жахливі обіжники й накази мін. Валуєва та Юзефовича 1863—76 рр., що змагали до цілковитого знищення укр. друкованого слова. Тай у Галичині, хоч з инших причин, українське літературне життя почало налагоджуватися як слід властиво щойно в останніх десятиліттях 19. ст. Довший час не було постійної національно-української преси; а без преси не могло бути й систематичної та розвиненої літерат. критики. Бо нормально (звичайно, в инш. народів, не у нас) літературна критика не тільки знаходить собі відповідне місце на сторінках часописів, але часто становить один з важніших розділів не лише в літературних, а й у загальних журналах.

Всеж таки українська літерат. критика зародилася вже давно, біля ста років тому, рівночасно з тим, як українське письменство, що передтим складалося з самих драматичних та віршованих творів розвинулася в ріжносторонню літературу. Перші українські критичні статті (писані російською мовою), викликані появою повістей та оповідань Квітки й М. Гоголя, появилися в 1830-их рр. Першими нашими критиками були Ос. Бодянський, М. Максимович, А. Царинний, потім Корсун (Архипенко), Костомаров та ин. Всі отсі письменники належали до романтичної течії, крім Царинного, котрий тримався реалістичн. напряму. Та майже всі вони критикою займалися лише принагідно. Тільки Корсун містив більш-менш систематично свої оцінки в „Маяку", але й він був більше випадковим рецензентом, ніж фаховим літературним критиком і його оцінки, здається не мали помітнішого впливу на розвій українського літературного життя. Діяльність Корсуна яко критика досі не досліджена; історики української критики (С. Єфремов, А. Ковалівський та ин.), навіть не згадують Корсуна в своїх оглядах.

Сей принагідний, нефаховий характер, цілком природний у перших роках нашого новочасного письменства, залишився в нашій критиці й пізнійше, мало не до наших часів. — В 2-ій пол. XIX. в. ні в Придніпр. Україні ні в Галичині не було жадного фахового критика. Писало вправді критичні статті й оцінки чимало авторів (Куліш, Мик. Стороженко, Гатцук, Мордовець, Горленко, Кониський, Ів. Рудченко, Познанський, Драгоманів, Комар, Грінченко, Франко, Вол. Левицький (В. Лукич), Маковей та ин.), та жаден з них не вважав критику своїм основним, спеціяльним фахом; майже жаден не займався нею постійно, й часто брався за писання критичних статтей чи оцінок просто тому, що було їх дуже потрібно, а фахових критиків не було. Через те й критичні статті та оцінки тих авторів частіше мають більш публіцистичний, суспільно-політичний, або, противно, науковий історично-літературний характер, або врешті уявляють собою бібліографічні нотатки. — Може найбільше даних до того, аби бути справжнім літературним критиком, мав Куліш, письменник з ріжносторонною освітою, визначним і оригінальним аналітичним умом і великою працездатністю, добре знайомий і з західною і з російською літературою, фільософією, історіографією. Але передовсім тяжкі загальні умовини літературного життя станули на перешкоді літературно-критичній діяльности Куліша. Властиво, лише на поч. 1860-их рр. міг він провадити нормально свою письменницьку й зокрема критичну працю. Валуєвський обіжник 1863 р. припинив її. — Та Куліш не міг стати авторитетним критиком ще й через свій надто „гарячий" темперамент. Він не зумів надати своїй критиці обективний, безсторонний вигляд. Критиковані ним письменники дуже часто приймали його гострі уваги й оцінки за особисті випади й образу. — Літературно-критична діяльність Куліша також ще не освітлена як слід. Але можемо вже й нині зазначити дві основні засади, з яких виходив він у своїй критиці (літературній і історичній) і які хотів усталити в українськім письменстві й історіографії. Передовсім, він змагав до европеїзації української культури, до піднесення її на рівень західної цивілізації. Рівночасно гостро виступав проти традиційної у нас поверховно-сентиментальної романтики й особливо проти „романтичної" ідеалізації всякого руїнництва, анархії, розбійництва, гайдамаччини, дикунства. Критичну ідеольогію Куліша можна коротко схарактеризувати яко реалістичне культурництво.

Те саме „реалістичне культурництво" яскраво виступає і в Драгоманова, взагалі досить близького в літературній та історичній критиці до Куліша. Але спеціяльно до літературної критики Драгоманів звертався досить рідко. До того у його критичних статтях та критичних увагах, роскиданих в инш. працях, переважає публіцистичний, політичний елемент, з частим нахилом до соціялізму. Звідти походить і дуже прихильна оцінка Драгомановим таких творів, як нпр. „Хиба ревуть воли" братів Рудченків, твору зовсім недосконалого з мистецького боку, але перейнятого любою Драгоманову суспільною тенденцією... Всеж таки Драгоманів яко критик мав певний вплив — і то переважно позитивний — завдяки його „реалістичному культурництву" — на наше письменство.

Значно більшу ролю в історії нашої літератури відограв своїми критичними статтями Франко. Сам письменник з високо розвиненим естетичним почуттям, учений европейської міри, вільний у літературних поглядах від крайностей, Франко при кінці XIX. в. був головним представником української літерат. критики. І хоч також в його ріжнобарвній письменницькій діяльности критика не була основним ділом, його критичний голос протягом ряду літ служив могутною пересторогою та заборолом проти занечищення й деморалізації нашого письменства. У своїй літературній критиці Франко злучив естетичний критерій оцінки з моральним: „Правдива поезія, — по словах Ф., — мусить бути завсігди моральною"; гарне під зглядом краси, під зглядом естетичним, мусить бути гарне й під зглядом моральним, добра й справедливости.*)

Та коли Франко припинив у наслідок хороби свою велитенську, ріжносторонню працю, — на полі літературної критики не знайшовся гідний його наступник.

Українська літературна критика в XX. віці.

Найзначніше місце серед українських критиків поч. XX. в. звичайно признається С. Єфремову. Але його гуманістично-демократична критика дуже часто переходить у звичайну публіцистику. При оцінці літературних творів Єфремов звик підходити до них не тільки з естетичною та моральною міркою, але передовсім з громадянською: вимоги поступовости й демократизму панують у його критиці. До тогож оцінки Є. часто однобічні, дрібязкові й неслушні; і критиковані ним письменники найчастіше цілком ігнорували його уваги й поради. Але з часом критика Є. почала набирати поважнішого характеру і ставала досконалішою. Нпр. нариси Є. про новіших українських письменників (в останнім виданню його „Історії укр. письм.") написані гарно й доволі слушно.

До тогож гуманістично-демократичного напряму наближалася й критика Стешенка († 1918 р.), Петлюри та Дм. Дорошенка. Останні два критичні статті писали лише принагідно, зрідка. Критика Стешенка загалом мала тійж хиби, що Єфремова, хоч і була без сумніву обективніша й менше публіцистична. — На поч. XX. в. були у нас спроби цілковито „визволити" літературу й критику від громадських мотивів. Найзначнішим і властиво єдиним вартим уваги критиком чисто естетичного напряму був галича-

*) Варто ще зазначити, що Франко, мимо того, що перебував сам — особливо в молодих літах — під сильним впливом атеїстично-соціялістичних та антицерковних напрямів, в часі своєї пізнішої, зрілої праці негативно ставився до грубих антицерковних виступів у письменстві: відомий випадок, як гостро негативно віднісся він до антирелігійного „вибрику" де-кого з молодих.

нин Євшан (Федюшка, †1919 р.). Він мав безперечний талант літерат. критика і, колиб мав був змогу поширити свою освіту й досвід та уважно працювавби на літерат.-критичнім полі, з нього певно вийшовби правдивий і визначний критик. Але світова війна і потім смерть надто рано урвали його діяльність. У тих критичних статтях, що писав він у молодих літах, помітний і естетичний смак і здібність до літературного аналізу, але разом з тим відчувається брак ширшої освіти, односторонність, якась туманність, а часом просто наче якась дитячість, напр. у цілком неповажній критиці Винниченка. — Біля тогож часу В. Дорошенко пробував внести в українську критику й історію письменства марксівське освітлення літературних творів, але дав надто мало критичних нарисів (про Франка, Стефаника то що). Та й ті мають більше науково-дослідницький, історично-літературний характер. — По-за вказаними напрямами треба згадати ще нечисленні, але дуже гарні літерат. критичні нариси Л. Українки в російських журналах, цікаві й теж дуже нечисленні статті Мих. Грушевського й низку цінних нарисів про українську літературу Ол. Грушевського, хоч вони швидче наукові історично-літературні, як суто-критичні. Нарешті слід згадати й статті досить плідного, але малоздібного й невдатного критика Ніковського. В його творах — по-при безсумнівній освічености автора й добрім літерат. стилі — аж надто кидається в вічі брак глибшого естетичного почуття, нездібність до літерат.-критичного аналізу і навіть нерозуміння характеру творчости критикованих поетів, їх таланту і тд. М. Рильського й Тичину напр. ставив Ніковський на однім рівні з... Семенком. У чистого лірика Чупринки знаходив нахил до епічної творчости, і тд. — Отсе майже і всі українські критики передвоєнної доби. Як бачимо, стан української критики на поч. XX. в. був досить кепський.

(К. б.)

По Загальних Зборах „Просвіти".

Голоси „лівої" преси й дві невинні замітки до них.

„Праця" ч. 16. з 31. III. пише про виступ о. Цегельського з Камінки на Заг. Зборах „Просвіти":

„Один з ксьондзів, з Камінки струмілової — каже, щоб Виділ переглядав книжки, заки їх вишле на село, бо але ділають на людей. Значить, заки книжка дійде до селянина мусить її зцензурувати ксьондз або пан, бо він лише знає, що добре для хлопа. А самі розсудіть, чи так воно є? Хіба селянин лише знає, що для нього зле, бо від того його шкіра болить, а пан та ксьондз лише думає, що від того хлопови буде зле, але не чує того на своїй шкірі."

„Гром. Голос" ч. 14. з 30. III. пише:

„Унідівське партійне засліплення, а особливо крутійство вже переливається через береги. В дальшій дискусії був замітний голос о. Цегельського з Камінки, який домагався, щоби Год. Виділ переводив цензуру книжок, що їх висилає до читальняних бібліотек, щоби можна бути безпечним за книжку, котра дістається до рук селянина."

З того видно, що верх у демагогії взяла сим разом „Праця", котра стоїть на становищі, що тільки той може цензурувати книжки, кого „шкіра болить"... Пригадується „становище" одного з наших, зрештою знаменитих, виборчих агітаторів, котрий так агітував: „Братя хлопи! Добрим лікарем може бути лише той, хто сам мав тиф, холеру, сухоти, фрибру, бо він найлучше знає як то болить! Отже вибирайте хлопа на посла!"...

Такої „прекрасної" аргументації, як тепер, не було в українській пресі ще від часів, коли Грицуньо М. писав про Хурхіля(!)... Цікаве при тім те, що відколи генеральний секретар радикальної партії п. Стахів попоїв ікри з больш. консулятом, від тоді як ножем врізав публичні енунціяції тої партії щораз слабші. Видно, що не всім помагає ікра.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Веснянi новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ анґлійські і краєві на мужеські одіння.**
401 6 30

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Перші виїзди Св. Вітця. Питання, коли Папа Пій XI. пораз перший виїде з Ватикану — запрятує уми римської опінії. Думають, що відвідає передовсім Лятеранську базиліку. З сим погоджується декан св. Колеґії, кард. Ванутеллі. Та поїздка малаб відбутись 9. травня або 24. червня. Ся догадка опирається на тім, що Лятераньска базиліка — се „мати й голова" всіх церков й остає під безпосередною зверхністю папи, як епископа Риму. Друга правдоподібна візита відбудеться до віллі Ґабріеллі на Янікулюм, де містяться в новозбудованих будинках школи „Пропаґанди". Ще багато иншим місцевостей напевно відвідає Св. Отець. Щодо взаїмних відвідин короля і Папи звертається увагу, що в нормальних обставинах Папа не складе ревізит і що в такім випадку заступає Його кардинал секретар держави. Невиключене однак, що даний випадок стане виїмком.

Скільки Італія заплатить Апост. Столиці? Італійські часописи порівнюють суму, яку італійський уряд має виплатити Апост. Столиці по ратифікації Лятеранського пакту — зі сумою, що належиться Ватиканові на підставі закону про ґваранції з 1871 р. Отже довг італійського уряду на підставі сього закону виносив з кінцем 1928 р. 3.973,338.000 паперових лірів. Натомість на підставі Лятеранського пакту Ватикан має одержати лиш 1.590,000.000, себто майже два і пів міліярда лірів менше. Тої суми Ватикан великодушно зрікся в користь італійського скарбу.

Меморіял кат. Патріярхату в Палестині. Кат. Патріярх у Св. Землі приготовляє меморіял зі спеціяльним узглядненням власностей кат. Церкви. Патріярхат домагається звороту багатьох памяток, котрі давніше були в католицьких руках, а відтак перейшли до рук протестантів та інших Церков. В меморіялі наведено 16 випадків нарушення „status quo" в некористь католиків. В ціли спокійного впорядкування справи власности палестинських церковних святощів, Ап. Столиця перенесла осідок юрисдикції над Палестиною зі Сирії до Єгипту, зпід французького впливу під вплив анґлійський.

Вихрещені Жиди не мають вступу на жидівське кладовище. Ортодоксійні жиди в Будапешті повели енерґічну акцію за тим, щоб вихрещеним Жидам заборонено вступ на жидівські кладовища. Притокою до цеї акції була промова одного вихреста над могилою жида. Подаючи цю вістку за жидівською пресою, кат. „Лідове Лісти" в Празі додають: „Коли католики бороняться, щоб невірних хоронено на католицьких кладовищах, то зжидоватіла преса цькує проти Церкви. А на жидівськім цминтарі відступник не може навіть показатися, не то щоб його там по смерти хоронено".

Нове архиепископство на Родосі установив Св. Отець. Архиепископом іменований єромонах мінорит о. Кастелляні.

Сукна, камґарни, коци, колдри, обув
готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священиків поручає на сплати
„Родоган" Львів, Ринок 43.
Телефон 15-70.
402 6—15

ПОЛИТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. Пристань у Ґдині відвідали в приватнім характері отсі визначні анґлійські політики: міністер публичних робіт льорд Лондондеррі в товаристві члена палати панів льорда Гейджа, члена палати послів капітана Козолета й відомого анґл. фінансіста Ґордана Сальфрідже.

ПО ЗАЯВІ МАРШАЛКА Пілсудського наступає спроба утворення ще одного правительства, котра являється вислідом досі нерішеної боротьби між т. зв. „партією полковників" і „партією господарською" в рішаючих кругах. Зрештою слідне зовнішне успокоєння, хоч у нутрі ріжних партій аж кипить ненависть.

СССР. Випродажа старого Петербурга! Під таким заголовком оповістив кореспондент німецької преси Павло Шеффер цікаву статтю, як поїзди за поїздами вивозять з Петербурга найцінніші, поколіннями збирані твори штуки і як незабаром не буде вже що вивозити. Дно покажеться і в тій бочці, про яку довгі літа думали в світі, що вона без дна — така була богата. А тепер, коли зачинає показуватися дно, видно, як дуже царі загосподарювали Росію.

„Чесне поведення таксамо як убожество нікому не приносить сорому, та воно таксамо як убожество дуже тяжке".

Від Товариства „Бойківщина"

Товариство „Бойківщина" в Самборі пригадує українському громадянству а в першу чергу учительству і молоді середних шкіл, щоби час великодних ферій використали на призбирування писанок (з точним наведенням місцевости і способу виробу), вишивок, народньої ноші посудин з дерева і глини, старих грошей і збруї, записування великодних пісней, прим. про Зельмана, ґайлоє і народних забав, як давніх обрядів і звичаїв), робити знимки з типів бойківського племени, види з природи і т. п. Призбирані предмети належить присилати під адресою: Т-во „Бойківщина" в Самборі, на руки адв. Д-ра В. Гуркевича.

Т-во Бойківщина призбирало досі 890 чисел а 1406 предметів. Жертводавцями крім попередно оголошених є: проф. Микола Лашкевич, Д-р В. Гуркевич, Михайло Чухрай, Діонізий Дашо, о. Орест Мартинович, (Яблінка вижна, пов. Турка над Ст.), о. Лев Несторович (Перемишль), Іван Филипчак, Давид Екерт, Євдокія Ясенишька, радн. Василь Бережанський, Д-р Володимир Стойков (Львів), радн. Володислав Курчак, Ярослав Хомицький, радн. Кароль Соколовскі, радн. Микола Івасюк, о. Михайло Юзьвяк, Ванда Терлецька, Іван Кульчицький Мількович, (Кульчиці шлях. пов. Самбір), М. Ірчан, (Вінніпеґ — Канада), Михайло Матолич (Биків пов. Лука), Петро Григорович, Іванна Лашкевичівна, Д-р Володимир Кобільник, Евген Рудий, Д-р Роман Лавровський, радн. Юліян Лашкевич, Стефанія Рожицька, Петро Ковальчук, Іван Шембель, Ен. Консисторія в Станиславові, Митроп. Консисторія у Львові, Михайло Попович, Мечислав Вичулковскі (Бабина пов. Самбір), інж. Юліян Нижанковський, адв. Іван Білинський, Д-р. Дмитро Кульчицький-Ручка, Маріян Міхневич (Жукотин пов. Турка над Стр.), Евгенія Сусоловська, Д-р Юлій Рабій, Анна Кархан, Лука Нагірний, Д-р Гринь Кузів (Дрогобич), Роман Манастирський, Остап Павлів (Львів), Аполінар Юркевич, Павлина Лавровська (Дрогобич), — всі (при котрих не згадано місцевости) зі Самбора.

Всім жертводавцям а з окрема Хвальним Редакціям „Діло", „Нова Зоря", „Новий Час", „Рада" складаємо за дари зглядно за оголошення і комунікати щиру подяку.

Самбір, дня 9. квітня 1928 р.

Старшина Т-ва „Бойківщина в Самборі.

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах поручає 411 3—10

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

НОВИНКИ

Велика спекота в Америці. З Вашінґтону й Ню-Йорку депешують, що там горяч доходить до 30 степ. Ц. В Шікаґу така спекота, якої там не було від 56 літ. Є ряд смертельних випадків соняшного удару.

Спекуляція Апанасевича. Преса доносить: Больш. аґент Апанасевич рішився вбити представника польської поліції в тій надії, що його виміняють за увязнених в СССР. поляків і тим способом затре він свої службові ошибки в Берліні. Колиж його повідомлено, що відповідатиме за убивство, перестав чванитися убивством і зачав удавати божевільного. А коли до його божевілля віднеслися критично, він так знервувався, що дістав удару серця й помер при суддях. Його товаришки комсомолки Віперової не випущено, як донесли перші вісти. Коли минули її істеричні атаки, переведено її зі шпиталю в тюрму.

Польські журналісти роблять заходи, щоб у Львівськім університеті отворено курси журналістики.

—o—

Жертви

надіслані до Адміністрації „Нової Зорі“:

1) На Укр. Інвалідів зол. 25·—, переслані Впр. о. М. Гацаком як даток з приводу Академії в честь св. осафата 4. XII. 1928 р. в Перемишлі. (Гроші передано). 2) На Укр. Інвалідів 7 арґ. песів = 22 зол. 40 ґр. колишній їх товариш зброї о. Стефан Вапрович (Apostoles - Misiones, Argentina. 3) Той сам — на „Рідну Школу“ 3 песи = 9 зол. 60 ґр.

—o—

Біржа

ҐРОШІ. Американський доляр 8.97.00—8.98.00, канадійський доляр 8.89—8.90.00, чеська корона 0.26.00—0.27.00, австрійський шіллінґ 1.25.50—1.26.00, румунська лея 0.05.00—0.05.50, французький франк 1.71.50—1.72.00, фунт штерлінґів 43.50.00—43.80.00, радянський червінець 17.50—18.00.

ЦІНИ ЗБІЖЖА І РІЛЬНИХ ПРОДУКТІВ. (За 100 кґ. а) льоко і франко ваґон стація заладування: Пшениця однорідна 50.25—51.25, жито 34.25—34.75, ячмінь бров. 34—35, ячмінь млинар. 30—31, овес 31.50—32.50, кукурудза 34.50—35.50, ґречка 43.50—44.50, фасоля біла 100—125, кольорова 50—55, краса 70—80, горох цільний 45—47, вів Вікторія 55—60, картофлі пром. 5.50—5.75, дубін синий 27—28, вика чорна 46.25—48.25, мак синій 120—130. б) Льоко ст. Львів: Пшениця дв. 52.75—53.75, жито 36.75—37.25, ячмінь млин. 32.25—33.25, овес 34—35.

† **Лідія з Копистянських Кос,** жена полк. і санит. шефа УҐА., упокоїлася в 50 р. життя.

† **Юрій Боюк,** хорунжий УҐА., родом зі Серафинець, помер на сухоти в 36 р. життя за кордоном. — В. І. П.

ОПОВІСТКИ

Заходом Марійського Товариства Пань

під покровом

ПР. ДІВИ НЕПОРОЧНО ЗАЧАТОЇ

відбудуться

РЕКОЛЕКЦІЇ ДЛЯ ПАНЬ

В СЕМІНАРИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ

у Львові, вул. Коперника ч. 36.

В днях 15, (понеділок), 16, 17. 18, 19 квітня ц. р.

Слідуючий порядок:

Кождого дня о год. 5. пополудни наука, по науці суплікація.

20. (субота) о годині 3·30 Сповідь.

21 (неділя) о годині 8-ій Торжественна Служба Божа, на котрій відбудеться спільне св. Причастіє і закінченя реколекцій. 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

Др. ВОЛОДИМИР ОХРИМОВИЧ

адвокат у Львові,

має честь повідомити, що переніс свою канцелярію до власного дому у Львові, **вулиця Куркова ч. 61,** (доїзд трамваєм ч. 1, або ч. 6 на Личаків до перестанку Шпиталь головний (костел св. Антонія), а відтак через вулицю св. Йосифа. **Телєфон ч. 73-30.** 417 2—2

ПОРОШОК
KOGUTEK
ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ
Звертати увагу на повищий фабричний знак! 398 1-10

Будови Церков

пляни затверджені Воєвідством, кошторисы для будови і саму будову виконує по цінах конкуренційних

Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

[арх. будівничий]

Львів, вул. Содова 3. II. [п.

410 (бічна Потоцького). 4—8

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,

413 Жадайте цінників. 3—12

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ

І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парохіяльних бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: „Добра Книжка“ — **Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 12—100

Купуйте на СВЯТА

ВУДЖЕНИНИ

й МЯСА

ріжного роду по дешевих цінах

в одинокій українській фірмі

ТЕОДОРА ПЯВКИ

у Львові, вул. Руська ч. 16.

423 **Тел. 59-74.** 1—3

Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою.

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосінні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з піря . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

загально відома

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ

ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.

422 **Телєфон 37-72.** 1—25

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

139 63-?

ПЕРЕПЛЕТНЯ ПЕТРА ПОДОЛЯКА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 26-?

В Централі **ПАНЧІХ**

ПФАУ, Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

3866а 34—50

Видосконалені МАШИНИ до виробу: **Дахівки цементової, порожньої** (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.**

поручає:

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акц. у Варшаві.

Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:

С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-КА у Львові, вул. Городецька 2 в. 4-20

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone gyczałem.

Рік IV. Львів, четвер 18 квітня 1929 Ч. 29 (232)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Нове правительство в Польщі

Президент держави підписав слідуючий декрет:

До Пана д-ра Казимира Свїтальского в Варшаві: Іменую Вас председателем Рады Міністрів. Рівночасно на Ваш внесок іменую Панів: С. Ф. Складковского міністром внутр. справ, А. Залеского — загр. справ, маршалка Й. Пілсудского — військових, С. Цара — справедливости, С. Червінського — віроісповідань й освіти, К. Незабитовского — рільництва, Є. Квятковского — промислу й торговлі, А. Кігна — комунікацій, Андр. Морачевского — праці, Д-ра В. Станєвича — земельних реформ, Ігн. Бернера — почт і тел., а управу міністерства скарбу поручаю п. Ігн. Матушевскому, послови при кор. уряді угорськім. — Варшава, 14. квітня 1929. Президент Річипосполитої Ігнатій Мосціцкий. Предс. Ради Міністрів Свїтальский.

Дещо про нових міністрів

I. Д-р К. Свїтальский, * 1886 в Сяноці, де також скінчив ґімназію, університет у Львові (фільольог), де й працював як ґімн. учитель. В часі війни служив у I. бригаді легіонів, в 1918 р. був адютантом марш. Пілсудского, потому референтом політ. справ у ранзі майора і міністром.

II. Ігнатій Бернер, соціяліст, протестант, * в Каліши. Студії (інжинір-механік) скінчив у Дармштаті. Був інж. у Кракові і Львові. У виправі на Київ був шефом штабу корпусу, потому шефом II. відд. при армії Желіговского у Вильні, атташе в Москві й ком. полку саперів у Кракові та головою Надз. Ради Синдикату нафтового.

III. Славомир Червіньский * 1885 у Великопольщі, матуру здав у Кракові, де і скінчив фільософію. Був дир. ґімн. і візитатором учит. семинарів.

IV. Олекс. Пристор, від молодечих літ приятель марш. Пілсудского, * 1874 на Литві, студіював у Москві, довголітний заслапец ьна Сибіри, б. шеф штабу Желіговского й начальник перзонального бюра мін. військових справ.

Православне духовенство і католицькі подружа

Польська преса оповіщує тепер відповідь міністра Цара на інтерпеляцію сен. Туліє в справі розвязування православними консисторіями катол. подруж: Се — відповів міністер — безправство полягало на привілеях правосл. церкви за царських часів. Формальне знесення тих привілеїв було і є непотрібне, бо й без знесення правосл. духовні не мають права уневажнювати катол. подруж. На тім становищі стала рада міністрів ще 18. III. 1925. Таке саме становище займає й Найвищий Трибунал і займе також новий подружий закон, який приготовляє кодифікаційна комісія.

Дашинський закинув нещирість Бартлеви

Провідник польських соціялістів Дашинський написав до уступившого премієра Бартля отвертий лист такого змісту: Дозвольте, що на тему заповідженої Вами книжки-споминів за останні 3 роки збогачу Вас слідуючими розважаннями: Стало звичаєм у Польщі, що по кождій сесії сойму висипається оргію зневаг, визивань, погроз і найдикших порівнань над послами та анґажується всі ґазети, щоби зневажали послів, як зрадників лотрів, розпусників, гебесів, ідіотів, і т. д. Мені здається, що то свого рода страшна „теорія“ виховування польського парляменту й народу, котра має їх скермувати на дорогу чесноти. Отже запитую Вас, чи узнаєте таку методу виховання і чи виховувалиб Ви так уже не свого сина, але нпр. свого пса? Та перейду до актуальних політичних справ: Перед голосуванням над буджетом на р.1929—30 зявився в кульоарах високий політичний урядник, дир. департаменту й заклинав своїх приятелів з двох партій, щоб голосували — проти буджету! Ви знаєте, хто се був. Те саме робило багато урядових послів. Застановлявся над конечністю голосування проти буджету навіть урядовий клюб... В якій цеціли юдили послів, щоб відмовити буджету державі? Може виясните се у своїх споминах, бо в Вашій статті нема про се ні слова. Дальше — Ви осуджуєте поставлення п. Чеховича перед Трибунал. Тут осмілююся закинути Вам нещирість, бо ніхто бувби не обжаловував Чеховича, якби Ваш уряд вніс був законопроект про додаткові кредити за р. 1927/8. Ви се могли сто разів зробити, а не зробили. Чому? Ви се знаєте і всі се знають. Та Ви про се не пишете, а зате робите уваги про можливість розвитку польського парляментаризму і не хочете брати участи в „трохи відмінних методах“ правління (скидаю капелюх перед тою чемною формою вислову). Нарікаєте на звироднілі форми парляменту, а Самі падете жертвою протипарляментарної урядової ґрупи, котра вже від року хотіла Вас усунути. І про се Ви знов ні словечка. Не кажу, що польський сойм се ідеал парляменту. Одначе при своїх блудах має він і прикмети, як терпеливість, отже ні він, ні польський нарід не мусить складатися з гебесів і злочинців. Той нарід має в собі багато ідеалізму, хоч дотеперішний брак організації полишив сліди надмірного індивідуалізму, а шляхетчина засіяла в душах буту й заорозумілість, котра легко зміняється в зовнішну улягліcть. Та нпр. в порівнанні з Чехами, польським народом все було лекше правити, тільки треба ним правити справедливо. Копання, биття, щоденні понижування й упокорювання горожан, не можуть бути методою правління ні в Польщі ні ніде в Европі. Чи схочете, Пане Професоре, в часі писання своїх споминів заняти Свій світлий ум розважанням і над тими метеріями?

Перша російська ґімназія в Галичині

Преса доносить: З початком нового шкільного року 1929/30 буде отворена перша російська ґімназія в Галичині, покищо 2 перші кляси. Утворить її управа „Русской Школи“. Організацією тої школи займається Б. В. Труш у Львові.

ЯКА ОСВІТА?

По загальних зборах „Просвіти“.

Як відомо, ніякі збори ніколи не прояснюють ніякої справи. Кожду справу, кождий проблєм мусять наперед поставити собі в думці одиниці. Той проблєм мусить опісля дозріти в їх головах. Потому мусить вийти з їх голов на ширшу арену, щоби „стертися“, поборотися з евентуально істнуючими иньшими поглядами в даній справі. Потому мусить ще всякнути й принятися в якийсь загал або ґрупу людей. І щойно тоді приймають дану думку. З тих всіх причин не можна ніяким зборам робити закиду, що вони „не вияснили“ сеї чи тої справи, „не определили“, „не рішили“.

Річеві дискусії в освітнім питанню, які в останних часах відбуваються не тільки в пресі, але й на загальних зборах нашого освітянського товариства „Просвіта“, займаються головно питанням: Яка повинна бути наша освітянська праця?

Національна без сумніву! Але клясова чи понадклясова, християнська (в партійнім жарґоні — „попівсько-клєрикальна“) чи ахристіянська (ліберальноневтральна), соціялістична чи націоналістична, (значить: протихристіянська)? Таке питання, дуже важне. Каже дехто, що воно розбурхує політично-партійні пристрасти, вводить у наше культурно-національне життя елементи гризні й роздору, параліжує здорові та ідейні почини на просвітянській ниві, й остаточно озлоблює й направляє проти себе чинники, які згідно повинні працювати, а саме провід і маси, Головний Виділ т-ва проти „низів“ і навпаки.

Якжеж має бути? Чи закинути ту дискусію й усунути зовсім ті спори? Чи питання се лишити без відповіді, мовляв, хай кождий дивиться на ту справу „як хоче“ і нехай, якщо він просвітянський робітник, вкладає „свій зміст“ у працю освітну?

Так приблизно ставить справу теперішний Головний Виділ „Просвіти“ й збуваючи мовчанкою питання про характер просвітянської праці висуває клич „професійної пропедевтики“, тактики й методики освітянської діяльности. Просвіта для кождого „по його вподобі“, просвіта се самоосвіта, вона ні клясова, ні станова, ні християнська ні соціялістична, ні націоналістична, вона „рух“ — для викликання в широких масах народу потреби самоосвіти.

Безперечно, можна й так „поставити“ ту справу, одначе тільки в певних областях. Обмежитися на навчанні методики освітної чи самоосвітної праці можна тоді, коли ходить о такі річи як математика, фізика, хемія, астрономія і т. п. Вже в таких областях як історія неможливо народному, популярному видавництву обмежитися на навчанню хочби найлучшої методи як братися до тої історії, бо ні селяне ні робітники не будуть прецінь студіювати жерел по архівах: їм треба дати не тільки факти, але й думку про історичні факти. А щоб освітити факти, треба стати на якімсь становищі, значить — треба те становище наперед виробити собі.

Та освіта се ще більше всесторонна річ: се гармонійний розвиток всіх духових сил людини через навчання й ви-

хования згл. самонавчання й самовихо-вання. Се також вислід того розвитко-вого процесу, що є ідеалом людського совершенства. Освіта се не тільки одно-сторонний розвиток — нашого ума, але також нашого серця, характеру й волі. Само накопичення якоїсь скількости ві-домостей може вправді бути свідоцтвом навчености, та воно ще не дає людині права називатися дійсно освіченою, „о-бразованою“. Тому в питанню освіти таку важну ролю відограють складники е т и ч н о-р е л і ґ і й н і, фільософічні й естетичні. А щоб ті складники розви-вати в народі, треба знов стати на якімсь определенім становищі, а не пливати в мраці неозначених загальників. Се зна-чить, що в релігійно-етичних справах треба стати на становищі означеної ре-лігії й Церкви, в фільософічних й есте-тичних — на становищі якогось систе-му (або видумати новий). Інакше робити не можна, бо з того ніщо путне не вийде.

Про ті основні річи на жаль дуже часто забувають наші просвітянські пра-цівники. У своїй важкій і відповідаль-ній праці вони гублять розуміння основ-ного змислу, що так скажемо, духа осві-тянської праці й обмежуються до чисто зовнішних, другорядних і формальних справ. Забуваючи, що правдиву освіту можна нащіплювати з успіхом тільки на живім дереві етично-вартних осібняків, беруться ушляхотнювати без розбору всяке дерево, хоч воно деколи і всохле й без коріння й на невідповідній почві.

Просвітянської праці в даній інститу-ції не можна собі помислити як щось строго „фахового“, „научного“, що мо-же вдоволяти й заспокоювати потреби й уподобання людей з найріжнішими поглядами й переконаннями. Як погоди-ти просвітянські змагання сельроба й радикала зі змаганнями віруючої лю-дини? Чи вільно ошукувати себе тим, що можлива „злагода“ на т. зв. націо-нальній плятформі в просвітянській ді-яльности? (К. б).

„Тільки ті побіжують у життю, ко-трі вірять“.

*

„Без порожнечі в голові нема гордо-сти“.

*

„Без злочину в серці нема пімсти“.

Апостольська Столиця
в обороні національних меншостей.

Преса доносить, що конкордат Ва-тикану з Італією забезпечує німецькій і словянській меньшости право уживання рідної мови в душпастирській службі. З того приводу „Кельніше Фольксцайтунг“ пригадує висказ Пія XI, що вірні мають природне і надприродне право, щоб наука релігії й обслуга релігійна відбувалася в їх рідній мові. Св. Отець покликався притім на традицію кат. Цер-кви.

„К. Ф.“ запримічує, що та релігія, котра хотіла би знищити природні а ці-нні прикмети чи то одиниці чи суспіль-ности, пошкодилаб сама собі. Тільки бру-тальний націоналізм змагає до того, щоб *уживати релігії як оруддя*, а такий наці-оналізм уважає Церква єресю й відсту-пством від ідеї Спасителя та найбільшою небезпекою, що загрожує Европі. Сей погляд має свою традицію в історії кат. Церкви. Еп. Триденту Ендричі писав, що „винародовлення не тільки суперечне з *правом природи*, але вдаряє також у позитивне право та являється найбільше шкідливим системом виховання. Рідна мова не дасться нічим заступити при по-ясненню великих правд віри. Тому й ро-дичі повинні вдержувати і плекати рідну мову й нема такого мотиву, котрий у-вільняв би їх від того природного обо-вязку, потвердженого Христом.“

Папа Пій XI. в однім зі своїх пастир-ських листів висказався про право нав-чання релігії в рідній мові, що „воно само через себе дає достаточну запору-ку, що правди катол. Церкви, в котрих жили наші предки, будуть передані на-шим наслідникам.“

Дальше підчеркує німецький орган, що у всіх державах, де істнують нац. меньшости, катол. Церква забезпечує їм повну свободу в уживанню рідної мови.

——o——

Перевозять святиню з Японії до Парижа

З приводу оснування в Парижі фран-цусько-японського Інститута для студій буддизму розібрано в Японії одну з най-старших японських святинь камінь за каменем, понумеровано все й тепер пе-ревозять ту святиню до Парижа. Там уставлять її на ново в студентській діль-ниці. Перед тою святинею урядять ве-ликий огород з хризантем і в нім япон-ську чайню.

Політичний огляд

Несподіваний оборот політичної кризи в Поль-щі. — Загострений протисоймовий курс — Ди-місія Бартеля і місія Світальського. — Непевні *виглядн.* — Атавістичні позиаки. — Наша полі-тична пасивність. — Англійські вибори. — Ні-мецькі репарації. — Національна традиція в Ки-таю і Мехіку.

Львів, 14-го квітня 1929.

Наймаркантніша політична подія ми-нулого тижня — з тих, очевидно, що нас особливо цікавлять — то несподіване за-гострення політичної кризи в Польщі. Недавно, обговорюючи висліди першого року *взаємин нового сойму* з урядом, зазначили ми очевидний зріст поваги (одначе тільки моральної) сойму та ви-словили погляд, що уряд, по всій прав-доподібности, витягне з цього факту відповідні консеквенції й буде шукати зближення до сойму, якщо сього остан-нього *не схоче розвязати*. Такого ви-сновку вимагала льогіка політичної ситу-ації. Тимчасом вийшло щось инакше. По деяких питаннях, уряд не тільки не пі-шов на зустріч соймови, а навпаки, по-чуваючи повну політичну силу за собою, взяв ще різкіщий курс проти законодат-ної *установи*, ніж досі було. Сей настрій виявив себе з одного боку димісією пре-міера Бартеля, з другого — характе-ристичним відзивом марш. Пілсудського в пресі, та відкритим листом соймового маршала Дашинського. Новий кабінет до сьогодні ще не сформований (за той *час вже сформовано* — Ред.), певне тіль-ки те, що його шефом буде досьогочас-ний міністер віроісповідань й освіти Сві-тальський, один з найблищих довірених людей марш. Пілсудського.

Отсей несподіваний зворот (замість зближення до сойму, або його розпу-*щення* — *нове* загострення) не ворожить добра. Польща не така то ще сконсолі-дована держава — ні на зверх ні у внут-рі — щоб затяжні політичні кризи пере-ходила безпечно. Тимчасом партійно-по-літичні й ідейно-політичні суперечности й ненависти підіймаються на таку висо-чінь, що можна сумніватися, чи боротьба може бути довго удержана в нормаль-них, себто мирних і законних, межах.

Боротьба за конституційний пере-стрій держави буває все і всюди тяжка. І нічого в сім дивного, що вона так часто рішається силою. Та в сім випадку, у Польщі, окрім таких нормальних труд-

---

Фільософічний фейлєтон „Н. З.“ з 18. IV. 1929. (8

Емануїл Кант

Великий зворот у новій фільософії.

Виклад для освічених людей всіх станів.

(Докінчення).

Таксамо молитва являється рішучим домаганням з огляду на **інтерес чоловіка.**

Бог се не тільки найвищий пан, він як вічна правда й досконалість — також **найвище добро** духа. І коли душа під-німається до нього, приймає до себе най-богатший і найпіднесліщий зміст життя. Немає шляхотнішого життя як у духо-вій спільноті з Богом. Цього значіння молитви Кант зовсім не добачує.

Ще більше впадає в очи те, що пе-ред чоловіком отворюється в молитві невичерпане джерело **потіхи й сили.** І тому завжди було сердечною потре-бою для людського ума молитися.

„В часі молитви діяльні всі сили ду-ші, пізнання, хотіння, почуття. Вони хо-чуть добутися з сітей, якими нас охоп-лює щоденна дійсність, яку ми бачимо **(Die Sichtbarkeit)**. Молитва — це дорога з темної глибини на ясні висоти божої правди, це зосередкування всіх сил, за-глиблення й поринання у великі, вічні думки Бога... В молитві почуває душа близькість вічности, Бог входить в її ну-тро, филі спокус укладаються, тоді бо-ротьба легка, і душа стає тиха і чиста як плесо спокійного моря, в якому відзер-калюється небо. Ціле моральне життя має свій початок у молитві як у джерелі і повертає знов до молитви як до під-стави й вінця морального життя. Так отже молитва стає душею душі, живим леготом безсмертного людського ду-ха“.*)

Заміти, які підносить Кант, не влу-чають у правдиве розуміння суті моли-тви. Хто молиться, шукає — розумієть-ся — ласкавого Бога; одначе, коли він добре розуміє справу, то зовсім в иншо-му змислі, як це думає Кант. Знаємо, що Бог не підпадає змінам, та знаємо та-кож, що він у своїх вічних вирішеннях наперед вже міг узгляднити наші по-треби і прохання. Ми знаємо, що він не дає на себе вплавати підхлібствам, не дасть собою керувати мягкосердечному милосердю, а кермується мудрістю і справерливістю. Одначе знаємо також, що се відповідає його мудрости і спра-ведливости, бути особливо ласкавим до тих, котрі йому служать і на нього упо-вають. Вкінці знаємо, що він ніколи не звільняє нас від наших моральних обо-вязків. Алеж бо й ми того у нього не благаємо, коли просимо вибачення або ласки. Ми не хочемо класти побожности на місце чесноти, тільки вяжемо з мо-литвою обіт вірного виконування обо-вязків. Просимо вибачення тільки за те, в чому ми досі помилялися через нашу слабосилість.

Так отже критика Канта може бути на всякий випадок пригадкою, щоб у ре-лігії підкреслювати виразно моральний момент. Вона в фільософічній мові може нам нагадувати слова Спасителя: „Не кождий, хто каже мені: Господи, Госпо-ди!, увійде у царство небесне, тільки той, хто творить волю мого Вітця, що на не-бесах“. (Мат. 7, 21.). Одначе ця критика не в силі знищити властивої вартости побожности. Поруч праці утримається й молитва; ora et labora (молися і пра-цюй) полишиться завжди як сума вся-кої життевої фільософії.

* * *

У наших виводах доторкнули ми тільки деяких основних думок філь-софії Канта. Вони дають ледви слабе пред-ставлення про ті численні проблеми, ко-трі вона видвигає, про бистроту крити-ки, яку вона виконує, про глибину ду-мок, котрими пробує розвязувати вели-ку загадку істнування.

Хто проглянув життєве діло того ума, мусить завжди споглядати на нього з подивом. Одначе мимо всего застері-гаємо собі право критичної оцінки. І ко-ли ми в істотних точках противимося Кантови, а в иньших тільки в дечім по-годжуємося, то сьогодня не стоїмо від-окремлені на тім становищі.

Коли в половині минулого століття фільософія стала безрадна й шукаючи

*) Hettinger, Apologie des Christentums I 9. Vortrag).

СВІЙ ДО СВОГО!

СВІЙ ДО СВОГО!

ТОВАРИСТВО „РИЗНИЦЯ" В САМБОРІ

Філії: Львів, Ринок ч. 43. Перемишль, Ринок ч. 14.

З нагоди Великодних Свят поручає Всеч. Духовенству й Чесним Брацтвам Церковним великий вибір товарів церковних, як: фелонів, хоругов, фан, плащениць, шалів до обходу, суконок на дарохранильницю, ікон процесійних, кивотів, хрестів ручних, напрестольних і процесійних, патериць, чаш, павуків, лямп, кадила, ліхтарів, світла церковного і ощадного, бляшаного мальованого, цвітів до свічок, обрусів на престол, накривал на тетрапод і під Євангеліє, Книг Богослужебних, Євангелій, покровців на артос, Воскресеній різьблених в дереві, Божих Гробів і всякого рода інших церковних товарів.

Принимає старі фелони, Євангелія, чаші до направи. Достарчає найліпші дзвони, з першорядного матеріялу й дає повну ґарантію.

Ціни умірковані!

Товар першорядний! Богато признань!

Всі інформації, відворотною почтою.

Товариство „РИЗНИЦЯ" дає кождого року 40% з чистого зиску для вдів і сиріт по греко-кат. священиках, та бідним церквам.

СПЛАТИ РАТАМИ ДОПУСКАЄТЬСЯ.

ДИРЕКЦІЯ.

Друкарня В. Сп. „Діло", Львів.

нощів, видко ще й особливі, так сказатиб національно-історичні. В останніх часах щораз більше слідні прояви, що нагадують давну історичну Річпосполиту.

Та щож про се говорити, коли з усіх досьогочасних перипетій польського політичного життя не виходить нічого корисного для нас, Українців! Наша національна політика, за десять літ нашого прилучення до Польщі, вміла прибрати такі форми, що як вона не має найменшого впливу на державну політику — ні зверхню ні внутрішну, таксамо важка конституційна криза, що її ся держава тепер переживає, йде своїм ходом, без нас і мимо нас. Словом, ми на політичній сцені н е п р и с у т н і, а звісно, що „неприсутні ніколи не мають рації".

Поза Польщею — нічого особливого. В В. Британії виборча кампанія в повному ході. Вислідів ще досі вгадати годі. Головне змагання йде між консерватистами і трудовиками (лейбур), одначе й ліберали виявляють більше активности, ніж можна було сподіватися. По всьому судячи, консерватисти стратять доволі своїх позицій, одначе остануть таки найсильнішою партією нового парляменту. Робітничий уряд мало правдоподібний.

Франція, перемігши щасливо парляментарні труднощі з приводу допущення діяльности низки релігійних чинів, зосередковує всю політичну увагу на фінансову конференцію в справі усталення висоти і рат німецьких репарацій. Вона пре до того, щоби здобути найбільше вигідні для себе умови, одначе Німеччині в підмогу (якщо се яка потіха!) приходить дужа тяжка фінансова і господарська скрута, в реальности якої ніхто тямущий не може сумніватися. До порозуміння ще не прийшло, одначе се певно, що Німеччині признані будуть цілком поважні уступки. Покищо одначе затяжні торги впливають некорисно на внутрішну ситуацію Німеччини, протягаючи політичну кризу, що про неї писали ми вже, та що найде свою розвязку щотільки по устійненню репараційних обовязків.

Значить, усюди по старому. Не лише в Европі, а й у дальших частинах світа. Бо що, приміром, в Китаю панове генерали-маршалки, відпочивши за зиму, повернули назад до воєнних операцій, одні з одними, то старий національний звичай, що певно не скоро там переведеться. А Мехико? Там переходи від одної революції до другої такі часті і такі правильні, як у нас переходи з одної пори року до другої...

——o——

СВЯТОЧНЕ найкраще приладите,

якщо всі потрібні припаси купувати-мете

тільки в найстаршій українській кооперативі

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ",

яка продає від року 1883 у своїх 24 склепах по більших містах:

СПОЖИВЧІ ТОВАРІ — муку, дріжджі, цукор, порошки до печива, меди, сушені овочі і тим под.

КОЛЬОНІЯЛЬНІ ТОВАРІ — риж, сагo, оріхи, мігдали. родзинки, перець, ванілію, каву, чай, какао та всякі инші;

421 **ВИНА**, руми, коняки та овочеві напитки. 2—2

Якість найліпша! **Для членів — товарові звороти!**

Православіє в Польщі

Варшавський дневник „Річпосполіта" приніс у 77 ч. статтю п. з. „Церкеф" такого змісту:

Справа православної церкви в Польщі стала знов темою ряду статтей у польській пресі. В сенаті іменем православних жалувався п. Богданович. Чи ситуація тої церкви в Польщі дійсно така тяжка, як він говорив?

Передовсім — як виглядало би православіє, коли би східні воєвідства належали до большевиків, се можна бачити за границею. В Польщі православія ніхто не переслідує, навпаки — воно тішиться **піднертям властей...** І православна церква в Польщі не тільки не зменшує свого стану посідання, але ще розвиває його сильною пропагандою між уніятами на Лемківщині і в закутинах Сх. Галичини, чого не зрівноважують переходи нечисленних груп православних на католицький східний обряд (т. зв. „польську унію" — Ред.). Колиж у православній церкві діється зле, то в тім нема вини польського уряду, ні польської політики взагалі, тільки самого православного населення між котрим бушують розкладові напрями. І білорусини і ще більше українці змагають до створення власних автономних церков і лучається, що льокальні власти дають послух ріжним діячам, котрі домагаються всяких націоналізацій богослужень і т. п., але центральний уряд в те не встрявае засадничо.

Коли правосл. духовні жалуються, що їх побори нищі ніж католицьких духовних, то треба знати, що катол. клер одержує свої побори як відшкодування за сконфісковані фонди й маєтки, — коли правосл. духовенство досі розпоряджає церковними добрами і тягне зиски.

Що до відбирання церков православним, в Польщі мають православні до сеї пори коло 700 уніятських і римо-катол. церков, безправно відібраних ще царським урядом. Діється се з кривдою для катол. населення, бо нераз православні мають у тій самій місцевости кілька порожних церков, а католики мусять іти до своєї святини по 20 клм. і більше.

Що до бурення „соборів" у ріжних містах Польщі, то ті собори мали бути властиво свідоцтвами російськости. Сегодня, коли Росіяне уступили, ті собори без вірних є споминами неволі.

Багато справ церковних дасться залагодити без квасів, одначе се станеться тим лекше, чим меньше в ті справи встрявати-муть т. зв. „церковні люде", котрим справа церкви лежить на серці меньше, ніж справа політики російської або української. І в тім сук усеї справи.

Та стаття підписана буквами „J. r."

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Свята Колеґія тепер неповна. Бракує одинайцять кардиналів. Заграничних кардиналів є 33 і вони творять майже половну колеґії. По народностям ділятьс я так: 7 Французів, 5 Еспанців, 4 Німців, 4 Американців, 2 Поляки, 1 Анґлієць, 1 Канадієць, 2 Австрійці, 2 Голєндри, 1 Бельґ, 1 Мадяр, 4 Бразилійці і 1 Португалець. З 11 бракуючих кардиналів належать — 2 до кардиналів-епископів, 2 до кардиналів-діяконів і 7 до кардиналів-священиків. Латинська Америка (еспанська), Ірляндія й Австралія не мають досі своїх представників у Святій Колеґії.

Ватикан і Совіти. Сильне вражіння викликала в Римі остра нотатка „Оссерв. Романо" — на адресу большевиків, на тему заслання епископа Сливонського з Владивостоку і переслідувань католицизму. Дипльоматичні круги коментують сю нотатку, головно її остру форму.

Альпейські стрільці у Св. Вітця. Св. Отець приняв 9. квітня чолобитню 24.000 альпейських стрільців, що зїхалися до Риму з цілої Італії. З вікна ватиканської палати здоровив Святійший Отець зібраних на площі св. Петра рукою і капелюхом, а відтак уділив їм благословенства.

Апостоли праці. Архиепископ Ізарт з м. Бурж у Франції заложив у місцевости Пельвуазен нове брацтво „Апостолів Праці". Се стоваришення для молитви й моральної помочі, відповідаюче духовим потребам католицьких робітниць, котрі часто бувають цілком опущені й беззахистні у великих промислових центрах Франції. Стоваришення се заініціювало ще в 1900 р. 20 молодих рібітниць, нині мають вони вже благословлення Св. Вітця, гарний розвиток і титул „Апостольської домівки".

Конґрес Марійських Содаліцій Студенток у Польщі відбувся недавно у Варшаві при співучасти делеґаток у усіх університетських центрів у Польщі. Всіх академічних содаліцій (польських) у Польщі є 13 з поверх 1.200 членами.

Сумна церемонія в катедрі. В ковенській катедрі на Литві відбулася на днях дуже рідка і сумна церемонія: знимання священичих риз з римо-кат. священика, пралата Ольшевського, обжалуваного за убийство. В катедрі запалено всі павуки, канделябри і свічі. Зібралося торжественно одягнене духовенство з архиепископом на чолі. При звуках органів впровадили кс. Ольшевського, котрий ніс чашу в руці. Коли пралат Ольшевський приступив до великого вівтаря, погасли всі світла в катедрі, архиепископ відобрав від нього чашу, а два священики зняли з нього священичі ри. зи. Ціла церемонія відбулася серед гробової мовчанки й робила величезне вражіння. („Ржечпосполіта").

——o——

розглядалася за дальшим шляхом, впало гасло: Назад до Канта! Тоді повстала громада Кантівців, котра думала, що мусить присягати на кожду букву писань свого майстра. Сьогодня і з модерного боку також виконують остру критику на науці Канта та при всій пошані для нього відкладають всяке догматизування його системи. У тому змислі висловлюється Р Ойкен*) — а його слова можемо подати як власні з огляду на їх провідну думку (гасло): „Назад до Канта має все своє добре право, поскільки в тім гаслі міститься зазив, осягнути в Канті висоту світової історичної праці, перенятн від нього рух, який він започаткував і розвивати його далі по найліпшим силам. Одначе коли нас взивають утримувати ціле руштування системи Канта враз з усім, що в ній міститься з ученої схолястики, а 19-ому століттю відмовити всякого самостійного добутку для поглиблення духового життя і привязати до форми минувшини нашу добу, що находиться в наймогутнішому рухові й розбурханні, — тоді ми кажемо: Ні, і ще раз ні! І в противенстві до так поставленого гасла: „Назад, до Канта!" домагаємося в інтересі живої теперішности: Дальше, понад Канта, аж до повного розриву з Кантом!"**)

*) R. Eucken.

**) (Die Lebensanschaungen der grossen Denker". Ляйпціг. 1902, ст. 433).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПО ЗАЯВІ МАРШАЛКА Пілсудського появилася безліч коментарів і висловів опінії про неї. Найбільш характеристичні отсі: 1) „Глос Правди", орган пілсудчиків, пише: Зі святині публичного життя нації час вигнати перекупнів і фарисеїв. Се головний сенс страшного бичування, якого доконав маршалок... Час востаннє прикликати їх до порядку. Тим разом маршалок ще пробував усміхатися в гніві. Одначе той сміх не повинен нікого дурити. Те бичування, болюче не тільки для тих, кого бичувано (вони мають грубу шкіру!), але й для того, хто бичував. Був се майже останній спосіб. Не було иньшого. Зло пішло за далеко. Хто знає, чи не треба буде вирвати його з корінем... 2) „Роботнік", орган ППС. (Поль. Партії Соц.) пише: Санаційні круги витають з радістю заповідь „остаточної розправи", яка мабудь виходить зі змісту заяви марш. Пілсудського. Ми бачили врадувані обличча послів ББ., ідеольогів державного замаху. Та ми думаємо, що замах стану чи то проти сойму, чи проти Державного Трибуналу так само як зміст статті Пілсудського — се трагедія Польщі. Польщу не стати на експерименти ні зі становища господарського, ні міжнародного. Відповідальність за все упаде на президента республики. 3) Жидівський орган „Наш Пшеґльонд" пише: Фінансісти не люблять неспокою. Для них добра кожда форма правління опріч сварливої. Коли на міжнародній арені паде матеріяльний і моральний кредит якоїсь держави, то се зараз відбивається убийчо і в самім краю. — 4) На те знов відповідає проурядова преса, що тепер в усіх державах світа важке економічне положення, нпр. в Німеччині було в марті 2 міліони і 320.000 безробітних, в Англії запас золота її банку впав до мінімальної границі 150 міл. фунтів штерлінґів і т. д.

ЛИТВА. В Ковні увязнила поліція майже всіх провідників литовської соціялдемократичної партії, м. и. Бейлініса, Гайлініса і Кайріса. В льокалю ред. „Соціялдемократаса", де якраз відбувався партійний зїзд, увязнено коло 100 осіб. Таємниця масових арештів соціялдемократів на Литві полягає на тім, що в тій країні, котра знаходиться під боком большевії, та сама діяльність соціялдемократії, яку можуть видержати дальші держави, — могла би просто зруйнувати Литву. При нагоді арештів с. д. увязнено також деяких членів т. зв. лівої християнської демократії.

НІМЕЧЧИНА. Німецька преса займається тепер важким проблемом задовження. Від 1925 до кінця травня 1928 р. зробила Німеччина (разом з поодинокими краями і містами) 5 міліярдів і 35 міліонів марок довгів за кордоном і вдруге стільки короткотермінового довгу. З того сплачено всего 500 міліонів (опріч репараційного воєнного довгу, котрого сплачено 4.79 міліярдів). Податковий натиск держави в цілі сплачування репараційного довгу був такий, що приватні господарства мусіли задовжатися в далеко більшій мірі, ніж держава сплачувала свій довг. Все те доводить до важкого положення.

Рукописів редакція не звертає.

НОВИНКИ

Сильний землетрус навістив провінцію Коррлянд у північній Швеції. Коло м. Пітеа повстала щілина, яка унеможливляє комунікацію.

„Міс Европа" не поїде на конкурс краси. Мадярський епископ Бірнес осудив модні сьогодні „конкурси краси" як суперечні з христ.-католицькою моралю. Проголошена вже „Міс Европою" мадярка Єлисавета Сімон послухала листа владики, котрий порівнав цей „конкурс" до базару, де юрба оглядатиме її й оцінювати як тварину.

На Академію Наук у Кракові записав перед смертю Гавриіл Красіньский два свої маєтки, Яників і Кленову, застерігши тільки четвертину для своєї жінки і 70.000 для свояків. Маєтки ті добре загосподаровані мають вартість поверх 1 і пів міліона зол.

Співчуття Німеччини до Чехословаччини. З приводу смерти найбільшого сучасного чеського поета й письменника Отокара Бжезіни, німецький посол др. Кох у Празі передав на руки чеського міністра освіти письмо співчуття Німеччини для чеського народу.

Меліорація в південній Чехії. Пражські „Лідове Лісти" доносять, що чверть міліона гектарів землі в полудневій Чехії буде змеліоровано. Доси переведено меліорацію на 4500 га.

Скарби Мертвого Моря. Уряд Трансйорданії за згодою Англії дав концесію спеціяльному товариству на експльоатацію Мертвого Моря. Концесію уділено на 15 літ з правом продовження. Товариство обчислює — на підставі перепроваджених дослідів, що зможе річно добувати 3.500 вагонів фосфату. Добуваний фосфат має бути транспортований залізницею до порту Гаіфа.

Відозва Львівської Духовної Семинарії. Ректорат гр. кат. Духовної Семинарії у Львові задумує видати історію Семинарії від початку її істнування. Тому звертається з проханням до всіх бувших настоятелів, питомців, професорів і всіх, кому залежить на повноті і точности задуманої праці, о присилання своїх споминів, записок, фотографій і грамот на адресу Ректорату у Львові, вул. Коперника 36. 425 1-2

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв, о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 368 3-3

Посмертні згадки

† **Гнат Житецький,** б. довголітний секретар „Київської Старини", автор багатьох праць (син відомого етнографа), помер у Київі в 63 р. життя.

† **Кс. Кароль Гриневецкий,** лат. титул. архиепископ, ур. на Литві, помер у Львові в 88 р. життя. Се б. ректор р. кат. семинара в Петербурзі. Епископом у Вильні був усего 2 роки. Засланий в глибину Росії й увільнений відтам прибув літ тому 39 до Львова й був тут загально знаною особистістю як член лат. капітули.

ОПОВІСТКИ

Заходом Української Христіянської Студентської Орґанізації у Львові

відбудуться

В СЕМИНАРСЬКІЙ ЦЕРКВІ

вул. Коперника 36.

РЕКОЛЄКЦІЇ

для Студентів і Студенток Вис. Шкіл

зі слідуючим порядком:

В днях 21 (неділя), 22, 23, 24 і 25 квітня

реколєкційні науки,

котрі виголосить

о. Андрей Трух ЧСВВ.

В пятницю дня 26. IV. о год. 5. поп. Сповідь.
В суботу 27. IV. о год. 8. рано Служба Божа і спільне Св. Причастіє.

1-2 **УПРАВА УХСО.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проче р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 13—100

Будови Церков

пляни затверджені Воєвідством, кошторисы для будови і саму будову

виконує по цінах конкуренційних

Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

арх. будівничий

Львів, вул. Содова 3. II. п.

410 (бічна Потоцького). 7—8

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосінні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

загально відома

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ

ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.

422 **Телєфон 37-72.** 2—25

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

386 б найдешевше, бо вхід через сіни. 27—50

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.

поручає:

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акц. у Варшаві.

Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:

С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-КА у Львові, вул. Городецька 2 в. 5-20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний ре дактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 21 квітня 1929 Ч. 30 (233)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Важні фінансові зміни

Начальник міністерства скарбу Магушевський видав розпорядок, щоби скарбові уряди перестали робити витяги з біжучих рахунків ощадностей і льокат у банках, бо се було причиною утечі приватних капіталів до заграничних банків. Тимсамим знесено інструкцію з 22. XII. 1927. На днях буде управильнена справа підвишки процентової стопи Польського Банку на 1 проц., а то з тої причини, що Англія й Голяндія піднесли ще в лютім процент з 4 на 5 і пів, Італія й Ромунія в березні з 6 на 7, Німеччина незабаром піднесе з 6 і пів на 7. Без піднесення стопи проц. в Польщі заграничні кредити обминалиб польський ринок.

За відлучення України від Росії

„Морнінґ Пост“ доносить: Больш. представник Літвінов має предложити Женевській конференції документ мнимої умови між Польщею й Ромунією про напад на сов. Росію й Литву та про відлучення України від Росії й поділ України між Польщу й Ромунію. „Морнінґ Пост“ пише, що в англійських політ. кругах уважають той документ фікцією видуманою в цілі політичного шантажу.

Протисовітська революція в Грузії

З Женеви депешують: По інформаціям одержаним з Батуму вибухла в Грузії протисовітська революція, викликана постійними вязненнями й забороною ношення заслон жінками. Грузинські повстанці зібрались коло турецької границі і готовляться до рішаючого бою з червоною армією. Большевики хочуть переговорювати з повстанцями (очевидно щоб мати час, стягнути проти них сили).

Що буде з парляментом Польщі

Краківський „Час“ (котрий все репрезентує найбільше політично зрілу думку Поляків), зазначивши, що він все боронив парляментаризм але не „соймократію“, пише: Так замах стану з 1926 р., як і пізнійша боротьба уряду з соймом аж до останної заяви маршалка — се повільне заломлювання погляду, що еволюційним шляхом дасться перевести направу систему правління в Польщі. Тепер і п. Бартель стверджує, що про еволюційні методи нема вже мови... Домагання опозиції, щоб уряд упокорився й маршалок уступив — се сонна мара. Ми хочемо предвиджувати реально й кажемо, що в найблищі місяці правитимуть Польщею тим методом, який п. Бартель узнав для себе неможливим (і тому уступив — Ред.).

Небувала дивовижа в Анґлії

З Льондону доносять: Льорд Бинґ, шеф Скот Ярду (лондонської поліції) зарядив, по цілонічній нараді ревізію в домах високих кримінальних урядників, членів політичного відділу поліції. Ревізія та мала дати висліди, які викликають дивовижу в цілій Анґлії: стверджено, що ті високі урядники були в звязку з Москвою, а в їх домах знайдено важні політичні документи, що пропали в останних часах.

Зносять Різдво, Великдень і Зелені Свята

Віденська преса доносить з Москви: Для успішнійшої боротьби з релігією постановив большевицький комісаріят освіти знести в школах святкування Різдва, Великодних і Зелених Свят. Від слідуючого року наука в тих днях буде обовязкова.

Що роблять з Німцями на Україні

Німецька преса доносить: В німецьких кольоніях Гальбштадт, Шенфельд, Йоганністаль, Ватерльо, Зульц і и. в полудневій Україні увязнила чрезвичайка 70 німецьких господарів, а їх родинам наказала зараз продати за безцін їх господарства. Коли се сталося, увязнених випустили, казали їм підписати заяву, що вони добровільно продали свої господарства й — переселяться з родинами над Волгу й Ураль.

В Америці творять російський полк

„Н. Р. Сл.“ доносить: „The 244 Cast Artillery Regiment of the New-York National Guard“, котрого касарня знаходиться при 125 Вест 14 вул. в Нью-Йорку, оповіщує, щоби зголошувалися Росіяне від 18 до 45 літ. Ті, що зголосяться до 3 тижнів, будуть разом під командою б. офіцира кавказької дивізії. Кожда батерія матиме право вибирати собі — кухаря. Пожадане бодай початкове знання анґлійської мови.

Годівля кріликів дає значні доходи

Державний Експортовий Інститут видав брошуру, в котрій описує користи з годівлі кріликів і подає подрібні вказівки, як ту годівлю провадити. Мясо кріликів смачне, шкірочки по відповідним виправленню належать до модних футер, ціна їх приблизно 5 зол. від штуки. У Франції рік річно споживають 80 міл. кріликів. Годувати кріликів можна в кождім господарстві розмірно з малим трудом і значним пожитком.

Демаґоґи і демаґоґія

I.

Демаґоґ се грецьке слово. Первісно воно мало позитивне значіння. Воно означало „провідника народу“ — того, що завдяки своїй особистій повазі й силі своєї вимови здобув собі вплив на народ та був його дорадником і керманичем. З часом одначе слово демаґоґ набрало іншого значіння: замість „провідника“ — „звідника“ народу. Нині слова демаґоґ і демаґоґія означають спекулянта й спекуляцію на: 1) настроях, 2) політичнім невиробленню, 3) темноті та низьких інстинктах народу.

Демаґоґ і демаґоґія се діти демократії. Вони народилися найперше в старій демократичній Греції. Зразки ріжнородних демаґоґів і демаґоґії дає нам особливо історія Атен. Так демаґоґом у первіснім, позитивнім, значінню був Перікль. Демаґоґамиж у неґативнім значінню були Клеон, Гіпербольос й ін. Вони свого впливу на народ надуживали для своєкорисних цілий. Також історія Риму знає демаґоґів і демаґоґію. І тут вони родяться з хвилею виступу на публичну арену римської демократії. Згодом у Римі повстає навіть інститут упривілеованих демаґоґів, т. зв. „трибунів народу“. Колиж римська демократія зовсім бере верх, тоді в Римі й починаються правдиві перегони честилюбних і владолюбних демаґоґів і демаґоґії. Таким римським демаґоґом у неґативнім значінню був нпр. Кльодій. У висліді в Римі наступає упадок публичної моралі. Та тоді на публичну арену виступають там з правила диктатори та захоплюють владу в свої руки.

Найбуйнійше одначе розвинувся неґативний тип демаґоґа і демаґоґії в нових часах. Так нпр. буйно цвите демаґоґія в Німеччині після т. зв. визвольних воєн поч. XIX. ст., коли то згадані війни не принесли Німцям повного здійснення їх бажань і мрій. Те саме мало місце і після липневої революції 1830 р. Про Росію, особливож останніх десятиліть, зайве й згадувати: се правдивий рай для демаґоґів.

Здорові народи негайно підіймали проти демаґоґів і демаґоґії рішучі охоронні заходи, як тільки проявлявся їх вплив. Такі протидемаґоґічні охоронні заходи мали місце нпр. в Німеччині. Найяркійшим висловом того є т. зв. Карльсбадські постанови з 1819 р. і Майнцька центральна слідча комісія, що їх вістря були звернені виключно проти тогочасних „революційних“ демаґоґів і демаґоґії. Таку саму центральну слідчу комісію покликано до життя у Франкфурті в 1833 р.

Демаґоґи походять звичайно з партій лівих під суспільним оглядом. Такими найвизначнійшими лівими демаґоґами в нових часах були нпр.: Ляссаль, Ґамбетта й ін. Та бувають демаґоґи і серед інших партій по своїй суті не конче радикальних. Так у найновійших часах побіч демаґоґів суспільних (соціяльних) зустрічаємо чим раз частійше демаґоґів націоналістичних. Не свобідна була і є від демаґоґії навіть область релігійна й церковна.

Демаґоґи і демаґоґія се найбільші шкідники народу. Вони замість освідомляти народ, тільки деморалізують його. Вони не мають почуття відповідальности і не числяться з наслідками своєї роботи.

Та народ, що вироблений політично та що має розумний провід, не потребує боятися демаґоґів і демаґоґії.

За те народ, політично невироблений і без розумного, тріжкого проводу, дає себе легко демаґоґам і демаґоґії підбурити до нерозважних діл, в слід за тим все наступає його ослаблення і навіть розклад.

II.

Як стоїть справа з демаґоґами і демаґоґією в нас, на Україні?

Треба відразу ствердити безперечний факт: Україна се ґрунт на демаґоґів і демаґоґію дуже врожайний. Однаково: Наддніпрянщина і Галичина, як українські кольонії в Америці; однаково: в давнину, в часах нових і найновійших.

Вже наш найдавніший Літопис, званий Несторовим, записує ряд фактів, що свідчать виразно про істнування демаґоґів і демаґоґії у Київі вже в княжім періоді його історії. Се погроми, що мали там місце в X.—XII. вв.: христіян, жидів, княжих двірців.

Ще більше демаґоґів і демаґоґії бачимо на Наддніпрянщині в її козацькім періоді. Та Б. Хмельницький давав собі з ними раду: він приборкував їх безпощадно. „Тому, котрий на Запорожжу проголосив себе гетьманом — писав 1650 р. до короля воєвода Кисіль про якогось невідомого з назвища демаґоґа, що підняв був на Січи проти Б. Хмельницького „повстання“ — Хмельницький приказав шию урізати і чернь трохи заспокоїлась. Проте він хоче ще твердше поступити і збирається на Запорожжа, щоб іскорінити кубло своєвільства...“ Острі непорозуміння виникають також між Б. Хмельницьким і Максимом Кривоносом з приводу демаґоґічної діяльности останнього; вони покінчилися усуненням Кривоноса від впливу. Зате по смерти Б. Хмельницького демаґоґи і демаґоґія на Наддніпрянщині виправляють дійсні орґії. „В маніфесті, виданім до европейських дворів у момент свого рішучого розриву з Москвою — пише М. Грушевський — виясняючи мотиви, які привели до сього розриву, Військо Запорожське головну вагу клало на два моменти. Перший, що московське правительство зрадило Україну, війшовши в порозуміння з Польщею. Другим головним пунктом обвинувачення на московську політику з боку правительства Виговського було се, що московські правителі своєю політикою внесли розбрат і розділ в українське політичне життя, дали змогу ріжним демаґоґам, покликуючися на московську поміч і протекцію (зовсім як нині! — Ред.), орґанізувати опозицію українському законному правительству, підривати його престіж, відмовляти послуху, виставляти своїх претендент в до булави. Ся політика Москви привела до страшної внутрішної війни на Україні (Пушкарівщина) й грозила в будучности, в очах українських політиків, несчисленними бідами і справді навела їх та підірвала в коріні політичну силу України...“ (М. Грушевський: З політичного життя Старої України. Київ, 1917—18. Ст. 90—91).

Не менші орґії виправляли демаґоґи і демаґоґія на Наддніпрянщині в 2-ій пол. XVIII. ст. підчас т. зв. Гайдамаччини або Коліївщини. Як 100 літ перед тим, так і підчас Коліївщини, головною пружиною демаґоґії була Москва. Та осягнувши свою ціль, Москва не завагалася відтак тих самих демаґоґів, які були її знаряддям, безпощадно винищити. Стверджують се виразно записки московського орґанізатора і відтак ліквідатора Коліївщини, ґен. Кречетнікова. (К. б.)

Тільки се твій обовязок, що не має на меті рабства (Вішну Пурана).

ЯКА ОСВІТА?

По загальних зборах „Просвіти“.

II.

В кождім національнім орґанізмі істнують окремі кляси і стани, що ніколи не зливаються в одну механічну цілість т. зв. нарід.*) На тім тлі є ріжні світоглядові струї, руйнуючі й будуючі, що ділають побіч себе і проти себе в кождім громадянстві. Длятого істнує і мусить істнувати ріжна освіта, в тім і клясова. В кождім громадянстві є будуючі та руйнуючі освітні напрямки.

Зілюструвати ці факти можна найкраще тоді, коли застановимося над способами, котрі приміняються в освітянській праці. Таким найважнішим способом і орудником є книжка. Відповідним, методичним просуванням книжки в читаючий загал, переводиться в першу чергу просвітянську працю. Але кожна книжка поза виключно рахунковою і т. п. носить на собі відпечаток світогляду й духових прикмет автора. Зокрема все ясно виступає релігійний і клясовий світогляд автора, що обговорює якусь тему. Відомо, що в кожній темі можливі щонайменше два ріжні світогляди. Отже в освітянській акції приходиться вибирати між одним і другим, приходиться рішати, чи освіту серед громадянства поведеться в такому чи иншому напрямі.

Толерування ріжних світоглядів і клясових напрямків в одній інституції недопустиме. Воно силою факту мусить приводити до хаосу й замішання. Зокрема в ділянці етично-релігійній „поєднування“ чи „толерування побіч себе“ напр. атеізму або раціоналізму з релігійним світоглядом се річ рішучо виключена. Можна зрозуміти, коли пр. неграмотний „ідеольог“ Партії Праці домагається на Зборах „Просвіти“, щоби крім католицьких і національних ґазет спроваджувати до читалень і комуністичні письма, але не можна підпирати такого внеску. Та від проводу просвітної інституції мусимо й маємо право вимагати, щоби здорову просвітянську працю оперто на християнськім світогляді.

Освіта мусить бути теж клясова, т. зн. вона мусить бути примінена й узгіднена з основними й найважнішими потребами даної кляси. Хліборобським масам треба в першу чергу давати хліборобську освіту, робітникам робітничу. Недоцільнож „освічувати“ міського робітника й купця про справи пересаджування збіжа, котрі блище обходять тільки хлібороба, як рівнож недоцільно „освідомлювати“ хлібороба, про роди й форми напр. виробу панських черевичків. Очевидно, зовсім строгого відграничення в клясовій освітянській праці не може бути, бо є багато спільних чинників ріжних клясових освіт. Та в засаді не можна відкидати слушного домагання поодиноких кляс, які бажають клясової освіти.

Наша „Просвіта“ основана в 1868 р., коли ще в нашій суспільности не було ворожих релігії й Церкві струй. Та були вже тоді два світогляди, що ріжнилися тільки в деяких питаннях: народницький і староруський (москвофільський). І вже се було причиною, що повстали дві просвітні орґанізаційні централі. Від того часу зайшли великі зміни, а в суспільнім проводі не видно навіть малих спроб, щоб определити відношення до тих змін у просвітянській роботі. На нашу думку треба боронити того становища, на якім наша „Просвіта“ відразу стала, то є виховування народа в напрямі релігійнім, християнськім, католицькім. Ті чинники, що хотілиб зіпхати її з того становища, мусять бути поборені, бо інакше вони згодом розсадять інституцію. Двох світоглядів в одній інституції, котра має ширити просвіту між народом, ніде в світі нема і не може бути. Неможливо також на довшу мету „обходитися“ без ніякого становища, бо тоді інституція не вдоволить нікого й заглохне, бо без духа ніщо жити не може.

Учасник Зїзду.

*) Якраз навпаки твердить Ст. Сірополко в статті „Самоосвіта“ в „Життю і Знанню“ ч. 4. за 1928 р.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна набути отсі видання:

Бібліотеки Укр. Христ. Орґанізації

Ч 1.	Основи соціольоґії	3·— зол
Ч. 3.	Спіритизм	2·— „
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0·80 „
Ч. 5.	Секти й сектанти	6·60 „
Ч. 6.	Петро, перший уніятський митрополит України-Руси .	1·50 „
Ч. 7	Греко-кат. Церква.	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса . . .	3·00 „

Нова православна епархія на Волині

В 1923 р. Волинська православна епархія була злучена з Варшавською під спільним управлінням владики Діонізія, вибраного тоді православним митрополитом у Польщі. Але останніми часами, в звязку з розвитком національної боротьби серед православних у польській державі, правосл. Українці — волиняки почали домагатися відокремлення Волинської епархії й призначення на Волинь епископа-українця. Нині польське міністерство ісповідань, піддержуючи українізаційні змагання частини православних волиняків, зажадало від правосл. синоду призначення на Волинь окремого епископа.

Українські православні круги висувають на сю катедру трох кандидатів: архім. Полікарпа Сікорського, еписк. Антонія Марценка й протоєрея Брюховича.

Архімандрит Сікорський не дуже давно став монахом, давніше був світською людиною. В 1919 р. займав посаду директора департаменту ісповідань в уряді Петлюри. Сій кандидатурі противиться проф. Огієнко, б. петлюрівський міністер іспов. і освіти, котрий тепер має довіря польського уряду і значний вплив на правосл. церковні справи в Польщі. Головний атут проти архім. Сікорського се те, що він не має високої освіти.

Другий кандидат еп. Антоній Марценко — Караїм з походження, уроженець Одесси, донедавна був гарячим російським патріотом. У 1919 р. еп. Марценко, тоді ще архімандрит, був військовим священиком в армії Денікіна. В 1927 р. еп. Марценко мав острий конфлікт із правосл. Синодом, був усунений зі становища в карного епископа Варшавськ. епархії і т. д. Газети доносили навіть, що Марценко звертався в той час до Апост. Нунція у Варшаві з просьбою, приняти його до Католицької Церкви. Але пізніше Марценко скорився правосл. синодови. Здається, що його кандидатуру підпирають головно круги, близькі до „Української Ниви“ та українських послів урядового Безпартійного Блъоку.

Третя кандидатура — прот. Брюховича, виставлена ґрупою правосл. волиняків на чолі з д-р Річинським, має найменше виглядів.

В кругах правосл. Митрополії найрадше, здається, хотілиб бачити на волинській катедрі архім. Дамаскина, теперішнього намісника Почаївської Лаври. Але та кандидатура не зустрічає підпертя ані серед населення Волині, ані в урядових кругах.

Незабаром правосл. синод у згоді з польським урядом має сю справу залагодити. Від призначення того, чи іншого епископа на Волинь, чимало залежатиме дальша доля правосл. Церкви на Волині. На всякий випадок, се буде дуже важна зміна в життю православн. Церкви на Волині.

Ворог нашого народа

Священики, котрі ходять в парохії по хатах з молитвою чи з приводу Водохрещів, мають безпосередну нагоду побачити, в яких овставинах живуть наші люде і як мешкають. Вони тоді вироблюють собі суцільний погляд на образ свойого села. Коли священик обїде „в своїй каріері“ села, положені в ріжних повітах та закутинах краю, то має повний образ, як наш нарід живе.

Придивлявся я багато селам під Волиню, на Поділлю, в горах і під Львовом, де перебував у знайомих мені оо. парохів. Вступаючи всюди до сільських хат, набрав я страшного переконання. Наш нарід має найбільшого ворога, а ним є його мешкальні хати. Всюди стрінув я їх так поставлені, що через середину хати, котра повинна бути найтеплішою частю, є навпростіж завеликі сіни, отворені з фронту і позаду хати. Ті сіни звичайно без підлоги, з глини або болота, нехлюйні, нечисті і зимні є причиною, що дітина чи жінка вибіжить босо кождої пори року — і ревматизмам, простудам, запаленням легких, стриканням в усі, грудним недугам і пошестним, як тифови і т. д., нема в наших селах кінця! Нігде не знайдете тілько калік і спараліжованих людей, кілько є серед нашого сільського люду. Гляньте по відпустах, де тілько частина їх збирається просити милостині! Серце крається з болю, дивитися на ті злидні...

Страшні сіни ділять хату на дві части. Звичайно ті части то дві кухні до варення і заразом мешкання, спання, а в найліпшім разі є ще якийсь ванькір, чи рід світлиці з маленькими віконцями, рідко коли подвійними. Все те білене білою глиною, рідко де вапном. Підлога з дощок, вложена на сухий високий підсип, се рідкість. Як є, то підгнита, а хата виглядає якби була з грибом. Хатини ті є до того все низькі, з великими односкриловими дверми так, що в зимі за кождим отворенням їх бухає студена струя воздуху і застуджує дітей, котрі бавляться на землі біля печі, яка знаходиться саме коло дверий! Люде ділять ту хату на дві части сіньми головно тому, щоб було „пів хати“ колись для сина, як ожениться, або для зятя. Вислід такого будування хат, як вище сказав я, фатальний для здоровля покоління. Нарід наш нидіє, його вигляд крайно нужденний. Діти ходять як тіни, виглядають як морква! Одиноке їх щастя, як прийде літо, то живуть в городі й на полю, на свіжім воздусі і як є ріка, то купаються. Та се діється тілько в одну пору, а три четвертини року проживають як найгірше. Статистика виказує, що в нас мре на 1000 людей 37 до 40, коли в Англії смертність виносить 16 а в других краях Европи доходить всего до 18, або найбільше і винятково до 19!

Одинока на те рада поучувати наш нарід відчитами і при всякій нагоді нам священикам, щоби, особливо тепер в веснянім часі будовання, ставили хати інакше, поступово пр. будувати хати як квадрат чи простокут, поділити його в середині стінками навхрест на 4 кімнати, з котрих 2 булиб кухнями. З боків того квадрату дати двоє дверей з добудованими ґанками, котрі заступалиб сінки, бо булиби криті. Таке мешкання легке до поділу на дві родини (ліпше, бо більш окремі ніж через дотеперішні спільні сіни). Колиб господарі дали бодай постепенно підлоги і великі ясні вікна, то найбільший ворог нашого народу, що нищить його фізично, зникавби, а нарід підносивсяб, кріпшав тілом і духом і край ставабви веселий, щасливий і прямувабви до добробуту, незалежности і пошанування своєї гідности.

о. Йосиф Застирець (Львів).

Приєднуйте „Н. Зорі“ нових передплатників!

З ВІДЧИТОВОЇ САЛІ.

„Десять літ українського питання в Польщі“

Під таким наголовком, 12-го с. м. в Варшаві, мав український історик др. С. Томашівський з Кракова, перед добірною авдиторією відчит, уладжений заходом варшавського „Інституту для дослідів національних справ“ і принятий слухачами з великим інтересом. Повний текст його буде друкований в польській мові і тогді висловлені там думки будуть загально доступні. Та з огляду на те, що частина львівської преси, йдучи за варшавською, передала зміст відчиту дуже недокладно і з значними річевими помилками, та сим способом може спричинити непорозуміння, подаємо ось тут автентичний ядерний зміст того, що говорив проф. Томашівський.

Прелєґент вийшов від ствердження факту, що десятилітні обходи минулої осени — ювилей воскресіння польської держави і память українських державницьких зусиль — наглядно виявили велику розбіжність у національних почувань горожан тої самої держави і кинули зловіщу тінь на будуще. В таких обставинах, ті одиниці з обох народностей, які не живуть самим тілько нинішним днем і яким не байдуже, що з утревалення досьогочасних суперечностей вийде, мусять більше серіозно, ніж досі, приглянутися основним причинам і елементам польсько-українського антаґонізму. Тілько шляхом обопільного пізнання можна зрозуміти психику національного противника та знайти „модус вівенді“ з нею. Досі того не було й не могло бути. Всі досьогочасні національно-політичні заяви з обох боків були тілько монольоґами, призначеними для власних земляків, а не розмовами з противником, щоб його переконати або зєднати, радше навпаки: сі монольоґи загострюють тілько взаємини і показують, чому Поляки й Українці в Польщі себе обопільно цілком не розуміють. Виступаючи перед польською авдиторією з рефератом про українську справу, прелєґент застерігся, що він не професійний політик і не має на оці жадної практичної політичної акції, не виступає з ніякими пропозиціями розвязки затяжного антаґонізму, порозуміння, то-що; навпаки він переконаний, що в найблизшім часі, супроти обопільних настроїв, н і щ о п о д і б н е н е м о ж л и в е; він бажає тілько глянути на сю тяжку проблєму очима безпристрастного дослідника, проаналізувати головні елементи обох національно-політичних психик, відділити головне від побічного, сутнє від припадкового, спільне від суперечного та сим способом прочистити атмосферу з упереджень й улегчити рішення покликаних до сього політичних сфер.

На суперечність обох національно-політичних ідеольоґій — польської й української — зложилися з одного боку історичні чинники, витворені перед відбудовою Польщі, з другого сучасні політичні, звязані з сим саме фактом. В польській національній психиці історичні ремінісценції грають велику ролю, одначе сі традиції не улегчують взаємин з українським національним рухом, тілько навпаки — утруднюють. Пересічний Поляк-націоналіст досі не визволився з тих уявлінь про Русь, які панували в історичній Польщі перед розборами, і рад-би перенести ті уявління на нинішні часи. Він не добачує і не розуміє тої великої еволюції, що з середини XIX в. доконується в „руськім“ себто східно-словянськім світі, вводячи на місце одної мрачної, безформної й абстрактної Руси живі національно-політичні орґанізми, між ними й український. І хоч польські впливи, свідомо і несвідомо, богато причинилися до приспішення процесу відокремління українського племени з загальної руської маси, то Польща ще досі не зясувала собі, чи сей процес національного усамостійнення для неї корисний чи шкідливий, чи його має піддержувати чи гальмувати. Сю хитість богато Українців відчуває як заперечування права до національного самовизначення. З другого боку, Українці часто забувають, що в процесі їхнього відокремління польські впливи мали величезне значіння і що новочасна українська традиція історична в переважній мірі тісно звязана з історичною польською державністю, що отже загально поширений між ними погляд, буцімто польська й українська (не загальноруська) ідея одна одну виключають, не є ще достаточно ствердженa історичним досвідом.

Взагалі, в польсько українських взаєминах бачимо два історичні парадокси. Перший той, що без політичних і культурних впливів Польщі хтозна, чи було-б дійшло до витворення української народности. Другий парадокс сей, що якби галицьким українцям перед війною дано було розвинутись кілька ступнів висше, то Наддніпрянщина сьогодні не була-б у большевицьких руках, а тамошні Поляки не зазнали-б були нинішної руїни.

Українсько-польський антаґонізм у новочасній національній формі є роз-

Секта чортопоклонників

Про секту чортопоклонників ходять тільки глухі вісти. Науково вона дуже мало досліджена. На днях вернув до Берліна російський орієнталіст В. А. Шаховський, котрий займається студіями над тою дивною сектою. Він оповідає ось що:

Секта ієзидів або чортоплоклонників дійсно істнує не тільки в Мезопотамії, але і в Персії, Туркестані й Індії. Вона в великій тайні відправляє торжественні молебни сатані, котрого називає Теік-Мелек. Секта чортопоклонників послугується арабськими текстами Корану. При тім має кілька обрядів, взятих від христіян, почитає огонь і звізди. Її „фільософія“ така: Бог добрий, отже зла нікому причинити не може. Длятого Бога нема потреби боятися, але треба боятися сатани. Друге пояснення „науки“ тої секти таке: Діявол був колись одним з головних ангелів Бога, збунтувався і був прогнаний. Тепер він на вигнанню. Та Бог милосердний і може простити йому. Тоді сатана знов стане одним з першим слуг Бога і винадгородить тих, котрі співчували з ним у дні нещастя.

Язик ієзидів („суре“) се мішанина слів перських, халдейських і курдських. Їх жреці, котрих є всего кількадесять, знають також арабську мову з огляду на текст корану, котрим послугуються. Тільки їм вільно вчитися читати й писати. Всі інші визнавці тої секти (а є їх около 200.000) мусять бути неграмотні, бо грамотність після вірування тої секти се річ неморальна. Вони признають многоженство, але обмежене до сімох жінок — відповідно до числа днів у тижні.

Правду сказавши отся секта не є властивою сектою чортопоклонників, тільки „посередною“. А властива секта Антихриста, се большевизм, причім найлютіші „ієзиди“ се не властиві большевики, тільки ті, котрі доперва хочуть дістатися на службу до них.

З Підкарпатської Руси.

Дискусія над язиковим питанням.

Полємізуючи з чеськими „Лідовими Новінами", і „Русскою Землею" — пише ужгородська „Свобода" в ч. 14:

„Из всѣх сторон чути лише докоры, молодѣж явно требує: перейти на фонетику. Тым урвати всякѣ здогады всяких чеських кругов на окремѣшный „русінскі лід" и ясно постановити, що **подкарпатскѣ Русины и закарпатскѣ по заповѣту Александра Духновича один и той самий народ.**

Мы держалися до теперь в языковом дѣлѣ еволуційного розвою. Зато и по днесь пишемо етимологічным правописом, але мы свѣдомѣ того, що се є лише на час **переходовый,** а дальше **мусимо перейти на фонетику,** чи як говорять на малорущину, як то допоручила в 1920 роцѣ и Чеська Академія Наук. Сего замѣру мы не таилися и не таимося, але мусимо раз мати за собою руську интелигенцію, выховану в руськом дусѣ и так робити дальшѣ основнѣ реформы.

Всякѣ клеветы деякоѣ части ческоѣ пресы, котра твердила, що мы не Русины, не украинцѣ, не малоруський народ та под., але „нейвіходнѣйші част ческословенского ліду", котрый не маѣ властноѣ мовы, литературы и под., выкликовали у нас лише усмѣшки, бо се мы считали подобным, як зачал бы хтось твердити що поляки живучѣ в Чсл. републицѣ, се люде не маючѣ иѣчого спольного з польским народом заграницею державы, или що Чехи в Австріи або на Украинѣ, се не Чехи и не мають нич до ческого народа. Смѣялися мы, коли видѣли, що та преса, як змагаєся в потѣ лица поучити нас, що мы є окремѣшным народом, та анѣ не народом а Бог знає чим, од закарпатского (малоруського - украинского) та лиш одно нам приходило на гадку, що се саме робили колись у Галичинѣ и поляки з нашими закарпатскими руськими братями, котрым хотѣли вговорити, що они не Русины, але Поляки, та що их мова есть діалектом польскоѣ мовы. Та ото робили Поляки з нашими братями перед 80 роками, а се пробують деякѣ ческѣ братя робыти з нами теперь. Жалко и шкода панове всего труду, шкода енергіѣ и грошей. Раз стали мы свѣдомѣ своєѣ національноѣ приналежности, нема тоѣ силы, щобы нас одорвати.

Зато маємо лиш одну раду для супротивного боку, до тых наших чеських братов, котрѣ бы на силу хотѣли нас зтерти з лица землѣ: панове, лишѣть нас и нашу національну справу в спокою, лишѣть сѣ для нас. Є то нашою компетенцією, як нам писати, як нам себе называти чи Русином, чи Украинцем, чи як там инакше а напроти того мы не будемо мѣшатися до ваших справ національных, як вам себе называти Чехами чи Чехословаками, або Словенскими Чехами, але можемо всѣ мирно жити. При додержаню таких умов нѣколи не забудемо, що мы добровольно приключилися до Чсл. републики и чим мы обовязанѣ той славянской державѣ, котра дає нам можливость жити свободне національне житя, що мы вже нераз за сей куртый час и доказали".

——o——

Що значить традиційна сила

Пестер Лойд" доносить: Ромунський міністер заграничних справ Мінореску заявив представникам преси: Колиб Угорщина хотіла знов стати монархією, то се її внутрішна справа, в котру Ромунія не вмішається. Иньша річ, колиб там мав вернути на престол член династії Габсбургів. Король з того роду, котрий правив землями, які увійшли в склад иньших держав, мігби пробувати впливати на розсадження тих народів, що тепер належать до сусідних територій. (Сим ромунський міністер признає посередно, що в старій Австрії не було тим народам так зле, як тоді говорилося).

Кріза большевії

Відомий польський діяч українського походження К. Сроковський виголосив у Кракові в „Акад. Коле Кресове-м" цікаву лекцію про крізу большевії. Через спульверизування великої власности в б. Росії щезла велика продукція хліба й уровень господарств понизився до того стану, який був у 18 століттю. Зате по містах запанувала індустріялізація. В тім є велика суперечність і причина браку рівноваги господарської. А знов політична кріза большевії розпочалася від хвилі, коли показалося, що теорія Леніна про світову революцію була нездійснима. Віра в ту революцію була жерелом запалу большевиків. Сталін уже в 1926 році ствердив, що торговельний капіталізм стабілізується. Се, і ще більша невдача большевицької пропаґанди в кольоніях Англії та Франції в Азії, викликало зростаюче ослаблення віри в большевизм. Зачалася сварка, хто тому винен. Ослабаючий запал розлюзнив дисципліну навіть в еліті партії, а в масах показалися фатальні наслідки зматеріялізування всяких релігійних засад.

Так зачала ломатися руїнницька ідеольогія большевизму. Тепер, коли вже знищено все, що можна було знищити, з конечности — треба будувати. А се викликає конечність появи нової верстви, котрої одначе нема. Супроти того годі відповісти на питання, хто й коли зробить там новий переворот.

——o——

З ремісничих палат

На днях відбулися у львівськім воєвідстві наради представників ремісничих організацій трьох східногалицьких воєвідств. Заключено й підписано компроміс у справі спільної ліcти у Львові. В склад її має увійти 18 Поляків, 9 Жидів і 3 Українців, а в характері заступників 6 Українців, 6 Жидів і 18 Поляків.

——o——

мірно пізним продуктом (з середини XIX в.) і довго, бо до самої світової війни, обмеженим на саму тілько галицьку територію. Одначе тоді і там прибрав той антагонізм своєрідні форми і методи боротьби, своєрідну психіку й фільософію, які тепер стали неначе канонічні і поширилися на всі території й на цілість обох народів. До найбільше характеристичних прикмет польсько-українських змагань у Галичині перед війною належала обопільна нехіть до прямого порозуміння між собою, натомість постійний нахил приєднувати на свій бік центральні австрійські чинники: уряд або династію. Се навичка апелювати до посторонніх чинників проявилася теж у часі світової війни, підчас польсько-української боротьби 1918/19 і пізніше, до самого нинішнього дня. Замість давніших віденських (в 1916 та 1918 р. й берлінських) чинників, ролю суддів в українсько-польськім спорі перебрала, з осени 1918, антанта й париська мирова конференція. Обі сторони, українська і польська, відкликалися до сих міжнародних чинників, одначе або одна або друга, бувало й обі разом, не признавали їхніх інтервенцій і рішень продовж 1919 і 1920 р. Так само останне рішення 15. III. 1923 р. Українці не признають його, Поляки признають що правда, одначе не респектують його умов.

Весь той час сторони не піднимали жадних серіозних спроб порозумітися безпосередно з собою. В конституційнім соймі не було ні одного заступника української людности, хоч він ставив правні основи під нову державу. Ухвалено тоді, що правда, один закон з обезпеченням українських національних прав (закон про автономію 26. IX. 1922), одначе се сталося очевидно з міжнародно-політичних мотивів, і закон досі не введений в життя. В першім нормальнім соймі не було заступників найважнішої частини Українців — Галичан задля нерозумно проголошеного бойкоту виборів і се довело до мало не повної затрати набутих за Австрії національних прав. В найблизшім соймі є вже галицькі заступники, одначе їхня тактика — мішанина революційних антидержавних заяв і дешевого опортунізму для виєднання дрібних користей — згори була засуджена на безплодність і такою мабуть остане до кінця. Польська держава і польське громадянство з одного боку та українське громадянство з другого й на дальше розділені ізоляційною плитою, не розуміючи одні одних.

Передусім пункти виходу політичного вихования обох сторін ріжні і суперечні. Поляки виходять від сьогоднішного фактичного (не правного!) стану й кожде відступлення від нього уважають нарушенням національного стану посідання, якщо не замахом на цілість держави; Українці виходять натомість від ідей і подій 1918/1919 (самостійність й обєднання) та кождий відступ від сього максималізму уважають „відступством від національних ідеалів". При таких суперечних становищах не може бути мови про якийсь модус вівенді; він можливий тілько тоді, як обі сторони зійдуть зі своїх принципових становищ і наближаться обопільно до себе.

На перший погляд можнаб думати, що Українці, ставши на недійснім тілько уявленім становищі, повинні перші зійти з нього і заняти якесь инше — реально-політичне. Та при основнішім розгляді справи виходить ясно, що ключ до виходу з мертвої ситуації всеціло по польськім боці. Від 10 літ панує тут гльорифікація і культ актів нельояльности й нелегальности, доконаних Поляками супроти забірчих держав, та зневажливе трактування тих людей, подій і здобутків, що спиралися на льояльности супроти не-національних держав та шляхом т. зв. органічної праці збогачували національне добро, матеріяльне і моральне. Ясна річ, що такий розділ світла і тіней не може остати без впливу на українську психіку, зокрема у молодого покоління. Наслідуючи Поляків, воно теж захоплюється революційною ідеольогією, хочби пустою, та зневажливо дивиться на мирну продуктивну працю, хочби й найціннішу.

Окрім сього, ті українські елєменти, що радіб протидіяти сій шкідливій псевдореволюційній романтиці, не можуть сього робити з успіхом, не маючи в руках найменшого реального авторитету. Теоретична дискусія не веде до цілі, бо в ній радикальніша ідея все бере гору. Ситуація зміниласяб дещо на користь поміркованої течії тілько тоді, якби фактичний стан українських прав у Польщі був зрівнаний з правним станом; якби були виконані ті закони, що досі остають на папері і якби в українських руках опинилася низка публичних установ адміністраційних, господарських і культурних, що передбачені тими законами, зокрема законом з 26. IX. 1922. про автономію і шкільництво. Очевидно й потім не треба чекати польсько-української ідиллі, одначе що тілько тоді справа булаб рушена з мертвої точки і дальше обопільне змагання прибралоб нормальні і культурні форми. Отже все те залежить виключно від польського уряду.

——o——

ДОПИСИ

СОКАЛЬ. Дня 7. с. м. відбувся в Сокалі концерт у честь Т. Шевченка. В програму вечера входили точки: 1) Заповіт — Стеценка, 2) Величній памяти Пророка — Ярославенка, що відспівав мішаний хор при акомпаніяменті фортепіяну, зложений з місцевої інтелігенції, 3) поема „Лічу в неволі“, віддеклямувала вміло артистка пні Коссакова, 4) Пливе човен, Мала баба одну дочку, Ой сивая тая зазуленька — мішані хори, 5) сольоспів „Минули літа молодії“ — Нижанковського, відспівав тенор Др. Никола Панас з Дрогобича. Належить з признанням зазначити, що ця точка випала дуже вдатно і була окрасою цілого концерту. Др. Н. Панас зеднав собі своїм милим голосом, спокійним і скромним поведенням на естраді симпатії тутешньої суспільности, а одержані китички квітів нехай будуть доказом цеї симпатії, признанням для його голосу і безінтересовного труду. 6) Хустина — Тополиницького, відспівали мішані хори. Та точка з хорів випала найкраще. Сольові частини відспівали пні Коссакова і п. Др. Панас без закиду. 7) промова п. сен. Галущинського, що зволив ласкаво приїхати на цей день і дати сокальській громаді духовий пир не тільки святочним словом на концерті, але й відчитом в пополудневих годинах про „Значіння історичної традиції. 8) Остання дія „Невольник“ закінчила дуже настроєво прегарну святочну днину в честь поета. В цім короткім звідомленню належить мило зазначити заслуги мец. д-ра Б. Чайківського, дірігента хорів, що мимо станових занять нестружено працював коло урядження концерту. Акомпаніямент обняла пяністка п. Грициківна. Саля „Нар. Торговлі“ не надається під ніяким оглядом на концерти, чі на вистави, тому Сокальщина мусить взятися внедовзі до будови відповідного дому. Одначе помимо трудностий цей вечер вповні вдався. **О-р.**

ГУЦУЛЬЩИНА ЗАДИХУЄТЬСЯ! Урядова статистика нарахувала в половині лютого с. р. 173.000 безробітних. Це число далеко не вірне, бо до нього не зачислено десяток тисяч безробітних по українських селах, зокрема на Гуцульщині, сьому резервуарі лісових робітників. Маю на увазі косівський повіт. Його гірські села живуть в 2/4 з заробків при зрубі і сплаві дерева, а по 1/4 з годівлі домашних тварин і управи рілі. Особливо тяжко переживає Гуцульщина конець 1928 р. і біжучий рік. Від листопада 1928 р. припинено всякі роботи по лісах. Також завели надії на зарібки при звожуванню („цугах“) зрубаного літом дерева. Давно небувалі морози, грубі верстви снігу переривали звіз, а в тому часі треба було і коней годувати і себе прокормити! І щасливо вязав кінці, хто без довгу вертав з „цугів“ домів. У часі безробіття і грошевої туготи, продавалося иншими роками домашню тварину і можна було перебитися через тяжкі місяці. Ізза торговельних непорозумінь Польщі з сусідами і небувалого неурожаю паші на Гуцульщині у 1928 р. (сяжень сіна осягнув вже ціну 100 зол.) спали ціни худоби в косівському повіті на половину. Корова, за яку на весні м. р. давали 70 дол., платиться тепер 30—35 дол. І не знати, що купувати за ці гроші. Чи кукурудзу до голодної хати, чи яку конечну крамину як постоли і ин. Поскладаеш її до бесаг і у одному їх ріжку несеш легко крамину за ціну одної корови! Дотого померзли в кожньому господарстві і бараболя і бураки, одинока найважнійша підмога в кухні і господарстві. Розпука находить, коли згадати про близькі весняні роботи в полі і про насіння у весні і про прожиток до серпня б. р. Наче помотиличені ходять люде. Гуцульщина захлипається! В тім її критичнім положенню держава морально обовязана прийти їй з помічю. Не маю на гадці даремних підмог — бо вони деморалізують. Треба дати зарібок при праці. Ще не докінчено будови гостинця з Буківця до Жабя, ще не направлено доріг, не побудовано мостів, знищених повінню у 1927 р. Гуцульщина шукає за роботою. Дайте їй підмогу у формі роботи!

——o——

Старинний біблійний документ

Преса доносить: З приводу 125-их роковин істнування Біблійного Товариства дав йому д-р Гастер в дарі надзвичайно рідкий рукопис Пентатевху в самаританськім перекладі доконанім на 1900 літ перед Рождеством Христа одним з 5 синів самарянського архієрея. Той рукопис, одинокий в своїм роді, так означує перекладчика: „Я, Шалмаг син Аннама, сина Шалмага, сина Зебії, написав се в 1322 р. панування Ізраїльтян. Дякую Господу“.

НАДІСЛАНЕ

За сю рубрику Редакція не відповідає.

Заява

В розісланім пресі, рукописнім „Бюлетені Гетьманської Управи“ ч. 2, березень 1929, ст. 39, у відділі „Від Гетьманської управи“, читаю м. и. такий (III) комунікат:

„Гетьманська Управа доводить до відома всіх, кого то цікавить, що п. проф. Др. Ст. Томашівський до жадної Гетьманської Орґанізації ніколи не належав, а з дня 5. вересня 1928 р. не стоїть він навіть і в приватних зносинах ні з ким з членів Ради Присяжних Українського Союзу Хліборобів Державників“.

Не знаю ні мотивів, ні цілі сього будь-що-будь незвичайного оповіщення, одначе з свойого боку можу признати правдивість виявлених у ньому фактів тілько з такими двома застереженнями: а) що замість слів „ніколи не належав“ повинно стояти „ніколи не хотів належати“; б) що замість слів „а з дня 5. IX. 1928. не стоїть він навіть і в приватних зносинах...“ повинно, згідно з правдою, бути „а дня 5. IX. 1928 зірвав він навіть і приватні зносини...“

С. Томашівський.

Львів, 16. IV. 1929.

Заклик

До всіх бувших членів католицьких середношкільних і академічних орґанізацій!

Всіх бувших членів католицьких середношкільних і академічних орґанізацій та товариств (Марійські Дружини, Кружки самообразования, Пласту і т. п.) проситься ввічливо подати Виділови Українсько-Христіянської Студентської Орґанізації, на руки п. Івана Гладиловича, Львів, вул. Кльоновича ч. 8, II. п. свої адреси (імя і назвисько, місце побуту, теперішне заняття). Дані потрібні для скликання зїзду сеніорів українських католицьких студентських орґанізацій, що ще цього року має відбутися у Львові.

З товариським привітом,

Управа Укр.-Христ. Студ. Орґанізації.

P. S. Всі инші українські часописи проситься передрукувати цей заклик.

Маленький фейлєтон.

Н. ЗОЩЕНКО.

ПРИМХА НЕПА*)

На свята їздять звичайно до Лугу. Там, говорять, повітря дуже знамените — соснове та яличне. Бронхіт лікує успішно. Лікарі так кажуть. Я там не знаю. Та не думаю.

Головне, що їзда до цього Лугу — то справжня Божа кара. Народу без міри. Пхаються. На коліна сідають без дозволу. Не тільки бронхіт, навіть шкарлятину можна зловити.

Минулого разу по дорозі з Лугу, на якійсь там стації, не зважаючи, що віз був через край переповнений, тащиться в середину ще якийсь тип. Не старий ще. З вусиками. Доволі финтикувато одягнений. В російських чоботах. А з ним — старуха. Така собі звичайна старуха, з двома клунками й кошем.

Власне насамперед втащилася в віз ця старуха зі своїм тягаром. А за нею вже той тип з вусиками.

Отож старуха, уважайте, йде по переду — протискається проміж публику, а він за нею недбалою ходою. І все командує:

— Неси — кричить — рівнійше той кіш, готова ти ще висипати... А тепер постав його під лавку! Встроми його, кажу, під лавку! Ах, закутий лобе! Не кладиж клунка громадянам на коліна. Поклади покищо на головах... Стрівай, зараз покладу його на горішній полиці. Нездаро, кажу, до сто чортяк!

Бачать подорожні — поведення громадянина невідповідне, справжне нарушення Карного Кодексу Праці. Словом, бачать подорожні: переступлена норма в відношенні до старої робітньої людини.

Дехто став голосно виявляти невдоволення, чи не слідби його, мовляв, спинити, коли загнався й кричить та командує служницею. Якжеж може старуха ставити сама клунки на головах? Таж це справжні примхи неп-а. Серед публики під вікном зачало прямо кипіти.

— Це — кажуть — експльоатація недорострків! Годі чейже так кричати й командувати в очах публики. Це понижує достоїнство тої старухи!

Нараз якийсь громадянин із усіх найнервовіший, підходить до того, що з вусиками й бере прямо за обшивку.

— — Не можна — каже — допускати до таких поступків. Це помітування несвобідною людиною! Це справжній вибрик неп-а!

Коли його взяли за обшивку, він збілів і подався назад.

— Стрівайте — каже — може нема ніякого вибрику? Може я з матірю до міста Лєнінґраду їду? Доволі — каже — соромно було мені слухати таких слів про переступлення Кодексу.

Тут серед публики настало деяке замішання. Деяке засоромлення: — встрянули, вважайте, не в свої родинні справи. Прямо прикро. Виявляється, що це — тільки мати.

Найбільш нервовий подорожний не відразу, само собою, поступився.

— А чорт — говорить — пізнається! Нема на ній написано — чи це мати, чи батько. Треба зголошувати при вході!

Та потім сів біля вікна тай каже:

— Будьщобудь, прохаю вибачення. Ми не знали, що це ваша поважана мамуня. Ми думали саме зовсім інакше. Вважайте, ми думали, що це служниця. Тож будьте вибачні, будь ласка.

Аж до самого Лєнінґраду цей із вусиками все ще обурювався за заподіяну перше обиду:

— Проїхатися — каже — не дадуть — відразу хап за рукави. Виловлюють таких, що може мають білєти?.. Поклади, мамо, ногу на клунок — бо можуть потягнути... Бачиш їх. А може сам від 17 р. живу в Лєнінґраді.

Інші подорожні сиділи мовчки й вимінали погляди обидженого...

——o——

*) НЕП = Нова Економічна Політика, яку запровадив Ленін.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська літературна критика

III. По світовій війні. Нео-клясицисти. — Наукова критика. — Під большевицьким ярмом. — Коряк-Блюмштайн та ин. Сучасна українська критика в Галичині. „ЛНВістник". — „Енергетизм" та „імперіялізм". — Донцов і Маланюк. — Літературно-критичне хуліганство. О. Грицай. — Рецензії В. Дорошенка, Л. Нигрицького та ин. — Висновки.

З пробудженням українського культурного будівництва в 1918 р. виступили в Придніпр. Україні нові талановиті, освічені й працьовиті критики й заразом письменники Зеров, Якубський, потім Филипович, Буркгардт — т. зв. ново-клясицисти. Вони внесли оживлення і новий дух в українську критику. Слідом за ними почали свою діяльність і инші критики, серед котрих на особливу увагу заслугують пізніші професори історії літератури Дорошкевич та Ол. Білецький. Але короткий період відродження Придніпр. України закінчився усталенням большевицького терору. Від критиків та істориків літератури большевики почали вимагати „пролетарської" комуністичної ідеольогії, оцінки літератури з „пролетарського" становища і тд. Ліпші й чесніші критики змушені або мовчати або балянсувати між своїми поглядами й вимогами нормальної естетики та жаданнями й інструкціями(!) большевицьких напів-грамотних комісарів. Менше чесні цілковито пристосувалися до комуністичних вимог, плонувши на естетику, науку й свої давніші переконання. Критика — як і взагалі все письменство — на Радянщині опинилося на Прокрустовім ложі. Все, що не відповідає намірам большевицьких окупантів України, забороняється, обрубується і т. д... Тон критиці і всій літературі задає В. Коряк-Блюмштайн, голова літерат. виділу Наркомпрос'у, професор(!) історії української літератури в Харківськім Університеті (ІНО), людина навіть без середньої освіти (!), з дуже слабенькими здібностями й невеликим розумом. Єдине, що справді має Коряк, се вироблений, иноді дуже їдкий літературний стиль, і по-за тим буквально нічого... Його „праці" се набір тріскучих фраз; окремі фрази ніби гарно збудовані, а вкупі все — беззмістове й глупе. Часто „критика" Коряка обертається в прямий донос на „неблагонадійного" письменника з „буржуазною", або „шовіністичною", чи просто з „не досить пролетарською" ідеольогією та психольогією. Взагалі, своє визначне становище на Рад. Україні здобув К.-Б. через свої прислуги „чрезвичайці" (ГПУ). — Сьому „критикови" вторують инші, такі самі комуністичні неуки, без жадного таланту, без освіти й переконань. Але йогож наслідують, мусять наслідувати й правдиві критики та учені, у тім числі навіть О. Білецький та Дорошкевич, котрі поробилися нині патентованими ніби-марксистами, ба навіть Буркгардт і Якубський!.. Сумний стан літерат. критики, таксамо як і всього культурного життя на Придніпр. Україні!

Та чи багато ліпше з літерат. критикою у нас в Галичині? — Єдиний наш більший журнал — „ЛНВістник", котрий повиненби передовсім звертати увагу на розвиток нашої літератури, займається чим хочете, тільки найменше долею нашого гарного письменства. Щойно зрідка, випадково, — иноді 2—3 рази на цілий рік, — появляються в „ЛНВ." статті про сучасну нашу літературу. Найчастіше се статті ред. Донцова та його вірного наслідувача Маланюка, рідше — кого зі сторонних, напр. О. Грицая то що. — Донцов на щастя не вважає себе за фахового критика й пише критичні статті лише зрідка. В них, як і взагалі в творах Донцова, повно якогось туману, багато рідко-уживаних чужоземних слів, цитатів, не зовсім доречних відсилань на всякі авторитети (західні!). Та коли ті статті очистити від туманности й тріскучих фраз, виходить, що Донцов вимагає від письменників якогось „енергетизму" й „імперіялізму", чи простіше кажучи, вимагає змалювання чогось надзвичайного, жахливого, звірячих інстинктів і пристрастей, зоольогічного шовінізму, проявів зненависти й пімсти, крови, убийств, словом, всяких хочби найогидніших, але по можности „сильних" діл. — На жаль, статті Донцова мають вплив на частину нашої молоди, зокрема на де-кого з молодих наших письменників. Війна і повоенні часи відбилися важко на молодіжи всіх народів. Та у нас деякі прикрі появи між молодю можна спеціяльно приписати шкідливим впливам Донцова та його дійсно дикого „націоналізму". — Найвиразніще вплив Донцова відбився на надніпрянськім поетіеміґранті Маланюку. Під впливом Донцова забреніли у віршах Маланюка „урапатріотичні" мотиви в дусі „Гром побєди раздавайся!" з зоольогічним донцовським шовінізмом. Ще сильніше донцовські „ідеї" відбилися у „критичних" статтях Маланюка. Критик з Маланюка дуже слабий. Здібности до літерат.-критичного аналізу він не має; почуття міри у критиці йому бракує; широкої освіти таксамо. Йогож напади на російське письменство се просто дітвацьке хуліганство. Він не розуміє навіть того, що куди нам — при теперішнім стані нашого письменства — висміювати російську літературу, котра навіть під час теперішньої кризи має цілу низку видатних талантів. Ліпше булоб Маланюкови зовсім не писати критичних статтей, щоб не осмішувати себе. — Не раз пробував виступати яко критик — то в ЛНВ, то в инш. часописах — також О. Грицай, людина з дуже обмеженим виднокругом і невеличкими здібностями, але зі значними претенсіями. Очевидно, поважно вважати Грицая за критика ні в одній країні не сталиб.*) Але в нас, — коли нема сливе зовсім літерат. критики, — то й Грицай „уходить" за „критика"... — По-за тим стрічаємо зрідка, але дуже зрідка, гострі й часом влучні коротенькі оцінки В. Дорошенка, далі — живо писані, але надто побіжні й короткі рецензії Л. Нигрицького в „Поступі", коротенькі нотатки ріжних авторів у „Н. Часі" та в инш. газетах і тд. Ну і звичайно також „товариські", „хвалебні" рецензії одних письменників про других. Та се члени „товариства взаємної адорації", а не критика... Притім лучається вже й „промисловість" у мнимій критиці: напади з особистої зненависти. Так і видно, що коли особа А. береться писати про працю особи Б., то напевно сухої нитки на тій праці не оставить... Такі появи є і в иньших народів. Одначе там, де є також систематична, позитивна, справедлива критика, се не приносить такої шкоди, як у нас.

Порівнюючи стан літерат. критики у нас і в Придніпр. Україні, з жахом питаєш себе: Де гірше? Там — замкнено всім уста; а тут, у нас і проб поважної літерат. критики немає. — Наслідки сумні. Письменники, правда, пишуть якісь твори. Книжки якісь від часу до часу виходять. Але все те лишається сливе без жадної оцінки, без вияснення й корективу; все те мало інтересує, мало відоме й мало читається... Мимо підчеркненого патріотизму наших інтеліґентів, вони частіше читають польські книжки, як українські. Та й се не в найгіршім випадку, бо багато в нас і таких „інтеліґентів" що взагалі майже нічого не читають. Твори навіть найбільшого нашого письменника В. Стефаника роками лежать не випродані в книгарнях! Книжкова продукція в нас мінімальна. Письменство наше протягом останнього десятиліття, в наслідок того всього не розвивається, а нидіє... Звичайно, тут зійшлося разом чимало ріжних причин, як загальна депресія по 1919 р., надмірне розполітикування громадянства, особливо молодіжи і баг. инш. Та одною з них і то не останньою мусимо признати відсутність доброї й поважної літературної критики. І як нам здається, одним із основних завдань діячів нашого письменства мусить бути відродження української літерат. критики. Бо без неї годі сподіватися загального розвитку нашого письменства.

О. К.

*) Для характеристики поважности й розумности Грицая яко літератора й критика може служити хочби отсей факт. Перед кількома роками якесь польське видавництво видало в польськім перекладі щось із крикливих, брукових творів одного з українських повістярів, видало — яко один з „найліпших" зразків української літератури, — з *історично-літературною передмовою Грицая!* Отже у „літератора" й „критика" Грицая вистарчило... „такту й розуму" взяти участь у підносенню чужинецькій публіці — яко взору українського письменства — брукової повісти!... Інтересне притім те, що ніхто в цілій суспільности навіть незапротестував проти представлювання чогось такого як взірця (!) українського письменства перед чужими людьми. Автора того „взірця" не називаємо, бо він очевидно писав на заробіток.

—o—

Мик. Федюшка-Євшан

Спомин у 10-ліття смерти.

Микола Федюшка (псевдонім: Евшан), молодий талановитий галицький літературний критик, народився 1889 р. в м. Войнилові, Калуського пов. До гімназії ходив у Станиславові, на університет у Львові і Відни.

На літературне поле М. Ф.-Е. виступив 1907 р. ще в гімназії. Підчас студій на університеті пише в „Бжолі" й „Будучности", відтак стає постійним співробітником журналів: київської „Української Хати" й львівського „Літ. Наук. Вістника". В 1918 р. містить статті в львівських „Шляхах". У своїх статтях заступає чистий естетичний напрям. З його літературно-критичних статтей появилися окремо: 1) збірка нарисів п. з. „Під прапором мистецтва" (1910), 2) „Куди ми прийшли" (1912) й студія про Шевченка (1913).

З М. Федюшкою-Евшаном зустрінувся я вперше ок. 1910 р. В тім часі він був ще молодим студентом. Саме тоді звернув на нього увагу проф. М. Грушевський і відразу притягнув до праці. Та праця ся тільки дуже в малій частині була та, до якої рвався М. Ф.-Е., себто: літературна. Переважна була се праця бюрова. Так він стає: 1) співробітником бібліотеки НТШ.; 2) адміністратором „Академічного Дому"; 3) діловодом „Української Видавничої Спілки"; 4) секретарем „Наукового Т-ва ім. Шевченка"; 5) особистим секретарем проф. М. Грушевського. Всі ті заняття забирають М. Ф.-Е-ви буквально цілий день, даючи всі разом ледви мінімум істнування. На літературну освіту й роботу оставалися вечер і ніч... І вечерами та ночами він пише для „Літ. Наук. Вістника", якого став постійним співробітником, а пізнійше і співредактором. Та скільки і як він бувби написав, коли б був мав змогу писати не вечерами і ночами, а в день!

Розставшись з хвилею вибуху війни в 1914 р., я зустрінувся з М. Ф.-Е. знова в 1915 р. Було се в Ряшеві. М. Ф.-Е. служив там у військовій цензурі на почті. Та одного дня він добровільно

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Весняні новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ англійські і красві на мужеські одіння.**
401 7 30

зголосився на фронт. Не помогли розважання комендантa цензури, який бажав задержати його і лишив йому кілька днів, щоб надумався. М. Ф.-Е. таки пішов на фронт. Пішов та був позаяко ранений так, що мало не заплатив життям.

Розпад Австрії в 1918 р. застав М. Ф.-Е. як австрійського офіцира в Журавиці під Перемишлем. Тут відіграв він дуже діяльну ролю підчас польсько-української війни. За української влади в Галичині обіймає військову команду в рідним Войнилові.

В марті 1919 р. на моє предложения і за попередньою згодою Федюшки Президія Галицького Державного Секретаріяту покликує його до редакції урядового часопису „Республика", що від лютого т. р. став виходити у Станиславові під моею редакцією як щоденник. Через якийсь час М. Ф.-Е. працює в органі Галицького Уряду льояльно, поміщуючи там критичні фелєтони (напр. Нове видання „Кобзаря" Шевченка в ч. 31, „Грицько Чупринка" в ч. 55), статті на загальні теми (напр. „Національне виховання" в ч. 43, „Національна карність" в ч. 59), звіти з відчитів (ч. 34) і з засідань Української Національної Ради й ин. Свої статті в „Републиці" М. Ф.-Е. підписував ініціялом свого псевдоніму Е. Та дуже скоро крім в урядовій „Республиці" стали появлятися статті з підписом М. Евшан в часописях опозиційних до Уряду, напр. в „Новім Життю" та в „Народі". Се звернуло увагу Уряду і мені, як редакторови „Републики", президент Державних Секретарів д-р Із. Голубович висловлював з того приводу своє невдоволення. Я у розмові представляв Федюшці недопустимість бути членом редакції урядового органу й рівночасно співробітником в часописах, що остро поборювали Уряд. Та мої представления не мали бажаних наслідків. Навпаки: в ч. 87 „Нового Життя" з дня 16. квітня 1919 р. знова появилася шпальтова стаття з підписом М. Евшана п. з. Біда учителів і біда з учителями, в якій автор зробив Українській Національній Раді докір, що вона не спішиться з приняттям нового закона про учителів, — хоч згаданий закон У. Н. Рада приняла була в 2. і 3. читанню ще тиждень перед тим, дня 10. квітня, та хоч Федюшка, як справоздавець „Републики" тодіж таки сам зреферував се у „Республиці"... Також за згадану вище статтю Федюшки робив Президент Державних Секретарів знова різкі докори. На його домагання я мусів невірність статті відмітити в спеціяльній замітці в ч. 65 „Републики". (Новинка: Як се назвати?). Вкінці дійшло до того, що член редакції урядового органу М. Ф.-Е. пристав явно до різко ворожого Урядови т. зв. Селянсько-робітничого Союза, який тоді зорганізували в Станиславові Д. Демянчук, Устіянович, Вітик, Безпалко, а до яких пристав і В. Пачовський. Союз сей видавав свій орган „Республиканець". Колиж у Станиславові виринули слухи про державний переворот, що його мав приготовляти згаданий Селянсько-робітничий Союз, комендант міста заарештував всіх визначнійших членів Союза. Між арештованими знайшовся й Федюшка. Се й рішило про його звільнення з редакції „Републики", що наступило в маю 1919 р. — майже безпосередно перед катастрофою, котра зустріла Галицьку державу.

Вернувши до війська, Федюшка пішов з Галицькою Армією за Збруч і під кінець 1919 р. опинився як начальник Архівно-історичного Відділу при Начальній Команді Г. А. у Винниці. Там в роковини 1. листопада виголосив на святочних сходинах горячий відчит, який тодіж вийшов друком у Винниці, а відтак у Відні. Незабаром захорував на тиф і дня 23. листопада 1919 р. помер у Винниці.

Отсей спомин уважав я вказаним оповістити, прочитавши цікаві замітки про М. Федюшку в повищій статті, як доповнення до його характеристики. З поданих тут фактів видно, яке дивне було психічне нутро покійного Федюшки. На мою думку така психіка могла вирости тільки на галицькім ґрунті, в наших ненормальних відносинах. В иньших умовах таких противоріч мабуть не булоб.

І. Кревецький.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Основною ціллю Католицької Акції вважає люблинський епископ Фульман у своїм останнім пастирськім листі харитативну й католицьку освітну діяльність. До сеї діяльности горяче завзиває всіх своїх епархіян.

Банк Ватиканської держави. Як повідомляє „Джорналє д' Італія", буде незабаром створений. Є два проекти: створення самостійного ватиканського державного банку або уповноваженнє одного з італійських або заграничних банків, до отворення відділу в Чіта дель Ватікано. Якби не було, всякі спекуляції будуть вилучені з операцій ватик. банку, що не епроваджуватиме тільки справи звязані з адміністрацією дібр Св. Столиці.

Проти польонізації костела. „Белоруськая Криниця" повідомляє, що селянска білоруська делеґація з с. Жодішни була в Виленського архиепископа Ялбжиковського з домаганням повернення в їх костелі білоруської мови, котру новий священик о. Дроніч замінив від недавна польською. Архиепископ не дав вдоволяючої відповіди і взивав до послуху. Делеґація звернулася з жалобою до Апостольського нунція у Варшаві.

Виговорилися... Масонська ґазета „Freethinker" (Вільнодумець) так пише про католицьку церкву: „Католицька Церква се одинока Церква, якою мусимо займатися. Вона найліпше зорґанізована й найконсеквентніша й тому найгірша з усіх". Масони мають слушність. В боротьбі з розповсюдненням безбожности тільки Католицька Церква се непоборна твердиня, о яку розбиваються всякі затії ворогів Христа.

Ґрупа японських конвертитів в Америці основала в місц. Сітль к. Вашінґтону перший католицький журнал в японській мові п. т. „Шінві" (Правда).

Протестанти між собою. В липні обходять в м. Або в Фінляндії 700-літний ювилей посвячення тамошнього собору. Старенький лютеранський архиепископ Густав Йогансон заявив з того приводу, що він не запросить до участи в тім торжестві шведського архиепископа Натана Сидербльома, бо Фінляндія не бажає бачити сього дня у себе особу, яка заперечує тілесне воскресення Ісуса.

Виступів з католицької Церкви у Відни було в грудни минулого року тільки 915. Пересічно було виступів в 1927 р. 2403 місячно. Католики зачинають опановувати ситуацію. Це мабуть наслідок католицьких місій.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ІТАЛІЙЦІ В АЛЬБАНІЇ опановують тамошну армію. Преса доносить, що італійського військового атташе в Тірані, генерала бригади Пагліяні, іменував король Альбанії Зогу шефом своєї військової канцелярії з авансом на генерала дивізії. Се означає нове скріплення італійсько-альбанського союза, а з тим і становища Італії на Балкані.

ФРАНЦІЯ. Конґрес французьких студентів, котрий відбувся в Тулюзі, ухвалив зажадати від міжнародної орґанізації студентсва нових норм у справі співпраці з німецькими студентами. До часу виготовлення і приняття тих норм французькі студенти противляться приняттю німецьких орґанізацій до міжнароднього союза студентсва.

ЮГОСЛАВІЯ. В Білгороді відбудеться ряд політичних процесів, звязаних з боротьбою Хорватів. Процеси ті відбудуться перед спеціяльним державним трибуналом, покликаним до життя зараз в перших днях нового режіму, а саме 6. січня с. р. Досі той трибунал тільки приготовлявся до ділання. До справ, які той білгородський трибунал возьметься рішати, належать передовсім справи злучені з відомими розрухами в Загребі, столиці Хорватії. І так мають перевезти до Білгороду різницкого майстра Шмідта з Загребу, котрий стріляв на сербську поліцію, яка не хотіла випустити арештованих хорватських студентів, що вивісили чорні прапори на катедрі в Загребі. Тудиж переведуть хорватського кельнера Осханіча, котрий у загребській каварні „Корзо" мав стріляти на сербського поліційного агента Ґравера. Перед тим самим трибуналом стануть також високі сербські урядники з управи камеральних лісів, котрі допустилися надужить у признаванні концесій чужим фірмам. Справа тих урядників тягнеться вже кілька літ і аж тепер має бути вирішена. Цікаво, що досі не визначено терміну процесу проти убийників провідника Хорватів Радіча в білгородськім парляменті, ні проти учасників замаху на редактора Рістовіча.

В КИТАЮ почалася нова епоха в розвитку економічно-політичних договорів з чужими державами. Нову цлову тарифу, оповіщену китайським урядом, визнала перша Америка, за нею зараз зробила те саме Анґлія, вкінці мусіла пристати на ту тарифу й Японія. А треба знати, що нова китайська тарифа підносить цло на деякі імпортовані товари навіть у двоє, щоб забезпечити розвиток свого промислу. Преса підчеркує, що згадані держави зробили розумно, вибравши згоду, хоч і худу для них, замість дальшої боротьби, котру Китайці переводили при помочи бойкоту чужих товарів. Тепер виходять на яв цікаві, а досі укривані справи. Именно в часі найбільшого розвалу Китаю, Американці позичили ріжним японським фірмам значні капітали, котрі в великій мірі інвестовано в Манджурії. Отже коли Японія усадовилася в Манджурії, Америка не спротивилася тому, бо се було охороною для грошей амер. капіталістів, інвестованих в Манджурії. Тепер, коли Америка безпосередно може інвестувати свої капітали в Китаю, бо погодилася з Китаєм, Японія не тільки оставлена сама собі в обстоюванні своїх інтересів у Манджурії, але Америка в манджурській справі все виразніше підпирає китайський уряд в Нанкіні. В наслідок тої політики збут амер. товарів у Китаю збільшився в порівнанні з попереднім роком на 50 процент і має реальні вигляди на дальше скріпленя.

Слівце до наших прихильників.

Просимо прислати нам адреси людей, котрі моглиб запренумерувати наш орґан. В разі якби кождий наш передплатник придбав тільки одного передплатника „НОВА ЗОРЯ" могла би стати щоденною ґазетою.

Фарби, лякери, покости,
артикули господарсько-домові і т. п.
поручає у великім виборі найдешевше
Альойз Гибнер 421 1—1 **Ринок 38.** Телєфон 25-13.

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА
в найлучших родах — по найдешевших цінах поручає 411 4-10
Едмунд Рідль
Львів, Рутовського 3.
Цінники на жадання безплатно.

НОВИНКИ

Шкільних бібліотек у Польщі було 30. VI. 1928. округло 22.300. Вони мали 2,863.049 книжок (пів міліона більше ніж в р. 1927), то є коло 100 на одну бібліотечку. Фреквенція в них слаба, бо за рік було всего 10,360.338 випозичень. Тепер зачинають звертати більшу увагу на ту справу.

Підручник візантійської нумізматики видав у Лондоні Hugh Goodacre.

Сукна, камгарни, коци, колдри, обув
готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священників поручає на сплати
„Родоган“ Львів, Ринок 43. Телефон 15-70.
402 7—15

Посмертні згадки

† **Михайло Присташ,** емер. суддя й оборонець, автор укр. шахового підручника, помер у Львові.

† **Ольга з Колянковських Гірнякова,** жінка пароха у Винниках, упокоїлася в 60. р. життя.

† **Др. Василь Лагола,** довголітний директор „Нар. Дому“ у Львові, помер в 74 р. життя.

† **Лев Кликайло,** народний учитель родом з Товмаччини, помер як заточенець у кольбушівському повіті, в 48 р. життя. — В. І. П.

Заходом Української Христіянської Студентської Організації у Львові
відбудуться
В СЕМИНАРСЬКІЙ ЦЕРКВІ
вул. Коперника 36.
РЕКОЛЄКЦІЇ
для Студентів і Студенток Вис. Шкіл
зі слідуючим порядком:
В днях 21 (неділя), 22, 23, 24 і 25 квітня
реколєкційні науки,
котрі виголосить
о. Андрей Трух ЧСВВ.
Початок все о год. 7-ій вечером.
В пятницю дня 26. IV. о год. 5. поп. Сповідь.
В суботу 27. IV. о год. 8. рано Служба Божа і спільне Св. Причастіє.
2-2 УПРАВА УХСО.

Біржа

Збіжа.

Пшениця двірська 52.25—53.25, жито галицьке 35.50—36.00, ячмінь гал. бров. 33.00—34.00, ячмінь на мливо 28.00—29.00, ячмінь пастівний 35.50—36.25, овес гал. 29.50—30.50, бараболя промисл. 5.50—5.75, фасоля біла 115.00—140.00, фасоля колірова 45.00—50.00, фасоля краса 65.00—75.00, горох пів-Вікторія 51.00—55.50, горох пільний 38.00—40.00, бобик 33.50—34.50, мішанка паст. в зерні 00.00—00.00, вика 38.00—40.00, сіно прасоване 18.00, солома прас. 8.00—9.00, гречка 43.50—44.50, лен 74.00—75.00, лубінь синій 22.00—23.00, ріпак озимий 75.00—77.00, отруби житні 22.50—23.50, отруби пшеничні 25.00—25.50, крупи гречані 68.00—70.00, пшоно 80.00—82.00, крупи ячмінні 48.25—50.75, пенцак 48.50—50, просо краєве 43.50—44.50, макухи льняні 47.00—48.00, конюшина краєва 150.00—170.00, мак синій 115.00—125.00, мак сивий 90.00—100.00.

Гроші.

Америк. доляр 8.94.50—8.95.00, канад. доляр 8.87.00—8.88.00, чеська корона 0.26.00—0.27.00, австр. шілінг 1.25.50—1.26.00, румунська лея 0.05.00—0.05.50, франц. франк 0.34.50—0,34.80, швайц. франк 1.71.50—172.00, фунт штерл. 43.50.00—43.80.00, рад. червінець 17.50—18.00.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам знижка. Полекші в сплатах. 1—6

ПОРОШОК
KOGUTEK
ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ
398
Звертати увагу на повищий фабричний знак! 2-10

Будови Церков
плями затверджені Воєвідством, кошториси для будови і саму будову
виконує по цінах конкуренційних
Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ
арх. будівничий
Львів, вул. Содова 3. II. п.
410 (бічна Потоцького). 8—8

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ
І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол. пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч. р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замість готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294-14—100

Рукавички, панчохи - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
386 в найдешевше, бо вхід через сіни. 28-50

Купуйте на СВЯТА
ВУДЖЕНИНИ
й МЯСА
ріжного роду по дешевих цінах
в одинокій українській фірмі
ТЕОДОРА ПЯВКИ
у Львові, вул. Руська ч. 16.
423 **Тел. 59-74.** 2—3
Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою.

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!
ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ
КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосінні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ
загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 3—25
ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.
ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
139 64-?

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурування всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки по найприступнійших цінах. Робота солідна і точна. 342 27-?

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
413 Жадайте цінників 4—12

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.**
поручає:

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акц. у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-КА у Львові, вул. Городецька 2 В. 6-20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, четвер 25 квітня 1929 Ч. 31 (234)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Землетрус в північній Італії

З Медіоляну доносять: В кількох містах північної Італії, головно в Больонії, наступив землетрус. Тревав 20 секунд. Найбільша паніка в Больонії, де значна часть населення спить під голим небом. Богатині ночують в автах. Військо патролює, щоб не було вломів в опущених домах. У м. Предоза треба було евакувати всі доми, бо в багатьох показалися великі щілини. Населення дуже стрівожене. В м. Кодігоро (провінція Феррара) вибухла навіть паніка в часі концерту. Населення одержує від війська намети.

Ватикан і англіканський архиепископ

На яхті міліонера Моргана прибув до грецької пристані Фалерон англіканський архиепископ з Кентербери. Напроти нього виїхав грецький архиепископ Хризостом з англійським послом в Атенах. В Атенах відбуде він нараду з архиепископом з Трапезунту, одначе занехає подорожи до Єрусалиму, бо як доносить преса — Апостольська Столиця повідомила англійський уряд, що католицький епископ в Єрусалимі висказався проти відвідин англіканського архиепископа. Таксамо не відбудеться його візита в Царгороді. З Греції поїде до патріярха Мелетіоса в Александрії.

Що сталося на конференції в Парижі

На репараційній конференції, котра відбувалася в Парижі, в готелі „Жоржа V.“, заявив директор Німецького Банку Д-р Шахт, що Німеччина може платити тільки 37 літ по 1.650 міліонів марок. Більше заплатилаб тоді, якби їй звернено деякі кольонії та справлено польську границю. Згода не наступила й німецькі делегати опустили конференцію. Вражіння в пресі всіх народів велике. Очікувано, що на се скаже дир. Банку Англії, льорд Ревелсток, але він — нагло скінчив життя у свім помешканні при вул. С. Гоноре.

Англія й Німеччина

В лондонськім парляменті заявив прихильник Німеччини, член лейбур-партії, Сновден, що коли його партія побідить, то не стане на становищі солідарности з Францією у справі репараційних довгів Німеччини. Правительство Англії остро осудило той висказ. Тоді провідник лейбур-партії Мек Доналд заявив, що доки він стоїть на чолі партії, вона пошанує міжнародні зобовязання Англії. Одначе на жадання канцлєра Черчила, щоб дав ясну відповідь, чи партія праці обстоювати буде засаду Балфура (що Німці мусять заплатити те, що Англія через війну завинила Америці), — Мек Доналд мовчав. Тоді Черчил крикнув: „Значить, ви і ваша партія не маєте відваги отворити уст!“ Вражіння тих драматичних моментів в Англії велике, що дуже важне ізза близьких виборів.

На Великдень в „гарній державі...“

Преса доносить: Совітське правительство в Москві оповістило новий указ, яким заборонило духовенству всіх вір, уряджувати всякі процесії поза церквами й виносити евангелія або які небудь иньші церковні книги поза церкву. В чиїм приватнім мешканні знайдуть церковні книги, той буде остро караний. Таксамо остро заборонено виконувати релігійні практики в приватних мешканнях. Церковним радам і парохіяльним комітетам заборонено займатися навіть філянтропійною діяльністю, а театральним артистам заборонено брати участь у церковних хорах... (Так виглядає „свобода віри“ в „гарній державі“ за Збручем! А наші „християне“ в Галичині дальше держать у своїх домах пресу, котра робить рекляму „гарній державі“ за Збручем).

„Свобода віри і совісти“ в СССР.

„Орієнт“ доносить: Московська преса пише, що в останнім році совітська влада замкнула 8.354 католицьких і православних церков, 38 монастирів, 59 синаґог, 38 мечетів (з магометанами поводяться большевики найделікатніше, бо ті ставляють острий опір) і 43 иньших домів молитви. Сего року мають замкнути 250 церков.

Совіти кажуть святкувати суботу

З Риги доносять: Між протирелігійними декретами, які приготовляє совітська влада в Москві, є оден, котрий має приневолити робітників працювати в неділю, а як „день відпочинку“ назначує суботу. В школах заведуть то само. В указі підчеркується конечність ширення атеізму серед молодіжи. — „Комсомольская Правда“ доносить, що в Орлі вже переведено се в життя.

Чи дійсно сиґнали?

Преса доносить: Англійські астрономічні обсерваторії оповіщують, що протягом тижня кождого дня о год. 10. вечером запримічували ніби яркий метеор з блискучим хвостом, котрий появлявся і щезав. На тій підставі деякі учені твердять, що се сиґнали з Марса. Відповісти нема чим, бо на відповідь, яку там моглиб замітити, требаб відси кидати „снопом“ світла на 10 кільометрів широким, а на те нема ні відповідних апаратів, ні інструментів. При відповідних засобах можнаб їх збудувати.

Нові льокомотиви в Польщі

Міністерство комунікації робить тепер проби з новим типом тягарових льокомотив. Вони можуть тягнути 75 налаованих возів зі скорістю особових поїздів. Вироблятимуть ті льокомотиви в польських фабриках.

Кріза демократії а диктатура

Зміст: Захитання демократично-парляментарного ладу. — Шукання нових форм. — Конфлікт правно-держ. інституцій. — Диктатура як висліл змагань до нових форм влади. — Небезпека комунізму. - Сучасний тип диктатора.

Серед великої непевности й хаосу, що запанували в Европі, не тільки цікаво а й пожиточно — знати, як дивляться на сучасне публичне життя Европи люде споза неї. Длятого подаємо тут погляд на ту важну справу R. W. Child-a у филядельфійськім орґані „Saturday Evening Post“.

Коли довший час пильно стежити за політичним життям цілої низки европейських держав, то скрізь майже побачимо одно й то саме явище: Ріжні народи Европи шукають зовсім нових форм державної влади й нових конструкцій державного апарату, щоб поставити їх на звалищах досьогочасних демократично-парляментарних режимів. Слідне загальне розчарування т. зв. народовластям, що тілько жертв коштувало нинішні громадянства чи їх предків! На очах банкротує демократична система, яка трохи завчасно запевнювала, немовби весь нарід, як мужчини так і жінки, „приготований“ до користування виборчим правом і „справді прагне“ ним користуватися. Таксамо на цілій лінії завела парляментарна система з її нездарними урядами й поганою адміністрацією.

Але для нас не так цікаве те, що стара демократична машина в Европі немилосердно скрипить і що тут і там зявляються диктатури. Нам інтересні знаменні змагання та спроби створення цілком нових державних форм. Ті нові форми так відмінні від доси нам знаних, як ріжниться прим. модерний пароплав від вітрильного судна. І це не відокремлене явище ті шукання! Навіть така консервативна Англія стає сьогодні перед обличчам важких проблєм своєї парляментарної системи. Там нпр. палата льордів стала нині якоюсь причіпкою, потенціяльно пожиточною, але неужитковаою. Стратила своє нормальне значіння і палата громад. Зате чимраз сильніще пробивається в Англії думка, про потребу створення нового рода парляменту — поза Вестмінстером. Завданням цеї нової установи булоб справлятися з реальними суспільно-господарськими проблемами, які чимраз настирливіще ставить людству індустріялізм. Бо старий парляментаризм став непридатний як у боротьбі зі суспільним галапасництвом, так у змаганнях між працею і капіталом, котрі сьогодні більше загрожують В. Британії, ніж колись Німеччина...

Головний конфлікт, що його бачимо нині в ріжних державах, це не боротьба між монархізмом а демократією, ані між демократією а сильною індивідуальністю. Є це радше конфлікт між старою демократією а тим новим невідомим, що має прийти на її місце — отже боротьба між держ.-правними інституціями. Покищо тою новою інституцією є диктатура. Можна сказати, що добра половина Европи, рахуючи Росію й Туреччину, має нині диктаторів. Найважніші з них це: Польща — Пілсудскі, Чехо-Словакія — Массарик (досмертний президент!) плюс Бенеш, Еспанія — Прімо де Рівера, Італія — Муссоліні, Португалія — ґен. Кармона, Туреччина — Кемаль баша, Росія — Сталін,

Угорщина — ґр. Бетлєн, Німеччина — Ґінденбурґ...

Майже кожний з тих диктаторів стоїть на звалищах або півзвалищах розхитаної системи народовластя. Та ніодин із них, оскільки нам відомо, не старається збільшити свою власть для особистих користей. Слово „диктатор“ звучить може трохи страшно. Але це не диктатор в значінню історичнім, ані пр. якийсь нинішний китайський ґенерал, котрий силою захопив владу, щоб мати право стинати голови своїм землякам. Новітній тип диктатора, це людина сильної волі, що для ратування країни з хаосу занепаду бере на себе право рішати, що розумне й доцільне, а що ні. Сказав недавно оден французький посол таке з приводу останніх виборів у Франції: „Поенкаре вправді не є формальним диктатором, але є ним на ділі. Всі ми живемо ще занадто під чаром клича: „Свобода, Рівність, Братерство!“ — та зжилися з гіпокризією демократії. Але в дійсности тепер мається рішати у Франції, чи й на дальше право децизії має задержати Поенкаре. Все проче — звичайна гра. Французи інстинктово та з іронічною усмішкою покинули свої домагання до демократизму. Хоч вони й надалі балакають про демократію й величаються республиканським і парляментарним ладом, та в затиші своїх домівок вони моляться о сильного мужа“.

Іншими словами — маємо сьогодні в Европі змагання до більшої ширости відносно т. зв. народовластя. Його претенсії вже не знаходять віри, а боротьба політиканів за одробину власти вже сприкрилася людям. Нарід згірдно дивиться на ту балакучу й сварливу череду народних „представників“, ведених на партійних вудилах. Таке бачимо не тільки там, де вже є диктатура, але також в Анґлії, Німеччині і Франції.

Очевидно не хочемо тим сказати, що в цих трох великодержавах запанує італійський чи турецький тип диктатури. Підкреслюємо тільки це сильне стремління до зміни форми демократії чи пак народовластя, а саме до такої зміни, щоб відповідала вимогам модерного життя, щоб не було колізій між владою законодавчою й виконавчою. Старий парляментаризм просто пережився. Парляментарні уряди Італії й Еспанії впали не тому, що були сильні, але тому, що були слабі й нездарні. І розпалися вони не через якісь важні непорозуміння, а тільки через дрібничкові сварки за обглодані кости.

Прийшов комунізм — визов для дряхлих, нікчемних і безполих режимів. Визов не на жарти! Посвідчать це Португальці, Еспанці, Італійці, Мадяре, Німці й Французи. „Є дві річи, котрі можуть спровадити в Европу комунізм— сказав оден б. французький дипльомат: — війна і політична невдача творення нових форм демократії — навіть, коли демократія прикриється формою диктатури“. Чого ніхто не схоче зробити, того доконає — комунізм.

Тепер в Европі зарисовується нова форма правління, що в нічім не нагадує знаних доси двох типів. Оден з тих типів виявляється в добрій і доцільній адміністрації. Його репрезентував на американськім ґрунті Кулидж. Другий тип спирається на ідеалістичній мрії. Він немов задивлений в далечінь і не бачить реального ґрунту. Цей тип репрезентував Вилзон. Отже нова форма державної влади це ані не візія, ані не сама добра адміністрація. Це нова інституція, нова машина, котра передовсім — має добре йти! Це практична і заразом вельми трудна діяльність. Оден з диктаторів сказав. „Коли я покинувби все, мене назвалиби зрадником і боягузом. Колиж задержу керму, казатимуть, що я шукаю власти, а навіть майна. Коли я завтра схотівби передати мій уряд, то ніхто не хотівби його взяти. Коли мене убилиб, тоді скінчилисяб мої муки і я ставби безсмертним. Зато тепер вони бережуть мене як скарб. Колись диктатори були диктаторами. Сьогодні вони раби“...

Щож уявляє собою нинішний тип диктатора? Яка його загальна характеристика? На сі актуальні питання подамо відповідь в одним з дальших чисел „Нової Зорі“.

——o——

За новий державний устрій

У Франції появилася доволі дивна книжка. Pierre Dominique: „La revolution créatrice“ (Творча революція).

Автор виходить з фальшивого заложення, що всяка революція творча, хоч се очевидна неправда, бо всяка революція руйнуюча. Се доказують такі факти, як страшне зменьшення населення Франції т. зв. „великою“ революцією, як сучасний нам большевизм і т. д.

Та не на тім полягає цікавість тої праці. Вона цікава тим, що автор оправдуючи большевизм, відкидає його як ціль і як систему, але приймає і поручає як методу (спосіб) установлення диктатури меншости, партії або клюбу. Основні його твердження такі:

1. Парляментарна демократія до нічого.

2. Свідома меншість має „право насильства“ й узурпації.

3. Революційна боротьба добра сама по собі.

4. Стара ліберальна ідеольоґія померла.

В імя чого малаби „свідома меншість“ розпоряджати „правом насильства й узурпації“ і як вона малаб упорядкувати Европу (бо свою рецепту поручає автор не тільки для Франції), про се він не говорить. Таким чином його праця являється тільки одним з порожних криків, а за те одним з повних доказів, що є зле, але нема ясної думки, як з того зла вийти. Франція, колись країна революцій, не продукує тепер ніякої достойної уваги думки ні революційної, ні навіть реформаторської.

——o——

З сучасної боротьби партій

Партійна і фракційна боротьба польських партійних провідників доходить до небувалого степеня. Розходяться старі знакомі й навіть приятелі та кидають на себе найтяжчі закиди, публичної й особистої натури. Напр. соціяліст міністер Морачевський пише, про соціяліста Лібермана, що він як оборонець карний „все боронив конокрадів, торговців живим товаром, кешонкових злодіїв і шпіонів, що викрадали пляни“... На те відповідає Ліберман у „Роботніку“: „Пригадую собі, що я боронив — і п. Морачевського та багато легіоністів, не жадаючи й не отримавши за те винагородження“. Дальше закидає Морачевському, що він зробив карієру на робітничій клясі, здобув як соціяліст золотий ковнір ще в молодім віці за Австрії, мав при виборах підпертя ц. к. старостів і ін.

——o——

Важне і для наших ікроїдів

З Москви доносять: На останній сесії делеґатів МОПРУ в Москві ухвалено, не приймати більше втікачів-комуністів з чужих країв, скомпромітованих поліцією або засуджених, з виїмком тих, котрим грозить кара поверх 8 літ. Як причини тої ухвали подано, що большевія знаходиться в тяжкім фінансовім положенні, а до неї з цілого світа напливають чужі аґітатори, скомпромітовані в своїм краю та переважно нездібні до ніякої творчої праці. Се наука й пересторога також для наших галицьких большевствуючих, щоб не дуже рахували на допомогу матушки Москви!

——o——

Політичний огляд

Чергова конференція в Женеві над справою розброєння. — Роля Німеччини і СССР. — Моральні усміхи Литвинова. — Мертва точка паризьких нарад над німецькими репараціями. — Театрична помилка німецького делеґата. — Непевна ситуація.

Львів, 21-го квітня 1929.

Увага міжнародного політичного світа в минулім тижні була обернена в напрямі Женеви і Парижа. В першому з сих міст ідуть наради, зараджувані Союзом Народів, над справою загального розоруженія, чи кажучи докладніше обмеження збройних сил у сучасних державах. Не перша се нарада в сій справі, що творить один із головних пунктів програми Союза, і певно не остання. Правду кажучи, досі ні на волос не розвязано сього завдання й наради спиняються все ще на вступних формальних і теоретичних питаннях.

Не рахуючи неодиноких малих держав, що принципово раді всякій ідеї розоруженія, дві великі держави є головними адвокатами сеї справи — Німеччина і Совітський Союз. Перша тому, що вона єдина в Европі примусово обмежена в своїх воєнних силах, друга — задля доктрини, задля трудного господарського становища, ну, і немало зі страху. Заступники обох сих держав виступають у Женеві із найрадикальнішими проєктами, правда не однаковими і не згідними, все-таки тактично сяк або так піддержують себе обопільно, як і слід союзним державам. Позатим, тактика заступника СССР в теперішній нараді сильно ріжниться від тактики на раніших конференціях. Коли давніше він виступав з далеко йдучими принциповими заявами, обрахованими на аґітаційний успіх серед світового робітництва, а не на практичну здійсниміть ідеї, то тепер (сам комісар Литвинов проводить совітській делеґації) участь його в нарадах має богато прикмет реальної політики. І хоч до позитивних висновків ще дуже й дуже далеко, то вже сьогодні політика СССР старається, не без успіху, показати, що вона може і в сій претрудній матерії кооперувати з „капіталістичними“ державами. Словом, Литвинов не Чічерін.

Одночасно у Парижі, ведені від двох місяців наради фінансових знавців над справою усталення німецьких репарацій увійшли минулого тижня у критичну стадію. Заступники держав-вірителів і держави-довжниці виступили з такими остаточними домаганнями і предложеннями, яких годі з собою погодити. Мінімум, вимагане вірителями, в (з відсотками) 115 міліярдів марок у 58 роках; максімум, предкладане довжницею, в (з відсотками) 61 міліярдів у 37 роках; інших технічних ріжниць не рахувати. Конференція стануда була на мертвій точці і, здавалося, не матиме жадного успіху.

Булаб се невдача Німеччини, що просила полекш, одначе невдача тільки хвилева: вірителі, бачучи поганий фінансовий і господарський стан довжниці, певно згодом „спустилиб“ доволі. Та тут показалося, що Німеччину переслідує якийсь „пех“. Знаряджений широкими повновластями німецький делеґат Шахт дуже незручно порушив політичні питання (дамо, мовляв, більше, як признано нам буде се й те). Не знаємо ще автентично, яких політичних рекомпензат і в якій формі домагався Шахт (конференція не веде протоколів і не оповіщує комунікатів), та французька преса твердить, неначе заступник Німеччини хоче неменше небільше тільки ревізії версайського трактату (звороту кольоній і зміни польсько-німецької границі у свою користь).

Яктам в дійсности не є, а тактична помилка Шахта наперед у сім, що досі Німеччина завсіди настоювала на тому, щоб усталення репарацій було зроблене виключно на господарських принципах, а

не на політичних, а далі в тому, що більше непідходящого психольоґічно і політично моменту до домагання хочби частинної ревізії трактату годі собі подумати. Досить, що антантстька преса не тямиться з радощів, що може перед світом скинути вину за невдачу на Німеччину і доказувати, що мнима неспроможність Німеччини тільки вдавана і т. ін. Одночасно нагла смерть головного британського делеґата кинула теж зловіщу тінь на ситуацію.

Такий оборот справи викликав збентеження в Берліні й німецька делеґація покликана на сьогодні до столиці за новими інструкціями. Понеділкове засідання конференції в Парижі буде рішаюче.

——o——

Ліві між собою

„Сель-Роб“ повідомляє, що Укр. Соц. Дем. Партія звернулася до Центр. Комітету Сель-Роба з предложенням „спільно святкувати 1. травня“ зі всіми соціяліст. партіями та відповідає на те ось що: Хтож є ці „всі соціялістичні партії“? Мабуть однодумці в роді ППС, БВО, Бунд, Сель-Роб-правиця. Справді „чесне товариство“, яке готове цькувати маси проти Радянського Союза й Рад. України. Центральн. Ком. УСДП проливає крокодилячі сльози над „розєднаними рядами міжнародного соціялістичного пролетаріяту“ та з міною лукавого фарисея пропонує „обєднання“. „Сель-Роб“ заявляє, що на таке збещещення 1-го травня не піде... — Словом —здорового облизня піймали наші соціялдемократи, що спробували підлабузнюватися до сильніше большевствуючих. Та ті не дурні з ними вязатися, як з опортуністами в тактиці — і мають повну раціо, що хотять виразного становища.

Кілька міліонів Українців греко-католиків не має свого дневника в часах найгрізніших для Церкви й нації!

*

Ніяка група, котра в сих часах не має своєї щоденної газети, не може говорити, що має пресу й не може думати про серіозний вплив на публичну опінію.

ДОПИСИ

БОРИСЛАВЩИНА. В Тустановичах, відколи обняв парохію Впр. о. Крилошанин Ом. Мартинович, відновилося християнсько - католицьке життя. Це нафтова місцевість. Много наплівового елемента і то деморалізуючого, а мимо цего, життя як релігійне так і суспільне кружить й укладається довкола особи о. Крилошанина. Не глядить він на матеріяльну користь, але щоб зєднати собі вірних іде їм усім на уступки до можливих границь. Для віднови та поглиблення релігійно-морального життя парохіян запросив о. крилошанин оо. Редемптористів зі Станиславова на місію. ОО. Місіонарі, на чолі провідник Впр. о. Ігумен Йосиф де Воґт, приїхали 30. марта. Їх поява викликала невимовну радість у парохіян. Спішили всі від малого до великого на місійні науки так, що церква була все переповнена. Лучалось і таке, що вірні не вертали домів, лиш очікували в церкві на другу науку. Кондеканальні Отці зі своїм невсипущим о. деканом Мекилетою день в день сповідали. З місії користало і богато місцевих латинників, які сповідалися і причащалися. В часі місії засновано брацтво Пр. Діви Марії, яке без сумніву буде красно розвиватися. Рівно скористала і наша популярна преса, бо понад 60 парохіян замовило собі через оо. Місіонарів „Правду“ і „Місіонар“. По волі о. пароха, за 6 місяців відновлять оо. Місіонарі свою місію в Тустановичах. ОО. Місіонарі відїхали 10. квітня.

Микола Брусенський.

СВЯТКУЙМО БЕЗ АЛЬКОҐОЛЮ!

Замість алькопольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта „Рідної Школи“, звільнююча від алькоґольних напитків. Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку, або Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10.

НАДІСЛАНЕ

Збірна заява

Підписані священники деканату Богородчанського висказують своє обурення з причини обидливих напастей в пресі на особу Їх Преосвященства Станиславівського Епископа, та заявляють Їх Ексцеленції свою солідарність і подяку за ведення цілої пляпової акції. Рівночасно протестують підписані, щоб некомпетентні вмішувалися в священничі справи.

Богородчани, дня 17. цвітня 1929 р.

о. Константин Білинський, завідатель деканату, о. Макарий Кречковський, о. Володимир Косевич, о. Василий Гординський, о. Григорий Процик, о. Николай Кейван, о. Володимир Яримович, о. Михаїл Николин, о. Іоан Ліцовський, о. Іоан Мокрицький, о. Василий Лазорів, о. Іоан Пасічник, о. Іоан Соболевський, о. Володимир Купчинський, о. Роман Бачинський, о. Петро Мельничук, о. Іван Корсан.

Заклик

До всіх бувших членів католицьких середношкільних і академічних орґанізацій!

Всіх бувших членів католицьких середношкільних і академічних орґанізацій та товариств (Марійські Дружини, Кружки самообразовання, Пласту і т. п.) проситься ввічливо подати Виділови Українсько-Християнської Студентської Орґанізації, на руки п. Івана Гладиловича, Львів, вул. Кльоновича ч. 8, II. п. свої адреси (імя і назвисько, місце побуту, теперішне заняття). Дані потрібні для скликання зїзду сеніорів українських католицьких студентських орґанізацій, що ще цього року має відбутися у Львові.

З товариським привітом.

Управа Укр.-Христ. Студ. Орґанізації.

P. S. Всі инші українські часописи проситься передрукувати цей заклик.

——o——

Малий фейлетон.

Н. ЗОЩЕНКО.

Урядничий запал

(З радянського життя).

Бажаю оповісти вам про одного начальника. Незвичайно, вважаєте, інтересний добродій.

Шкода, розуміється, що вивітріло мені з голови, де живе той добродій. Читав я про нього колись-то коротку згадку в харківському часописові. А щодо міста, призабув! Куряча память, бачите.

Та нехай там! Хай люде самі завважують своїх героїв! Напевно-пізнають — назвище Дрожкин.

Тож було це, вважаєте, в невеликому місті. Навіть по правді сказати, не в місті, а в містечку. Було це в неділю. Уявіть собі — весна, світить собі весняне сонячко, Природа, вважаєте, будиться. Травичка вже, де дасться, зеленіє.

Люде, само собою, вивалили на вулиці. Ну й обтовкають хідники.

І там саме враз із населенням проходжується у власній особі помічник начальника місцевої міліції, тов. Дрожкин із жінкою. Капелюшок. Парасолька. Кальоші.

І проходжуються, вважаєте, зівсім просто, як звичайні смертники! Носів не друть. По простому машерують, вважаєте, попід руки міським хідником.

Дійшли до угла давної Скарбової вулиці. Нараз, гов! Серед громадського, вважаєте, хідника, парадує — свиня. Така, досить навіть велика, свиня, напевно з сім пудів живої ваги!

І кат знає, відкіля тут узялася! Факт фактичний, що найшлася тутечки і явно трівожить загальний спокій.

А тут мов на злість тащиться сам тов. Дрожкин із жіночкою...

Буди воля Твоя Господи! А може тов. Дрожкин не має приємности глядіти на свиню? Може в хвилях вільних від занять бажавби поглянути на якусь величнішу частину природи? А тут — свиня! Та якеж необережне поведення свині! І хтож оцю гидоту випустив? Таж це не до видержання!

А головне — тов. Дрожкин був вельми загонистий. Відразу попав у лють.

— Чия це — верещить — безрога?! Прошу її — зліквідувати!..

Прохожі, само собою, задеревіли. Мовчать.

Начальник каже:

— Щож це твориться в білий день?! Застрілю її зараз — із револьвера!

Добуває тов. Дрожкин, розуміється револьвера. Серед публики трівога. Деякі, вважаєте, більше биті прохожі, з більшим воєнним досвідом кинулися в бік. Кулі сподівалися.

Начальник, уважаєте, хотів убити свинку — та вмішалася подруга.

— Петрусю — каже — не треба вбивати її з револьвера, може зараз увійде в ворота.

Чоловік каже:

— Це не твоя громадянська справа! Замовкни на хвилиночку. Не встрявай у службові справи міліції.

Тимчасом із воріт тащиться така знаєте невеличка старовинка. Тащиться невеличка старовинка й шукає чогось.

— Боженьку! — каже. — А то тут мій веприк! Не треба його, тов. начальнику, страхати з пістолету. Зараз візьму його!

Тов. Дрожкин знов вибух. Бажав може, вважаєте, одушевлятися природою, а тут, даруйте, пхається бабище зі свинею.

— Твоя, кажеш, свиня? А я її зараз із револьвера!... А тебе в арешт! Аж тоді будеш ти пильнувати свиней.

Вмішується знов жінка.

— Петрусю каже — ходімо відсіль, на Бога! Тож спізнимося на обід.

І з дурноти розуміється сіпнула чоловіка за рукав.

— Ходім уже вкінці!

Страшенно поблід начальник міліції.

— Будеш — каже, мені вмішуватися в справи й запорядження міліції? За рукав смикати? Зараз і тебе заарештую!

Засвистав тов. Дрожкин на стійкового.

— Беріть — каже — цю громадянку! Відведіть її в арешт! Встрявае в справи міліції!

Стійковий узяв необережну подругу Дрожкина за руку й повів та відвів її в арешт.

Люде остовпіли.

Як довго просиділа Дрожкиниха в міліції й які були наслідки цеї подружої хрії, — не знаю...

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Папська нунціятура в Палестині. З Лондону доносять, що як видимий знак закінчення ріжних непорозумінь між Ватиканом і Анґлією, в Палестині (котра знаходиться під протекторатом Анґлії) буде утворена папська нунціятура. Першим нунцієм буде монс. Валей. В Єрусалимі вже зачали будувати резиденцію для нього. Новий нунцій розпічне передовсім переговори з місцевим анґл. урядом за право власности римської Курії до святих місць у Єрусалимі' Назареті й Вифлеємі.

Паломництва до Риму. Від латинських Великодних Свят наспівають до Риму ріжні національні паломництва, які сердечно приймає Св. Отець-ювілят. Вже відвідали Ватикан паломництва студентів французьких, німецьких і польських. Французьких студентів було біля 5.000 учасників. Своєю дісципліною, порядком і поведенням викликували вони загальний подив. Св. Отець витав їх на приняттю в Ватикані у французькій мові.

Лат. львівська архидієцезія обходила в неділю й понеділок ювилей 50-ліття священства св. Отця дуже торжественно. У Львові відбулося понтифікальне Богослуження, торжественна академія й поранки по всіх школах. Всі публичні будівлі до касарень включно й багато приватних домів удекоровано папськими прапорами.

В Італії є 268 епархій. На кождих 144.000 вірних припадає отже пересічно 1 епископ. Але є в Італії також великі епархії як Падуа, Больонія і Брещія, що числять понад пів міліона й Медіолян, що має поверх 1 міліона вірних. Ці епархії належать до найбільше цвітучих у цілій католицькій Церкві.

Число катол. духовенства у світі. Найновіщі статистики начислюють, що на 1210 вірних припадає в Бельгії один священик, в Німеччині один на 1.192, у Франції на 1.026, в Анґлії на 771, в Голяндії на 500, в Еспанії на 420, в Польщі на 1.500, в Зединених Державах на 764, в Австралії на 1000, в Ґватемалі на 28.000, в Бразилії на 12.000, в Чіліе на 15.000, в місіях пересічно на 900. Щодо инших країв нема докладних даних. В нашій Церкві припадає менш більш 1 священик на 1.800 вірних.

Осторожно з „фільософією" Айнштайна. Архієпископ Бостону кардинал О'Коннель, звернувся до католиків Нової Анґлії з остереженням перед „фальшивою фільософією", а головно перед теорією проф. Айнштайна: „Мій погляд — пише кардинал — в справі т. зв. „теорії" Айнштайна, що його основи зглядности і його туманні поняття про Простір і Час, це тільки спроба каламучення води. Айнштайн втягає молодь у ділянку мрячних спекуляцій, для яких одинокою підставою є сумнів в істнування і творчу силу Бога. Сей сумнів і сі розумування відносно Часу і Простору ведуть до страшного явища, котрим є атеїзм.

—o—

Посмертні згадки

† **о. Корнило Монцібович,** совітник митр. Конс. і б. декан трималівський та залозецький, упокоївся 6. ц. м. у 82 р. життя і 55 священства в Калагарівці н. Збручем. В. Й. П.

—o—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НІМЕЧЧИНА. В Штутґарті відбувся конґрес „Сталевого Шолома". В конґресі взяв участь і б. престолонаслідник Німеччини. Голова „Стал. Шолома" Зельдте, виголосив промову, в котрій заявив, що Німеччина повна безрог, бо всі „ліві" не мають в собі ніякого патріотизму. Він взивав, щоб рішучо розправитися зі всіми „лівими" партіями. — В Еберфельді прийшло до вуличних боїв між монархістами й республиканцями. З останних ранено 15 осіб.

АНҐЛІЙСЬКІ КОНСЕРВАТИСТИ виступають з такою виборчою програмою: Найтяжшою справою анґлійської господарки уважаємо безробіття. Длятого на першім місци програми консерватистів на випадок їх побіди буде поборювання безробіття. З тим вяжеться опіка над еміґрацією й розвиток кольоній та нова засада оподаткування в цілі скріплення промислу. Одначе консерватисти не дадуть промисловцям ніяких державних позичок, бо се викликалоб небезпеку інфляції й дорожнечі. Консерватисти уважають творення великих промислових концернів небезпекою для суспільної господарки. Що до хліборобських справ то консерватисти відкидають цло на хліборобські продукти.

ЩО БУДЕ З СССР.? Троцький оповістив статтю в „Нає Фрає Прессе", в котрій каже, що совітська Росія або остане большевицька, або там запанує бонапартизм. В переміну совітського систему в демократію рішучо не вірить. Зрештою все залежить від взаємин у міжнародній політиці головно від дальшого розвитку і становища Анґлії.

НОВИНКИ

Заграничний паспорт буде коштувати тільки 35 зл. і стемплі. Так мав заявити мін. Матушевський (АВ). Деякі орґани пишуть, що 125 зл.

Важне для наддніпрянських Українців! „Наш Пшеґльонд" пише, що зареєстровані чужинці мають найдальше до 27. червня с. р. подати через староство просьбу до воєвідства, щоб дозволено їм на постійний побут у Польщі. Без того утратять те право.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбудеться 28. квітня виклад проф. В. Щербаківського на тему: „Первісна реліґія на Україні та її значіння для сучасности".

Цікаві візити. По острім (своїм змістом) отвертім листі, який оповістив марш. сойму Дашинський до б. премієра Бартля, той останній зложив Дашинському візиту, а Дашинський ревізитував його. Ті візити цікаві як знак настроїв людей, що змагають до наладнання відносин міжсобою мимо гострих розходжень.

На Шлеську вовки наблизилися до сіл після великих морозів і пожирають навіть людей. Уряджено велику облаву і — не застрілили ні одного вовка. Зате побачили „ловці" недогризені кістки школяря і біля них розсипані книжки.

Агенція ПАТ доносить: Больш. уряд рішив видавати Польщі всіх жовнірів польської армії, що втікають до большевії.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДО ЗАМІНИ ПАРОХІЯ Куриловка, в Епархії Перемиській. 432 1—1

ПАСІЧНИК, умілий робити улії й боднарську роботу, старанно плекає пасіку, може научити пасічництва, нести пасіку або приступити до спілки — тільки зі священником або чесним нашим чоловіком. Адреса: Іван Гайовський, пасічник, Jezierzany k. Czortkowa. 431 1—2

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв, о повідомлення їх про речинець місії хоч один тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 368 3-3

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. — 110 книжок за 166 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. бібл. 220 зол. — Замість готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: „Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 15 10

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосяні від „ 70·—
з мор трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПЦІ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

загально відома

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ

ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.

422 **Телєфон 37-72.** 4—25

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

В Централі **ПАНЧІХ ПФАУ,** Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

3866а 29—50

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна набути отсі видання:

а) Бібліотеки Укр. Христ. Організації

Ч 1. Основи соціольоґії . . . . 3·— зол
Ч. 3. Спіритизм . . . . . 2·— „
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія 0·80 „
Ч. 5. Секти й сектанти . . . . 6·60 „
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси . 1·50 „
Ч. 7. Греко-кат. Церква. . . . . 0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса . . . 3·00 „

б) Инші видання:

В. Липинський: „Хам і Яфет" . . —·90 „
Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція . 3·00 „

Видосконалені МАШИНИ до виробу: **Дахівки цементової, порожньої** (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.**

поручає:

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акц. у Варшаві.

Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:

С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-КА у Львові, вул. Городецька 2 В. 7-20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 28 квітня 1929 Ч. 32 (235)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Київ 405,867.

Який буде 1-ий день травня?

„Перший день травня се не день торжества, тільки день боротьби! Сего року в усіх краях а особливо в Німеччині прийде до тяжких боїв і впадуть трупи"... Таке оповіщує комуністичний обіжник, виданий у Гамбурґу. А комуністична „Фольксцайтунґ" пише, що 1-го травня сего року будуть такі демонстрації, яких ще не було і що попливе кров, бо сего вимагає „революційна політика". Вісти сі подає „Фосіше Цейтунґ" а за нею й інша німецька преса. Поживемо — побачимо.

Що грозить Німеччині?

Орґан тяжкого промислу „Дайтше Берґверкцґ". в довшій статті звертає увагу на скоро поступаючу радикалізацію робітництва. В останніх виборах до фабричних рад комуністи осягнули більшість майже скрізь. Акція їх росте і можна сподіватися, що в осени здобудуть більшість при виборах до громадських рад у містах. Згаданий орґан підчеркує, що Німеччина може незабаром стати ареною, такої внутрішної війни, що Европа мусітиме вмішатися... (З того виходилоб, що Гуґенберґ таки мав рацію).

Цлова війна Америки з Европою

Сенатор і б. міністер фінансів Франції, Франсуа Марсаль оповістив статтю такого змісту: До війни вивіз Злучених Держав Півн. Америки складався з сирівців. Від війни промислові продукти Америки становлять 68·5 прц. її вивозу в 1928 р. сама Европа закупила 45 прц. всего амер. експорту. Торг. білянс Америки дуже активний і мимо великанського та все зростаючого богацтва новий уряд Америки хоче ще підвисшити цла на ввіз европейських товарів. Вся (промислова) Европа загрожена тим. Франція й інші великі держави бояться, що з того прийде до цлової війни, котра підкопає рівновагу Европи. Протести вже підносяться.

Затонуло 200 китайських жовнірів

З Пекіну доносять: Фльотиля военних літаків кинула 19 бомб на два транспорти китайських військ Вуган'а, що плили кораблями по ріці Ян-Тсе-Кян. Кораблі пішли під воду, 200 китайських жовнірів потонули, інших удалося вратувати. Один з бомбардуючих літаків поцілений бомбардованими, впав. (Так бються ріжні отамани в Китаю, буцімто за те, „чого нарід хоче").

Децентралізація адміністрації в Польщі

Преса доносить: У Варшаві зібралися в останних днях майже всі воєводи та зложили правительству внески в справі децентралізації адміністрації в Польщі. Міністерство внутрішних справ зачало вже розглядати проекти перенесення права рішання в ріжних справах з висших інстанцій на нисші.

Велика новина в Анґлії

З Лондону доносять: Принца королівської крови Ґеорґа, четвертого сина короля, літ 26, приділено до служби в західнім відділі „Форейн Офісу" (Мін. заграничних справ). Відколи існує „Форейн Офіс", не служив там ще жаден принц королівської крови. Перед двома роками працював принц Ґеорґ при адміралітеті, а недавно був товмачем при західно-індійській фльоті кружляків.

Новий винахід проти ґрипи

З Берліна доносять: В одній з тутейших лікарських лябораторій вспіли зробити новий препарат з одної ростини, що живе на туркестанських степах. Той препарат має бути знаменитим ліком не тільки на ґрипові болі голови, але взагалі на комплікації, викликані тою хоробою.

Ґарний учений

АТЕ доносить: Українська Академія Наук під напором совітів вибрала в члени комісаря Скрипника. Всі його „наукові" й „літературні" праці се ґазетні аґітаційні статті, а сам він скінчив початкову народну школу.

Арешти за китицю квітів

Преса доносить: В Київі арештували 8 студентів за те, що вони одному з професорів дали китицю з білих, синіх і червоних квітів. Чрезвичайка запевняє, що ті самі студенти вислали до головного прокуратора Криленка протест у справі шахтинського процесу.

Знов знаменитий інтерес з совітами

З Москви доносять, що „Рустранзіт", велике німецько-російське підприємство, котре перевозило товари з Німеччини через совіти до Персії, потерпіло повний крах. Німецькі учасники його понесли міліонові страти.

Як Японія ратифікувала пакт Келлоґа

Як відомо, Японія відкинула була ратифікування пакту Келлоґа з тої причини, що там була мова про „народи", які приймають той пакт, а не про японського цісаря. Тепер доносять, що коронна рада Японії рішила ратифікувати той пакт, але з застереженням, що його приймає цісар Японії, бо він є для Японського народу воплощенням національного авторитету.

29 квітня

В роковини відновлення Гетьманської Держави на Вел. Україні.

Нові докази історичної політики Москви і традиційної наївности Українців.

Падали в боротьбі навіть великі народи. Не повставали тільки недумаючі над своїм упадком, його перебігом і його причинами. Маючи се на увазі, містимо тут нові, то є досі нашому загалови невідомі докази традиційної політики Москви супроти України й нашого наївного співділання з нею, — докази, над якими громадянство повинно особливо уважно призадуматись у сей день, що 11-ий раз повториться завтра.

29. квітня 1918 р. сталася у Київі високо історична подія: того дня відновлено Гетьманську Державу на Вел. Україні.

Демократичні кола українського громадянства початки української державности на Вел. Україні вяжуть з УНР. Центральної Ради, яку саме державний акт 29. квітня зліквідував. Тому й їх відношення до згаданого акту неґативне.

Та у своїх симпатіях до УНР. Центральної Ради й антипатіях до Української Держави Гетьмана Павла Скоропадського демократичні кола українського громадянства не кермуються критеріями державними: вони кермуються критеріями націоналістичними, а ще більше соціялістичними. Думаючи категоріями не державними, а націоналістичними і соціялістичними, вони не бачать, як не бачили 11 літ тому, що УНР. Центральної Ради не була ніяка держава, та що серіозне державне будівництво почалося на Вел. Україні щойно після акту 29. квітня 1918 р. Свідчать про се між ін. дуже вимовно докладні спомини про Гетьманську Державу відомого українського діяча і б. гетьманського міністра захорд. спр. Дмитра Дорошенка з одного і повний брак подібного опису УНР. з другого боку. Бо чи хто в силі описати хаос, що панував на Вел. Україні перед 29. квітня 1918 р.?

На акт 29. квітня 1918 р. демократичні кола українського громадянства на Вел. Україні відповіли негайно бойкотом і саботажем Української Гетьманської Держави. І не тільки бойкотом і саботажем. Вони не завагалися увійти проти Української Гетьманської Держави в змову з московськими большевиками — тими самими, що кілька місяців перед тим валили УНР. Центральної Ради і проти котрих Центральна Рада привела на Вел. Україну Німців.

Про змову сю появилися в останніх роках і раз-у-раз появляються важні автентичні документи. Годі всі ті документи наводити на сім місци в цілости. Подамо тільки деякі з них.

І так Х. Раковський, б. голова московської большевицької „мирової" делеґації, що, примушена Німцями, приїхала була до Київа заключити з Українською Гетьманською Державою мир, пише у своїх споминах:

„Радянська делеґація в Київі стала центром уваги й осередком політичного життя України. Ріжні українські кола находилися в звязку з делеґацією, і я повідомляв Іліча (Леніна) про їх відношення до нас.

„Між іншим, одною з українських політичних активних ґруп, яка стояла в звязку з нами і вела переговори, була ґрупа Винниченка. В тім часі він заявив себе сторонником радянської

влади на Україні, говорив, що хоче опертися на нас, ставлячи одначе умовою, щоб ми дали йому повну свободу в переведенню українізації. Ту українізацію він розумів особливо: він казав, що ми повинні на Україні встановити диктатуру української мови.[1])

В. Ауссем у своїх споминах про знаного з фанатизму ката України Е. Бош пише:

„По підписанню Берестейського мира, в якого заключенню Центральна Рада відіграла таку зрадницьку ролю, після того, як у виконанню того „трактату“ Німці почали окупувати Україну, після заняття Київа, Евгенія Богданівна (Бош)[2]) рішила, що дальше зберігання радянської правительственної орґанізації на Україні не має ціли, що треба всі сили кинути на безпосередну роботу в масах, підіймаючи їх до боротьби. А що перехід від думки до слова, від слова до діла ніколи не вимагав у неї богато часу, то вона виступила з уряду, виїхала на фронт і широко розгортаючи агітаційну й орґанізаційну роботу, взялася за підготовку тої повстанчої хвилі, котра вже за кілька місяців перемінила цілу Україну в кипучий котел, а під кінець року довела до встановлення назад Радвлади.[3])

Та найбільш цинічно „повстання“ проти Української Гетьманської Держави характеризує факт, який наводить у своїх споминах маляновець Н. В Герасименко. Факт сей се формальне заанґажування в 1918 р. відомого наддніпрянського отамана Махна на безпосередню службу московському большевицькому генеральному штабови з означенім згори пляном: підняти найперше разом з Винниченком і Петлюрою „народне“ (!) повстання проти Гетьмана П. Скоропадського, а опісля проти... Винниченка і Петлюри. І службу сю, як стверджує Герасименко (що був тоді разом з Махном), Махно і Махновщина виконали як найкраще...[4]).

Се значить, що московський большевицький ґенер. штаб згори замовив собі в тамошних Українців повалення наперед гетьманської держави, а потому всякої іншої. І з тими большевиками йшли Українці ріжних ґруп, не тільки Махно — одні свідомо, другі (як Галичане) несвідомо.

Одночасно з московськими большевиками підготовляли повстання проти Української Гетьманської Держави також інші (ворожі большевикам!) російські орґанізації на Вел. Україні. Стверджує се у своїх споминах колишній комісар при головній команді російської армії за часів Керенського В. Станкевич, оден з орґанізаторів того повстання.

„Піддаючися загальному настроєви, оповідає про сю націоналістичну рос йську змову В. Станкевич — ґрупа радикального (рос.) офіцирства у Київі, опираючись на політичну піддержку лівих орґанізацій, постановила зробити політичний переворот у самім Київі. Ціль перевороту була скинення Скоропадського і передання влади кругам, що ґрупуються коло „Союза відродження Росії“, котрий мав координувати свою діяльність з Уфимською Директорією і вже в ширшому розмірі вести боротьбу з з большевизмом.[5])

А се значить, що всі російські активні політичні ґрупи (бо правиці були зовсім спараліжовані) хотіли скинути Гетьмана України. Та не потребували сього безпосередно робити, бо виручили їх у тім — українські націоналісти й соціялісти.

Так виглядало українське „національне“ повстання, яке нібито вибухло „стихійно“ як протест проти федерації України з Москвою. І вже 11 літ повторяють ту дурницю, дотепер не видячи нісенітниці в твердженню, що Москва (все одно, ліва чи права) не могла орґанізувати протесту і повстання проти получення українських земель з собою тільки зробила се якраз в ціли прилучення України до себе — і то зробила українськими руками.

Так поставилися демократичні українські кола до створеної актом 29. IV. 1918 р. Українсьської Держави.

Як инакше, зовсім инакше, поступили в подібнім випадку нпр. Латвійці! Свідчать про се спомини Н. Бережанського п. з. „Четыре съ половиной мѣсяца латишскаго большевизма“, поміщені в кн. IV Берлінського „Историка и Современника“. У споминах сих оповіджені докладно події в Латвії в 1918 і 1919 рр. Події сі нагадують живцем 1918 р. на Вел. Україні. Отже був там початковий латишський демократичний уряд Ульманіса, анальоґічний до уряду Української Центральної Ради, і большевицький наїзд на Латвію таксамо як на Україні. Далі йде покликання (згаданим демократичним латишським урядом Ульманіса) Німців на поміч і недодержання відтак заключеної з Німцями умови — точно як се було у Київі! У висліді Німці зробили переворот, усунули нездарний і віроломний демократичний уряд Ульманіса від керми державою і віддали владу в руки правих кругів латишського громадянства під проводом А. Недри... Та тут і кінчиться подібність латишських подій до українських. Бо після доконаної Німцями зміни внутрішнього устрою латишської держави, латишська демократична національна інтеліґенція не кинулася бойкотувати, саботувати та орґанізувати повстання проти нового уряду, як се було в нас, на Україні, але, зрозумівши миттю історичність і серіозність моменту, на зазив нового уряду, вся і всіми силами піддержала його та допомогла йому закріпити загрожену латишську державність. І у висліді — латишська держава істнує до нині.

Коли ми не усвідомимо собі тих і подібних фактів та не витягнемо з того науки в політичній практиці, тільки всю вину будемо складати виключно на противника, а не на свою наївність, — то можемо остати на завжди в стадії недорозвинення, пайдократії, демаґоґії й руїнництва.

---

[1]) Х. Раковский: Ильич и Украина („Летопись Революции“. Журнал истпарта Украины. Государственное Издательство Украины. Харьков, 1925. № 2 (11). Цікаве в заяві Раковського особливо те, що навіть для нього було дивне таке наївне становище яке займав Винниченко, й Раковський називає його „особливим“. Таку „україн зацію“ большевики переводять — подібно як і соціялістичний устрій, про який мріли українські партії — пожертвувавши за те політичною незалежністю Рідного Краю...

[2]) З походження жидівка, була членом больш. уряду на Україні.

[3]) В. Ауссем: Евгения Бош („Летопись Революции.“ Харьков 1925. № 2 (1), ст. VI. VII.).

[4]) Н. В. Герасименко: Махно („Историкъ и Современникъ“. Берлін. Кн. II.).

[5]) В. Б. Станкевич: Воспоминанія 1914—19 9 г. Berlin, 1920. Ст. 324 326.

—o—

Чим воювали, від того ґинуть

Комуністичний орґан „Фольксвілле“ в Берліні оповіщує описи страшного винищування троцкістів у Росії. Досі увязнено їх поверх 2.000. Держать троцькістів у воґких тюрмах, без світла, а харч дають їм такий, що його зовсім їсти не можна. Багато увязнених троцькістів уже померло з ґолоду в тюрмах. — (Сумний се образ винищування людей та ще до того тих самих поглядів, тільки в тактиці ріжних. Одначе мимохіть пригадується, що коли ті люде були при владі, то точно так само винищували иньших).

—o—

Демаґоґи і демаґоґія

III.

Та чи треба сягати аж у давну минувшину? Таж клясичні зразки демаґоґів і демаґоґії над Дніпром дали нам недавні роки: 1917—18.

Осередком, муравлищем демаґоґів і демаґоґії був нпр. наддніпрянський парлямент т. зв. Центральна Рада у Київі. Її засідання се були правдиві взаїмні переліцитовування демаґоґів у демаґоґії. Переліцитовування в „червоности“ й „лівизні“. Чиж дивно, що кінець-кінців посіли Наддніпрянщину ті, що в одній і другім усіх переліцитували — московські большевики? А автохтонні наддніпрянські демаґоґи опинилися на еміґрації.

Не багато краще стоїть справа з демаґоґами і демаґоґією також у Галичині. І тут, як над Дніпром, демаґоґи і демаґоґія мають свою давну історію. І не перевелися по нинішній день.

Загляньте тільки до найстаршого галицького т. зв. Галицько-Волинського Літопису і ви вже під 1240 р. зустрінете зразок галицького демаґоґа, названого навіть по імени. Се „славний співець“ Митуса з Перемишля, що в своїй гордости не хотів визнавати володаря Галицької Землі кн. Данила та виступив проти нього з демаґоґічною опозицією (як бачимо, Перемишль має вже свою „славну“ традицію...). Та кн. Данило скоро зробив лад з перемиськими демаґоґами таксамо, як зробив лад на другім кінці своєї держави, на Волині, з демаґоґією т. зв. „татарських людей“.

Також нова і найновійша історія Галицької Землі записала чимало імен демаґоґів і фактів їх демаґоґії.

Таким демаґоґом, чи краще — типом новочасного галицького демаґоґа. є нпр. ославлений „батько Кирило“ з Покуття. Його радикальна демаґоґія, особливо перед війною, не знала ніякого стриму. Поруч „батька Кирила“ галерію передвоєнних галицьких демаґоґів виповняють іще: Семен Вітик (с.-д.), М. Петрицький (н.-д.) й ин.

Окрему сторінку в історії демаґоґії в Галичині становить 1919 р. — рік демаґоґії, що мала місце передовсім у тимчасовій столиці Ґалицької Держави, Станиславові і в цілім краю. Хто був у згаданім році в Станиславові, той ніколи не забуде тих демаґоґічних оргій, які виправляв там ґурток демаґоґів, згуртований під фірмою т. зв. Селянсько-робітничого Союза. Головну ролю у тім крикливім ґуртку грали: Ос. Безпалко, Ів. Сіяк, Устіянович, В. Пачовський та Д. Демянчук, який видавав орган згаданого Союза п. з. „Республиканець“. Ґурткови тому з завзяттям акомпанювали в демаґоґії радикали з щоденником „Народ“. Зі згаданих демаґоґів найбільше враження на молодь робив поет Пачовський. Не диво, що галицький уряд був просто приневолений увязнити його разом з наддніпрянськими найвизначнійшими демаґоґами, як Микита Шаповал, котрий оплюгавлював буквально все, почавши від Київа, з якого втік... А мало се місце на самім передодні катастрофи, котра знищила галицьку державність.

Вкінці — демаґоґи і демаґоґія, що їх бачить нещасна Галицька Земля за наших днів. Чи треба називати всіх їх поіменно та вказувати факти?...

Та оден факт таки треба назвати і вказати. Се демаґоґічне внесення одного з визначнійших послів УНДО у варшавськім соймі підчас дискусії над буджетом на счеркнення... цілого буджету*). Яка ціль такого внесення, якого не поставив ні оден з опозиційних Соймових Клюбів, не виключаючи навіть

---

*) Пропускаємо його імя, бо ходить нам о саму річ, а не особу. — Ред.

комуністів і сельробів? Практично — ніяка. Бо ніяких виглядів, щоб внесення таке перейшло в соймі, не було. Демонстративна? Алеж своє становище українська Галичина задемонструвала ще в 1918—1919 рр., куди сильнійше — формальною війною... У висліді: польська соймова більшість вволила внесенню того посла — тільки в одній части: вона счеркнула в буджеті всі українські позиції, між ин. чверть міліона зол. для „Сільського Господаря"...

Отсе наглядна „користь" з демагогії.

Та не в тім головне лихо, що в нас були і є прояви найяркішої демагогії навіть у найтяжших часах. Найбільше зло в тім, що в суспільности не видно боротьби з демагогією, хоч є думаючі люде, котрі розуміють, що таке демагогія й навіть осуджують її, та — „в чотири очи". Одначе таким поведенням ще ніде не поборено демагогії. Хто мовчить в публичних справах, той стає тим самим співвинним зла. Ба, такий мабуть більше співвинний, ніж самі демагоги.

—o—

Справедливий чоловік

Г. Бріч, 94-літній старець, котрий живе в притулку для старців у Тренчині, одержав по своїм далеким кревнім Самуілови Вайнберґови з Ню-Йорку величезний спадок 30 міліонів долярів. Ставши несподівано у своїй біді одним з найбогатших людей в цілій Чехословаччині, заявив: „Вже не маю охоти опускати сей притулок для убогих. Своїм маєтком забезпечу своїх двох синів, котрі мене не приняли на старости віку, але далеко більшу його часть дам притулкови для убогих, котрий мене приняв".

СВЯТКУЙМО БЕЗ АЛЬКОГОЛЮ!

Замість алькопольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта „Рідної Школи", звільнююча від алькогольних напитків. Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку, або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10.

Католицизм, анґліканізм, православіє

За „Свободу" принесла передовицю Д. В. Философова п. з. „Релігія і політика" такого змісту:

Примас Анґлії, архіеп. кентерберійський, д-р Колма Лянґ, підприняв більшу подорож на Балкан і близький Схід. Відомий амер. міліярдер Морґан дав йому до розпорядимости свій яхт „Корсар". Назва корабля не зовсім підходяча для благочестивого гостя, но він вигідний і мабуть некоштовний для високого подорожного. Ясно, що та подорож викликала зацікавлення. Тому, що король Анґлії се в певній мірі голова анґліканської церкви і що та церква з православною „по существу очень близки одна другой" проблєм „о соединеніи обѣих церквей" був розважуваний в конкретній формі. Та з упадком „третього Риму" (царської Росії) православна церква остала без політичного й матеряльного покровительства. І Туреччина стала маленькою державою і Царгород зійшов на другий плян, а царгородський патріярх перестав бути великою політичною фіґурою, котра зручно лявірувала між султаном і російським царем. Фанар, можна сказати, розгромлений. Його політична роля звелася до дрібних інтриґ. Також у Палестині положення різко змінилося. Замість Туреччини появилася там Анґлія, покровителька сіонізму. В Анґлії зачала (знов) назрівати думка про більше тісне зближення з православієм. В 1925 православні патріярхи сходу були в Лондоні, де їх приймали з почестю. А вони лагодилися тепер приняти ще більше торжественно анґлійського архиепископа в Єрусалимі.. Та несподівано наступило порозуміння між Ватиканом і Квіриналом, потому Чемберлєн бачився з Муссолінім у Фльоренції — і 11. квітня, коли д-р Лянґ прибув на „Корсарі" в Рагузу — в Лондоні появилося офіціяльне оповіщення, що в наслідок заяви Ватикану примас Анґлії зрікся поїздки в Єрусалим. Правда, анґ. уряд заграничних справ заперечує свою участь у зміні пляну подорожи примаса й сам примас оповістив, про іншу причину зміни маршрути, — та все те не може заперечити фактів. Ватикан веде тепер з Лондоном енергічні переговори про своє представництво в Єрусалимі, де має появитися папський нунцій у всім блеску і представляти на Бл. Сході всю могутність Ватикану... Отже поява примаса моглаб „нанести урон престижу будущаго папскаго нунція". Всякий, хто поважно задумається над тяжким положенням православія, не може не відчути всеї глибини православної траґедії і страшної судьби православія.

Замітки Д. В. Философова про те, що від часу заключення угоди між Ватиканом і Квіриналом опирається Апостольська Столиця „на меч Муссолінія" і т. ін. — пропускаємо ізза їх очевидної сторонничости в оцінці розумного кроку, яким було закінчення довголітного спору.

—o—

Баптист проповідник варшавського православія

Орґан варшавської правосл. митрополії „Воскресное Чтеніе" в ч. 13, приносить між інш. невеличку статтю під голосним наголовком „Про долю Унії в Галичині". Статейка ся починається такою крикливою заявою:

„Ми присутні при найвизначнішім моменті історії Православія. Всеблагому Промислови вгодно було зробити нас свідками радісного явища, коли наші рідні брати в Галичині стихійно почали змагати до визволення від навязаної їм унії з Римом і, парафія за парафією, поспішають обєднатися з вірою своїх дідів"... і т. д.

Статейка сама собою не цікава. Аґітаційна проти-католицька нотатка, до тогож брехлива. Але незвичайно цікаво й характеристично, що автор сеї статті — Д. Ц., недавний діяч російської баптистської орґанізації в Варшаві, керовник російського та українського баптистського видавництва. (Хоч сей криптонім Д. Ц. не є вже жадною таємницею, та з оглядів на літературну чемність, всеж таки не хочемо називати сю людину по імени). Нічого дивного нема, коли баптист так радіє, що ніби то руйнується Католицька Церква в Галичині й так дбає, щоб її розбити. Та сей випадок ще характеристичний і тим, що показує, які саме люде найбільше дбають за поширення варшавського православія в Галичині, й на кого в тій „православній" акції спираються у Варшаві.

—o—

АЛ. СВЄТЛОВ.

Товариші з апаратиками

(З радянського життя).

I.

Вечером, коли в селі доїли корови, предсідник сільради, Трохим Василевич, зробив нараду з секретарем.

— З огляду на це, що „бінджет" — казав предсідник — зівсім виразно в нас недостаточний! Недостаточний одним словом „бінджет" — і що тут багато говорити? Правильно говорю?

— Правильно — притакнув секретар — так саме правильно на всі двісті відсотків і кінець.

Предсідник наморщив чоло й говорив дальше:

— Кооператива функціонує слабо, дуже слабо, так що не бачу в ній ні одної точки щирости. Нарід жаліється — і справедливо, бо в інших скажімо можна й одеколону жадати й „шидекрень", і всіх інтеліґентних посудин, прим. дорогих заграничних, віденських... Ну, а в нас що? В нас соняшниковий олій, нафта, ну — там перець, білила... А чиж це інтерес — нарід годувати соняшниковим оліем?...

— Правильно — не інтерес — підхопив секретар.

— А все чому?... Тому, що ми бідні, трошей, значить, нема, отсе саме — „бінджет" слабий й недостаточний. І треба підприйняти якісь кроки — без кроків не варт. Правильно говорю?...

— Правильно.

До ясного світанку думали предсідник і секретар над проклятим „бінджетовим" питанням і, — коли втретє запіяли півні, — видумали.

II.

Ранком у сільраді народ тудів. Проводив зборам Трохим Василевич. У президії з повагою засідала бабуся Явдоха, підозріла щодо самогону, та Чалий Антін, випущений недавно з допру (тюрми). Над столом президії холіталася простягнена на шнурку від акації до акації паперова лента, а на ній хемічним олівцем було виписане великими буквами:

„Продається з ліцитації апарати до самогону.

В загальному числі пять штук.

Самої найкращої конструкції й вигідного влаштування.

Останне слово в ділянці техніки.

Недорого."

Трохим Василевич сказав на початку промову:

— Товариші з апаратиками. Щоб не зачинати з далека — я про міжнародне положення як усе, ніщо сьогодні не говоритиму, хоч шкода. Можнаб чимало оповісти вельми інтересного. Та, дорогі товариші, про внутрішний наш стан хочу порушити, як кермуючий товариш і так дальше й цьому подібне.

— Прохаємо, прохаємо... —. зачали горла під акаціями без проволоки. Прямо від ліцитації зачинати.

Предсідник задзвонив і говорив дальше:

— Ось, товариші, в нас кричать про народню копійку, що пропадає дармо, про проволікання, про негосподарність і так дальше й цьому подібне. В часописах — прямо бють нашого брата й по голівці не гладять. Часописи прямо вказують без обиняків — „нездарність", „бюрократизм", „неприноровлення", вибачні будьте, робітники за ці вислови. Часописи, товариші, прямо з сил вибиваються й нема, кажу, в нас доброго апарату — звертайтеся, кажуть, лицем до апаратів.....

— Правильно — роздались знов голоси під акаціями — прохаємо звернутися лицем до апаратів. Чого так довго зволікаєте?

— Так і я кажу — перебив Трохим Василевич — я чейже кажу, що треба звернутися. А тимчасом — звернувшися лицем до апарату — бачу, що в нас, в сільраді, від яких то часів не один, а цілих пять штук валяються без ужитку. Валяються, одним словом, апарати що найкращої конструкції й вигідного влаштування — і ніщо. Нема цього, хто пригадавби про це, щоб виявив ініціятиву, в змислі обороту зовсім мертвим капіталом й непозволити на ржавіння дорогих машин, що є останнім словом техніки.

— А це що? — з силою сказав Тро-

Який буде курс в Польщі?

Польська преса приносить інтересні дані про політичні погляди теперішного преміера Польщі, гімн. учителя, К. Світальского, котрі він виложив у річниках журнала „Дрога" з 1924 і 1925 р., а по котрих можна бодай троха судити, який буде курс нового правительства Польщі. Ось зміст його розмірно недавних виводів, про котрі він досі не оповістив, що змінив їх в чім небудь:

Співправління чинників правих і лівих в соймі не дозволяє рушити з місця ніякої засадничої справи. Польща марнує час свого державного життя, бо Полякам ще бракує почуття, що сотворили державну організацію, а життя не уняте в карби державної організації перетікає через пальці урядів, які держать у руках не владу, тільки пера. Між суспільністю й соймом щораз більше поглиблюється пропасть. А коли вона зовсім розгорнеться, тоді над усім демократичним і парляментарним устроєм появиться опирний знак запитання. Парляментаризм взагалі працює помалу, тяжко здобувається на рішення і з нечуваною трудністю видобуває зі себе елемент сили. Більшість партій не посідає дійсно зорганізованих кадрів і не притягає до себе нових цінних співробітників. Польща має устрій ще найбільше подібний до олігархії. Вправді тих 444 тиранів дістається до влади не шляхом вирізання своїх попередників, ані иньшим насильством, тільки виборами, — та се не зміняє факту, що від хвилі вибору до вигасненння мандату посли стають удільними володарями, фактично перед ніким неодвічальними. Контури між правицею й лівицею затираються і замотуються, та з того не твориться синтеза, тільки якась виялозена колективність з конечністю компромісів і півдецизій, — а все те лиш гальмує енергію. Уряд, залежний від припадкової й необчислимої більшости голосів, не береться до жадної засадничої праці й держиться — рівновагою неприхильности до нього та через те не має ніякої моральної сили. Таким чином „наша власна конституція ріже нас тупим ножем". І попадаємо в мертвоту, пасивність і маразм.

Причина того в моральнім стані польської суспільности. Вже в старій Польщі звязь між суспільністю й державою була дуже никла. Вправді моральне відродження зачиналося, та розбір Польщі перервав його. Геройські пориви в часті неволі витворили пропасть між „шаленими" й „розсудними". Радість ізза відзискання незалежности тревала всего кільканайцять днів. Шалена партійна заїлість вже в перших місяцях довела до того, що в горячкову працю над будовою держави не втягнено численних верств суспільности й навчено їх відноситися до держави з нехітю тай навіть саботувати її надзвичайно важкі починання. І сталося, що наперекір фактам та історичній правді побіда не увійшла в свідомість Поляків, а моральний стан польської суспільности уформувався на взірець психіки побіджених: держава має в суспільности настрій без певности себе, без запалу, без гордости, без довіря у власні сили. Вправді є в Польщі й немало таких людей, котрі уважають себе горожанами, а не „льокаторами" держави, одначе вони розпорошені й не зібрані в ніяку більшу організацію, шарпаються безуспішно і що дня, що години стверджують тільки безплідність своєї шарпанини. Не творять фактів, самі деморалізуються і не притягають иньших до своїх праць.

З тою пасивністю суспільности боротися поодиноко — неможлива річ. А та пасивність то каліцтво, з котрим в нових часах не може жити ніяка держава. Нема у нас організації опінії. Тільки організація з ясними цілями може боротися й виборoти иньше життя. Історія не має обовязку, достарчувати Полякам в кождім часі щасливого збігу обставин...

Зі змісту тих думок ясно, що коли аналіза теперішного преміера виказує поруч слабих місць також сильні, то синтези він щойно шукає, а бодай не мав її тоді, коли був ще публіцистом і писав отсі думки.

—o—

Арештування і процеси селян в СССР.

Реквізиції збіжа і пятикратні кари.— Кара смерти за спротив сов. властям.

В 17 ч. московської „Правди" з дня 16. квітня ц. р. читаємо: В Рубцовськім районі (на Сибірі) заможні селяне („кулаки") стали отверто виступати проти представників влади, котрі виконують постанови о „пятикратном дообложении злостных несдатчиков хлебных излишков". В деяких селах Барнаульської округи „кулаки" вийшли на вулицю і разом з „подкулачниками" та „горлопанами" силоміць не дозволяли на описи майна, побили внескодавців постанови про „дообложение" та уповномоченого по хлібозаготовкам. — В розмові зі співробітником „Роста" заступник краєвого прокуратора тов. Лисин сказав: Слідство в усіх тих справах ведеться прискореним темпом і небаром буде покінчене. Виновники арештовані і сими днями стануть перед пролетарським судом. Всі вони обвинувачені по 59 статті карного кодексу, котрою в особливих випадках передбачена „высшая мера социяльной защиты" (читай: кара смерти. — Ред.).

Ті відомости комуністичної преси дуже характеристичні: проти большевиків виступають не тільки зажиточні селяне, але й біднійші („подкулачники" й „горлопани"). Свідчить це також, що доба т. зв. воєнного комунізму там ще не минула. Змінилися тільки назви: замість „развйорстки" йде відбираня „хлебных излишков" з „пятикратным дообложением" і з вишою мірою „социяльной защиты".

Незнання Бога се найбільше лихо держави; захитати релігію — значить знищити основу суспільности. (Плято).

І. Католицький Зїзд

Словянської Академічної Молоді в Кракові 12. — 16. IV. 1929 р.

(Короткий звіт з нарад і деякі резолюції).

Крім Поляків і Українців взяли в цьому Зїзді участь Словінці, Словаки, Хорвати й Чехи, і як гості представники російської та французької катол. молоді. Болгари й Росіяне прислали привитальні письма з оправданням своєї неприявности.

Зїзд відбувся з ініціятиви польського катол. академ. т-ва „Одродзенє". Ідеольоґічною підставою зїзду був католицький універсалізм та всесловянський солідаризм, що випливає з природних статичних прикмет і спільних цілей та заінтересувань словянського католицького світа. Мета зїзду: осягнути порозуміння і єдність ріжних словянських народів для спільної акції збогачення словянських катол. духових цінностей і підготовки приєднання відлученого словянського християнства до одної вселенської Церкви по думці Христової засади: Щоби всі були в єдности.

Зїзд витали сердечними словами: Епископ-суфраґан краківський Роспонд, ректор крак. університету Калєнбах, о. проф. і декан теол. виділу Міхальский, французький представник о. Пеллєтіє, представники молоді чеської, словінської, української й словацької, всі в своїх матірних мовах.

Зїздом проводив д-р Орліковский, б. президент міжнародної катол. студентської федерації „Pax Romana". Реферати виголошували: о. Кнеблєвский „Про конечність співпраці словянських католицьких академічних орґанізацій (по польськи), д-р К. Матуляй (Братіслава) „Перегляд катол. руху серед словянської академ. молоді" (по словацьки), д-р Г. Дембіньский „Роля словянських народів в розвитку християнської цивілізації" (по польськи), д-р Stéde (Любляна) „Про інтелектуальну співпрацю катол. словянських академічних орґанізацій" і цілий ряд поменших орґанізаційних рефератів пп. Собанського, Крушинського, маґ. Мілєского, д-р Дурчанського. Офіціяльними мовами зїзду були матірні мови всіх делеґацій і французька як помічна.

Зїзд ухвалив ряд ідеольоґічних і орґанізаційних резолюцій. Постановлено створити постійну інституцію Словянських Католицьких Академічних Зїздів, що відбуватимуться по черзі в ріжних словянських центрах. (Маніфестаційний Зїзд Катол. Словянської Студентської молоді відбудеться ще в сім році від 1—3 липня в Празі в звязку з ювилейними торжествами в тисячліття смерти св. Вячеслава. Другий орґанізаційний Зїзд має відбутися в 1930 в Любляні словенській).

В ціли обопільної лучности й інформації покликано сталий Секретаріят словянських катол. акад. орґанізацій з тимчасовим осідком у Кракові. Завідуючим і предсідателем Секретаріяту вибрано д-ра Генрика Дембінського, сестрінка нашого Митрополита, Преосв. Андрея Шептицького. В ряді інших резолюцій намічено ціли, засоби й напрямні для поодиноких, тепер уже зґрупованих орґанізацій. Замітніші резолюції слідуючі:

І. Конґрес Кат, Сл. Акад. М. постановляє: Національні катол. студ. орґанізації розвинуть згідно з Енциклікою Rerum Orientalium інтензивну діяльність з метою глибокого вивчення проблеми Сходу, зокрема з метою поширення ідеї єдности всіх християн на лоні катол. Церкви. Зїзд взиває всі слов. кат. акад. орґанізації випрацювати специфічно словянські цінности, виходячи з точки погляду живучого й активного католицизму, якого зовнішний вислів всім спільний, та черпаючи цілу

хим Василевич — якийжеж це, кажу, факт, як не недостача господарности, бюрократизм і позна недостача уваги на апарати?

—Правильно! Неприличність! Не позволити! — дійшло зза недалеких дерев.

Предсідник тоді мов зрозумів, що справа не як слід. Зрозумів тому, що очі в бабусі Явдохи щось уже вже стали бігати. Спробував намацяти під собою твердий ґрунт, та було вже пізно.

— Та й ми не Америка, щоб апарати марнувалися, ржавіли й псувалися. І треба, товариші, підприняти кроки, бо бо без кроків ніщо не важне... Правильно кажу?...

— Правильно! Правильно, чортові собаки! — не видержав Степан Кочерга. — Но пішов — досить! Пішов! Зачинайте ліцитацію, дорогий кермуючий товаришу!

— Справедливо! Зачинайте ліцитацію! Все розуміємо! Спротивів нема!....

— А може хто здержався — слабо перервав Трохим Василевич.

— Нема таких! Дурнів покищо нема!

Внесення приняли одноголосно. Ліцитація відбулася при рідкій активности. По годині розпродали всі апарати й винесли зі стриху сільради за тучними оплесками вдячної авдіторії.

—o—

життєву силу з повноти життя й науки Катол. Церкви.

З огляду на поручення Апостол. Столиці, Св. Отців: Льва XIII., Бенедикта XV. і Пія XI., весь кат. світ повинен взяти участь у здобуттю людства для Христа — та з огляду на се, що словянські народи в сучасний мент особливо зобовязані взяти участь у сім змаганню:

І. Конґрес Кат. Слов. Акад. Мол. взиває всі словянські кат. орґаніз. по змозі сил своїх якнайінтензивніше працювати в користь Місій.

І. Конґрес Кат. Сл. Ак. М. взиває всі слов. катол. орґанізації поборювати російський большевизм, який в першу чергу загрожує духовим вартостям словянського світа і в тій ціли створити спільний фронт боротьби з большевизмом інформуючи себе взаїмно про загрозу большевицької пропаґанди в ріжних словянських краях та виміннючись засобами протибольшевицької катол. діяльности. (Вражіннє зі зїзду сподіємося подати в „Н. Зорі“).

Учасник Зїзду.

——o——

Хто такі евразійці?

В науковій частині „Нової Зорі“ подали ми свого часу докладний зміст реферату одного з евразійців українського походження. Одначе той реферат обговорював тему далеку від сучасної політики й особливо їх відношення до большевизму. Тепер подаємо характеристичні закиди, які робить евразійцям рос. публіцист Андрій Луганов у дневнику „За Свободу“ статті під острим заголовком „Умные отравители“.

Дійсна суть евразійської науки мало кому відома, а багато в тій науці такого, що представляє поважну небезпеку і тонку, сильно ділаючу отрую. В їх орґані „Евразія“ появилася передовиця, котра не тільки не відкидає (большевицької) революції, а навпаки,— утверджує в вірности Новій Росії. Таким чином евразійці стають співробітниками совітського правительства, хоч треба признати, що їх характеристика еміґрантських ґазет і настроїв спритна і почасти справедлива. Найсильніше в евразійців те, що вони рахуються з фактами і змагають від того, що є, до того, що повинно бути. В тім можнаби зрозуміти їх шлях. Але приняти його за свій не вказане для того, що евразійці в тім, що тепер істнує в Росії, бачать початки ціннього здійснення завдань будуччини. Не вказано ставати на їх путь ще й тому, що вони твердять, немовби треба тільки удосконалити те, що є в Росії, а з того вийде те, що повинно бути — значить одобрюють і методи большевиків. Тимчасом те, що є в Росії, то велике зло, жах і тяжка її болізнь, а те, що повинно бути, се очищення й уздоровлення її хорого орґанізму.

Евразійці знайшли свій шлях, еміґрація ще мучиться, шукаючи його дальше. Довге шукання усипляє, ослаблює і навіть псує. А все таки не вільно йти евразійським шляхом лише тому, що він — — „шлях“, а не стежина, бо той шлях веде також до комунізму, тільки в иньшій формі. А в компромісах нема спасення, коли ходить о життя або смерть.

Хоч евразійство має також розумні й сильні місця в своїй науці, то все таки воно тільки низький і недостойний компроміс (з большевизмом), гірша форма „сотлашательства“. Евразійство се соблазнь. Звертаючи очи на схід, воно малює блискучу будучність Нової Росії, але ціна тих привидів покажеться щойно в далекій будуччині. А тепер евразійці будують тільки ще оден „міст для ослів“ — міст з еміґрації до большевії. Важко соблазненим, змученим, утомленим і непідготовленим розібратися в тонкій струї евразійських софізмів.

Сучасні софізми.*)

Чи Рим се „чужа влада“?

Один лівий французький журналіст написав: „Кардинали (французькі)... це представники чужої влади“, а мехіканський президент Калєс в часі переслідувань говорив: „З хвилею коли священики в душі ставлять Рим понад льояльність до своєї держави, вони присягають чужій владі“. Значилоб, що папа, це чужий володар і коли католики йдуть по його вказівкам, вони зраджують національні інтереси...

Притляньмося близше цему софізмови, одному з небезпечніших. „Найбільшим нещастям для політика, сказав й. де Местр, ще слухати чужої влади“. Для наших противників та чужа влада се папа. Голова Католицької Церкви це чужа влада, кричать вони завзято, при чім стають націоналістами в релиґійних справах, навіть ті, котрі політично висслугуються Москві. Але що иньшого слухняність наших екстремістів для політичних інструкцій III. Інтернаціоналу, а що иньшого послух католиків для духових та моральних вказівок св. Отця. Ніякий парід не може вважати останніх вмішуванням чужої влади.

Бо чужий є той, котрого національні інтереси не тільки відмінні від наших, але можуть бути або стати навіть суперечні. Ті інтереси повинні бути дотого ще однородні (того самого порядку) з нашими. І тут саме криється софізм: Влада духова і влада дочасна находяться на двох ріжних площинах. Католики це не держава в державі, — вони Церква в державі. Церква, а тимсамим і св. Отець, не є для держави чужа влада. Це тільки *иньша* влада, котрої виконування ніяк не противиться нормальному істнуванню дочасної влади. Навпаки, вона навіть помагає їй та скріпляє її, коли ся дочасна влада бажає вдійснити загальне добро.

Як можна називати духову владу чужинною, коли вона виходить тільки на добро народам? Вона, як з одушевленням заявив Конт, повздержує від надужить дочасну владу й діє на неї успокоююче. А наш противник Вольтер у своїх „Essai sur l'histoire“ писав: Інтерес людського роду вимагає якихсь вудил для повздержування пануючих та для захисту життя народів: це вудило релиґії моглоб бути, може на основі загального порозуміння, в руках папів“. Не во гнів Вольтерови, це вудило таки є в руках папів, тільки не через порозуміння світських урядів, але з Божої установи, як і личить духовній Владі. Добродійство тої ролі признане всіми. Отже ця влада для ніякого народа не є „чужою владою“.

Чиж саме отся універсальність так не подобається нашим противникам? Невжеж тільки таку духову владу признавалиб вони, котра вивісилаб національний прапор? Цеж булаб неймовірна нісенітниця. Абсолютна правда з конечности мусить бути універсальна. Вона має бути виражена єдиною доґмою. Вона повинна оснувати непорушиму мораль. Цеж таке ясне! Навіть найзавзятіший націоналіст, котрий слушно домагається національної політики, національної літератури, не буде настільки засліплений, щоб домагатися таксамо національної науки. А коли признаєте універсальність правдам фраґментаричним або навіть потрібним науковим гіпотезам, то чому відмовляєте її правдам моральним, правдам вічним і абсолютним? Хіба що приймете, що є національні боги, римський пантеон, старий бог німецький і т. д. Один Бог дав один закон, обявив одну правду, а на її сторожі поставив одного Пастиря. Католицтво — це універсальність.

Католицька Церква, держителька Божої Правди, обовязана голосити її всім народам, не є для ніякого народу чужа, бо вона є понад народами. Вона не чужа для них, бо всім приносить добро і найвзнесліші їх інтереси боронить. Державний уряд, який має на ціли добро загалу, може знайти в ній тільки найбільше благодійну й наймогутнішу поміч. Тільки такі уряди, що нехтують добром загалу, уряди жадні тиранії, можуть вважати Кат. Церкву чужою владою. Це буде для їх народів найбільшим лихом.„Тодіж на оборону людям стануть тільки закони й обичаї їх краю: закони часто нехтовані, обичаї часто зіпсовані“ — не хто иньший сказав це, а Вольтер ("Essais").

*) Під наголовком „Sophismes du temps présent“ містить паризький „La Croix“ серію статтей Runoel-a, з котрих одну подаємо тут в перекладі, бо має вона й для нас, mutatis mutandis, актуальне значіння.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Місійний Папа. За понтифікату Папи Пія XI. повстало 78 нових місій. Історія місій не виказувала ще такого світлого поступу. Конґреґація „Пропаґанди“ заряджує сьогодні 435 церковними територіями, перед 7 роками тільки 357. Найхарактеристичніша риса діла останних 7 літ на місійнім терені те, що заряд церковними територіями в місіях доручено 10 автохтонним епископам, а саме 7 в Китаю, 1 в Японії, 2 в Індіях.

Тисячліття смерти св. Вячеслава. Торжества звязані з 1000-літнім ювилеєм смерти св. Вячеслава починаються 15. травня і треватимуть до 10. жовтня ц. р. Чехословацькі залізниці признали для участників ювілейних торжеств 33—50% знижки на залізницях.

Католицьке життя в Злуч. Державах. Пресова агенція „National Catholic Welfare Council“ повідомляє, що національна рада католицьких мущин північно-американської Унії, створила центральну орґанізацію для справ католицької публичної апольоґетики, що в поширюванню католицької науки буде послуговатися м. и. радіом. Ціль сеї інституції: добування певних інформацій про всі твори, які відносяться до католицької віри, інформування про спеціяльні трудности, з якими боряться католики поодиноких держав Унії, повідомлювання всіх тих, які бажають одержувати католицькі апольоґетичні письма, уміщування методів поширювання катол. апольоґетичної літератури і вкінці вибір відповідних авторів. „The Universe“ доносить, що недавно поширено серед католиків Півн. Америки оден міліон примірників твору п. з. „Віра наших батьків“, пера бл. п. кардинала Ґіббонса. Твір сей, написаний ще тому 50 літ, а перевиданий тепер професором вашінґтонського університету Др. П. Ґільдеєм, нині таксамо актуальний, як перед літами. Кард. Ґіббонс був одним з найдіяльніших апостолів конверзійного руху.

Наклади релиґійних журналів в німецькій мові (катол. є 197, в тім 24 місійних) по найновіщій статистиці Шперлінґа такі: Боніфатіусблят — 450.000, Дер Фолксферайн — 400.000, Ді Вельтмісіон дер кат. Кірхе — 300.000, Меннерапостолят — 225.000 і т. д. і т. д. З протестантських релиґійних в німецькій мові (всіх 360 назв) найбільші наклади мають: Нім унд ліс — 265.000, Фір алле — 156 тис., Фріденсґльоке — 135.000, Фір Юнґ унд Альт — 110.000 і т. д. Старокатолицьких релиґійних журналів в Німеччині є 13, жидівських 38.

Монастир — музеєм. Переслідування релиґії в Совітах не припиняється. На днях замкнено і переказано на музей славний Богоявленський монастир у Москві. Се найбільший монастир православний в цілій Росії.

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Перший наш хор в Галичині

В соті роковини його заснування в Перемишлі (1829—1929).

Колись давно ще як ми мали державу, то при наших більших церквах, особливо в княжих столицях, мусіли бути хорові й музичні центри. Та згодом прийшла руїна нашої державности, яка захопила також усі области нашої культури. Тим важніщі повинні для нас бути хочби найскромніщі згадки-спомини про початки відродження на ріжних областях нашого сучасного культурного життя.

В історії мистецтва й літератури нераз лучається, що огнище нової творчости твориться поза столицею, здалека від великої товкітні її життя, серед іділичних відносин провінції. Такі провінціяльні огнища мають у собі особливу принаду; є в них щось з романтики старо-римського Тускулюм, і сей чар романтики підносить ще иноді гарне природне положення та нерідко старинний характер города.

Типом такого центру являється пр. в Німеччині Ваймар доби Ґетого й Шіллера. Історія української духової культури також може почванитися дечим подібним. Ось саме на полі літератури: Харків та Полтава в перших роках XIX. ст., а на полі музики не богато пізніще анальоґічне явище: Перемишль.

Старинний княжий город положений романтично на узгірю, над „срібнолентим Сяном", не надто далекий від „Бескидів зелених", уже своїм фантастичним виглядом, відмінним від шабльону пересічних міст, міг принаджувати фантазію поета. В додатку старинности города запліднювали уяву народа в багатство леґенд, з яких, що правда, як то в нас буває, чимало затратилося невикористаного думками й руками мистців.

І саме отсей город став скоріше нашим музичним центром, заки у Львові прокинулися перші познаки українського музичного руху, розуміється такі, які принесли щось історично і мистецько цінного. В цьому році припадають саме соті роковини того музичного „галицького відродження". В сій скромній статейці хочу пригадати нашій суспільности сю одну з найважніших подій в історії нової української культури взагалі, а мистецтва з окрема.

Спеціяльно нам Галичанам спомини сих часів повинні бути дорогі. Ми з особлившою насолодою нагадуємо собі часи нашого літературного відродження, як отся його ідеольоґія розвивалася, боролася з перешкодами, упадала і знов росла. Отже перенесімся думкою в ті часи наших перших музично-культурних посівів на Галицькій Україні. Історія музики зове ті часи звичайно післяклясичними, бідермаєрівськими.

Ініціятором нашої галицько-української культури був перемиський еп. **Іван Снігурський,** заслужений також на инших ділянках нашої культури. Заки надів перемиську мітру, був він сотрудником і потім парохом церкви св. Варвари у Відні, тої церкви, що разом зі своїм конвіктом „Барбареум" відограла таку важну ролю в початках галицького відродження. Можна собі уявити, що значило музикальній особі — а таким був Снігурський — жити в тих часах у Відні. Бож саме тоді Беетовен доходив до зеніту своєї творчости. Але також спеціяльно для Українця було тут одно дуже важне. Именно на дворі ґр. Андрія Розумовського тодішнього российського амбасадора, відомого з життя Беетовена, був знаменитий хор самих наших наддніпрянських сил, що виконував взірцево твори Бортнянського в каплиці российського посольства. 1809 р. замкнено ту каплицю, а хор ґр. Розумовського одержав дозвіл співати в церкві св. Варвари від тодішнього пароха Ольшавського, якому сотрудникував Снігурський. Перший виступ сего хору виключно з творами Бортнянського викликав загальне одушевлення. Відтоді починається систематичне плекання музики Бортнянського в тій нашій церкві. А дальше самі питомці „Барбареум" ідуть за приміром хору ґр. Розумовського. Тимчасом Снігурський стає парохом у св. Варвари і займається печаливо церковним хором. Та не довго, бо вже 1816. стає епископом у Перемишлі. З Відня везе він зі собою цінні спогади тамошніх музичних переживань. Приїхавши в рідний край, застає оден величезний музичний обліг, який щойно треба було переорати та засіяти зерном культури. Зокрема церковний спів плеканий тоді виключно дяками в формі самолівки, представляв сумний образ занепаду. Так звана „ерусалимка", як її все ще тоді звано, в тодішній стадії не мала в дійсности вже нічого спільного зі старинними напівами східної церкви, а тим менше з їх ерусалимськими прототипами. Судячи по кількох доси захованих фраґментаричних кодексах, писаних переважно досить недбалою ірмольоґійною нотацією — можливо, що се були які льокально-галицькі дяківські напіви. Та в кожному разі так, як вони там стоять, є вже сильно покалічені та занечищені відпадками ґіршої італійщини XVIII ст., очевидно ще й браної з другої руки, через Польщу. Наше новітнє ухо уже досить привикло до сего, що церковний спів мусить бути поважно настроєний, тому в сих псевдо-ерусалимках 1810-их та 20-их років неодна мельодія, надто скочна в ритмі, неодна фіорітура чи каденція звучалаб нам досить смішно та неприродно.

Снігурський починає ставити перші кроки своєї музично-культурницької діяльности. Кличем на часі стає ось що: заступити псевдо-ерусалимку иншою церковною музикою, вправді „штучною", себто опертою на західно-европейській техніці, але все таки куди достойніщою, бо початою з духа правдивої релиґійности та натхненою ґеніем музики таки нашого рідного маестра: Бортнянського. Одначе боротьба з музичним старовірям не відразу увінчалася побідою. Багатьом видавався клясичний фіґуральний спів — кажучи мовою Івана Вишенського — „латинською прелестю" і мало-що не замахом на обряд. Тимчасом ті старовіри, що свято вірили в первісність „ерусалимки", ані не прочували, що якраз на місце тої вже не чисто-нашої, а спольщеної самолівки приходять твори того геніяльного, по европейськи образованого Українця, що саме вчинив зворот до правдивих старокиївських напівів, лише стилізуючи їх у дусі клясичного контрапункта.

Остаточну побіду відніс невтомний піонір Епископ Снігурський аж памятного 1829 р. Ся подія се заснування першого на Галицькій Україні взірцевого церковного хору при перемиській катедрі св. Йоана Хрестителя. Вивчення та провід хору обняв Німець, спроваджений з Брна, Альойз Нанке, відтак знімчений Чех, Вінцент Серсаві, бо тоді межи своїми людьми ніхто ще не найшовся з відповідним музичним образуванням. Перші виступи нового хору з творами Бортнянського відразу викликали нечувану сензацію, а запал до клясичного фіґурального співу зростав швидко. Таким робом Перемишль став колискою культу Бортнянського на Гал. Україні і колискою сучасної галицької музичної культури взагалі. Як кілька десяток літ опісля вплив наддніпрянського письменства, головно Шевченка скріпив галицьке відродження перше й друге, так і тут наддніпрянський духовний композитор заплідднив галицьке музичне життя. За приміром Перемишля Львів пішов щойно згодом, а відтак культ Бортнянського розійшовся по всьому краєві.

Та репертуар перемиського хору не обмежувався до церковної музики — що більше, навіть і в церковній ділянці не тільки до нашої. Звичаєм типових німецьких „культуртреґерів" ширили в нас згадані заграничні дірігенти твори всесвітніх кляснків, як духовного так світського характеру. Уступи з ораторій та опер Моцарта, Гайдна, Керубінія, Россінія, дрібні хорові пісні Конрадина Кройцера, Вебера, й Шуберта, а в міру зложення аматорсько-театральної трупи правдоподібно навіть легкі співогри Венцля Міллера були тоді на денному порядку. Свідчать про сю музичну культуру фраґменти кодексів, збережені досі в родині покійного композитора о. Віктора Матюка в Гуті Зеленій коло Рави.

В перемиському хорі сопрани та альти по старому клясичному звичаєві обсаджувано не лише жіночими, але також хлопячими силами з ґімназістів. Між ними зустрічаємо імена Михайла Вербицького та Івана Лаврівського, пізніщих наших знатних композиторів. Сі два творять властиву „перемиську школу". Їх духовна музика розвинулася під впливом Бортнянського, а світська під впливом висше згаданих німецьких та італійських взорів. І як небудь новітня українська, а зокрема галицька музика пішла иншими шляхами — то все таки заслуг тих скромних і вчасних перемиських сівачів не знівечить і найбільш надуте музичне мудрагельство. Осмішиться воно радше перед простою, нехитрою, але прямо з серця пливучою піснею нашого старосвітського перемиського покоління.

Борис Кудрик.

——o——

Поворот бібліотечно-музейних цінностей

„Народ. Дому" і „Ставропігії" до Львова.

Як повідомляє львівський „Русскій Голос" (1929 ч. 31), справа музеїв „Н. Дому" і „Ставропігії" покінчена. Музеї вже звернені їх законним власникам і находяться у Львові в розпорядженню згаданих інституцій. „Справедливість вимагає відмітити з признанням, пише „Р. Г.", що в данім випадку оба правительства: польське і радянське, від котрих залежав зворот музеїв, виявили багато коректности у відношенню до наших установ. Польське правительство, як могло, помагало відзисканню музеїв. З другої сторони, як виясчюється, радянське правительство, познайомившись з правдивим станом річей, не робило перепон" Тепер треба побажати, щоб оба музеї були як найскорше впорядковані та стали доступні для ширшого загалу.

——o——

Нові книжки

Д-р мед. Роман Ґоцький: ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНИЙ ПЛЄБІСЦИТ. Бібліотека „Ми молоді" ч. 5. Відбитка із „Нової Зорі" чч. 1—2 та 3 за 1929 р. Львів 1929. XVI⁰ ст. 16.

Д-р І. Масарик: ПРО ЕТИКУ Й АЛЬКОГОЛІЗМ. За дозволом Автора переклав із чеської мови М. Чайковський. Бібліотека „Ми Молоді". ч. 6. Рогатин 1929. VIII⁰, стр.34.

Відкритий лист

до українського громадянства в Польщі.

За останніх пять літ уже вдруге шаліє публіцистична буря над мою головою. В осени 1924 р. умістив я був у „Ділі" довшу статтю на тему необхідности українського університету в Польщі. Хто сьогодні її прочитає, той з дива не зможе вийти, чому тодішня українська преса (з самого „Діла" починаючи) обсипала мене за неї пляґарою грязюки, наклепів й інвектив. Тієї, сьогодні вже історичної, статті й її думок я не лише не соромлюся натомість, чи тодішні мої неперебірчиві противники можуть тепер мати таке саме самозадовоління. Та на жаль, не вважаючи на сей досвід, наші політичні й публіцистичні методи досі не змінилися на ліпше, радше навпаки. Доказом сього нова хуртовина, що її в сих днях підняла проти мене частина української преси у Львові, за мій відчит у варшавськім „Інституті дослідів національних справ" 12-го с. м. на тему: „Десять літ українського питання в Польщі". Повний текст відчиту з широкою документацією, призначений до оголошення в однім із польських місячників, натомість для інформації українського громадянства короткий хід моїх думок подала „Нова Зоря" у ч. 30 (233). Із одного і другого кождій неупередженій людині повинно бути ясно, що диктований бажанням послужити українській національній справі був мій відчит у біля 3/4 свойого змісту діймаючою критикою польського відношення до Українців та посередним оправданням політичних настроїв і тактики сих останніх, та що він цілком не входив у питання практичної розвязки польсько-українського конфлікту на будуче.

Тимчасом зайшла річ у ніякім культурнім громадянстві неправдоподібна. Наперед „Діло" (ч. 88) принесло обемистий (155 рядків!) допис з Варшави І. Кедрина, де *ні в одній стрічці* не подано змісту відчиту, а все заповнено уличною лайкою, наклепами і брехливими інсинуаціями. У слід за ним пішов посол Д. Паліїв у „Новім Часі" (ч. 45), кількома октавами перевисшаючи одначе свойого клюбового секретаря в доборі плюгавства призначеного на затоплення мене. Фальшуючи безсоромно зміст мого відчиту і перекручуючи мої думки, він жаліє, що я все ще рахуюся до української нації та доходить до візвання академічної молоді, щоб трактувала мене як національного ренеґата й заперечила мені права („корита") бути безплатним доцентом української історії на польськім університеті. Появилося се в обох тих орґанах, де день-два раніше читалося жалісні скавуління на (цитую більше характеристичні вислови): затроєне бацилями морального розкладу громадянське життя, де розпаношилося наклепництво, зависть, ненависть, підзорливість, еґотизм, інтриґанство, автократичність, бажання кождого нелюбого знищити, „унешкідливити", примітивна нетерпимість людей, у яких всі засоби є добрі і допускаємі і т. ин. і т. ин. (пор. статтю „Сумні признаки" в 87. ч. „Діла", та „На актуальну тему", підписану самим Д. Палієвим в 41 ч. „Нового Часу").

Полишаючи мойому правному дорадникови рішення, чи, як і де можна або оплатиться заставити панів Кедрина і Палієва, щоб доказали правдивість своїх тверджень, зглядно згідність своєї „оцінки" з фактичними моїми „злочинами", маю одно мале прохання до українського громадянства, зокрема до його академічної молоді — щоб вони були ласкаві здержатися з власним осудом справи до недалекої хвилини, коли мій відчит, у ґарантовано автентичнім тексті, появиться в українській мові і буде загально доступний. Я зажадав негайного звороту манускрипту з Інституту, щоб його під контролею перекласти і видрукувати. Все те станеться в можливо найблизшім часі. Тоді я сам попрошу наших найвизначніших, а мені особисто чужих громадян, щоб основно, по документам, розглянули справу і рішили, чи я у своїм відчиті допустився національного ренеґатства. І вже тепер заявляю: якщо тільки один голос потвердить сей закид, то я, мимо своїх 54 літ життя і 34 років письменницької і громадянської праці, з усею готовістю увільню суспільність Кедринів і Палієвих від прикрости уважати мене за їхнього компатріота.

С. Томашівський.

Львів, 24. квітня 1929.

Збірна заява

Щоби брехня не ширилася!

Велику кривду заподіяв нам „Громадський Голос", помішуючи злобний наклеп, будьтоби ми, громадяни з Ременова і Вислобік, пов. Львів, наміряли зрадити свою гр.-кат. віру. Прилюдно заявляємо, що ми такого наміру не мали, та що ми все готові за свою гр.-кат. віру життя віддати.

Кіндрат Сушко, Іван Мельник, Олекса Бень, Михайло Якимів, Іван Кузьмський — громадяни Ременова. Василь Бахор, Сенько Сушко, Михайло Дедик — громадяни Вислобок.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

АНҐЛІЯ. Партія Праці („Лейбур") оповіщує в своїй виборчій програмі, що коли побідить при виборах, то утворить — ще небувале міністерство спорту. В часі, коли в Анґлії є мільони безробітних нуждарів, тільки аґітується так в ціли позискання голосів спортовців. Якбн так зробола консертивна партія, то бувби крик в цілім світі, а поступовцям все вільно.

НА БАЛКАНІ ЗНОВ ДИМИТЬ. Під сильним натиском Анґлії та Франції прийшло сяк-так до наладнання відносин між Італією й Югославією. Нараз зовсім несподівано в „Джйорналє д'Італія" появилася публікація „документу", котрий той орґан називає безсумнівно автентичним, а котрий, колиб так було, сильно компромітувавби югославянський уряд. Той „документ" се інструкція, яку мав розіслати югославянський уряд бандам „комітаджів", що приготовляються до якоїсь більшої повстанчої акції, як виходилоби з тої інструкції. Зміст її такий: Головна робота „комітаджів" се руйнувати противника на його задах. В тій ціли мають вони переодягатися в одностроі ворога й ширити жах та розвал у чужій країні. До „комітаджів" приймати людей здорових і безоглядних та жорстоких, одначе не позбавлених „національної" моралі... Вони малиб затроювати студні, убивати людей у чужім краю, висаджувати доми і шпіонувати. Противників бити безпощадно. Поведення їх „уподібнене" до подробиць, напр.: коли нічю підходять до ворожого села, а загавкають собаки, то мають відповідати їм також гавканням. Підійшовши блише, мають убивати собак — разом з господарями. Преса пише, що се зовсім невиключена річ, що балканські „комітаджі" дають своїм членам такі інструкції, одначе на загал панує сумнів, чи такі інструкції видав уряд. Та „Джйорналє д'Італія" твердить рішучо, що се цілком правдивий документ, що він підготовляє спеціяльно боротьбу з Мадярами і що орґанізація „комітаджів" на угорській території вже зачалася. Лондонський „Таймс" пише, що білгородський уряд спокійно перечить, немовби він видав такі інструкції.

РОМУНІЯ. З Букарешту доносять: Урядовий комунікат повідомляє, що премієр Ромунії Маню приняв у Клявзенбурґу візиту німецького ґенерала фон Зекта. До того замічує орґан „Кувантул", що ґен. Зект прибув автом з Чехословаччини в товаристві князя Гайнріха XXXVI. фон Райс, пп. Чунке та Кляйна. Перебув у Клявзенбурґу три дні. Там пізнав його оден б. високий австро-угорський офіцир на вулиці і питав, чи може його відвідати. На те перепросив його ґен. Зект і сказав, що не може приняти ніяких візит. Про ціль приїзду Зекта поширилися ріжні припущення, але ніхто не знає ні чого він приїздив, ні про що конферував з премієром Ромунії.

КИТАЙ. „Орієнт" доносить, що китайський національний уряд в Нанкіні дуже остро переводить боротьбу з большевизмом. В останнім році розстріляно в Китаю около 100.000 большевиків, а в фабриках засуджують на кару смерти кождого, хто признається до комунізму.

—o—

Сталін про Троцького

На запит кореспондента „Півн. Амер. Часописного Союза" п. Чолертона, чи Сталін не уважавби вказаним відповісти серією статтей на статті Троцького, відписав Сталін листом з дати Кремль, 22. березня: Поважаний Пане! Я вже відповів на такий запит директорови Аґенції ТАС, Долецькому: „Не маю часу займатися дурницями". На Ваш лист кажу Вам те саме. Не маю ні часу, ні охоти, займатися маленькими клеветами, котрі поширює Троцький. Великий рос. письменник Писарев сказав: „Слова й ілюзії минаються, факти остають", Се можна й тут примінити. Сплетня і клевета минуться, факти остануть. А ті факти показують, що совітська Росія (цікаве, що Сталін не каже: СССР., тільки „Росія" – Ред.) всею силою пари йде шляхом упромисловлення й соціялістичної відбудови. І якеж значіння можуть мати клеветничі статті Троцького в порівнанню з тими великими фактами? — З поважанням

І. Сталін.

Так тепер говорять провідники большевизму про себе: Закидають собі взаїмно клевету і сплетнярство, бо те саме пише і Троцький про Сталіна. Ріжниця між ними тільки та, що Троцький при всім своїм засліпленню вже зоріентувався, що „соціялістичне будівництво" се ілюзія, а Сталін ще думає, що Росія їде всею силою пари до соціялізму.

НОВИНКИ

Слідуюче число „Нової Зорі" вийде вже як святочне, у збільшенім обемі, з датою 5. травня.

В трамваях у Львові зовсім заборонено курити (з виїмком плятформ). Дирекція покликується притім на те, що курення тютюну в нутрі возів шкідливе і що Львів був досі одиноким містом в Европі, де курсували трамваєві вози для курців.

В цілій большевії видають уже на книжочки всі засоби поживи: хліб, кашу, цукор і всякі товщі, зовсім як підчас війни, причім одна родина не сміє дістати більше товщу на місяць як оден фунт! Такий „рай" у „ґарній" державі за Збручем, хоч там уже знищено всяку „буржуазію" а правлять самі „товариші". Буквально в жадній буржуазній державі, навіть найгіршій, народ не терпить так, як у большевії.

Всьо заплатять з народних податків. Родина тяжко раненого больш. аґентом урядника Кухарського внесла домагання, щоб уряд совітів дав їй відшкодування 300.000 зол., а родина вбитого Апанасевичом поліціянта Желязковского зажадала від больш. уряду 150.000 зол.

Фарби, лякери, покости,
артикули господарсько-домові і т. п.
поручає у великім виборі найдешевше

Альойз Гибнер 4—4

Ринок 38.
Телєфон 25-13.

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 411 5-10

Едмунд Рідль

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

ЗАНЯТТЯ 17. ч. „ПРАВДИ“.

17-те число „Правди“ з 28. IV. заняло львівське Староство Ґродське, тому Адміністрація „Правди“ просить того числа не реклямувати.

Сукна, камґарни, коци, колдри, обув готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священників поручає на сплати

„Родоган“ Львів, Ринок 43. Телєфон 15-70.

402 8—15

Буденного усунули з армії. Преса доносить, що ославленого большевицького ватажка усунено зовсім з армії та приділено в характеті малого урядника до комісаріяту земельних справ.

В Холмі розсипаються недавно виставлені великі будівлі, призначені для дирекції залізниць. „Курєр Поранни“ доносить, що чотири могутні комплєкси 9 до 12-поверхових камяниць з гуком потріскали і представляють понурий образ руїни. Їх подротовано як горшки. Мін. комунікації приписує ту катастрофу спеціяльноу ґрунтови і сильним морозам останньої зими. Та чомуж перед будуванням не розсліджено того „спеціяльного ґрунгу“? слушно запитує преса.

Догосподарились. Відколи Росія торгувала з Японією, то все Японія купувала хліб в Росії. Аж тепер по 11 літах „взірцевої“ соціялістичної господарки большевиків дійшло до того, що большевики купили в Японії хліба за 108.000 єн. Гарно „догосподарились“ і „поступово“...

—o—

Біржа

ЗБІЖА.

Пшениця дворська 49.75—50.75, жито галицьке 32.50—33.00, ячмінь гал. брон. 33.00—34.00, ячмінь пастівний 35.50—36.25, овес гал. 29.50—30.00, кукурудза румунська 34.50—35.50, бараболя пром. 5.50—5.75, фасоля біла 90.00—120.00, фасоля колірова 45.00—50.00, фасоля краса 65.00—75.00, горох пів-Вікторія 51.00—55.50.

ҐРОШІ.

Амер. доляр 8.92.00—8.92.50, канад. доляр 8.85.00—8.85.50, чеська корона 0.25.50—0.27.00, австр. шіллінґ 1.25.50—1.26.00, рум. лея 0.05.00—0.05.50, франц. франк 0.34.50—0.34.80, швайц. франк 1.71.50—1.72.00, фунт штерл. 43.50.00—43.80.00, рад. червінець 17.50—18.00.

Рукописів редакція не звертає.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Конкурс на внесення оферт до 12. V. 1929 1) на внутрішню віднову церкви **св. О. Николая у Львові**; 2) на будову другої частини огорожі при церкві св. Николая. Оглянути плян і потрібні пояснення дасть Канцелярія Парохіяльна, згл. свящ. В. Лончина, вул. Жовківська 28. 432 1-2

Пасічник, уміючий робити улії й боднарську роботу, старанно плекає пасіку, може научити пасічництва, вести пасіку або приступити до спідки — тільки зі священником або чесним нашим чоловіком. Адреса: **Іван Гайовський,** пасічник, Jezierzany k. Czortkowa. 431 2—2

До всеч. оо. парохів, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв, о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 368 2-3

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й вилимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 4.6 2—6

Уживайте! Уживайте!
ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ
„ЕЛЄҐАНТ“
АДРЕСА:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51.
433 1-10

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
413 Жадайте цінників 5—12

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосіні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з піря . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 5—25

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

ПОРОШОК
KOGUTEK
ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИ
БІЛЬ ГОЛОВИ
398

Звертати увагу на повищий **фабричний знак!** 3-10

Купуйте на СВЯТА
ВУДЖЕНИНИ
й МЯСА
ріжного роду по дешевих цінах
в одинокій українській фірмі
ТЕОДОРА ПЯВКИ
у Львові, вул. Руська ч. 16.
423 **Тел. 59-74.** 3—3
Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою.

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всілякихнакладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 28 ?

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
139 65-?

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ
І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол. пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проче р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замість готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще. есконт. Замовляти: „Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 16—100

Рукавички, панчохи - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
386 в найдешевше, бо вхід через сіни. 29-50

Видосконален МАШИНИ до виробу: **Дахівки цементової, порожньої** (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.**
поручає:

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акц. у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-КА у Львові, вул. Городецька 2 В. 8-20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Рік IV. Рото здрібсове гуєгаѣем. Львів, неділя 5 травня 1929 Ціна сего числа 40 с. Ч. 33 (236)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

о. ТЕОДОЗІЙ ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

„Смертію смерть поконав"...

Про три теорії невіруючої критики, якими вона старається спровокинути дійсність Христового Воскресення.

I.

Воскресення Ісуса Христа се достойне завершення Його Божественного життя й ділання. „Я маю власть покласти моє життя і маю власть знова взяти його". (Іо. 10, 18). Хто зі смертних міг колинебудь так сказати? А що Христос заповів, те й звершив. Затим Воскресення Христове се наймогутніший доказ Його Божого достоїнства, се печать відвічного родження від Отця, се вінець потвердження і викінчення всіх Його чудес.

Воскресення, це не тільки чудо, але пророцтво й чудо, — бо сам Христос кілька разів за час земського життя передсказав його. Длятого Апостол Павло на тім чуді, неначе на непохитній і найглибшій основі опирає нашу св. віру: *„Коли Христос не воскрес,* — пише в першім посланню до Коринтян, — *марне наше проповідання, марна й наша віра*" (I. Кор. 15, 14). Воскресення Христове, се побіда Ісуса над Його ворогами, світла печать Його Божої сили, запорука й прообраз нашого власного воскресення і прославлення, найгарніший і доспілий овоч відкуплення. Якщо Христос уляг смерти, котра є карою за гріх, тоді Він не поконав ані гріха, ані смерти; тоді Христос не є нашим Спасителем, тоді Його смерть не є заплатою задосить учинення і не є жерелом нового життя.

Коли Христос не воскрес, то замість Богочоловіка, нового Адама, з котрим по відвічним намірам Божим, мала зачатися нова доба в життю людства, не осталоб ніщо, як лише спомин на якогось Ісповідника, що „помер за свої переконання". Тоді понад його тлінні останки історія перейшлаб до порядку, як переходить понад тисячами подібних випадків.

Так отже з правдивістю або неправдивістю Воскресення стоїть або паде і Христос і християнство.

II.

Не дивно, що невірство поборюючи християнство завзято вдаряє на сю найважнішу і рішаючу правду Христового Воскресення. Щоб заперечити сей історичний факт, невіруюча критика здобулася дотепер на три теорії: 1) обманства, 2) позірної смерти Христа, 3) візії.

Обі перші гіпотези нині вже усунено з наукового арсеналу протихристіянських виступів. Нині вже ніхто не каже за Раймаром*), що апостоли заведені зовсім на Ісусі Христі, вже не могли вернути до давних своїх рибацьких занять, бо там чекали їх цілковите убожество і посміховисько. Длятого при замкнених дверях, де довший час нараджувалися, видумали при помочи текстів св. Письма Старого Завіту, нову науку о близькій появі Месії на загальний суд, о його воскресенню і вознесенню. Відтак „зачекали 50 днів", а коли все було належно підготоване, виступили публично зі своєю наукою. Брехні не міг їм ніхто доказати, бо — завчасу укрили мертве тіло Христове.

Справді не знати, чому тут дивуватись? Чи засліпленню, яке викликує вороже до християнства невірство, чи тій наївности, з якою свого часу будь що будь учені люде, хотяйби і сам Лессіґ приймали такі нісенітниці, як „наукові досліди". Що кільком простим рибакам моглаб прийти божевільна думка сплести таку чудесну байку про воскресення Ісуса, се трудно припустити, та кінець кінців можливо. Але щоб вони за те всі пішли *на смерть,* щоб їм увірили тисячі і міліони не лиш Жидів, але й людей иньших народів з ріжною психікою, щоб та чудесна видумана байка стала краєугольним каменем реліґійного вірування і *життя* мілїонів *на тисячі літ,* — се чейже виходить поза границі можливости. І тому ту теорію про обман покинули й невіруючі.

Не меньше безвартісна показалася і друга теорія т. зв. позірної смерти Ісуса Христа. Справді се був дуже мізерний подвиг раціоналізму казати, що Ісус не вмер на хресті, тільки „в летарґу" положено Його в гробі, де Він прийшов до себе і показався ученикам. Поминувши урядове ствердження дійсної смерти Ісуса, поминувши всякі иньші неможливости — але збудженний з летарґу Христос не був в силі розпалити огня одушевлення в душах учеників. Се признають навіть Штрайс і Шенкель*), найзавзятіші поборники Божества Ісуса Христа. Ось їх слова: „Напів умерлий, витягнений з гробу, потребуючий опіки, а на конець умерший не міг зробити на учеників враження побідника смерти й гробу і царя життя".

А дальше, як можливо *без обману й ложи* збудженого з летарґічного сну зробити власною силою славно Воскресшого Спасителя?

III.

Длятого в найновіших часах вільнодумна критика „впала" на зовсім инакший спосіб пояснити *психольоґічно* віру учеників у Воскресшого Ісуса. Раціоналісти зрозуміли, що се абсурд, представляти Христових учеників як вирафінованих обманців, яким рівних не знає ціла історія людства, а притім світ мав би тим обманцям завдячувати найвисші і найшляхотніші цінности, які і якими живе — посідає ціле християнство. Треба отже дати таке пояснення, щоб віра учеників у Воскресшого Спасителя основувалась на непохитнім внутрішнім переконанню і заразом заперечити сам факт воскресення...

В тій новій теорії не воскресення Христа було основою віри апостолів, тільки навпаки — глибоке пересвідчення апостолів, що їх Учитель жиє помимо соромної смерти на хресті, створило сам факт воскресення... Віра й те глибоке переконання про воскресення Спасителя, що так сильно проявляється в перших апостольських проповідях, є „природним наслідком" того психічного стану, в якім найшлися апостоли по смерти Ісуса Христа. Переняті найглибшою любовю і найвищим почитанням для особи Спасителя, не могли ніяк зрозуміти, щоб той, в котрім вони положили цілу свою надію, котрий для них був Божим висланником і очікуваним віками Месією, мав по правді вмерти. Бог не міг так опустити й так завести синівські упования того, котрий все вложив Йому в руки. Той отже улюблений Учитель був безнастанним предметом їх розумовань і розмов у днях смутку й пригноблення, які переживали по Його смерти. Вкінці побачили Його живим, розуміється — тільки в своїй розбурханій уяві, подражненій до найвищого степеня. Буває нераз, що люде діткнені деякими психічними недугами, підпадають улуді, видять особи або річи, чують слова й звуки, яких в дійсности нема. Такій улуді можуть часом підлягати особи навіть зовсім нормальні, а саме у виїмковім пригнобленні, розпуці, подражненні та сильнім нервовім розстрою. Верхом такої злуди є візія. Тоді злуда поодиноких змислів лучиться разом і творить неначе дійсний образ. Чоловік, що попаде в такий стан, є переконаний, що дійсно видів якусь особу, розмовляв з нею як з иньшим живим чоловіком, а по правді все те була — лиш улуда... Ось такій то улуді мали підпасти й апостоли по смерти Спасителя. Будучи в стані найвищого подражнення, пригноблення а заразом реліґійного ентузіязму стали тим самим спосібні до приняття всякого рода візій, і галюцінацій поки не побачили живого Ісуса. І в нинішнім лониманню всякого рода вільнодумців, лібералів, радикалів і модерністів, котрі ще приймають історичного Христа, лиш та одна теорія пояснює їм непохитну віру апостолів у воскресшого Спасителя.

IV.

Та як могло се статися, щоб ученики такі прибиті і трусливі, такі позбавлені всякої потіхи й надії, такі недовірчиві й повні сумнівів, — нараз прийшли до непохитної віри у воскресення Ісуса, до віри, для якої потому жили і за котру померли? Як могло статися, щоб вони *спільно* і в однім часі на тім самім місци і в оден і тойсам спосіб мали „візії" — та суґестивні образи роздражненої уяви проголошували як дійсні події, котрих були свідками. В бесіді св. Петра до Корнилія сотника читаємо: *„Сього (Ісуса) воскресив Бог третого дня і дав йому статися явним. Не всему народови, а наперед вибраним свідкам від Бога: нам, що їли й пили з ним, коли воскрес з мертвих".* (Діян. 10, 40—41).

Евангелія однодушно запевнюють, що апостоли зовсім не мали підложа до ентузіястичних візій. Навпаки — потребували й самі жадали найсильніших і найбільше наглядних доказів, щоб увірити в дійсність воскресення Христового. Чиж сам Христос не потребував наперед переконувати апостолів про реальність свого тіла, щоб вони могли увірити в Його воскресення?

Чому жадному з апостолів не впало в голову піти до гробу й подивитися? Само істнування тіла Христового вистарчилоб, розігнати всякі видіння. Чому Жиди й иньші вороги християнства, чуючи проповідь про воскресення Христа, не по-

*) Походить з XVII ст. Його рукописні діла видав доперва Lessig п. з. „Fragmente des Wolfenbüttelschen Ungenannten".

*) Порів. Leben Jesu 310. Charakterbild Jesu, 314.

кликуються на існування помершого тіла? Коли Христос не воскрес, то що сталося з його тілом? Яким способом Христовий гріб лишився порожний, про що свідчать і Христові приклонники і вороги? Є це зовсім ложне й історично недопускаєме твердження, що порожний гріб Христовий дасться вияснити достаточно і иньшим способом. *Якийсь* порожний гріб дасться в ріжний спосіб вияснити, але не пильно бережений порожний гріб Христовий. Обставини, серед яких найдено вже порожний гріб Іс. Христа, виказують, що неможлива була ані крадіж тіла, ані позірна смерть. Лишається тільки одна можливість, а саме та, про котру ясно і рішучо свідчать апостоли аж до їх смерти, що Ісус Христос сам своєю Божою силою воскрес з мертвих*).

По правді, і появи воскресшого Спасителя, як вони описані в канонічних евангеліях, і ще більше вискази апостолів у їх перших проповідях дають повну запоруку, що тут не візія ділала, а правдивість воскресення Ісуса Христа. Згадаймо тільки невірного Тому, про котрого один з Отців Церкви сказав, що його невірство більше скріпляє нашу віру, ніж віра прочих апостолів. Йому певно залежало на переконанні про обєктивність воскресення Ісуса, коли казав: *„Коли не побачу на його руках знаків від цвяхів і не вложу свого пальця в рани від цвяхів і не вложу своєї руки в Його бік — не повірю“.* (Іо 20, 25). Так ніколи не говорить мрійник!

Зараз першого дня зелених свят мав св. Петро бесіду до Жидів. А згадавши про смерть Ісуса на хресті так з натиском промовляє: „Його Бог воскресив, розвязавши болі смерти так, що було неможливо, щоб вона ним опанувала“ (Діян. 2,24). А коли на доказ сего пояснив одно старозавітне пророцтво, додає: *„Сього Ісуса воскресив Бог, чого ми всі є свідками“.* (Діян. 2, 32). І ще раз повторяє: „Нехай отже певно знає весь дім Ізраілевий, що і Господом і Христом учинив Його Бог, сього Ісуса, котрого ви розпняли“. (Діян. 2, 36). Не меньше виразно а й торжественно до факту воскресення зміряє слідуючий висказ: „Творця життя ви убили, котрого Бог воскресив з мертвих, чого ми є свідками“. (Діян. 3, 15).

А те, що св. Петро публично говорив перед народом Ізраільським, те саме повторив ще з більшою рішучістю перед найвисшою жидівською установою і народною і релігійною, перед Сангедрином. „Князі народу і старші Ізраіля, коли сьогодня судите нас за добродійство недужому чоловікови, котрим він став уздоровлений, нехай буде відомо вам і всему народови Ізраільському, що в імя Господа нашого Ісуса Христа, котрого ви розпняли, а котрого Бог воскресив з мертвих, через него стоїть перед вами отсей здоровий“. А дальше: „Бог наших вітців воскресив Ісуса, котрого ви убили, повісивши на дереві“. (Діян. 4, 9—11 5, 30).

Св. Петро за кождий раз ставить два факти: смерть Ісуса на хресті і Його воскресення з мертвих. Він отже мусів про дійсність воскресення Господа мати таке саме переконання, як і про Його смерть. А що не лиш він, але і прочі апостоли мали найвисший степень переконання виходить ясно з заяви: „Треба більше слухати Бога, як людей“. (Діян. 5, 29). Чи така може бути бесіда сновидця, якогось еґаальтованого чи нервово подражненого чоловіка, котрий вмовив у себе неімовірну подію і відтак ту неімовірну подію стверджує з найбільшою ясністю, рішучістю і тверезістю, дає запоруку свого і прочих апостолів свідоцтва; що більше, покликується на самого Бога і готов за те, що свідчить, іти на смерть?

(Конець буде)

*) D. A. Ehrhard, Das religiöse Leben, 263—24.

D. F. Hettinger. Apologie des Christentums II, 322—326.

Під Великдень на Великій Україні

АТЕ доносить: В Харкові замкнуть перед самими Великодними святами тамошну катедру і зроблять у ній радіостацію. В Ізюмі, Старобільську і Кременчузі замкнула бол. влада ряд церков. Союз безбожників розкинув по Україні пів міліона протирелігійних летючок. Розпорядки влади про замикання церков викликують сильний спротив населення. В селі Камінка на Запоріжжі убили селяне представника безбожників, котрий приїхав замкнути церкву.

Замикають церкви

„Ізза делікатности моралі“.

АТЕ доносить: З Москви повідомляють, що московський совіт видав розпорядок про закриття всіх церков, котрі знаходяться близько большевицьких установ. Як причину подано, що церковні богослуження... деморалізують молодих комуністів. (З того виходить, що вистарчить, аби кружок молодих комуністів винаймив або зареквірував собі льокаль коло церкви і церква мусить бути замкнена! А наші радянофіли в Галичині далі пишуть, що там панує „свобода церкви і совісти“...) До сеї пори є такі, що вірять в той обман і не викидають таких часописів зі своїх християнських домів!

Україна проти большевиків

(АТЕ). З Харкова доносять: Начальник чрезвичайки на Україні Балицький заявив депутації робітників з промислових центрів, що протисовітський рух на Україні прибирає небезпечні форми. Відкрито протисовітську орґанізацію, яка працює майже у всіх містах і місточках України. Руководять нею визначні совітські урядники, 17 їх увязнено. Та орґанізація працює і в армії, має свою таємну друкарню і радіостацію, котрих не вдалося відкрити. Балицький просив делегатів, щоб помагали чрезвичайці.

Повстання на Кубані й Кавказі

З Риґи доносять: зріст опору проти наказів совітів перейшов у формальне повстання на Кубані й Кавказі. Відділ червоної армії в Ставрополі перейшов на сторону повстанців. Наслідком того опинилися в їх руках значні склади зброї й амуніції. Кубанські козаки нападають на сов. установи. З Ростова вислано спеціяльні війська чрезвичайки. Перші бої дуже кривавi. Коло Ставрополя большевики три села зрівнали з землею.

Московський диктатор утік з Москви

Сталін, диктатор Москви і всеї большевії, опустив Москву й перенісся до панської (поміщицької) палати в селі Горки, де перед смертю жив Ленін... Горки знаходяться під сильною охороною спеціяльних військ чрезвичайки. Переїзд Сталіна викликаний страхом перед заговором опозиції на його життя. Вістка про утечу Сталіна з Москви викликала величезну сензацію.

Злука неєдинених церков

Православні лучаться з протестантськими англіканами.

Як доносять заграничні ґазети, засідання між представниками церков православної й анґліканської доходять до кінця. Торжественне проголошення злуки обидвох церков має наступити в травні або червні с. р. в часі православного собора на Афонській Горі (Таку вістку приніс на першім місці рос. дневник „За Свободу“ з 26. квітня с. р. ч. 110.) З того виходить, що православіє рішилося знов піти під покровительство світського голови церкви — анґлійського монарха).

Викляття з церкви д-ра А. Річинського

Рішенням синода православної церкви в Польщі з дня 15. квітня с. р. ч. 14, виключено з церкви і піддано анатемі знаного українського православного діяча на Волині, д-ра Арсенія Річинського.

Нова російська держава

З Льондона доносять: Голова б. сибірського правительства, отаман Семенов, веде переговори з китайським правительством у Нанкіні в справі основання російської протибольшевицької держави у внутрішній Монґолії. Він плянує зорґанізувати там армію з рос. еміґрантів і відти завоювати Сибір. — Місцева преса доносить, що Семенов, котрий в р. 1925 приняв японське горожанство, розпоряджає значними грішми і що він дійсно виконав підготовчу роботу в справі орґанізації буферної держави. — Совітська преса пише, що японський уряд завізвав Семенова до Токія і на тій підставі предсказує, що в Сибірі зачнеться новий збройний виступ проти большевиків.

Що діється в Польщі?

Внутрішне положення Польші належить до найтрудніших в цілій Европі. Всі ті трудности преставляє „Ґазета Заходня“ в дуже характеристичній статті п. з. „Можливости й відповідальність“. Вона пише, що консолідація ґруп маєвого перевороту загальмована. ББ. (Безпартійний Бльок) не вспів стати однородним. Супроти того табор маєвої революції, постійно змагає до заступлення ліберально - парляментарної демократії — орґанічно-суспільною. Нова формація повинна істнувати лише як вязання, зложене з людей здібних до поношення одвічальности за суспільно-політичне життя, а властивим підложжам для орґанізації мас мають стати фахові ґрупи на засадах синдикалізму. — Се мабуть вперве так ясно поставлений проблєм. Нема в нім тільки — жадної згадки про національні трудности, котрі не меньше важкі від політично-суспільних.

Антисемітизм на совітській сцені

„Красная Газета“ доносить, що в Петрограді виставляють тепер ярко антисемітську комедію „Лапівка“. В ній представлені жиди як нікчемні обманці, що дають і беруть лапівки, обманюють „добродушного“ большевика й не цофаються перед нічим, щоб тільки збогатитися. Згаданий орґан домагається заборони тої комедії.

—o—

о. МИРОСЛАВ РІПЕЦЬКИЙ (Ліски).

Великдень 1920 р. в Слобідці на Великій Україні

(Спомин в девятьліття визвольних змагань УГА).

Коли большевики зліквідували Начальну Команду Укр. Галицької Армії та старшин висилали „на склад“ до Бірзулі, вибрався я до Слобідки, щоб серед знайомих провести Великодні Свята. Там на залізничій стації розмістилася залізно-дорожна сотня УГА. під командою сотника інж. Рижевського.

Коли слобідські громадяне довідались про мій приїзд, просили мене через церковного старосту Букіна, щоб я відправив в їх залізничій церковці всі Богослуження в часі Страстного Тижня і Великодних Свят. Я порозумівся зі стаційним комендантом поруч. Яремичом, що до порядку й участи стрільців у сих Богослуженнях.

У Великий Четвер відправилися „Страсти“ при численній участи місцевих громадян і стрільців. З незвичайним захопленням слухали місцеві Українці страстних евангелій: се-ж у них перший раз була така відправа з українським виговором! В часі обходу з плащеницею у Велику Пятницю і при Божім Гробі держали наші галицькі стрільці почесну сторожу, а на Великдень підчас Утрені і Служби Божої стрільці віддали почесну сальву з крісів.

Стараннем стаційної команди уладжено по Богослуженню в садку спільне свячене для стрільців. Серед співу та розмови забували стрільці про перебуті труди та злидні. Чудова весняна погода наповняла наші серця надією скорого повороту в рідні сторони.

Коло залізничої стації видніє ліс хрестів. Там стоять могили наших стрільців-борців, яких скосила страшна язва тифу. Там є також одна спільна могила, в якій похоронено 15 стрільців, що полягли в боях 1917 р. На Великдень спомянули стрільці і місцеві громадяне сих наших незабутніх борців. Завдяки стараннем сотн. Рижевського споряджено високий, дубовий хрест, на якім уміщено таблицю з надписом: „Поляглим галицьким борцям за волю України“.

Пополудни здвиг народу з церковною процесією вийшов на місце спочинку — на могили стрільців, щоби взяти участь в торжестві посвячення памятного хреста та віддати заслужену честь полеглим.

По посвяченню памятного хреста та по відправі панахиди сказав я святочну промову, в якій вказуючи на геройські подвиги і труди нашого галицького стрілецтва, візвав місцевих громадян, щоби з пієтизмом берегли сі могили наших борців, що у вірній службі Рідному Краєви поклали свої голови за ідеал Свобідної України.

Промовив старшина зал. сотні, інж. Галька і учителька з під Балти Кобилянська, яка запевнила щирими словами, що місцеві громадяне будуть старанно охороняти сі могили, як найціннійший скарб, будуть їх украшати квітами та своїм дітям будуть оповідати про жертвенні діла галицьких стрільців.

По сій ширій прояві брат учительки, чотиринацятьлітний хлопчина віддеклямував поему Шевченка: „Розрита могила“ з таким чуттям, що навіть старші стрільці, загартовані у воєнних боях, плакали з великого зворушення. Залунав національний гимн: „Ще не вмерла Україна...“

Святочний похід перейшов попри всі стрілецькі могили з могучою піснею побіди: „Христос Воскрес“, яка неначе пробивала небеса та благала Всевишнього, щоби глянув ласкавим оком на незавидну долю українського народу. Похід задержався в стаційнім городці коло могили о. духов. Стефана Петрушевича, пароха Холоєва, щоб віддати честь сему визначному народному діячеви, що скитаючись з нашою армією, склонив свою старечу голову в Слобідці, у залізничім ваґоні. Понеслися могучі слова воскресної пісні — воскресного евангелія.

Сей день Воскресення Христового 1920 року певно глибоко записався в памяти тамошних громадян та остав для стрільців ясним спомином серед злиднів і гірких воєнних переживань.

——o——

Враження зі зїзду

Словянського катол. студентства в Кракові.

(Уривок з листа).

Львів, у квітні, 1929.

З пересланого Тобі подрібного програму Зїзду, мав Ти можність переконатися, що Зїзд давав справді багато заняття й умової праці для учасника. Поверх десять рефератів, і других стільки д. змістовних програмових промов як напр. епископа Роспонда, ректора Каллєнбаха, о. декана Міхальського, проф. Семковича, о. ред. Кнеблєвского й ін., зустріч і виміна гадок з цілим десятком товаришів Поляків, Словінців, Словаків, Хорватів і Чехів, засягання інформацій і їх давання, праця в комісії редакційній, репрезентація укр. кат. студенства на прилюдних вечірних зібраннях, вкінці вплив самого Вавелю й Кракова, сеї романтики старинного міста — все це протягом трьох днів — аж мучило людину. До цьогож наша українська делеґація була найнечисленніша з усіх, бо маґ я одинокого товариша, Маріяна Козака, без потрібного досвіду в делеґаційних і зїздових справах, тому й тягар зїздових праць подвійно тяжко спочив і на моїй недосвідченій голові.

Краківський зїзд розглядаю як зовсім позитивний факт. Це був не тільки трїюмф ідеї католицького універсалізму, але й подвиг всесловянської думки солідаризму, й не вагаюся сказати, словянського збратання. То сердечне католицьке й словянське тепло, з котрим зустріли товариші Поляки нас Українців, а також Чехів, Словінців, Словаків і Хорватів і навіть неприявних, але надіславших на Зїзд письма Болгарів і Росіян, не тільки вдержалося напродовж усіх чотирьох днів Зїзду, але ще й скріпилося нашим братерським відношенням і зичлівістю, що їх — всі словянські гості, привезли зі собою до Кракова зі своїх огнищ.

Виявилося, що мимо багатьох причин, які нас Словян розєднують, є також спільні точки, ідеї, стремління й погляди, що нас лучать. І тому велика вага цього Зїзду якраз у тім, що з апостольським запалом всі участники якраз дошукувалися спільної мови й всього того, що нас єднає й тим самим нас усіх скріпляє.

Зверну увагу на два моменти обєднуючі приявних на краківському Зїзді, словянських студентів-католиків.

Перший момент, безперечно трохи містичної закраски, але саме й тому децидуючо сцілюючий нас усіх приявних в одно — це переконання, що на Словян-католиків у теперішну пору, приходить Провидінням призначена черга відограти особлившу ролю творчого будівництва в Царстві Божім. Ролю цю відограли свого часу народи полудневі, відтак романські й ґерманські. Сьогодні на Заході говориться вже про „сумерк“ культур тих народів. Вони пережилися. Але „Civitas Dei“, християнська культура житиме вічно та вічно буде молода й живуча. І тепер на нас Словян приходить черга: Західний світ, західна християнська культура жде відродження в нашім молодім, культурнім, словянськім і католицькім орґанізмі.

Усвідомлення цього нашого словянсько-католицького післанництва в оживленню християнської культури, й наступило по віщих словах Апостольської Столиці, що висказувалася устами Святіших Отців Льва XIII., Венедикта XV. і Пія X. і XI., й по відчуттю факту зросту й скріплення Антихристової Церкви й його псевдо-науки та псевдорелїґії — марксизму й большевизму, що знайшли своє матеріяльне втілення в російськім большевизмі. „Дух Божий“ (pax Christi in regno Christi — клич Словян-католиків) і „дух Антихриста“ (дух трівоги і зненависти, що його ширять большевики) несеться по безмежних просторах словянського світа. Словяне-католики! Одинайцята година. Хто молодий, хто дужий, — на чердак!

Другий обєднуючий момент — се віковічна туга Христової Церкви, й задушевне бажання словянського католицького світа, щоб було „одно стадо й оден пастир“, щоби „всі були одно“. Справа Унії, справа зединення з Апостольською Столицею відлучених словянських Христіянських Церков! Горячий вислів цій мрії й тій болючій тузі за Єдністю дала на краківському Зїзді українська делеґація.

Адаме мій дорогий! Коли мені довелося після реферату [1]) др. Дембінського, Твого далекого родича, говорити про ролю українського народу в розвитку християнської культури, то я почував справді якесь невисказане почуття. Чи голос столять і голос нашого страдного українського народу, що хоч відчував свою історичну місію але не умів її в минувшині виповнити, то є не умів сотворити синтези сходу й заходу передовсім в области церковно-релїґійній та заплатив за се своїм найбільшим дочасним добром, — своєю державністю, — шептав мені тоді про тугу й біль св. Йосафата, Велямина Рутського, Потія, короля Данила Галицького, князя Михайла Чернигівського, князя Юрія Тройденовича й інших? Одно побачив я живо тоді, що здрігнуло цілим мною: В нашій „Святій Софії“ („Гаґія Софія“) у Київі молився перед жертовним престолом наш священомученик, наш... Архиєпископ полоцький Св. Йосафат!

Чи зрозуміли мене тоді інші браття Словяне, не знаю. Та коли в понеділок 15. IV. прийшлося розїзджати домів, то очі й серця всіх горіли полумям правди вої сердечної дружби. А найтяще було розставатися зі Словаками й Словінцями. Згадаю Тобі їх назвиска: Кліновський, Дюрчанський і Матуляй з Братіслави та Др. Франс Стеле, Антін Грібовшек і Ніко Курет з Любляни! Чи говорять Тобі що ці назвиська й ті прекрасні словянські краї: Словенія і Словаччина. Чому вони нам Українцям такі дуже, дуже близькі? Знаю одно: частину мого серця забрали ті погідні, співучі юнаки в словацькі Карпати й над синій, словянський Адріятик.

Іван Гладилович.

[1]) Роля словянських народів у розвитку християнської цивілізації.

Поручене всіми Епископськими Ординаріятами Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і українське Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ“ Львів, вул. Руська 18, I. п.

441 1 10

„Коли вложиш свої гроші у свій розум (на свою освіту), то тих грошей ніхто тобі не вкраде“.

*

„Тобі вільно посідати богацтво, богацтво не повинно посідати тебе: бо инъша річ посідати отрую, а инъша — бути затросним“.

Чин СВВ.

(Найновіша статистика.)

По даним „Катальоґу ЧСВВ за рік 1929“ числить сьогодні Василіянський Чин: 117 єромонахів, 157 схолястиків і 148 братчиків. Разом усіх осіб є 422. Приріст за останній рік був: 1 єромонах, 16 схол., 16 братчиків, усіх разом 33 осіб. Місця розселення Чина подамо пізніше, бо катальоґ одержали ми перед замкненням числа.

——o——

Що діється на Україні?

Букарештенський дневник „Адеверул“ доносить: З України втікає багато мешканців. Вони просять права азилю у пограничних ромунських властей, кажучи, що голод і політичний терор на Україні стали невиносимі та що на Поділлю вже що дня приходить до кривавих боїв між селянами і червоною армією. Також у харківській области неспокійно, бо червона армія поборює селян, котрі бороняться перед реквізиціями хліба і сепаратистів, котрих оживили виступи троцькістів. В ночи з 17 на 18. квітня були розрухи в Одессі, в котрих убито коло 100 осіб. „Адеверул“ додає від себе, що гук армат, який що дня долітає від сторони Хотина і Зорви, потверджує ті вістки.

„Театры в пасхальные дни“

в Большевії.

Постановою Наркомоса і Главискусства театри і цирки республики мають бути чинні на протязі цілого страстного тижня і в пасхальні дні — 4., 5. і 6. мая. 5. мая театри будуть чинні тільки вечером, а 4. і 6. дадуть по дві вистави (ранком і вечером); 4. мая театр. вистави мають починатися не скорше як в 9—10 год. вечером. („Правда“ з 11. 4. ц. р. ч. 83).

Київська „Пролетарська Правда“ з 21. 4. ц. р. оповіщує: „Згідно з ухвалою першотравневої комісії на Комсомол України, культурний відділ окружної професійної ради та на спілку безвірників зложено завдання зорґанізувати у Київі в ночи з 4. на 5. травня ц. р. антирелиґійний карнавал. Своїм змістом карнавал має пропаґувати культурну революцію, культурний побут та знання, протиставляючи їх релиґійній темряві та релиґійним забобонам. Крім того карнавал має показати клясовість релиґії, довести, що релиґія є знаряддя нашого клясового ворога, гальмо в нашій боротьбі за нове соціялістичне суспільство“.

„Нема такого зла ні добра, якого людина не зробилаб з амбіції або порожнечі“.

Життеві обезпечення і священики

Велика світова війна зі своїми наслідками підкопала господарську основу наших священиків. Вона забрала їм живий і мертвий інвентар, знищила всі господарські будинки, які годі було дотепер в богатьох випадках відбудувати, а в добавку прийшло обниження конґруї і зменшення ерекційного майна.

Як довго однак священик живе, то завдяки його трудящости його рідня має яке таке забезпечення. З як найменших доходів може він удержувати жінку і знайти який такий сотик на виховання дітей. Зі смертю священика, як батька, його рідня тратить цілковито жерело свойого удержання і попадає в злидні.

Одиноким способом відвернути цю нужду родини лишається нашому священикови перевести обезпечення свойого життя. Це переводить кождий український священик в своїм рідним Товаристві „Карпатія“ Львів, вул. Руська ч. 18, І. п., яке що до платоздатности і тариф не уступає жадному хочби найбільшому заграничному Товариству.

„Бажання богацтва се перебільшення нахилу, котрий глибоко вкорінений в людині: та пристрасть особливо блудна в таких людях, які покликані до того, щоб бути прикладом для иньших“.

Найкорисніше, найпевніще і найлегче умістити свої ощадности в золотих або долярах у

Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“

у Львові вул. Руська ч- 20.

який платить за вкладки 7 відсотків з піврічною капіталізацією. Опроцентування вкладок приданого вище на 1% від опроцентування звичайних вкладок.

ПУШКИ ОЩАДНОСТИ

які дають можність ощаджувати навіть найменші квоти, випозичає Банк вкладчикам БЕЗПЛАТНО за зложенням вкладки 5 зол.

Вкладчикам з провінції висилає для надсилання вкладок ощадности складанки Почтової Каси Ощадности безплатно.

За вкладки і їх опроцентования ручить Банк цілим своїм майном, складаючимся з 3 реальностей у Львові і двох більших посілостей обшаром поверх 2000 моргів.

Із зложених ощадностей уділив Банк в минувшім році позичок поверх зол. 3,000.000 переважно селянам на купно грунтів, відбудову будинків, докуплення інвентаря і т. п.

Вкладки почавши від 1 зол. приймає Банк щоденно від год. 8·30 до год. 2·30, а в неділі і свята від год. 10. до 1 435 1-1

ОСИП НАЗАРУК.

Вчасна весна в північній Альберті

(*З моїх подорожних записок*).

Зміст: Подорож під Великдень. — Сім красок весни на півночі. — Німі ліси. — Тихі краєвиди. — Як горять великі ліси Альберти. — Червоні перстені в лісах. Мет ока в будучність. — Любов землі. — Бореальна Зоря на небі. — Що каже про неї наш народ. — По жовтім леді з сірки. — Індіянським шляхом до Тихої Води. — Як дихає великий Саскачеван весною.

В нашу Велику Пятницю 1923 р. виїхав я з Вінніпеґу Сієнаром [1]) на північний захід. Вся Манітоба [2]) була ще покрита снігами і того дня вечером падав сніг великий. І на преріях Саскачевану [3]) бачив я весь час великі сніги, що безперервно покривали величезні простори.

Колиж поспішний поїзд перегнав 800 анґлійських миль у північно-західнім напрямі і я на сам Великдень рано збудився коло Едмонтону, столиці Альберти, — то на своє здивування не побачив я вже снігу.[4]) Сонце ярко освічувало жовті трави прерій, корчі осики і лід на озерах. Снігів не було видно, а лід іще скрізь стояв.

Ще того дня вечером виїхав я в дальшу подорож — на Чіпмен, Верміліон і Пеґвіс. Щойно між околицями Пеґвіс і Нортерн Велей прийшов я з утоми на стільки до себе, що міг докладнійше, сидячи на возі, обсервувати вчасну весну в сій північній країні.

Се дійсно „Країна холодної весни“, як її й називають.

Студено і сонішно. І тільки сім красок панує на землі й на небі, як сім букв має наше слово „квітень“. Та ніякого квіту тут ні зазором не видно і даремно шукає його привичне до веснянних квітів око европейського Українця. Але се вже весна: бо орять і сіють. Тут далеко скорше сіють, ніж бачать першу квітку... Озимини тут нема, бо згинулаб під острими морозами.[5]) А тих сім красок ось які: жовта трава, білий сніг ярами, синя вода озер, біліщі від снігу осики (берези тут мало), чорні смуги землі, де трави не видно, червона лоза-таволга; а над тим усім синє небо.

Чотири з тих красок виступають подвійно: біла на снігу й на корі осики, синя на воді й на небі, жовта на траві й на маленьких сусликах-ховрашках (ґофри), чорна на землі й на спалених пнях дерев. Кожда з тих красок інакша і не всюди однака. Чорні пні спалених лісів се вже діло людей. І тому не вкладаю сеї краски у правильні враження: бо вона хоч лучається тут і на великих просторах, але все таки до правила не належить.

Сусликів краски жовтої трави видно тільки на полях і преріях. А тут переважають ще ліси і корчі.

Крім сусликів, звинних, скорих, з поганим виразом „обличча“, які бігають оден за другим і ховаються в нори, дуже мало видно інших сотворінь. Тільки рідко перелетить велика, цілком чорна ворона. Вона тут належить до перелетних птиць: на зиму летить на полудне, бо не годна тут видержати. І ще рідше замигтять на небі маленькі ключі диких качок — по 4 до 6 штук.

Тому тиша в природі велика. Їду цілими днями возом по лісах і преріях Альберти. І рідко коли чую звук якоїсь живої твари. Ні співу птиць, ні крику звірят у лісі. Навіть каюти мовчать, хоч мусять тут бути десь у корчах. Тут всі сотворіння дивно тихі, навіть весною, — якби під вражінням довгої й тяжкої зими не могли повірити, що весна дійсно надходить і що вона вже є. Весняний запах землі, такий міцний на Україні, тут дуже-дуже слабий: треба глибоко втягати воздух носом, щоб почути його.

Але краєвиди своєрідно прекрасні: надзвичайно ясні, веселі і цікаві. Тим дивніще цікаві, що великої ріжноманітности в них нема. Ліс і корчі, прерія і орне поле, багато синьої води в озе-

[1]) Національна (державна) Зелізниця Канади.

[2]) Індіянська назва, значить: „Країна Великого Духа“. Та провінція Канади має 652.200 км.² і свій парлямент. Мешканців к. 610.000 (16 прц. катол.). До Канади придучена по повстанню Французів 1870 р. (Для порівнання: т. зв. Рад. Україна 461.072 км.², Польща має 388.328 км.², Німеччина 472.030 км.², Франція 551.000 км.², Вел. Британія 244.041 км.²).

[3]) Саскачеван, провінція Канади шойно від 1905 р., має 659.900 км.², 760.000 мешканців, полуднева її частина правдива прерія (степ), декуди з низькими горбами, північна — переважно дикі ліси і скелі. Парлямент у малім місті Ріджайні (Regina).

[4]) Альберта, провінція Канади, з великими рівнинами й лісами, на заході Гори Скалисті. По ній шаліє небезпечний (ізза наглих змін температури, які приносить) вихор „блізерд“ (Blizzard), дуже студений, що несе сніг мілкий як мука. Другий вихор „шінук“ (Chinook), горячий, віє від Гір Скалистих, уможливлює зимувати худобу під голим небом. Альберта має 661.200 км.² і коло 600.000 мешканців, у тім 9.000 Індіян. (Ціла Канада має несповна 9 мілл. душ, а на велику війну вислала майже пів мільонову армію в поле!).

[5]) Морози доходять у всіх тих згаданих провінціях до 50° і вище. А в літі (дуже коротким) велика спека.

Нова будова суспільности

Християнська революція проти капіталістичного суспільного ладу.

Віденський тижневик „Schönere Zukunft“ оповістив ряд статтей визначних катол. публіцистів на тему новочасного капіталістичного ладу. Статті, в котрих вказано на хиби сего ладу і потребу перебудови його в дусі християнських домагань, викликали замітне заінтересування в наукових і суспільних кругах. Зокрема дуже цікаві думки, що є висловом переконань провідників християнських робітничих союзів у Німеччині, наводимо тут вкоротці:

Керма в більшости держав належить тепер т е о р е т и ч н о до народа, що є сувереном на своїй землі і має повноту влади. Фактично сильнішим від народа являється капіталістичний устрій, що своїм законам підпорядковує закони держав. Сильніші картелі, трести і ціннікові умови, сильніща фінансерія, сильніший гріш, що дає відсотки і дивіденди. Могутнійші грошеві маґнати, банки й акціонарі, котрі творять горішну верству населення і котрим підлягають всякі посередники і галапаси, що тягнуть соки з ріки господарської крови. Мається враження, що якась одна божевільна пристрасть обгорнула ціле людство, бо чути лиш один клич: Як найбільше заробити! Всі дбають тільки про добрий заробіток, ніхто не журиться, чия праця має зложитися на його заробіток і чи він не визискує інших. Зараза ця розїдає нині ряди політичних партій. А якаж вартість світогляду, коли на него впливають тільки матеріяльні справи? І так заробляють казкові суми особливо посередники (от хочби при посередництві німецьких позичок, льокованих в Америці), а маси робітників, що в поті чола працюють на заробітки сих посередників, мусять довго боротися за найменше поліпшення своїх платень.

Нарід безсильний і безрадний супроти сих господарських законів, супроти капіталістичного ладу. І колиб навіть маси робітництва здобули всю владу в свої руки, чиж моглиб вони протиставитись капіталізмови і знищити його їдь, що троїть душі? Яка вартість соціялістичних законів і приписів? „Лікується“ ними лиш обяви лиха, але його суті не усувається. Сей спосіб лікування очевидно безуспішний.

Одначе будяться інші духові сили, що з соціялізмом не мають нічого спільного і вони готовляться до боротьби з капіталізмом як господарським ладом і життєвим переконанням. Нове життя прозябає в катол. Церкві, котра зрозуміла, що ненависть і безвірство повстають з капіталістичного духа і як зараза огортають щораз ширші круги. Церква зрозуміла, що знаходимось в революційній добі людства, яку дуже скріпила світова війна зі своїми наслідками. Маємо покищо до діла з теоріями, але від них віє революційний дух. Теольоґи й економісти дискутують на тему капіталізму. Застановлюються, чи капіталізм се тільки господарська техніка, чи се щось більше? Чи се виключно життєві переконання і світогляд, з якого родиться капіталістичний господарський устрій? Одним словом: чи суть капіталізму се зло, чи маємо до діла тільки з неґативними проявами системи, яка сама в собі ні зла ні добра. І чуємо відповідь богатьох, що к а п і т а л і з м с е з л о в с а м і й с в о ї й с у т і. Не тільки його господарський устрій, але і його світогляд злий. Богато катол. учених погоджується нині з сим, що право розпоряджування майном мусить бути ограничене, що воно повинно підлягати контролі і не сміє входити в розріз з добром загалу. Великий катол. економіст о. Пеш у своїм творі „Нова будова суспільства“ каже: — Відносно капіталізму наше становище мусить бути ясне. Нашим обовязком повчити нарід, що індивідуалістичний капіталізм се найяркійша суперечність християнської соціяльної науки і моральности. Капіталізм і християнство так суперечні собі, як огонь і вода.

Осуд сей, що звучить мов воєнний клич, оголосив о. Пеш уже в 1919 р. Богато часу пройшло, заки стало ясно, в чім діло. Се клич за х р и с т і я н с ь к о ю революцією проти капіталістичного суспільного ладу. Соціялістична і большевицька революція завела. Та коли Европа дальше буде йти на стрічу капіталістичній неволі (деякі зовуть се „поступом“), тоді мусять прийти страшні масові революції, які все роздавлять, і що найстрашніще — діявольський дух капіталізму й тоді не зникне! Зараза перейде і в новий орґанізм. Доказ — большевицька Росія. Одинокий шлях рятунку се християнська революція, впровадження в життя науки Христа, котрий навчав, що один чоловік се брат другого, що кожний з любовю має відноситися до свого ближнього. Ходить про революцію внутрі людських сердець, революцію, що має людину перетворити так, щоб не бачила в найбільшім заробітку найвищої життєвої ціли, щоб чула співодвічальність за долю свого ближнього і брата. Кепський бувби „арґумент“, що це утопія, „бо християнство не осягнуло сего за 19 віків“. Се одинокий шлях, яким людство може піти. Свобода, право і мир се вицвіти християнського духа. Прийшов час і мусять найтися люде і до іншої праці, люде, котрі не думають тільки про себе.

Всі ті думки знаходяться щойно в початках своєї теоретичної стадії, хоч у деяких краях Европи вже довгі десятиліття істнують і працюють католицькі політичні й суспільні орґанізації, котрі змагають до перетворення новочасної суспільности. Та великі зміни не назрівають скоро. Все, що скоро зріє, скоро й вяне. Якраз у повільнім назріванні католицької, по християнськи революційної ідеї великої перебудови суспільного устрою є одна з ґарантій можливости й удачі її здійснення.

Ніяка група, котра в сих часах не має своєї щоденної ґазети, не може говорити, що має пресу й не може думати про серіозний вплив на публичну опінію.

рах — і звичайних баюрах, які літом висхнуть.

Дороги без виїмку пільні, тільки великими плугами заорані й денеде, по мочарях, ріщем підложені. І всі рівні, прості. Ніде нема „доріженьки, що вється в синю даль“, як у старім краю. Тут новий край і нові шляхи.

А на тих шляхах дивні зміни: Тут сніг або болото й мочар, там земля як долівка з асфальту, порохи в очи бють. Але переважно рівно-рівно — як на великих степах України.

Тільки коло більших рік є цікаві яри й вертепи. Та великих рік в Канаді р о з м і р н о мало (їх заступають численні озера). Але як уже є, то дійсно довгі і великі: нпр. такий Саскачеван робить враження, якби ви мусіли його зустріти, кудиб не поїхали. Він перепливає кілька величезних провінцій, з яких кожда рівна або й перевисшає простором велику европейську державу.[6])

Озер дуже багато, так багато, що мабуть ніяка мапа зазначити їх не може. А було їх ще більше! Наші фармері оповідали мені, що тут виглядала земля, як по потопі світа, а тепер уже орять на багатьох місцях, де були „лейки“ (озера). Простір залитий озерами маліє з року на рік, озера висихають і навіть великі маліють. А середні щораз частійше замерзають майже до дна і часом таки до дна, бо вода в них що раз плитша. І тому риба в них вигинула зовсім — в тих, що так замерзають Причина того всего — винищування лісів огнем. Ще недавно димами горіючих лісів покриті були величезні простори Канади так, що світа Божого не було видно. Ліси горіли цілими місяцями. І так рік у рік, десятками літ. Тепер уряд остро карає за підпал ліса. Але й тепер лучаються ще в сих околицях великі пожежі лісів.

В тій своїй подорожі бачив я сам у часі їзди між околицями Мирнам і Міосідора (16. квітня), як горіли ліси. Та се було дуже далеко. На широкім, прекраснім обрію неправильним хрестом величезних розмірів підносився дим над синьою лінією лісів, на тлі синього-синього неба. Я їхав тоді щирою прерією. І мав прегарний, величавий вид, якого ще ніколи не бачив.

А за годину, коли та картина зникла з очей, побачив я в цілком іншім місци немов великанську — браму з диму на тлі неба: видно в двох місцях, розмірно недалеко від себе, займилися пожаром ліси і дим з них сходився з собою високо в горі. Але се було також далеко.

Пожар лісів належить у Канаді правильно до вчасно-весняних видів, бо тоді трави ще сухі (з попереднього року) й тому пожежі сильно ширяться. Таксамо як осіню, коли трави вже сухі.

В тих самих околицях переїздив я спаленими лісами. На значнім просторі. Дивне враження робить спалений ліс — виглядає немов велике кладовище, з масою памятників з чорного мармору: бо пеньки скрізь стоять, цілком чорні, невисокі. А місцями стоять, покручені немов ліяни, дерева цілі чорні як вуґіль: то вогонь їх так покрутив, але не міг спалити. Може за сирі були, може вітер за скоро перегнав у тім місци пожежу може кругом тих дерев не було підшиття з сухої трави. Тому вони обсмалилися, надтліли й покрутилися з горячі, яка била від інших дерев, котрі горіли. Місцями стоять іще старі ліси, де дерева гинуть тільки від бурі або цілком „природною смертю“: видно як від старости збутвілі повалилися на землю. І бутвіють на ній, розкладаються. Всі ліси осикові, з білою як сніг корою. Такою білою, що тяжко відріжнити їх від березини, хіба по самих верхах: берези мають на чубках троха руденького, старого листя з попереднього року, а осики стоять цілком нагі. Правда, кора берези має інакшу будову, поперечну, а осика поздовжну. Але се можна розглянути тільки зблизька. А здалека біла канадійська осика, особливо під сю пору, дуже подібна до берези.

Смеречину видно тут рідко. Вона лучається в ряди-гори і вбивається немов зорґанізованими клинами в сіробілу, безлистну й беззеленну масу осик, мов побитий завойовник. Своєю твердою зеленю сильно оживляє осикові краєвиди великих лісів Алберти.

Прекрасно виглядають широкі перстені з червоної лози-таволги, що оточують невеликі, сині озера на сонішних полянах. Ся червень викликає враження, немовби конаючі озерця вже видавали зі себе останній, крівавий, смертельний піт, який виступає на скрани вмираючих жовнірів. А плеса тих озерець світять ще так живо, як темно-сині очі людини. Коли сконають ліси на сих просторах, тоді замкнуться на віки й сині очі озер. А тоді піде смерть по сонішній Албертi... І посухою знищить виорані поля. І вижене людей з сих прегарних, веселих околиць, де так багато

---

[6]) Ріка Саскачеван, зложена з двох рік, північного й полудн. Саскачевану. Обидві випливають зі Скалистих Гір і пливуть дуже скоро підгірям Кордилєрів, довгота їх 1345 км, зґл. 1450 км., обидві лучаться, обсяг їх спливу 1,150 000 км.² Місцями Саскачеван такий широкий, що робить враження озера.

У патріярха місіонарів

Інтервю з Преосвященим о. Ле Роа, що перший з Французів вийшов на верх Кіліманджара.

Преса оповіщує дуже інтересне інтервю з патріярхом місіонарів „Конґреґації св. Духа", монсіньором Ле Роа (Roy) уродженцем французької Нормандії, котра видала багато відважних моряків, піратів і святих.

На питання, чи він ґенер. вікарій конґреґації св. Духа, відповів:

— „Так, се правда, що я ґен. вікарій одного з тих товариств „злочинців", котрі називаються конґреґаціями й потребують аж спеціяльного дозволу французького парляменту, щоб вільно їм було істнувати. Не знаю тільки, чим моя скромна особа могла заінтересувати представника публичної опінії".

Інтервьювер подивився на старого місіонаря й орґанізатора багатьох місій, основника багатьох муринських осель, славного ґеоґрафа й етнольоґа, що скромно сидів у своїй малій келії між хрестом зі слоневої кости та ґлобусом світа й запитав, де він уродився та як став місіонарем.

— „Я уродився в місцевости Арванш, у Нормандії. Скінчивши студії, мав я враження, що у Франції обійдуться без мене. А що я мав віру в Бога, охоту до пригод і любов до чорних муринів та скромного життя, отже з тих причин вибрав я собі життя місіонаря".

— Чи не вплинули лектури про Павла й Віргінію, про хату Дядька Томи?...

— „Може. В р. 1877, отже літ тому 52, сів я на корабель, котрий відпливав до Занзібару в Африці, де наша конґреґація вже працювала від яких 15 літ. А в Занзібарі була тоді найбільша торговиця невольників. Рік річно продавали там тих нещасних коло 60.000. Ми місіонарі старалися добитися до них, щоб їх потішити. Ми піднімали хорих і покинених невольників, котрих їх власники булиб інакше кинули в море, бо уважали їх уже „без вартости" для себе. Коли невольники не були надто дорогі, ми й купували їх. Ми урядили там і великий сиротинець з невольницьких дітей, у великім домі над самим берегом моря. Коли наші сироти підростали, брали ми по 50 хлопців і по 50 дівчат та дружили їх з собою. Урядивши їм гарні весільні торжества, провадили ми їх у село, де вже стояли приготовані для них доми. Ми давали їм також рільниче знаряддя, насіння, добрі ради та благословенство: „Ростіть і множіться, мої діточки!" Відси походить те, що в країні Сомалі так багато тепер християнських осель, котрі мають дивно великий добробут. Колись простір нашої діяльности сягав не тільки до Мозамбіку, але без ніякого обмеження в глибину Африки. Тепер у глибині того континенту працюють „Білі Отці", а ми, конґреґація св. Духа, тільки на морськім побережжі й у горах".

— Правда, що то Ви відкрили Кіліманджаро?

— „Ні. Той багатий край приваблював до себе вже передтим ріжних дослідників. І так в 1885 р. прибули Німці на 5 великих воєнних кораблях та заявили султанови Занзібару, що беруть для себе Кіліманджаро. Вони просто сказали: „Сей цвитучий край подобається нашому цісареви" — а на такий аргумент нема відповіди. Що до нас, то маємо ми ту заслугу, що ми були перші Французи, котрі вилізли на верх Кіліманджара, або „Водяної Гори", як той верх називає тутейший нарід".

Сталося се в 1890 р.; о. Роа з двома иньшими місіонарями вийшов тоді вперве на верх Кіліманджара серед ріжних пригод, які він так любив і застромив тому у снігу маленький деревляний хрест.

Посвятивши східній Африці своє серце і свою молодість, мусів її відтак опустити по наказу своєї духовної влади й зачати працю на иньшім побережжі вже як епископ. В 1896 р. іменовано його ґенеральним суперіором. „На тім становищі остав я 30 літ — і на тім кінчиться моя історія".

Кілько змісту міститься в тих кількох словах!

Конґрегація св. Духа має 42 домів і малу армію місіонарів, а саме 1.050 священиків, 600 братчиків і 150 монахинь в Африці, на Гаіті, в Канаді і в Америці. Ту армію розсипану на ріжних континентах світа оберігається, кермується й одушевляється з далекого центра в Европі. Опріч того, члени тої конґреґації завідують 30 дієцезіями, вікаріятами й апостольськими префектурами: се ціле духове королівство на величезних територіях. Все те підлягає старенькому вже місіонареви о. Ле Роа, по котрім, як зі здивуванням стверджує його інтервьювер, не пізнати ні його 70-кн літ, ні пів століття важкої місіонарської праці апостола, ні важких переходів, особливо в часі великої війни та по ній. о. Ле Роа оповів, що в часі війни знищено їм в Африці цілковито багато місій і місіонарі були 4 роки відрізані від усякої культури та жили так, як там живуть мурини. Одначе мимо всего і в Ґабоні, де о. Ле Роа був 30 літ епископом і в Камеруні осягнено великі успіхи, особливо по відході Німців, котрі представили муринам Французів у такім кепськім світлі, що ті втекли в ліси й місіонарі мусіли їх наклонювати, щоб вертали. Та се вдалося, відносини знов устійнилися й число християн зросло там з 30.000 на 125.000. Навіть одну місію з монахинь вислали туди Французи.

Тут Преосвящений Ле Роа усміхнувся іронічно й запитав інтервьювера:

— „Ви любите може подорожувати? Коли так, то я міґби Вам там зарезервувати місце".

Потому споважнів і додав: „Без усякої зарозумілости можу вам сказати, що ми таки щось зробили для людства. Коли я кажу „ми", то думаю про иньших, бо я своє завдання вже скінчив".

Великий місіонар замовк і звернув свій погляд на одиноку квіточку, котра прикрашувала його стіл. Інтервьювер попращав сидячого між хрестом і ґльобом, котрі становили для нього все його життя.

Кілька міліонів Українців ґреко-католиків не має свого дневника в часах найґрізніших для Церкви й нації!

світла і воздух чистий як кришталь. Я вже бачу їх, як утікають відси, як пустіють їх фарми-домівки. І як прерія знов захопить заорані поля, що покриються бурянами й корчами, в яких заметушиться лихий кают (подібний до нашого лиса), що так прикро виє по лісах Алберти.

Та се ще не зараз прийде. Ще гарна як дівчина „сонішна Алберта". Ще так чудово дивиться синими очима своїх озер. Ще тут і там зеленіє хрещатий барвінок канадійський, трохи подібний до старокраєвого. А онде червоніє як кров „індіянський тютюн". Се корч подібнісінький до нашої лози, тільки кора на нім ціла червона, від самого долу до вершочків. Одностайно, ярко червона. Індіяне легко здирають її, але тільки підскірок сушать і курять. Одначе тих Індіян ні зазором не видно, хоч тижнями їду по їх великій Батьківщині. А наших людей тут тілько, що можете до кождого стрічного безпечно сказати: „Слава Ісусу Христу". Відповість по українськи. Українці мають ту гарну сторону, що все люблять землю, яку обробляють. Вони люблять і Канаду. І люблять кожду її провінцію зокрема, в якій живуть. Свояк Федина, нашого посла до провінціонального парляменту Алберти, з яким я зустрівся в часі сеї подорожі, сказав мені з гордістю:

— „В Алберті земля не запаскуджена бурянами так, як у Манітобі. Не тільки тому, що клімат тут остріший, але й тому, що наші люде дуже дбають за землю. І тому бувають тут роки, як 1919, що з одного акра маємо 75 бушлів[7]) пшениці і по 120 бушлів вівса. А бульби з одного мішка 90 міхів! А що хліба лишиться на прерії! Бо не можна всего зібрати..."

Та, розуміється, бувають і такі роки, що з акра всего 2 бушлі... Бо посуха вже ходить по гарній Албертi...

О, „сонішна Алберта" дійсно гарна і весела.

Але тільки в день. В ночи вона така, що навіть звізди не помагають, хоч світять. Особливо понуро тоді, як вітер зачне свистати. І чимбільше якась околиця гарна й весела в день, тимбільше понура, пригнобляюча і просто страшна в ночи.

Сю дивну і різку ріжницю побачив я особливо виразно в двох околицях: в Нортерн Велей і в місцевости Мирнамі. Як хто з вас буде коли в тих двох місцевостях, то раджу в першій заїхати до дуже розсудного фармера Симеона Євчина (родом з Гусятиншини). Дім його надзвичайно приємний не тільки ізза його привітности та тактовної чемности його жінки, але й ізза прекрасного положення на горі, з далеким видом на прерії, мережані синіми лініями лісів і чудними очима озер. У його чистім домі раджу й заночувати. Їдучи з ним його возом з „Народного Дому" до його помешкання, мав я вперве нагоду бачити й відчути всю первісну понурість тутешньої весняної ночі. Було се по год. 11. перед північю, як ми сідали на віз. Ніч була зовсім темна мимо зір. На небі від північного сходу стояла величезна чорна могила. Вона займала третину неба. Споза неї била якась дивна, зразу невиразна, немов трупяча ясність, подібна до тої, що йде від спорохнявілого дерева. Та ясність не освічувала землі, хоч дріжала так, як дріжить світло. Була се північна зоря в такій невиразній фазі. Щоб почути погляд на се цікаве явище, запитав я свого господаря, що се таке й від чого воно.

— „Се проміни", — відповів Євчин.[8]) „То морози так світять від півночі. Проміни не все такі мрачні, як тепер їх бачите. Часом виглядають як дуга-веселиця серед ночи. Вони так дріжать якби хто з неба показував великі язики, червоняві й синяві. А часом виглядає воно так, якби хто з гори махав великими мітлами і грозив, що вимете нас відси до чиста. І тоді лячно! — так лячно, що страх. А літом, як хліби достигають на полях і гради перепадають, то часом ночами такий шум іде по прерії, якби сто тренів (зелізничих поїздів) їхало нараз. А темрява потім робиться така, що хоч очи виколи, бо все одно нічого не побачиш. Я раз аж жінку викликав з хати і кажу: „Слухай, як гуде в небі!" О, тут така країна, що часом ляк збирає і здається, що кінець світа надходить..."

Яка велика сила в тім короткім описі простого чоловіка з народа! Літами він дивився на се дивне явище й усю силу свого ока вложив у тих кілька слів, які так врилися мені в память, що приїхавши до його дому, вписав я їх у свій записник майже дослівно.

Коли я вислухав його опису, пригадався мені величний опис таємничої „Ріґведи", одної з найстарших книг людства:

---

[7]) Бушель (пишеться „bushel", читається „бушл") = міра Англосасів на зерно. В Америці оден бушель = 35·2 літрів, в Анґлії 36·3 л.

[8]) Так український нарід в Канаді називає полярне світло. Наголос у слові „проміни" на першім складі.

Новий тип диктатора

(Характеристика з „The Saturday Evening Post").

Уявім собі, що вдалося нам спросити до одної кімнати разом: Муссоліня, Прімо де Ріверу, ґен. Кармону, Гінденбурґа та инших европейських диктаторів. Ми певні, що вони не відмовилисяб підписати низше наведену заяву про недостачі й способи лікування демократії — ось такого змісту:

Арт. І. Перестарілі типи демократії — оперті на теорії, що „нарід" хоче широкого „народовластя". В дійсности так воно не є. Чи нарід справді радіє зі свого виборчого права, показує факт що часті вибори йому остогидли. І хоч звичайно тільки половина управнених іде до виборчих урн, то й та половина робить це нерадо, і голосує ледви, чи з повною свідомістю діла, сумніваючись чи взагалі те голосування матиме яку реальну користь. Народи демократичних держав прийшли до переконання, що їх представники вже сьогодні репрезентують хіба тільки свої партії. А ті партії є тепер іграшкою фінансерії, тобто нової упривілейованої кляси, що наслідила панування по великих земельних власниках... Коли народ чого сподіється по всяких виборах, то передовсім кращого адміністраційного, але не законодавчого тіла. Хіба що при тім хоче нарід мати нагоду сказати свою думку в справах закордонної політики — як Злучені Держави сказали своє „ні" що до Ліґи Націй або В. Британія сказала „ні" щодо імпортування комунізму через задні двері Лейбур-партії. Але ця спромога сказати „так" або „ні" в справах заграничної політики — не потребує парляменту.

Арт. ІІ. Годі довше дурити світ поширенням виборчого права. Хто каже що народні маси — мужчини і жінки — в більшій части країв, головно в деяких европейських і в Китаю та Індії, де панує неграмотність і несвідомість, помагають собі або кому иншому голосуванням, — цей любується в нісенітницях. Старий арґумент, що загальне виборче право се забороло для народа в обороні перед спеціяльно упривілейованими, є пережитою гіпокризією. Скрізь у світі є так, що чим більше число голосуючих тим більші видатки на вибори. Тільки фінансові потентати можуть їх фінансувати і тому, чим більше голосуючих, тим більші шанси, що інтереси спеціяльно - упривілейованих матимуть своїх заступників.

Арт. ІІІ. Не тільки розумні люде знають, але починають відчувати це також і маси, що законодавча влада може бути на довший час припинена, а що натомість добра адміністрація це конечність, це штука потрібна для щоденної господарки в державі. У всіх захитаних парляментарних системах в Европі було так, що законодавча галузь влади як не займалася марницями, то доти дразнила, робила обструкції й вимушення на міністрах та адміністрації, аж чесні й характерні люде не схотіли більше принимати адміністративних посад. У системах з численними партіями творено комбінації й бльоки не для виповнення партійних програм, але для роблення штучних опозицій, котрими можнаб лякати чи скидати уряди.

Арт. ІV. Старі парляменти були за великі, щоб ухвалювати ясні постанови або виявляти відповідальність, якою виборці бажалиб звязати поодиноких своїх представників. В часах війни розумні нації віддавали право рішення в руки воєнних штабів або навіть поодиноких людей. Правда, в воєнних часах більше потрібно негайних рішень, не дивлячись на можливість промахів через недостачу зрілої дискусії. Але і сьогодні, в тім перелюдненім і вічно змагаючімся світі, у тім світі, що — як сказав Муссоліні — має „за мало простору", потрібно також свого рода воєнного хисту. Кількох добрих представників як дорадники одної людини, можуть свої міркування яснійше висказати перед народом, ніж парлямент здеморалізований більшим числом слабих або фанатичних і безхарактерних людей. Вони можуть приходити до рішень без тих безплідних та демаґоґічних сварок, без того панування балаканини, на котру сьогодні всі нарікають. Щодо двох демократій, які ще досі функціонують, то по перше: в Злуч. Державах не (чисельно великий) парлямент, але сенат тішиться увагою народу. У Вел. Британії знова дійсним і відповідальним провідником для парляменту після того, як скінчаться герці в палаті громад, є кабінет міністрів та його рішення, котрі знає нарід. Фактом є, що Анґлією править сьогодні рада міністрів і одна з кращих бюрократій. Це має й ту добру сторону, що нарід знає, кого має перед собою, коли бажає сказати своє слово чи в ділянці високої політики, чи в справі важної зміни політичного курсу.

Арт. V. Посягання вчорашних демократій на відвічальність урядів мало своєю метою безпосередні й посередні загрози перешкодити всякому курсови, який вважали лихим. Здавалобся, що все в порядку. Та одначе це створювало неустанні перепони для тривкости політичної лінії. Це вносило затяжні політичні міжусобиці, творило ґрунт для фанатиків і демаґоґів, приносило зміну курсу серед найбільш несприятливих обставин, творило підводні скелі в морі всяких „ізмів" та теорій. Одним словом оборонці демократії не тільки не дбали достаточно, щоб не сталося нічого поганого, але вповні подбали, щоб взагалі нічого доброго не було зроблено.

Арт. VI. Обмежена на меншу скількість голов одвічальність зменшує можливість незаконної господарки публичним добром. Навпаки діється при парляментарнім многопартійнім системі. Відбувається рабунок законодавчим шляхом. Таким рабунком є субсидії для меншин, система охлапів киданих убогим клясам... та всякі інші привілеї, котрі так довго одушевляють „народ", як довго є що брати, або як довго всі продуктивні кляси платитимуть все вищі й вищі податки...

Арт. VII. Парляментарні системи довели до витворення важких, коштовних та нездарних бюрократій, котрі

Вже Бог Савітар, тварі всій ласкавий,
Підняв для всіх людей те вічне світло.
Вже силою Богів відкрилось око,
Що світ весь освіча' — Зоря Порання.
— — — — — — — — — — —
Видні стежки вже, топтані Богами,
Оздоблені добром, що в блуд не вводять.
Від сходу світло вже зорі займаєсь,
Що вийшла геть зі свого домовища. [9])

Тут треба відповісти на одно питання: Чому творець старої „Ріґведи" говорить з бадьорою веселістю про те саме явище, яке наш хлібороб (з тої самої раси, що творець Ріґведи) описує з острахом?

Бо тоді арійське племя йшло з півночі на полудне, а тепер його українська вітка прийшла сюди з полудня на північ. Для творця гимнів „Ріґведи" північна зоря серед довгої полярної ночи була вже ясним і добрим дарунком Богів, а між нашими людьми, котрі прийшли сюди з ясної країни вишневих садів і ніколи не бачили таких явищ на своїм небі тай навіть не чули про них, — ширить таке явище панічний страх, бо воно незвичайне, як комета.

І тому наш хлібороб бачить у тих незвичайних світлах червоні язики й мітли, які немов грозять йому, що виметуть його відси „до чиста". А творець „Ріґведи" навпаки — тішиться ними:

Було багато тих яснот досвітних,
Відкіль прийшла ти, Зіронько Порання.
— — — — — — — — — — —
Говорить про них майже пестливо
І з благородною гордістю кінчить
Столівники Богів, побожні, віщі,
Святії предки наші в давний час —
Вони знайшли оте укрите світло!...

— Добре, що ми знайшли сю Канаду — сказав мені раз наш мужик.

Коли хто сумнівавбися, чи сі описи „Ріґведи" відносяться дійсно до Північної Зорі, — тому вистарчить подивитися на полярне світло, коли воно блистить але не світить. І тоді перечитати місце в „Ріґведі", котре так звучить:

„...Все те ні день, ні ніч, ні видко,
[ні невидко..."

Лучше не можна схарактеризувати того світла в сій фазі. В тій мішанині світла й темряви мимохіть робиться лячно на серці. А ще як вітер засвище по осикових корчах і по „лейках", як задрожить трупяче світло на темнім півтлі неба, то з ним дрожить і душа людини, яка не виросла під сим небом.

Во істину! Велика внутрішня сила українського племени, котре зайшло аж сюди й видержало сі ночі, хоч не мало навіть домів літами, а спало в будах з осикового гилля і в землянках. Тай ще до того видержало розсіяне по сій безмежній прерії, не в селах, як у старім краю.[10]) А тепер так полюбили наші самоту своїх садиб, що кажуть: „Як близько поселитися, то наперед зачнуть сварку пси, потому входять у ту рахубу свині і кури, а на кінци й люде".

Тому волять жити розсіяні по степах, далеко від себе. Згодом зовсім привикають до такого життя.

„Столівники Богів", наші селяне й робітники, розсіяні по чужих краях далеких!

Свої враження з весняних ночей в Альберті зібравби я в отсих словах: Весняна ніч тут пригноблює без усякого порівнання більше ніж зимова.

Я задовго задержав увагу читача на весняній ночі Альберти. За довго тому, бо життя тут відбувається в день а не в ночи.

Веселими, широкими і ясними краєвидами, в чистім як криштал повітрю і попри чисті води в озерах і по чистих ручаях — їду далі. Вже в деяких ручаях лід запався, але ще стоїть під водою. По нім бренить чистенька водиця, а в ній блистить той лід, коло Мюсідори жовтий як топаз.

— „Чому тут лід такий жовтий?" — питаю свого, вже іншого візника, Плішку на назвиско.

— „Від піску" — каже.

Але се не тільки від піску. Бо незабаром в'їзджаємо на сірчані мочари. Пахнуть зовсім таксамо, як сірчані купелі в Бадені коло Відня.

З Мюсідори їду до Плейн-Лейку („Чистого Озера"). Везе мене знов інший молодий фармер Григорій Томин — гарними околицями. Тут і там чорніють спалені ліси. Їдемо попри його дім, збудований на підсоню з гарним видом на „Чисте Озеро", що має довгі шиї на схід і на захід. Кругом нього синіють осикові ліси, а на нім стоїть іще міцний лід, хоч маємо 17. квітня і базьки тут на осиках вже прекрасно розвинені, золотисті. Вїзджаю на озеро. Студінь від леду повіяла така, що моє велике і тяжке футро дуже мені стало в пригоді. А при другім березі озера вже коні мусіли йти водою, бо сей беріг від полудня.

(Дальше буде).

---

[9]) „Ріґведа" (VIII. 76),. Гл. студію Евгена Елачіча: „Північний бігун колискою народів".

[10]) В анґлійській пресі вже підносили крик, що коли наше сильне і плідне племя не буде засимільоване, то до 50 літ урядова мова в цілій Манітобі буде — українська!... З тих слів очевидно говорить за великий переляк. Одначе правдою є, що наше племя могдоб там як і скрізь доконати великих діл, якби не його інтеліґенція й півінтеліґенція, котра його розбиває й нищить сектами і т. д.

стали приютом для сотень тисячей непродуктивних „промисловців“. Коли вже для таких людей нема місця, то законодавчі палати готові творити більше канцелярій, департаментів і нових посад. Навіть у Зл. Державах нема доси нікого, хтоб мав доволі сили усунути чи зредукувати тих галапасів.

Арт. VIII. Та передовсім, парляменти не потрафили розвязати пекучих питань модерного державного життя. Вони не тільки не помогли нічого в закордонній політиці, в новій ері міжнародніх взаємин, але навпаки привели до безконечної понижаючої критики всіх і вся. У внутрішних справах парляменти не вміли, а навіть не хотіли усунути гострих конфліктів між громадянами чи то на ґрунті партикуляризму, чи противенства між селом а містом, чи вкінці на полі промислової боротьби.

Арт. IX. Ізза всіх тих причин народи стали глядіти на старі парляментарні машини, як на установи, що не є справжніми репрезентаціями, ані засобом народовластя, але як на інституції, котрі в дійсности є коштовною переною для доброї адміністрації, є заборолом для тих, котрі хотіли б просунути руку в кишеню податника... І хоч ті установи видають з себе потік законів, то самі не хочуть брати на себе відвічальности за полагодження якоїбудь важнійшої справи. — *Слідують підписи диктаторів.*

Отсей голос американського публіциста, котрий має нагоду обертатися в кругах представників могутньої преси, які безпосередно й посередно сходяться з рішаючими кругами ріжних держав, — характеризує погляди тих представників влади, що беруться в *наших часах до великих реформ.* Важне в тих поглядах се, що вони переважно влучні в неґації та критиці. На другий раз подамо суть осягнень, які диктатори вважають позитивними так, як їх розуміє американський публіцист.

„Штурм на небеса“...

В часі, коли се число нашого орґану буде в руках наших Читачів, — в цілій большевії від Збруча по Камчатку буде відбуватися новий 6-дневний „штурм на небеса“. Він зачинається у Великий Четвер, а кінчиться у третій день Великодних Свят.

Що се таке, той „штурм на небеса“? Так назвали большевицькі провідники нові переслідування релиґії й Церкви. На чім ті переслідування будуть сим разом полягати, невідомо, бо накази в тій справі задержали в тайні й вони будуть оповіщені в останній хвилі. Одначе відомі приготування тих божевільних руїнників до безбожної акції, яку вони називають „штурмом на небеса“.

І так вже на три тижні перед Великоднем змобілізували большевики всі союзи безбожників і комсомолів (комуністичних молодців), всі професійні союзи, всі партійні ячейки, всі робітничі совбриґади, і розуміється, всі свої урядові ґазети. Ті ґазети заповіли, що в боротьбі з релиґією будуть ужиті якісь „нові форми“ й „атракційні нумери“, — а які, не кажуть.

Докладний реферат на ту тему виголосив у Ленінграді председатель тамошного союза безбожників, тов Дулов. З його реферату приносить совітська преса тільки виїмки такого змісту: Тепер на території СССР. є ще 50.000 церков і коло 500 монастирів, 25.000 всіляких сектантських орґанізацій та 6 міліонів членів ріжних сект (опріч ісповідників ґієрархічних християнських Церков, католицької та православної). Всіх священиків є коло 500.000 (?). Всі церкви зібрали в 1927 р. около 300 міліонів рублів доходів. Значить — положення зі становища безбожного большевизму грізне. Вправді — пише тов. Дулов — по містах вплив церков паде, одначе по селах росте і то скоро. Нпр. в р. 1927 було в ленінградськім окрузі 2.406 релиґійних громад, а в р. 1928 вже 2.724. Зате комуністичних читалень тільки 600. Дальше подає тов. Дулов до відома, що тільки самі лютеранські проповідники навернули „на християнство“ 3.000 молодих хлопців, вже заанґітованих большевиками на безбожність. А другі віроісповідання навертають також розмірно не менше. Вину в тім приписує тов. Дулов — большевицьким властям, котрі нпр. у Ленінграді видали розпорядок, що про сходини, в котрих бере участь не більше як 50 людей, не треба повідомляти влади. З того користають релиґійні проповідники і збирають людей у приватних домах. Дальше, каже тов. Дулов, державні кооперативи приймають замовлення на випікання пасхальних колачів! Ба, навіть друкарня самого „Комінтерну“ приймає замовлення на печатання Біблії! І якраз тепер печатається в тій друкарні 25.000 примірників св. Письма, котре буде поширене між селянами й робітниками. І якже можна дивуватися — кричить тов. Дулов, — що число безбожників у цілій большевії не доходить і до 400.000, коли число віруючих виносить десятки міліонів...

Супроти того тов. Дулов предложив новий плян, як боротися з релиґією, себ то „штурмувати небеса“. По тім можна сподіватися нових поважних переслідувань віруючих людей в цілім СССР. Шкоди вони нароблять багато, але побіди очевидно не віднесуть над віруючими людьми. Новий „штурм на небеса“ скінчиться таксамо як всі дотеперішні — невдачею. З того не виходить, щоб ми тут, поза досягаємістю божевільної „влади“ большевиків спокійно очікували вісток про вислід боротьби гонених там і мучених братів во Христі. Ми маємо тут обовязок, причинятися всіми силами до скріплення своєї греко-католицької Церкви, як кріпости, висуненої найдальше супроти масового напору безбожного большевизму. В тій ціли повинні ми

Львівський синод з 1891 р.

З нововідкритого документу до його історії.

Проєкт о. д-ра Йосифа Мільницького.

Подібно як Епископ Пелеш на засіданні комісії старався також і Митрополит Сильвестер Сембратович успокоїти невдоволених з наведеного[1]) проєкту та запевнити, що не ходить о заведення целібату. 4-го жовтня по торжественній Службі Божій (була се неділя і день імянин цісаря) о 12. год. в часі перекуски в митрополичій палаті ввійшов Митрополит до зібраних священиків, членів синоду, та пояснив їм, що він не думав заводити целібату і ані гадки не мав про це, чого вони побоюються. А коли ввійшов Епископ Пелеш, Митрополит звернувся з запитанням: „Чи Ваше Преосвященство їм в комісії пояснили, що тут не йде діло про целібат?“ Коли Еп. Пелеш, усміхаючися на те, ще не відповідав, я кажу (о. Подолинський): На комісії в тій справі були всі священики згромаджені і чули всі, як наш Преосв. Еп. поясняв, що то не є нічого, що приказувалоб целібат. Тоді Еп. Пелеш сказав: „Я їм то пояснив“. Потім Митрополит просив зібраних, щоб вибрали собі кого хотять та вислали до него в ціли розяснення цеї справи[2]).

Як Митрополит і Епископ Пелеш, так і многі инші члени синоду думали над тим, як належалоб цю справу розвязати найкраще. До таких належав і віцеректор духовної семинарії львівської о. д-р Йосиф Мільницький. Він уложив та списав у латинській і українській мові проєкт зміни дотичного уступу в надії, що з так уложеним текстом усі погодяться. Проєкт цей був такий:

„Настоятелѣ семинаріѣ при даной способности ней поучаютъ клириковъ рускихъ, що лучше і щастливѣйше есть позостати въ дѣвствѣ або безженьствѣ, нѣжь звязатися супружествомъ (Trid. sess. 24 can. 10), що дуже желательнымъ есть для добра Церкви нашои[3]), щоби многіи[4]) рукополагалися въ станѣ свободномъ на священиковъ. Однакъ, зважившися що рады Евангельски дани суть для цѣлои громады христіяньскои а не для совершеньства кождого поодинокого чоловѣка, и зважившися, що церковь руско-католическа позволяе[5]) клирикамъ своимъ передъ принятемъ высшихъ чиновъ вступати въ станъ супружескій, то кождому зъ нихъ приказуе благоразуміе, щобы розваживъ всѣ своѣ обстоятельства и абы, если розсудитъ, що званъ есть до супружества, або що целибатъ буде ему небезпечный или навѣть шкодливый, пользовавъ ся свободою даною си отъ Церкви и по окончено наукъ богословскихъ вступивъ въ станъ супружескій[6]).

З цим проєктом зазнакомився Епископ Пелеш, а бажаючи розвязки справи удався в згадану неділю 4. жовтня 1891 р. о ½6. вечером до дух. семинарії та запросив до 1. музея перемиських і станиславівських крилошан на конференцію[7]) на яку зійшлися оо. крилошани: Подолинський, Войтович, Костецький, Коб(и)лянський і Лісевич. Епископ предложив їм латинський текст дотичного уступу проєкту Епископату, а також і проєкт зміненого тексту написаний о. д-ром Й. Мільницким по українськи і по латині та сказав: „Я вас приватно покликав порадитися (бо тепер все від мене зависить), чи приймете новий проєкт або єго зміните, но я гадаю, що есть acceptabilis і закомунікуйте всім днесь до 8. год. а на що пристанете, предложіть нам, ми будемо чекати до 12. години так, щоб завтра на комісії, коли я приїду, знов тую справу трактовати“.

Присутні просили Епископа, щоб могли запросити також провідних противників проєкту Епископату і завізвали оо. Негребецького Ів. і Чернецького Вас., а прийшли ще оо. Дмоховський Теоф., Ладижинський і Танчаковський. **Всі зібрані згодилися** на цей проєкт і розійшлися. По вечері о 8. год. зібралося ще приватно до 40 членів синода, які по прочитанню проєкту його одобрили, а по переписанню на чисто занесла його делеґація до Митрополичої палати[8]).

Цей проєкт не устоявся, а причину цього подав сам Митрополит на другий день (5. жовтня, в понеділок) в III. салі комісійній, де зібралися всі члени синоду. Митрополит вийшов на трибуну і „до глибини зворушений“ говорив про отців, котрі вчера мовби в депутації від всіх Отців Синоду до мене прийшли з предлогом нової стилізації о духовн. семинаріях[9]). Дивувало мене — говориви Митрополит — передовсім, що до депутації належали іно Отці Синода з дієцезії перемиської і то самі молодші. Я однак приняв їх і слухав предложення. В тім однак заявив я їм, що хотяй годжуся на загальне содержання, но не на всі части єго. Именно по перше: Коли там покликалися на Собор Тридентський, мовив я, що треба додати текст св. Письма, а пе-

---

[1]) Гл. сегорічне різдвяне число „Нової Зорі“.
[2]) Записник Подолинського, стр. 26.
[3]) На представлення о. Подолинського це слово очеркнено.
[4]) Змінено на: гдекоторіи.
[5]) Змінено на: лишав свободу (liberum relinquit).
[6]) Записник, стр. 65.
[7]) З проєкту Епископату були невдоволені головно отці перемиські: оо. Іван Негребецький, Йосиф Крушинський, Василь Чернецький і Теофіль Дмоховський, а зі станиславівських о. Ілля Мардарович.
[8]) Зап., стр. 64, 66.
[9]) Як вище сказано, дотичний проєкт одобряло і про делеґацію рішало около 40 членів синода.

Література України, Білоруси і Грузії

в освітленню чрезвичайки.

Рос. письменник Андрій Луганов оповістив цікавий звіт з засідання ВОАПП-у, відділу чрезвичайки, котрий „завідує" всею больш. літературою з Москви. ВОАПП. інтересувався на тім засіданню письменством України, Білоруси і Грузії та дійшов до „страшних" висновків. Література тих трьох „республік" після думки московської чрезвичайки перенята — націоналізмом!

А ось на те „докази" чрезвичайки: На Україні член академії Єфремов каже, що Українець не може бути комуністом: „Или ты украинец, или ты комунист!..." Українські письменники формально виконують теми, які їм завдає влада (чудові відносини!), але в дійсности ні! Нпр. Іван Сенченко написав утопію, в котрій змалював будучі замки комуни так, що кождий бачить, що ті замки се — воздушні замки... А письменник Копиленко в творі „Твердий матеріял" описує скульптора, котрий потребував твердого карарійського мармору. Та — пише Копиленко — мармор міг знайти тільки на кладовищи і тому вкрав відтам мармор. Се значить — каже чрезвичайка — що революція знищила твердий матеріял, потрібний для творення культурних цінностей і його можна знайти тільки на могилах минулого...

Третій український сучасний писатель Куліш, автор гарної пєси „97", котру переложено і на рос. мову, в другій своїй пєсі росказує вже про якусь старушку, котра прийшла в Єрусалим. Там її питають: „А була у вас на селі революція?" Старушка, шамкаючи, відповідає: „Так, була, приїхала кіньми, покрутилася й відїхала..."

Все те і в „Известіях" напечатано.

Подібно виглядає письменство і на Білоруси а найгірше — по думці чрезвичайки стоїть справа в Грузії Грузія до революції не зазнала такого гнету як Україна й Білорусь, отже там заховалася більша звязь з національною традицією. По друге грузинські письменники ціпко держаться романтизму. З тих причин грузинська література кусає большевизм точно як та змия. Щоб лекше переводити в життя свої ідеї, грузинські письменники, нпр. ґрупа „Аріфіони", складають владі дуже ліві заяви, а притім весь час кусають довірчиву совітську владу. Ґрупа „Сині роги" також оповістила совітську заяву, та не тільки не зірвала зі своїм символічним минулим, але пішла ще більше на право й орієнтується виключно на захід! Досить вказати на те, що на окладинках книжок письменників тої ґрупи печатається титули в двох мовах: грузинській і французській!...

Грузинський поет Джавахатвілі договорюється до того, що сучасна література вдерлася в стару з дубиною і вганяє за гарними жінками й чаруючими словами, а в дійсности поети повинні брати самі за коли... Ті самі прояви видно і в інших літературах, як азербейджанський і жидівський. Словом — в них виростає „протипролєтарський" фронт з гаслами національної культури і навіть шовіністичними...

Так жалується бідна чрезвичайка по 11 літах своєї кривавої праці!...

Жидівська теорія Анґлосасів

Анґлосаси в своїм великім консерватизмі та привязанні до св. Письма видумали собі дивну теорію про своє походження від 10 пропавших племен Ізраїля. Докази на „правдивість" тої теорії має зібрати основане в тій ціли спеціяльне товариство „Society of the British Israel Theorie", котре твердить зовсім поважно, що Анґлійці походять від 10 пропавших племен Ізраїля, а королівський рід Анґлії — з роду Давида.

Як відомо, в 722 р. перед Різдвом Христа Ассирійці упровадили в неволю 10 племен Ізраіля, а замешкувані ними краї Самарію й Галилею скольонізували чужими, поганами. Біблія згадує тільки про поворот Ізраільтян із Юдеї. І фактом є, що в часах Спасителя, Самарія й Галилея були замешкані расово-мішаним населенням, на котре побожні жиди з Юдеї дивилися згори. Пропащі племена вже від давна побуджували фантазію до творення леґенд про їх дальшу долю. Одна з тих леґенд голосить, що ті племена поселилися в країні, де ще ніколи не було людей і називає ту країну „Арзарет". Одна з інтерпретацій лучить се імя з іменем ріки Серет і твердить, що пропавших 10 племен Ізраіля поселилося над нашим Серетом а потому розійшлося й по всій нинішній Ромунії та перейшло й до Югославії.

Сю власне теорію „розробляє" дальше новоосноване анґлійське товариство, кажучи, що згадані жидівські племена, прибравши назви ріжних народів, помандрували дальше на захід і дійшли аж до теперішної Англії. А що істнує стара ірляндська леґенда котра каже, що королівський трон Давида перенесено до Ірляндії, отже Анґлійці в своїй національній гордости твердять, що той власне трон перевезено потому з Ірляндії до Англії. Таким чином все добре складається: 10 племен є, трон

ШВЕД ЛІННЕЙ дуже лихо вчився мертвих мов та дуже пильно розсліджував ростини. Учителі відсилали його до ремесла, та він став найбільшим ботаніком світа.

тут, укріпивши себе самих у вірі й привязанні до своєї св. Церкви, усувати з наших християнських домів усе, що заносить „радянофільством" і скріплювати катол. пресу, книжку і т. п,

——o——

редевсім св. Павла. Колиж вони мені заявили, що св. Павло в ділі супружества „неясно виражається"... я не міг того приняти, но сказав їм, що то не схизма, а єретичне вираження... Прошу Вас отже Всечеснійші Отці не говоріть так і не подавайте св. Апост. Престолу бесідами Вашими перед Делеґатом поводу до такого о Вас мніня. Що до дальшого предложеного тексту, не противлюся, но прошу мені вірити на мою честь і слово Архієрейске, що я ніколи не наміряв вводити целібату, а не випоминаючи імен мав я случаї, що котрий питомець хотів ординуватися в целібаті, то йому відраджували і кілька разів відсилали, доки не оженився! Правда, що і я звертаю таким увагу на трудности життя дівственного, але не відганяю, бо хто чує звання, тому Бог поможе. Я, мої Всеч. Отци, вихований в родині священичій і знаю їх побожне і праведне життя, але потреба у нас **конечно** більше священиків безженних, бо нема ким висші становища заміщати!

Сказано мені від депутатів, що я хочу „знищити той привілей" нашої Церкви і що ми маємо запоручення св. Апост. Престола о ненарушимости того привілея супружества наших священиків. Знаєте добре, як то було перед моїм приходом на катедру догматики на всеучилищи львівськім в р. 1862 (?) за попередника мого д-ра Йосифа Черлюнчакевича, котрий учив, що сини священиків суть illigitimi tori!!! Я ставши професором, хотів ту справу залагодити основно і шукав всюда основи до супружества наших священиків, но на жаль не міг нігде найти виразно сказане, ані в в договорі унії Берестейської, ані в синоді Замойськім; єсть лиш в першім сказано, що затверджуються церемонії і звичаї, **оскільки** не супротивляються догматам віри і **норовственности** Церкви катол. Отже хотів я, щоби в нинішнім Соборі було виразно сказане, що те право супружества священства нашого єсть нам свобідне і не має єго ніхто нарушити. Я не могу роскрити Вам мого серця, но якби можна, то скажу, що я так як і Ви добрий католик і русин".[10])

Проект о. д-ра Теофіля Сембратовича і о. Івана Копистянського.

Відповідно до вказівок Митрополита справили пополудні того самого дня негодуючі отці проект о. Мільницького і мали з ним удатися до Митрополита. Також і старші священики з львівської архіепархії зібрані приватно в иншій салі при участи перемиського крилошанина о. Подолинського, запрошеного о. ректором Бачинським, доповнили проект о. Мільницького через додання по словах Тридентийського Собора слів св. Апост. Павла до Кор. I. Гл. 7, 38, а при кінці згадкою про акт Берестейської Унії. Цей доповнений проект прочитано зараз в салі I. комісії в присутности приватно зібраних священиків, учасників синоду, які по переведеній дискусії одобрили його. В ту саму пору ввійшов до салі о. Іван Копистянський, парох Криниці, з новим проектом, уложеним ним спільно з о. д-ром Теофілем Сембратовичем, який то проект по словах о. Копистянського апробував Митроп. При загальній увазі всіх присутних о. К-й відчитав його: „Настоящій синодъ провинціональный исповѣдуе твердо ученіе в. соборной, католической Церкви, що станъ безженный совершеннѣйшій єсть отъ стану супружеского по словам св. Апостола Павла: „Оженивыйся добрѣ творитъ, а не оженивыйся лучше творитъ". Но понеже дальше Спаситель Ісусъ Христосъ у Мат. гл. 19, ст. 12 говоритъ, що „могій" лише „вмѣстити да вмѣститъ, потому станъ безженный яко совершеннѣйшій єсть совѣтомъ евангельскимъ, и не може яко такій никому зъ горы намѣтоватися, и задля того Церковь св. супружество священиковъ восточной Церкви всегда дозволеннымъ и законнымъ считала и считає, — для руско-католической же Церкви яко части всеи св. Церкви тое призволенє (licentiam) и на дальше полишала и полиуки, передъ рукополаганіемъ маютъ свободу по даной благодати Божой або женитися, або остатися безженнымы — тому настоящій Синодъ постановляє (decernit), щобы тое призволеніе и свобода тая и на дальше для руско-католической Церкви лишилася и никому въ тôмъ -взглядѣ изъ стороны настоятельства семинаріи не дѣлалося наставаніемъ ніякое насиліе. Свободно имъ лише єсть изъ взгляду на оправданый пожитокъ и потребу руско-католической Церкви тыхъ, которіи заявили своє намѣреніе остатися безженными въ тôмъ ихъ святôмъ намѣренію утвердити благимъ и розсуднымъ совѣтомъ, звертаючи однако ихъ увагу на слова св. Апостола Павла Кор. I. гл. VII. ст. 9., где говоритъ: „Лучше женитися якъ разжизатися". По відчитанню зібрані тут згодилися і на цей проект і його одобрили[11]).

(Конець буде).

[10]) Записник, стр. 70—72. В „Висвітленях" (стр. 17) сказано, що Митрополит в тій промові накинувся на відпоручників називаючи їх „бунтівниками-молодиками"!...

[11]) Записник, стр. 74—76. В згаданих: „Висвітленях" з 1924 р. сказано, що цей проект передав священикам 4. жовтня Епископ Пелеш і що делеґація з цим проектом ходила до Апост. Делеґата (стр. 13—14). Це заподання мильне, бо як вище сказано, Еп. Пелеш передав 4. жовтня проект о. Мільницького і з цим проектом делеґація ходила до Апост. Делеґата і Митрополита 4. X. о 9. год. вечером.

——o——

Давида є, бракувало ще получення тих, що на нім сидять, з родом Давида. Та се вже найлекше було сконструювати, отже й сего доконано. До того всего — твердить згадана анґл. орґанізація — все, що Бог обіцяв потомкам Авраама, сповнилося на Анґлійцях, напр. що будуть численні як пісок у морі. А знов пророк Ісаія говорив про Ізраіля на островах, що також може — по думці того товариства — відноситися лише до Анґлійців.

Як відомо, ніякої леґенди не можна „збити“ в переконанні народа, хіба можна її захитати іншою леґендою. І се власне зробила анґлосаська секта Мормонів. Її провідник Смит сказав що в 1827 р. знайшов він „откровення“ котрі кажуть, що то — Індіяне потомки 10 пропавших племен Ізраіля. Вони в 700 р. перед Христом прибули до Америки під проводом свого полководця Лягі й перші її відкрили. Потому розкололися вони на три части: на безбожних Ляманіїшів, на Індіян і на побожних Нефітів та воювали з собою. Від Нефітів походять основники секти Мормонів та її „пророки“ Мормо і його син Мороні. Отже деж є тепер пропавші Ізраільтяне — в Анґлії чи в Америці? Запитав хтось приклонника „британсько-ізраільської теорії“. Та заки той вспів дати відповідь, скоро відповів за нього якийсь дотепний чоловік: „В цілім світі“! (За Ернестом Рідел'ем).

——o——

Не можуть винищити релігії

Большевицька влада увязнила в тверській ґуберній багато учителів й и. інтеліґенції, а то ізза того, що селяне масово зажадали від учителів, щоб допустили шкільних дітей до великодної сповіди. Учителі не спротивилися тому й діти удалися до сповіди. Наслідком того прогнано з посад і арештовано багато учителів і батьків тих дітей, що сповідалися. — Так виглядає у большевиків „свобода совісти“, яку вони всім обіцяли, заки дірвалися влади...

——o——

Вся писанка „Рідній Школі“!

Під гомін великодних дзвонів...

Весело гомонять дзвони... На филях свого могутнього голосу несуть вони Тобі, Український Народе, радісну вістку: Христос Воскрес! Воскрес Той, що голосив слово правди й любови, що життя своє віддав за добро, щастя й визволення всього людства.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

В день цього величного Свята, що є памяткою Христової всежертви за людину, прислухайся уважно до цих великодних дзвонів. Чи поруч радісного настрою, що пронизує Твою душу, не чуеш в їх дзвінкому голосі поклику до праці й чину, до самопожертви іменем народу й батьківщини? Чи не велять вони Тобі, Українська Громадо, призадуматись над долею Твоєю і над шляхами, що ведуть до Твого Відродження? Прислухайся уважно — а зрозумієш їх дужий голос, їх символічне значіння! Шлях до відродження веде через доцільне виховання, науку і просвіту. **Підстави для цього створює „Рідна Школа“. Вона взяла під свої опікунчі крила Твою молодь, сталить її характер, гартує її волю та вказує шлях, по якому дійдеш до завітної мети.**

Вона при Твоїм невсипущім труді, Твоїх збірних зусиллях, Твоїй масовій жертвенности кладе міцні підвалини для народнього розвитку й прискорює день Твого Воскресения. Тому в день Великодних Свят не забудь про „Рідну Школу“! Не жалій для Неї труду, ні зусиль, ні грошевих видатків! Вчини, щоби це Свято, що є традиційним днем Твоєї окремої, всенародньої жертвенности на „Рідну Школу“, було дійсним показчиком розуміння Твоїх громадянських обовязків супроти Неї. Від обильности Твоїх жертв, від щедрої руки Твоєї залежить не тільки доля „Рідної Школи“, але також і Твого Майбутнього... Бо помочи від нікого стороннього не жди!

Тому засвідчи ділом, що розумієш вагу поклику воскресних дзвонів.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

——o——

Німецький спосіб на дорожнечу

Як удержати родину з 4—5 осіб, маючи місячно 200 шілінґів (около 250 зол.)? Се дуже тяжке питання розвязали віденські Німці ось як: Оснували два практичні бюра індивідуальної поради. Одно з них є у Відні при Стефанспляц-у ч. 2, під проводом пані Неллі фон Фріш-Вагліс, друге під проводом пані Ґізі Ґірш, основане радником Майнл-ем. В такім бюрі оповідає прибувша господиня всі свої обставини й одержує потому докладний спис потрав з ціннико на кожну річ. Коли вдома є хорий, то дають їй окремі приписи, що йому варити, беручи в рахубу буджет, яким розпоряджає. На місци можуть їй скроїти одяг для дитини зі старих річей і показати, як шити. Де і що купити, куди виїхати дешево на вакації, кому поручити кімнату на час виїзду, куди віддати дітей — все з адресами й докладним обчисленням коштів. Ті порадні, се велике добродійство для цілих родин.

——o——

АФОРИЗМИ

„Злий той мудрець, з котрого не сміються дурні. Длятого один великий грецький промовець, котрому дуже плескав народ, сумно запитав по зборах свого приятеля: Чи я сказав щось дурне?..

*

„Се велика штука так показати блуди своїм підчиненим, щоб тим не викликати їх неохоти й опору: без тої штуки робитимеш тільки шкоду“.

*

„Не будь за делікатний! Тіло складається не лише з мяса, але і з костей, а пчола має не лише мід, але й жало“.

*

„Спокій показує цілого чоловіка. все, що велике, тяжко порушити“.

*

„Не відвертайся від ворога, бо він сталить твою відвагу й обережність“.

*

„Від нічого иньшого не дурніє людина в такій мірі, як від привязання до грошей і зовнішного блиску“.

*

„Порожнеча се жерело найгіршого болю людини: бо всякий иньший біль усмиряє час, а біль, що походить з порожнечі, час все заострює. Длятого виполюй гордість зі своєї душі“.

*

„Не удавай, що розумієш те, чого не розумієш: бо тим станеш подібний до пави, котра розпростирає хвіст особливо тоді, коли не має пер“.

*

„Роби добрі діла таксамо скрито, якби вони були злі: бо недобре стає навіть добре діло, коли його зробиш задля пустої слави у людей“.

——o——

Чим має стати студентка

В Европі й Америці стверджено, що найтяжше знайти собі відповідний фах якраз тим жінкам, котрі скінчили найвищі студії. Ще найбільше їх стає учительками й лікарками, фармацевтками, урядничками банків і т. п. Одначе на загал їм дуже важко займати інші области фахів. Отже практичні американки оснували спеціяльний інститут для поширення праці жінок з високою освітою. Той інститут має свій осідок при North Carolina College в Greensboro, а писати до нього можна на адресу пані Cath. Filene Dodd. Інститут займається уділюванням практичних порад студенткам у справі вибору фаху. Опріч того студіює услівя праці в усіх областях і збирає всі твори про фахову працю жінок.

——o——

о. ЮРІЙ КМІТ.

З нових творів

ПИШАЄТЬСЯ СПОМИН.

Він, як промінь сонця, продирається крізь найгрубші заслони темряви...

Сидимо серед поля. Ти перебираєш листочки конюшини. В очах горять огні; запалюються серця, відчиняється рай...

Затрачується дійсність, летять естава на розмежування свідомости з несвідомістю...

Світи сонце, світи, стели ясні блиски, стели, хай вплюється душа переможними чарами! Коли вже опадуть їх листки й переквітуть запашні рожі, хай стемніється простори, зашумлять, загудять вітрове, хай вдарять громи, хай пропаде туга, хай швидко кінчається життя! Без могутніх тремтінь, без бистрих журчань — безвартісне буття!

КОНТРАСТИ.

Все йде своїми шляхами...

Всюди розсипані чудові блиски сонця. Розходяться пахощі. По лісах і лугах, по полях і луках, по верхах і низах, журчать акорди весняних радощів, буйного життя. Линуть звучні, розвесельні мельодії...

— — — — — — — — — —

„В хаті горять свічки біля вмерця...

На подвірю робить майстер домовину; примірює, приладжує.

На обидвох кінцях дошки, що сперта об клеца, гойдаються діти, приговорюють собі сміються“.

— — — — — — — — — —

„Наблизився подорожний. Дивиться уважно на цю інтересну картину. Гарний день і понура, мовчалива, глибока ніч. Промішуються світла й тіни.

Хвилюється. Затремтіло серце новими поворушеннями. Заломлюються тони душі.

Мандрують привиди зі страхітніх долин Ереба, Стикса, Лети й Ахерона...

Пестощі й роскіш скорять біля страждань, тортурувань, біля смутку й горювань...

Стоїть завжди розвернена книга жалю й болючої скарги...“

ЦВИНТАРНЕ ПОЛЕ.

Шумлять смереки. В нічних присмерках розходиться від них сувора поважність, наче від святинніх, старовинніх колюмнад...

Місяшні серпанки поприбірали в чудові містерні ґірлянди мертвецькі зостанки.

На ґруні, на шпилі, де постулялися квіти на могилі, молода подруга біля марморної статуї в судорогах вється, серце в грудях щемить, бється...

Куди мандрую? Де опинюся?

Скопані шляхи мої!

Хуртовина завиватиме повсякчас і помножувати мої смутки...

Не зійде вже сонце втіхи, скрились зорі втихомирення...

Темніє в душі від страшного поражения й від неповерненої втрати...“

В найвище напружених, напнятих жалощах німу могилу обняла, відвічними таємницями оплела і всі почування з глибин свойого серця тут передала...

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Катедра Св. Юра у Львові

Нова праця про її будову й архитектуру.

В львівськім польськім Науковім Товаристві др. Т. Маньковскі (львівський адвокат і член катол. содалїції, котрий займається студіями старої архітектури і вже видав кілька праць з тої области) предложив в мин. році цікаву жерельну працю про катедру св. Юра у Львові: про історію її будови й архитектуру. Праця ся досі не вийшла друком. Але обширний зміст її приніс найновійший 2-гий зшиток за 1928 р. „Справоздань“ згаданого Наукового Товариства, що саме появився. Нижче подаємо зміст сей з деякими скороченнями в дослівнім перекладі.

Давнійша мурована церква, що стояла на місци нинішної катедри св. Юра, була збудована ще під кінець XIV. ст. Вона була звернена великим вівтарем до сходу (противно як нинішня) і мала по обох боках головного входу дві вежі. Сліди її фундаментів мають зберігатися в підземеллю нинішної катедри.

На місце тої давної, темної і вузької, як кажуть жерела, церкви задумав тодішний греко-католицький еп. львівський і митрополит всеї Руси Атаназій Шептицький вибудувати нову катедру. В історію будови вплітається історія майже столітньої боротьби з епископами і світським клиром могучого клиру монашого. У боротьбі сій ходило о обсяг юрисдикції, о духовні добра, словом о впливи і владу. Гора св. Юра, на котрій стояла катедра і двір митрополитів, зразу деревляний (куріоля), а пізнійше мурована палата, котра крім того містила также василіянський монастир, була особливо тереном тої боротьби. Збурення давної катедри і розпочаття нової будови перевів митрополит проти Василіян. Катедра мала бути символом його відновленої влади, усунення василіянських впливів, а своїм способом будови зривала з давними грецько-візантійськими традиціями, з орієнтуванням святині на Схід і т. п., а радше навязувала з архитектурою Заходу. Вона була символом утвердження унії з Римом, коли Василіяне консервативно трівали в традиціях сходу. На тім тлі справа збурення давної і будова нової катедральної церкви виростає до значіння змагання в нутрі уніятської Церкви впливів східньої культури з західньою, а виставлення нової катедри о стилевих знаменах Заходу є видимим знаком зростаючої переваги впливів західніх.

Гроші на будову катедри „юкста формам модерні секулі“ давав зразу епископ Атаназій, дальше одначе обтяжено коштами її будови весь уніятський клир діецезій львівської, галицької і камянецької.

Розпочату в 1744 р. будову митрополит Атаназій Шептицький переказав у завіщанню свому наслідникови, Львови Шептицькому, котрий закінчив її в р. 1764. Будова велася „сумптібус Метрополітані, сед опере Бернарді“. Той останній се архитект Бернардо Мереттіні, котрий гроші квітує в німецькій мові і підписується ґотійськими буквами. Зразу від р. 1748 він веде будову за кождоразовою винагородою його праці, а від р. 1754 аж до смерти в 1759 р. як підприємець цілої будови за гуртову суму, виплачувану йому піврічними ратами. Наслідником його, що викінчив будову, став Файзінґер (званий також Фессінґер), котрий вибудував також палату митрополитів. Різбарем рококових декораційних статуй, що окрашають фасаду катедри і її вершок, був Пінцель, декоратором стін і стропів у нутрі Лука Долинський, вівтарі різбив Филевич, святі образи малював також Радивиловський.

Мереттіні се артист з визначно бароковими стилевими тенденціями, оден із численної плеяди наслідників Борромінія. Черпаючи з давних традицій італійського будівництва, володіючи технічною вправністю сучасних собі італійських архитектів, створив Мереттіні в львівській святоюрській катедрі визначний твір. Поза тим одначе „пан Бернард архитект“, або з польська „Мересин“, (від Мереттіні), а по німецьки деколи „Мереттінер“, як називають його рахунки церковної фабрики, є нам незнанний, так само, як і його попередня архитектонічна діяльність поза Львовом.

Автор підчеркує цінности баракової мальовничости катедри та переводить подрібну аналізу її архитектури, на яку складаються два елементи. Її заложення виказує споріднення з групою церков центральних, вчерк нених у чотирокутник, о засадничих формах грецького хреста, в яких середню більшу копулу на перехрестю нав окружають чотири копули менші, котрі накривають каплиці, що знаходяться в раменах хреста. Той тип церков подибуємо найчастійше в північній Італії, а найвизначнійшими його представниками є: церква С. Марія ді Каріньяно в Генуї, що її вяжуть з іменем родини архитектів Тібальдіх, церква С. Алєссандро в Медйоляні, твір Льоренца Бінаґо, дальше „Дуомо нуово“ в Брєсчії, твір Джіов. Бат. Лянтана й богато инших, що походять з кінця XVI. і першої половини XVII. вв., і яких повстання вяжуть з архитектонічною діяльністю Тібальдіх. Вкінці найпізнійше з них Сантуаріо делля Мадонна ді Монте Беріко в Віченці, від Агостіна Бореллі з 1668 р., творця між ин. церкви Театинів у Мюнхені.

На підставі порівнання поземих пляній, автор вказує на споріднення церков тої групи з поземим пляном катедри св. Юра, а заразом звертає увагу на деяке споріднення того типу з давними візантийськими церквами Сходу. Заложення катедр св. Юра мало одначе в тоці будови підлягти модифікаціям.

З давних пляній, які зберіглися, найбільш інтересним є плян, що представляє поперечний перекрій святоюрської церкви, виконаний в акварелі, перед повстанням або в тоці будови катедри. Він виказує инше, ніж нині, запроектування копули, що мала бути виконана в камени.

Копула первісно мала бути значно нижша. Щойно її підвищення в тоці будови надало катедрі її нинішню мальовничу сильвету. Конструкційну вправність і зручність Мереттіні в розвязуванню поставлених йому завдань слід видіти в переході, в ротунді під копулою, з кола в сплащений чотирокутник і знова вище в кулисту форму в самій копулі.

Натомість нутро катедри стоїть богато нижче від зовнішньої її архитектури. В наслідок відділення частини головної нави царськими воротами, нутро катедри здається меншим і не робить більшого враження. Гідні уваги емпори, що йдуть здовж зовнішних стін нав і лучаться зі собою. Внутрішна декорація мала бути первісно инша, що вказувала радше на впливи французького рококо, ніж терезіянсько-йосифинського, більш провінціонального стилю, в якім сі декорації кінець-кінців виконано. Вони мали бути виконані в стюку, що пізнійше залишено. Нинішню декорацію характеризує радше убожество артистичної думки*).

*) До сеї замітки польського автора слід зауважити, що в нинішних часах, коли навіть деякі провінціональні церкви уряджені в нутрі куди краще, булоб дуже пожаданим побачити більше репрезентативне уряджения нашої першої святині в цілій Галичині.

В продовженню головної нави і в типі фасади катедри автор бачить звязок з групою монастирських церков, що розкинені переважно в околицях боденського озера і гір бреґенцького лісу. Як зразок фасад, зближених до святоюрської катедри, наводить церкву в Марія Айнзідельн у Швайцарії в Вайнґартен'і коло Ульм, у Вайблінґен'і й т. п. Як свідчить архівна згадка, також церква св. Юра мала в проекті мати по рогах дві вежі, подібно як ті церкви, котрі, як спільна з св. Юром ціха, характеруе в фасаді випукла, вигнута на перед лінія і сильний ґзимс, що відділює вершок фасади з розбуреною сильветою.

З тих анальоґій автор виводить припущення, що Бернардо Мереттіні походив з етноґрафічно італійської, але сусідуючої з німецької території, може з кантону Тессіно в Швайцарії, що перед своїм приходом до Польщі Мереттіні, котрий знає німецьку мову і в Польщі послугується нею, міг працювати при будові котроїсь з церкви ґрупи, яка зосереджується над боденським озером, в горах бреґенцького лісу в Швайцарії і в південній Німеччині, і стояв у звязках з ґрупою тамошніх німецьких архитектів, яких діяльність виказує спільні прикмети (Thumb, Wiedmann, Frans Beer, Kaspar Moosbrugger і т. д.).

В тім освітленню св.-юрська катедра представляється як виспід двох архитектонічних чинників, що ділали по собі: пляну будови опертого в своїм заложенню на північно-італійськім типі центральних церков, в роді С. Марія ді Каріньяно, базіліка ді Монте Беріко і т. п., змодифікованого в тоці будови Мереттінім, що в той елемент північно-італійської архитектури вніс дальші впливи монастирсько - церковного будівництва знад озера боденського, типу, який там розвинувся і знова поглотив у себе елемент італійської архитектури з її пограничча зі світом ґерманським, зокрема горішно-швабським. Тому другому чинникови катедра завдячує продовження головної нави й оформлення фасади, в части також і нутра.

Приняття для уніятської церкви типу церкви італійської о визначній середній і чотирьох менших копулах, які в св.-юрській церкві на зовні заслонені, інтересне з культурного огляду. Тип тої церкви наближається до грецько-руського Сходу, а рівночасно приймає західний зразок італійський. Тим самим перехиляється до Риму і папства. Катедра св. Юра пішла в тім напрямі як найдальше, бо бічні копули закрито в ній на зовні аттиками так, що східні ремінісценції в ній зовсім затираються.

Нові книжки

Fidelis Bözer: LITURGISCHE KANZELVORTRAGE Die Opferliturgie und die Anteilnahme der Laitenwelt. 8° (X + 128 стор. Freiburg im Breisgau 1929, Herder. Ціна 2·60 Марок).

Отсі проповіди німецького єромонаха дають відповідь на питання: Що саме відбувається на Олтарі в часі св. Служби Божої та яка повинна бути участь вірних в св. Безкровній Жертві. Їх завданням є дати пізнати вірним те „жерело християнського духа“, котрим є св. Літурґія. Книжка інтересна та пожиточна й для наших ОО. Душпастирів.

Антін Лотоцький. ЗА ВОЛЮ ІРЛЯНДІЇ. Боротьба Ірляндії за віру, народність і волю. Квартальник „Бібліотека Історичних Повістий“ Р. III. ч. 2. Львів, „Добра Книжка“ — 106 випуск. 8°. Стор. 162.

—o—

о. Д-Р МИРОН ГОРНИКЕВИЧ
парох церкви св. Варвари у Відні.

Гр.-кат. церква св. Варвари у Відні

Історія одної парохії.

В самім центрі Відня, при вузонькій вулиці „старого міста“ Постґассе, яка переходить в невеличку площу, стоїть фронтом до вулиці наша гр. кат. парохіяльна церква св. ВМ. Варвари. З усіх трох сторін окружена державними будинками Головної Почти, булаб вона незамітна для прохожих, якби не тримений хрест та пропамятна таблиця на її фасаді, що блестить золотими буквами в грецькій і старославянській мові:

„Йосиф II. і Марія Тереса, самодержці Австрії, храм сей св. Варвари враз з обителью для образованія молодого клиру католицького східного обряду великодушно передали. В літо від Р. Х. 1775“.

Від того то року — 154 літ значить — служить ця церковця нашому обрядови і його вірним. Та оснуванія її куди давнійше! Вистарчить глянути у нутрі на старинні вязання, луки, капітелі сего невеликого церковного будинку. Збудовано його майже триста літ тому, в 1652 р. при віденськім новім конвікті оо. Єзуїтів, заходом брацтва св. ВМ. Варвари, яке істнувало при сім конвікті від 1565 р. Тому і посвячено сей храм св. Варварі. Довгі літа був він конвікторською латинською церквою — аж до р. 1773, коли скасовано чин оо. Єзуїтів. Конвікт і його церковця лишилися тоді порожні. Саме в тім часі, по першім поділі Польщі, прийшла Галичина під панування Австрії. Може не так з релігійних, як більше з політичних мотивів старалися нові, австрійські власти двигнути нашу галицьку Церкву з упадку й пониженя, якого вона дізнавала в старій Польщі, а передовсім виховати наше духовенство на добрих, культурних провідників нашого темного, закріпощеного люду. І ось вже в 1775 році появився декрет цісаревої Марії Терези, котрим вона основує у Відні греко-катол. т. зв. королівський духовний семінар і віддає для нього „храм сей св. ВМ. Варвари враз обителью“, цілий великий повзуїтський будинок.

Вже в слідуючім році церкву перестроєно після вимог грецького обряду, украшено цінним бароковим іконостасом, обдаровано дорогими цісарськими дарунками. Около 30 наших клириків з Галичини й Угорщини найшло там приміщення, иньші були Ромуни і Хорвати. Та духовних потреб наших великих епархій сей семінар не міг вдоволити. І тому, коли в 1783 р. Йосиф II. оснував великий духовний семінар у Львові, наші віденські клирики перенеслися туди. Щоб наша віденська церковця не пропала, за стараням крижевацького епископа Божічковіча, Йосиф II. дарував її, та вже без „обителі“, нашій віденській греко-катол. громаді, яка за тих перших десять літ біля неї згуртувалася. І так стала церква св. Варвари від 1784 р. нашою парохіяльною церквою. І щастям її великим було, що від першої хвилі мала вона таких провідників парохів, котрі з повним пожертвуванням і одушевленням сповняли свої обовязки, чим много з них здобули собі велике імя в історії нашої Церкви і народу.

Завдання їх, мимо піддержки й опіки, якої дізнавали від цісарського двору, було не таке легке. Часи були неспокійні, воєнні. Тодішний збір наших віденських парохіян у многім пригадує наші американські відносини. Се були Галичане з усіх усюдів: Українці і Поляки. Бо і ті, не маючи свойого польського священика у Відні, довгі літа стало приходили в нашу церкву до св. сповіди. Дальше йшли й наші тверді, змадяризовані Русини з Підкарпаття, Ромуни з Трансильванії, для котрих весь час, до кінця минувшого століття, відправлялося Богослуженя в ромунській мові. Були, так як тепер, Болгари і Хорвати, а в часах великих наполеонських воєн тисячі Москалів по шпиталях, яких обслуговувало наше парохіяльне духовенство. Треба було великого пожертвуваня й великого уміння, щоби для всіх бути всім і нікого не вразити. Тому і незабутніми лишуться в історії нашої парохії імена тих перших парохів Єроніма Стрілецького Ч. св. В. В., Ольшанського, Снігурського, Фоґарашого, Паславського, котрі своїм великим трудом і ревністю зуміли без ніяких цісарських декретів, самою силою факту, перевести в житя се, про що кождий з них мріяв, щоб ся парохія була в Австрії центром всіх греко-католиків, котрі опинилися за границями свого рідного краю.

Трагічною смертю неутомимого о. Паславського (в 1847 р.), котрого при молитві убив сокирою його власний дяк — говорили, що убивство наступило з мотивів політичних за се, що о. парох незвичайно остро виступав проти польських затій у віденському конвікті, де тоді виховувалось около 30 наших студентів — кінчиться перша світла доба в історії нашої парохії. Потім слідує велика прогалина, не лишень у парохіяльній хроніці, котру дотеперішні парохи пильно списували майже день за днем, но на жаль і в парохіяльній праці. Осквернену нечуваним убийством церкву запечатано і мали її враз зі старими будинками здемолювати. Вкінці в 1850 р. перебудовано її так, що вона втратила зовнішний вид церкви. Замість високої копулястої вежі поставлено на ній два поверхи, піднесено й бічні будинки на кілька поверхів і злучено їх з церквою. Була се велика втрата для церкви. Та тодішний парох д-р Литвинович має иньшу заслугу. Завдяки його заходам, отворило правительство в будинку давного т. зв. „міського конвікту“ (тому, що він находився в місті — „Штадт“), скасованого при смерти о. Паславського, в 1852 р. наш центральний Духовний Семінар, в котрім рівно через 40 літ виховувались найкращі священики нашого народу. Парох став ректором, сотрудник духовником цего Семінара. Історія нашої парохії переходить в історію сего семінара. Центральним він звався не лишень тому, що находився в центрі міста, — столиці великої австро-угорської монархії. Він дійсно був центром, духовим осередком цілого покоління священиків з усіх наших греко-кат. епархій, котрі в нім і через нього разом лучилися.

Яке значіння мало се т. зв. Барбареум, показує статистика. За 40 літ його істнування вийшли з нього 4 епископи: великоварадинський Іван Олошеану, крижевацький Ілія Граніловіч, станиславівський д-р Юліян Пелеш і мукачівський д-р Юлій Фирцак. З наших студентів-клириків було в часі його розвязання: 26 докторів богословія, 3 доктори філософії, 29 гімназійних професорів, 2 гімн. директори, 1 професор політехніки, 7 професорів університету і 3 крилошан.

При великім значінню, яке мав цей віденський семінар для нашої гр.-кат. Церкви і народу, наша віденська парохія піднеслася тоді, головно завдяки проводови світлого ректора і пароха, ученого д-ра Пелеша, до рівня одної з перших парохій у Відні. Її парох мав тоді в Австрії таке значіння, котрого міґби йому позавидувати неоден епископ.

В р. 1892 розвязало австрійське правительство наш семінар у Відні та довго ще потім жила і держалась наша парохія цею світлою традицією. Так було аж до часів великої війни. 1914 рік приніс з Галичини і Буковини нових парохіян. Сотки тисяч, цілі наші села переселились на західні границі Австрії — одні по волі як збігці, иньші примусово, евакуовані, ще иньші арештовані. Всі вони підлягали парохіяльному урядови св. Варвари, який став для них деканальним урядом і назначував душпастирів. Довго чекали наші люде на щасливий поворот до рідної землі. Не всі вернули. Майже сорок тисяч записано їх в парохіяльних книгах... тих, що згинули по ріжних бараках і таборах смерти! Тільки й памятки по них лишилось, що ті грубі томи метрик померших. Нині вже і хрестів на їх могилах нема, бо і кладбища заорано, мов ніколи їх не було...

Десятки тисяч їх жило у Відні — найдовше держалася ця воєнна еміґрація в столиці держави. Нове житя тоді було, нові товариства, орґанізації, свої часописи, рідні школи — опісля й свое правительство — Уряд Західної України. Нині і сліду не стало по тім всім, хіба кілька десятків голодних політичних еміґрантів, котрі не маючи змоги вернути домів, даремне шукають заняття в зубожілім Відні — столиці маленької републики. Иньші, головно робітники з тих, що доперва в 1920 р. вернули сюди з італійської неволі, примістилися щасливо. Вони враз з довоєнними еміґрантами, дрібними службовиками, пенсіоністами і т. п. становлять теперішню парохіяльну громаду св Варвари, — всіх около 3.000 душ, та третина їх вже цілковито знімчена. Чи удасться вратувати решту від неминучого винародовленя, заглади в чужому, німецькому морю? Чи удасться вратувати сю славну колись парохію і церкву? Певна річ, що як не буде у нашої еміґрації доброго зрозуміння цеї великої ролі, яку має сповняти кожна заграничка еміґрація для свойого народу, як не стане людей, котрі з чисто ідейних мотивів велиб освідомляючу роботу між своїми і чужинцями, то по кількох десятках літ, кожна хочби як велика еміґрація марно загине. Так може легко статися і з віденською українською кольонією. (К. б.).

—o—

Оповідання о. Т. Бордуляка

Скільки їх написав автор?

В ч. 26, „Н. З.“ була поміщена стаття про о. Т. Бордуляка як письменника. В статті між ин. всупереч твердженням українських літературних критиків, начеб то Т. Б. після видання першої збірки своїх оповідань у 1899 р. зовсім перестав писати, підчеркнено, що згадані твердження не відповідають дійсности. Бо після збірки з 1899 р. появилися ще 2 оповідання Т. Б., в 1907 і 1916 р. Тепер Впр. о. Т. Б. в листі до Редакції „Н. З“. звертає увагу, що крім згаданих вище 2, він після 1899 р. написав ще 5 оповідань, а саме: 1. „Прохор Чиж“ — довше оповідання в „Ділі“, 2. „Жура“ — в „Ділі“ і київськім Альманаху Котляревського, 3. „Перерваний стрейк“ — в „Літ. Наук. Вістнику“, 4. „Передновок“ — в „Основі“ і 5. „Вістка“ — в тернопільськім „Подільськім Голосі“. Всі вони появилися перед війною. Від війни не пише вже нічого. Причина: важкі умови житя, куди важчі, ніж колись. „Чи я ще буду що писати? Все можливе. Я ще не сказав послідного слова“ — кінчить Вп. Автор свій лист.

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець, як доносять з Риму, першу свою подорож відбуде до Єрусалиму, а щойно потому подорожувати буде по Европі.

Ватиканська монета появиться незабаром у двох формах: золота вартости 20 лірів і срібна 5 лірів. Папа поручив звернути особливу увагу на мистецьке виконання.

Зїзд латинського епископату Польщі відбувся на днях в Познані. Взяло в нім участь 40 епископів з примасом Гльондом і кард. Каковским. На зїзді був присутний нунцій о. Мармаджі.

„Люде, котрим ми підпора в життю, дають властиво нам підпору“.

Анґлійський епископ зі Ст. Ельбен'у видав розпорядження, що особам нехрещеним не вільно уділювати церковних вінчань, ні церковного похорону. Акатолицька преса підняла крик. З сього приводу пише Честертон: Як можна домагатися, щоб Церква уділювала шлюбів і похоронів тим, котрі в тій Церкві не охрестилися? Коли хтось бажає при своїм одружінню і по своїй смерти бути трактований як христіянин, то хіба небагато жадається від нього, щоб він хоч передтим став христіянином.

25.000 учасників було на конґресі католицької еспанської молоді в марти ц. р. На конґресі рішено м. и. на взір французьких католиків розвести в цілім краю по містах, місточках і селах католицькі парохіяльні кіна. Зорґанізовано теж власне бюро преси й пропаґанди.

„Висоти ніхто тобі не подарує: на неї треба дістатися“.

„Великий парлямент релїґій“ — має бути створений в Шікаґу, в звязку зі століттям відновленого істнування цього міста, що припадає в 1933 р. Американці хочуть запросити до сього парляменту представників всіх світових релїґій. В подібнім до цього парляменту, але конґресі, що відбувся в 1893 р. в Шікаґу, взяли участь кард. Сатоллі, делеґат Апостольської Столиці в Зедин. Держави, кардинал Ґіббонс і багато инших катол. епископів (так бодай подає катол. часопис „Польска“ в ч. 71).

Ірляндія вишле незабаром свого власного посла до Ватикану. Ірляндці мають вже своїх послів у Вашинґтоні, Берліні й в Парижі.

„Чим більше довіря мають до тебе люде, тим меньше ти сам собі довіряй!“

Студентські реколєкції у Львові відбулися в днях 21—26. квітня ц. р. при співучасти поверх 200 наших студенток і студентів. Науки уділяв о. А. Трух ЧСВВ, б. духовник Укр. Січових Стрільців. До спільного св. Причастія приступили всі реколєктанти. Відправив Службу Божу й запричащав всіх реколєктантів Екс. Митрополит Шептицький, котрий виголосив після Служби Божої зворушливе слово до зібраних про потребу співучасти академічної молоді в Катол. Акції та про виховувуючу силу Церкви й христіянської релїґії. Реколєкції багато причинилися до духового підйому укр. академічної молоді.

ЗАХОДОМ УКР. ХРИСТ. СТУДЕНТСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ відбудеться дня 12. травня (в Томину неділю) о год. 5-ій попол. в домівці Укр. Христ. Орґанізації ул. Кльоновича 8, II. реферат студ. філ. Гладиловича Івана: „ВРАЖІННЯ З І. ЗЇЗДУ СЛОВЯНСЬКИХ КАТОЛ. ОРҐАНІЗАЦІЙ У КРАКОВІ“. Всіх товаришів членів проситься о численну участь. — Гостям дуже раді. — УПРАВА УКР. ХРИСТ. СТУД. О-ІІ.

—o—

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Весняні новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ англійські і краєві на мужеські одіння.**
401 8 30

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НІМЕЦЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ фон Зект їздив до Ромунії після тверджень чеської преси в тій ціли, щоб відтягнути Ромунію від союза з Польщею. Як ціну того оферувалиб Німці забезпечення Ромунії від Росії. Тоді Польща булаб зовсім ізольована й Німеччина моглаб зачати акцію в справі зміни своєї польської границі.

БОЛЬШЕВІЯ. В Москві відбувся зїзд комуністичної партії. Головно обговорювали дві справи: Яке становище заняти у відношенню до селян та якими способами здавити опозицію, котра проявляється таки між комуністами. В зїзді взяло участь 300 делеґатів з голосом рішаючим і 600 з дорадчим.

„Хто тільки шанує велике, той остане малим: бо до великого треба змагати“.

В ІТАЛІЇ відбулося торжественне відкриття нового парляменту. Вулиці, котрими їхала королівська пара з Квіринналу до Монте Чіторіо, вистроєні були шпалірами війська. Кулюари парляменту прибрано в велику масу квітів. Дипльомати чужих держав явилися в комплеті. Всі сенатори й нові посли, серед котрих видно було багато молодих людей, одягнені були у фраки й білі краватки. 15 хвиль по год. 10. рано увійшла до салі засідань королева з дочками. Принято їх ентузіястичними окликами „Еввіва“. Потому серед бурливих окликів увійшов король і сів на троні під бальдахімом, а поруч нього засів престолонаслідник. На степенях трону став Муссоліні й голосно заявив, що засідання відкрите. Потому в поазбучнім порядку відчитав імена нових послів. Кождий з них відповідав окликом: „Присягаю!“ Серед великого напруження король Італії розвинув рукопис і відчитав престольну промову. В ній підчеркнув вагу порозуміння з Апостольською Столицею. Потому так представив фашизм: Удалося без тяжких потрясень установити новий конституційний устрій, ріжний від усего, що було досі та вже віджило свій вік: се фашизм. В тім устрою трудові маси народа мають своє безпосереднє представництво й забезпеку своїх законних інтересів і потреб. Коротко згадавши, діяльність уряду в ріжних областях, перейшов до заграничних справ і підчеркнув, що хоч досі відбулося немало нарад у справі розброєння, то та справа остала мрією. Для того держава має обовязок дбати про своє безпеченство і тим самим про скріплення армії духово й матеріяльно, зачинаючи від виховання молоді. Се не означає бажання війни, тільки могутности й поваги в світі. Король закінчив свою промову вказівкою, що уряд повинен рахуватися з публичною опінією.

У великій спробі перестрою держави, яку доконує Муссоліні, до найбільших його діл (все одно чи та спроба буде трівка чи ні), належить те, що він не дався опанувати своїй особистій амбіції та став і стоїть тільки на степенях трону. В тій пошані традиції може бути й ратунок всего діла його життя.

„Фільософ витягає висновки, поет дає їм виростати“.

В ДАНІЇ відбулися вибори до парляменту з таким вислідом: 58 соц. дем., 47 аґрариїв, 28 консерватистів, 16 радикалів, 5 диких.

НОВИНКИ

НАШИМ ЧИТАЧАМ, ПРИХИЛЬНИКАМ І ПРОТИВНИКАМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ СВЯТ! ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Всіх ПТ. Прихильників нашого орґану, котрі були ласкаві прислати оповідання, статті й дописи до святочного числа „Нової Зорі“, просимо вибачити, що не всьо могло бути поміщене. Значна часть прийшла запізно, инших річий не можна було помістити, бо за великі, ще инших з цензурних причин. Та все буде згодом по можности використане.

Який буде урожай? Редактор „Рольніка“ Б. Янівський оповіщує: Ізза спізнення ярих засівів на 2—4 тижні треба сподіватися слабшого їх розвитку та що гірше сильнішої інвазії ріжних шкідників. З тих і иньших причин сей рік у господарстві не заповідається добре.

Влом до церкви в Клепарові. В Клепарові під Львовом в ночі з 23. IV. с. р. невідомі злочинці, винявши шиби й викрутивши залізні крати в вікні, вдерлися до місцевої гр.-кат. церкви св. Андрія, яку спустошили, шукаючи за ґрішми. Розбили дві церковні скарбони, повідчиняли шафи й скрині. Забрали зі сосудохранительниці годинник і дрібну ґотівку зі скарбон, вчинивши бідній клепарівській церкві шкоди на около 100 зл.

Подяка.

Від 16 літ терпів я на пропуклину і помимо ношення всіляких бандажів, я не дізнав найменшої полекші. Після конечної операції, котра також не принесла мені пільги, був я знова безнадійний в своїй недузі. Бо ще побільшена пропуклина тим настирливіще мені докучала. **Щойно від часу, коли**

п. М. ФРАЙЛІХ

спеціяліст пропуклинових недуг,

Львів, ул. Городецька 35,

заложив мені бандаж власного винаходу, **чую цілковиту полекшу** в моїй так скомпліцованій та важкій недузі, так що навіть евент. віднова пропуклини зовсім неможлива.

Тому почуваюся до обовязку подати до загадьного відома, що п. **М. ФРАЙЛІХОВИ** належиться велике признання за його фахове й дуже совісне лічення без операції, а заразом горяче поручення його хворуючим на пропуклину.

о. К. Голінський,
парох в Лабунях коло Замостя
Воєв. Люблинське.

Людський мозок важить одну сорокову частину ваги всего тіла, а містить одну шестину крови, що кружить в людині. Ґрюневальд каже, що жолудок потребує багато крови, тому другі члени, поки жолудок травить, мають за мало крови. Через те в часі до трьох годин по їді духова праця слаба („Plenus venter non studet libenter“) — Повне черево не студіює радо). Коли наші діти мають і по полудні науку, то це часто спричинює недуги: слабе травлення, зменшення охоти до їди, блідницю і нервозність.

ГОСТІ Й РОЗУМНА СЛУЖНИЦЯ.

Пані: — Гості прийдуть, прошу накрити стіл.

Служниця: — Як?

Пані: — Ви не вміете накрити стола?

Служниця: — Вмію, тільки хочу знати, чи накрити так, щоб ті гості знов прийшли, чи щоби вже не приходили.

—o—

СУКНА

на убрання мужеські, пальта, футра плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци на ліжка і на коні та всякого рода полотна

ПОРУЧАЄ ФІРМА

ЛЮДВИК РАЛЬСКІ

Львів, Рутовського ч. 7. Напроти Катедри.

НАЙЛІПША ЯКІСТЬ. — ВЕЛИКИЙ ВИБІР. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. 442 1—10

Історична повість про „Роксоляну“ вийде по святах, бо скорше ізза технічних і ріжних інших перешкод неможливо було видати її. Ті передплатники „Нової Зорі“, котрі передплачували наш орґан в часі, коли в нім зачалося печатання тої повісти й не залягають з передплатою, могтимуть одержати її за половину ціни.

Яка є пересічна довгота життя ріжних станів? Статистика відповідає на це так: 70 років доживає 42 прц. священиків, 40 прц. селян, 35 прц. вищих урядників і купців, 32 прц. низчих урядників, 29 прц. адвокатів, 28 прц. учених, 27 прц. учителів і 24 прц. лікарів.

В Атенах відкрили в больш. торговельнім представництві великі крадежі. Увільнено зі служби 110 больш. урядників.

Сукна, камґарни, коци, колдри, обув

готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священиків поручає на сплати

„Родоган“ Львів, Ринок 43. Телефон 15-70.

402 9—15

Відозва Львівської Духовної Семинарії. Ректорат гр. кат. Духовної Семинарії у Львові, задумує видати історію Семинарії від початку її істнування. Тому звертається з проханням до всіх бувших настоятелів, питомців, професорів і всіх, кому залежить на повноті і точности задуманої праці, о присилання своїх споминів, записок, фотоґрафій і грамот на адресу Ректорату у Львові, вул. Коперника 36. 425 2-2

ОПОВІСТКИ

В церкві парох. в Добромилі відспіває міщаний хор під управою Вп. п. Гнатківського в Велику Пятницю о год. 7. веч. слідуючі псальми Бортнянського: 1) Благообразний Йосиф Д-моль. 2) Вскую прискорбна Д-моль. 3) Боже-Боже мой Ф-моль. І милость Твоя Ф-моль. 5) Гласом моим С-моль. 6) Аще бо і пойду Д-моль. 7) Услиши Господи глас мой — Вербицького. 8) І поздаст ми Господь А-дур. 9) Бѣ же час яко шестий С-дур. 10) Виджу тя на кресті Ф-моль. Божій ґріб і церков електричню будуть освітлені.

СВЯТКУЙМО БЕЗ АЛЬКОГОЛЮ!

Протиалькоґольне Т-во „Відродження“ та „Укр. Ґіґієнічне Т-во“ звертаються до укр. суспільности з зазивом: *„Геть алькоґоль з хати, геть коршми з села! Нехай не буде ні одної забави, ні одної гостини з алькоґолем. Зате на кожному столі нехай найдеться карта „Рідної Школи“ звільняюча від напитків! Тверезо і гідно зустрічаймо Свято Воскресення!“*

ДОДАТКОВА РЕЄСТРАЦІЯ ІНВАЛІДІВ.

Додаткова реєстрація інвалідів австрійської та російської армії в границях Польщі, зачнеться дня 1. липня 1929 р. і буде тривати аж до кінця 1930 р., то є через півтора року. Вдови, сироти та батьки, котрих мужі, батьки або сини згинули як жовніри австрійської (російської) армії, та інваліди з бувшої австрійської (зґл. російської) армії, котрі до кінця 1930 р. не зголосять своїх претенсій до польського скарбу, тратять ці претенсії на завсіди.

Саме тепер переводить польський уряд реорґанізацію установ і урядів, котрі справою інвалідів займалися і в звязку з цим не вийшло ще виконне розпорядження про додаткову реєстрацію. Тому ще ніхто наперед не знає, як цю реєстрацію переводити. У всякому випадку дотична влада видасть осібні друки на зголошення, котрі треба буде надіслати до воєвідських урядів. Оголошення розіслані ріжними „звйонзками“ по наших селах не мають жадного урядового значіння, а мають на ціли вербувати несвідомих в свої членів, від яких стягають членську вкладку за обітницю помочи при зголошенню до реєстрації. Інваліди українці не мають потреби ні користи до тих „звйонзків“ вписуватися. Належить приготовити свої документи, вишукати свідків і ждати речениця. Про спосіб реєстрації не занехаємо в часописах оголосити.

Подаємо до відома, що додаткова реєстрація оголошена в Д. З. Р. П. (Дзенник законів) ч. 23. з дня 13. IV. 1929 р.

УКТОДІ, Львів, Руська ч. 3. II.

ЮВИЛЕЙ МАРІЙСЬКОГО Т-ВА ПАНЬ.

Марійське Товариство Пань у Львові святкує с. р. в другій половині (около 19-го) травня 25-літний ювилей свого істнування. Отсим просить істнуючі Т-ва Марійські Пань в Галичині о ласкаву участь в ювилейнім святі. В ціли остаточного порозуміння Управа просить о подання адреси на руки О. Бачинської (Львів, вул. Театинська 31/I).

Заразом Управа відкликується до всіх давних членок Львівського Мар. Т-ва Пань з просьбою подати свої адреси.

УПРАВА МАР. Т-ВА ПАНЬ.

ВСЯ ПИСАНКА ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ“!

З нагоди Воскресення Христового не зубувайте на писанку для „Рідної Школи“! Нехай кожне Товариство (Кружок „Рідної Школи“, Читальня, Луг, Сокіл і т. п.), кожна кооператива, кожне підприємство і кожний Українець та кожна Українка особисто чи ґуртом перешлють дар на писанку „Рідній Школі“. Сповніть свій обовязок супроти свого молодого покоління й Великого Майбутнього української нації. — Головна Управа „Рідної Школи“ Львів, Ринок ч. 10.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 4 6 3—6

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажу девоціоналіїв, о повідомлення їх про речинець місії хоч один тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі. 368 2-3

ПОРОШОК „KOGUTEK“ ДЛЯ ДОРОСЛИХ УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ **БІЛЬ ГОЛОВИ** 398

Звертати увагу на повищий фабричний знак 1 4-10

КОНКУРС на внесення оферт до 12. V. 1929 1) на внутрішну віднову церкви **св. О. Николая у Львові;** 2) на будову другої частини огорожі при церкві св. Николая. Оглянути пляни і потрібні пояснення дасть Канцелярія Парохіяльна, зґл. свящ. В. Лончина, вул Жовківська 28. 432 2-3

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, ФІРАНКИ, МАТЕРІЇ НА МЕБЛІ ТАПЕТИ

поручає найдешевше

ЛЕВ МАТВІЙОВСЬКИЙ

Львів, Хорижчина 8. — Тел. 4 -11.

Свій до свого! Попирайте рідний промисл!

Кожний з Вас мусить знати що є одинока українська

ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ МИХАЙЛА Брилинського

у Львові, Замарстинівська ч. 41. Тел. 63-56.

Ліярня Замарстинів вул. св. Михайла ч. 14. (Власні домп) де можете завсігди дістати дзвони першої якости, довільної величини. За витревалість ґарантія. Умови приступні.

Сплати ратами.

Солідність фірми потверджують численні похвальні листи, котрими згадана фірма може похвалитися. 440 1-1

ОБРАЗИ І РАМИ

ДЛЯ ВП. СВЯЩЕНИКІВ І УРЯДНИКІВ **НА РАТИ** І ПО ЦІНІ ГОТІВКОВІЙ

поручає

САМОСІЙ

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 18.

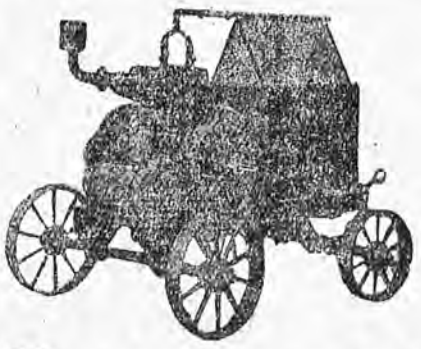

МОТОРИ

бензинові, нафтові і т. п.

— фабрикати фірми —

R. A. Lister, Co Ltd. Dursley

(Англія)

437 — ПОРУЧАЄ: — 1—4

Клягсбальд і С-ка, Львів, Вірменська 8. Тел. 6-29.

Виключна продажа фабрикатів фірми R. A. Lister, Co Ltd. Dursley, на цілу Польщу.

Найдешевше джерело в Польщі без конкуренції

Радіо-апарати і части найновіших системів

Лев Аппель і Ска Телефон Ч. 4-58 **Львів, Легіонів 1** 439 1—1

Кошториси безплатно. Література. Схеми. Висилка анодових батерій відворотною почтою.

Д-р Володимир Бабій

зубний лікар — — стоматольог

Львів ул. Гетьманська 8.

Біля ресторану Зволінського

Ч. тель. 63—24.

436 1 1

Уживайте! Ужнвайте!

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ“

АДРЕСА:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51.

433 2-10

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки по н йприступнійших цінах. Робота солідна і точна. 342 29-?

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

139 65-?

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ	двосторонні від зол.	22·—
	в цвіти „ „	35·—
МАТЕРАЦИ	волосінні від „	70·—
	з мор. трави „	35·—
ПОДУШКИ	з піря . . від „	18·—
СІННИКИ	готові . . . „ „	5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ	. . „ „	3·—
„ ПРОСТИРАЛА	на ліжка . . . . „ „	5·50
„	під ковдри з дірками „ „	11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ	. . . „ „	10·50

ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

загально відома

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ

ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.

422 **Телєфон 37-72.** 6—25

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ

І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 17—100

В Централі **ПАНЧІХ**

ПФАУ, Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

3866а 30—50

ЗАПРОСИНИ ДО ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1928—1929

З 1-го ЖОВТНЯ 1928 р. РОЗПОЧАВСЯ ДРУГИЙ РІК ІСТНУВАННЯ ЖУРНАЛУ

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“ Хоч цей журнал доволі відомий у кругах громадянства, проте в передплаті не найшов такого поширення як належало. Одначе Т-во „Просвіта“ і Редакція журналу мають ту сильну віру, що в другому році видавництво зросте, бо найде відповідну підтримку. — Зміст і вигляд журналу незмінений. — На рік вийде 12 чисел. — Кожне число по 32 стор. багато ілюстроване.

ЖУРНАЛ ПОДАЄ ЗНАННЯ З РІЖНИХ ГАЛУЗЕЙ НАУКИ І ЖИТТЯ.

Передплата на рік виносить 18 зол., на 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол., поодиноке число коштує 2 зол За кордоном на рік виносить 4 ам. дол., на 6 місяців 2 ам. дол., на 3 місяці 1·20 ам. дол., поодиноке число коштує 0·45 ам. дол, — Для членів Товариства „Просвіта“ за кордоном 3 амер. доляри.

Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Ринок число 10, II. поверх Товариство „Просвіта“. Societé „Prosvita“ Leopol, Rynok 10/II POLOGNE. — Association „Prosvita — Lvov, Rynok 10/II EAST. GALICIA, POLAND.

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

ЛЬВІВ, ЗІМОРОВИЧА ч. 20 і 22 (власний дім).

ЕКСПОЗИТУРА: Катовиці, вул. Словацького ч. 19.

Телефони: Централі 94, 21-16, 53-63. Споживчий відділ 47-29 і 4-86. Фабрика мила 62-63.

Доставляє через Повітові Союзи, а де таких нема через місцеві кооперативи:

ШТУЧНІ ПОГНОЇ а то: томасину, суперфосфати, каініт, потасову сіль, і всі инші азотові і вапняні погної.

РІЛЬНИЧІ МАШИНИ: плуги, борони, плянети, культіватори, сівалки, млинки, трієри, трактори, косярки, жниварки, моторові та кератові молотілки, січкарні, парники, полиш до гноївок та всяке инше господарське приладдя.

НАСІННЯ: добірних збіж та пашних і промислових рослин.

ВЕТЕРИНАРНЕ ПРИЛАДДЯ — пашне вапно Штайнгофа „Успулюн“ байца до насіння.

ОРИҐІНАЛЬНІ СТИРІЙСЬКІ КОСИ з охоронною маркою „Центросоюз“.

МИЛО з власної фабрики з власною маркою „Ц. С.“, що дорівнує найкращим заграничним виробам.

Купує і посередничить в продажі сільсько-господарських продуктів.

НАЙЛІПШІ ДЗВОНИ і всі церковні предмети

в найбільшім виборі і найдешевше продає одинока українська кооперативна

„ДОСТАВА“ у своїх складах: **ЛЬВІВ, вул. Руська ч. 20. ПЕРЕМИШЛЬ, Ринок ч. 23. ТЕРНОПІЛЬ, Пілсудського 6.**

Направляє старі ризи, позолочує чаші і пр., бере на себе **мальования церков**, виготовлення **іконостасів** і ручить за солідне та стилеве виконання по **приписам** обряду. Письменно за цінами звертатися до Дирекції: **Львів, Домініканська 11/I**

Виключний склад кадила і вугля „ГАЙОТО“.

Звертаємо увагу Всч. Духовенству, що всі прочі фірми з церковними річами є або у ворожих нам руках, або є приватними підприємствами, а „ДОСТАВА“ є одинокою кооперативою, де членами є три наші Архієреї, многі священики і церкви.

З сих причин заслугує на повне довіря і попертя. 381 1—1

Фарби, лякери, покости,
артикули господарсько-домові і т. п.
поручає у великім виборі найдешевше

Альойз Гибнер 424 3—4
Ринок 38.
Телєфон 25-13.

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА
в найлучших родах — по найдешевших
411 цінах поручає 6—10
Едмунд Рідль
Львів, Рутовського 3.
Цінники на жадання безплатно.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ всякого рода
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
415 Жадайте цінників 6—12

Земельний Банк Гіпотечний
АКЦІЙНА СПІЛКА
ЛЬВІВ — УЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.
(Власна каменниця у Львові, вул. Словацького ч. 14.)
Телєфон ч 3-82 і Дирекції 52-92. — Кто в П. К. О. 149.000.
— Одинокий Український Девізовий Банк —
Полагоджує всі банкові чинности.
Приймає вклади на біжучий рахунок в долярах і золотих і виплачує їх в долярах, або золотих по курсі дня.
Переводить перекази заграницю до всіх країв — зосібна на Україну й до Америки.
Переводить інкасо у всіх місц. востях краю.
Уділює гарантій, акредитив і т. д.
427 1—1 Купує і продає цінні папери.
При письменних запитах долучити на відповідь марку за 50 грошів!

Львівське Акційне Товариство Броварів
поручає
НА СВЯТА
свої знамениті вироби
Пиво Експортове ясне
Пиво Баварське темне
Портер Імперіяль
429 1—1
(подвійно солодове) тільки для любителів темних пив
чорне — поручуване лікарями!
Скрізь до набуття! Скрізь до набуття!

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.
поручає:

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акц. у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-КА у Львові, вул. Городецька 2 В. 414 9-20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 12 травня 1929 Ч. 34 (237)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 3-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Вісти з Великої України

Церква Десятинна буде замінена на коршму. — Одинока гр.-кат. церква буде зрівнана з землею...

„Пролєтарська Правда" доносить, що комуністи робітники трамваєвого парку ім. Красіна ухвалили домагання, щоб Десятинну Церкву в Київі, фундовану ще Володимиром Великим, перемінити на — міський протирелігійний клюб. Що здійснення такого божевілля мусить викликати обурення не тільки всіх віруючих людей, але навіть усякого рода лібералів уже з огляду на непошану одної з найстарших памяток культури на цілім Сході Европи, — се ясне. — Рівночасно наспіли вісти, що в Київі мають большевики зрівнати з землею одиноку на всю Україну гр.-кат. церкву а то тому, що клюб комсомолців, котрий має забавову площу коло нашої церкви, заявив, що йому треба більшої площі... А тут дальше вмовляють в наш народ, що там церква і віра мають — „свободу". І є такі люде, що не відсилають ще радянофільських ґазет!

Надзвичайна сесія сойму?

З Варшави доносять: У звязку з рапортом фінансового дорадника Девея, котрий звертає увагу на конечність реформи податків у Польщі, має незабаром бути відкрита надзвичайна сесія сойму. Та сесія малаб бути присвячена головно справам фінансовим.

Тридневні кріваві бої в Берліні

Берлінські комуністи зложили доказ, що наперед заповіджені революції — також можливі. Три дні трівали в улицях Берліна кріваві перше-майські бої комуністів з поліцією. Вислід: поверх 1000 ранених (в тім 175 тяжко), 30 убитих (м. ин. анґлійський кореспондент). Преса доносить, що розрухами мав кермувати штаб присланий з Москви. Лучать се з приїздом до Берліна большевика Манєвского (Мануїльського?) з 3 офіцирами ґенер. штабу червоної армії й 4 чекістами. Наказ стріляти до збунтованих комуністів дав у Берліні соц.-дем. директор поліції Церґібель. Бої відбувались при участи літаків і на барикадах. Знищення гірше як було в часі революції. Участь в боях брали й жінки.

Комуністи потребують трупів

З Берліна доносять: Соціял-демократична партія разом з фаховими орґанізаціями видала відозву, в котрій пише: Перестерігаємо німецьких робітників, щоб не дались піддурити комуністам і не стали їх жертвами. Комуністи орґанізаційно збанкротували й потребують трупів. В тій ціли змобілізували вони не пролєтаріят, тільки „люмпенпролєтаріят", котрий взяв головну участь у берлінських уличних боях Трупи на вулицях Берліна впали по наказу Москви, котрій треба трупів. — Так виглядає правда.

Москва і Берлін

Соціялістичні члени урядів Німеччини весь час підпирали червону Москву — і тепер зібрали „подяку". В Москві на публичних зборах заявляють большевики, що німецькі комуністи „вже дозріли до ведення горожанської війни й поширення її на всю Німеччину". Комісар війни Ворошілов отверто виступив проти форми правління в Німеччині. Вулицями Москви йдуть походи, несучи карикатури німецьких державних мужів. Німецький посол Надольни вніс протест.

Студенти одержать заняття на вакації

Міністерство внутрішних справ зарядило, щоби студенти права й економічно-політичних наук одержали на вакаціях заняття в адміністраційних урядах державних й автономічних Ціль: удержання контакту з молодю і приготовання її на будуче. Всі воєводи мають до 20. с. м. предложити звіт про можливість і обсяг тої спроби.

Архикнязь у притулку для убогих

(ПАТ). З Франкфурту доносять: До притулку для бездомних зголосився на днях оден молодий чоловік, що вилєґітимувався як австрійський архикнязь Франц Иосиф. Поліція ствердила правдивість його лєґітимації. Він переночував у захисті й вибрався пішки до Тревіру.

Нова словінська ґазета в Італії

Б. словінський посол Беседняк зачав видавати в Ґориції словінський тижневик з католицьким напрямком „Нові Ліст". Він печатається в католицькій друкарні й виходить на місце забороненої урядом „Ґоріцкої стржи" (сторожи). Словінців в Італії є маленька скількість, а мають свою католицьку друкарню й держаться знаменито.

Відкриття у глибині Азії

Ґеольоґ Норім, котрий брав участь у виправі Свена Ґедіна в глибину Азії, вернув до Стокгольму й зложив такий звіт: Виправа перевела першу часть свого пляну — дослідила область Курок-Таґа. Коло соленого озера Лоп-Нор відкрито руїни старого міста Люлян'у, котре вимерло приблизно в 3. століттю перед Христом, коли ріка Тарну змінила свій біг. Устійнено також, куди йшов славний „Шовковий Шлях", яким у давних часах везли на захід транспорти китайського шовку, котрого виріб довго належав до державних таємниць Китаю.

——o——

„Смертію смерть поконав"...

Про три теорії невіруючої критики, якими вона старається спровокнути дійсність Христового Воскресѣння.

(2) Найбільше значіння має свідоцтво св. Павла, котрий ані не належав до гуртка апостолів, Ісуса Христа тут за життя на землі зовсім не видів і був найзавзятіший ворог Назарейця та Його ісповідників. І чи сей муж світового значіння з найвисшою фільософічною освітою, зі своєю острою, ґеніяльною діялектикою, зі своєю отвертістю і тверезістю, зі своєю застановою і спокоєм — міг дозволити оманити себе простим людям або якоюсь своєю півсонною і півсвідомою візією? І чи його слова, що могутньою рікою пливуть через історію світа, а з котрих християнство все ще черпає силу, можуть бути слова самообманця? Не будемо наводити часті його покликуванняся на воскресення Господа, вистарчить взяти одно клясичне місце з його першого послання до Коринтян. Це місце має перворядне значіння, бо доказує, що вже для першого покоління християн факт воскресення Христового лежав поза всяким сумнівом. Значить — се не була лєґенда, що витворилась протягом століть". Глядім, як виразно св. Павло бере під увагу величезне значіння воскресення Христового: *„Коли нема воскресення мертвих, то й Христос не воскрес. А коли Христос не воскрес, тоді марне наше проповіданнѣ, марна й наша віра. І являємося також також ложними свідками Божими, бо ми свідчили проти Бога, що воскресив Христа, котрого не воскресив, коли мертві не воскресають. Бо коли мертві не воскресають, то й Христос не воскрес, марна ваша віра, бо ви ще в ваших ґріхах. Отже й ті, що уснули в Христі, погибли. Коли тільки в тім життю надіємося на Христа, ми найнещасливіші зі всіх людей"*. (І. Кор. 15, 13—19). Чи можна ще щось додати до сих слів? Майже неможливо коротше і нагляднійше подати всі найдальші послідовности, колиб не був певний факт воскресення Христового. Для того можемо тепер оцінити й силу свідоцтва Павла, коли каже: *„Тепер же Христос воскрес з мертвих, первісток між померлими. Бо через чоловіка смерть, і через чоловіка воскресення мертвих. Бо як в Адамі всі умирають, так і в Христі всі оживуть!"* (І. Кор. 15, 20—22). Якщо ми не малиб иньшого свідоцтва, то се вистарчає виказати, що не віра у воскресення зродила подію, але правдиве і дійсне воскресення Христове є непоколибимою основою віри.

Багато і то дуже багато можна ще додати й доповнити, коли ходилоб о повне та всесторонне переведення доказу воскресення Ісуса Христа. Але сказане вистарчає на те, щоб ми враз з цілим християнством всіх віків мали повну основу визнавати воскресення Спасителя. Надто маємо ще за собою цілий авторитет Католицької Церкви, котра від перших віків до нині з успіхом боронила повного змісту, дійсности і радости Воскресення Господа нашого Ісуса Христа.

В тріюмфі Христа над смертю маємо запоруку бачити й усовершення нашого земського релігійного життя у життю вічнім. І се найбільше радісна правда великого дня Воскресення.

Правда, смерть з Божого заряджения має повну силу над грішними людьми.

Та гірке її жало вже для нас прутиплене. Воскресення Христа вкладає в кожде серце зранене смертю найблизших солодку надію знова побачитися на тамтім світі, і воно над кождою могилою кидає промінь вічного життя.

Побіда Христа над смертю — має надто ще більше й вище значіння. Воскресення обливає особлившим сяєвом ціле наше земське життя, бо обявляє його як приготовання до другого вічного життя. Коли Христос первісток мертвих, то й ми воскреснемо й будемо вічно жити. І в тім власне лежить те неоцінене значіння Воскресення для великого питання продовженя нашого життя поза гробом.

В тім також лежить і внутрішня вага нашого релігійного життя на землі. Воно не лише приготування й попередження, але початок вічного життя. Бо у вірі вже тут обнимаємо, хотяй дуже недокладно й неначе через заслону Божих таїнств, ті Божі Правди, котрих ясне пізнання в світлі небесної слави творити буде безконечно велике й невисказане блаженне завдання нашого духа у вічности. Христіянська надія підносить стремління нашої волі до небесних цінностей, котрих посідання застережене у вічному життю. Любов та злука досконалости навіть у тім значінні, що вона недосконале земське життя вяже з досконалим небесним, і вона остане, хотяй віра й надія свою ціль осягнуть.

І се висказує апостол, коли заохочує: *„Коли ви отже воскресли з Христом, шукайте того, що в горі, де Христос сидить по правиці Бога... Коли Христос, наше життя явиться, тоді й ви явитеся з ним в славі“*. (Кол. І, 1—4).

Се одначе усовершення нашого земського, нині в Бозі укритого життя, наступить по словам тогож св. Апостола, коли загудять труби і мертві воскреснуть до життя вічного. *„А коли се тління одягнеться в нетління і се смертне одягнеться в безсмертність, тоді сповниться слово написане: Пожерти смерть побідою. Деж, смерте, твоя побіда? Деж, смерте, твоє жало?“* (І. Кор. 15, 52—56). А всі ті, що тут на землі вірно й постоянно видержать при Христі і його науці, кликнуть тоді з апостолом: „Богу же дяка, що дав нам побіду Господом нашим Ісусом Христом!“ (І. Кор. 15, 57).

о. ТЕОДОЗІЙ ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

——o——

ЧОРНА НИЩЕТА

царить в Червоній Росії.

Роган, ґенеральний секретар федерації міжнародних союзів, виголосив у Букарешті такий виклад про червону Росію, котру особисто відвідав:

Міста в совітській Росії вражають крайним запущенням. Багато завалених домів, а більшість тих, котрі ще стоять, потребує направи. На вулицях кидаються в очі зле одягнені люде. „Чорна нищета царить в червоній Росії“. В тяжких умовах працюють там учені. Вся думаюча часть російської суспільности відноситься ворожо до большевизму, навіть марксісти-інтеліґенти. Тому, власне партія мусить вербувати своїх членів з малокультурних кругів. Гнетуть всіх. Всю владу має політбюро. Вибори се тільки піднимання рук. Економічна кріза тяжка. Червонець впав уже до 20 прц. своєї ном. вартости. До того велика незгода між провідниками. Сталін побідив, але се Пиргова побіда. (Правдивість сих слів доказує тепер утеча Сталіна з Москви до села Горки). Що буде з Росією, не знаю. Але знаю, що сказав німецький посол в Москві ґр. Брокдорф-Ранцав: „По 6-тижневім побуті в Москві здавалося мені, що я все знаю. По році я зачав сумніватися про те. По кількох літах я переконався, що зовсім нічого не знаю й не розумію совітського катаклізму“. Одно ясне: Большевизм се одна з найтяжших траґедій в життю цивілізованого людства.

Релігійне положення в Совітах

„Ізвестія“ подають статистику, в р. 1928 замкнених у Совітах церков, монастирів, синаґоґ, мошей і инших молитовних домів. По урядовим даним в 1929 мається замкнути ще 253 церков. Замість подавати довгий реєстр инших фактів переслідування релігії большевиками подамо тут текст листу одного віруючого, що пише до редактора „Католіше Кірхенцайтунґ“: 7. І. 1929... Якаж страшна ся офіціяльна література, з котрою тут мусимо боротися! А до сього прилучується ще злощасний голос радія, що лунає навіть у найдальше відлеглих закутинах нашого нещасного краю! Хочуть знищити віру в Бога, хочуть її з корінням вирвати... Вчера й нині отворено на ховзанках і в прилюдних салях карнавалові гулі та розписано нагороди за найдотепніші й „найліпші“ протирелігійні маски безбожників. Не можете собі сього всього уявити, але й я не хочу на се дивитись і сього слухати, бо серце кріявиться... В суботу й неділю були тут всі церкви переповнені. Відбувалися нічні Богослуження. Робітники ...фабрики молилися зі своїми душпастирями цілу ніч: вечером 24 грудня ст. ст. були на вечірні, в опівночі на полуношниці, в 2. ранком слухали утрені, в 4. рано слухали й причащалися на службі Божій, а в 7. пішли на фабрику. Був такий стиск в церкві, що перехреститися було тяжко. В нашім сусідстві (ми ходили від церкви до церкви). скрізь такий самий стиск, а в нших частях міста, — оповідають знакомі — було те саме...

——o——

Спосіб на спосіб

Що пише марш. Пілсудский?

Міністер війни, маршалок Пілсудский увільнив ґен. Мінкевича зі становища начальника КОП (Корпус Охорони Пограничя). Всі папери канцелярії ґен. Мінкевича зараз опечатано. З того приводу написав марш. Пілсудский до премієра міністрів лист такого змісту: Щоб уникнути дурних сплетень і ще дурніщих підозрівань у відношенню до ґен. Мінкевича, прошу повідомити пресу, що при його увільненню ужив я форми, пристосованої до звичаю між висшими урядниками, котрий утруднює наступникови сповнювання обовязків. Річ в тім, що, річи публичні уважається приватними й по відході зі служби забирається ріжні папери так, що наступник має ріжні справи без початку. Той звичай доводить до затрати державної етики і до того, що документи державного значіння лишаються укриті в приватних сховках. При такій етиці держава виглядає як публичний дім і то такий, що банкротує. Мабуть я оден уступаючи свого часу зі становища начальника держави, не зробив сорому своєму урядови. Та за те був я покараний, бо слідуючі правительства порозкрадали мої папери, фальшували мої підписи, ба навіть розкрадали мою приватну власність. Отже коли я тепер форму передання урядования ґен. М. зробив досить дразливою для нього, то зробив я се не тому, немовби я підозрівав його о щось поганє, тільки тому, що не бачу іншого способу для введення в життя більше чесних і більше етичних метод життя.

——o——

Як борониться нарід

На Запорожжі комуністи виступили з домаганням, шоб замкнути церкву. Місцеві збори заявилися проти того. — В Екатеринбурґу жінки остро запротестували проти внеску комуністів, шоб замкнути церкви. Внесок большевиків перепав на публичних зборах. Те саме сталося на зборах у черепахинській дільниці Ростова. Борониться наш народ як може проти божевільних замахів на його віру і совість.

——o——

Церква св. Варвари у Відні

Історія одної парохії.

II.

А однак є щось, що мені, теперішньому парохови цеї Громади, каже вірити, що ця парохія не тільки не так скоро загине, но і в цій новій добі своєї історії стане може ще славнішою і важнішою для нашої Церкви і народу, чим у давнину. Це щось — се той великий скарб, який вона містить — нетлінне тіло — св. мощі нашого українського Святого, Священномученика Йосафата. У важкий час великої воєнної хуртовини, в р. 1915, на німецько-російському фронті, у м. Бялій віднайдено його в льохах старинної церкви. Без великого розголосу, майже незамітно привезено його в рік пізніше до Відня. Довго спочивало св. тіло в паці у вохкій захристії, доки в 1921 р. не перенесено його в гарну металево-склянну домовину, дарунок рідні о. Йосафата Жана з Канади і не зложено на головнім і одинокім престолі церкви св. Варвари. Там і застав св. Йосафата світлий ювилейний 1923-ий рік. Великий ювилей, річниця, 300 літ від мученичої смерти католицького святого, котрого нетлінне тіло спочиває на чужині, в столиці католицького краю!

В закуреній, темній, убогій церковці св. Варвари — чи годилося святкувати таке велике свято? До катедри — одної з найвеличавіших соборів у світі, св. Стефана у Відні перенесено нашого Священомученика на час ювилейних богослужень. Десятки тисяч народу наповнило вулиці старого міста, котрими йшов небувалий похід з дивною домовиною, прегарні богослуження в катедрі, такі чужі для Німців, а такі милі своєю красою і співом. Це було рідко гарне, небуденне свято і трудно найти між віруючими католиками Відня такого, котрий бодай не чувби щось про нього. В ті дні і річилася — можна сміло сказати — доля нашої церкви й кольонії у Відні. Оден розголос, який вона здобула тоді, зробив се, що скоро удалося бодай вчасти уреґулювати неясні правні відносини цеї парохії в новій австрійській республиці. Церковця наповнюється чужинцями, цікавими бодай поглядіти, як вона виглядає в середині й помолитися при св. мощах Йосафата Від чужинців учаться і свої цінити цей великий релігійний скарб, помалу приходять до зрозуміння цего значіння, яке має на чужині рідна церква і добре зорґанізована громада. Не минуло і кілька місяців, як очищено церковний будинок з вікових брудів, заведено електричне світло, відновлено старинне Брацтво св. Варвари. Дякуючи значінню, яке з кождим роком набирає актуальне в католицькому світі питання зединення церков, росте і число поклонників ідеї св. Йосафата. Для них — Німців католиків, орґанізується Т-во св. Йосафата, голосяться науки й виклади про наш обряд і нарід. Сам великий канцлер Австрії д-р Зайпель вписався в члени цего товариства і помагає його. І що раз частіше даються чути голоси в нашій громаді: Малюймо церкву, будуймо гробницю Святому Йосафатови, котрий лежить в темній нижі церковного крилосу. Та чи вдасться це велике діло? Наша громада невелика, ще й розбита на безліч партій і гуртів, котрих одиноке завдання — „нищити“ друг друга. А однак це якесь дивне чудо! Коли в наших бідних обставинах трудно нераз зібрати марних 100 шілінґів, на одно візвання щоб відновити церкву, без всякої реклями поплили жертви від тих самих убогих громадян у висоті — 1000 долярів, по 5 долярів пересічно від родини... Власними силами відновлено артистично храм, поставлено прегарну різьбу в чорнім марморі, памятник-таблицю жертвам змагань за державність України; борцям, мученикам і скиталь-

цям, при ласкавій участи Епископа, Преосв. Никити Будки 1. листопада 1928 р поблагословлено відновлену церкву, словом відсвятковано також гідне десятиліття 1-го листопада. Такого піднесення духа й віри у свої власні сили хіба ще не було в цій парохії, котра дотепер держалася тільки підмогою цісарського правительства й без неї гинула.

Та се лише початок і підвалини нової праці. Рівночасно з роботою над відновленням церкви, котра тревала пів року — Богослуження у той час відправлялося по ріжних німецьких церквах великого Відня і на провінції — йшла будова гробниці Святому Йосафатови. З підмогою нашого Епископату і Риму її зачато — пішла збірка у рідній Галичині і принесла стільки, що удалося в двох сумежних з церквою комнатах поставити марморову підлогу і тимчасовий престол*). Багато ще бракує до гідного украшення гробниці. Наша надія на заморських братів в Канаді й Америці, до котрих щойно тепер звертаємося. Много обіцяли нам свою поміч на це велике діло, знаючи що в сотеро заплатить Святий всякий труд, жертву для нього зроблену. В марморі і золоті має спочити наш рідний Святий, його гробниця артистично викінчена має бути рідкою святістю для всіх, будити до життя своїх, притягати чужинців, ратувати нашу парохію. І я вірю, що се станеться. Росте наше нове покоління, на чужині зроджене. І не пропаде воно для нашого обряду й нації. При цім великім заінтересуванню, яке мають чужинці до нашого обряду, може легко удатися й відзискати та удержати тих слабодухів, котрі ще недавно стидалися своєї віри і мови. Може і Німцями стануть многі їх діти і внуки, та не будуть мати причини цуратися рідної парохії, коли вона в загальній опінії вище стоятиме, ніж чужі, німецькі. Правда, багато праці треба в це діло вложити, нові способи душпастирської праці пристосувати до нових обставин життя, багато фондів зібрати, щоб не лишитися на будуче так як тепер, з одним помічником — дяком, котрий з ласки 40 літ церкві служить. — Та яка вдячна ця праця! Скільки добра з неї пливе для нашого доброго імени за границею — для церкви і нації! Подумати лишень — кілька соток інтеліґентних одиниць, вихованих вправді в чужій культурі, та ідейно свідомих, звязаних з рідним краєм і працюючих для нього між чужинцями! Дійсно велике є завдання кожної нашої добре зорґанізованої громади за границею рідного краю — велике було у давнину значіння цеї нашої парохії в Варвари для Церкви і народу, велика і світла буде і ця нова доба її історії, тісно звязана з особою рідного Святого Свщ. Йосафата!

В квітні 1929 р.

о. Д-Р МИРОН ГОРНИКЕВИЧ

*) Першу поміч дав наш ВПреосв. галичький Епископат: Митрополит Андрей 100 гол. гульд. і 10 дол., Еп. Григорій 25 дол., Еп. Йосафат 50 дол., еп. Капітула в Перемишлі 70 дол., дальше о. Ігумен д-р Галущинський 10 дол., о. ректор д-р Бучко 5 дол., Протоігуменат Ч. св. В. В. 50 дол., збірка в перемиській епархії 3.821.21 зол. п., в станиславівській 3.371.85 зол. п., в львівській 500 зол. п. Від липня м. р. зібрано на сю ціль 7.639.92 шіл. т. є около 1100 дол., з чого видано 4.526.69 шілінів.

Паломництво до Риму

При зголошенню участи в паломництві треба крім фотографії на паломничу легітімацію подати дату й місце уродин і місце горожанської приналежности. О паспорт старається кождий паломник окремо у дотичнім Старостві доперва по дні 15. травня, коли прийде з Міністерства наказ, видавати паломникам пільгові паспорти. Одержаний паспорт треба негайно надіслати до Мар. Тов. Молоді у Львові, вул. Сикстуська 39 а. в ціли одержання візи, та долучити 250 зол. на купно білєтів (туди і назад) і на задаткування приміщень. Приміщення з харчем у Відні, Венеції, Римі й Неаполю буде для всіх паломників разом.

Паломництво виїде зі Львова дня 2. липня ц. р. (второк), год. 18·35. Остане 1 добу у Відни, 1 добу у Венеції, тиждень в Римі і добу в Неаполі й Помпеях. З Неаполю кождий паломник може вертати до дому окремо на той знижковий білєт, який закуплено у Львові.

о. Др. Іван Бучко,
провідник паломництва.

Письмо з Київа

Паризький орґан „Дні“ приніс цікаве письмо з Київа такого змісту:

Замість писати про настрої селян наведу Вам сирі факти. Просто буду писати про поодиноких Іванів. Маєте пр. такий конкретний випадок: Іван мав до війни 14 десятин землі, а податку платив 12 рублів річно. Большевики відобрали йому 7 десятин а за оставших сім платить він тепер 150 рублів податку. Другий приклад: Було собі хозяйство кулака (сільського богача), котрий мав 40 десятин. Він помер з початком революції й оставив одного сина. Большевики відобрали йому 30 десятин а за оставших 10 десятин платить він річно 350 рублів податку, бо він все ще рахується „сином богача“... З тих 10 десятин може він мати доходу около 500 рублів на рік.

Чи селяне можуть бути з того задоволені, особливо коли дивляться на те, що робітник, котрий має 100 рублів місячного заробітку, отже 1200 рублів на рік, не платить ніякого податку, а совітський урядовець, котрий має 3.000 рублів на рік, платить тільки 60 рублів податку.

Найтяжші тягарі звалили товариші на селянина.

Противоріч у совітським життю повно. Нпр. здібний робітник, котрий заробляв місячно 120 рублів, зачав учитися, записався на медицину й по 8 літах скінчив її та став лікарем. Тоді одержав посаду лікаря на селі з платнею — 85 рублів на місяць. Взагалі лікарі й учителі беруть пересічно около 100 рублів місячно, а кваліфіковані робітники 150 до 200.

Як господарять большевики в державних фабриках можна зміркувати по таких фактах: Приватні фабрики, котрі мають концесії, мусять платити робітникам 50 прц. більше ніж державні й опріч того 20 прц. з чистого доходу на обезпечення. Мимо того вони платять робітникам точнійше й продукують товар лучший і дешевший ніж у державних фабриках. Ясно, що робітники волять працювати у буржуїв-концесіонерів, ніж у товаришів.

Всі ті дані відносяться до Київщини.

—o—

Львівський синод з 1891 р.

З пововідкритого документу до його історії.

(Докінчення).

Деякі зауваження.

Наведені проєкти, що торкалися ведення духовної семинарії, це суть найтящої справи, що велася на львівськім синоді. В останних літах писалося досить про цю справу, особливо поборювання проєкту Епископату представлювано в яскравих красках. Але ніхто не згадав, що на синоді чути було також голоси священників, котрі прилюдно на офіціяльнім зборі боронили проєкту Епископату.

Для історичної правди належить це тут згадати і підчеркнути. Дня 6. жовтня (вівторок) відбулося загальне засідання в церкві духовної семинарії з приділом на дневний порядок VII. Тит.: Про духовні семинарії.[12]) По виголошенню розважних і умірковання промов в часі дискусії о. Д-ром Йосифом Левицьким та о. Д-ром Омеляном Огоновським, в яких просили Преосв. Епископат, щоби згаданий проєкт ухилили і по промові з тим самим напрямом д-ра Шараневича, забрав голос крилошанин Львівської Капітули в обороні проєкту Епископату. „Єсть інне питане — говорив він — заводити целібат в клирі, а інне радити питомцям остати в целібаті. Єсть обовязком совісти радити і можнася дивувати родичам, що не хотять щастя дітем. Я сам мав жену, але кажу, що целібат ліпший! Один з бесідників мовив, що то до любви Божої нічо не має, а я кажу: св. Павел мовить має, бо „раздѣлися“. Єсть недостача целебсів, а що вдівці суть, то мимо волі суть, а мають тягар з вихованєм дітей. Єсли Господь Бог радить, то ми не маєм радити! Зроблело ту увагу, що забракне інтелігенції свіцкої. Я кажу, що єсли то річ Божа, щоб була інтеліґенція руска, то не пропаде. Св. Йоан Златоуст питав ся, що буде єсли би всі люде зістали в целібаті? Тогди напевно пропаде род людскій? І відповідає: не бійте ся, не забракне людей, бо як Господь Бог сотворив Адама, так може знов сотворити. Треба віру мати!“[13])

Також о. Келестин Костецький, парох Черновець, мав на згаданім засіданні промову в оборонї проєкту Епископату. По короткій промові о. Д-ра М. Малиняка в оборонї свобідного вибору стану, о. Костецький говорив:[14]) „Може за сміло, що я по радах світлих мужей ту проговривших забираю голос. Я в ин-

[12]) Записник містить дуже точний опис цего засідання (стр. 78—97). Належить зазначити, що в „Висвітленях“ (стр. 18—19) сказано, що на тім засіданню був Апост. Делеґат, який спершу спротивився, щоб д-р Шараневич міг промовляти, але відтак поучений, о що ходить, сказав: Те заподалися неправдиве, бо Апост. Делеґата на тім засіданні не було. „В ту хвилю війшли Архієреї в церков і приодівши мантії, жезли і мітри правили начало обичне. Загально зачудовало, що нема Папського Делеґата. Митрополит засів на троні, где попередних собраній засідав Делеґат“. Зап., стр. 78.

[13]) Записник, стр. 90.

[14]) Заподається в скороченні.

дів, як тяжко єсть жонатим священикам проживати в душпастирстві! Коли на Буковині виринула справа раненецка і многі православні або як їх там зовуть „кривославні“ навернулись до унії, я просив Преосвящ. Еппа, щоб там дали целебса, а коли той прийшов, многі приступали до унії. Но тепер при жонатім, котрий не має тої ревности, часом на пару дней виїхати і шукати овець своїх, начали одпадати. Єму перешкодою жінка, бо плаче і нарікає, що ю саму дома лишає. Єсть там до 30 сел, а мають іно по 5—8 душ і тії безженний навернув і в унії удержував, бо жінка му не була на перешкоді. Я прошу щоби понежте моє внесене не заводить целібату іно его радить, тоєж приняти. Єще одно прошу Преосв. Епископів, єсли унія на Буковині не має унивати но успівати, прошу Преосв. Епископів, щоби нашим священикам на Буковині вільно було яко місіонарам носити бороди і ряси, бо задля того, що голимо бороди, називають нашу унію „німецкою вірою“ і не хотять до тоїж навертатися.

Я ще раз прошу текст предлога не змінювати.“[15])

Належить також зазначити, що виступ Д-ра Шараневича, який в записнику о. Подолинського дуже докладно списаний (ст. 86—90) не годиться з представленням, яке можна було читати в останних літах.[15]) Заподаємо цей опис в скороченню. На внесення о. Івана Ре-

[15]) Зап., стр. 91.

Голос з народа

Про теперішну Москву.

Орган „Дні“ приніс такий опис теслі з околиць Калуги:

Як у нас по селах все остало по старому, так у Москві багато змінилося. Вже рідко видно гарно одягнених людей. Більшість людей тепер гірше одягнена ніж селяне. Тому селянин уже не соромиться вступати до міських домів. А в домах у Москві тепер таксамо бідно, як на селах: в одній кімнатці сидять і по дві родини. Один спить на долівці, другий на лаві, третій на кріслах, зовсім як у бідних хатах на селі. Тільки в мужицькій хаті трохи більше місця. А як тепер їдять Москвичі? Гірше ніж убогі селяне, бо рахують кожду кромку хліба. Вони з того незадоволені, та я гадаю, що так їм добре! І ще є ріжниці. За царя фараони (так там прозивали поліціянтів) були добре одягнені й не можна було ніколи побачити на вулиці пяного фараона. Тепер не те! Мільтони (міліціонери-большевицькі поліціянти) ходять обдерті і пяні. Правда, й вони таксамо ловлять людей за обшивку, як ловили фараони. Передтим як кого імив фараон, то треба було мовчати, а тепер мовчить лише несмілий чоловік: хто безличний, а ще до того має на вулиці знакомих, той як наробить вереску! І мільтон зараз пустить. Тай ще одно. Хліб у Москві тепер зле печуть, але він дешевший ніж на селах. Видко, що світський уряд багато грошей тратить на Москву, щоб там був дешевший хліб. Отже селяне пачкують хліб з Москви на села. Правда, і на се стягнуть з нас потому гроші, та покищо околиця користає. Що до будов, то теперішні будівничі ні в зуб не розуміються на роботі. Приходять до нас, простих людей, по раду. А будують так, що сегодня ніби збудували, а завтра валити треба. Та кому в таких обставинах хочеться інакше робити? Все йде коміть головою!

А рівночасно, коли багата колись Москва, як і инші міста Росії та України попали в таку нужду, — один з тих, що допровадив до такої нужди мільони людей, Леон Троцкий, живе собі, як доносить преса, в найелеґантнішім і найдорощім готелі „Токатліяна“, у Царгородській дільниці, де містяться прегарні будівлі чужих посольств і конзулятів. А син Троцького курить собі найдорощі цигаретки, які тільки продукує турецька держава. Так потрафить т. зв. „революційна“ інтеліґенція довести до крайної нужди великі й багаті міста, а сама з нужди дійди до найдорощих готелів. Словом — такі „ідеалісти“, що варт їх фотоґрафувати на державний кошт.

Глінка про автономію Словаччини

Провідник найбільшої словацької партії о. Андрій Глінка оповістив таке інтервю в „Н. Фр. Прессе“:

При останних виборах до парляменту в р. 1925 моя партія здобула 60 прц. всіх голосів на Словаччині. Річ ясна, що коли вона стала на становищі державнотворчім і до того зложила доказ такої сили, з нею мусіли рахуватися при творенні капіталістичного правительства. Всупереч живому опорови (чеських) централістів таки прийшло до приняття головної засади, нашої програми — дати Словаччині автономію. Ми погодили ся на тім, що в практиці ту автономію треба переводити степенями та що перший степень автономії се розвязання істнуючих „комітатів“ й встановлення словацького сойму. Підчеркую, що се нас на будуче не вдоволить і будемо боротися всіми законними способами за повне здійснення пітсбурґського договору. В Празі ще й тепер переважає погляд, що автономія Словаччини рівнозначна з розвалом чехословацької держави. Та я заявив їм в Празі торжественно й повторюю се, що коли би ми побачили, що автономія Словаччини дійсно веде до розвалу чехословацької держави, то моя партія зрекласяб автономії. Одначе ми переконані, що повна автономія якраз скріпилаб чехословацьку державу так політично, як економічно. В останній области Словаччини мусіла понести тяжкі жертви, бо треба було зменшити ґіпертрофію индустрії. Та тепер іде до лучшого. Щодо справ національних меншостей то моя партія стоїть на становищі християнської справедливости й тимсамим рівноуправнення для всіх народів. Вкінці підчеркую, що роблено спроби, розбити мою партію. Сюди належить і увязнення проф. Туки, котрий уже довгі місяці сидить у тюрмі. Та думаю, що і його освободять і партії моєї не розібють, бо вона має сильні основи.

Поручене всіми Епископськими Ординаріятами Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і українське Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ“ Львів, бул. Руська 18, І. п.

441 2—10

ДОПИСИ

РИМ (Відзначення питомців укр. Папської Колеґії). Дня 25. IV. ц. р. відбулася торжественна інавґурація нового будинку університету Пропаґанди і роздача нагород студентам, що виказали значні успіхи в науці м. р. На торжество прибув сам Префект Пропаґанди, кардинал Ван Россум і понад 700 инших високопоставлених осіб. Між 600 питомцями з цілого світа при одержуванню нагород одно з перших місць заняли Українці. І так: п. Іван Кузич (з перемиської епархії) одержав велику золоту медалю за зложення докторату з фільософії „summa cum laude“. Крім того одержав ще срібну за письменну працю з ділянки фільософії. Срібні медалі одержали: діякон Білик Павло (Львів) за успіхи в студіях творів св. Томи (Академія св. Томи); Голинський Володимир, Граб Степан (оба з перем. еп.); Кнап Степан (Філядельфія) за фільософічні праці; Гошовський Роман (Львів) за успіхи в сирійській мові. Визначну похвалу („laudati verbis amplissimis“) одержали: Денько Микола (Перемишль), Дунда Василь (Ужгород), Федаш Василь (Філядельфія), Сидорів Осип (Львів).

З КАНАДИ. Зі всіх поселенчих теренів Америки, найвідповіднійша для наших еміґрантів Канада. Наш еміґрант у Канаді „Галіпен“, як його іменують анґлійські часописи, вміє найкраще уладитися на канадійській фармі так, що після десятки літ господарки доходить звичайно до добробуту. Поверх 400.000 наших еміґрантів Українців — майже самих Галичан — розкинених по

шетила та прохання звернене до Митрополита, щоб „отворив уста одинокому репрезентантови мірскому“, Сеніорові Ставроп. Інститута, Митрополит зазначив, що репрезентант Інститута Ставроп. Д-р Ізидор Шараневич запрошений на свідка нарад, однак заявив, що хоче знати, чи Преосв. Епископи годяться на отворення його уст. По чім секретар Константин Строцький запитує Епископа Пелеша: „Чи угодно Вашому Преосвященству, щоби Д-р Шараневич промовив?“ Епископ Пелеш: „Угодно“. Таксамо відповів і Епископ Куіловський: „Угодно!“ Тоді забрав голос Д-р Шараневич, зняв зі себе зверхний одяг і в фраку, звернений до Митрополита, говорив: „Призваний до участи в Соборі, уважаю то за велику честь для мене і Інститута Ставр., котрого єсьм заступником і складаю сим подяку Високопреосв. Митрополиту і Епископам. Стою ту вправді іно яко свідок, но і то есть честь для мене. Не хочу спорити, що лиш я сам удостоївся чести тої, коли Синод Замойскій мав двох представителів Ставропигійского Інститута, а тії так як я зложили присягу на науку Церкви католической і тую приобіцюю додержатися до остатного іздиханія житя моєго. Казали ми' каноністи і показували діло, в котрім сказано, що laici запрошені на Собори мають слово яко вотум конзультатівум. Я переконаний, що Лясковский на Замойскім синоді забирав слово і може бесіди єго причинилися до мудрих устав тамтого Синода. Я з роду священичого, я би хотів з духовенством жити в любві і згоді яко кость од кости єго. Прошу приняти мій голос яко щирого патріота руского і католика щирого.“ Почім відчитав списане в латинській мові письмо, що торкалося проекту Епископату і подруж духовенства.[16])

В кінци належить зазначити, що прочитання записника о. Подолинського викликує здивування і змушує щонайменше дуже критично дивитися на представлення в останніх літах способу поведення нашого духовенства на львівськім синоді і його відношення до Епископату, а з окрема до Митрополита і Ап. Делеґата.[17]) Як наше духовенство заховувалося на синоді, нехай скаже тут сам Митрополит Сильвестер Сембратович, який в тім напрямі висказався в своїй промові з нагоди пращання членів синода в дні 8. жовтня (четвер) о 4. г. по полудні в митрополичій палаті. На пращальну промову о. Кульматицького, декана і пароха в Городку, Митрополит у відповіди говорив: „Велика то ласка Божа, що зійшла на Синод і що він до кінця зістав переведений. Наша єдинодушність буде світлою побідою, ми будем завистію для других церквей, не маючих такої орґанізації. Тоє що Всч. Отець бесідник висказав о посвященю нашого священства радо принимаю і знаю, що там, где іде о ворогів спасенія народа нашого в нашім клирі, тоє посвященє і ревність все найдеся. Ту завеликої ревности в гдечім не було потреба, бо любов наша до Церкви і народу есть нам так спільна як і Вам. Видячи клир наш в своїх совітах-нарадах з честію і повагою з малими винятками працювавшій в комісіях і собраніях, кажу од серця: Най буде честь всему клиру цілої провінції, і я з того поводу тую подяку принимаю. Пращаючи Вас, молю Бога, щобисте в домах Ваших все при здоровлю застали, щоб Ви з народом вірним щасливії були і за труди у Бога нагороду получили.“[18])

---

[16]) В „Висвітленях“ на стр. 19. сказано: „Однак Митрополит і делеґат Папи спротивились, щоби світський забирав на синоді голос. Тоді впав д-р Шараневич в істеричне розжалене і став кликати: Ви хочете відібрати гр. кат. Церкві одно з найважнійших її прав, хочете латинізувати, загородити їй приступ до некатолицького сходу, відірвати клир від народу і обнизити єго моральну силу, яку дає ему споріднення з тисячами родин, — і за сим хочете мене і Ставропігію примусити, щоби ми на все те мовчали. І ось за тільки нашої собачої вірности така плата!“ — Всі отці, вже попередним бесідником (себто о. Черлюнчакевичем, хоч о. Черлюнчакевич доперва по д-ру Шараневичові коротко говорив!) зелектризовані, стали кричати: дати ему голос! і т. д.

[17]) Втягнене до записника в цілости (стр. 88—90). Зміст і форма письма розважні й умірковані. Нема в нім ніякого сліду цего, що представлено в „Висвітленях“.

[18]) Записник взагалі не годиться з описом подій на Синоді описаним у „Висвітленях“. Навіть о. Ів. Негребецький виходить в иншім світлі в записнику чим у „Висвітленях“. Його промова заподана у „Висвітленях“ на стр. 17—18 є разячо незгідна з її записом у о. Подолинського і т. и.

—o—

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци на ліжка і на коні та всякого рода полотна

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7. Напроти Катедри.

НАЙЛІПША ЯКІСТЬ. — ВЕЛИКИЙ ВИБІР. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. 442 2–10

фармах, почавши від провінції Манітоби через Саскачеван аж до північної Альберти, занимається мішаною господаркою: випасають коней, худобу й овець годують безроги і сіють пшеницю, жито, овес, таксамо продають яйця і дріб у великій скількости. Будинки наших фармерів незвичайної форми, покриті часто соломою. Жінки наших фармерів дуже працьовиті і виховують велике число дітей. Так представляється стан матеріяльний еміґрантів. Одначе стан моральний наших людей оставляє много до бажання. Наш робітник-еміґрант по містах заповнює ряди всяких соціялістів, анархістів, большевиків і тим подібних бурителів католицької Церкви і суспільного ладу. Винувате тут головно за слабе реліґійне виховання нашого селянина, а з причини браку католицьких священиків у Канаді недивно що наш в основі реліґійний нарід знайшовся почасти в таборі ворогів католицької Церкви. Наш нарід замість орґанізуватися в одну масу свідому своєї реліґійної і народної окремішности, роздробився на малі реліґійні секти й політичні партії, що всю силу тратять на — взаїмне поборювання себе. Як досвід учить, наш еміґрант може дуже скоро стати зіпсутим чоловіком, недовірком, як бачимо на прикладах. Всі еміґранти з Галичини виїхали яко католики. Що зробила з них еміґрація? Сей став схизматиком, той пресвітеріяном, інший вписався до автокефальної Церкви, тамтой пристав отверто до масонів, десятий став „вольнодумцем“ і відрікся Бога. Є і такі, що розпиячились через еміґрацію, або доробились гарного маєтку, але з чужою кривдою, погордили найсвятійшим законом супружества, пібрались з іншими і сидять „на безвіру“. Тих що сяк чи так звихнули собі життя, багато-багато на американських землях! Кілько молодіжи помарнілося, кілько невіст унещасливлених, кілько людей зраджених, кілько вихіснував злий дух на еміґрації — се оден Бог знає! Колиж справді еміґрація многих унещасливила, відібрала віру многим, треба нам після волі католицької Церкви молитися о ревних місіонарів і дух католицької Церкви, щоб обвіяв всі родини еміґрантів щоб вони, коли виїхали за хлібом тілесним, не померли голодовою душевною смертю.

о. Е. Д., катехит з Бужська.

Нові способи реклями
на книгарськім ринку.

У Франції в останніх часах вирнуло багато зовсім нових способів реклями на книгарськім ринку. Ось деякі з них: 1) Накладці роблять з авторами заклади, кілько примірників розпродають в означенім часі й оповіщують ті заклади. 2) Що тижня оповіщують, кілько продано примірників даного твору. 3) Купуючий може одержати книжку з власноручним підписом автора. 4) Критики одержують примірники з коротким змістом і коротким життєписом автора. 5) Визначнійші критики одержують ґрамофонні плити з відчитанням автором тих місць твору, котрі автор уважає найлучшими, а то в тій ціли, щоб могли мати безпосередне враження „стилю“ автора. 6) У виставових вікнах показують портрети й цілі рукописи авторів. 7) Кождий читач одержує в книжці, яку купив, картку з просьбою, щоб по перечитанні відповів на питання, чи вона сподобалася йому — коротко: „Так“ або „Ні“. Вислід оповіщують. 8) Оден з книгарів при вул. Рояль придумав такий спосіб, що ті картки з відповідями „так“ або „ні“ кладе на дві шалі ваги, котру виставляє у вікні і т. д.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Свята Колеґія тепер неповна. Бракує одинайцять кардиналів. Заграничних кардиналів є 33 і вони творять майже половину колеґії. По народностям діляться так: 7 Французів, 5 Еспанців, 4 Німців, 4 Американців, 2 Поляки, 1 Анґлієць, 1 Канадієць, 2 Австрійці, 2 Голєндри, 1 Бельґ, 1 Мадяр, 4 Бразилійці і 1 Португалець. З 11 бракуючих кардиналів належать — 2 до кардиналів-епископів, 2 до кардиналів-дияконів і 7 до кардиналів-священиків. Латинська Америка (еспанська), Ірляндія й Австралія не мають досі своїх представників у Святій Колеґії.

Евхаристійний конґрес у Торуню відбудеться цього місяця в днях 27, 28. і 29. В конґресі візьме участь більше число латинських епископів, м. и. також архіепископ лат. обр. зі Львова о. д-р Твардовскі.

Католицький рух на Мадярщині. Міністер віроісповідань, гр. Куно Клєбельсберґ, створив у минулім році комісію з найвизначніщих істориків краю та поручив їй перевести ревізію мадярських підручників історії в тім змислі, щоб узгляднено також католицькі постуляти та щоб усунути ненавистницькі погляди з часів реформації. У міжчасі появилися друком два перші томи нового твору, опрацьованого істориками Шекфі і Гоманом, що стрінулися з великим признанням катол. громадянства та фахової наукової критики.

Переслідування Церкви в большевії. Варшавський католицький дневник „Польска“ подає вістки про нові переслідування катол. Церкви в совітськім „раю“. Вістки ці подано на підставі інформацій одної особи, що тепер прибула зпоза червоного кордону. І так, розстріляно недавно о. Федоровича, неструдженого католицького місіонаря на Поділлі. Пропав „без сліду“ о. Совінський, парох Кунева на Волині й мимо енерґічних протестів і доходжень його парохіян не вдалося його віднайти. Багато душпастирів „в дорозі ласки“ заслано на Сибір. Голод шириться щораз дужше. Ціни збіжа дуже високі, а хліба майже не можна дістати. На рад. Волині пуд (16 кґ.) житної муки й то лихої коштує 3 рублі, себто півтора доляра, а за пшеничну платиться за пуд від 8 до 12 рублів і т. д. В останних часах ведуть большевики дуже хижацьку господарку. По прекрасних славутських лісах остали лише сліди. Лісовий матеріял вивозиться заграницю, а місцева людність нічого не одержує. Всі мають уже доволі сього „раю“ і нетерпляче ждуть милосердя Господнього.

Католики й голод в Китаю. 20 міліонів Китайців у провінціях над Жовтою Рікою терпить голод. В Саватсі плило сею рікою таке велике число трупів, що мимо зусиль не можна було всіх поховати, щоби пси й вовки їх не поїдали. В Шуієні продано протягом 4 місяців 1000 жінок і дітей, щоб за одержані гроші врятуватися перед голодовою катастрофою. Що тижня підкидають під місійний дім у тім місті багато дітей. В провінції обнятій голодом лежить 20 катол. епархій і апостольських префектур. Багато епископів їздить у краю по милостиню, щоб добути средств проти страшних злиднів. Льо-Па-Гонґ, китайський Вінкентий, веде з катол. місіонарями допомогову акцію жертвам голоду.

„Оскільки побільшите свої душі й поліпшите свої серця, остільки поліпшите свої права й побільшите свої границі“.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. Польська преса багато місця присвятила характеристиці соціялістичних обходів на 1. травня. Переважають такі голоси: Зі стихійного робітничого свята не лишилося майже нічо. Замість свята бачили ряд партійних маніфестацій, обрахованих і контрольованих та стережених парт. орґанізаціями й поліційними кордонами. Не було ніякого святочного настрою. Велика більшість робітництва (декуди 98 проц.) навіть роботи в той день не покинула, В самій Варшаві вже від полудня ходили трамваї. Походи були бліді. Робітники мають вже досить все тих самих фраз і обіцянок.

НІМЕЧЧИНА. Завзята боротьба між комуністами й соціял-демократами, викликана першомайськими подіями, не вгаває. Комуністична преса не називає соціял-демократів інакше як „кривавими псами“ й убийниками, котрі грязюкою обкидають замордованих робітників... Можна собі уявити, яку різню справилиб там по захопленню влади комуністи — соціялістам. А прецінь всі вони марксісти й ціль їх одна, тільки тактика ріжна.

ДО
ПТ. фірми М. Фрайліха
Заведення спеціяльних бандажів
Львів, Городецька 35.

Складаю Вам сердечну подяку, повідомляю, що бандаж заложений всеї 4/VII 1927 р. оказався корисним в наслідках так, що 15/XI 1927 р. я його вже відложив і тепер не ношу більше, а чуюся цілком здоровим, чого і не сподівався. Шлю отже сердечну подяку за уратованя мені здоровля.

З високим поважанням
МИХАЙЛО КОРТА
Сороцко п. Скалат.
430 2—4

АВСТРІЯ. Цікавий огляд першомайського свята у Відні оповістив у віденській пресі д-р Е. Венґраф п. з. „Червоний партійний театр“. Він цитує опис головного орґану соц. дем., у котрім є такі місця: Скрізь червоно.., Око зачинає томитися тою червенню, бо торжество не має кінця... І питає: коли той репортер всупереч одушевленню, яке мусів мати по наказу Австерліца, нарешті втомив свої очі, то якже мусіли бути втомлені ноги тих людей, заки нарешті знайшло кінець те свято без кінця! Людська струя скінчилася в ресторанах — при алькоголю по тій безцільній та важкій і штучній демонстрації. Коли пр. „Цеппелін“ появився над Віднем, тоді також були масові здвиги народу, але веселі, свобідні і щирі. А марксісти творять штучні паради, щоб уніформувати душі і творити „колєктивну“ людину. Та в людях є також здоровий інстикт, котрий не дасться докомандувати аж до чередного звіряти. Та утеча від колєктивізму до особовости се власне підносить людей від звіринного до людського. Спроба поставити розвиток людства коміть головою — не може вдатися. Хоч би партійно-політично-театральна техніка не знати як старалася, викликати враження „народної“ партії, — марксізм ніколи не стане народним і все буде тільки спортом мозків, що мають нахил до перверзії.

АНҐЛІЯ І ЯПОНІЯ скріпляють приязні взаємини. Доказом того уважають приїзд до Токія третого сина анґл. короля, котрий вручив мікадови найвисший ордер Анґлії з власноручним листом короля. Цісар Японії удекорував його ордером хризантеми І. ступня.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

о. МИРОСЛАВ РІПЕЦЬКИЙ (Ліски, Белз).

Популярні видання

(Про потребу, форму та зміст книжок для народнього читання).

I.

„...Щоби зробити українську книжку відомою, люблєною, рідною серед нашого народу, мусимо пустити між народ дуже богато книжок. Аби книжка була писана гарною, зрозумілою мовою, була цікава та не протиморальна. Даваймо багато та дбаймо, щоб ішли в народ, а не лежали по книгарнях"... — писав наш великий освітний діяч Б. Грінченко у своїй знаменитій розправі п. з. „Популярні книжки", поміщеній в літературнім двотижневику „Зоря" з 1891 р. Хоч 37 літ минуло від появи сеї статті, то сі цінні слова нашого славнозвісного популяризатора актуальні і в нинішних часах.

В ділянці народньої культурно-освітньої праці бачимо в останних роках відрадне явище: живе зацікавлення книжкою серед широких кругів нашого народу. Наше селянство широ переймається освітною роботою та рветься до знання. Бачимо гурти молоді, що залюбки беруться до читання. При зростаючім освідомленню широких народніх мас збільшився попит за добрими, популярними виданнями. Щоби заспокоїти се бажаннє знання, треба щораз нових, добрих, зрозумілих і займаючих книжок. Наша популярна література ще дуже убога на добрі книжки для народнього читання. Наші видавничі установи замало видають популярних книжок, які відповідалиб свому завданню та в приступній формі подавали всесторонне знання. Тому тепер незвичайно пекуча справа побільшення видавничої діяльности в ділянці популярних книжок та їх масового поширення.

II.

Популярність — се головна прикмета книжки для народнього читання. Народна книжка повинна бути писана такою мовою, щоби все без винятків було зрозуміле читачеви з нарда — сю правдиву думку висловив Лев Толстой. Щоби книжка була справді популярна, треба уживати простого стилю: коротких речень. Всякі втручені і додаткові речення та довгі періоди завсіди утруднюють розуміння книжки, особливо малоосвіченому читачеви, який не привик до книжкового способу думання. Популярна книжка повинна визначатись поправністю і чистотою мови та ясністю стилю, який відповідавби степеневи образування читачів. Треба оминати всякі фіґуральні вислови і незрозумілі абстрактні слова та уживати тільки конкретних висловів і таких слів, котрими народ послугується загально. Менше знані і неясні слова, коли муситься їх ужити, треба пояснити. Мова і складня повинна бути проста, жива і чисто народна.

Малоосвічений читач лекше прийме з книжки відомости, виложені коротко, ясно і приступно, ніж довгі хочби як льоґічні. „Популярна книжка, коли вона лиш трохи більшого обєму, повинна бути найбільше ріжнородного змісту, щоб не томила читача одноманітністю". (Пропамятна книга „Просвіти". Реферат д-р Єр. Калитовського: „Популярні видавництва".) Обємисті, нудні й одноманітні писання, переповнені датами й іменами, не підходять під смак простолюддя. Щоби книжка знайшла попит і почитність між малоосвіченими читачами, треба укладати популярні книжочки у формі читанок і збірників, богатих змістом, зложених цікаво і ріжноманітно. Прекрасно зложені, популярні читанки „Зорі", видавані „Просвітою", найбільше припали народови до вподоби та в кількох літах розійшлися цілими кількатисячними накладами. Матеріял до кождої збірки був підібраний старанно з узглядненням потреб і світогляду малоосвіченого читача, виклад наукових розвідок простий, ясний, інтересний. По коротких популярних розвідках з ріжних галузей наук приходила часть займаюча, зложена з віршиків, байок, повісток і творів устної словесности.

Ілюстрації мають у популярних виданнях велику вагу тому, що оживляють зміст книжки, будять до неї зацікавлення та причинюються до приступности, ясности і живости викладу.

Опріч згаданих вище книжок „Зорі" народні видання наших визначних наддніпрянських популяризаторів Грінченка, Загірної і Доманицького, які шодо мови, складні і викладу стоять на висоті свойого завдання, можуть бути взором для наших галицьких популяризаторів.

Тому, що переважна часть нашого простолюддя неписьменна і малоосвічена та ще не цікавиться книжкою, наші письменники мусять звернути головну увагу на сей рід популярних книжечок, цікавих змістом, примінених до духового уровеня малоосвічених читачів, які можнаб поширити серед широких мас народу в великій скількости примірників та при їх допомозі збудити охоту до читання.

III.

Найважнійшою частиною популярного письменства, якого завданням є заспокоювати всі духові потреби народу, повинні бути книжки реліґійно-морального змісту тому, що народ читає їх радо та дуже потрібує такої лектури.

„Коли виховання повинно дбати про се, щоби виробити чесну, працьовиту і правдиво-християнську людину, таку щоб почувала себе дитиною свого народу, а також і дитиною вселюдської сімї, то до сеї мети повинна прямувати і книжка" — сі цінні слова Грінченка повинні бути провідником у видавничій праці в ділянці популярних реліґійно-моральних книжок. Вщіпляти в серця молодіжи високі ідеали правди, добра й краси та християнські чесноти любови, чистоти, мужности, — показати нашому народови, пригніченому матеріяльними злиднями, краще життя, в котрім панує ідеал і чеснота — поставити йому перед очі живі образи, гарні приклади Божих любимців — святих мужів, що в своїм життю неначе в зеркалі відбивають перед нами найвірнійший взір всіх чеснот, — зобразити життя і славні подвиги Апостолів, мучеників та визначних Отців-світочів Східної і Західної Церкви, сих повних святої ревности і незрушимої відваги борців, які дають найкращий примір посвяти і християнської любови — ось високе завдання популярних книжок реліґійно-морального змісту.

Реліґійно-моральна книжка, написана живо, ясно та цікаво, може сповнити велику апостольську місію серед нашого простолюддя та зробити більший вплив, як проповідь, переповнена сухими поученнями. Наглядним приміром, як писати реліґійно-моральну книжку для простолюддя та доказом, що наш віруючий нарід радо читає такі інтересні, популярні видання, може бути видана Чином св. Василія В. пятим багатотисячним накладом книжка „Життя і смерть", прекрасна перерібка за Штольцом.

Відчувається у нас великий брак популярних, реліґійно-моральних книжок, якими можнаб комплєтувати народні парохіяльні, чи братські бібліотеки. Наші християнські видавництва проявляють в тім напрямі недостаточну діяльність. Маємо ледви кілька десяток справді популярних духовних книжок, які визначаються простим складом мови та ясністю викладу. Щоб зарадити великій недостачі лектури реліґійно-морального змісту, булоби вказаним видати дешевими, малими шодо обєму, ілюстрованими книжечками популярні реліґійні розвідки, біблійні повістки, оповідання морального та дидактичного змісту, життєписи святих, які в значнім числі знаходимо в річниках „Місіонаря" і „Нашого Приятеля".

IV.

Популярні видання з української та всесвітної історії, ґеоґрафії й літератури повинні заняти головне місце серед популярних книжок тому, шо вони дуже причиняються до виховання й освідомлення простолюддя. У наших сьогочасних обставинах мусимо особливо дбати про се, щоб наш народ навчився любити свою бувальщину, свій рідний край і письменство, бо тільки тоді, як серед наших широких селянських мас розбудимо національні почування та доведемо їх до національного самопізнання, можемо сміло глядіти в кращу будучність нашого народу.

Для нашого неосвідомленого простолюддя треба богато добрих, популярних підручників історії України відповідно до умового уровеня читачів та цікаво написаних книжочок про поодинокі історичні події й головних діячів-борців за волю. Особливо вказаним булоб видати в приступній формі малими книжочками історію нашої ґалицької батьківщини від найдавнійших часів та життєписи київських і галицьких князів. Нарід читає охочо такі історичні видання, в яких до історичного викладу додані історичні народні думи й пісні.

Дуже вартісні для народнього читання історичні оповідання і повісті написані живо й інтересно, які мають велике виховне значіння тому, що ставлять пере очі читача минувшину зі світлими моментами і геройськими постатями, з похибками й невдачами. До поширення зацікавлення історичною минувшиною причинилобся дешеве, приступне видання в кількох книжечках історичних пісень і дум, з доданням зрозумілих історичних пояснень.

Важну прогалину в нашій популярній ґеоґрафічній літературі зможуть виповнити видання, які в приступний спосіб подадуть історію рідного краю та опис замітнійших українських місцевостей і важних памяток історичної минувшини.

Популяризація всесвітної історії лежить у нас майже облогом. Відчуваєть ся недостача популярного підручника всесвітної історії, написаного в приступній формі в кількох випусках як історія народів з їх культурним, економічним і політичним розвитком і вкладом у всесвітну цивілізацію. До поширення відомостей з всесвітної історії надавалибся популярні книжочки, які інформувалиб читача про стару культури, про економічні здобутки, кооперативні і промислові орґанізації, про політичний лад найголовнійших західно-европейських народів. Бажаним булоб, щоби про кождий культурний нарід була написана книжка, в якій приступно й інтересно булаб розказана його історія і здобутки. Одначе насамперед повинні ми познайомити народнього читача з цікавійшими народами, котрі визначаються високою культурою, самодіяльністю, енерґією та патріотизмом (Німеччина, Анґлія, Італія, Норвеґія, Швайцарія, Злуч. Держ. Америки і т. д.). Коли поставимо нашим читачам перед очі гарні приклади життя-побуту високо-культурних наро-

дів, тоді погляди наших людей поширшають. Такі книжки, приступно й інтересно написані, малиб великий попит та почитність серед наших людей, які у воєнним часі мали нагоду пізнати неоден край та нарід. Читаючи про найкультурнійші краї й народи, краще зрозуміють наші читачі, чого бракує українському народови, щоб дорівняв иншим культурним народам. Цікава також булаб для наших читачів історія инших словянських народів — Сербів, Болгар, Чехів, які дають нам примір великого патріотизму та геройської боротьби за свою самостійність. Дуже корисним видавництвом булаб серія життєписів славних мужів усіх народів і часів, що посували вперед людську культуру та власним життям дали високий примір посвяти й енергії. Ся література, дуже багата в західній Европі, для нас особливо потрібна з огляду на виховання народніх мас.

V.

Щоб наш народ поважав книжку, як продукт духової діяльности, щоб розумів вагу і значіння книжки в людському житті, треба вияснити йому в популярний спосіб, що таке література та познайомити його з нею.

Коли популярна книжка покаже читачеви, звідки зявилася потреба писати, розповість йому історію книжки і друкарства та значіння релігійних, наукових і поетичних книжок, тоді читач зрозуміє, що таке література та буде цінити книжку. Загальний огляд української літератури вияснить читачеви, що зробила наша література від часів заведення христіянства, представить йому історію нашого національного відродження на літературному полі, подаючи найголовнійших письменників, щоб імена їх зістали в памяти читача. Крім загальної історії української літератури треба видати окремими книжечками в приступній, ясній формі життєписи найвизначнійших письменників з докладним вияснением їх значіння та популярні монографії ріжних родів української літературної творчости драми, повісти, новелі, поезії, додаючи відповідно підібраний вибір клясичних творів.

З белетристичних творів старих та нових письменників треба видати все, що надається для народнього читання. Нарід особливо залюбки читає такі оповідання, в яких пишеться про дивні, незвичайні пригоди і поезії, що побуджують його фантазію. Дуже бажаною лектурою для народу є також переклади з чужих авторів, які треба робити уміло. „Всякі описи природи є незрозумілі, скучні для народу і тільки утрудняють йому читання. Перерібка чужого твору, в якім популяризація науки головна мета твору, повинна мати односкладний характер. Чужі імена, дуже тяжкі читачеви з народу, треба опростити, чужоземні слова перекласти або пояснити, щоб переклад чи перерібка чужого твору була зрозуміла для народу“ — такі влучні думки подає наш найвизначнійший популяризатор Грінченко на підставі свого довголітного досвіду. При доборі белетристичного матеріялу треба руководитися справжнім артизмом і головну увагу звернути на поучаючі твори.

Твори устної народної словесности мають велике педагогічне значіння та відповідно підібрані булиб найбільшою принадою книжок для народнього читання. З фолькльорного матеріялу булоб бажаним видати вибір найкращих новель, леґенд, казок, пісень, приказок, приповідок, в яких містяться культурні, етичні і гуманні погляди на світ і людей та високі естетичні прикмети.

VI.

Для загальної освіти кожної людини дуже потрібне знання і розуміння бодай в головних зарисах природничих та суспільних наук.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Весняні новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ анґлійські і краєві на мужеські одіння.**
401 9 30

Астрономія, фізика, хемія — се три головні науки, які відкривають перед нами сей світ, такий величний і богатий своєю ріжноманітністю, вказують на Творця і Вседержителя вселенної та викликують у людини високі почування й настрої. Сі науки мають велике виховне значіння тому, що відривають людину від сірої буденшини, удосконалюють її розум та ушляхотнюють її духову істоту („Бібліотечний порадник“. К. Яровацький: Астрономія. Фізика).

Крім популярного систематичного викладу природничих і суспільних наук, треба видати про найцікавійші річи окремі книжечки, написані приступно та ясно, які відкривалиб очі читача до пізнання природи та правильного оцінювання ріжних явищ. В нашій популярній літературі прикро відчувається недостача популярної енциклопедії всього знання, якій конечно треба зарадити в найблищім часі.

VII.

Щоб наш український нарід дійшов до висшого степення культури, треба при допомозі добрих, популярних книжок з усіх царин знання підносити в нім релігійну, національну і горожанську свідомість, будити життєву енергію та популяризацію наук, ввести його в круг високо-культурних народів. Тому, що в останніх роках серед широких гуртів нашого народу збільшився попит за книжкою і зацікавлення нею, наші книжкові видавництва, а особливо Товариство „Просвіта“ і літературно-видавничий Інститут „Добра Книжка“, повинні повести плянову, систематичну працю, щоб заповнити всі пекучі прогалини в ділянці популярної літератури та видавничу справу поставити на належній висоті, щоб видавані книжки своїх змістом і формою відповідали свому високому завданню.

ЗАХОДОМ УКР. ХРИСТ. СТУДЕНТСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ відбудеться дня 12. травня (в Томину неділю) о год. 5-ій попол. в домівці Укр. Христ. Організації ул. Кльощовича 8, II. реферат студ. філ. Гладиловича Івана: „ВРАЖІННЯ З І. ЗІЗДУ СЛОВЯНСЬКИХ КАТОЛ.-ОРҐАНІЗАЦІЙ У КРАКОВІ“. Всіх товаришів членів проситься о численну участь. — Гостям дуже раді. — УПРАВА УКР. ХРИСТ. СТУД. О-ІІ.

Нові книжки

Уляна Кравченко: „НА НОВИЙ ШЛЯХ“. Поезії. Коломия, 1928. Ст. 143. Друге видання. (Загальна Книгозбірня, ч. 23).

Згодом сподіємось подати докладнішу оцінку тих поезій.

Панталеймон Куліш. МАРУСЯ БОГУСЛАВКА. Поема з 1620-их років з передмовою та поясненнями. Бібліотека Літературних Перлин. ч. 4. Дмитро Хомяк. Спілкове Видання у Львові. (Ст. 130 + IV приміток 16⁰). Ціна 1·50 зл.

Біржа

Збіжа.

Пшениця двір. 49.50—50.50, жито гал. 32.50—33.00, ячмінь гал. бров. 33.00—34.00, ячмінь на мливо 28.00—29.00, ячмінь пастівний 35.50—36.25, овес гал. 29.50—30.00, кукурудза ром. 34.50—35.50, бараболя промисл. 5.50—5.75, фасоля біла 90.00—120.00.

Гроші.

Амер. доляр 8.91.00—8.91.50, канад. доляр 8.82.50—8.83.50, чеська корона 0.26.50—0.27.00, австр. шілінґ 1.25.50—1.26.00, ром. лея 0.05.00—0.05.50, франц. франк 0.34.50—0.34.80, швайц. франк 1.71.50—1.72.00, фунт штерл. 43.50.00—43.80.00, рад. червінець 17.50—18.00.

НОВИНКИ

Великий землетрус у Персії понишив багато осель. Є поверх 1000 жертв у людях.

Замах на диктатора Литви Вальдемараса не вдався. Одначе його свояка й адютанта, що йшли разом з ним, убито, а його прибраний син смертельно ранений.

Стріляють на вулицях Берліна. Вже перед 1. травня зачались перестрілки на вулицях Берліна, котрі мали викликати комуністи. З другої знов сторони радик. „Вельт ам Монтаґ“ пише, що „перебрані за комуністів“ члени правої орґанізації „Штальгельму“ хочуть викликати вуличні бої.

Шумського таки розстріляли большевики „за український націоналізм“. В тій справі появилася в Харкові окрема брошура, видана шумськістами в підпольній друкарні. По устним донесенням покійний Шумський на три години перед розстрілом його чрезвичайкою молився в тюрмі.

Юрка Тютюника увязнили большевики в Харкові за „український націоналізм“ і вивезли до тюрми в Москві.

Сукна, камґарни, коци, колдри, обув готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священиків поручає на сплати
„Родоган“ Львів, Ринок 43.
Телєфон 15-70.
402 10—15

В перших днях травня починає виходити в Дрогобичі перший і одинокий в Польщі український місячник для співочих і музичних справ. До співпраці заанґажовано наші найвизначнійші сили, що є передумовою розвитку. — Журнал появлятиметься накладом спів. Т-ва „Дрогобицький Боян“. 1—1

Кілько мяса зїдають у Польщі? Головний Статистичний Уряд оповішує що в третім кварталі 1928 р. убито в Польщі 707.658 штук рогатої худоби (з чого 396.877 телят), дальше 765.183 штук безрог, 222.575 овець і кіз та 3.489 коней на харч.

Модерна княжна. Хоч Норвеґія розмірно недавно відірвалася від Швеції, то се не перешкодило тому, що шведський престолонаслідник Оляф залюбився в дочці норвеґського короля Мерті й заручився з нею. Молода княжна, висока ростом і гарна, ходить в дуже скромнім одязі, сама шиє собі сукні, вміє варити й доглядати дітей, всю виправу сама собі ушила. Шведи витають її в улицях Стокгольму з великою пошаною.

Нова зброя. Американський винахідник Бровнінґ, котрий живе у стейті Ютаґ, винайшов нову зброю. Вона викидає з себе протягом мінути 150 куль грубости 3·7 мм., довготи 33 мм.

ЗВИЧАЙНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗЇЗД „РІДНОЇ ШКОЛИ У. П. Т. відбудеться у Львові в понеділок дня 20. травня (мая) 1929 р. Розпічнеться Богослуженням в Успенській церкві при вул. Руській о год. 7. рано. Сам Зїзд зачнеться в сали Музичного Інституту ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5. о год. 8 рано.

о. Олексій Харчаліс, Опарівка п. Стрижів н. В., складає 3 зол. на „Добру Пресу“ замість святочних желань для своїх Добродіїв.

——o——

Фарби, лякери, покости,
артикули господарсько-домові і т. п.
поручає у великім виборі найдешевше

Альойз Гибнер 424 4—4

Ринок 38.
Телєфон 25-13.

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА
в найлучших родах — по найдешевших
411 цінах — поручає 7—10
Едмунд РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.
Цінники на жадання безплатно.

ЮВИЛЕЙ МАРІЙСЬКОГО Т-ВА ПАНЬ.

Марійське Товариство Пань у Львові святкує с. р. в другій половині (около 19-го) травня 25-літній ювилей свого істнування. Отсим просить істнуючі Т-ва Марійські Пань в Галичині о ласкаву участь в ювилейнім святі. В ціли остаточного порозуміння Управа просить о подання адреси на руки О. Бачинської (Львів, вул. Театинська 31/I).

Заразом Управа відкликується до всіх давних членок Львівського Мар. Т-ва Пань з просьбою подати свої адреси.

УПРАВА МАР. Т-ВА ПАНЬ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції подагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна
426 знижка. Полекші в сплатах. 4—6

НА ПРОДАЖ кільканайцять моргів орного поля і сіножати у Лявові на Знесіню з грунтів св. Пятниць в однім комплексі. Оферти слати найдальше до 14. мая 1929 на руки гр.-кат. Уряду Деканального пл. св. Юра ч. 5.
445 1—2

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв, о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 368 3-3

КОНКУРС на внесення оферт до 12. V. 1929 1) на внутрішну віднову церкви **св. О. Николая у Львові;** 2) на будову другої частини огорожі при церкві св. Николая. Оглянути плян і потрібні пояснення дасть Канцелярія Парохіяльна, згл. свящ. В. Лончина, вул. Жовківська 28.
432 3-3

Будови Церков
пляни затверджені Воєвідством, коштосписи для будови і саму будову
виконує по цінах конкуренційних
Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ
арх. будівничий
Львів, вул. Содова 3. II. п.
446 (бічна Потоцького). 1—4

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
415 Жадайте цінників 7—12

Уживайте! Уживайте!
ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ
„ЕЛЄГАНТ”
АДРЕСА:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51.
433 3-10

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 30-?

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
386 б найдетевше, бо вхід через сіни. 31—50

ПОРОШОК
„KOGUTEK“
ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ. УПЕРТИН
БІЛЬ ГОЛОВИ
398

Звертати увагу на повищий **фабричний знак!** 5-10

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
139 66-?

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!
ГІГІЄНІЧНИЙ, ПРАКТИЧНИЙ, ТРЕВАЛИЙ
ЛЕЖАК-ЛІЖКО
зі сковком на постіль. Виріб і продажа
Л. Матвійовський
Львів, Хоружщина 8. — Тел. 40-12.
443/б 2-5

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосінні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ
загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 7—25

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
— фабрикати фірми —
R. A. Lister, Co Ltd. Dursley
(Англія)
437 — ПОРУЧАЄ: — 2—4
Клягсбальд і С-ка, Львів, Вірменська 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми **R. A. Lister, Co Ltd. Dursley, на цілу Польщу.**

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ
І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 166 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. **надається** для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 18—100

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.**
поручає:

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акц. у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-КА у Львові, вул. Городецька 2 В. 414 10-20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, четвер 16 травня 1929 Ч. 35 (238)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Релігійна боротьба в Росії

З Москви доносять: У Велику Пятницю й Суботу в містах і селах центральної Росії дійшло до нападів на демонстрації комсомольців, що зверталися проти святкування Великодних Свят. У Твері в часі бійки вбито одного комсомольця („Комсомол" се Комуністичний Союз Молоді, котрого больш. уряд уживає до безчещення церков і т. п.).

В ніч під Свято Воскресения

Помалу наспівають страшні вісти з большевії, що там виправляла шайка Антихриста в цілі збезчещення найбільшого свята Христової Церкви. В ніч під свято Воскресення московська радіоцентраля оповістила „Осібний Божий Вечір", зложений з найогидніщих пасквілів проти релігії й духовного стану всіх країв і народів. Між іншими „приспособили" також „Гавриліяду" Пушкіна.

Сектарська хула

Жінка Ковальского „править" як „епископ"...

З Варшави доносять: Шеф польської секти маріявітів Ковальский прибув в неділю рано своїм люксусовим автом до Варшави зі своєю жінкою з дому Вілуцкою на „богослуження". Він „іменував" її — „епископом", одягнув у маріявітськім костелі в епископські ризи та в інфулу, дав пасторал — і пані Ковальска „правила" торжественну Сл. Божу, котра пригадувала римо-католицьку. Перед костелом зібралися великі товпи народа й обурення їх було таке, що якби не поліція, то булоб дійшло до насильств.

Самі співвинні, а тепер кричать

В Харкові відбувається тепер 11-ий зїзд совітів (рад) України. На однім з його засідань виступив голова ради „народних" комісарів Чубар і проголосив зібраним „новину", що „сім міліонів Українців у Польщі позбавлені своєї державности"... Забув сарака три річи: 1. Що большевики зробили буквально все можливе, щоб завалити українську державність. 2. Що то власне вони в Ризі 1921 р. признали Польщі всі ті українські землі, котрі Польща тепер посідає, заявивши Полякам, що дадуть їм більше, ніж антанта дає (як відомо Анґлія хотіла спинити Польщу на Бузі). 3. Що не 7 але 27 міліонів Українців у большевії позбавлено не то власної державности, але навіть політичної автономії.

Папський нунцій про журналістів

Начальник корпусу дипльоматів у Берліні, папський нунцій Пачеллі виголосив на бенкеті заграничних журналістів промову такого змісту: Журналісти подібно як державні мужі повинні бути провідниками й педаґоґами цілих народів. Ціль їх повинна бути здійснювати справедливість, взаїмну любов між людьми, достоїнство й досконалення так одиниці як народу й усего людства. Отся висока місія накладає на них відвічальність особисту і збірну з силою катеґоричного імперативу. На свідомости тої відвічальности основується станове достоїнство і станова гордість журналістів, коли вони розуміють, що сенс розвитку людства полягає на едности, а не ненависти. Таким чином тяжка а в часах напруження й небезпечна щоденна праця журналіста виростає з вузьких рам земського й часового в посвячену атмосферу висших трівких вартостей.

Світовий зїзд письменників

В червні с. р. відбудеться у Відні світовий зїзд письменників 30 держав зі всіх частей світа. На нім будуть заступлені найвизначнійші пера сучасного людства, Велс, Шов, Ромен Ролянд, Мережковський, Ґоркій, Шалом Аш і т. д. Заступлені будуть не тільки письменства великих держав, але й таких малих, як Латвія, Данія, Фінляндія і т. д.

Німці взялися до большевиків

З Берліна доносять: По постанові пруського міністра внутрішних справ розвязано в цілій Прусії сильні комуністичні орґанізації „Союз червоних фронтовиків", „Червону фльоту" й „Союз комуністичної молоді", їх льокалі зревідовано й опечатано а майно сконфісковано. Те саме зроблено з німецьким відділом III. Інтернаціоналу. За прикладом Прусії зробили те саме правительства Баварії, Саксонії, вільного міста Гамбурґа і т. д. Преса доносить, що всі німецькі держави зачнуть тепер енерґічно братися до большевиків.

І з другого боку Карпат є скарби

„Праґер Прессе" доносить, що свіжо підприняті верчення на полудневих узбіччах Карпат коло Ґбелі доказують, що й ті узбічча богаті в земний олій, хоч на разі експльоатація ще не дала достаточних вислідів.

Характеристичне для наших відносин

„Діло" в ч. 103 пише: В цілком порожній салі Лисенка відбувся 9. с. м. концерт у честь Шевченка, силами львівських читалень „Просвіти" з богатою програмою й солідним виконанням.. Заповіджена святочна промова дир. д-ра В. Щурата відпала тому, що д-р Щ. дістав від ґрупи української молоді **з а б о р о н у** промовляти на цьому концерті з уваги на його виступ на шевченківськім святі в ґімназії СС. Василіян. Що це означає нам невідомо — кінчить „Діло".

—o—

На порозі нових державних форм

(Що позитивне в диктатурах).

У двох попередних статтях на тему диктатури*) ми старалися зясувати причини шукання нових, кращих форм державного будівництва в багатьох европейських країнах. Початки цього нового держ. будівництва стали можливі щойно на основі трівкосто й тяглости держ. адміністрації. Й отся тяглість стоїть у яркім противенстві до безнастанних урядових кріз у державах з т. зв. репрезентативним системом. Як це робиться, покажуть отсі приміри:

В Еспанії Прімо де Рівера творить нове невиборне законодатне тіло, по всім признакам — тимчасове. Завдання цеї установи двояке: бути дорадником для уряду в біжучих державних справах і крім того випрацювати нову конституцію. По всій імовірности та нова конституція предбачує однопалатний парлямент, зложений з невеликого числа вибраних членів, але становлячий сильно зєдинену цілість. Одна третина цего тіла походитиме з виборів, другу третину іменувати буде уряд, а третину вибиратимуть ріжні корпорації, що займають якесь місце в національній господарці, промислі, ремеслі тощо. Під цею загальною формою чи пляном є такі думки: 1. Зменшення числа виборних представників усуне досьогочасні недомагання партійної політики, а все таки достаточно буде відзеркалена й громадська думка. (Ся думка особливо в малокультурних народів іноді дуже невиразна). 2. Ґрупа представників уряду (король з нечисленною держ. радою та головою уряду) має завдання забезпечити тяглість політичної лінії й адміністрації. 3. Вкінці третя ґрупа, себто представники всяких корпорацій, праці й капіталу, духовенства, ріжних професій і т. д. має представляти національну активність та продуктивність, коли натомість у старих формах демократії посли представляли прямо тільки певні т е р и т о р і я л ь н і частини населення.

Ті нові пляни стрічаються часто з закидом, що це „не демократія", що „демократію загирено". Головну опозицію творять саме ті політики, котрі за старих режимів були при жолобах. Вони все ще жонґлюють такими кличами, як „рівність", „свобода", „демократія", — дарма, що не здійснили їх, коли самі мали владу в руках! Вони вживали тоді тих фраз для приспання народу, а сьогодні хотілиб ними будити „сплячих, котрим грозять великі небезпеки".

Нові форми влади не терплять досьогочасних етикеток. В Італії Муссоліні покинув старі прапори. Перш за все він старався перевести новий поділ національного життя, поділ не територіяльний, але опертий на засадах продуктивности. Це зовсім не те, що т. зв. радянський систем, бо не лише признається приватну власність і капітал, але ще й скріпляється їх. Із продуктивних катеґорій нації творить М. новий парлямент, додавши йому іменованих членів. Щодо останніх нарід також може сказати своє „так" або „ні". Це має на меті збудити політичний інтерес народу та дати йому спосіб виявити свою волю. Але для партійництва, для диктатури партій двері зачинені. Підірване навіть істнування давних партій та спараліжовані хвилеві й фанатичні вибухи

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 31. і 33.

опінії. Виборчі кампанії ведені за гроші при тім режимі виключені. В „область преданія“ відійдуть старі неповоротні парляменти, що сварилися за власть або творили партійні комбінації для насилування урядів, для рабунку скарбу й безконечної балаканини.

Новий парлямент має виходити тільки з активного, творчого життя зединеної нації. Він має бути спосібний займатися реальними питаннями сучасної хвилі. Тут не йде про створення такої машини, котра за всяку ціну мусілаб мати етикетку „демократії“, ані про те, щоб робити своєю заслугою малпування старих ідеалів. Тут іде про заступлення нездарної машинерії новою і справнішою.

І коли того самого висліду бажає також нарід, то це є також воля народа. Ба навіть не виключене, що коли новий систем розбудить політичний інтерес народа, то він краще виховає маси до народоправства ніж старі системи, дарма, що так приманчиво вони себе називали. Бо вони принесли тільки розчарування демократією та занедбання горожанських функцій. Вони то зробили народоправство - демократію чимсь неінтересним та нежиттєвим.

Ернест Баркер, професор політичних наук університету в Кембриджі, в своїм недавнім інавґураційнім викладі сказав: „Треба приняти можливість повстання великої й впливової політичної теорії, котра не має в історії виразного опертя“. До тих слів автор зреферованої тут статті додає, що справді світ стоїть сьогодні на порозі не тільки нових політичних теорій, але й нової політичної практики, котра не має видимого опертя на ніякім дотеперішнім досвіді.

„Богацтво се колюче терня: воно коле, коли його зриваєш, воно мучить, коли його держиш, воно журить, коли його видаєш, воно пече, коли його тратиш“.

ЗЇЗД РНО

Що він ухвалив у церковних справах?

Зїзд РНО (Русскаго Народнаго Обєдиненія), котрий відбувся у Володимирі Волинськім, займався не тільки політичними й орґанізаційними справами москвофілів і москалів під Польщею, а й церковними. Реферували на нім — як доносить орґан РНО „Русскій Голос“, — Король, Серебренников, Малець, Лелявский і Комаревич. Останній реферував про справи православної церкви. Жалувався, що ту церкву розбивають „живоцерковні сепаратисти“, котрі хочуть зробити її оруддям політичної інтриґи та що висша влада православної церкви зовсім безсильна. Дійшло в тій церкві до того, що в її семинаріях більшість професорів не належить до православного віроісповіданя, — се кальвіни й католики. І яких же православних священиків можуть виховати такі учителі? — питав референт. Нпр. у Вильні в православній семинарії на 13 професорів є 8 католиків, 2 кальвіни і тільки 3 православні. А висша церковна влада православія не може навіть протестувати проти того (розуміється, бо сама вповні піддалася світській владі, як зрештою скрізь)! У Варшаві на богословськім факультеті тільки оден-одинокий лектор має відповідну підготовку. Дальше п. Комаревич очевидно нарочно мішав т. зв. „всходні обжондек“ з нашою гр. кат. Церквою (котра як відомо не має ніякого доступу на Волинь) і закидав „уніятам“, що захоплюють православні церкви... По його рефераті зїзд ухвалив таку резолюцію:

Зїзд стверджує, що положення православної церкви в Польщі до сего часу не уреґульоване. Вона істнує на основі тимчасових правил, крайно приниженючих і обидливих для достоїнства правосл. церкви, котра займає перше місце по католицькій що до числа своїх „послѣдователей“. Отже, признаючи церковний „помѣстный собор“, скликаний на канонічних „началах“, одиноко правосильним орґаном, котрий може рішати всі справи, „как принципіальные (!) так и частные“, звязані з життям православної церкви в Польщі, зїзд просить вишу церковну владу, щоби скорше скликала той собор „на каноническихъ началахъ и на основѣ свободнаго избранія вѣрующими всѣх его членов как от духовенства, так и от мірян“. „Равным образом сѣзд призывает правительство к содѣйствію по созыву такого собора“. Зїзд висказує „настойчивое пожеланіе, чтобы духовно-учебныя правосл. заведенія были изяты из исключительнаго вѣдѣнія общих орґанов министерства нар. просвѣщенія“ і передані правосл. митрополії. РНО уважає „сокращеніе правосл. приходов“ крайно шкідливим і небажаним „не только для правосл. церкви но и гос дарственности на кресах“, бо духовенство се також провідники правопорядку і христ. культури в масах. Зїзд звертає особливу увагу польського правительства на скоре і справедливе вирішення жабчинської траґедії.

—o—

Ненависть воцарилася в червонім Кремлю

У московськім Кремлю, де колись резидували царі, а тепер сидять червоні комісарі, запанувала між ними крайна ненависть. „Соціялистическій Вѣстникъ“ доносить, що Риков на засіданні „Політбюра“ стукав кулаком по столі й кричав до Сталіна, що перестає з ним працювати. „Вже літо покаже, хто з нас має слушність“ — говорив. Бухарін іде з Риковом. Томской зовсім усунувся. Особливо ненавидять себе Сталін і Бухарін. Вони оден до другого кричали не тільки: „Брешеш!“, але ще Сталін кричав до Бухаріна: „Ти злодію!...“, закидаючи йому, що він ужив публичних грошей, призначених на інші цілі, на видання своїх власних книжок. Про все те довідуються члени комуністичної партії й дух між ними паде що раз більше.

ОСИП НАЗАРУК.

Вчасна весна в північній Альберті

II.

— „Чи застану я ще лід на ріці Саскачевані? Я дуже хотівби бачити, як тут пливе крига“, кажу.

— „Може ще застанете. На озерах лід ще довго стоятиме, заки розтопиться. А на ріках як прибудуть води з гір, то пускає скорше. Лід ломиться і пливе“.

Дня 21. квітня по вічу в околиці Ельдорени коло малого містечка Редвей Сентер поїхав я автом нашого молодого купця п. Семенюка з ним і з нашим учителем п. Киріяком, канадійським письменником, подивитися на велику ріку Саскачеван весняною порою. З нами їхав ще молодий фармерський синок, що виріс близько сеї ріки. Авто скоро пігнало Індіянським Шляхом, опісля Шляхом Вікторії (Вікторія-Трейл) За кільканайцять хвилин опинилися ми на високім березі ріки Саскачевану.

Вид прекрасний. Сонце заливає високий полудневий беріг ріки (ми на північнім). Він місцями покритий лісом, місцями безмежним полем. Самою серединою повагом пливуть води Саскачевану — так тихо-тихо, що аж дивно стає на душі. Саскачеван значить в індіянській мові „Тиха Вода“.

— „Ви спізнилися на одну годину“, каже нам оден з двох стрічних фармерів. „Якраз перестала плисти велика крига“.

Я дуже жалував, що не бачив сеї таємничої містерії освободженя великої ріки з оков.

— „Скажіть мені бодай, як се виглядає“, прошу.

— „Як надійдуть великі води з гір і здують ріку, тоді тріскає лід на Саскачевані. А гук від того такий, якби з гармати стріляв: милями його чути. Бо лід тут дуже міцний. В зимі тягнуть по нім великі 10-тонові машини і він навіть не тріщить. А возом можна по нім їхати ще й тоді, як уже вода по нім пливе і зараз крига має рушити. Лід тоді вже гнучкий, але ще не пустить. А грубий він 4 до 6 стіп і більше. Як вода проломить його, тоді спирає горами і несе його і раз від разу на береги кидає грубими зломами. Часто на 25 стіп високі купи леду накидує. Весь беріг оден і другий закиданий тоді ледом. Він стоїть на берегах і до липня. Онде бачите його! І останки криги плавуть ще попри беріг тай шумлять; їхати човном ще небезпечно бо тільки середина ріки свобідна“.

Ми зійшли широкою дорогою до місця, де в спокійнім часі є перевіз. Величезна сила води поломала два грубі стовпи, до яких припнятий був пором і сам пором майже до половини впхала у високий, глинястий беріг. По величезних зломах ховзького леду дібрався я з трудом до порома і ставши на нім, почав оглядати останню сцену великої дії. І було в ній ще так багато краси та поваги, що я наситив свої очі навіть останком її. Тихо як у церкві перед богослуженням. Оба береги великої ріки, як оком сягнути в гору і в долину закидані великими, грубими зломали леду. Місцями видніють цілі гори тих ледяних зломів, що блестять у сонці сталево-синіми кантами і білим снігом на брилах. Сі великанські, поломані кости канадійської зими виглядають тепер, як дві безконечні смуги білого каміння, звезеного кимсь для вимощення берегів і покищо без ладу накиданого. Наді мною зломи леду в три хлопи високі, оден на другім накидані, навалені. А попри береги пливе ще крига, поволі, помалу. Час до часу бється до себе. Тоді затріщить, зашумить і порскне. І знов тихо. Ні гуку, ні плюскоту. Тільки якийсь делікатний, дуже делікатний шум, ніжний, як віддих людини — і дискретний відблиск води свічать, що перед нами велика ріка.

Якаж вона тиха-тиха! Се найтихійша зі всіх рік, які я бачив.

Тут усе таке тихе.

І якби мене хто запитав: „Як ти схарактеризувавби весну в тих сторонах? Але двома словами“! — я відповівби на се:

— „Вона тиха“.

* * *

На такім описі ріжних дрібниць і зібранню їх в одну цілість звичайно й кінчаться описи Та мені здається, що тут треба ще щось додати. Не тільки тому, що уважний читач мігби запитати. „І чого ти так кидав собою, що на сам Великдень приїхавши до столиці великого краю ще того самого дня пігнав дальше“? Але й тому, що всякий опис, а особливо опис подорожи або з подорожи се свого рода спомин. А спомини без згадок про положення й внутрішні переживання та думки й почування автора не можуть належати до тих творів письменства, про які Ґете каже, що колись перестаріються всі твори письменства — з виїмком особистих споминів. Вправді мені здається, що злобний зуб часу не пощадить і тих творів (разом з висказом великого німецького письменника), одначе се правда, що спомини, навіть дуже старі, читаються з більшим зацікавленням ніж усякі інші писання, що припали порохом. Причина: бо в них говорить про себе живий чоловік.

(Кінець буде).

о. ІЗИДОР ФОК (Межибрід).

Що дати читати народови?

(Мої спостереження і замітки до порушеної в ч. 26. „Н. З.“ теми про парохіяльні бібліотеки).

Безперечно корисний вплив на формування і поглиблення католицького духа в парохії, одинокий поза проповідницею, мають відповідно дібрані парохіяльні бібліотеки, які на основі розпорядку наших Преосвящ. Єпископських Ординаріятів, повинні бути засновані в кождій парохії. Вони мають причинятися до зросту релігійного життя в парохії. На жаль не всюди наші люде розуміють вагу сих бібліотек та не стараються про їх оснування і ведення. Доцільна й одностайна праця духовенства в сім напрямі богато моглаб змінити. Не одна душа в парохії, до котрої не має доступу устне слово душпастиря, під впливом доброї лектури моглаб зійти з блудної дороги.

Зі свого досвіду (бо вже третий рік маю в своїм маленькім самостійнім сотрудництві 108-томову парох. бібліотеку, зложену з творів релігійного, белетристичного й научного змісту) стверджую, що найбільше горнеться до бібліотеки жіноча молодь. Читаючих з мужеської молоді багато менше, в процентовім відношенню до жіночої 29·7 : 70·3 прц. Зі старших було мало читачів.

Що їх найбільше цікавить? Влучно замітив Всеч. о. Татомир у ч. 26. „Н. Зорі“, що повість. Годі одначе все нові книжки купувати, бо не всюди вистарчають на се матеріяльні засоби, які має до розпорядимости бібліотека. Тому молодь, що прочитала цікаву повість, змушена мимоволі кидатися до іншої книжки, бо як привикне до читання книжок, як се читання стане для неї вже мовби щоденною стравою, то не так легко ослабне заінтересування книжкою. В слід за тим поза белетристикою, яка їй найбільше подобається і якою заохотилася до читання книжок взагалі, береться відтак до поважнійших книжок: релігійних і научних (роз. в популярній формі). Але і ті за якийсь час попрочитують. Шож тоді робити? Маємо ще одно жерело, вічно свіже, з якого читачі можуть користати. Та о цім низше.

Ще одно важне спостереження для ведучих парохіяльні бібліотеки і для релігійно-виховуючої діяльности душпастиря на селі. З усіх книжок найбільше всіх чи мужчин чи жінок цікавить життя Г. н. І. Христа і Святих. Популярно написана (др. Ґродським) книжка про Спасителя обійшла буквально майже ціле село, вже сильно знищена вернула назад і знова повандрувала в село за другим наворотом. Таксамо дуже цікавилися життям св. Терені (виданим Мар. Т-вом). Додам, що дуже велику прислугу віддають і „Цікаві оповідання“, видавані „Доброю Книжкою“. На мою думку найвідповіднійше булоб, щоб як найбільше дійсно цікавих книжок в католицькому дусі видавала „Д. К.“ А головно Ґаґіоґрафія в популярній формі дуже велику прислугу віддалаб народови і душпастиреви.[1]) Мимо безлічи ворожих св. Церкві аґітацій в теперішнім часі, нарід дуже радо читає Життя Святих, написані в популярній формі (популярність се головна причина почитности). Дуже цінною річею булоб видання популярної, поза обем шкільного підручника дуже розширеної Біблії, з гарними, виразними ілюстраціями і масове розширення її між народом. Збут такої книжки запевнений. Бо не лиш кождий душпастир, кожда парохіальна бібліотека вже з обовязку купилаб, але кождий грамотний релігійний чоловік закупивби для своєї родини. Такі річи як Життя Святих чи Біблія ніколи не старіються, як давно так і тепер інтерес до них не змалів у народа. А наслідки поширення таких книжок булиб великі. Спитаймо себе щиро: Чому тепер нарід загалом збайдужнів у значній части для справ св. віри? Бо ми не подаємо антідоту на ті ріжні крикливі „оборони“ працюючого люду (очевидно фарисейські), які даром розпихають по селах ріжні редакції, що затроюють душу народа. А нарід, який має пожиточну і релігійну лектуру і в той спосіб ліпше освідомить себе під релігійно-моральним оглядом, не так легко впаде в зрадливо-підлесні сіти ворожих св. Церкві аґітацій. — Охочих до праці і талановитих авторів не брак, лиш требаб їх вишукать. Накладець се відома фірма „Добра Книжка“.

Такі мої льокальні спостереження і субєктивні погляди на сю справу.

[1]) Пожаданим булоб, щоб ОО. Василіяни продовжували видання „Життя Святих“, яких вийшов тільки І. том (на січень і лютий).

—o—

Як працює шайка Антихриста

Російська преса доносить: В останних часах шайка Антихриста в большевії розвинула шалену аґітацію проти віри і Церкви. Тою роботою руководить „Союз безбожників“, котрому підлягає 10.000 протирелігійних орґанізацій. Головна увага тої величезної шайки Антихриста має на цілі заразити безбожністю молодіж. За урядові гроші видають вони безбожні ґазети, брошури й ілюстрації в дуже великій масі. І так ґазету „Безбожник“ печатають у 2,000.000 (двох міліонах) примірників, „Безбожник у станка“ в 1,300.000 прим., „Антирелігіозник“ у 84.000 і т. д. Ріжні атеїстичні брошурки й летючки печатають у міліонах примірників та розкидають по селах і містах, по фабриках і між військом. Словом — ширять страшну отрую масово, добре оцінивши вагу печатаного слова. (А у нас, що сусідуємо з тою шайкою Антихриста, ледви в тисячах шириться прихильна Церкві преса).

—o—

Куди змагають націоналістичні „церкви“?

Делеґат „Рідної Школи“ п. Лев Ясінчук помістив у „Ділі“ допис, в котрім пише, що в Алентавні (в Пенсилвенії) відбувся новий „Церковно-народний зїзд“ 9. IV. с. р., на котрім мало бути 9 священиків, що відпали від нашої Церкви й 34 світських „делеґатів“. Таким чином зорґанізовано щось немовби нову „укр. церкву, вже третю“, на чолі котрої став (суспендований уже давно) о. А. Улицький. Польська преса в Скрентоні, Па доносить вже й про орґанізацію четвертої (!) української розуміється „національної“ „церкви“, в тімже Скрентоні, котра в своїм „патріотизмі“ уважала вказаним, піддатися під управу начальника польської секти Годура, котрий уже й призначив тій укр. „церкві“ „пароха“ в особі якогось „ксьондза Пйотра Касенчака“. До таких „патріотичних“ наслідників доводить там цькування проти Церкви, у котрім головну скрипку грала довгі літа амер. „Свобода“, котрої одного редактора уважали тут вказаним „торжественно витати“, а другий, екскомунікований з Церкви, незабаром приїде і також може знайти „торжественне вітання“.

ВАЛЬТЕР СКОТ писав і читав оповідання в часі забави, однак занедбував обовязкові предмети, через що й називали його „дурний як вівця“. Мимо того вспів опісля великою працею виробитися на славного письменника, складаючи тим доказ, що ніколи не треба тратити надії.

*

Великий математик ієзуовець КЛЯВІЙ був ізза „нездібности“ видалений зі школи, а ЛІБІҐ ЮСТУС, славний хеміґ (1803—1873) був „соромом школи“.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювилейні торжества в пошану 500-ліття освободження Орлеану від Анґлійців почалися в сім місяці в Орлеані під проводом апостольського леґата кард. Лепісіє. Кард. Лепісіє походить з місточка Домремі, місця уродження св. Жанни д'Арк.

Щераз: Зміст і ціль Католицької Акції: — Епископ Роттенбурґу д-р Шпролль, теоретик Катол. Акції в Німеччині, висловився недавно на згадану тему тими словами: Кат. Акція се доцільна праця в змислі католицької віри й катол. науки. Се праця й співпраця оперта на одноцільній програмі. По своїй природі Катол. Акція буде завсіди актуальна. Що необхідно робити кожному католикови, щоби стати корисним працівником в тім русі? 1. Совісне знання в справах віри. 2. Відважне ісповідання віри. 3. Правдиве католицьке життя узмістовлене молитвою, приниманням св. Евхаристії, та иншими практиками релігійними. 4. Тверезість. 5. Чесність, пильність, ощадність, засталеність характеру. 6. Дбайливість за катол. школу. Катол. Акція — се також вибори до тіл законодатних, що повинні годитися з вірою. Чиж не вирішується цілий ряд важних справ у парляментах? Бути діяльним в Катол. Акції — се також читати католицьку часопись. Скількиж то ворожих часописей передплачують католики? Чи наші вороги читають катол. часописи, щоб цікавитися тим, про що ми пишемо? Католицька Акція — се боротьба з порноґрафією, брудом і безстидністю культу наготи. — Католицьку Акцію треба вести головно в родині, в тій найменшій, зате найважнішій суспільній клітині. Коли родини не здобудемо, то церква й школа не богато поможуть. — Вкінці Катол. Акція в католицьких орґанізаціях! Співпраця місцевих орґанізацій під одною кермою, обєднання в деканатах, в цілій епархії.

VI. міжнародній студентський місійний конґрес відбудеться в днях 5—8 серпня ц. р. в місійнім домі Св. Гавриїла коло Відня. Для участників студентів дає австрійський уряд залізничі знижки й ріжні полекші. Зголошення участи в конґресі слати на адресу „Komitee des 6. Internationalen akademischen Missionskongresses“, St. Gabriel, Mödling bei Wien.

Часи Антихриста. Урядовий комуністичний орґан „Ізвестія“ подає зміст типових проповіцей, які виголошують в російських селах „божі старці“: „Все те, що діється тепер у Росії, предсказане в Біблії. Там сказано, що появляться ложні пророки, котрі вчитимуть неправди та все нищитимуть. Комуністи се ті ложні пророки. Коли ми з Богом і з царем жили, то чого нам бракувало? Ми всьо мали: одежу й хліб, усього було подостатком і ми були багаті, бо нам добре поводилося. Але тепер під комуністами нам зле. Скрізь недоля, неврожаї, голод, трясення землі й повени. Бог не буде довго терпіти. Коли не хочете, шоб вас діткнула кара Божа, то перестаньте слухати комуністів. Найважніше, добре вважайте на виховання своїх дітей. Не дозволяйте їм вступати на шлях комуністів. Ми не маємо школи — подбайте за неї. В комуністичній школі молодь псується. Комуністи вчать молодь розпусти й непослуху Бога“.

В Мехіку положення Церкви не змінилося. Кровавi переслідування тривають далі. За справу Церкви падуть все нові жертви. Останне повстання було ділом чинників, які нічого спільного з Церквою не мали. Навпаки — се були навіть частинно колишні приклонники Каллеса (от хочби Льопез), що самі бажали дійти до влади.

„Не жалуйся легко: бо шукаючи у других співчуття знайдеш — погорду“.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

СССР. Шукають виходу з горіючого дому. В большевії розпочалася „чистка“ всіх партійних і державних установ від сільських орґанізацій до столичних університетів включно. „Чистка“ потреває 5 місяців, а причиною до слідства і виключення з партії можуть уже бути навіть доноси безпартійних. Отсі зарядження роблять таке враження, якби ненавистю збиті з пантелику большевики кидалися на всі сторони і збивали з ніг оден другого, шукаючи виходу з горіючого дому.

В РОМУНІЇ приготовляли на днях револьту, котру відкрив б. міністр справ за влади Братіяну, Дука. На чолі тої револьти мав стояти б. премієр а тепер шеф ліберáлів, Вінтіля Братіяну, в цілі усунення теперішнього уряду Маню. Братіяну твердить, що промисл і торговля в Ромунії конають, фінанси й господарка держави сильно захитані, а Маню творить нові військові формації для свого скріплення. Все те заявив він на засіданні ліберальної партії. Тоді Дука спротивився переворотови, котрий мав наступити 9. с. м. З партією лібералів мають змагати до перевороту також ґенерал Авереску й політик Ґоґа. Авереску стоїть на чолі малої партії, котра називає себе „народною“. Вістки сі подають кореспонденти німецької преси, підчеркуючи, що теперішний уряд Маню лучший для нац. меншостей, ніж булиб ті, що хочуть повалити уряд Маню. Вороги премієра Маню мають на меті завести „національну диктатуру“ в Ромунії, подібно як у Югославії.

ЛИТОВСЬКИЙ ДНЕВНИК „РИТАС“ оповістив цікаве інтервю, яке президент німецького державного банку д-р Шахт мав ще 1926 р. Погляди його незмінені й досі, ось які: Відбудова Европи неможлива, поки Німеччині не звернуть Шлеська, ґданського коридора та кольоній. Се дурнота — думати, що теперішний стан у Сх. Европі може бути трівкий. Угорщина, Ромунія й Чехословаччина не повинні істнувати. „Ритас“ додає від себе, що литовська суспільність повинна знати погляди визначного німецького діяча, бо вони мають політичне значіння і для Литви.

ВІЙСЬКА АМАН-УЛЛАГА попали в бій з перськими відділами, котрі зразу помагали їм.

27 ЛІТ ПРЕЗИДЕНТОМ. Президентом Венезуелі знов вибрано ґен. Ґомеза на 7 літ. Він виконує той уряд вже 20 літ.

——o——

Нові книжки

Юра Шкрумеляк: ЧЕТА КРИЛАТИХ. Дивні пригоди з воєнних часів. Повість. Львів 1929. Накл. „Червоної Калини“, 8⁰, стор. 262.

Антін Антонюк. МАЛА НЕЛІ. Оповідання про коротке та повне побожности життя малої ірляндської дівчинки. Цікаві оповідання 16 том. Львів, Р. Б. 1929. Січень — березень. Вид. „Добра Книжка“ — 100-ий випуск, 8⁰ Стор. 64.

ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКА КООПЕРАЦІЯ В 1928 РОЦІ. Зміст: Звідомлення РСУК. — Загальний огляд і статистика союзних кооператив. — Львів 1929. Накл: Ревізійного Союза Українських кооператив. Стор. LIV+137.

НОВИНКИ

Новий розклад їзди на зелізницях обовязує від 15. с. м. Получення в цілій Польщі поправлено. Зате Львів і полудньова частина території взагалі в гіршім положенню ніж були досі.

Сенатор Блек виступив у Вашінґтоні з проєктом, щоб на 5 літ зовсім здержати іміґрацію до Злучених Держав Півн. Америки.

Артистичні надгороди (кожда по 15.000 зл.) одержали від міста Варшави: Вацлав Берент за літературні праці, П. Вельоньский за пластику, Олександер Міхаловский за музичні твори.

Найвисший Суд вирішив, що по думці закона з 16. V. 1922. право на повну відпустку для працьовників зачинається з кождим слідуючим роком по тім році, в котрім уже мали відпустку. То значить, що в разі утрати посади в січни або лютім мусить роботодавець виплатити належитість за час повної відпустки, хочби вона припадала на червень—вересень.

Кілько є ремісників у Польщі? У звязку з впровадженням в життя нового промислового закона й орґанізацією ремісничих палат доконано спису всіх ремісничих заведень у Польщі. Є їх 315.000. Працює в них 997.000 осіб, а з власниками 1,200.000. Найбільше є шевців, бо 205.000, далі кравців 116.000, ковалів 109.000, столярів 64.000, шапкарів 29.000 і т. д.

У столиці Данії, Копенгазі, збанкротували всі театри ізза тяжких часів. Остав і грає тільки оден — королівський театр.

В печерах гори Кармель у Св. Землі відкрили важні для науки кости передісторичних звірят з рисунками на них.

В Китаю заводять латинську азбуку.

Московський уряд наказав завести обовязкове навчання німецької мови у всіх школах від народних почавши, на всій території всіх совітських „республик“.

——Ф——

ПЕРЕПИСКА АДМІНІСТРАЦІЇ

ВП. Тиханський Йосиф, Клівленд, Америка. Ваші гроші прийшли 26. XII. 1928 р. Маєте заплачену „Нову Зорю“ до кінця 1930 р. і ще остає оден доляр на 1931 р. Посвідок звичайно не висилаємо ізза коштів переписки. Всі Ваші орудки залагоджено.

Всеч. Уряд парох. Борщовичі. Коляда на „Рідну Школу“ від церк. брацтв у Борщовичах в сумі 15 зл. передана до Каси Головної Управи „Рідної Школи“ дня 12. III. ц. р.

ОПОВІСТКИ

Залізничі знижки на Зїзд „Рідної Школи“. Відпоручники Пов. Союзів Кружків і всіх Кружків „Р. Школи“ можуть користуватися залізничними знижками на Зїзд „Р. Школи“, що відбудеться 20. V. ц. м. у Львові в салі ім. Лисенка. „Карти участи“ та пояснення, як користуватися ними, одержать делеґати в ПСК. і в Пов. Кружках „Р. Школи“. Колиб там забракло їх, депешувати до Головної Управи „Р. Ш.“ у Львові.

КОНКУРС

Управа Монастиря С. С. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на одну посаду для учительської семинарії з кваліфікаціями до шкіл середних, а одну посаду на учителя (-ку) школи вправ з кваліфікаціями до шкіл вселюдних. Платня після умови. *Упрáво.*

ОГОЛОШЕННЯ

НА ПРОДАЖ кільканайцять морґів орного поля і сіножати у Лянові на Знесіню з грунтів св. Пятниць и одним комплєксі. Оферти слати найдальше до 14. мая 1929 на руки гр.-кат. Уряду Деканального пл. св. Юра ч. 5. 445 2—2

НОВООТВОРЕНЕ 448 1—10
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)
виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по зниженних цінах.
Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол. пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: „Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 19—100

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
386 в найдешевше, бо вхід через сіни. 32-50

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!
ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ — ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.
КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосяні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ
загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 8—25
ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

В Адміністрації „Нової Зорі“
можна набути отсі видання:

а) Бібліотеки Укр. Христ. Орґанізації

Ч. 1.	Основи соціольоґії	3·— зол
Ч. 3.	Спіритизм	2·— „
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0·80 „
Ч. 5.	Секти й сектанти	6·60 „
Ч. 6.	Петро, перший уніятський митрополит України-Руси .	1·50 „
Ч. 7.	Греко-кат. Церква	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса . . .	3·00 „

б) Інші видання:

В. Липинський:	„Хам і Яфет“ . .	—·90 „
Др. О. Назарук:	Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція .	3·00 „

Видосконалені МАШИНИ до виробу: дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.** — поручає
ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.
414 11—20

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem
Рік IV. Львів, неділя 19 травня 1929 ч. 36 (239)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.
Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Силою вдерлися в Софійський Собор

На сам Великдень большевицькі безбожники силою вдерлися у Софійський Собор у Київі в часі Богослуження, одначе мусіли уступити перед грізною поставою народа, котрий став в обороні Церкви. Спровокований безбожниками народ залягав масою всі церкви через три дні свят так, що безбожники не відважилися збесчестити їх. Зате в часі Богослужень грали під церквами безбожні орхестри, щоб заглушувати церковні співи.

Дніпро виступив з берегів

АТЕ доносить: Дніпро під Київом виступив з берегів. Нисше положені дільниці Київа й околичних сел під водою. Зовсім залиті Труханів Остров і Никольська Слобідка. Відділи червоної армії беруть участь у рятунковій акції.

1000-ліття болгарського царства

Ізза важкого фінансового положення Болгарії торжество тисячлітних роковин першого царя Болгарів Симеона відсвятковано в старій столиці Болгарії Преславі дуже скромно. Короля Бориса, котрий приїхав нічю з княжною Евдоксією, привитано 101 вистрілами з гармат. На другий день на руїнах церкви фундованої Симеоном відправлено Богослуження за спокій його душі й посвячено нову церкву Кирила й Методія в присутности короля, а дня 15. с. м. розставленими штафетами перенесено святий огонь з тої Церкви аж до королівської палати в новій столиці Софії. Потому король Борис відбув перегляд війська й патріотичних та спортових організацій, як також пообідав спільно з представниками свого народа в наметах на площі коло старої столиці.

Промова диктатора Італії

Муссоліні виголосив у парляменті 4-годинну промову. Він сказав, що відшкодування 750 міл. лір, яке одержить Апост. Столиця, наступить без надзвичайних податків, бо державна каса має запас поверх 2 міліярди лір. Не відповідає правді, немовби катол. духовенство одержало надзвичайні привілеї, бо духовний, що поповнить злочин, тратить характер духовного і буде суджений як звичайний переступник. Ту промову оплескували всі присутні й навіть чужі дипльомати в льожах. (Гл. в „Рел. Церк. відділі").

Зменьшення обігу грошей

Фінансові сфери в Польщі предвиджують дальше зменьшення обігу грошей, а то ізза треваючої відємности торговельного білянсу та звизаного з тим зменьшення заграничного кредиту й відпливу чужих валют з валютової резерви Польського Банку. Та поява слідна і в иньших краях, бо Америка здержує тепер відплив капіталу, якого вживає на місцеві льокати, і спекуляції.

Жертвенність Жидів

На нараді у Вінніпегу в Канаді постановили тамошні сіоністи зложити до 10 літ міліон долярів на викуп нового обшару земель в Ерезі від Арабів. Богатші на місци здеклярували 300.000 долярів і зараз готівкою зложили 100.000 як зачет на купно. В слід за тим прислали канадійські сіоністи знов 200.000 дол. Се найбільша квота, яку жид. орг. „Керен Каемет" одержала нараз за весь час свого істнування. Оповіщуючи сей факт, взиває жидів на цілім світі, щоби взяли собі приклад з точности канадських сіоністів.

Катастрофальний упадок ціни жита

З Познаня, центра запасів жита, доносять: Наслідком браку предвиджування урядової політики збіжевої наступив катастрофальний упадок ціни жита. Ковинна виносити 47 до 48 гр.

Ще в маю 1927 жито стояло 51 зл., а в маю 1928 р. 52 зл., то на днях ціна жита впала до 29 зл. А рівночасно ціна 1 кг. хліба в Варшаві виносить 57 гр., хоч по-

Молоді заборонено вступ на судову салю

З днем 1. липня входять в життя нові приписи про карне судівництво. З тим днем заборонено вступ на судову салю неповнолітним. Студенти висших шкіл можуть бути присутні, але за дозволом предсідателя суду.

Хто зробив замах на Вальдемараса?

Урядовий орган Литви „Ліетувос Аідас" твердить, що учасники замаху на Вальдемараса, диктатора Литви, були приклонники Плечкайтіса й аґенти Польщі. Як доказ свого твердження наводить, що вони втекли до Польщі і що Плечкайтіса приймав у Варшаві Голуфко тай навіть маршалок Пілсудський. Польська преса називає ті твердження звичайною провокацією.

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.

переносить свої бюра з днем 16 травня ц. р. до власної каменици

при вул. Словацького ч. 14. 451 1—10

Числа телєфонів: 75-32, 3-82 і 52-92. **ДИРЕКЦІЯ.**

КОЛЬОНІЗАЦІЯ УКРАЇНИ

(В альбом т м нашим кооператорам, котрі їздили в большевію й тепер информують суспільність про свої „наскрізь додатні вражіння" в державній ділянці).

В 100-ім ч. „Діла" з 9. с. м. появилася замітка „Поворот наших кооператорів". В тій замітці сказано, що на Радянську Україну виїхали були представники наших центральних господарських установ, головно щоби взяти участь у відкритті сільсько-господарського музею, що були там один тиждень і повернули до Львова. „Загальні їх вражіння з побуту на Рад. Україні є двоякі: наскрізь додатні в ділянці національній (українізаційній) і д е р ж а в н ій та відемні в соціяльно-економічній".

Хоч до сеї пори не появилося ніяке спростування ні одного з тих відпоручників наших центральних установ, ми не хочемо припускати, що всі вони винесли „наскрізь додатні вражіння" з т. зв. Радянської України в ділянці державній, котра то ділянка не виказує буквально ні одної познаки своєї державности,*) а зате виказує наскрізь ясні докази руйнування навіть усякої можливости будови української державности на б дуче.

Тут наведемо ряд фактів з одної тільки области — кольонізації.

Кольонізацію чужим елєментом мусить видержувати український нарід не тільки під Польщею, Ромунією й Чехословаччиною, але також під буцімто „своєю республікою" і „гарною державою за Збручем". Ріжниця між тими кольонізаціями та, що „гарна держава за Збручем" провадить ту кольонізацію в найбільшій мірі та притягає в тій цілі світовий капітал з Америки.

Вже рос. царат поселив на Україні 36 жидівських кольоній, давши їм 110.000 гектарів землі. Большевики додали жидівським кольоністам тільки в 1925—6 рр. 269.738 гектарів українського чорнозему (з того 109.000 на Криму). Зразу займався тою справою сам большевицький уряд, потому за його дозволом спеціяльне кольонізаційне товариство „Озет" (Общество жидівських хліборобських робітників). На останнім зїзді того „Общества" його голова Николаєвський почванився тим, що жиди мають сегодня на Україні (без Криму) 322.266 гектарів землі.

Та се ще далеко не все! В „Більшовику України" ч. 11., 29. у статті „Жидівське хліборобство на Україні" пише І. Кантор, що вже два роки тому опріч 8896 жидівських родин, оселених на українській землі по пляну, оселено ще „поза пляном" 10.000 жидівських родин (кромі того 542 родин на Криму). Та і се ще не все, бо на тім зїзді (він відбувся в грудні) заповіджено дальше поселення 600.000 жидів на українській землі, а недавно ухвалив Всеукр. Центр. Комітет Ком. Партії поселити ще 15.000 жидівських родин на найкращій землі в Криму, як про се донесла „Пролетарська Правда„ ч. 189. з 16. V. 1928.

На одно жидівське господарство припадає на Україні 10 до 15 гектарів землі, отже простір поважний. І се діється в часі, коли українське селянство, маючи буцім то „свою" та ще до того й „гарну державу за Збручем", не знає, що почати ізза земельної нужди

*) Гл. про се статтю „УСРР" в ч. 22. „Н. Зорі".

та масово втікає з рідної землі в дикі пустарі далекої Сибіри, де в великій мірі вигибає.

Жидівську кольонізацію на Україні фінансує большевицький уряд на спілку з Аґро-Джойнтом, то є разом з жидівськими каніталістами з Америки. Для 7.867 жидівських господарів уділили вони 5,824.836 рублів кредиту. В тім випадку большевики не відкинули помочи „акул імперіялізму". Рівночасно червоні товариші виселюють місцевий нарід — і той іде в світ за очі, конати в далеких тундрах. Большевицькі статистики виразно проголошують, що в найблищих 5 літах виселиться з України 1,500.000 українського селянства, а всіх „зайвих" на Україні працюючих рук нарахували в „Більш. Україні" (чч.21—22 з 1928 р.) на 4,282.000 рук. Значить, як „зайві", то й на тих прийде час виселення з рідної землі...*)

Та чужі кольоністи не зайві на тій землі. Їм дається навіть виразно „кулацькі" господарства і їм вільно послугуватися наємною працею, хоч се противне комуністичним „ідеалам Карла Маркса".

На що вони се роблять? Очевидно на те, щоби з України зробити „Лоскутну країну", зішиту зі шматків ріжних народностей, бо тоді Україна на завше мусілаб остати невольницею, кольоніяльною рабинею Москви. Вони з тим навіть не криються. „Більшовик України" в ч. 11. з 1928 р. ясно й виразно каже, що приділювання землі жидам доконувано з таким обчисленням, щоб уможливити орґанізацію великих національно-адміністративних одиниць. В тій ціли утворено на Україні вже в 1927 р. великий жидівський район з 60.000 гектарів землі, де поселено 14.390 жидів. На дневнім порядку стоїть утворення ще двох таких великих районів і то на Запоріжжі та на Криворіжжі, на історичних землях нашої козаччини. Всеросійський староста Калінін заявив, що сотворення жидівського селянського стану буде „одним з найуспішнійших способів утримання жидівської національности".

Про се донесла не „буржуазна" преса, тільки больш. „Правда" вже 25. XI. 1926 р. А оден з жидівських діячів того руху Браґін виразно пропаґує гасло: „Жидівська територія, жидівська республіка, жидівська національна база!"

Виділення Криму з України було першим хитрим кроком московської червоної політики. Там має бути жидівська основа, а поясом землі з Криму на захід до Одесси і на схід до Кавказу, який то пояс також дають Жидам, має бути український нарід відрізаний від моря. Се виконування того самого плану, який мала вже рос. цариця Катерина, тільки виконування більше злобне: бо рос. цариця кольонізувала ті землі вправді чужими народами, але християнськими, котрі через спільність віри могли згодом асимілюватися з Українцями. Жиди, оселені в такій масі, асиміляції не піддадуться.

Справедливість вимагає признати, що між Жидами є люде, котрі остро перестерігають Жидів, щоб не поселювалися на тій землі, видертій українському народови. І так досвідчений жидівський діяч Жаботинський писав у „Jewish Morning Journal'y" з 4. VI. 1926: „Представте собі психольоґію херсонського селянина, котрий сегодня не може управляти землі, яку управляв за царя Николая, бо не може направити плуга ні купити худібки, коли він несподівано побачить на стації товаровий віз і нові зелізні плуги або „теплушку", з котрої виглядають голови здорових биків і запитає: „Для кого те все?" Тай почує відповідь: „Для жидівських кольоністів, котрих уряд хоче поселити на вашій землі!" Я — пише жидівський діяч — не бачив ще у своїм життю нічого такого, що булоб так спритно обдумане для викликання ненависти як той спосіб..."

Так само й інші чужі орґани, подаючи ті дані, додають від себе, що Жиди без сумніву прислужилисяб будучности своєї нації, якби — замість писати про антисемітизм — застановилися над тим тверезим голосом свого досвідченого політика.

Такі річи діються на очах усего світа в „гарній державі за Збручем". А на нашій галицькій землі все ще є такі люде, які не реаґують проти ґазет, котрі вмовляють в наш народ, що там, за Збручем, є якась „українська держава" і то „гарна..." Річ ясна, що нарід, у якім є багато таких ґазет і таких людей, не може сподіватися мати не то своєї держави, але навіть порядної кольоніяльної автономії.

В такім часі грізнім для всеї української нації можна у нас обсервувати таку самоубийчу появу, що навіть в орґанах, котрі мають марку „національних" робиться вже довго політично москвофільську рекляму для нових володарів Москви, а рівночасно дразниться стару москвофільську ґрупку тут, на нашій галицькій землі, котра без того дразнення булаб очевидно всякла в наш організм, бо по своєму світогляду дуже трудно було їй знайти підпору в існуючій тепер реально червоній Москві. Та раз-у-раз дратована зачала відживати й кріпне тепер щораз більше. А тепер ще й деякі наші кооператори доглянули „наскрізь додатні" прояви нашої державности (!) на сході — по однотижневім побуті за Збручем... Той однотижневий побут може бути оправданням їх надто поспішної оцінки. Та ми уважаємо своїм обовязком, вказати нашій суспільности на факти тільки з одної области, котрі доказують, що про українську державність за Збручем навіть думати тепер нема що. Бо котраж державність і де виселює свій хліборобський нарід, щоб давати його землю чужому та ще до того нехліборобському елєментови? Від часів Ассирії й Вавилону робила тільки чужа державність такі злобні заходи.

*) З тим большевицька преса зовсім не криється. Недавно доносила про постанову виселення поверх сім міліонів українських селян. (Гл. „Н. З." ч. 21).

„Не будь лихий на того, хто зле про тебе думає, не знаючи тебе, бож він не думає зле про тебе, тільки про привид своєї уяви".

*

„Найбільше нещасні розпущені діти, бо вони вже в раннїй молодости пізнають терпіння тиранів".

*

„У старости тужать люде не тільки за т. зв. щастям молодих літ, але ще більше за їх бажаннями".

*

„Мудрі вчаться на помилках чужих, дурні — на своїх, а дуже дурні ні на чужих, ні на своїх".

„Новий дипльоматичний хід церковників"

Під таким наголовком принесла „Красная Ґазєта" в ч. 218. статтю Козирева, котра потверджує слухи, що митрополит Сергій ще в р. 1927 поручив православному духовенству, поминати в Богослуженнях — большевицьку владу!

Розуміється, больш. орґан глумиться з того так: Отже зачали поминати по сільських церквах: „Богохранимой странѣ нашей и властям ея — многія лѣта!"

— „Єще молимся о странѣ нашей и властях ея за тихое и безмолвное житіе!..."

„Красная Ґазєта" підчеркує, а все з глумом, що митроп. Сергій показався більше льояльним ніж навіть „обновленческая церков", котра досі не поминає в богослуженнях большевицької влади.

Союзники

Німеччина рішучо не має політичного щастя. Одноцільною нацією, правду сказавши, Німці ніколи не були, чи говорячи докладніше — ще в XIII в. збилися були з того шляху і вже до самого XIX в. не вміли вернути до нього. Спроба національно-політичного обєднання, почата 1848 і завершена 1871, мала тільки частинний успіх, і хоч дальше сорокліття належить будь-що-будь до найблискучіших в історії німецького народу, то конець його був несподівано скорий і неймовірно трагічний. Доконане 1871 частинне обєднання удержалося в головній части, подекуди навіть поглибилося, одначе жадна европейська народність не є сьогодні політично так розбита як німецька, а першорядна недавно німецька імперія опинилася в стані такої безсильности як мало котра третьорядна. Причин сій великій невдачі, очевидно, багато, та одна з найважніших — то хибна міжнародна політика новіших німецьких поколінь.

Практичну ціль міжнародної політики можна наглядно означити ось як: мати як найбільше і як найсильнших прихильників і союзників, а як найменше і як найслабших ворогів, всі инші знов, щоб були невтральні. З сього легко витягнути висновок, коли політика якоїсь держави добра, а коли погана. Міжнародня політика Німеччини перед війною була клясично погана й тому Німці мали за собою лише кількох дряхлих союзників, а проти себе мало не цілий світ. Сим відносинам як найдокладніше відповідають і висліди війни... По сім страшнім допусті Божім, повоєнна німецька політика мусіла змагати передовсім до направи раніших помилок на міжнароднім терені. Свідомість сього першорядного національного завдання була після 1918 р. доволі жива, одначе останнє десятиліття не показало досі, щоб те завдання було виконане. На оправдання повоєнних німецьких урядів треба сказати, що їхня ситуація незвичайно важка ізза доволі тривкої солідарности безконечної низки ворогів і після війни, а се в виконуванню й використовуванню мира. Та се не змінає факту, що Німеччина сьогодні в міжнародній політиці майже цілком ізольована, значить — її становище сьогодні куди гірше ніж було перед війною.

Сказали ми: „майже цілком ізольована". Бо нинішна Німеччина має таки одного „союзника" — СССР., що на політичній мапі виглядає незвичайно імпозантно, а й на статистичній поважно. Союзник сей не безпосередній що правда сусіда, одначе — одинокий. Він єдиний теж з усіх раніших німецьких ворогів, що перекинувся на другий бік. Союз цей завязано в 1922 (Рапальо) і що кілька літ потім скріплювано обопільними заявами і протоколами. Докладний його зміст остілько непевний, що по ріжним догадкам містить він і секретні постанови (що обі сторони заперечують, очевидно). Як там і не булоб, то по обопільним намірам сей союз мав бути корисний для обох сторін — Німеччини і СССР — як під оглядом політичним так і господарським. Осамітнена й окружена ворожими або неприхильними сусідами Німеччина мала по своїм боці будь-що-будь велику державу, що вразі найгіршого моглаб відограти й поважну міжнародну ролю; тут також сподівалися знайти широке корисне поле німецький промисл, німецька торгівля, німецька наука. З причини таких надій і рахунків, за тісним союзом з большевиками були не тільки ліві німецькі ґрупи, а й особливо праві і націоналістичні обіцяли собі Бог зна чого з сього звязку. З другого боку СССР., вічно загрожуваний „капіталістичним фронтом" і всякими плянами інтервенції, бачив у Німеччині одиноке своє забороло в самому серці капіталістичного

світа, а й богате жерело товарового та фінансового кредиту, сильну підмогу в розвитку власного промислу, між тим і воєнного. Так було з початку і потім ще кілька літ; та сьогодні?

Сьогодні німецько-совітський союз тріщить у всіх своїх суставах. Першомаєва револьта берлінських комуністів при явній піддержці Москви кинула яркий сніп світла на його шілини. Хто знає, чи можливо ще буде зацементувати їх ще раз. З провокаційної поведінки большевиків і з нескриваного збентеження німецького уряду виходить недвозначно, що дурнями вийшли Німці та що СССР як не змагає до розриву, то цинічно грається ним для якихсь своїх цілей саме в моменті, коли Німеччина, завдяки внутрішній господарській скруті та в тяжкій боротьбі з переможцями-вірителями за неможливі репараційні суми найбільше потребує вірного секунданта. Москва рахує очевидно инакше. Стративши надію на німецькі кредити і на близьку нову світову революцію, вона забезпечила себе від евентуальних збройних інтервенцій пактом Келлоґа і протоколом Литвинова, та думає, що може копнути союзницю й користаючи з її незавидного становища, саме в ній розпалити жагву соціяльної революції. Чи Москва поведе свою гру до повного розриву сою у з Німеччиною, чи спиниться в середині дороги, покаже найближча будуччина. Якщо станеться перше — розрив — то осамітнена Німеччина мусітиме шукати нового союзника по противнім боці. Одначе се прийдеться їй дуже тяжко. Та чи сей сумний досвід зі східною орієнтацією зробили тільки самі Німці? С. Т.

„Иньші цінять тебе настільки, наскільки ти сам себе ціниш".

*

„Людина з великими ідеями, то невигідний сусід".

Чи надуживання імен?

По провінції зачали недавно розсилати відозву, в котрій закликується адресатів, „порозумітися з деякими (!) найповажнійшими (!) світськими громадянами свого повіту і в імени (!) Комітету (!) просити їх о згоду на підписання заміреного (!!) меморіялу"... Той меморіял мавби бути доперва уложений та звернений проти наших Владик, а саме ізза того, що вони перевели немилі декому реформи в духовних семінарах своїх дієцезій. Дальше заповідається в тій „відозві", що атаки проти наших Владик мають бути переложені також на німецьку і французьку мову, „щоби ширший світ довідався, що в нас на церковнім поли діється". В тій цілі взивається людей також, щоби складали гроші на ту „акцію"...

Отже в часі, коли буквально зі всіх сторін іде скріплена, руїнницька атака на нашу Церкву й націю в Галичині, коли большевики й усякі радикали та найріжніші секти добираються до кождого повіта, коли загрожені в своїм істнуванні всі наші економічні й культурні здобутки та інституції (бо політичні вже всі пропали), — хоче хтось кинути ще найстрашнійшу, бо їддю внутрішної боротьби затроєну головню вражди в останню нашу кріпость — у Церкву. Кажемо „хтось", бо не хочеться нам вірити, щоби старенький 90-літний проф. Юл. Романчук, або його товариш п. Р. Сосновський, котрих імена видніють під тою „відозвою", могли бути на сторости літ своїх дійсно ініціяторами і промоторами тої нової распрі, котра має бути „запрезентована" навіть — Німцям і Французам хіба на доказ уже повного безглуздя й непочитальности, які опановують дійсних ініціяторів і промоторів, котрі наперед стараються о згоду на річ, якої ще навіть не зробили! Тут подаємо відповідь, яку дав на те один з наших священиків, уповажнивши нас, оповістити се.

Кути, 26. IV. 1929.

Високоповажаний Пане Раднику!

Почуваючись до вдячности за прислане мені письмо в справі меморіялу і за наділення мене довірям в тій так важній справі — мушу однак подати Вам до ласкавого відома, що я рішуче спротивляюся наміреній акції. Стою на становищі, що ані Франція ані Німеччина не прийде реорґанізувати нашу Церкву і Націю. У введенню целібату не виджу ніякого зла — навпаки ще благодать для нашої Церкви і Нації. Нам треба ревних борців, ревних робітників у Христовім винограді, людей жертви й самопосвяти. І наша Церква і наша нація, коли дійсно хочуть двигнутися, розвиватися і величню свою ціль осягнути, мусить видати з себе людей, які цілим своїм „я" служилиб Богови і народови, людей які „во время люте" моглиб бути готові віддатися всецілo невсипущій, пляновій праці, — праці, яка не зняє сентиментів ані відпочинку. Робота, яку Ви задумуєте вести у своїй відозві, не то що не принесе нашій Церкві і нації чести і користи, але противно на зовні осмішить нас та обезцінить, а внутрі внесе розбрат та дезорґанізацію — чинники, які пахнуть руїною. Як гр.-кат. священик і член укр. нації, бувший простий жовнір австр. а відтак укр. армії і фронтовик з над Піяви та дорогого нам всім Львова — не погоджуюся з Вами як речником тих, котрі своєю високою політикою і високопарними меморіялами завели наш нарід у сліпу вулицю рабства й насильства, тих що задумують ще на закінчення своєї „спасенної" роботи розбивати останню запору нашої безталанної нації та сіль її кордонами пооране землі, — греко-католицьку Церкву. — Подаючи до Вашого відома своє непохитне становище у наміреній Вами для доконання справи — остаю з правдивою до Вас пошаною о. Л. Вол. Микитюк.

„Великі люде творять великі діла, добрі люде творять — трівкі діла".

*

„Поезія се дневник водного сотворіння, що живе на суші й намагається літати в воздусі" (К. Зандбурґ).

ОСИП НАЗАРУК.

Вчасна весна в північній Альберті

III.

Отже — під Великдень вибрався я в подорож тому, бо я був тоді послом Галицького Уряду в Канаді. А що те посольство (зложене з мене і проф. Боберського) мало ориґінальне завдання не тільки само себе удержати в чужім краю, але ще зібрати фонди для свого правительства, — то треба було використати якраз святочні дні на віча. Посли, також католики, мають з давних давен той (сумнівний) привілей, що можуть подорожувати і в часі великих свят, як се зробив пр. той катол. посол котрий на сам Великдень 16. квітня 1245 р. вирушив у далеку подорож до столиці Великого Хана Татарів.

Плян віч по цілій Канаді від океану до океану уложив проф. Іван Боберський, котрий уже довго передімною був у Канаді та знав її докладно. Перший день Великодних Свят ми собі „дарували", а поза тим старалися використати на віча всі можливі святочні дні й поділилися їздою та працею так, що на нього припало меньше, на мене більше віч (зате він мав доволі іншої важкої роботи в нашім посольстві у Вінніпеґу). Плян подорожей був так уложений, що наперед було визначено, де і коли висідати з залізниці, сідати на віз або на санки чи на авто, на котрій стації знов сідати в залізницю, де сідати на корабель і т. д. значить, треба було нервозно уважати, щоб не спізнитися, що не було легкою річю, особливо при їздах возами. Заздалегідь повідомлені були листами й пресою наші люде в ріжних околицях Канади, коли приїде до них галицький представник. [11])

Подорожі ті були дуже цікаві але й дуже томлячі — не тільки ізза фізичної втоми, яку викликає довга їзда, переривана сильним експанзуванням енергії для виголошування промов і видержування нападів противників у дискусіях (бувало й під голим небом), все інакшим харчем і спанням в найріжніших обставинах та нараженням на надмірне загріття і простуди. Канада має в зимі просто сибірські морози. Та ще більшим тягарем було неймовірне цькування, якого ми там зазнавали таки від наших інтеліґентів і півінтеліґентів у большевицькій пресі в Канаді та в большевицькій і радикальній пресі, котра зі Злучених Держав доходила до Канади. Досить цькування є тут, у старім краю, та се — розуміється — дрібниці в порівнанню з тим, як там „воюють" українсьі „поступові" інтеліґенти. Написати пр. у ґазеті про когось, хто ще в своїм життю не був пяний, що він так „запився на вічу", що його розібрали на естраді „до білизни" і він „так бігав по сцені", — се для перовладного а „поступового" інтеліґента як хліб з маслом зїсти. Справедливість вимагає підчеркнути, що большевицькі провідники не належали до найгірших клеветників і що їх публіцисти мали бодай періоди здержливости у підсуванню комусь, що він пр. написав те, чого не написав (Систематичну й уперту неетичність на тім тлі довелося мені „спрактикувати" у деяких людців зовсім іншого табору...)

Вправді найвисше захоплення большевизмом (в часі котрого кріваво побили наші большевики першого галицького посла в Америці п. Л. Цегельського так, що він упав на вулиці й його завезли до шпитацю) вже тоді зачинало переходити, — та захоплення ним ще було за весь час істнування галицького посольства в Канаді й частина наших робітників, яких своєю аґітацією й ідеольоґією захопили большевицькі провідники, не дала ні одного гроша на політичну оборону Галицької Землі. На заклик своїх проводирів давали гроші навіть на — "просвічування" анґлійського робітництва, котре має найбогатші орґанізації в світі, а на справу своєї землі ні! На всякі арґументи відповідь їх звучала, що галицький уряд „буржуазний" і „кланяється" антанті. [12])

Та добре було вже й те, що аґітатори большевизму не наклонили робітників до побиття одного з нас або й обидвох, бо тоді вся акція булаби припинена просто з фізичної неможливости робити подорожі. На наше тамошне робітництво, навіть збольшевичене, не можу жалуватися: я мав випадки, як пр. у Ванкувері, що воно запрошувало мене до своїх (большевицьких) орґанізацій, саджало на почеснім місці, дискутувало зі мною культурно.

---

[11]) Докладний звіт з діяльности нашого посольства в Вінніпеґу, потверджений всіми нашими, тамошними громадянськими орґанізаціями, оповіщений окремою брошурою і знаходиться у львівських бібліотеках.

[12]) Колиж і большевицький уряд в Москві зачав кланятися по черзі всім буржуазним урядам антанти й поза антантою, щоб одержати кредити, — тоді наші большевики одобрювали се.

„Руський“ світогляд

у світлі німецької думки.

Б. старшина УГА а тепер ректор еванг. теольоґічного факультету у Відні проф. д-р Ганс Кох, виголосив на повисшу тему цікаву лекцію, як гість австрійської „Леогезельшафт“ у Відні. Зміст: Німецька думка з запалом прийняла свого рода „інвазію“ російських письменників в останніх десятиліттях 19 ст., бо німецькому духови, котрий ставав матерялістичним, грозило змеханізування. Отже в духовій продукції сходу відчуто споріднення з прагерманським духом, а саме в його проблемах глибини душі, любови ближнього, близькости Бога й народнього горя. Сей процес культурного вирівнання між руським сходом і німецькою духовістю відбувається ще сегодня. „Руський“ дух можна назвати „протираціоналістичним“, що одначе не являється рівнозначним з „ірраціоналізмом“, „ацаціоналізмом“, або розпливчатою романтикою, ворожою науці. „Руський“ дух має в собі передумовини строгої науковости, розуму і ясної льоґіки, що доказують такі уми як Лобачевського, Мечникова, Менделєєва, Воронова і т. д. Одначе „руський“ дух відкидає льоґічні абстракції там, де будує свій світогляд. Праоснову правди не піддає він виключно студеній евіденції льоґіки, але й досвідови. Він не признає ніякої фільософії ізза неї самої. Для нього сенс життя не може бути тільки подуманий, але мусить бути пережитий. У противенстві до західного раціоналістичного поділу між розумом і почуванням — „руському“ духови властива цілість життя. Для нього знання і віра се не дві річи. І тому його поняття „правди“ не можна докладно перекласти в ніякій мові, бо для нього „правда“ має значіння не тільки критично-фільософічне, але й етично-релігійне та правне: староруський закон мав також назву „Правда“. Шукати правди значить у нього не лише теоретично пізнавати, але все і скрізь також шукати спасення.

Оце глибоко релігійне настроєння „руського“ світогляду (під „руським“ розуміє д-р Кох російський і український) доводить до того, що той світогляд навіть з противенства релігії, з ніґілізму й большевизму — робить також свого рода релігію, а саме „віру в безвірство“, „релігію безбожности“.

Дальше спробував д-р Кох определити поняття руського панкосмізму. Сонце, звізди, бурі, звірята й люде — все те для руського світогляду частинки **одного** буття. Відси почуття духового свояцтва зі всіми людьми, навіть злочинцями. Відси надзвичайна здібність до „краяння“, розчленовування своєї душі, яка так виразно виступає у Достоєвського. Відси й той дивний культ землі, який все видно у „руського“ селянства. І для росіянина і для українця — каже д-р Кох — земля свята, се „мати“ людей, котра їх породила й по смерти знов прийме їх до свого лона. Пошана землі робить з неї щось немов святу особу, супроти котрої народ відчуває глибоку одвічальність в душі. В тій єдности руської душі з Богом, природою, бурею, мічю треба підчеркнути ще одну її властивість. Коли західні світогляди, а між ними й німецький, виходять від свого „я“, від власної особистости (Декарт, Лютер, Фіхте, Кант), то в руськім світогляді передумовина не „я“, тільки „ми“. Притім се „ми“ то не сума з багатьох „я“, тільки єдність і цілість, з котрої доперва виростає „я“. Те „ми“ поява прімарна, не секундарна. І се головна ріжниця між руським світоглядом та західними, наскрізь індівідуалістичними.

Рецензент того викладу в „Нає Фрає Прессе“, за котрою й подаємо зміст, дуже високо цінить ясність викладу прелеґента та надзвичайне богацтво матеріялу, а передовсім те, що для нього його теорія про „руський“ світогляд се не тільки овоч книжкової учености, але й життеве знання, в якім він очевидно виростав. (Д-р Кох се Галичанин з походження).

——o——

З християнсько-суспільного руху

СХІДНО-ГАЛИЦЬКИХ ПОЛЯКІВ.

У Львові відбувся недавно зїзд польських христ. дем. Східної Галичини. Прибули 132 делеґати з 45 орґанізацій. Загальну увагу звернули на себе представники христ. орґанізацій з Самбірщини, котрі прибули в народних строях (у Самбірщині мають Поляки кільканайцять сільських христ.-суспільних орґанізацій).

Зїзд отворив голова східно-галицької „дільниці“ тих орґанізацій, о. проф. Шидельский, котрий привитав прибувшу на зїзд президію соймового клюбу Хр. Дем. (Хаціньского, Брилу і Ґдику) та сен. Тулого, презеса клюбу Хр. Д. в сенаті. Відтак представив значний розвиток польських христ.-сусп. орґанізацій. Потому вибрано президію зїзду: п. Квєтньовского, кс. Вольского з Хирова, пп. Щербу з Бужська, Сивака з Самбора й Якубяка зі Львова, а на секретарів пп. Лукасевича й Білікевича. Відчитано привітні депеші й вислано поклін св. Отцю. Потому слідували реферати. Про загр. і внутр. ситуацію Польщі референував пос. Хаціньскі, про господарську проф. д-р Санецкі. Про соймову політику пос. Брила, підчеркуючи інтереси поодиноких кляс і станів та потребу податкових реформ. — Дискусія була дуже оживлена. Сен. Туліє заявив, що найбільший ворог церкви се ліві партії, п. Пивоварчук з Самбора доказував важке положення ремісників, пп. Стах з Перемишля і Ліґгард зі Львова говорили про конечність зєднання христ. фахових орґанізацій, п. Горский з Бужська про потреби Поляків у Сх. Галичині, селянин Залупка з Бишкович описав розвиток польських христ.-сусп. орґанізацій в Самбіршині. Потому промовляв ряд инших бесідників: зі Ст. Самбора, з Ряшева, зі Щирця, Сокаля і т. д. Вислід дискусії зібрав і відповіді дискутантам дав голова зїзду, ствердивши перед замкненням великий зріст польських христ.-сусп. орґанізацій Сх. Галичині, особливо львівського воєвідства.

опроваджувало мене по місцях своєї праці і навіть гостило.

Зрештою й без фізичного побиття проф. Боберський під впливом сильних цькувань у пресі смертельно хорував (ще перед моїм приїздом). А я, від дуже молодих літ беручи участь в українськім політичнім життю, більше привик до цькувань і тому був більше відпорний психічно, хоч розуміється острі а безпідставні цькування були одною з причин того, що я, приїхавши до Канади ще дуже лівим і не без симпатій до революції [13]) віддалявся в нутрі все більше і більше на право. Відштовхував повний брак етики у тих людей.

Таксамо як большевики не далися нічим зворушити і прихильники секти „біблійників“, котрі говорили мені в Канаді, що ні цента на ніяку українську справу не дадуть, бо тепер розпочався такий час, що все людство повинно бути в „однім“ Царстві Божім і коли хто небудь забирає землю другого народу, то якраз добре робить, бо наближає зєдинення Царства Божого на землі... Колиж я виймав з кишені біблію й відчитував їм місце, де сказано, що Спаситель плакав над упадком столиці свого Рідного Краю, предвиджуючи той упадок, — „біблійники“ мовчали, а по вічу говорили, що я — „фальшував св. Письмо!...“ Щойно там пізняв я, яка страшна, бо закамяніла стає психіка людей, захоплених сектярським доктринерством.

Та всі ті й інші перешкоди ще не були такі болючі, як ті, котрі кидали мені під ноги люде просто удержувані на чужині Галицьким Урядом і для яких я серед найтяжших обставин їхав по лісах і преріях Канади збирати на те удержання. І так нпр. оден відомий наш діяч, котрий сам хотів стати послом у Канаді (хоч ізза свого віку й недостачі просто фізичних сил не мігби був виконувати того обов зку), коли послом іменовано мене, — порозписував листи до наших священиків у Канаді, щоб не давали мені помочи. Правда, він тим багато не пошкодив, одначе ті листи розуміється попали в мої руки й дуже мене боліли. Се не перешкодило йому, коли довідався з канадійської преси, що наша праця в Канаді має успіх, прислати до мене свою особисту, приватну просьбу, щоб роздобути і для нього матеріяльну поміч на виспеціялізування в науці його дітей...

Назвиска того діяча не подаю, — не тому, що він помер, бо помершого діяча не уважаю свобідним від одвічальности, — тільки ізза його дітей, щоб не робити їм сорому.

Читач може собі легко уявити, до яких думок могло настроювати таке кидання колод під ноги. А думка („теорія“) се велика річ — нераз більша від рова, якого не годен ні перескочити, ні перелізти, коли не поставити собі на нім відповідної кладки — з другої думки-теорії. Таку думку-теорію про публичну працю треба, гадаю, мати, що всупереч усяким перешкодам і навіть „безвиглядности“ (про котру в дійсности ніхто не може сказати, чи вона дійсно „безвиглядна) — треба працювати, поки є сила й енерґія на те.

Серед таких обставин і з такими думками їхав я від місцевости до місцевости, поки через Британську Колюмбію не добився аж до Спокійного Океану. Скрізь заставав я наших людей з Галичини. Людей з Вел. України в цілій Америці не мало, та вони поза однимдвома держалися зовсім осторонь, якби нам були зовсім чужі [14]). Зміст моїх промов був, коротко кажучи, такий: „Памятай за землю галицьку, за рану брата свого!“.

Розуміється, про всю Україну говорилося також богато. Часом запитів на вічах сипалося тілько, що треба було відповідати довго, бувало й від вечера аж поза північ. А бували й такі околиці, що коли чоловік до краю втомлений клався, щоб задрімати, то ще ліжко оточували й питали-пітали без кінця. Та були й делікатні люде, котрі розуміли, що подорожному треба дати виспатися.

---

[13]) Прибувши до Вінніпеґу, одну зі своїх перших візит зложив я нашій большевицькій організації в її дуже гарнім „Робітничім Домі“ — по довшій нараді в тій справі так з проф. Боберським, як визначнійшими представниками нашого тамошного громадянства. Руководили мною в тій справі мотиви двоякого рода: засадничий і тактичний. Уважаючи себе послом Галицької Землі на підставі легітимації її тодішного уряду, уважав я своїм обовязком, не поминати ніякої ґрупи людей, що походять з тої землі. До того сподівався я, що тою візитою ослаблю атаки большевиків бодай на першім вічу, на якім я мав виступити у Вінніпеґу, що я дійсно й осягнув: большевики зовсім не заатакували мене на тім важнім вічу. Одначе дальші наслідки тої візити були недобрі. Большевики в своїй пресі оповістили фальшивий зміст моєї розмови з ними Хоч я, не виключаючи того, взяв з собою свідка, то у Відні в нашім уряді повірили — реляції большевицької преси. Се й було початком напруження відносин між Гал. Урядом і мною, котре тревало весь час моєї праці в Канаді й розуміється первувало мене та коштувало багато здоровля.

[14]) В Канаді наших Наддніпрянців дуже мало, в Злуч. Державах Півн. Америки багато. Та ні тут ні там вони — поза одиницями —

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци на ліжка і на коні та всякого рода полотна

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7. Напроти Катедри.

НАЙЛІПША ЯКІСТЬ. — ВЕЛИКИЙ ВИБІР. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. 442 3—10

Робота комінтерну

Російська „Заря", що виходить у Харбині (Китай) в ч. 111 з 27. IV. пише: „Офіціяльні совєтські представники безнастанно повторяють, що комінтерн це цілком самостійна орґанізація і за його роботу ті представники не відповідають та що вони самі не ведуть ніякої пропаганди". Що справа мається якраз навпаки, про це свідчить отсей текст тайної депеші з Москви, котру переловили китайські власти. (Передаємо в ориґіналі).

„ Увеличение на 50 процентов субсидии организации разрешено на ваших условиях с обязательством организации выполнить дополнительно три пункта : 1. Чтобы все материалы комунистическаго характера своевременно изготовлялись и в тоже время они не должны находиться на местах изготовления. Все работники, как китайские, так и русские, не должны часто появляться на фабрике, а лишь в тот момент, когда материалы изготовляются точка. 2. Все расход.ı по снабжению жидкостью для тайных почтовых сношений коморганизаций относяться за счет дополнительной субсидии, причем упаковка всего должна быть строго примитивна, никаких фабричных знаков не должно быть точка. По требованию организации южных центров Китая высылать с большой осторожностью не в больших количествах, установленым способом с отнесением расхода из кредита параграфа 6 ст. 3 пункта 12 Л.—Р. точка. Об'явите негласно организации,что особое вознаграждение всем труженникам этого государственного предприятия будет зависеть от продуктивности и от качества материалов точка. По мере надобности представьте свои Соображения — не будет ли целесообразнее открытие нескольких отделений организации в центрах юга Китая, где будет свободнее и шире снабжение для Японии и Кореи, а также вглубь Китая точка. На пункт шестой вашего доклада комитерн строго обращает ваше внимание на ваше малодушие точка. На следующее время предупреждает, что все совработники заграницей не должны избегать репрессий властей, в крайности смотреть смерти в глаза и быть спокойными ко всему, ни в коем случае не проявлять панику, памятуя, что великое зовоевание русского пролетариата нужно для міра, поэтому нет надобности ослаблять работу, а продолжать развитие таковой точка.Средства для этого найдуться. Еще двухлетние труды наших работников и..." (дальше в телеграмі потішення й підбадьорювання малодушних).

Певна річ, що „средства найдуться" для китайської революції. Їх дати мусить український та російський робучий нарід, хочби сам мав примирати з голоду. Але кремлівським диктаторам це байдуже. Голодуйте — мовляв — бо т. зв. здобутки російського пролєтаріяту потрібні для пролєтаріяту цілого світа. Тільки, що той світовий пролєтаріят вже не дуже то вірить аґентам комінтерну. Показав це сьогорічний 1. травня.

ПРОТЕЗИ, штучні ноги, руки, апарати, горсети, вкладки на плоскі стопи
449 виконує по низьких цінах 1 - 6
ОРТОПЕДИЧНА РОБІТНЯ
Франца СЕЮДА
Львів, Фридріхів 6. партер.

Як Товариші стрічають міліонерів

Рос. орган „Заря", що виходить у Харбіні, доносить: Сюди приїхав у сальоновім вагоні Чайкин Венишков, уповноважений комунікації з Москви. Він делєґований московським правительством СССР. для стрічи 40 американських міліонерів, котрі хочуть переїхати Сибір і побачити Москву. Коли Чайкин приїхав до Харбіна, корабель міліонерів „Франконія" доїздив до Йокогами. Чайкин виїде напроти них до м. Чань-Чунь. Міліонерів везти-муть у Москву спеціяльним поїздом, зложеним з сальонових вагонів. (Таких гонорів не робив чужим богатирям навіть царський уряд, як тепер роблять товариші).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

„Оссерваторе Романо" написав про велику промову Муссолінія всего кілька стрічок, підчеркуючи, що йому належиться шире признання за ті місця, в котрих славить батьківську любов і розум св. Вітця, одначе в багатьох точках його промова не може мати апробати Ватикану. Деякі інші орґани пишуть, що та промова може викликати відсунення ратифікації договору (одначе є вже й заперечення тої вістки).

Церква й Східне Христіянство: Значіння України для справи Унії. На цю тему виголошують в Берліні цілий цикль викладів з рамени Союзу німецьких катол. студентів у Берліні. 30. цвітня, 7. і 14. травня виголошено отсі реферати: о. Др. Петро Вергун, гр.-кат. духовник у Берліні. Історичний огляд церковних відносин на Україні, проф. унів. Др. І. Мірчук: Духовне життя на Україні в 17. і 18. ст. ст., доц. др. В. Залозецький: До історії східно-европейської церковної архітектури та її залежности від східного й західного Риму з особливим узґлядненням України (зі світлинами). 28. травня виголосить др. З. Кузеля реферат: Вплив Церкви на український народний побут (з продукціями співів українського церковного хору під управою оперового співака Зарицького), а 4. червня Др. Залозецький реферат на тему: Духовоісторичні передпосилки унійних проблємів на українських територіях.

Місця розселення Чина св. Василія В. Галичина: Львів — 8 свящ., 3 братчиків; Бучач — 9 свящ., 6 — бр., Букова — 2 свящ., 7 бр.; Добромиль — 5 свящ., 8 бр., 28 схолястиків. Дрогобич — 5 свящ., 4 бр.; Гошів — 3 свящ.; 1 бр.; Краснопуща — 3 свящ., 4 бр.; Крехів — 5 свящ., 28 бр., 26 схол. Кристинопіль — 7 свящ., 2 бр., 13 схол. Лаврів — 6 свящ., 10 бр., 39 схол. Михайлівка — 2 свящ., 4 бр.; Перемишль — 2 св., 1 бр.; Підгірці — 3 свящ.; Улашківці — 3 свящ., 3 бр.; Золочів — 2 свящ.; Жовква — 6 свящ., 17 бр. Чехословаччина: Мале Березне — 3 свящ., 2 бр., 5 схол. Мукачів — 3 свящ., 15 бр., 15 схол. Ужгород — 3 свящ., 4 бр.; Угорщина: Маріяповч — 4 свящ., 2 бр., Ромунія: Біскад — 4 свящ., 16 бр.; Бразиліїя — 6 свящ., 2 бр.; Канада — 8 св., 6 бр., 25 схол.; Злуч. Держ. Півн. Ам. — 4 свящ. В Колеґіях (Рим, Загреб) — 6 свящ., 2 бр., 6 схол. В инших місцевостях 3 свящ., 1 бр. — („Катальоґ ЧСВВ за 1929 р.")

Обкрадають церкви і то на широку міру в большевицькім „раю". В останних часах окрадено церкви в Царськім Селі, Петрограді й Смоленську. Явище це пояснюється вислідами десятиліття большевицького виховування т. зв. комсомолізмом (комуністичний союз молоді) — і взагалі страхітним упадком морального рівня в большевії. Просто орґанізовано насилають на церкви злодійських аґентів, щоб у той спосіб спавперизувати ще істнуючі церкви. Підчас окрадання зневажують киворти, висипуючи св. Евхаристію на землю.

Поручене всіми Епископськими Ординаріятами Товариство

„КАРПАТІЯ"

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і українське Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ" Львів, вул. Руська 18, І. п.
441 3—10

Всі ті труди можна було перенести (хоч двічи хорував я там тяжко), бо весь наш нарід переживав тоді „вчасну весну". За вчасну, як показали факти. Та весна елєктризувала й додавала енергії й довго її піддержувала.

І ще була одна приємна річ, яка дуже причинилася до того, що мимо тяжких трудів, перебутих у Канаді, та країна на завше остане для мене мила: се її правительство. За весь час мого побуту не мав я від ніякого уряду в Канаді буквально найменшої прикрости. А треба знати, що в самій Оттаві, столиці Канади, було (як казав мені віродостойний Українець, канад. урядник, котрого тягнули до слідства в тій справі) кількадесять доносів на мене, що я бунтую на вічах горожан держави проти королівського уряду й заколочую спокій. За мною по вічах робила анґл. влада слідства, а до мене ніхто ніколи не приступив з ніяким запитом про те, що я говорив і навіть за ніякі папери не запитали мене. (Я приїхав до Канади ще на галицький пашпорт). Словом — правительства в анґлосаської раси се в поведенню культурні правительства — і то так монархістичне в Канаді, як республиканське в Злучених Державах Півн. Америці, куди я потому переїхав і також вічував. Розуміється, недостачі є скрізь, але та культурна раса варта того впливу, який має на всіх континентах земної кулі. Бо все, що є, має свою основу і свою причину, як має її й той важкий стан, у якім знайшовся наш край і наш нарід в часі своєї „вчасної весни", по котрій вдарили знов морози й основно звялили перші базьки на святочній лозі Воскресення.

Всі ті важкі переходи, які переходив і далі переходить наш нарід і кожний його член — все одно, деб він не знаходився, — булиб без ніякого внутрішнього сенсу, якби Висша Сила не трунула нас тим шляхом широкого і глибокого терпіння на місця, з котрих „видні стежки вже, топтані богами оздоблені д о б р о м, щ о в б л у д н е в в о д и т ь". Те добро то велике терпіння й очищення через нього, без чого нема Воскресення.

не акліматизуються в галицьких організаціях, бо вони виростали в інакших культурних впливах. Маю враження, що найлучша розвязка організаційних взаїмовідносин булаб така: Організуватися по можности окремо (що не значить ще, щоб ті чи сі мали відпихати від себе инших, коли вони добре почувають себе в другій організації), одначе вдержуючи звязки між організаціями. Такий систем з одної сторони заощадить багато непорозумінь і прикростей, які з природи річи мусять появлятися, з другої сторони може викликати благородне суперництво в праці З тих причин, то є на основі досвіду набутого за морем уважаю природним і розумним ділом те, що гал. письменники й публіцисти, котрі тепер знаходяться на В. Україні, оснували там окрему спілку „Західна Україна" й не годжуся з виводами п. В. Бобинського, котрий у 4 ч. журналу „Вікна" (за квітень, 1929), в статті „Розбийте мури ґетта" остро осуджує ту окрему організацію. Коли Галичане піддалисяб фразам про мниме „ґетто", „провінціональщину", „вузькоглядність" і т. п. та зробили „одну а добру саламаху" з Наддніпрянцями, то ніяка сила з тої „доброї" саламахи не повстане.

Колиб я знав, що завтра вечером буде кінець світа, то я перш за все старавсяб, щоби іще завтра рано вийшло число мого часопису, в тім пересвідченню, що ся остання праця не буде даремна. (Люї Вейо, катол. франц. публіцист, 1813—1883).

ЛІТЕРАТУРА НАУКА МИСТЕЦТВО

Шукання змісту і мети в історії

Нова проба зясування змісту історії з християнського погляду.

ЗМІСТ: Сучасна криза історичного світогляду. — Прогресивна філософія історії кінця XVIII. й XIX. ст. — Її банкротство в наші дні. — Критика теорії поступу з морального погляду.

I. Критика теорії поступу з морального погляду.

В переломові, критичні епохи, після великих революцій та инших історичних катастроф людська думка все звертала ся до питань про ціль і зміст істнування людства на землі, про сенс і мету історичної долі людства. В нашу критичну добу бачимо таксамо пристрасні шукання змісту історії людства, такі самі жадібні стремління зрозуміти сенс і мету земної долі людскости. З особливою силою сі історіософічні шукання виявляються в країнах, що пережили або переживають найгостріші внутрішні кризи — в Німеччині, Італії і найсильніше — в Росії. Там ознаки глибокої внутрішної кризи відчувалися вже давніш, і в звязку з тим поглиблення й загострення історіософічних проблем бачимо вже в XIX. ст. — Найбільш характерний і інтересний вираз знаходить сучасна криза російської історіософії в фільософічній творчости Мик. Бердяєва, наскрізь перенятій релігійно - есхатольогічним історизмом. Загалом творчість Бердяєва становить дальший ступінь у розвитку східно-словянської (російсько-української) фільософії XIX. в. з її постійними релігійно-історіософічними нахилами. Найзначніші представники її були російські й українські словянофіли, М. Достоєвський, М. Данилевський, В. Соловйов та ин. Останніми часами твори Бердяєва знаходять значне заінтересування також в Західній Европі. Для нас вони особливо цікаві; бо через несприятливі зовнішні й внутрішні умовини сучасна криза світогляду сливе зовсім не відбил ся в українськім письменстві й науці*); твори-ж Бердяєва, (котрий довший час жив на Вел. Україні) **до певної міри** дають вислів загально-східнословянської світоглядової кризи.

XIX-ий вік знаходив зміст і мету історії в „поступі" людства, в постійнім та всебічнім розвитку культури — в поліпшенню суспільно-політичного устрою і зовнішних, матеріяльних умов життя, в моральнім досконаленню людей, в розвитку знання і т. д. Віра в поступ була загальною підставою гуманістичного світогляду вищої інтеліґенції кінця XVIII. й XIX. ст., майже всіх тогочасних визначних мислителів, істориків, економістів, політиків. В поступ людства вірили Гердер, Кант, Гегель, Конт, Спенсер, Маркс, Лютце, В. Соловйов і багато ин. Та вже і в XIX. ст. зрідка підносилися сумніви що до істнування поступу в історії людства. Під впливом сумних і жахливих подій „великої" французької революції вже на межі XVIII—XIX ст. російський історик Карамзін, сам перенятий у молодих літах гуманістично-поступовими ідеалами, з гірким розчаруванням відмовляється від віри в поступ, від мрій „про близьке щастя людей", „про їх досконаліть, про царство істини й добра" та знаходить в історії людства тільки:

„вічний рух в однім кругі, вічне повторення, вічну зміну дня з ніччу і ночи з днем, вічне змішування істин з блудами і чеснот із вадами, краплину радісних і море гірких сліз"...

Сумніви в істнування поступу висловлювали в XIX. ст. й визначний німецький історик Ранке, й „батько" російського соціялізму Герцен, і мало популярні в свій час та оригінальні й талановиті російські мислителі Леонтьев, Страхов, Кудрявцев-Платонов і Українець з походження М. Данилевський. Особливо гірким песимізмом обвіяні історіософічні міркування Герцена в останнім періоді його життя, коли він розчарувався у своїх поступово-соціялістичних мріях. — З початком XX. ст. критика теорій поступу зміцнюється й поглиблюється. Одним з найяскравіших виразників її — поруч з Майєром, Шпенглером, Ферером, Віпером та ин. — стає Бердяєв. Але у протилежність більшости західних і давніх російських критиків теорії поступу, котрі зясовували її можність і безпідставність переважно з наукового та теоретично-фільософічного погляду, Бердяєв виступає проти надій і мрій про поступ людства в історії передовсім з погляду морального.

На чому властиво будується „поступова" історіософія? Підстав для неї нема ніяких, крім того, що в теорії поступу свідомо чи несвідомо закладена таємна надія на „щасливий кінець" історії або бодай на „ліпшу будуччину" для майбутніх поколінь. „Думка про прогресивний розвиток людства грунтується на кращих почуттях людини", каже один з повіщих оборонців теорії поступу на Україні, акад. Дм. Багалій.

Але чи справді віра в поступ людства збудована на „кращих почуттях" людини? Чи дійсно вона відповідає вповні моральним вимогам? І чи може вона нас так одушевляти, як одушевляла багатьох поетів, мислителів і політиків минулого століття, в роді хочби автора „Каменярів", котрий з незвичайним захопленням співав про те, як то „щастя" всіх прийде „по наших аж кістках"...

Бердяєв з глибокою силою й переконанням дає негативні відповіди на сі питання і виявляє всю моральну недостатність і ложність теорії поступу:

Теорія поступу, — каже Бердяєв, — заздалегідь, свідомо стверджує, що для величезної маси, для безмежного числа людських поколінь істнують тільки смерть і могила. Безчисленно многі покоління жили і ще мають жити у стані недосконалім, повнім страждань і суперечностей, і лише десь на горі історичного життя має явитися на зітлілих кістках попередних поколінь — покоління щасливих, котре збереться на гору й для котрого буде можлива найвища повнота життя, досконаліть і щастя. Всі попередні покоління се тільки засіб, знаряддя до здійснення блаженного життя щасливих вибранців, що ніби-то мають явитися в якійсь невідомій і чужій для нас будуччині. Отже всі ті покоління не мають вартости й ціли в собі, не мають ніякого самостійного значіння. І ніяка майбутня досконаліть останнього покоління не може викупити всіх мук і нещасть отих біліярдів чи триліярдів чи може ще більшої, безчисленної маси страдальців, що стають — після теорії поступу — знаряддям до щастя невідомих, далеких щасливців. Таке підпорядкування долі безчисельної маси людських істот якомусь „месіянському" пирові щасливих нащадків на трупах їх безчисленних предків обурює справжне релігійно-моральне сумління. Сей фантастичний пир будучих щасливців — котрі, по суті, являються найгіршими експльоататорами безліч нещасних попередників, найгіршими вампірами, — в льогічно думаючої і чутливої людини може викликати лише згіршення, а не ентузіязм. Теорія поступу **ложно-оптимістична**; бо безмежний оптимізм у відношенню до далекої будуччини лучиться в ній з безмежним песимізмом у відношенню до минулого, сучасного і навіть ближчого майбутного. Не на „кращих почуттях", а на признанню неоправданих страждань і мук безлічи поколінь, на признанню визиску й вампірства, на вічній смерти, вічнім нищенню минулого майбутним основується теорія поступу. Вона не дає в дійсности ніякого, гідного з морального погляду, оправдання історії, не розвязує проблеми **змісту** історичного процесу.

Сі й подібні сумніви та заперечення ідеї поступу з моральної точки погляду висловлювано нераз і давніше. Іноді виникали вони навіть у деяких сторонників поступової історіософії напр. у Льотце, В. Соловйова, Кавтського. Та Бердяєв висловив їх з особливою силою й послідовністю.

Вячеслав Заїкин.

*) На Вел. Україні, правда, робилися деякі проби творення нових критично-історіософічних концепцій, у дусі О. Шпенглера то що, але стрінули остру заборону й нагінку у комуністичних душителів української літератури й науки Коряка-Блюмштайна і т. п. (Порів. згадки про не самого Коряка-Блюмштайна в „Черв. Шляху", 1923, VIII).

БІБЛІОҐРАФІЯ

Берестейський Мир. З нагоди 10-тих роковин 9. II. 1918 — 9. II. 1928. Спомини та матеріяли. Зладив і попередив вступом І. К е д р и н. Львів-Київ. Кооперативна Накладня „Червона Калина". 1928. Ст. 319+ +(1)+16 табл. 8°.

Десяті роковини заключення мира між б. Центральними Державами й Україною в Берестю львівське Видавництво „Червона Калина" відмітило окремою книжкою. Се спорий том, що його зладив і попередив вступом І. Кедрин.

Книжка ся складається з 4 головних груп: 1) споминів про мирові переговори в Берестю, II) історичних документів, III) публіцистичних міркувань та IV) 2 инших статтей.

Основою книжки є перша група. Се спомини: 1) голови української мирової делеґації Центральної Ради О. Севрюка, 2) голови австро-угорської мирової делеґації австр.-уг. міністра зак. спр. гр. О. Черніна, 3) представника німецької гол. команди ґен. М. Ф. Гофмана, 4) начальника штабу німецької гол. команди ґен. Е. Людендорфа та 5) помічника гр. Черніна — д-ра М. Залізняка. Спомини отсі доповняє група друга. Се тексти: Мирового договору в Берестю та тайного договору про Галичину й Буковину. Третя група се публіцистичні міркування про берестейський мир редактора книжки І. Кедрина та В. Винниченка. Вкінці ґрупа четверта: монографійка про місто Береете М. Голубця та Звіт німецького публіциста Коліна Росса для начальника відділу военних операцій німецького східнього фронту про стан на Україні на поч. 1918 р.

Про спомин Севрюка була вже в „Н. З." (1928, ч. 24) окрема замітка. З инших найважнійші і найцікавійші спомини Черніна та Гофмана. Гофмана більше навіть ніж Черніна. Бо хоч Гофман і не вів переговорів формально (в імени Німеччини вів їх нім. мін. зак. спр. Кільман) то всеж таки він фактично диктував умови мира. Диктував українській, диктував (буквально!) також австро-угорській делеґації. Він то і подиктував за-

хідні границі України (Холмщина!) а також поділ Галичини (див. ст. 128—129 і 260—261). Зате українські делеґати, не зважаючи на похвали Черніна (які в нас люблять цитувати!), в обох згаданих справах виявили не особливе розуміння їх ваги і взагалі дипльоматичний хист. Бо дуже скоро укр. делеґат Севрюк, знайшовшися у Відні, на домагання австр. дел. бар. Візнера згодився на додаток (!) до берестейського мирового договору, що коригував саме західні границі України (Холмщину) у користь Польщі. А другий укр. дел. Любинський з намови тогож бар. Візнера віддав (!) оригінал тайного договору в справі Галичини „в депозит" німецькому урядови в Берліні, де його відтак знищено. Не залишив у себе навіть жадного відпису згаданого договору! Для повної характеристики українських делеґатів у Берестю треба згадати ще про їх негативне (!) становище до справи прилучення до України Криму. Оповів про се цікаві річи в 1919 р. на однім зібранню в Камянці Под. згаданий вище М. Любинський (див. І. Кревецький: Україна і Крим. Причинок до історії Берестейського мира – у „Громадським Вістнику", Львів, 1923 ч. 33).

Дуже цікаві також спомини д-ра М. Залізняка. Читаючи їх, мається одначе враження, що автор дещо дискретно промовчує.

Спомини про мирові переговори і документи се найцінніша частина книжки. Тому шкода, що частина ся видана недбало під редакційним оглядом. Возьмім нпр. спомини Черніна. Передовсім вони неповні, бо до споминів тих в оригіналі належить іще „Протокол мировых переговорів у Берестю Литовськім", що його автор подав у додатках. А в „Протоколі" сім є окремий уступ про переговори з Україною (див. O. Czernin: Im Weltkriege. Berlin u. Wien, 1919, ст. 409—411, Anhang V), де подане таке, чого нема у самих споминах. Одно нпр. твердження, що є тільки у згаданім „Протоколі", заперечує у своїх споминах Севрюк (див. ст. 161—162). Се перше. А далі: переклад споминів недбалий. Порівнайте тільки уважно напр. початок найцікавійшого уступу оригіналу Черніна під дн. 21. січня 1928 р. (ст. 326—327) з українським перекладом (ст. 219), а побачите в українськім перекладі: помилки (нпр. навіть у наголовній даті! — 20. січня зам. 21. січня 1918), невірний переклад (нпр. leidige Angelegenheit перекладено: сумнівна справа замість прикра справа!), пропуски й ин. А спомини ген. Людендорфа перекладено навіть не з оригіналу, а з... польського перекладу!

Що торкається решти статей, то стаття В. Винниченка попала в обговорювану книжку хиба через непорозуміння. Вона не спомин, а публіцистичне міркування з большевикофільською закраскою, яке читача тільки дезорієнтує. Та найбільше дезорієнтує читача вступна стаття самого редактора книжки І. Кедрина. Чого в тій статті читач не вичитає! Отже передовсім з неї він довідається, що війни, яку ми десять літ тому розпочали були за визволення, ми не програли. Навпаки. „У тій десятилітній війні — цитуємо слова автора дослівно — Українці є нині **побідниками"** (підчерк. автора, ст. 12). У висліді тої нашої „побіди" ми нині куди сильнійші, ніж були тоді, коли мали свою державу. „Щойно нинішня наша сила (!) в неволі — цитуємо знова слова автора — в порівнанні з колишнім нашим безсиллям із часів волі є запорукою"... і т. д. (ст. 11)... Говорячи про значіння берестейського акту для України, автор каже: „Залишаємо на боці всі аргументи за корисністю берестейського миру, які кажуть про першу легалізацію українства у великому, міжнародньому масштабі. Ці аргументи безумовно не маловажні, але низка документів, які наводить В. Винниченко у „Відроджечій Нації" (II. том), пригадує, що Франція й Англія „легалізували" нас вже й перед берестейським миром і що міжнародня легалізація приходить **завжди** автоматично слідком за **власною силою"** (ст. 38 — підчерк. наше). „Але легалізація українства у Бересті Литовському — каже автор у супереч підчеркненим нами вище його словам — характеристична саме тим, що вона не була наслідком справжньої сили української самостійницької стихії. Величезний успіх, який добули українські делеґати у Бересті, є зразком використання для справи рідного краю зовнішньої конюнктури без внутрішніх даних. Це побіда **дипльоматії** (української! К.) — при відсутности здобутків громадської діяльности" (ст. 38). Подібних противоріч є у статті Кедрина більше. Так нпр. на ст 12 він закидає Галичанам брак всеукраїнського світогляду, а на ст. 40 галицьких Січових Стрільців називає першим кадром Всеукраїнців... І яким-же чином мігби в Галичині вирости матеріял під „перший кадр Всеукраїнців", якби Галичанам бракувало „всеукраїнського світогляду"?

К.

—ф—

Нові книжки

С. Томашівський: ДЕСЯТЬ ЛІТ УКРАЇНСЬКОГО ПИТАННЯ В ПОЛЬЩІ. Переклад стеноґрами відчиту уладженого „Інститутом дослідів національних справ" у Варшаві 12. IV. 1929. У Львові 1929. Накладом автора. 8° ст. 48. Зміст: Передмова. Десять літ укр. питання в Польші. Приписки. Pro domo. Pro patria. Додатки.

Д-р Кость Левицький: ІСТОРІЯ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ з часу світової війни 1914—1928. З ілюстраціями на підставі споминів і документів. І. часть. Львів, 1928. Накладом власним. Друк ОО. Василіян у Жовкві. Ст. 285+III, 8°.

Се безперечно цінна праця, головно ізза устійнення дат і фактів та вибору відповідних документів, чого міг доконати тільки такий совісний збирач, як Д-р К. Левицький, котрий розумівся на тім, що саме збирати й вибирати. Освітлення самого автора скупі і тою скупістю пригадує автор старих літописців. Праці тій присвятимо ширшу оцінку, коли буде скінчена.

„БОГОСЛОВІЯ", науковий тримісячник. Т. VII. 1929. Кн. 1. Вид. „Богословське Наукове Товариство у Львові. В. 8°

René Martel: LA POLOGNE ET NOUS. LA LEGENDE ET L'HISTOIRE, CHIMERES ET REALITES.

Так називається книжка, котра на днях появилася в Парижі. Цікава вона небувалим досі у французькім політичнім письменстві, різким протипольським становищем. Автор твердить, що Польща се тепер одинока перешкода в мирнім уложенні відносин в Европі. Він пише, що Польща все несправедливо поступала з Українцями і тепер те саме робить з ними та зачинає робити з Німцями. Польська преса підозріває, що ту книжку написав Німець.

БІБЛІОТЕКА „НАР. СПРАВА". Кн. І. Цукровий буряк — дає 1000 зл доходу з моргa, написав інж. Віктор Воробець — з малюнками ціна 40 сот, Кн. II. Люцерна — дає найбільше та найліпшу пашу, написав інж. Віктор Воробець. З малюнками. Ціна 40 сот. Кн. III. Як плекати курей, щоби несли по 200 до 300 яєць. З малюнками. Ціна 70 сот.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає: **Веснянi новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ англійські і красві на мужеські одіння.** 401 10 30

НОВИНКИ

Постійний делеґат царгородського патріярха, тракійський епископ Олександер Зотос, приїхав до Варшави на запрошення польського уряду. Чи правдиві припущення, які з тим приїздом вяжуть у пресі, ще трудно сказати. На всякий випадок наслідки сего „шахматного посуву" Варшави покажуться незабаром.

Над Тернополем у висоті коло 2.000 м. кружляв недавно большевицький літак.

Ціна заграничних паспортів не буде зменьшена. Постарався о те Союз польських лічничих місцевостей у мін. Матушевського.

В селі Бойківці (Тернопільщина) увязнено 6 селян за публичне насильство, якого вони мали допуститися в спорі о дорогу до церкви.

В Тернополі увязнено 13 нелітних учеників гімназії під закидом приналежности до УВО.

В Сяноці увязнено 6 осіб за ширення комуністичної пропаганди між жовнірами 2-го полку підгалянських стрільців.

Знак часу. По 15 літах (від вибуху війни) знов зачав у Льондоні грати німецький театр. Перша штука, яку відограно, була Судермана „Йоганнісфоер".

Золоту чашу в надгороду призначили Англійці для того, хто сих вакацій перший перепливе з Англії до Франції.

Сукна, камгарни, коци, келдри, обув готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священиків поручає на сплати
„Родоган" Львів, Ринок 43.
Телефон 15-70.
402 11—15

Двацятьлітній поматуральний Зїзд товаришів з 1909 р. української гімназії в Перемишлі, відбудеться 30. травня (латинське Боже Тіло) ц. р. Зголошення надсилати на адресу: Михайло Федевич, проф. гімн., Перемишль, вул. Коперника ч. 36. Комітет.

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7. переносить свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75-32, 3-82 і 52-92. 451 1—10

ОПОВІСТКИ

Управа Місійного Інституту ОО. Василіян в Бучачі, подає до відома, що на шкільний рік 1929/30 приймає учнів лиш до І. кл. гімн. Подання о приняття вносити належить найдальше до 10. червня. Вступні іспити відбудуться одноразово перед вакаціями 2. липня. До подання треба залучити: 1. послідне свідоцтво шкільне, 2. метрику, 3. лікарське свідоцтво, в якім мусять бути узгляднені слідуючі орґани: серце, груди, горло, очи і уха, 4. свідоцтво моральности від о. Катехита, і 5. письменна заява родичів, зглядно опікунів, що не будуть боронити синови (пупілеви) вступити до Чина, та що точно будуть платити після умови місячну платню. Приїздити до іспиту можна доперва тоді, коли дістанеться відповідь на подання. Хто зголошується до І. кл. не може мати більше літ чим 12. До подання належить долучити почтовий значок на відповідь. Близші пояснення уділяє Управа Місійного Інституту. Адреса: Місійний Інститут ОО. Василіян — Бучач.

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах поручає 8—10
411

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна набути отсі видання:

а) Бібліотеки Укр. Христ. Організації

Ч. 1. Основи соціольогії	3·—	зол
Ч. 3. Спіритизм	2·—	„
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0·80	„
Ч. 5. Секти й сектанти	6·60	„
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси .	1·50	„
Ч. 7 Греко-кат. Церква	0·95	„
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса . . .	3·00	„

ХТО З ВЕЧ. ОО. ПАРОХІВ парцелює ерекціональний ґрунт, а має до продажі орний добрий ґрунт, можливо в одній або двох парцелях недалеко міста, де є школа, зволить зголоснитись ласкаво і подати ціну. Маючий купити є Українець, відданий Церкві і має в родині священників. — Купивби около 10 моргів. Зголошення до 10 червня 1929 під „Парцеляція“ до „Нової Зорі“. 1—2

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 426 5—6

НОВООТВОРЕНЕ 448 2—10
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)

виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по знижених цінах.

Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

Уживайте! Уживайте!

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ”

АДРЕСА:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51.

433 4-10

Пожиточна книжочка для дітей!

На днях вийшла друком дуже інтересна й популярна книжочка про плекання кріликів п. з.

„Пушистий король”

яку написала звісна популяризаторка й письменниця Іванна Блажкевичева.

Ціна 1 прим. коштує 1·25 зол (з пересилкою звичайною 1·40 зол.).

Жадайте цеї книжечки по всіх книгарнях.

Головний склад для книгарень має:

Накладня Михайла Таранька

Львів, вул. Зіморовича ч. 3. 1—1

ПОВІЗ

нової ясеневої

на зелізних обручах, з дахом і скіряним фартухом, оказійно продасться.

450 Відомість: 1—5

вул. Жулінського ч. 6.

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки по найприступнійших цінах. Робота солідна і точна. 342 31-?

Будови Церков

пляни затверджені Воєвідством, кошторисси для будови і саму будову виконує по цінах конкуренційних

Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

арх. будівничий

Львів, вул. Содова 3. II. п.

446 (бічна Потоцького). 2—4

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48

415 Жадайте цінників 8—12

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, ФІРАНКИ, МАТЕРІЇ НА МЕБЛІ ТАПЕТИ

поручає найдешевше

ЛЕВ МАТВІЙОВСЬКИЙ

Львів, Хорижчина 8. — Тел. 4-11.

443а 3 5

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**

ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**

386 б найдешевше, бо вхід через сіни. 33—50

ПОРОШОК KOGUTEK ДЛЯ ДОРОСЛИХ

УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ **БІЛЬ ГОЛОВИ**

Здертати увагу на повищий фабричний знак! 6-10

398

РІК ОСНОВАННЯ 1878

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

139 67-?

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ I-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-міся. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 166 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замість готівки приниимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: „Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 20 -10

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол.	22·—	
в цвіти „ „	35·—	
МАТЕРАЦИ волосяні від „	70·—	
з мор трави „	35·—	
ПОДУШКИ з пір'я . . від „	18·—	
СІННИКИ готові . . . „	5·	
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „	3·—	
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „	5·50	
„ під ковдри з дірками „ „	11·50	
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „	10·50	

ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

загально відома

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ

ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.

422 **Телефон 37-72.** 9—25

МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

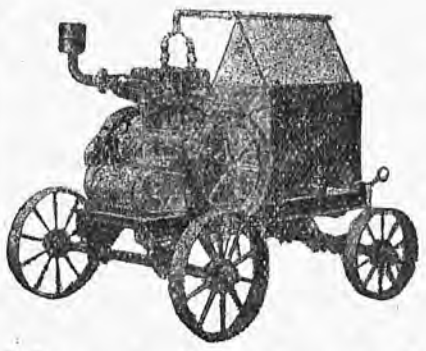

МОТОРИ

бензинові, нафтові і т. п.

— фабрикати фірми —

R. A. Lister, Co Ltd. Dursley

(Англія)

437 — ПОРУЧАЄ: — 3—4

Клягсбальд і С-ка, Львів, Вірменська 8. Тел. 6-29.

Виключна продажа фабрикат в фірми R. A. Lister, Co Ltd. Dursley, на цілу Польщу.

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), цимрии, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п. — поручає

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КД, Спілка Акційна у Варшаві.

Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:

С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.

414 12—20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний ре дактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem
Рік IV. Львів, четвер 23 травня 1929 Ч. 37 (240)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.
Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Парлямент Італії приняв конкордат

Парлямент Італії приняв 375 голосами проти двох лятеранську угоду між Ватиканом і Квіриналом, а законопроєкт про правничі постанови конкордату та про реліґійні стоваришення принято одноголосно.

Нове правительство СССР.

З Москви доносять: Конґрес совітів скінчився вибором ЦИК'а (Центр. Исполнительнаво Камітета), на чолі котрого знов став Калінін. Зате президія ЦИК'а покликала на місце Рикова нового премієра Ради „Народних" Комісарів, Серґія Івановича Сирцова, зовсім нову фіґуру в політиці. Сирцов має літ 35, був студентом економ. виділу петербург. техніки, до партії пристав щойно 1923 р., досі був секр. ком. партії на Сибірі.

Накликують до нового проливу крови

Виконуючий Комітет Комінтерну, що резидує в Москві, видав відозву до „робітників усего світа", в котрій взиває їх, щоб 1. серпня ц. р. пішли за прикладом комуністів у Берліні та — заволоділи вулицями всіх міст у всіх державах світа. В той спосіб хочуть червоні володарі Москви відвернути увагу від повного внутрішнього краху в себе, що думають викликати новий пролив крови по всім усюдам. Незабаром побачимо, кілько вони мають вірних.

Соблазнь при помочи дітей

По деяких містах у большевії урядили червоні слуги Антихриста демонстрації шкільних дітей, котрим казали нести таблиці з надписами: „Тату, зречись святкування реліґійних свят!".

Афґане бють червону армію

Між Червоною Армією і відділами афґанських басмачів, котрі вдерлися на совітську територію, прийшло до більших боїв. Афґани побили совітські війська, захопили їх гірські гармати, кулемети і прапор одного полка, а командіра бриґади Николаєва взяли в полон і на місци розстріляли. Середно-азійський округ большевії обявлено „на воєннім положенню".

„Любов" до комуністів на Полтавщині

„Комуніст" доносить, що товпа селян убила тов. Чамару, редактора орґану „Большевик Полтавщини", котрий їздив по селах, аґітуючи за основуванням хліборобських комун. Чрезвичайка увязнила 17 учасників нападу.

Загальні збори Т-ва „Рідна Школа"

Звичайні заг. збори „Рідної Школи" почалися 23. травня традиційним заупокійним богослуженням за померших членів Т-ва. В 11 год. перед пол. зібралося в салі Інституту ім. Лисенка 204 делеґатів з правом голосу. Ліві делеґати домагалися усунення з порядку нарад точки про зміну статута Т-ва, але внесення їх перепало. Довша дискусія була в справі вибору Комісії-матки. Перейшла ліста, поставлена сел. Загульським. Вечером того дня Зїзд вибрав нову Головну Управу. Вибрані: радн. Ілля Кокорудз — голова, а члени Г. Управи: о. мітр. Олексій Базюк (Львів), о. кан. В. Гриник (Перемишль), о. д-р І. Лятишевський (Станиславів), сен. Децикевич, дир. Даниш, С. Федорчакова, О. Яворський, М. Загульський, Ом. Терлецький, Т. Мартинець, І. Корчинський, д-р Мир. Коновалець, дир. Кузьмович, Авг. Домбровський, д-р К. Кисілевський, М. Струтинський, Похмурський, і п-ні Селезінкова.

Страти в цлах

Східна Аґенція доносить з Катовиць: Вартість сконфіскованих пачкарям товарів тільки протягом трьох днів і тільки на области шлеського воєвідства виносить 200.000 зл. В краківській Гуртівні зеліза ствердила ревізія, що більшість товарів, які та фірма має на складі, походить з Німеччини й була перепачкована до Польщі через чеську границю. Страти виносять міліони.

Перший суддя-жінка в Польщі

У Варшаві урядує перший суддя-жінка в Польщі, Ванда Ґрабіньска, як суддя для нелітних. Вона оповіщує, що нелітні мають до жінки-судді більше довіря ніж до суддів-мущин і висказує думку, що межу малолітности требаб посунути з літ 17 на 19. Зрештою, твердить новий суддя, жінки повинні займати й иньші судейські місця, бо й на лаві обжалованих засідають не тільки мущини.

Німецька преса про виставу в Познані

„Берлінер Таґеблят" характеризує виставу в Познаню як спробу синтетичного унагляднення того, що Польща вспіла зробити за перших 10 літ свого істнування. Кореспондент підчеркує, що з німецької точки погляду не належить зменшувати значіння тої вистави тим більше, що на ній добре представлена німецька меншість у Польщі, котра доказує, кілько Познанщина завдячує німецьким впливам під оглядом економічним і культурним.

Земельний Банк Ґіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.
переносить свої бюра з днем 16 травня ц. р. до власної каменици
при вул. Словацького ч. 14. 451 2—10
Числа телєфонів: 75-32, 3-82 і 52-92. **ДИРЕКЦІЯ.**

Боротьба з реліґією в УСРР.

і наше становище.

З чим раз частійших в останніх часах вісток з СССР. взагалі і з рад. України зокрема видно зовсім ясно, що боротьба з реліґією за Збручем іде з повним і чим раз більшим розгоном. Іде великим фронтом і безоглядно. Беруть у тій боротьбі активну участь: уряд, комуністична партія, спеціяльні орґанізації безвірників, школа, преса, кіно, радіо і т. д. Не зупиняються перед нічим: протиреліґійною пропаґандою, варварським плюгавленням найсвятійших почувань, богохульством, замиканням Божих домів і монастирів та перемінами їх на комуністичні клюби — звичайні коршми та доми розпусти. Не пощадять Святинь, що з ними звязана не тільки Україна але й цілий словянський Схід Европи, 1.000-літньою традицією — не щадять Десятинної Церкви св. Володимира Вел. у Київі! Не щадять навіть одинокої на всю Вел. Україну нашої гр. кат. деревляної церковці у Київі — останнього прибіжища віруючих Галичан, що їх лиха доля кинула в большевицьке пекло над Дніпро.

По даним большевицької преси дотеперішний вислід боротьби з християнською реліґією за Збручем представляється так: в 1927 р. замкнено: 17 церков, 6 каплиць і 34 монастирів; в 1928 р. замкнено: 359 церков, 20 каплиць і 48 монастирів. Разом у двох лише роках 1927—1928 рр. замкнено: 376 церков, 26 каплиць і 82 монастирі. До того признаються самі большевики.

Отся дика боротьба східньо-европейського варварства з реліґією, має нині гідну собі анальоґію хіба тільки в такійже дикій боротьбі з реліґією піратських нащадків у Мехіку. Та протиреліґійну боротьбу в Мехіку осудив, як відомо, весь культурний світ — в церквах, на публичних зібраннях, у пресі і т. п.

На подібний різкий осуд заслуґує вповні і те, що твориться під теперішню пору з реліґією за Збручем. І ми не сумнівасмося, що скорше чи пізнійше культурний світ осуд такий видасть.

Та заки такий осуд всього культурного світа наступить, чи ми — кість від кости і кров від крови того народу, що над його найсвятійшими почуваннями знущаються на йогож таки землі — маємо тим знущанням приглядатися пасивно і холоднокровно?

Коли перед війною у селі Вжесні на Познанщині учитель-Німець побив у школі польську дитину за польську молитву, то у відповідь па се ціла Польща аж тряслася від обурения і протестів! Коли недавно на Вел. Україну загостив був голод і загрозила небезпека фізичної смерти нашим наддніпрянським братам, тоді вся українська Галичина аж дріжала від співчуття і покликів та жертв на допомогу голодній Україні.

Нині наступає на Вел. Україну небезпека куди грізнійша від голоду і фізичної смерти. Се голод в ділянці реліґії, се небезпека смерти духової!

Чи супроти такої небезпеки слід нам мовчати? Чи не ялося у всій українській пресі по сей бік кордону й по всім світі підняти систематичну кампанію проти дикого насильства безбожних варварів над совістю нашого безборонного народу за Збручем... Атже не тільки строго католицька преса стоїть тут

коштом нашої католицької суспільности! Також інша українська преса (поза удержуваними большевиками орґанами, які всі знають, бо вони постійно пишуть про „гарну державу за Збручем“ !) має обовязок систематично обороняти християнство, винищуване на наших землях за Збручем і на всім сході Европи. В нас не повинно бути ні одного віча, ні одних зборів у публичних справах, на котрих не ухваленоб протесту проти ломання душі народа за Збручем. Таке становище проти насильства скріпить передовсім віру і Церкву тут, по сім боці Збруча, як скріпляє сповнення кождого добре понятого обовязку і позволить відріжнити тих, котрим залежить на обороні найбільшого добра свого народу і всего людства від тих, котрі вже пережерті розкладом гробу.

—o—

Нова секта — „хрестоносці“...

„Беднота“ доносить: У малім селі Таляво, в центральній Росії, появилася нова секта „хрестоносці“ й поширилася в цілім ряді ґуберній, хоч основника секти, б. монаха Фйодора Рибалкіна заслано в Сибір. Рибалкін був поклонником Тихона й жив як пустельник. Навіть у найостріші зими ходив босий і з незакритою головою. Секта його веде завзяту боротьбу з сов. владою: не пє, не курить, не платить добровільно податків, не посилає дітей до совітських шкіл, не бере участи в ніяких світських зборах з виїмком економічних і ширить відозви та листівки між червоним військом, у котрих взиває, щоби військові „брати во Христі“ замінили червону звізду синим або білим хрестом. „Слово — кажуть хрестоносці — голосить, що скоро зявляться білі лицарі з огненним мечем і знищать всіх безбожників, поклонників і почитателів Антихриста“. Чрезвичайка ствердила, що та секта має великий успіх і що нею руководять „контрреволюціонери“. Сектарі носять на грудях вишиті чорні хрести, жінки їх сині, дівчата білі.

„Памятай, що тупа безучасність знищила більше чесних людей, ніж злоба“.

Полковник Бавер

З приводу його смерти в Китаю.

У шпиталі в Шанґаю помер на чорну віспу німецький (пруський) полковник д-р Макс Бавер, що був у великій війні членом Найвисшої Команди німецьких військ. Для історії Галицької справи інтересний він тим, що з ним переговорював Галицький Уряд на еміґрації у Відні через своїх трьох делеґатів (двох військових і одного цивільного). Не знаю, чи настав уже час оповіщення змісту тих переговорів, длятого не подаю ні імен тих делеґатів, ні справи, яку обговорювано. А сю записку уважаю вказаним оповістити для пригадки тої інтересної особистости будучому історикови наших змагань на еміґрації.

Полковник Бавер (Бауер), творець нової (успішної) теорії про здобування кріпостей, розпочав свою штабову карієру в р. 1905 під Шліфеном. Перед великою війною був він занятий в мобілізаційнім відділі. Тоді зійшовся блище з ґен. Людендорфом. Був се дивний чоловік, котрого вдачу представляє урядове оповіщення німецького Державного Архіву з часів війни. Написано там, що Бавер, тоді ще майор і шеф секції „Тяжкої артилерії та кріпостей“ 6. армії, котра була під командою баварського кронпринца Рупрехта, приніс м н и м и й наказ від Найвисшої Команди німецьких військ, щоб та армія рушила на кріпость Нансі й облягла її. Урядове слідство виказало опісля, що Найвисша Команда такого наказу не давала і що Бавер навіть не міг „зле зрозуміти“ доручень, тільки зробив те, що зробив, просто — на власну руку. Значить — мав авантурничу вдачу, котра й не покидала його все життя. В останних місяцях війни Бавер ділав у порозумінні з Людендорфом, по части поминаючи зовсім начального вождa Ґінденбурґа. А по війні уже „во всю“ провадив політику на власну руку, особливо в часі відомого замаху стану Каппа. Невдачу того замаху пробував опісля приписати ґен. Літвіцови. Коли по тім замаху розіслано за Бавером гончі листи, він утік на Угорщину, де увійшов у контакт з орґанізацією: „Відроджених Мадярів“. Пробував опісля навязати контакт з совітами й иньшими державами — безуспішно. В осени 1928 р. виїхав до Китаю, де був дорадником Чан-Кай-Шека й найвисшим інструктором нац. армії Китаю, сповняючи рівночасно ролю промислового агента. Французька й англійська преса якийсь час остро закидала Німеччині, що то її уряд вислав Бавера до Китаю.

Підчеркнути годиться, що в Галицькім Уряді ніхто не мав тоді найменьшої вістки про авантурничу вдачу полковника Бавера, тай не тільки в Галицькім Уряді. Особа його була ще тоді оточена авреолею великого знавця військових справ, і дуже здібного чоловіка. Тим цікавіше, що вже по першій довшій розмові з Бавером всі три делеґати Галицького Уряду, згідно прийшли до переконання, що на його пляни поважно рахувати не можна.

Учасник делеґації.

—o—

З робітничого руху в Бельґії

Упадок соціялістичних, а зріст християнських профсоюзів.

Бельґійский соціялізм уважали досі одною з найсильніших та найтрівкіших соціялістичних партій земної кулі. Але і його вязання вже починають тріщати. В 1921 р. числили бельґійські соціялістичні проф. союзи 718.000 членів, а в 1924 р. було їх тільки 576.000. Остання статистика з 1927 р. виказує 530.000 членів. Упадок соціялізму стане ще найявнійший, коли пригадаємо, що рівночасно число фабричних робітників зростає. Тільки щоб здержати свій пропорціональний рівень, мусілиб соціялісти діставати щорічно по 7.000 нових членів. Тимчасом діється навпаки. Зате християнські проф. союзи Бельґії постійно зростають. З кінцем 1925 р. вони числили 133.000 членів, а з кінцем 1928 р. — 155.000. Християнський робітничий рух в Бельґії багато молодший від соціялістичного.

„Цікава думка се потрава, що робить нас голодними“.

Н. ЗОЩЕНКО*)

БУРЖУЇ

Приключка така може людину вкінці добити. Василя Тарасовича Розтопиркина, цього справжнього пролєтаря, безпартійного лихо зна від якого року — скинули оноді з трамваєвого перону!

Що більше — при цьому калатнули його в голову, аж свічки стали в сліпаках. Сарака, вважаєте, хопився обіруч трамваю й ніяк не хотів відчепитися. А міліція і 1 старший стрілець стягали його відтіля. Стягали його, вважаєте, на домагання по буржуйськи настроєних подорожних.

Що тут говорити! Не був розуміється в фраку Василь Тарасович. Не має, вважаєте часу, фрака й тверді переди вдягати на груди. В пятій, уважаєте, має „фейрант“ і гонить із пункту до дому. Певніськo він маляр і тому так заялозений, як безрога, іде до дому. Може в часі роботи краски й инше ллються йому на одяг. Може тому він вичерпується морально й трудно йому пішки вертати.

Наслідком маленької зарплатні*) не стати його може на винаєм авта до розїздів і проїздів. Авто — не на його кишеню. Трамваєм їздить — чейже це теж якась льокомоція. Пробі, чого дожили ми, чого діждалися!

Зійшов Василь Тарасович із роботи в пятій. Зійшов у пятій годині, взяв, розуміється, на плечі ведерце з останками краски й гайда в хату.

Іде собі в хату тай думає: — Цілісіньку днину — думає — лажу по рущтованнях і ріжнобарвну краску вглитую в себе — годі лізти пішки. Сяду собі — думає — як змучений пролєтар, у трамвай!

Спинюється саме, розуміється, трамвай ч. 6. Василь Тарасович просить, розуміється, одного з подорожніх, щоби придержав хвилинку ведро з останками красок, а сам, розуміється тащиться на перон.

Що тут говорити, одяг, розуміється, не був надто чистий — не сяяв чистотою. А в ведерце знову — коли в ньому є краска — не слід чейже встромлювати свої загортки. А коли котра з дам вложила там лабу — то сама чейже, до сто чортяк, винувата. Не тащи лаб у чужі предмети.

Все ніби в порядку, ми за це не сперечаємося: може дійсно Василь Тарасович не по закону, справді, зробив, що їхав із цим знадібям праці. Та не про це мова. Мова вважаєте, про одяг. Непмани*), що сиділи в трамваю, збунтувалися сильно саме ізза одягу.

— Ні торкнутися його — кажуть — годі, зараз робляться відбитки.

А Василь Тарасович ріпучо на це:

— Зівсім це — каже — значить зрозуміле — на скількй олійна краска на оливі, то сліди все приключаються. Смертельно — каже — чудно булоб, колиб краска не лишала слідів-відбиток.

Одна непманка тоді — кондуктор, уважаєте, дзвонить, розуміється в усі дзвінки та спинює віз. Спинює віз та простацьким голосом просить Василя Тарасович, щоб зійшов собі!

Василь Тарасович обурився:

— Чи трамвай для громадянства, чи громадянство для трамваю — тож такі — каже — справи розуміти чейже треба! А я — каже — в пятій, уважаєте, з праці злажу. Я маляр, вважаєте.

Тоді, розуміється, приходить гідна жалю сцена з міліцією і з цим старшим стрільцем. І халупника-пролєтаря, Василя Тарасовича Розтопиркина стягають псубрата з трамваєвого перону, аж пикою вдаряє в корбу й викидають його з трамваю.

Гляньте, з малярським знадібям продукції не можна вже їхати трамваєм! Так, так, до цього ми дожили.

*) Редактор „Літературно-Науково Вістника“, д-р Донцов (знаний з того, що в своїм „Націоналізмі“ представив Спасителя як „бунтівника“, а потому в ЛНВ. давав поради кат. Церкві, як вона має поступати), зволив у 5 ч. ЛНВ. занятися також „поправою“ літературного відділу в „Н. Зорі“. В тій ціли помістив „статейку“ підписану криптонімом О. В., в котрій закинено нам, що ми разом зі всіми „малоросійськими редакціями“ (добре, що не самі!) любимо Зощенка, а він — „лубок“!.. Ми вдячні кожному, хто нас хоче повчити, та на жаль, думаємо, що п. О. В., згл. п. д-р Донцов на літературі не розуміється, бо якби розумів ся, то не звівби був „Літературно-Наукового Вістника“ до такого низького рівня, на якім він знаходиться. А Зощенка (котрий у своїх мініятурах дає такі живі образки з життя країни, в котрій знаходиться, що п. Донцов і його улюблені „письменники“ не годні дати нічого подібного навіть у цілих річниках „ЛНВ.“) уважаємо письменником і то талановитим. — Ред.

*) Скорочення: заробітної платні.

*) Неп = нова економічна політика, непман, цей що при цій політиці доробився майна.

—o—

З „Рідної Школи"

В важкому положенню, в якому знайшлася „Р. Школа" з початком шк. року 1928-29 (довг — 105.908 зол.), прийшло укр. громадянство з матеріяльною допомогою численнішими датками й уможливило Гол. Управі прийти до деякої фінансової рівноваги та колядою й американськими жертвами сплатити 71.653.63 зол. довгів. Всеж таки остало ще до сплачення 52.358.26 зол. довгів.

Зіставлення приходів і видатків за час від 1. вересня 1928 р. до 31. березня 1929 р. представляється ось як:

Приходи: Сальдо з 31. 8. 1928 р. — 3.746.88 зол., Жертви з краю разом з колядою 132.649.50 зол., жертви із заграниці (в тому Америка 8.424.74 долярів) — 77.793.98 зол., членські вкладки і ріжні 1.443.20 зол., шкільні оплати 37.669.85 зол., довги затягнені з початком шк. року 1928-29 — 18.103.41 зол. — Разом 271.406.41.

Розходи: Школи 161.023.26 зол., адміністрація (платні службовиків, поїздка і кошти делеґатури в Америці, сусп. обезпечення, друки, оголошення, порторія, чинш, опал, орґан. поїздки і проче) 35.396.61 зол., Відсотки від позичок 5.604.65 зол., зворот довгів 71.653.63 зол. — Разом 273.678.15 зол:

З повищого зіставлення видко, що всіх приходів по кінець березня ц. р. не вистарчило на покриття всіх видатків по кінець тогож березня і для вирівнання позичила Головна Управа в Земельному Банку 2.000 зол., а на виплату зачетів на побори за місяць квітень ц. р. затягнула рівнож в Земельному Банку 9.000 зол. довгу. У квітні ц. р. не вплинуло настільки жертв, щоби можна було вирівнати ті недобори; до їхнього вирівнання треба ще біля 6.000 зол. На виплату платень за травень ц. р. нема в касі Головної Управи ніякої готівки а „перший" за плечима.

Повище зіставлення подає Гол. Управа до відома укр. громадянству в надії, що воно писанкою на „Рідну Школу" уможливить Централі задержати рівновагу в буджеті.

——o——

До характеристики письменників і письменниць

Шеф паризької накладні Бернард Ґрассет оповістив такі свої помічення: Майже всі письменниці, що приходили до нього в справі видань своїх творів, приносили свої рукописі звинені в трубку, коли письменники не тільки не звивають своїх рукописів, але звичайно навіть не згинають, тільки приносять рівні папери.

Над тими поміченнями вивязалася ціла дискусія. Учасники її поділилися на ріжні ґрупи. Одна ґрупа їх пояснювала се „підсвідомими" причинами після теорії Фройда. Друга ґрупа дискутантів твердила, що тут ділають значно простійші причини, а саме більша делікатність жінок і їх заклопотання, коли вони показують комусь працю свого ума. Третя ґрупа дискутантів твердить, що ще поведення жінок свідчить про їх більший сприт і розум; вони не сунуть відразу під ніс накладчикови своїх рукописів, щоб його не зразити і не перелякати пр. їх величиною, тільки наперед сондують ґрунт і атмосферу, а щойно потому розвивають свою працю та показують її. Четверта ґрупа дискутантів твердить, що тут рішає просто жіноча кокетерія: при розвиванню рукопису жінки мають нагоду показати свою ґрацію і зручність, зовсім подібно, як ті паризькі дами, котрі не курять готових папіросів, тільки крутять їх при мущинах, що вміють робити з великою ґрацією, яка всім дуже подобається. Так само еспанські дами волять крутити папіроси, ніж курити готові і — з тих самих причин.

Японський фільософ про католицизм

Анґлійська преса доносить: Японський фільософ Енко Уно промовляв недавно в цісарськім університеті в Токіо про таємничий вплив католицизму на людство. Говорив зі становища чисто природного, не торкаючись властивої сути католицизму, т. є. його надприродного характеру.

„Говорив я недавно з горсткою японських студентів, котрі вернули з Европи, про католицизм. Особлившу увагу звернули ми на новий імпульс католицького життя, котрий тепер відчувається у всіх краях. Його жерело бачили ми наперед в загальности й наднаціональности кат. Церкви, котра так лучить у собі нації, що національне життя на тім зовсім не терпить. Далі ствердили ми згідно, що кат. Церква завдячує свій вплив своїй Літурґії, в котрій мир лучиться з повнотою життя. До того додав я ше свій особистий погляд: Католики — на мою думку — мають свій власний життєвий ідеал, котрий не стає напоперек дороги — ні розумови, ні великим ідеям, бо все те годиться з їх вірою. На тім полягає могутня сила притягання католицизму і його місія — давати провід, цілим епохам часу. Протестанти говорять про суворість і закостенілість католицизму; такі погляди панують про нього і в Японії. Се факт, що католицизм суворий, але причина в тім, що реліґійні переконання католиків міцні і певні. А що до мнимої закостенілости, то — здайте собі справу з поступу, який зробила католицька наука на полі психольоґії, соціольоґії, наук реліґійних і инших галузей знання в останніх часах! Висновки тих дослідів не стоять вправді в безпосереднім звязку з доґмою, але в новий спосіб підпирають її, поглиблюють й арґументують. Католицизм се найбільш одностайний реліґійний систем, який спочиває на розумних основах. На тім полягає його сила, міцнійша від усякої діялєктики. Про се не вільно забувати, коли говориться про католицизм. Католицизм се світова сила, а величезний її вплив на людство вияснюють вище подані причини".

З таким подивом висказуються про католицизм поганський фільософ. Порівнати з тим те, що говорять і пишуть наші „фільософи", котрі до того уважають себе часом і католиками.

——o——

Податкові тягарі

Місячник „Дроґа" приніс статтю п. з. „Засадничі чинники господарського поступу". В ній наводить податкові тягарі в Польщі в порівнанні з 4 іншими державами.

Дохід поданий у зл.:

Держава	Сусп. дохід	Податк. тягар	Дохід на гол.	Тягар на гол.
Польща	666	90	100	100
Анґлія	3.682	778	552	864
Німеччин.	1.943	479	291	532
Франція	1.878	433	281	481
Італія	1.233	256	185	284

В тій табличці принято для порівнання дохід і обтяження в Польщі на 100. Хоч з тої таблиці виглядає, що обтяження податками в Польщі меньше, ніж в 4 інших згаданих державах, то в дійсности обтяження в Польщі більше важке. Бо хто заробляє місячно пр. 55 зл., тому очевидно тяжше дати 7·50 зл., ніж тому, що заробляє пр. 307 зл., дати хочби 9 × 7·50 зл. В тім випадку перший платник мусить зречися заспокоєння найпотрібніших вимог, коли другий платник зрікається тільки заспокоєння менше пекучих потреб. Річ ясна, що зменшення суми податків у Польщі не наступить, але може наступити злекшення через інакший розклад ріжних тягарів.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Незалежність Ватикану. „Оссерваторе Романо" поміщує півурядову ноту у відповіді на статтю поміщену в однім фашистівськім часописі, в котрій ставиться тезу, що Церква католицька — мовляв — є італійська в своїх орґанах, у своїм „дусі" й у своїх традиціях та що обовязуючу політику реліґійну Церква узалежнює від заграничної політики італійської. „Осс. Ром." протестує проти такого помішання понять політики одної держави й духової місії Церкви в світі. Вкінці стверджує, що понтифікат Пія XI., його програма й діяльність місійна виявляють вповні ідеї Церкви в тім предметі.

Св. Отець принявши на послухання учеників ґімназії оо. Єзуітів з Венеції, виголосив промову, котра в одній справі являється відповідю на останню промову Муссолінія. Св. Отець сказав, що Церква має право й обовязок виховувати молодь у своїм дусі, бо се виходить з надприродної місії Церкви на землі. В тій справі Церква не уступить і навіть в ніякі торги вдаватись не може („Оссерваторе Романо").

Баварія Св. Отцю. Св. Отець прийняв недавно баварського премєр-міністра, Гельда, котрий у звязку з ювилеєм, зложив Йому побажання іменем баварського уряду. Премєр Гельд вручив Папі, як ювілейний дар копію славного малюнку з замкової каплиці в Блютенберґу. Малюнок сей походить з XV. ст. і представляє глибоко продуману концепцію Христового Царства. Св. Отець, котрий перед кількома роками установив у цілій Церкві свято Христа-Царя, виявив велику радість із сього ювилейного дарунку.

Церква в Китаю. До Нанкіну прибув з початком сього місяця Апостольський Нунцій, монс. Константіні, що веде переговори з нанкінським урядом у справі відносин між Китаєм і Ватиканом й у справі положення Католицької Церкви в сім краю. Апост. Нунцій має зайнятися також справою недавно помордованих католицьких місіонарів.

Східний Папський Інститут. Св. Отець прийняв професорів і учнів Східнього Інституту, котрих Йому представив президент Інституту еп. Д'Ербіні. Інститут має 22 учнів і 28 слухачів. Се світські священики й монахи, що належать до 18 ріжних національностей. Серед 18 професорів 14 належить до Ісусівців.

І. Зїзд Українського Католицького Студентства, має відбутися ще в сім році біля 1. жовтня. Дня 20. ц. м. зійшлися представники старшого укр. катол. громадянства й студентства в домівці Мар. Т-ва Молоді, щоб застановитися над справою скликання зїзду. На сходинах вирішено ряд справ та вибрано Орґанізаційний Комітет скликання Конґресу, в склад котрого ввійшли від старшого громадянства: о. кан. В. Томович, о. ігум. Т. Галущинський, д-р В. Охримович, сенатор В. Децикевич, а від студентства: Ісаїв Петро, Яновичівна Ксеня, Струтинська Антонина, Козак Маріян і Гладилович Іван. Комітет має право кооптації. Завданням його буде опрацювати плян і програму зїзду та занятися його технічною підготовкою. Вирішено, що зїзд має відбутися під протекторатом князя нашої Церкви Ексц. Митрополита та всіх наших українських і католицьких епископів у Галичині. Участь у зїзді будуть могли взяти також світські і духовні особи з нашого громадянства в характері почесних членів згл. гостей.

——ф——

Приєднуйте нових передплатників!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. (Зїзд ББ. у Львові). Дводенний зїзд проурядового клюбу ББ. з галицьких воєвілств відбувся у Львові. Взяли в нім участь три воєводи, посли й сенаторе ББ. та головна політична фігура при марш. Пілсудськім, предсідатель клюбу ББ. полк. В. Славек. У своїй промові полк. Славек підчеркнув потребу нового системи порядкування політичного й суспільного життя, котра має полягати на координуванні сил і розбуджуванні державної амбіції по зразкам військовим. Переходячи до відносин у Сх. Галичині — пише „Дзєннік Льв.“ — а іменно до справи української, зазначив, що треба старатися вибрести з тої ситуації, в яку увігнала нас Австрія, ділаючи під гаслом „діли і пануй!“ Треба змагати до співпраці на терені щоденного життя й шукати шляху до порозуміння, лагодячи тон ненависти, з яким обидві сторони підходили до тих справ. Тілько „Дзєннік Львовскі“. Зїзд ухвалив 4 резолюції про зміну конституції й т. д., а третю з них присвячено справі „політики співжиття з (сим разом) руським населенням“.

ВИБОРИ У ФРАНЦІЇ. Вибори до міських рад більших міст Франції скінчені. Вислід їх такий: Приклонники Поанкаре здобули і опанували 312 міст. т. зв. картелісти 420, а комуністи й комуністичні соціялісти 30. Відносини сил між поодинокими партіями майже не змінилися, тілько соціялісти втратили трохи мандатів.

ВИБОРИ В АВСТРАЛІЇ. При виборах до парляменту в Квінсленді потерпіла соціялістична партія сильний упадок на користь аґрарної. Соціялісти мали там досі 43 мандати й абсолютну більшість, а тепер мають 26 мандатів. Аґрарна крайова партія мала 29 мандатів, а тепер має 44. Незалежні 2.

АВСТРІЯ. Відколи соц. дем. бурмистер Відня Зайц заборонив у Відні походи всяких союзів в одностроях, зорґанізованих на військовий лад, — у правій пресі не вмовкає обурення. Закидають йому те, що він видав той розпорядок у 5 днів по 1. травня, коли соціялісти вже відбули свої походи й він сам взяв у них участь. Щойно коли праві хотіли відповісти своїми походами на те, зачала преса соц. дем. кричати про перешкоди в комунікації й наступила заборона. Та праві орґанізації заявляють, що не піддадуться тій забороні.

БОЛЬШЕВІЯ. „Ост-Експресс“ доносить з Москви, що там має зачатися акція приниманя троцькістів до партії — з виїмком Троцького й Раковського. Троцькіст Преображенський, котрий був засланий на Сибір, має одержати високе становище при Сталіні.

КИТАЙ. Нові криваві міжусобиці. З Гонкон'у доносять, що здовж залізничої лінії Кантон – Кон-Люн точаться криваві бої між силами провінції Кванґ-Сі й військами Кантону. Залізничі получення зірвані. Місцева преса пише, що сили провінції Кванґ-Сі перемагають силу кантонського націоналістичного правительства, що вони заняли вже Шу-Кінґ і машерують на Кантон. В самім Кантоні криваві вуличні бої.

НОВИНКИ

Свобода віри і протирелиґійної пропаґанди має бути „офіціяльно забезпечена“ в СССР., як доносить преса з півурядових кол. Що свобода протирелиґійної пропаґанди там дійсно забезпечена, се певне. А що до забезпечення свободи віри то в се можна сумніватися тим більше, що большевики звичайно роблять навпаки, як заповідають, а саме тепер скріпили наступ на релиґію.

Хмаролом перейшов над Борщевом і над Саранчуками та Потуторами (в Бережанщині), як також над Яблоновом та Білкою (пов. Перемишляни).

Турецький уряд видав розпорядок, що хто не знає латинської азбуки, тому не вільно вступити в стан супружий.

Землетрус в Чехословаччині в околиці Хебу й Ашу був такий сильний, шо подекуди населення ночувало під голим небом.

Біда в Польщі. Польська преса оповіщує таку статистику: Около 70 прц. робітників у Польші заробляє найвище 6 зл. денно або коло 150 зол. місячно, а в Лодзі багато ткачів заробляє 70 зл. місячно. І як можуть вижити ті люде, коли 1 кґ. хліба коштує 55 ґр., 1 літр молока 50—60 ґр., а 1 кґ. мяса 3 зол. ...

Як москвофіли взялися до праці? В перемиськім повіті відбувся цілий ряд орґанізаційних зборів РСО (Русской Селянской Орґанізації, котра становить галицький відділ РНО), а саме в місцевостях: Негрибка, Дроздовичі, Циків, Поповичі, Биків, Торки, Поздяч, Болестрашичі. Подібно рушилися москвофіли в ярославськім повіті, де відродилися їх орґанізації в Святім, Халупках, Сосниці й Валяві. Москвофільський рух зачався і в Золочівщині, а саме від села Рикова. На те саме заноситься і в Сяніччині.

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7. переносить свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної камениці **при вул. Словацького ч. 14**. Числа телєфонів: 75-32, 3-82 і 52-92. 451 2—10

ОПОВІСТКИ

ГР. КАТ. ДУХОВЕНСТВО — УКРАЇНСЬКИМ ІНВАЛІДАМ.

(Виказ жертв і збірок за січень-березень 1929).

Пов. Бережани: о. В. Соломка, Бережани 4. Пов. Бібрка: о. І. Винницький, Залісці 5. Пов. Богородчани: ні одна жертва! Пов. Борщів: о. Щуровський, Іванків 23. Пов. Броди: о. Ст. Клепарчук, Черлина 9; церква і коон., Білявці 18.20. Пов. Бучач: о. Вол. Гук, Петликівці 5; парох. ур. Пшиківці 5.70. Пов. Городенка: о. І. Савицький, зб., Джурків 10.40. Пов. Городок: ні одна жертва! Пов. Добромиль: о. С. Колодій, Коросно 3. Пов. Долина: о. К. Штайдер, Лисовичі 26; о. д-р Д. Дорожинський, Мізунь 5; о. Вол. Свистун, Церківна 2; о. С. Шнайдер, Солуків 2. Пов. Дрогобич: о. В. Мацюрак, Шопелі 8; о. М. Бень, Рибник 10.55; Тустановичі: о. Ом. Мартинович 25; о. Ю. Адріянович 5. Пов. Жидачів: о. Ів. Гураль, Ілів 2. Пов. Жовква: о. В. Клос, Мости Вел. 3; о. Ол. Гоцький, Двірці, зб., 8. Пов. Заліщики: ні одна жертва! Пов. Збараж: ні одна жертва! Пов. Збориів: о. Пр. Слободян, Нестерівці 2.50. Пов. Золочів: о. І. Гураль, Фірлеївка 4. Пов. Калуш: о. Е. Клосевич, Пійло 2. Пов. Камінка Струм.: ні одна жертва! Пов. Коломия: ні одна жертва! Пов. Коничвіці: парох. ур. Самолуски, коляда 25; о. В. Жарий, Пробіжна 10. Пов. Косів: о. Гр. Гнатів, Ростоки 15. Львів-місто: о. Ол. Писецький 2; о. прал. Куницький 4. Пов. Львів: о. М. Клюк, Зарудці 5; о. В. Бернацький, Германів 5 і збірка 15. Пов. Ліско: о. В. Кончило, Луковe 5; церква Береги Дол. 2; о. Ф. Згорнякевич, Хревт 10; о. М. Михайлів, Яворець 2. Пов. Любачів: о. М. Черкавський, Дахнів, зб., 10.06. Пов. Мостиська: ні одна жертва!

(К. б.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ХТО З ВСЧ. ОО. ПАРОХІВ парцелює еклезіяльний ґрунт, а має до продажі орний добрий ґрунт, можливо в одній або двох парцелях недалеко міста, де є школа, зволить зголоситись ласкаво і подати ціну. Маючий купити є Українець, віддавний Церкві і має в родині священників. — Купивби около 10 моргів. Зголошення до 10 червня 1929 під „Парцеляція“ до „Нової Зорі“. 2—2

НОВООТВОРЕНЕ 448 3—10
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)
виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по знижених цінах.
Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
386ба 34—50

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. — 110 книжок за 166 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. бібл. 220 зол. — Замість готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 21—100

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!
ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ — ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.
КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосяні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ
загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 10—25
ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

В Адміністрації „Нової Зорі“
можна набути отсі видання:
а) Бібліотеки Укр. Христ. Орґанізації
Ч. 1. Основи соціольоґії . . . . 3·— зол
Ч. 3. Спіритизм . . . . . 2·— „
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія 0·80 „
Ч. 5. Секти й сектанти . . . . 0·60 „
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси . 1·50 „
Ч. 7 Греко-кат. Церква . . . . 0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса . . . 3·00 „
б) Інші видання:
В. Липинський: „Хам і Яфет“ . . —·90 „
Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція . 3·00 „

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрйн, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.** — поручає
ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.
414 13—20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 26 травня 1929 Ціна сего числа 30 с. Ч. 38 (241)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

ПАПА ПІЙ XI.

„Pax Christi in regno Christi".

Папа Пій XI. (Ахіль Ратті) уродився в Дезіо коло Медіоляну 31. мая 1857 р. як третий син зі шестеро дітий Франца Ратті і Тереси. Один брат і одна сестра ще жиють.

Батько був директором ткацького закладу і заможним чоловіком. Кілька разів переносився з фабрики до фабрики. Першим учителем Ахілля був священик, що у своїй хаті учив дітий. Він відкрив скоро талант до науки у молодого хлопця і вислав його 10-літного до ґімназії св. Петра. Літні вакації перебував Ахіль у свого стрия Дон Даміяна, пароха в Ассо, що дав йому добру духовну підставу життя. Там запізнався Ахіль з медіолянським архіепископом. Ґімназію скінчив з похвалами і нагородами. Ліцей кінчив у семинари Монца, другу часть в Колеґії св. Карла в Медіоляні. На приказ архіепископа переніс ся до Риму і мешкаючи в семинари льомбардськім, ходив на університет григоріянський. 1882 р. здобув три доктората: з фільософії, теольоґії і канонічного права. Висвячений правив першу Сл. Божу 20. грудня 1879.

По укінченні наук став професором теольоґії і проповідництва у великім семинари в Медіоляні. Показався скоро глибоко вченим і бистрим дослідником. В 1888 р. взяли його до бібліотеки Амврозіянської між учених.

Бібліотека Амврозіянська це одна з найбільших бібліотек світа. Там о. Ахіль Ратті міг розвивати свої таланти. Через 20 літ в бібліотеці вів праці учених та оповіщував багато своїх трудів історичних і богословських. Як директор упорядкував бібліотеку взірцево. 1905—7 перевів далекосягаючі реформи: упорядкував Пінакотеку й отворив її для публики. За великі заслуги іменовано його Префектом Амврозіяни.

Попри працю наукову був діяльний також як священик. Був капеляном Інституту Сестер Матери Божої в Ченакольо і вів тих Сестер так, що їх діяльність розтягалася на всі дороги суспільного життя. Учительки католицькі, діти Марії, робітниці, дітвора — всі діставали реліґійне виховання і то основне. Другі священники і архіепископ кардинал Феррарі доглянули його працю та покликали його до Капітули на каноніка церкви св. Амврозія. І при тім іменовано його монсіньором.

Для здоровля і розривки займався туристикою по горах. Славний зі своїх виправ на верхи і скали, вийшов перший на верх гори Монте Роза, Діфур.

1914 р. кілька днів перед вибухом війни був покликаний на наслідника о. Егрлє до Бібліотеки Ватиканської в Римі. У трудних часах провадив Монс. Ратті ту Бібліотеку зі знанням і великим тактом.

1918 р. 25. квітня іменовано його Апостольським Візитатором у Польщі. З поля науки і душпастирства кинений на поле дипльоматичне, показався і тут майстром. Подорожував вже передтим: 1891 р. був у Відни, 1893 р. в Парижі возив кардинальські капелюхи ново іменованим кардиналам Ґруші і Бурре. Був і в Лондоні в наукових цілях. Знав багато мов й історію з дипльоматичних документів по бібліотеках, незвичайно інтеліґентний і делікатно вражливий на оточення був відповідний на трудну ситуацію у ново утвореній Польщі.

Коли марш. Пілсудський обняв керму, Монс. Ратті умів постояти за права Церкви. Годив, ділив добра церковні і

ПАПА ПІЙ XI.

Уроджений 31. V. 1857, рукоположений 20. XII. 1879, Ап. Візитатором став 25. IV. 1918, Нунціем 6. VI. 1918, Архіепископом 3. VII. 1918, Кардиналом 13. VI. 1921, Папою вибраний 6. II. 1922, коронований 12. II. 1922.

допровадив до того, що католицька реліґія стала признана державною.

1919 р. 6. липня іменовано його Нунцієм Апостольським при польськім правительстві. В рік потім висвячено архіепископом 28. жовтня 1920 р., в катедрі у Варшаві.

Наїзд большевицький на Варшаву витримав зі спокоєм. Коли нарід втікав, він стояв на місци з повним довірям, що вийде всьо добре.

1921 р. 13. червня Папа Венедикт XV. іменував нунція Ратті кардиналом і переніс на архіепископа до Медіоляну, опорожненого смертю кардинала Феррарі. Папа висловив йому при тім повне признання і подив для його праці, а Медіолян прийняв його з ентузіязмом.

Лиш коротко оставав кард. Ратті в Медіоляні. Зазначився і там працями плідними і так глибоко записаними в серцях вірних, що коли став Папою, тамошний нарід відчув се більше з болем ніж з задоволенням.

1922 р. 22. січня умер Папа Венедикт XV., а конкляве зібране 2. лютого вибрало в понеділок 6. лютого о год. 11 при 14 голосованню кард. Ратті на Папу. По згоді приняв імя Пія XI. Се папа 261-й з черги, котрого клич: „Мир Христа в державі Христа".

——x——

Католицизм і місія нашої Церкви

„Qui pacem Christi et concordiam rumpit, adversus Christum facit... Hanc unitatem qui non tenet, Dei legem non tenet, non tenet Patris et filii fidem, vitam non tenet et salutem"... (Cyprianus † 258, „De unitate ecclesiae").

Присвячуючи отсе спеціяльне число оглядови життя і праці та великого діла теперішнього Найвисшого Пастиря католицької Церкви, св. Отця Папи Пія XI., — хочемо висказати кілька думок і про спеціяльну місію нашої гр.-кат. Церкви, котра становить одну вітку вселенського, універзального католицизму.

I.

Вже сам факт, що наша гр. кат. Церква належить до найбільшої орґанізації, яку колинебудь мало людство, має для нас великанське значіння. Непоколибимість катол. Церкви ґарантують слова Спасителя, котрий заявив, що і врата адові не покопають її. Що католицька Церква се та Церква, котра заховала заповіт Спасителя і апостолів Його, свідчить її єдність. Передумова єдности се перша передумова Церкви Христової. Отся думка не повстала ні тепер, ні перед століттями, вона все була в Церкві Христовій, бо Спаситель не прийшов на те, щоб викликати замішання*) між увірувавшими в Нього, тільки щоб дати їм на віки непоколибимий внутрішній мир, лад і порядок. Вату єдности підчеркують уже перші документи християнські, вискази апостолів (Рим,. 15, 5, Еф. 4, 3; 5, 13, 1. Кор. 1, 10; 14, 33., Гал. 1, 8 і т. д.) та найстарші письменники й Отці Церкви. І так св. Ірenей († 202) славить Церкву Христову ізза того, що вона має одну душу і одно серце, одну науку й одну проповідь та що евангеліє її одно і те саме на всім світі, на Сході й на Заході і як одно сонце скрізь освічує людей, а блуд і роздор пізнішого походження: вони через свою непостійність наглядно показують недостачу сильного фундаменту. Таких голосів безліч, а Св. Авґустин (*354 †430) збирає їх коротко в одно, кажучи: „Non habent Dei caritatem, qui Ecclesiae non diligunt unitatem".

II.

Поза сектами несторіян і монофізитів вспіла Христова Церква зберегти своє найбільше добро, свою єдність, аж до 11. століття, в котрім наступило частинне відірвання сходу з політичних причин. Кажемо „частинне", бо нема ніде виразної збірної постанови пр. нашого епископату, що відривається від єдности з Апостольською Столицею. Коли й були втягнені в роздор, то сталося се фактично, а не правно, що має велике значіння.

В 16-ім столітті наступив другий великий роздор, вже в нутрі західного католицизму. Як перший роздор викликали частинно політичні причини між Греками, так другого докончали політичні причини між Ґерманцями — і знов тільки частинно, бо навіть серед найбільшого ґерманського племени, німецького, все була значна його часть, котра ніколи не виповіла послуху Апостольській Столиці.

Який же вислід тих роздорів?

*) „Verwirrung", як пише M. Pribilla („Um kirchliche Einheit — Stockholm, Lausanne, Rom").

Католицька Церква заховала свою незрушиму єдність, хоч обіймає найбільшу часть християн, що замешкують буквально всі краї земної кулі. Вона має сегодня 14 патріярхатів, 229 архиепископств, 856 епископств, 228 Апостольських вікаріятів, 80 Апост. префектур і коло 320.000 священників, в чім наше духовенство становить не цілий 1 процент.

III.

Не так сталося з ортодоксальним православіям на сході: воно сильно покололося. Болгарський теольоґ Стефан Цанков нараховує у своїм новім творі*) не меньше як 20 зовсім автокефальних церков. Розуміється в сей рахунок не вчислено багато сект, які бущують серед тих церков.

Ще гірше під оглядом церковної єдности вийшли протестанти. У них зовсім самостійних церков нараховується на сотки. Ба, навіть їх релігійні спільноти тої самої назви розпадаються на самостійні „церкви“. Так приміром істнує 14 родів баптистів, 17 родів методистів і т. д. Доходить до того, що навіть малі оселі, зложені з кількох сот душ, мусять удержувати по кілька окремих домів молитви з окремими проповідниками, котрі дальше піддержують ту распрю.

Розбиття відірваних від Апост. Столиці християнських церков становить уже такий тягар для них самих, що в останних десятиліттях множиться щораз більше (коштовних а безуспішних) спроб, щоб довести до порозуміння бодай між деякими. І так пр. від яких 60 літ (точно від 1867 р.) збираються в тій ціли в Лондоні голосні т. зв. Ламбетівські Конференції (звані так від палати „Ламбет“, котра від 12 ст. належить до кентерберійського архиепископа). У відношенні до католицької Церкви ухвалила та конференція в 1920 р. таку резолюцію: „Стверджуємо, що під сю хвилю кождий крок у тім напрямі загороджений трудностями, яких ми самі не створили і яких ми самі й усунути не годні. *Колиб одначе Римська Церква* колинебудь висказала бажання, розглянути (discuss) передумовини повновного зєдинення, то ми будемо готові такі розважування прихильно приняти“.

Вже з тої одної ухвали державної церкви наймогутнійшого з протестантських народів видно доволі ясно, що ситуація її невесела. Та Апост. Столиця, хоч певно бажалаби приєднання англійського народу в цілости, не може визнати правними свячень англіканських епископів і духовенства.

IV.

На тлі тих фактів в тім яснійшім світлі стає перед нами велике значіння повороту до єдности з Апост. Столицею, який перед 300 літами проголосили наші світлі Владики на Соборі в Берестю.

Унія нашої Церкви вже проявила дуже позитивні й далекосяглі наслідки. На тих областях українських земель, де св. Унія вдержалася, істнує й живе одинока здисциплінована церква українського народу, котра й виховала найвисше розвинений тип Українця під національним оглядом. Поки сягає праця і вплив нашої гр.-кат. Церкви, поти сягає й те, що свої і чужі уважають Піємонтом усеї України: се під моральним, культурним і національним оглядом найсильніша кріпость всіх земель і всего населення України. В часі великої війни і революції наглядно показалася ріжниця між Галичиною та всіми иньшими землями України. Серед найтящих обставин найдовше видержало здисциплінноване галицьке військо. І не тільки се! Воно проявило достойну, подиву гідну мораль і вірність так для своєї національної справи, як і для своїх старшин. Буквально ні оден галицький відділ, павіть попавши під большевицьку владу, не сплямив себе ні одним убийством свого старшини, хоч як підбурювали наших жовнірів червоні агітатори! І се сталося в часі, коли пр. відділи б. російської армії, захопілені большевицькою агітацією, масово убивали старшин.

Не слід твердити, що вся б. російська армія доконала таких злочинів. І не можна вину тих злочинів підсувати якійнебудь церкві чи вірі, бо вина та в цілости спочиває на тих, що соблазнили несвідомих. Одначе навіть можности такої соблазни не було в нашій Галицькій Армії. Тут діло не в світській культурі й т. зв. усвідомленні, бо булиж у большевицькій армії страшні латишські відділи, набрані з дуже культурного населення Латвії, котрі суперничали в злочинствах з найгіршими відділами найтемніщих московських солдатів (що, розуміється, не може кидати пятна на весь латишський народ). Що ні оден галицький відділ не дався підбунтувати до злочинств, у тім велика заслуга праці нашої гр. катол. Церкви, опертої о Петрову скелю. Навіть ті одиниці споміж Галичан, котрі по розвалі нашої Армії перейшли у ряди большевиків та запершися своєї віри і Церкви стали комуністами, все таки понесли з собою бодай чесність і точність у сповнюванні обовязків.

Словом — у страшних часах розвалу галицька вітка українського народу, вихована під впливом нашої гр. католицької Церкви, вспіла встояти перед діявольськими покусами і показалася такою, що не маємо причини, соромитися за неї.

Куди лиш переходила зорґанізована сила Галичан, там ішов з нею лад, порядок і дисципліна — аж до останнього віддиху конаючих. І коли сегодня дивимося на ті літа страшної спроби, то наші очи мимохіть звертаються на Апостольську Столицю, бо то 300-літна звязь з Нею була для галицької вітки українського народу тим жерелом і ключем моральної сили, яку проявила та вітка у великім кріважім змаганні. Не для зарозумілости і звеличання себе підчеркуємо ті факти, а щоб дати свідоцтво правді та ще більше укріпити себе самих у нашім привязанні до святого жерела тої правди. А те укріплення потрібне особливо тепер, коли від сходу сунуть на нас і на Церкву нашу страшні деморалізації й розвал в найріжніщих формах. В такий час укріплення нашої св. віри і привязання та пошани до Апостольської Столиці се перша головна місія нашої гр. катол. Церкви. Вона і тільки вона може здержати розклад гниття, яке старається нам защіпити ворожа сила від сходу. Та наша гр. кат. Церква одиноко спосібна укріпленням св. віри і єдности з Апост. Столицею захувати силу нашого Піємонту до часу, коли можливе буде духове зєдинення зі всім народом нашим.

*) „Das orthodoxe Christentum des Ostens“ Berlin, 1928.

Ювилейний рік Папи Пія XI.

Від 20. грудня 1928 р., коли Святійший Отець, Папа Пій XI. відправив у церкві св. Петра у Римі Службу Божу для дітей і тим зачав свій 50-літний священичий Ювилей, до 20. грудня 1929 р. буде святкувати католицька Церква по цілім світі рядом ріжних обходів, процесій, депутацій, маніфестацій, академій, путешествій до Риму і т. п. Ювилей свого Святійшого Отця, найвищого душпастиря і священика.

Дня 20. грудня 1879 р. двайцятьдволітний Ахіль Ратті дістав св. Тайну свя-

Церква на площі св. Петра в Римі, центр католиків цілого світа.

щенства, а 21. грудня правив у церкві св. Карла на Корсо першу Службу Божу.

Ювилей пятьдесятьлітнього священства, то ювилей наймилійший серцю Святійшого Отця цілої християнської Родини. Той ювилей длятого милий і серцям всіх Його вірних Дітей.

Зі всіх усюдів світа доходять до Риму чутки, що католики приготовляються показати як найгідніще свою дитячу любов до свого Св. Отця, начального душпастиря. Приготовляють передовсім спільні молитви і святі Причастія, обходи й академії, щоб пізнати блище і ліпше полюбити свого Архіпастиря і тим полюбити більше Христа Царя і Його Церкву, котрої Він є головою, каменем угольним. Бо через злуку з Головою Церкви лучимося всі в містичне тіло Христа, Його божественну Родину, католицьку Церкву. Всюди ходить о те, щоб поглибити і поширити в практиці християнські засади життя, що ведене у борбі зі злом тут на землі, має нас завести до вічної ціли, до щасливого вічного життя.

Поступ Отця Ахіля Ратті в апостоляті священства, учительстві і на полі наукової праці в семинари, в Бібліотеках й музеях і архівах, при тім і душпастирська праця, в покорі і тихости, без відзначень, але з добрим іменем одного з найучеиіщих священиків, а притім найлюбіщих членів свого оточення, — а відтак по витягненню Його з укриття, з тої покірної тіни і мовчання, коли Він нараз засвітив своїми талантами та досвідом в дипльоматичних місіях, а по поставленню на єпископа в душпастирській діяльности і веденню душ до Бога, — оправдують те, що на Нього впало остаточно, то є найвисший уряд, що його сповняє нині.

Дня 6. лютого 1922 р. з високого балькону св. Петра в Римі оголошено неперебрідній товпі народу зібраного на площі св. Петра й очікуючого висліду виборів на Папу і цілому світові таке: „Маємо Папу Високопреосвященного Еміненцію кардинала Ахіля Ратті, що прибрав імя Пія XI.“ Радість і однодушне зворушення народу в Римі і по цілім світі в хвилі вибору, і привязання до нового па-

ни, що росте все вже через шість літ Його управи Церквою, є свідоцтвом, що з волі Божого Провидіння дістала Церква свого начального Вождя.

Не диво тому, що коли надійшов священичий Ювилей Його, цілий католицький світ старається показати Йому свою синівську любов.

Передовсім одна провідна думка буде одушевляти всіх через сей ювилейний рік, а іменно думка самого достойного Ювилята. Вона є: що Він зробив і що робить наш Святійший Отець для добра душ, для добра людства взагалі, для всіх поодиноких, родин, товариств і народів в характері свого архіпастирського уряду, як Голова Церкви; з якою батьківською старанністю і ужиттям всіх середників спасенних, з якою журою і якими трудами сповняє Він обовязки Отця Родини, що нею рядить, з якою сердечністю і радістю і терпінями є Він нашим спільним Отцем. Бо в сім ювилейнім році глядимо на Пану Пія XI. як на священика, правда начального, але душпастиря, що всьо робить, щоби всіх завести до Бога.

„Вязень Ватикану“, Папа Пій XI. в своїй робітні.

Як святкувати сей Ювилей, яким духом перейматися, який дар принести Ювилятові, то диктує саме свято.

Всім Вірним Дітям Святійшого Отця Ювилята треба перенятися Його душпастирською працею, Його напімненнями і вказівками. Йому в тій Його спасенній праці помагати, треба всім стати католицькими робітниками для поширення та поглиблення християнського життя після волі Божої і приписів Церкви. То всьо, той душпастирський дух не проявляється ніде так добре, як у праці, що зоветься „католицька акція“, котру теперішний наш Ювилят так часто і так горячо всім поручає і називає: „участю світських людей в гієрархічнім апостоляті Церкви“. Є то попросту парохія так зорганізована, де всі члени парохії: чоловіки, жінки, молодь і діти разом зі своїм духовним отцем спільно працюють, щоб їх життя було правдиво християнське. Поширення тої „католицької акції“ є найвідповіднішою формою святкування того Ювилею. То має стати осередком роботи священства, котрого добре вихованння природно так сильно лежить на серцю Св. Отця, як свідчать нові семинарі й інститути, що повстають всюди. Бо добрі священики є необходимо потрібні до показання і ведення і скріплення релігійного життя парохії, а як раз скріплення релігійного життя пароха і парохіян є найліпшим дарунком ювилейним для Ювилята Св. Отця. Парох однак сам всього не зробить. Треба всім людям йому помагати на всіх ділянках життя.

Для доброго християнського життя, для поширення побожности і святости обичаїв треба всім зорганізовано і сміло виступати проти зіпсуття всякого рода і легкодушности модерної суспільности, не менче як проти поширювання блудних наук і безбожности злими книжками і часописами, що загрожують вірі всіх народів і готують розвал. А поборювання злої преси і книжки можна доконати тільки одним способом: підпиранням і поширюванням доброї, католицької преси і книжки.

Історія записує, кілько теперішний Св. Отець вже зробив за 50 літ свого священства у тім згляді, кілько ще, дасть Бог, зробить; кілько Папа зробив для погодженння правительств і народів, для вирівнання борб клясових, для світового мира, для привернення незєдинених до Церкви, для привернення до життя після св. Євангелія далеко-далеко живучих у тьмі диких народів через католицькі Місії, із-за чого Його навіть звуть місійним Папою, словом, кілько зробив для своєї провідної засади поступованння: поширення царства Христового на землі для узискання потрібного всюди мира во Христі.

Нам треба то знати, порозуміти і до сеї самої роботи ширення Христового Царства і мира всім стати: епископам, священикам і всім вірним дітям Церкви.

Головна журa Св. Отця і праця в Церкві йде в напрямі спасення душ, головна потіха є видіти, що християнське життя цвите, як всі до нього змагають, особливо світські, жіноцтво і діти — длятого святкувати Ювилей Папи а спеціяльно сего року по християнськи жити у всіх напрямах життя, а напади, яких вороги Церкви Св. Отцю не щадять, відпирати сміло і зорганізовано в „католицькій Акції“, заявою вірного стоянння при Намісникy Христовім і любови дітей до свого Св. Отця та послуху Його зарядженням. Бо Він продовжає Христову місію.

Зверхні святочні, ювилейні обходи, того „фамілійного свята“ у дітей, що розуміють свого Св. Отця, будуть отже получені зі щирими молитвами і вироблюванням горячого церковного духа і то буде найцінніщий і найвідповідніщий дарунок, дар дітей для свого Св. Отця, зложений на олтар Всевишнього з доданим желанням ще многих щасливих літ.

† НИКИТА, Епископ.

С. ТОМАШІВСЬКИЙ

Roma sacra et Roma profana

I.

Його Святости Папі Пієви XI. судився рідкий між людьми успіх: вже на початку своєї діяльности доконати великого всесвітно-історичного діла. Таким, без сумніву, епоховим ділом є правне унормування політичних взаємин між Апостольською Столицею й італійською державою — взаємин, що від поверх 58 літ формально цілком не істнували, а фактично опиралися на необнятій жадною правною підставою звичаєвій практиці —дошкульний обом інтересованим сторонам. Відтепер, на основі умови підписаної 11-го лютого в Лятеранській палаті кардиналом Ґаспаррі і премієром Муссоліні, в імени пани Пія XI. і короля Віктора Імануїла III., та ратифікованої 13-го травня с. р. італійським парляментом, взаємини між Св. Столицею й італійською державою стають нормальні, побудовані на обовязуючій правно міжнароднім умові. Щоби зрозуміти якслід історичне значіння отсього порозуміння між Ватиканом і Квіриналом, треба сягнути в минуле до самих жерел довголітнього конфлікту між католицькою Церквою й італійським королівством.

Попереду усього треба зазначити, що сам конфлікт мав характер чисто політичний. Причиною його була т. зв. Церковна Держава і насильна анексія всеї її території в 1870 р. урядом італійського короля Віктора Імануїла II. Тодішний папа Пій IX. (як видимо, подібні імена обох суверенів, що й сьогодні) не признав сього насильства, ні односторонних ласк італійського уряду, ні приналежности Риму до італійської держави, і з того моменту на знак протесту проти сеї кривди, заподіяної Церкві і її Архипастиреви, ні він сам, ні ніхто з його наступників не виходив поза стіни Ватикану-вязниці.

Отсей консеквентний протест не все і не всюди зустрічав належне зрозуміння. Полишаючи на боці протихристіянські і протикатолицькі кола, які з нетаєною втіхою повитали упадок Церковної Держави, як заповідь неминучого упадку і самої католицької Церкви, треба признати, що й серед правдивих католиків не все і не всюди оцінювано якслід отсю непохитність Апостольської Столиці в обороні свойого історичного права.

Що Церковна Держава, після поверх одинадцяти віків свойого істнування (з того від 1631 до 1860 майже без територіяльної зміни) і після величезних, ніким неоспорених користей з сього, як для самої Церкви так і всього міжнародно-політичного і культурного життя, в обставинах XIX-го віку стала вже політичним анахронізмом, се було ясно й самому папі Пієви IX, який у дальшій традиції був персоніфікацією ідеї сеї держави. Серед політичних пристрастей, розбурханих великою французькою революцією злука найвисшого духовного правління зі становищем світського володаря виявляла вже стілько трудноцїв і суперечностей, що якась основна розвязка їх ставала церковно-політичною необхідністю. Ще в 1860 р., коли Церковна Держава стратила першу частину своїх земель у користь новопроголошеного італійського королівства, Римська Курія заявляла, що „Св. Столиця в с е г о т о в а піддатися необхідности фактів, одначе питання істнування Церковної Держави є міжнародне“ й не може бути вирішуване односторонно. Навіть десять літ опісля, а шість місяців по заборі (20. IX. 1870) Риму, висловився Пій IX.: „Домагатися політичної суверенности в наших часах уже не можна; знаю се краще ніж иньші; колиб мені віддавано мої держави, я н е п р и й м и в б и їх. Все, чого бажаю, то маленький скравок землі, деб я сам був господарем; і поки не маю такого кутика, не можу в цілому обємі виконувати моїх духовних функцій“.

Та на жаль нова італійська держава, створена і кермована переважно людьми в неволі „поступового вільнодумства“ або „святого національного еґоїзму“, не хотіла дати Христовому намісникови й такого вільного кутика. Вважаючи справу Риму „внутрішним“ питанням італійської держави, вони старалися накинути Церкві т. зв. ґарантійний закон з 13. травня 1871 — до карикатури зведений колишній (1861) проект дійсного творця Італії гр. Кавура — по якому св. Отець ставав фактично італійським підданим з правом упривілейованого ужиткування (не власности!) деяких обектів та який кождого часу міг бути односторонно тою самою італійською державою змінений. Ні Пій

IX, ні ніхто з його наслідників не признав такої неґарантованої нічим ґарантії і не приймав звязаної з нею дотації в сумі 3,225.000 франків річно.(Одинокою неконсеквенцією в сьому непризнаванню було практиковане згодом безплатне користування державною почтою і телеґрафом).

Спекуляція явних і тайних ворогів католицької Церкви, що ся остання, без політичної влади її Голови, швидко покотиться до повного упадку, показалася смішною злудою. Що-більше, після насильства над Церковною Державою почалася нова доба такого розквіту католицької ідеї, що має повне право станути побіч найсвітліщих моментів в історії Церкви, як прим. у вв. XI., XIII., XVI-ім. Правда, Апостольська Столиця не замикала очей на очевидні шкоди для себе і для Церкви, що випливали з недостачі нормальних взаємин між нею й італійською державою — незабаром одною з найповажніщих у міжнароднім світі. Не так сама „ватиканська неволя“, як неупорядковане становище Церкви у нутрі самого королівства, правленого донедавна переважно масонськими елементами, себто брак конкордату з сею державою, болів св. Отців, і тому ватиканська політика не минала жадної чесної нагоди, щоб ті дикі взаємини звести на шлях справедливого порозуміння. Переговори, що з 80-их рр. м. ст. кількома наворотами навязувалися (очевидно, через треті чинники) між Ватиканом і Квіриналом, не довели одначе ні-до-якого позитивного висліду. Окрім неприхильних Церкві течій в італійському політичному житті, завинила тут багато й міжнародня політична ривалізація.

Італія увійшла була в т. зв. тридержавний союз з Німеччиною й Австро-Угорщиною; натомість звязана з Росією Франція, що до самого майже кінця XIX. в користувалася великими впливами в Ватикані (як відомо, останки Церковної Держави 1860—1870 держалися тільки дякуючи французькій військовій підмозі), не хотіла ніяким чином допустити до порозуміння між Ватиканом і Квіриналом, до сильного в слід за сим зросту повати сього останнього в міжнароднім політиці та, що-гірше, до переходу цінного протекторату над католицькими місіями на сході від Франції до Італії. Отже зручна французька дипльоматія вміла завсіди помотати навязані нитки порозуміння. Державний секретар папи Льва XIII. кардинал Рамполя, відданий інтересам французької політики, немало причинився до затягнення старого конфлікту (зате стрінула його пімста з боку Австро-Угорщини, коли по смерти Льва XIII. цісар Франц Йосиф покористувався старинним привілеєм свойого дому і поклав „вето“ проти певного вже вибору Рамполі на папський престіл). Після нього, за Пія X., Франція вже цілком антикатолицька і без впливів у Ватикані, взяла, для відміни, у свою опіку італійський Квіринал, щоб його відтягнути від тридержавного союзу, та, як виявилося в 1914 р., мала в сім успіх. В часі війни (лондонський протокол 1915) та при мирових постановах Італія дуже пильно дбала про те, щоб Апостольська Столиця була виключена від усяких міжнародних конґресів й умов, одначе сама дуже скоро пізнала небезпеку від своїх неупорядкованих взаємин з католицькою Церквою. Політичний хаос перших повоєнних років унутрі та неминучість міжнародної ривалізації з Францією не позволили вже довше відтягати порозуміння. Початок був зроблений ще перед фашистівським переворотом, та й сей, хоч виріс із протицерковних соціялістичних початків, дуже скоро зрозумів сю політичну необхідність. Старий атеїст і соціяліст Муссоліні явно признався (1926) до католицтва, і хоч дуже по свому розумів взаємини між Церквою і державою та кількома наворотами викликав протести Церкви, то таки не перервав заходів, щоб закінчити затяжний конфлікт якимсь солідним порозумінням — угодою. Він знайшов прихильний настрій у папи Пія XI., і висліду півтретялітних тайних переговорів став трактат з 11. II. 1929.

II.

Лятеранський трактат складається з трьох частин, чи там із трьох окремих умов: політичної, фінансової і церковно-політичного конкордату.

Артикулом 2-им політичної умови Італія признає повну суверенність Апостольської Столиці на міжнародній території Citta del Vaticano — „Ватиканське місто“. (Термін „чіттá“, з латинського civitas, має ширше значіння як держава, одначе італійську державу називається тутже инакше: lo stato; очевидно не припадковий добір слів). Право до сеї суверенности Ап. Столиці виводить той артикул з природи, з традиції й необхідности для виконування її світового післанництва. Обєм Ватиканського міста-держави, вичислений подрібно, обіймає всього 44 гектари простору: окрім самого Ватикану з городами, церква св. Петра і площі перед нею (ся раніше не вважалася ватиканською), сюди належать три базиліки, лятеранська палата, та низка инших будинків розкинених по Римі, в яких містяться важні церковні установи (Канчеллярія, Датарія, Вікаріят, Пропаґанда й т. ин.), та вкінці літна резиденція в Альбанських горах — майже все річи, що й досі були в уживанню курії. Окрім сього значна кількість будинків з ріжними інститутами одержують привилей податкової волі і ґарантії, що не будуть сконфісковані (сюди належить і наша „Руська Колеґія“); одначе в склад Ватиканської території вони не входять.

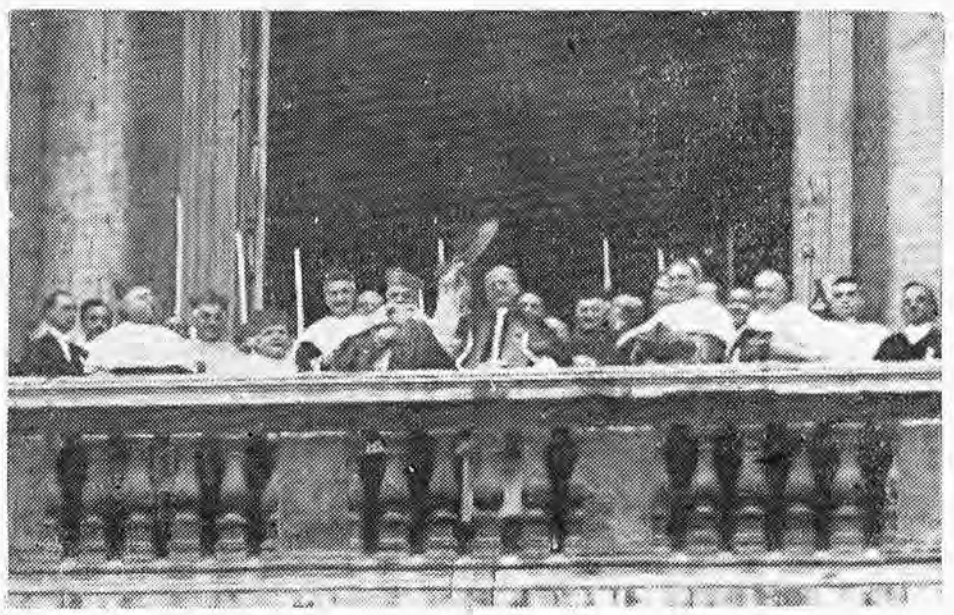

Папа Пій XI. благословить нарід на площі св. Петра 12. лютого 1929.

Одночасно Апостольська Столиця визнає італійську державу з Римом як столицею і савойську династію. Ап. Столиця заявляє одночасно, що хоче стояти оподалік від усіх світських спорів між иншим державами і від міжнародних конґресів, хиба що інтересовані сторони самі просили-б її до участи. У звязку з сим умова не передбачує жадної міжнародної ґарантії, якої вимагав був папа Пій IX. і яку всі його наступники мали за необхідну. Теперішній св. Отець, супроти рішучого опору італійського уряду, що вважав сю справу питанням чести, відступив від сеї вимоги, виходячи з сього становища, що історія не знає такої міжнародно-політичної ґарантії, яка не була-б ніким нарушена, та що найліпша ґарантія то совість і Боже Провидіння. І не без рації. Бо як з одного боку трудно уявити собі, щоби вразі зломання сього трактату Італією инші держави починали з нею війну, так годі подумати собі й такий італійський уряд, що відважився-б провокувати світову моральність відобранням Церкві й т и х о с т а н к і в суверенности, що була умовлена 11. II. в Лятерані.

Як ідеально розуміє св. Отець сю суверенність на просторі „Чітта ді Ватікано“, свідчить найкрасше те, що він не думає виконувати на нім таких сутніх атрибутів суверенної влади як судівництво, публична безпечність, комунікація (зелізниця, почта, телеґраф), тілько на основі окремих термінових умов віддає сі справи в делеґації відносним італійським урядам. Сю постанову пояснив Папа в промові (11.II.) до збору римських парохів: „Цивільна адміністрація людности, хочби й як нечисленної, була-б тілько небезпечною перепоною в управі світової Церкви“. Як бачимо, цілком той самий принцип, на якому тому 58 літ стояв Пій IX. Суверенність наслідника св. Петра має бути повна і правдива, одначе і своєрідна, відповідна до характеру і цілі його місії. Сього не зміняє той факт, що колись, серед инших обставин і при иншій національно-політичній психольоґії людей, голова католицької Церкви користувався ще й атрибутами иншої суверенности, світської. Навпаки, незмінність божественних принципів і завдань Церкви йде тут у парі з подиву достойним почуванням дійсности її організації та незрівнаним умінням приноровитися до нових обставин, остаючи завсігди тою самою, живою і вічною.

Друга частина Лятеранської угоди обіймає фінансове питання. Вже гр. Кавур у 1860 передбачував грошеве відшкодування Апостольської Столиці за касату Церковної Держави, яка будь-що-будь була головною підставою матеріяльного істнування римської курії. Таксамо й знаний нам уже однобічний ґарантійний закон італійського уряду з 1871 визначав поважну, як на ті часи, грошеву дотацію, одначе Ап. Столиця ніколи її не приймала і рік-річно вставлювана в італійський бюджет сума по пяти роках приписувалася знов державній касі. Тепер, коли головне питання щодо незалежности св. Отця вирішене згідно з вимогами Церкви, не стояло вже ніщо на перепоні, щоби приймити й індемнізацію, належну по всім засадам справедливости. Умова накладає отже на державу обовязок виплатити Ватикановi залеглу досі від 1871 дотацію з відсотками в округлій сумі 750 міліонів лір. Ся сума, як знаємо, наслідком повоєнної інфляції та загального подешевіння гроша представляє тілько малу частину ранішої вартости (номінально 1/5, в дійсности ще меншу). Приймаючи її, Апостольська Столиця заявилася одночасно проти такої постійної дотації на

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци на ліжка і на коні та всякого рода полотна

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7. Напроти Катедри.

НАЙЛІПША ЯКІСТЬ. — ВЕЛИКИЙ ВИБІР. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. 442 4—10

будуще, що мусіло-б викликати вражіння залежности її від італійського уряду. Тому-то справу розвязано тим способом, що окрім згаданої вище залеглої суми уряд має вручити Ап. Столиці 5-процентову державну позичку в висоті 1 міліярда лір. З такими скромними матеряльними засобами починає Столиця нову добу своєї історії.

Третій акт Лятеранського трактату нормує церковно-політичні справи в самім італійськім королівстві. Зроблене се в формі конкордату, як се здавен-давна практикується у взаєминах католицької Церкви з державами. На його основі, католицька релігія признається державною в Італії і дається їй вплив на виховання молоді, на подружі взаємини і на т. зв. католицьку акцію серед широкого громадянства і його єрархії супроти держави, правне становище церковних і монастирських будинків, маєтностей і т. ин. Постанови сього конкордату загалом сильно підходять під ті, що стали основою конкордату з Польщею (м. ин. епископів іменує св. Отець, одначе раніше запитується уряду щодо політичної приємливости намічених кандидатів). В порівнанню з досьогочасним станом, сей конкордат є великим поступом. Досі тілько в народних школах допускалася наука релігії; тепер буде і в середніх. Подруже право знало тілько цивільні шлюби, а самі церковні були часто предметом надуживання в руках несовістних людей (одностороннє зірвання такого подружя вважалося можливим, хоч цивільний шлюб виключав розвід!); відтепер церковне вінчання стає повноправне, — значить, що цивільне буде обовязкове тілько для не-католиків. Взагалі конкордат дає стілько поважних користей Церкві, що, як з деяких енунціяцій Апостольської Столиці виходить, він саме спонукав св. Отця обмежити всі инші домагання до мінімума (навіть зректися деяких очевидних моральних користей з „ватиканської неволі") і підписати порозуміння. „Коли річ у тому, щоб ратувати одну душу і запобігти більшим моральним шкодам, в такім разі треба мати відвагу вести переговори навіть із самим чортом" — отсе характеристичні слова Пія XI., достойні правдивого Пастиря.

III.

Лятеранський трактат, по ратифікації обома сторонами, має увійти в життя. Момент сей передбачується на конець місяця травня с. р. Посольська палата італійського парляменту приняла умову 13-го с. м. (в 58-і роковини гарантійного закону з 1871!), сенат вчинить те саме в сих днях; вкінці наступить вимін ратифікаційних грамот. Значить, як досі, все в порядку та можна-б виглядати добрих наслідків остаточної розвязки „римського питання". Можна-б, якби не недосліджені нетрі людського ума...

Повідомляючи свойого часу наших читачів про факт підписання отсього трактату, остерігали ми їх перед перецінюванням його значіння й перед ілюзіями щодо дальших взаємин між обома Римами — духовим і світським. Висловлений був при сім погляд, що фашистівський уряд певно не з обективного цінування Церкви рішився на нову умову, а з власного політичного вирахування: він буде старатися покористуватись Церквою як оруддям для своєї політики — внутрішної і зверхної. І недовго прийшлося чекати на докази отсеї тактики Муссолінія. Ще трактат не увійшов в життя, а вже моральна атмосфера між Ватиканом і Квіриналом зайшла випарами недовіря... Ще перед підписанням умови хтось почав поширювати, головно в закордонній пресі, вістки, про буцімто великі користи Ватикану. Зроблено се очевидно тому, щоб знайомість дійсного змісту умови виявила всю зручність й успішність політики Муссолінія. Одначе він таки перерахувався дещо. Серед його фашистів чимало б. соціялістів, вільнодумців і масонів, яким тяжко погодитися з думкою повної емансипації Церкви і які в сих скромних уступках в користь її відчули „національну" небезпеку, спеціяльно можливість відродження задавленої католицької демократичної партії популярів. Отсю течію треба було заспокоїти. Яким способом? Виявленням дійсних намірів керманича: уступки пороблено не для добра Церкви, а в інтересі нової фашистівської Італії... Освідомлювання загалу в сім напрямі почалося перами фашистівських теоретиків й учених, а далі й сам Дуче при нагоді ухвали парляменту в справі ратифікації угоди виявив, як він розуміє нові відносини до католицької Церкви. Отсі енунціяції були великою сензацією, що кинула зловіщу тінь на дальший розвиток церковно-політичних взаємин в Італії.

Сензаційність розуміння Лятеранського пакту з боку фашистів обіймає спосіб розуміння суверенности св. Отця на ватиканській території та погляд на характер і ціль взаємин між католицькою Церквою й італійською державою. Щодо першої справи, суверенности, то Муссоліні заперечив, неначе-б то обі суверенности, папська і королівська, були в політичнім і міжнародно-правнім поняттю рівнорядні: не — вільна й суверенна Апостольська Столиця побіч вільної й суверенної італійської держави, тілько вільна й суверенна Ап. Столиця у вільнім сувереннім королівстві. На такі тонкости в дефініції можна-б вирозуміло усміхнутися, буква трактату остає незмінена, а духа її можна розуміти й инакше; жаль тілько, що Муссолінієва інтерпретація передучасно відкриває ті задні думки, що їх мав він з самого початку і що ними він схоче руководитися, виконуючи трактат. Говорячи спеціяльно про конкордат і про передбачені в ньому права католицької Церкви, уважав Дуче відповідним згори заявити, що ніяка католицька політична партія не буде толерована в фашистівській Італії...

Се остання, очевидно, чисто політична справа і в ній Муссоліні може поступати по вподобі і можливости, одначе те, що він і його теоретики говорили про колишні й майбутні взаємини між Церквою й державою, мусить викликати рішучі застереження з католицького боку. Угода, мовляв, служити має тому, щоб нова Італія, при допомозі вселенської католицької Церкви, вийшла з тісних національно-географічних меж, стала універсальною на лад старинної римської імперії та „під знаком Хреста й Орла", дала сучасному здегенерованому світови новий лад, нове право, нову мораль (розумій: все фашистівське). Словом, щоб католицька Церква пішла в наймі до фашизму і промощувала йому шлях до верховодства над... якщо не над світом, то хоч над доброю частиною Европи. Очевидно, Церква може мати на се тілько одну відповідь: як королівська суверенність инша від папської, так і дійсно універсальність католицької Церкви основно инша від уявленої будущої універсальности фашизму, отже — non possumus.

Розвиваючи отсю думку-мрію про нове завоювання світа (через католицьку Церкву), Муссоліні заризикував деякі ніби-історичні твердження, що їх не лише теольог а й кождий історик мусить відкинути як занадто сміливе... фальшування правди. Без римської імперії і її столиці Риму, мовляв, християнська релігія ніколи не була-б стала вселенською, католицькою й не удержалась-би була до нині, а тілько давно пропала-б була як стілько инших орієнтальних сект.... Віруючий християнин (не треба тут бути навіть католиком) відкине сей погляд змісця як неприличну нахабність, а історикови ніщо лекшого як доказати не то односторонність, а й фальшивість сього твердження. Що старинна римська імперія зробила поширення християнства лекшим, се правда, та се значить тілько, що Боже Провидіння вибрало її за один із своїх многих середників. Що-ж до вселенського характеру церковної організації, то правда саме по противнім боці: тілько завдяки упадкови західно-римської імперії католицька Церква і її Архипастир могли стати наднаціональними, універсальними, моральними силами, що окрім виконання своїх божественних завдань вратували світ від загину в хаосі варварства. Отже й тепер нова римська імперія по рецепті Муссолінія католицькій Церкві не дуже потрібна.

——o——

Католики й уряд

„Глос Народу" приніс передовицю, підписану буквами В. З., в котрій обговорює дві важні справи: Зміну подружого закона, яка незабаром має бути доконана в Польщі і творення урядовими чинниками „Генеральної Федерації Праці", орґанізації опертої на революційнім синдикалізмі, котрому теорію дав Сорель.

Урядова преса розбита на два табори. Нпр. урядова „Епока" пише про подружний закон так:

„Лучше не рахуватися з теольогією і стояти від неї як найдальше, щоб не заразитися її казуїстикою та спекуляцією. Вже Генрик Ржевуский, письменник ультра-католицький (?), говорив, що адвокат консисторії докаже матери 40 дітей, що вона безплідна. Досить у нас хаосу в области подружого законодавства! Просимо завести лад і порядок, продиктований журбою за добро горожан і держави".

——o——

Дальше відбирають церкви

Преса доносить: В Ленінґраді замикають большевики церкву св. Іоана Предтечі на Виборґській стороні й Апраксинську церкву Вознесення Христового передають комуністичній орґанізації для урядження в ній кухні й „червоного клюбу". В Ростові на Дону комуністична преса розпочала кампанію, щоб тамошну нову катедру відобрати й урядити в ній „радіо-клюб".

Поручене всіми Епископськими Ординаріятами Товариство

„КАРПАТІЯ"

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і українське Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ" Львів, вул. Руська 18, І. п.
441 4—10

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

В. ЗАЇКИН.

Християнський Схід і Апостольська Столиця

Короткий огляд їх взаємовідносин.

Історія Церкви на християнському Сході, особливо на протязі першого тисячоліття по Р. Хр., відзначається як відомо надзвичайною бурливістю. В передхристіянській добі Схід був колискою визначних фільософічних системів і релігій, творцем великих старинних культур. Ці старинні величні культури та релігійні й фільософічні системи Сходу не відступили відразу перед християнством; але — змішуючись із християнством, всякаючи в життя Східної Церкви, у погляди східних християн, нібисинтезуючи християнство зі старинними східними світоглядами — розпочали в суті річи жорстоку боротьбу з чистим, правдивим духом християнства й зі справжньою християнською наукою. Ся боротьба розпочинається вже в часах апостольських (Симон Волхв, Керинт ітд.) і не вгаває протягом цілих століть. Наслідки сієї боротьби залишаються на довші часи, сливе до наших днів і нині навіть відновлюються з новою силою. Нераз здається, що церковні спори, пристрасти, єреси, суєвірства, егоїзм, тиранія світських владик мусіли цілковито знесилити Християнську Церкву на Сході. Злобний дух поганства, прибраний у зовнішно-християнські форма, часто справляв на християнськім сході перемогу над правовірним християнством.

Навіть найбільші й найславніші центри Християнської Церкви й богословії на Сході — сирійська Антіохія та египетська Александрія не все були твердинями правдивої християнської віри. І навпаки — саме з сих сх.-християнських центрів часто ширилися ріжноманітні єреси. Сирія й особливо Антіохія мала виразний ухил в бік раціоналізму й дала початок ріжним раціоналістичним єресям. Навіть Александрія, прославлена діяльністю світочів правовірного християнства св. Атаназія й Кирила, часто виявляла ухил від правдивої християнської віри і була осередком монофізитської єреси. На патріярших катедрах Антіохії й Александрії досить часто бували еретики. Та найсумніщий образ представляє доля третої визначної патріяршої катедри на Сході — Царгородської. Заснована щойно на поч. IV. ст., ся катедра не мала ані канонічних ані церковно-історичних традицій, як катедри Антіохійська й Александрійська, основані св. Апостолами чи принаймні їх учнями. Свою вагу придбала вона виключно тому, що Царгород став столицею імперії. Мимо того царгородські патріярхи намагалися взяти в свої руки владу над всією Церквою на Сході, кермувати всім церковним і релігійним життям Сходу, а з кінця VI. в. навіть почали величати себе „вселенськими" патріярхами. На самім початку царгородська катедра здобула, але на дуже короткий час, пошану й авторитет, завдяки еп. Александрови, (317—340 р.), славному обличителеви Арія. Та вже в 340 р., з Александрового наступника Павла І. починається майже сороклітний смутний період аріянського панування в Царгороді й зокрема на тамошній катедрі. В 380—381 р. на короткий момент Царгород і його катедра осяяні світлом одного з найбільших Світильників Сходу св. Григорія Богослова. Та людська зависть і злоба усунули великого святителя з царгородської катедри. На межі III—IV в. знов на короткий час на константиноп. катедру входить один з найславніших світочів Церкви св. Іоан Златоустий. Але дуже скоро византійський цісарський двір зганяє з катедри св. Івана, і він умирає в засланню після тяжких страждань. — І після того вже, — як каже визначний англіканський історик Церкви Дж. Робертсон (загалом прихильний до Східної Церкви і дуже шанований православними), — „**Константинопільська катедра уже ніколи не сцілилася від рани, нанесеної вигнанням Златоуста. Її патріярхи, починаючи з того часу, за нечисленними винятками, були мало чим вищі від послушних урядників цісарського двору**". За двома-трьома винятками, вони не ставили опору цісареви й цісарському дворови навіть тоді, коли від них жадали признання єреси і засуду оборонців правовірного християнства. Нераз траплялося і так, що константиноп. патріярхи — за панування цісарів-єретиків — були їх слухняними знаряддями; а коли вступав на престіл правовірний цісар, оголошували себе правовірними і запевняли, що корилися цісарям-єретикам або зі страху, або щоб замість них не був призначений справжній єретик (Пірр, Юрій І, Іоан VI, Апастасій та ин.). Нераз довгі роки перебувала Константиноп. катедра і в руках твердих, переконаних єретиків і навіть єресіярхів (Македонія, Несторія, монотеліта Сергія).

Сумну картину являли часто і собори на християнськім Сході. Не кажучи вже про т. зв. „розбійничі збори" (в році Єфеського 449 р.), навіть на тих соборах, де перемогу одержувало правовірне християнство, злі пристрасти, ненависть, злоба, пімста, зависть, особисті рахунки доводили епископів — членів Соборів до того, що вони забували про своє високе становище. Иноді навіть царські уповноважені мусіли нагадувати підчас соборних засідань, щоб вони поводилися так, як належить високим достойникам Церкви...

Серед того розбурханого моря, серед невгаваючих церковних спорів, схизм, єресей, тиранії світської влади, боротьби, потрясаючої самими основами Східної Церкви, — для правовірних християн на Сході кермуючою зорею був увесь час Первосвященничий Престіл св. Петра. Протягом всіх тих століть, коли Східна Церква роздиралася єресями, коли на найзначніших епископських катедрах Сходу бували єретики, Апостольська Столиця в Римі все була непохитною твердинею правовірного християнства. „За виїмком тимчасової помилки (точніше — слабости волі) Ліберія, Рим постійно був по стороні правовірного християнства. І з огляду на те, що він таким чином становив почесну протилежність до ріжноголосиці східних епископів, ця його постійність придбала йому довіря й могутність. А перемога правого діла, за яке він постійно стояв, сприяла звеличенню його катедри", — так каже цитований уже **англіканин** Робертсон. Подібну оцінку ролі Апост. Столиці в історії Церкви в часах вселенських соборів дають і инші англіканські та православні історики Церкви.

Найбільші світочі Східної Церкви— як св. Атанасій Вел., св. Іоан Златоустий, св. Кирил Александрійський, св. Максим Сповідник, св. Теодор Студит, — звертаються до Апост. Престолу, до „епископа Римського, яко Наслідника обітування Спасителя Апостолови Петрови"*), шукаючи у нього поради, вказівок, рішення найтрудніших справ віри й церковного життя, оборони правовірного християнства, оборони престіжу Церкви й духовенства, захисту і помочи від нападів і клевети ворогів і т. д.

Починаючи від спорів про святкування св. Пасхи та єреси Павла з Самосати і до часів іконоборства, Апостольська Столиця ввесь час у ріжних церковних спорах Сходу відограє найвидатнішу ролю — при спростуванню єресей, определенню правдивої науки і догм віри, обороні правовірного християнства й авторитету Церкви. Вселенські Собори, котрі відбувалися в IV—VIII вв. на Сході, як відомо, найчастіше проголошували постанови, ухвалені вже **передтим** Апост. Столицею. Особливо яскраво виступає кермуюча роля Свят. Престолу підчас Халкідонського Собору, коли — виключно завдяки енергії та настойчивости легатів Апост. Столиці — не допущений був Собор до жадних уступок монофізита і проголошена була правовірно-християнська догма про дві природи (два єстества) в Ісусі Христі (викладена передтим Папою Львом Вел. в „Epistola dogmatica ad Flavianum").

Велику і невлічиму рану заподіяв Християнському Сходови т. зв. розділ Церков в XI. в. Зірвавши звязок з Апост. Столицею, християнський Схід не створив у себе Найвищого, Наднаціонального і Наддержавного, незаперечуваного Церковного Авторитету. І в наслідок того виникли на християн. Сході сумні явища в церк. життю, як напр. поневолення Церкви світською владою (т. зв. цезаропапізм), иноді навіть не-християнською владою (в Туреччині) або світським громадянством („громадянський папізм", котрий спричинював навіть гірші шкоди, ніж цезаропапізм, — напр. у нас на Україні в XVI—XVII. вв.), використовування Церкви для світських, політичних цілей і т. д. Найбільша зі східно-християнських Церков, Російська Православна Церква, мимо її визначних заслуг, напр. на полі християн. місії, мимо того, що в ній являлося чимало визначних подвижників і світочів віри, до котрих з пошаною ставиться і католицький Захід, — страждала тяжко від підпорядкування світській владі. Та найгірше прийшло на християн. Сході н и н і, коли в Росії впала царська влада, котра — за відсутністю найвищого церковного Авторитету на нездиненім Сході — стримувала, колись Православну Церкву навіть і по-за межами своєї держави від церковних спорів, росколів, ухилів у явну єресь та в протестантизм, від усякої анархії, що завжди і конечно повстає, коли нема Вищого, Незаперечного, Кермуючого Авторитету і котра розростається н и н і на християнському Сході все більше...

Відомо, що в часи найбільших криз на християнськім Сході робилися спроби відновлення одности християн. Сходу з Апост. Столицею. — В часі тяжкого упадку церковного життя на Україні в 2-ій полов. XVI. в. наші владики, як знаємо, навязали ту одність актом Берестейської Унії. Але не ввесь український нарід приняв Унію. Більша частина його лишилася нездинена. Та серед нездинених в XVII. в. знову хутко виникли внутрішні спори, почав ще більше розвиватися „громадянський папізм" зо всіма його дуже сумними наслідками, і т. д. — Тоді, як відомо, Київський правосл. митрополит П. Могила розвинув широкий проект утворення Українського Православно-Католицького Патріярхату під найвищою опікою Найсв. Римського Престолу. Проект сей не здійснився, та він незвичайно інтересний і важний, бо автором його був найвидатніший український православний владика, котрий

*) Вираз св. Петра Студита, великого і славнозвісного організатора східно-християнського монашества.

так багато зробив для збереження православних Українців від церковної анархії, поневолення Церкви світським громадянством, ухилення в протестантизм і т. д.

І нині, коли Правосл. Церкві — зокрема на Україні — грозять знов небезпеки церковної анархії, ухилу в ереси, протестантизм і „модернізм", повне поневолення ріжними світськими чинниками, — особливо гостро відчувається відсутність Вищого Церковного Авторитету, потребу котрого так добре розуміли свв. Атанасій Вел., Кирил, Максим Сповідн., Теодор Студит і инші визначні світочі Христ. Сходу, і вже в пізніші часи митр. Петро Могила.

——o——

Україна й Апостольська Столиця

в українській історіографії останнього десятиліття.

Низче подаємо спис найважнійших українських історичних праць і статтей приблизно за останніх десять літ про звязки України з Апост. Столицею. Як бачимо, не богато тих праць. Бо останнє десятиліття не було пригоже для подібних праць, а то ізза воєнного неспокою та повоєнних катастрофічних наслідків. Всеж таки українських праць з історії гр. кат. Церкви взагалі появилося навіть в тім часі більше. Одначе вони не відносяться безпосередно до питання наших звязків з Апостольською Столицею.

В поданім тут списі праць звертають увагу передовсім два моменти: 1) Перший момент се те, що наша найновійша історіографія пересунула наші відомости про звязки України з Апост. Столицею значно більше в старину, ніж досі було принято, що такі звязки істнували. А саме показується, що звязки України з Апост. Столицею не датуються від XIII. ст., від короля Данила, тільки сягають в далеко давнійші часи, а саме ще в епоху перед офіціяльним приняттям христіянства Русю. — 2) Другий момент, котрий звертає увагу, се те, що науковим дослідам над проясненням давного періоду наших взаємовідносин з Апост. Столицею найбільше труду присвятили світські історики, а саме: наддніпрянець проф. В. Заїкін і галичане: проф. С. Томашівський і д-р М. Чубатий.

В цілі зіставлення отсего спису праць переглянено: 1) Записки НТШ. за рр. 1917—1929; 2) Записки ЧСВВ., тт. I—III; 3) Записки Української Академії Наук у Київі (в них нема до сеї теми нічого); 4) Богословію, т. I—VII; 5) Жерела до історії України НТШ.; 6) „Ниву" за рр. 1918—1929; 7) „Нову Зорю"; 8) Окремі публікації.

I. Розвідки і статті.

1. Початки Христіянства в Київській Руси-Україні. Написав В. З. (Звязки Руси-України з Римом перед офіціяльним приняттям христіянства за Володимира Вел. 988 р.). („Нова Зоря", 1928, чч. 59 і 61).

2. Князь Ярополк I-ий. В 950-ті роковини мученицької смерти катол. володаря України 11. VI. 978—11. VI. 1928. Нап. В. З. (Звязки кн. Ярополка I-го з Апостольським Престолом). „Нова Зоря", 1928, ч. 43).

3. Христіянство на Україні за часів князя Ярополка I. (969—979). Нап. В. Заїкин. (Записки ЧСВВ., 1928, Т. III, кн. 1/2, ст. 1—39).

4. Преп. Стефан, еп. Володимирський і Галицький та його відношення до зєдинення Руської Правосл. Церкви з Римсько-Катол. в останній чверті XI. в. Под. Вяч. Заїкин. (Записки ЧСВВ., 1928, Т. III. В. 1/2, ст. 190—203).

5. Предтеча Ісидора. Петро Акерович, незнаний митрополит руський (1241—1245). Нап. Ст. Томашівський. (Записки Чина Св. Василия Великого. Жовква, 1927. Т. II. В. 3—4, ст. 221—313; окремо: Ж. 1926).

6. Перший уніятський митрополит України-Руси. Нап. Ст. Томашівський. („Нова Зоря", Львів, 1928, чч. 1—4, 8, 10, 12, 14, 18, 20, 22, 26, 29, 33).

7. Петро перший уніятський митрополит України-Руси. Нап. Ст. Томашівський. Львів, 1928. Ст. 64.

8 Ruski epizod Soboru Lugduńskiego 1245. Szkic historyczny. Нап. St. Tomaszewski. We Lwowie, 1927. ст. 32.

9. Поміж двома світами. Як працювала середньовічна дипльоматія (опис подорожі папського посла Пляно Карпіні до Золотої Орди в 1245 р. і його побут на Україні). Нап. С. Томашівський. (Політика, Львів, 1926, чч. 5/6, ст. 61—73).

10. Папський посол на Україні в рр. 1245—1247. (З записок І. Пляно Карпіні). К. („Нова Зоря", 1928, ч. 15).

11. Західна Україна і Рим у XIII в. у своїх змаганнях до церковної унії. Нап. Ник. Чубатий. (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, тт. CXXIII—CXXIV, ст. 1—108; окремо: Л. 1917).

12. Уніонні і автокефальні змагання на українських землях від Данила до Ізидора. Нап. о. д-р А. Ішак. (Богословія. Львів, 1923. Т. I, кн. 1, ст. 17—41; 1924. Т. II, кн. 4, ст. 297—309; 1927. Т. V, кн. 1—3, ст. 30—38 і 151—160).

13. З історії католицької ідеї в Східній Україні в середині XIX в. Под. В. Заїкин. (Записки ЧСВВ. 1928. Т. III. В. 1/2, ст. 224—243).

II. Ватиканські жерела.

14. Ватиканські архіви і бібліотеки. („Нова Зоря", 1928, ч. 20).

15. Ватиканські матеріяли до історії України: Донесення римських нунціїв про Україну 1648—1657. Т. I, В. 1. Тексти. Зібрав і видав Ст. Томашівський. (Жерела до історії України. Вид. Археографічна Комісія Наук. Т-ва ім. Шевченка. Т. XVI, 1. Л. 1919 і 1924. Ст. 235).

16. Катальог Прокураторського Архіву в Римі. Под. К. Королевськ.и.й. (Записки Чина Св. Василяї Вел. Жовква, 1926/28. Т. II, В. 1—2, ст. 139—148; В. 3—4, ст. 362—375; Т. III, В. 1/2, ст. 126—155).

17. Pontificium Institutum Orientale. Под. о. д-р И. Сліпий (Нива, Львів, 1921, чч. 8—10).

III. Папські Інститути.

18. Українська Колегія в Римі. Под. Ю. Малий. (Альманах українських богословів. Львів, 1923, ст. 144—145).

IV. Папа.

19. Вибір Папи. Нап. о. д-р Д. Дорожинськ.и.й. („Нива", 1922, чч. 3—7).

20. Папа Пій XI. про піднесення богословських студій. Под. о. д-р Ів. Бучко. (Богословія. Львів, 1923, кн. 1, ст. 82—85).

V. Полеміка.

21. В імя правди! Св. Конґреґації для Східньої Церкви і Преосв. Владиці Йосафатові Коциловському до відома. Нап. Роман Гамчикевич. В Перемишлі, 1927, ст. 24.

22. Гр.-католицька Церква і українська ліберальна інтеліґенція. Нап. д-р О. Назарук. Львів, 1929. Ст. 148. (Брошура обговорює виступ перемиського кружка інтеліґентів проти Риму як також сучасні виступи поодиноких укр. ґруп на еміґрації та виказує їх безпідставність).

23. Український Епископат в Америці і боротьба проти нього. Нап. д-р О. Назарук. Филаделфія, 1926.

24. P. Th. Halušćynsky: Réflexions sur l'uniatisme. „Stoudion" Roma, 1929 T. V. ст. 99 і д.

І. К-й.

БІБЛІОҐРАФІЯ

Ст. Томашівський. ДЕСЯТЬ ЛІТ УКРАЇНСЬКОГО ПИТАННЯ В ПОЛЬЩІ. Переклад стеноґрами відчиту уладженого „Інститутом дослідів національних справ" у Варшаві 12. IV. 1929. У Львові 1929. Накладом автора. Ст. 48. 8°. Ціна 1·50 зл.

Отсе автентичний стеноґрафічний текст відчиту проф. д-ра Ст. Томашівського, який він виголосив дн. 12. квітня б. р. у Варшаві, а який наробив опісля стільки розголосу. Відчит сей се критика польсько-українських взаємин за останнє 10-ліття, при чім у переважній части се критика польської політики у відношенню до Українців, а тільки у меншій части критика політики української у відношенню до Поляків. Критика місцями різка, але зовсім поважна своїм підходом до справи і формою. Прелєґент — визначний український учений, автор знаменитої „Української Історії" (Львів, 1919), яка своєю глибоко подуманою наскрізь національно-державною концепцією робить перелім в українській історіоґрафії. Такеж глибоке розуміння українського питання видно і в опублікованім відчиті. Тому відчит той се цінний вклад в українську політичну літературу, таку убогу не тільки що до скількости, але і що до якости. Відчит сей дав привід до незвичайно грубих нападів на автора деяких орґанів української преси. На напади ті автор відповідає окремо в двох уступах брошури: Pro domo і Pro patria, долучаючи при кінці брошури ще Додатки: Листи осіб, на яких були у нападах поклики. І з самого відчиту і з реплік автора на напади і вкінці з Додатків Читач бачить наглядно, як безпідставні і несовісні були напади за сей відчит на автора.

К.

ЗРІЛИЙ ВІК І ТВОРЧА ПРАЦЯ.

Хоч Віктор Гюго оповістив свої перші вірші в 14 р. життя, Паскаль в 17-ім розправу ґеометричну, а Россі в 12-ім свою першу оперу, то таки се виїмки, а найлучші твори людського духа звязані з дозрілим віком авторів. І так Сервантес розпочав писати „Дон Кіхота" в 57-ім році життя і скінчив у 67-ім. Дефое мав літ 58, коли писав „Робінзона", а Свифт 59, коли писав „Гулівера". Фльобер написав „Салямбо" коло 45 р. життя, Доде „Фромонта" в 40-ім і т. д.

*

„Ні одно підприємство не є таке тяжке, таке сумнівне що до успіху й таке небезпечне, як запровадження нового, лучшого порядку в державі".

*

„Зраціоналізована інтеліґенція відкинувши всі релігійно-духові цінности, признала одиноко реальними й розумними закони економіки. Сей блуд довів її до другого блуда: ідеалізації простого народу, що мало на той народ страшний вплив, а то ізза його споконвічної нерозвитости, котра була і є підставою його матеріялістичного світогляду, який тільки в часи тяжких бід дається проломити душевним підйомом. Фактом признання матеріялізму скотилася інтеліґенція в ряди простого народа й перестала бути його мозком, а навпаки — почула себе новиком серед того народа, бо він уже віддавна мав той світогляд, який вона приносила йому буцімто як новину й поступ. Таким чином інтеліґенція з матеріялістичним світоглядом впала низше народа і стала скотоподібною".

*

„Блудом є думати, що досить дати народови образування, щоб він став культурним. Без релігійної моралі культура неможлива".

Свята Столиця а Росія

Вийшла в польськім перекладі праця французького Єзуїта о. Андрія Буду: „Свята Столиця а Росія", том I., ст. 608, в перекладі Софії Сковронської. В сім томі представлені дипльоматичні взаємини між Ватиканом і Росією в рр. 1814—1847. В другім томі доходить автор до р. 1883. Праця та приносить також дані про знищення унії на території, занятій Росією.

Інтервю з католицьким політиком

Визначний політик німецького „центра" папський пралат о. Д-р Людвик Каас, званий „Зайплем Німеччини" висказався в інтервю як слідує:

Ще тому два роки не уважав я большевизму небезпекою для Европи. Тепер одначе бачу, що годі його буде здержати, коли масам не дасться хліба і можливости культурнішого життя. Там, де є нужда, мусить бути й радикалізм. Його можна усунути тільки заспокоєнням потреб тіла і духа людей. Німеччина тільки позірно скріпилася економічно. З хвилею колиб устав доплив американського кредиту, зачалоб у Німеччині кипіти і вона пересталаб бути забороломи проти большевизму. З тої точки погляду дивлюся на невирішений досі проблєм репарацій як на велику небезпеку.

Квартал протирелігійної пропаґанди

Преса доносить: В большевії призначено повні три місяці на скріплення протирелігійної пропаґанди. В тім часі розкинуть большевики багато міліонів протирелігійних летючок, відозв, ґазет, брошур і рисунків, у котрих хулять Богу і плюгавлять Церкву та всяку релігію.

Американці шукають ковчега Ноя

В Шікаґу має бути в р. 1933 світова вистава. Отже Американці постановили показати на ній щось таке, щоби „здивувати Европу". Були ріжні пляни в тій ціли. Оден предкладав будову великанської вежі, другий викопання студні на пару кільометрів. Але що тим Европи не можна здивувати, отже Американці рішили — знайти ковчег Ноя і привезти його з гори Арарат до Шікаґа! Сим Европу дійсно моглиби здивувати. Питання тільки в тім, чи той ковчег ще там знаходиться. Отже амер. преса пише, що він там ще може бути і то неушкоджений, бо воздух на тих висотах дуже чистий і дерево там не бутвіє. Коли в Мезопотамії знайшли віз, шо має 5.000 літ, то чому не можнаби знайти ковчегу Ноя? Літ тому 30 преса навіть доносила вже, що на Араратї усунулися сніги й показалася якась дивна будівля. Рос. купець М. Сідоров навіть їздив туди, але тимчасом погода змінилася і сніги знов усе покрили. Тепер Американці пробують добитися туди і перешукати непрохідні челюсти Арарату — щоби „здивувати Европу..."

Дальше парцелюють Україну

З Харкова доносять, що Центр. Комісія нац. меньшостей при всеукраїнськім ВЦИК-у постановила виділити на Україні три нові районні „республики" для москвичів, а саме в округах ізюмськім, купянськім і старобільськім. Московським сельським совєтам (кольоністам) на Україні признано право переписки виключно в московській мові.

Жиди й національні меньшости в Польщі

На краєвій конференції сіоністів, котра на днях відбулася в Стриї, заявив визначний їх представник Д-р Райх: Жиди не все повинні солідаризуватися зі всіми нац. меньшостями. Нпр. у Польщі деякі нац. меньшости виразно заявили в соймі, що змагають до відірвання від Польщі. Супроти того наші дороги не можуть бути спільні. В соймі збанкротувала ідея блоку національностей, а тепер ніхто не має відваги навіть боронити її

За поворот жінок до домів

Як відомо, 19-те століття масово втягнуло жінок на всі области праці: до фабрик, торговлі, бюр і т. д. для заробку. Наслідком того було передовсім занедбання дітей. Тепер преса в цілім світі зачинає звертати увагу на те, до чого се доводить. Щораз частійші видо своїх домів. падки, що жінки рано віддають своїх дітей до захоронок і забирають аж вечером, а багато матерей віддає своїх дітей у чужі руки на цілий тиждень. Наслідки того дуже недобрі для дітей і всего родинного життя. Множаться отже заклики, щоб жінки знов вертали

Нова статистика релігій

Німецька преса доносить: Після найновіших обчислень живе на земній кулі 1816 міліонів людей. З того є 684 міл. християн, 1132 інших. Між християнами найбільше католиків, бо 330 міл., дальше йдуть протестанти 210 міл., вкінці орієнтальні християне 144 міл. З нехристіян найбільше визнавців Конфуція (Китайців) 300 міл., дальше слідують Магометане 295 міл., Гіндуси (брамане) 217 міл., буддисти 200 міл., погане 140 міл. і Жиди 15 міл.

„Обрахуй наперед себе самого, який відсоток свого доходу і яку частинку своєї енергії посвятив ти за свого життя на уфундування й розвиток своєї католицької преси, — і доперва тоді приписуй собі право говорити про її якість, вплив і силу в порівнанні з впливом і силою органів атеїстичних, агностичних і ліберальних".

ПРОТЕЗИ, штучні ноги, руки, апарати, горсети, вкладки на плоскі стопи
449 виконує по низьких цінах 2—6
ОРТОПЕДИЧНА РОБІТНЯ
Франца СЕЮДА
Львів, Фридріхів 6. партер.

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.
переносить свої бюра з днем 16 травня ц. р. до власної каменици
при вул. Словацького ч. 14. 451 3—10
Числа телєфонів: 75-32, 3-82 і 52-92. **ДИРЕКЦІЯ.**

Дітей на село!

Як що року так і цего, Товариство вакаційних осель ладиться вислати найбіднійші й наймарнійші львівські діти на вакації на село, щоб відпочали по цілорічній шкільній праці, набрали сил на свіжому воздусі, на сонці, серед зелені і відживилися на кращому харчі, ніж може їм дати родинний убогий дім. Дві ґрупи дітей, хлопці й дівчата, по 60 у кождій, зможуть виїхати на чотирипять тижнів до Милования, під опікою учительок і учителів, які подбають вже про те, щоби вакації лишили у дітвори як найкращі спомини і справді принесли хосен їх здоровлю.

Але вислати 120 дітей на два місяці на оселю, вимагає коштів і то великих коштів. Виділ товариства на протязі року стягав гроші від кого і де міг, але членська вкладка така дрібна (2 зл. у рік) і членів так мало, що з цего жерела не багато далося начерти. А головне жерело приходів товариства цего року загатилося ізза відмов ґродського Староства на Оселеву публичну збірку. Мотив відмови: „nadmierne obciążenie społeczeństwa wszelkiego rodzaju ulicznemi zbiórkami". Це наразило товариство на втрату шо найменше 1.000 зл., сума — якою в значній мірі покривано рік річно кошти висилки дітвори на село. Значить: 1.000 зл. збірками до каси товариства не вплинули — але невжеж не можуть вони таки вплинути иншими дорогами?

Пригадусте собі, шановні читачі, як зареаґувала частина польського громадянства, коли сойм відмовив військових кредитів маршалкови Пілсудському. Дрібничка! Кілька міліонів! І тих кілька міліонів порішили його прихильники зложити йому від себе в дарунку. І складають... А невжеж для нас здоровля 120 дітей, українських дітей, стільки не варт, щоб і ми зложили ту розмірно дрібну квоту? Невжеж не спроможемося зібрати для „Вакаційних осель" тих мізерних 1.000 зл. без вистоювання під церквами, потрясання пушкою і припинання відзнак? Невжеж не може кожен і кожна з нас вибрати собі як найскорше один день і замісць до пушки передати чи переслати свою жертву до касієрки тов-а п. Й. Паньківської (Чарнецького 26).

Не думайте одначе, що ви будете перші у доброму ділі. Ні! Вас випередила громадка малих дівчаток школи УПТ. ім. Шевченка, які в суботу (18-го мая) дали в салі Лисенка представлення на цілі товариства і зібрали щось на початок та сподіються, що весь наш Львів і провінція підуть за їх прикладом,

А зраджу ще одну діточу тайну. Одна кляса одної рідної школи складає вже цілий рік на щадничу книжочку свої сотики, щоби вислати одну або й дві вбогі товаришки своїм коштом на вакаційну оселю. Діти дітям!

А старші? Невжеж треба їх вчити елєментарних правил народньої економії? Коли святкуємо в цім році „День матери", апотеозуємо її післанництво, то в першу чергу допоможім їй, тій бідній запрацьованій матері пролєтарияту удержати дитину при здоровлю — дитину, яка є скарбом не тільки своєї матери, але й цілого народу. Цей скарб треба нам берегти й шанувати.

Громадянка.

—0—

Св. Отець Пій XI. перший раз опустить мури Ватикану дня 30. с. м., в день Божого Тіла. Святійший Отець пішки вийде з процесією з церкви св. Петра, несучи монстранцію й благословлячи народ. В процесії тій возьмуть участь всі присутні в Римі кардинали, дипльомати чужих держав і велика скількість духовенства та маси народу.

„Група, яка в сих часах не має щоденного часопису не може й думати про серіозний вплив на публичну опінію".

ФАШИЗМ І ЦЕРКВА

Можна було сподіватися, пише віденська „Райхпост" (ч. 137), що становище Муссолінія, а тим самим і фашизму, до лятеранських договорів на парляментарній арені не буде покриватися зі становищем його ватиканського партнера і взагалі католиків. Фашизм своїм походженням не є релігійно-католицький, а тільки кість від кости італійського націоналізму. Його мотиви, шукати порозуміння з Ватиканом і Церквою зовсім відмінні від тих, що склонили Ап. Столицю приложити руку до розвязки римського питання. Тому інцидент з промовою Муссолінія в парлямент дня 13. травня ц. р. з негайним застереженням щодо деяких її точок з боку Ап. Столиці (заява в „Ос. Романо" й промова св. Отця про виховання молоді — гл. „Н. З." чч.: 36. і 37.) міг неприємно заскочити хіба тих, що вірили в „піддання папи Муссолінію," або навпаки в „віддання Італії клєрикалізмови", або вкінці в „братання папської Церкви з ворогом робітничої кляси".

Як спокійно приняли в Ватикані хибні погляди й теольогічні промахи в промові Муссолінія, свідчить коротке, клясично дипльоматичне спростування їх в „Оссерваторе Романо", а саме: „Частину промови суттево політичного й часто полємічного характеру оставляємо без коментаря, котрий з богатьома її місцями певно не мігби згодитися". Бо деж краще може хто мати поняття про фашизм, як не в Ватикані, в тій світовій вартовій башті, з котрої зблизька можна було слідити його народження та зріст.

Коли фашизм з мотивів політичної доцільности забажав наладнати свої взаємини з Церквою, а Муссоліні як далекозорий державний муж рішився зробити те, що корисне для його народу, то очевидно для Церкви не було причини не використати цеї нагоди. Але тим самим ще не було потреби ані дурити себе щодо ідейних основ фашизму, ані вважати недавного ворога Церкви й безрелігійного соціялдемократа досконалим теольогом та беззастережно відданйм сином Церкви. Де промова Муссолінія входить на чужі йому области, запускається в міркування про релігійні справи, та у звичайний фашизмови аподиктичний спосіб береться розбирати трудні питання взаємин Церкви і держави, там мусів він попасти в суперечність з незмінними церковними засадами.

Впрочім промова Муссолінія, котрий залюбки навязує до традицій стариннього Риму, виявила його спорідненя з блудами галіканізму[1]) та йосифінізму[2]), еспанського филипинізму[3]) й наполеонського цезаропапізму[4]), — з тим обожанням всемогучости держави, з котрим Церква цілі століття безнастанно боролася як неуступчивий оборонець людської гідности і свободи... І що вона таксамо, і в данім випадку встоїть супроти фашизму, на це мали ми саме тепер доказ. Того очевидно ніяк не змінить на гірше лятеранський договір, хіба навпаки, причиниться до влекшення високого післанництва Церкви.

[1]) Галіканізм — се осуджений Ап. Столицею рух частини французьких духовних і світських католиків, котрий повстав під впливом англійським і вперве оформлений був у Франції 1407 р. тай навіть принятий на синоді в м. Бурж 7. VII. 1438. Кличі його були: Папа не сміє нічого постановляти в дочасних справах у Франції, його буллі потребують для важности дозволу світської влади, навіть у справах віри зарядження папи можуть бути незмінні щойно по одобренню їх собором і т. п. Всі ті кличі підпирали франц. королі з політичних мотивів. Ціль галіканізму була — довести до оснування схизматицької національної церкви, що й осягнено в часі Вел. Революції. Наполеон подбав о те, що та схизм. франц. церква знов навязала з Апост. Столицею. Ватиканський Собор остаточно усунув останки галіканізму.

[2]) Йосифінізм — се церковно-політичний систем, званий по імени авст. цісаря Йосифа II., що змагав до цілковитого опанування Церкви державою в теорії в „справах світських", а в дійсности і в чисто церковних. Той систем підірвав мораль знаменитої австр. бюрократії й був одною з найважніших причин того, що взірцево упорядкована Австро-Угорщина так моментально розлетілася в 1918 р. Йосифінізм опирався теоретично на февроніянізмі. Февроній (псевдонім німецького епископа-суфрагана з Трієру, Йогана Ник. фон Гонтгайма *1701, †1790) дуже продуктивний і рухливий правник і теольог, написав між инш. твір. „De statu ecclesiae et legit. potestate Rom. Pontificis". Се апольогія галіканської державної церковности, котра перечить монархичний устрій Церкви. Февроніянізм був сильно поширений в цілій Европі. Сам Февроній відкликав свою теорію кілька раз в р. 1778, одначе вплив її ділав дальше й досі ділає.

[3]) Филипинізм — систем званий по еспан. корол. Филипі II (*1527, †1598), котрий обстоював іменування епископів монархом, т. зв. placet тай навіть певні противенства Церкви в Еспанії з постановами тридентського собора, одначе у своїм приватнім життю був глибоко віруючим католиком, а в публичнім життю все обстоював права катол. Церкви в боротьбі з протестантизмом. Його противенства до Апост. Столиці викликав особливо дуже енергійний основник чина Театинів, але безоглядно строгий як папа Павло IV. з роду Караффа, котрий завзято воював і з народом і з аристократією і з монархами і зі своїм оточенням (кардиналами та духовенством), а найбільше не терпів Габсбургів.

[4]) Наполеонський цезаропапізм — се спеціяльний рід бажання переваги держави над Церквою, званий так по Наполеоні I., котрий різнився від Филипа II. передовсім тим, що внутрі не цінив нїякої моралі. Се й було головною причиною його упадку. Коли Наполеон навязував з катол. Церквою і навіть робив їй певні уступства, то робив се виключно з політичних причин. Сей спосіб поведения з Церквою переняли всі новочасні націоналістичні струї й уряди в більшій або меньшій мірі. — Ред.

Citta del Vaticano

Нова папська держава, названа „Чіта дель Ватікано" обнимає 44 гектари землі. Окружена будовами з доби Павла III, Пія IV, Пія V. і Урбана VIII. На краю держави знаходиться Порта Анджеліка, Паляцо дель Сант Уфіціо й Ораторіо Петріяно. Доси й базиліка св. Петра була під італійською владою й була як італійське „monumento nazionale".

Тепер віддано її разом із площею св. Петра. У нову державу ввіходять усі Ватиканські палати з Бельведером і з музеями з городом (Giardino Vaticano) дільниця Кампо Санто Тевтоніко (з кладовищем „Teutones in Pace") і ріжні папські інститути в цій дільниці. Відділено й землю під будову стації біля Ватикану. В самомуж місті Римі мають імунітет отсі будови: Лятеран із базилікою, С. Марія Маджоре з палатою, Базиліка св. Павла зі своїми домами, Апостольська Датарія й Канчелерія та палата Пропаганда Фіде на Пляца ді Спаля.

У другу категорію імунітету входять із привилеями: палата Вікаріята, Григоріянський Університет (новий на підніжю Квіриналу на Пяца Пільота), Орієнтальний Інститут на Есквіліні, Бібліотечний Інститут на Пяца Пільота, Руський і Льомбардський семінар на Есквіліні, Інститут Христіянської Археольогії на Есквіліні, дві палаті дель Аполінаре, дім для духових вправ священиків на Монте Челіо. Ці інститути не платитимуть ніяких податків ні громадських, ні краєвих, ні державних, ані не можна їх вивласнювати. Про державну приналежність ватиканських урядовців появиться вскорі окремий розпорядок.

—x—

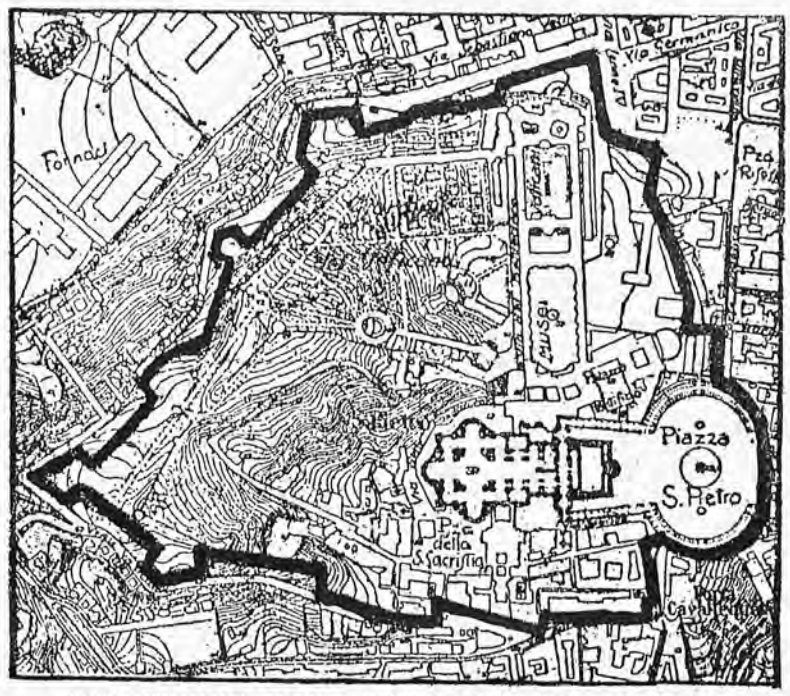

АВТЕНТИЧНА МАПА ВАТИКАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ приложена до лятеранського договору.

Як відкрито портрет Іннокентія IV.

З Парижа доносять: В музею Harcourt лучився такий випадок: Пані Г., жінка архітекта, звернула увагу на оден страшний образ з часів революції, котрий представляв криваву сцену ґільотинування. Автор того образу невідомий. Пані Г. заявляла, що від того образу має успокоюючe й лагідне вражіння доброти. Тоді на образ звернули увагу спеціялісти і скоро переконалися, що криваву сцену намальовано на іншім образі. В часі революції часто замальовувано образи, які не відповідали революційному „смакови". Коли усунено фарби першого образу, побачено образ Папи Іннокентія IV., від котрого пані Г. й мала згадане вище успокоюючe й лагідне вражіння доброти.

„Компромісами ні приязни не здобувається, ні ворожнечі не усувається".

*

„Мабуть нема такого безвірка, котрий не повірив би у клевету".

*

Поняття образованости далеко не покривається з поняттям культурности. Є багато жорстоких людей з висшим образуванням. Вони цивілізовані, но не культурні. Жорстокість се недостача спожалїння, то є любови ближніх. У кого нема любови ближнього, у того появляються противні свійства: звіряча злоба й ненависть, брак сорому й релігійного чувства. Навіть повна недостача образування не перешкоджує людині бути людиною в кращім того слова значінню. (За В. Соловйовом).

Суспільна роля Церкви

Тільки Церква розвяже суспільне питання.

У старинній грецькій трагедії хор ділився на дві групи, співаючі попеременно строфи і антистрофи. Подібно поділилися ролями й нинішні вороги катол. Церкви. Одна група ворогів уважає Церкву надто суворою, друга закидує їй завелику поблажливість. Одним вона уявляється деспотичним і обмеженим цензором, другі кажуть, що вона крізь пальці дивиться на всякі скандали. Цей хотівби замкнути священика в закристії, той негодує на духовенство, що не хоче „йти в народ“. Одні закидують Церкві „закостенілість“, другі скаржаться на її „легкість приноровлятися до змінених обставин“, до поступу і т. д. Так і не знаєш, в чому саме лежить „вина“ кат. Церкви. Соціялістичний письменник Леві-Брюль у студії про свого вчителя Жореса, пише, що Жорес хилився перед „містичною силою християнізму“, та не годився з його догмами. „Колиб католицизм — казав Ж. — згодився признати до своєї еволюції, колиб він признав собі право помилятися, — яка будучність отвориласяб перед ним!“ *).

В тім то й річ, що Церква не має права помилятися. Церква це установа Божа, основана на обявленій абсолютній правді. Що абсолютне, те й вічне. Правда, яку проповідує Церква, є отже для всіх часів і Церква не може помилятися, бо і Бог не може помилятися ані нас ошукувати. Суспільна наука Церкви оперта на непорушних принціпах, то є Божих законах. А ті закони обовязують не тільки окрему одиницю, але також і всі групи, які людина може творити: родину, стан, громаду, державу. І Бог, не зміняючись, вкладає на нас все ті самі обовязки. Таксамо непорушні ті великі принціпи, котрі з них випливають: любов і пошана праці, наказаної Божим законом і вкінці й передовсім це **стремління до найвищого Ідеалу,** до Бога, котрим є наша туга до вічного спасення

Так, що до цих принціпів Церква справді незмінна і це одно вистарчить, щоб остаточно відріжнити її від „євангелія марксизму“ з його пригноблюючим матеріялізмом, з його аморальним детермінізмом, з його ненависним егалітаризмом, з його постійним зазивом до насильства і бунту. Жреці того „нового євангелія“ хотілиб бути духовними керманичами мас. Які смішні їх претенсії, щоб Церква „еволюціонувала“ для здобуття тревалости, тої тревалости, якої вони самі не мають. 2000 літ треває вже християнізм, а що буде з марксизмом — в 4000 році?

Коли Церква головою сягає в небеса, то спирається також на землю, де живе воююча Церква. Для цеї то воюючої Церкви вона видає суспільні норми. Отож на цій землі суспільности ріжняться між собою відповідно до підсоння, відповідно до епохи. Тому Церква послугується методами змінчивими, сприятливими до примінення. І зовсім слушно. Хоч принціпи, що походять від Бога, незмінні, то їх примінення до людських суспільностей неоднакове й ріжнородне. Звідси то ті безосновні закиди людей несвідомих або злої волі. Таж саме через те пристосування в методах Церква виявила цего духа неперервности, якого не знає ніяка инша людська збірнота.

Церква не має потреби „міняти віхи“. На сучасний суспільний хаос: крізи авторитету, моралі, родини і т. д.. на загублену духову єдність щодо сутніх правд, Церква має одинокий лік: **привернення духового проводу.** Чим більше бурхливе море, тим лучший повинен бути компас. Сучасне людство не має того морального компасу і тому не може розвязати суспільного питання. Його може розвязати тільки католицька Церква по думці письма Пія X. з 25. VIII. 1910 р.: „Працювати над реформою цивілізації, значить, сповняти першорядне реліґійне діло. Бо нема правдивої цивілізації без моральної цивілізації і нема моральної цивілізації без правдивої реліґії.“ (За „Ля Кроа“ — Р. Г.).

*) Jaurès, à Lévy-Brühl. 1916.

Значіння Апостольської Столиці

в дипльоматичнім світі.

Німецька преса доносить: Під сю пору аж 18 представників Ватикану стоїть на чолі дипльоматичних представництв всіх держав у ріжних місцевостях світа. Уряд такого найстаршого представника, званого doyen, се не тільки уряд почесний. Хто має той уряд, той є також фактичним провідником дипльоматів у даній місцевости та має велике значіння й перший голос між дипльоматами в ріжних справах. Отже тепер поверх половина папських нунціїв (всіх нунціїв є 34) а саме 18 стоїть на чолі дипл. корпусів, хоч вони не належать до найстарших між дипльоматами рівних їм ранґою. Нунцій має ранґу амбасадора, а інтернунцій посла. Бельґія має в 5 місцевостях своїх представників на чолі дипльоматичних корпусів, Америка й Німеччина в 4, Еспанія в 3, Анґлія, Арґентина й Росія в 2. Інші держави або зовсім не мають своїх дипльоматів на чолі дипл. корпусів, або по одному в цілім світі. По одному мають: Італія, Швеція, Бразилія, Голяндія, Естонія, Фінляндія, Перу, Норвеґія, Данія і Мексик. Не мають ніякого дипльомата на тім поважнім становищі м. і. отсі держави: Польща, Чехословаччина, Швайцарія й Австрія. Анґлійський дипльомат стоїть на чолі дипл. корпусів в Італії й Афґаністані, німецький в Росії, Японії, Литві й Альбанії, бельґійський в Данії, Греції, Люксембурґу й Уруґваю і т. д. Політика поодиноких держав, котрі змагають до того, щоб їх представник осягнув по можности великий вплив, доводить до того, що часом дуже довго не зміняють одного представника, пр. одеń посол Арґентини в Голяндії сидить уже 18 літ.

На всякий випадок факт, що Апостольська Столиця, котра між усіми державами світа стоїть на першім почеснім місци що до числа своїх дипльоматів на першорядних президіяльних становищах між усіми дипльоматами, — свідчить про велику справність і повагу папських дипльоматів.

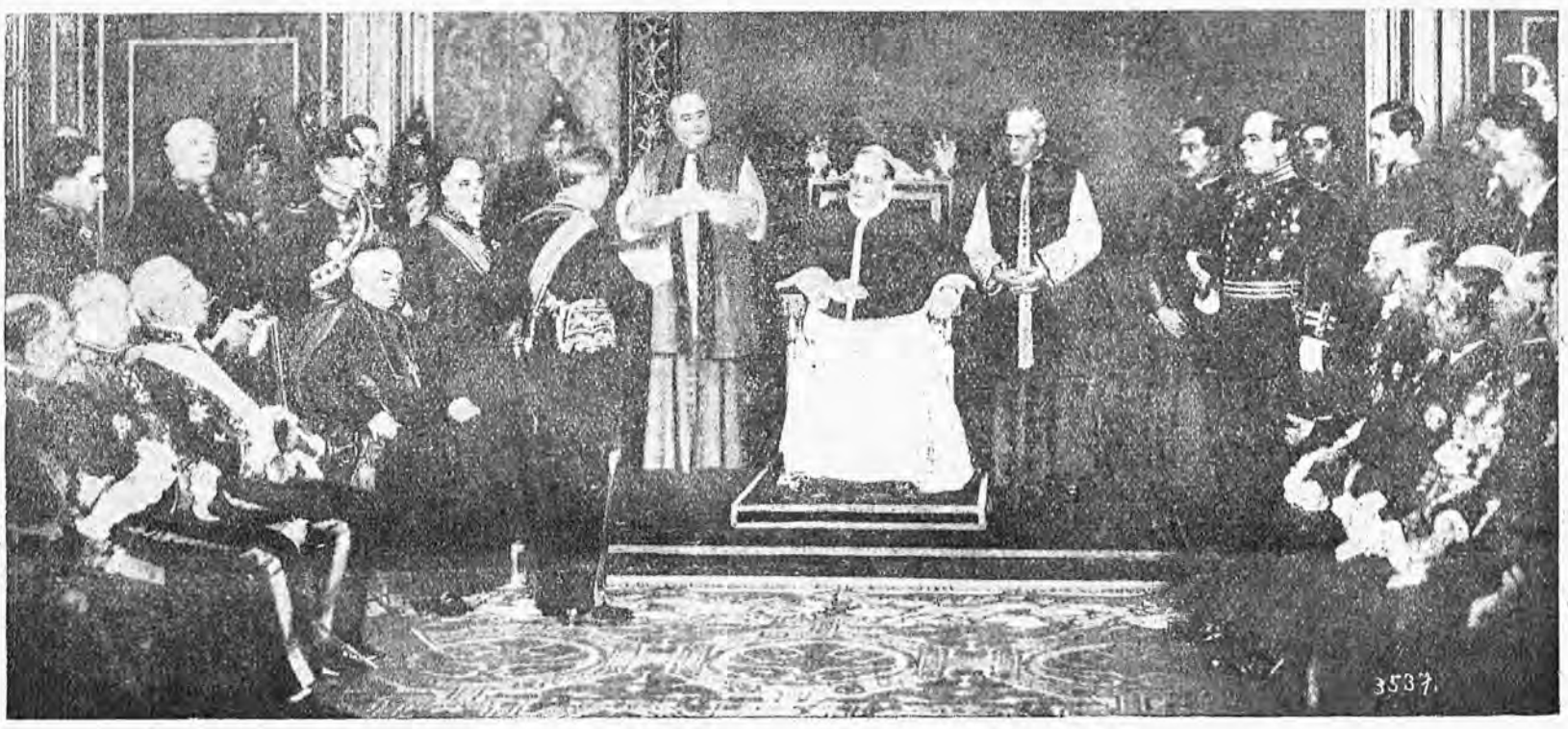

ПРИЙНЯТТЯ ДИПЛЬОМАТІВ У ВАТИКАНІ.

По заключенню договору з італійським урядом Св. Отець Пій XI. приняв у себе представників усіх держав, які є в дипльоматичних зносинах із Апостольською Столицею.

„Ріжниця хотінь все скріпляє замішання в державі. Народ, котрий має добре правління, не хоче инакшої свободи“.

*

„Демократія („свобода“) ще ніде не помогла оснувати трівкий політичний устрій; вона тільки коронувала його там, де його укріпив час“.

„Щоб виконати обовязки свого уряду, треба мати поважання, без котрого зробити се неможливо“.

*

„Богацтво подібне до морської води: чим більше її пеш, тим більша спрага тебе мучить“.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Весняні новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ англійські і краєві на мужеські одіння.**
401 11 30

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. В „Робітнику", головнім орґані ППС. (Польскої Партії Соціял.) написав К Чапіньский статтю п. з. „В багні угоди", в котрій так характеризує боротьбу польських марксістів між собою:

Як відомо, російський большевизм а з ним цілий Комінтерн (Комуністичний Інтернаціонал) постійно й періодично то грязне, то вилазить з якогось „багна страшної єресі", то троцкізму, то правої небезпеки і т. д. З Комінтерну зробилося просто якесь клубовище гаддя, де всі воюють зі всіма. А КПП. (Комуністична Партія Польші) веде перед у тих „пекольних" внутрішних боротьбах: досить пригадати, що діялось на шестім конґресі Комінтерну і як там маґлювали КПП за її повне внутрішне розвиття. А по 6-ім конґресі взялись остро до КПП. й суворо наказали їй єдність. Отже все замовкло на приказ московського „начальства". І здавалося, що єресі щезли. Тимчасом у 3 ч. „Червоного Штандару" (центрального урядового орґану КПП.) появилася довга як солітер стаття „Небезпека нових правих блудів". Виходить, що майже вся КПП. знов загрязла у страшнім багні правої „єресі" й підпадає під вплив ППС., котра стає небезпечна для комунізму тим, що боронить демократію. Отже на ніщо не придалися громи „Комінтерну"! Знов братовбийча внутрішна боротьба! Знов „пепесівська єресь" між польськими комуністами! Знов „багно угоди" і „зрада пролетаріяту"! Словом — проклін висить над тою нещасною КПП., котру Москва так дбайливо охороняє перед „протягами"... В цілій Польщі ціла КПП. впала в багно соціялугоди! Орґан „Штандар" стверджує, що вся КПП. заражена проказою, а та проказа то вплив ППС! Длятого взиває КПП. до боротьби з ППС., з котрою бореться ґрупа полковників. Отже — кінчить Чапіньский — польські комуністи стають в оден фронт з полковниками...

Сукна, камґарни, коци, колдри, обув готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священиків поручає на сплати
„Родоган" Львів, Ринок 43.
Телєфон 15-70.
402 12—15

НІМЕЧЧИНА РАЗОМ З СССР. провадять у Ню-Йорку далеко посунені переговори в справі позички 100 міл. долярів для німецького промислу, котрий уділивби на ту суму кредиту совітам на 5 літ. Таким чином совіти нарешті допросилися в капіталістів, що ті вложать на них ярмо процентів. А так довго горґіжились проти того, кажучи, що „не будуть робити на капіталістів". Є в тім „історичний ґумор" на більші розміри.

Від Адміністрації

Проф. С. Томашівський повідомляє отсим Вп. Читачів, що його відчит у варшавськім Інституті Дослідів Національних справ п. з. „Десять літ українського питання в Польщі", появився отсе — згідно з заявою у відкритім листі з 24. м. м. — в українськім перекладі на основі стенографічного протоколу. Автор передав одну частину накладу адміністрації „Нової Зорі" для розсилки з долученими чеками. Ціна брошури 1·50 зл., з пересилкою звич. 1·60 зл. а порученою 2 зл. Дохід призначив автор на добродійні цілі.

НОВИНКИ

Ізза побільшення сего числа „Нової Зорі", виданого для вшанування ювилею 50-ліття священства св. Отця Пія XI., слідуюче число появиться з датою 2. VI. на 8 ст. обему.

Матуристи після нового розпорядку одержуватимуть відложення військової служби тільки до 23 року життя. Мін. освіти звертає увагу, що лучше відбути ту службу зараз по матурі, ніж опісля переривати универ. студії. Подання в цій справі вільно вносити до кінця червня. Блищих інформацій мають уділяти дирекції середних шкіл.

Новим польським епископом іменував Св. Отець Пій XI., о. В. Димка, каноніка познанської капітули. Номінат є титулярним епископом Мадітто і призначений як епископ суфраґан познанський на місце еп. Радонського.

Мін. праці під острими карами заборонює вживати жінок в характері кельнерок у льокалях з алькоголем.

Католицька преса заграницею розвивається успішно. У Франції від 1924 р. істнує при катол. університеті в Ліль осібний факультет катол. журналістики. Сей одинокий у своїм роді факультет будить загальний подив у світі своєю науковою методою й успіхами праці. Найповажніші французькі часописи радо приймають співробітників та редакторів, вихованих у тій школі. — Французький двотижневик „Ле Кореспондан" обходить в сім році 100-ліття свого оснування. Заложений в 1829 р. гуртком молодих письменників — Казалєсом, Монталямбером, Лямартіном і и. в ціли оборони Церкви й релиґії, він вірно сповняє се завдання по нинішний день. — Таксамо століття оснування католицького дневника обходить голєндерська преса. В Гертоґенбош'і появив ся власне в 1829 р. катол. дневник „Ле Нордбрабандер". Від 1845 р. виходить у Амстердамі „Тійд", а від 1868 р. у Ротердамі „Масбуд" — нині два найповажніші катол. дневники в Голяндії. Крім отсих двох великих дневників, виходить ще в Голяндії 30 менших катол. дневників, 25 двотижневиків, 85 тижневиків, 135 місячників, 87 професійних катол. часописів так, що разом 305 ріжних катол. часописів припадає на 2 і пів міл. голяндських католиків. (Якжеж — виглядаємо при тій статистиці — ми укр. католики!).

В Укр. Науковім Інституті в Берліні відбулися такі відчити в нім. мові: дня 17. V. д-ра З. Кузелі: „150 літ української етноґрафії" і 24. V. д-ра Степана Смаль-Стоцького: „Фундаментальний уділ українства в слявістиці".

Мінімальну тарифу завели собі й жебраки в Мадриті. Вони мають тепер таблички на грудях з надписом: „Дарів низше 10 центимів не приймається!".

Український фільмовий альбом вийшов накладом „ВУФКУ" і коштує 1·40 руб. Він має 8 ст. - 42 таблиці з коротким текстом в мовах українській і французькій та з потретами українських фільмових „звізд", режисерів і операторів.

33.000 міліярдів (не міліонів!) марок обезціненої німецької валюти знищено недавно в Берліні.

Почта Ватиканської держави має випустити з початком червня ц. р. першу серію почтових значків. Ся серія складатиметься з 15 значків ріжної вартости і з двох значків на листи з поспішним дорученням.

——o——

Конференція членів П. Е. П.

в Перемишлі в салі дух. семинара дня 30. травня о год. 11. дополудня.

В злуці з тим:

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КРУЖКА „ТОВАРИСТВА КАТИХИТІВ"

того самого дня зі слідуючим порядком: Служба Божа з панахидою в катедрі о год. 9·30 Відтак отворення зборів в дух. семинарі, звіт уступаючої і вибір нової управи та евентуалія. По вичерпанню порядку відчитає о. Сев. Саврун реферат на тему: **„Значіння церковного співу в релиґійнім вихованню"**, якого вислухають рівночасно і члени П. Е. П.

О численну участь ОО. Катихитів з провінції та членів П. Е. П. просить

Управа Секції Устої П. Е. П. і Старшина Кружка катихитів. *453 1—1*

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7. переносить свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телєфонів: 75-32, 3-82 і 52-92. 451 3—10

† **о. Омелян Гриневецький,** парох Смолина, упокоївся в 76 році життя та 50 священства. Покійний був основником і довголітним працівником наших кооператив у краю. Похорон мав величавий. В. Й. П.

БІРЖА.

Ам. доляр 8.90—8.91, кан. дол. 8.82—8.83, чеська кор. 0.26—0.27, австр. шіл. 1.25—1.26, ром. лея 0.05, франц. франк 0.34, швайц. фр. 1.71—1.72, фунт шт. 43.50, червінці 17.50—18.00.

ОПОВІСТКИ

Мірійське Т-во Пань у Львові уладжує в неділю, 26. V. ц. р. в монастирі СС. Василіянок, Льв., Потоцького 95, **ТОРЖЕСТВЕННИЙ ОБХІД 25-літнього ювілею Товариства** з такою програмою: Год. 8. — Служба Божа в домашній каплиці С. С. Василіянок. Віднова посвяти — Спільне Св. Причастіє. **Їх Високопреосвященство митрополит Кир Анкрей** довершить обряду приняття нових членок і виголосить духовну науку. — Год. 11,30: **Академія:** 1. Вступне слово. 2. Йоан Брамс в опрацюванні Б. Кудрика: а) Магдалина; б) Похвала Марії — хор у супроводі фортепяну. 3. Двайцятьпятьліття Марійського Товариства Пань у Львові — відчит. 4. о. І. Заверуха: Під Марійським прапором — деклямація. 5. Культ Марії в життю жінки — референт. 6. о. Йосиф Кипіякевич: Радуйся Мати — хор у супроводі фортепяну і фісгармонії.

Рогатинський дек. комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках уладжує в неділю, дня **26. мая 1929 р.** в салі укр. ґімназії в **Рогатині МАРІЙСЬКИЙ КОНЦЕРТ.** Початок год. 7.30 вечером. **Подробиці в афішах.**

ГР. КАТ. ДУХОВЕНСТВО — УКРАЇНСЬКИМ ІНВАЛІДАМ.

Пов. Надвірна: о. Із. Бобикевич, Саджавка 5; о. М. Любович, Зелена, зб., 5. Пов. Перемишль: о. Гащак, Перемишль 25. Пов. Перемишляни: ні одна жертва! Пов. Печеніжин: ні одна жертва! Пов. Підгайці: о. М. Щуровський 1. Пов. Рава: о. Растовецький, Гребенне 1. Пов. Радехів: о. Ос. Мицак, Смаряків 2.50. Пов. Рогатин: о. В. Давидик, зб. в Журові і в Підмихайлівцях 16; о. Ст. Головацький, Висна 10; о. Дм. Процик, Наставши 2. Пов. Рудки: парох. ур. Колбаєвичі 15. Пов. Самбір: ні одна жертва! Пов. Ст. Самбір: ні одна жертва! Пов. Скалат: ні одна жертва! Пов. Сколе: ні одна жертва! Пов. Скалат: ні одна жертва! Пов. Снятин: ні одна жертва! Пов. Сокаль: парох. ур. Яструбичі 34.90; о. Ів. Лесак, Добрачин 5. Пов. Станиславів: Гр. кат. Епископ. Консисторія, Станиславів 50; парох. ур. Хрипли 30. Пов. Стрий: ні одна жертва. Пов. Пов. Теребовля: о. Ст. Весоловський, Теребовля 5. Пов. Тернопіль: о. З. Цісик Лука В. 2; о. В. Подолянчук, Ступки 2: Церк. Брацтво при церкві УПДМ., зб., Тернопіль 35.91. Пов. овмач: Товмач: о. В. Скоробогатий, Нижнів 4. Пов. Турка: ні одна жертва. Пов. Чортків: о. М. Ганкевич, зб. Звиняч 39. Пов. Яворів: ні одна жертва! Пов. Ярослав: о. Й. Ліщинський, Мякіш Нов. 3. Пов. Горлиці: о. Вол. Ардан, Ждиня 2.50. — Стан допомоги Українським Інвалідам, залежний у великій мірі від співпраці й доброї волі нашого Духовенства. „Укр. Товариство Допомоги Інвалідам" у Львові потребує місячно 12.000 золотих на інвалідські ренти, удержання Дому Укр. Інвалідів та захисту для сухитників-інвалідів на протези, ліки, адміністрацію та ин. Продовження цеї гуманітарної та конечної діяльности можливе тільки при співпраці нашого інтеліґентного й свідомого справи загалу, а чи не найбільше від наших оо. Парохів, що своїм впливом можуть причинитися до поважного зросту жертвенности на інвалідів.

УКР. Т-ВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ У ЛЬВОВІ, (вул. Руська ч. 3).

ЗАВЕДЕННЯ НАПРАВИ ВЗУТТЯ ПЕТРА СРОКОВСЬКОГО

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 29

452 приймає **взуття** скіряне **на гумових підошвах** до направи та виробляє нове на гумових підошвах з білої індійської гуми. 1-10

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших
411 цінах поручає 9 - 10

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

УПРАВА ЮВЕНАТУ ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ В ЗБОЇСКАХ п. Знесіне подає до відома, що принимає учеників до першої гімн. кл. на шкільний рік 1929/30. Що до блищих інформацій прошу звернутися до Управи. 1-3

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й вимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна
426 знижка. Полекші в сплатах. 5—6

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 32 ?

НОВООТВОРЕНЕ 448 4—10
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)
виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по знижених цінах.
Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

„ШВАЛЬНЯ“ Львів, Клушинська 9.

приймас до виконання всякого рода
БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ як з власних матеріялів так і повірених. Ціни найнизші.
Вразі незадоволення **зворот** вартости **матеріялу.** 456 1—10

Уживайте! Уживайте!
ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ
„ЕЛЄҐАНТ“
АДРЕСА:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51.
433 5-10

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
386 в найдешевше, бо вхід через сіни. 35-50

Будови Церков
пляни затверджені Воєвідством, кошториси для будови і саму будову
виконує по цінах конкуренційних
Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ
арх. будівничий
Львів, вул. Содова 3. II. п.
446 (бічна Потоцького). 3—4

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
415 Жадайте цінників 9—12

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосяні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 11—25

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 166 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч. р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 22—100

ПОРОШОК **„KOGUTEK“** *ДЛЯ ДОРОСЛИХ*
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ **БІЛЬ ГОЛОВИ**
398

Здертати увагу на повищий **фабричний знак!** 7-10

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
139 68-?

ПОВІЗ
:-: новий ясеневий :-:
на зелізних обручах, з дахом і скіряним фартухом, оказійно продається.
450 Відомість: 2—5
вул. Жулінського ч. 6.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!
ГІҐІЄНІЧНИЙ ПРАКТИЧНИЙ, ТРЕВАЛИЙ
ЛЕЖАК - ЛІЖКО
зі сховком на постіль. Виріб і продажа
Л. Матвійовський
Львів, Хоружчина 8. — Тел. 40-12.
443/б 4-5

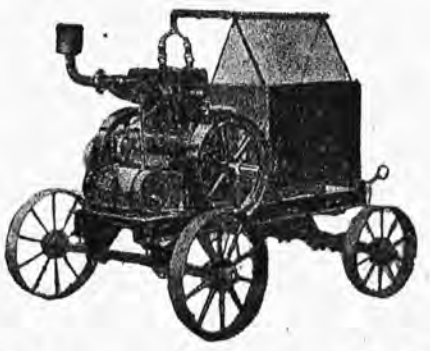

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
— фабрикати фірми —
R. A. Lister, Co Ltd. Dursley
(Англія)
437 — ПОРУЧАЄ: — 4—4
Кляґсбальд і С-ка, Львів, Вірменська 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми R. A. Lister, Co Ltd. Dursley, на цілу Польщу.

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.** — поручає
ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.
414 14—20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 2 червня 1929 Ч. 39 (242)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Новий гр. катол. Епископ

Апостольська Столиця іменувала нового гр.-кат. Епископа для Канади, Впр. о. Василя Ладику, ЧСВВ. Епископ-номінат уродився 2. серпня 1882 р. в Галичині, до ґімназії ходив у Дрогобичи, до Чина вступив 1. VIII. 1903, торжественні обіти зложив 28. VIII. 1909 р. в короткий час опісля виїхав до Канади, де й укінчив богословські студії в Монтреалі, де є центральний католицький семинар. По висвяченні весь час працював як місіонар в Канаді, котру пізнав дуже докладно. Нема сумніву, що новий Владика застає тяжкі відносини на своїм місійнім терені величини Европи та що дальший шлях його праці певно не буде вистелений рожами. Для опанування тамошних відносин треба великої саможертви. Желаємо новому Владиці витревалости й успіху на його важкім шляху.

Нові зелізниці в Галичині

Міністерство комунікації дало інж. Дернікови дозвіл на переведення вступних студій у справі будови вузькоторових зелізниць від м. Кути до слюзи Рудольфа (80 км.), від Білого Черемоша до Среняви (15 км.), від Буркута через Срібний Явірник до устя Цемброні (20 км.), від Среняви до Шибеного (линвова зелізниця 6 км.), вкінці получення Кут з Вижницею на ромунськім боці

Реґуляція рік у Польщі

Міністерство публичних робіт випрацьовує плян реґуляції більших рік в Польщі. Передовсім уреґульована буде Висла від Варшави до Ґданьска, що коштуватиме коло 250,000.000 і скінчить ся за 15 літ. Потому будуть уреґульовані допливи Висли. Опісля получать Вислу з Вартою через озеро Ґопло. Канали потрібні в тій ціли мусілиб мати коло 20 км. довжини.

Знов червоний террор на Україні

АТЕ доносить: З Москви приїхав на Україну начальник чрезвичайки Ягода, котрий тепер заступає хорого Менжинського Ціль його приїзду: контроля роботи чрезвичайки на Україні та вишукання нових способів проти убийств совітських урядників. В Ніжині, Полтаві, Умані та Дніпрельстані розстріляно 37 українців, переважно селян.

Свята війна проти совітів

Алі-Хан, емір Бухари, оповістив відозву, котрою взиває всі туркестанські племена і народи до святої війни проти совітів. Він пише: „Настав час для народів Туркестану, звільнитися зпід ярма безбожників. Бухара зачинає ту святу війну в порозумінні з Дажунаід-Ханом, геройським оборонцем Хіви і з Ібрагімом, вождом узбекських повстанців. Ми не боремося проти Росії, тільки навпаки, в союзі з російською еміґрацією хочемо повалити владу совітів і віримо, що народ Росії прилучиться до нашого повстання також на своїй землі. При кінци відозва згадує і про те, шо Габібуллах, хан Афґаністану прирік повстанцям також свою поміч проти совітів.

Поборювання релігії само карається

Проф. університету в Тібінґені д-р Ґ. Естеррайх раціоналіст, оповістив цікаву статтю про позагробове життя, в котрій пише: Велика більшість людей не хоче знання, тільки віри. Кожда (навіть зовсім хибна) видвигнена наукою ґіпотеза скоро стає вірою і треба нераз століттями треваючої боротьби, заки її повалиться. Визначні провідники Китаю повідомляють, шо там є вже небезпека повороту до віри в чарівників, заклинателів і демонів і то під фірмою наймодернішої европейської науки психольоґії. Та саміська небезпека грозить також і Европі...

Заборона конкурсів краси

З Риму доносять, що Муссоліні розіслав циркуляр до префектів, котрим заборонює уряджувати конкурси краси. Як причину тої заборони подано, що такі конкурси се пародія суперництва, яка розбуджує тільки порожнечу.

Гарні відносини в Мехіку

Морров, посол Злуч. Держав Півн. Америки в Мехіку, одержав ряд безіменних листів з загрозою, що коли до певного часу не зложить в означенім місци 50.000 долярів, то його дочка буде вхоплена й убита. Морров сів з дочкою в літак і втік до Рідного Краю.

——o——

Земельний Банк Ґіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.

переніс свої бюра з днем 16 травня ц. р. до власної каменици

при вул. Словацького ч. 14. 451 4—5

Числа телєфонів: 75-32, 3-82 і 52-92. **ДИРЕКЦІЯ.**

З червоної країни чорного злочину

Ліквідація катол. Церкви в СССР.

„Оссерваторе Романо“ доносить, що большевики убязнили у Владивостоці старенького католицького епископа, а на Поділлю 14 катол. священиків... Яка доля їх жде, легко догадатися.

Треба знати, що вже останки католицького клєру догибають у червоній від крови країні чорного злочину — і хіба чудо Боже може ще задержати викорінення катол. Церкви на всім просторі, який опанували слуги Антихриста. Ніякої школи для підготування нових катол. священичих сил большевики не дають отворити. Ніяких катол. священиків ні світських, ні монахів, зпоза границь СССР. не допускають. А що смерть і муки в тюрмах роблять своє у рядах і так нечисленного катол. духовенства в большевії, отже недалекий вже час, коли замкне очі останній кат. священик і на величезних просторах большевії зникне в XX. ст. католицька Церква, коли Провидіння Боже не зробить кінця безбожній владі червоних тиранів, котрі дійшли до тої влади з обіцянками „свободи віри“ і совісти на устах.

Під сю пору є ще в цілій большевії коло 200 катол. священиків з епископом Слосканом на чолі. Вони належать до ріжних народностей і чисельно просто зникають на величезних просторах большевії, що займають половину Европи і всю північну Азію. І мимо того малесенького числа катол. священиків на таких просторах, якраз проти них звертається вся безпощадність больш. уряду. Сего року замучено в тюрмі двох катол. священиків: оо. Іванова і Белоголового. Розуміється, може під сю пору нема вже при життю й половини тих останніх 200 могікан, тільки вістки про їх смерть ще не дійшли сюди. Большевики нищать їх „партіями“, щоб не викликати розголосу, а нищать ріжними способами, котрі все і всюди зачинають клеветничим цькуванням у пресі. Ніяка оборона, ніяке публичне вияснення клевет там неможливе. Лучився раз випадок, що в однім комуністичнім орґані помістили коротеньке спростування катол. священика, котрий заявляв, що не робить ніякої контрреволюції та не надуживає свого священичого становища до ніякої політичної протисовітської аґітації. До того коротенького листа долучили большевики широку відповідь, в котрій стали на такім „льоґічнім“ становищі: По перше — якби о. Х. не був ворогом совітської влади, то вже давно переставби бути катол. священиком. По друге — ніяких доказів на його контрреволюційність не треба, а то з тої причини, що все катол. духовенство облудне й контрреволюційне. Поки він не перестане бути катол. священиком і не зірве з „міжнародною орґанізацією обманців і визискувачів“, поти він контрреволюціонер і тому треба його як найострійше поборювати.

На тім прикладі видно, що большевицька „полємика“ точно таксамо як полємика инших радикалів і соціялістів не потребує „ніяких доказів“ особливо у церковних справах — і кінець. Всі „обманці“, тільки вони чисті й чесні. З такими засліпленими людьми полємізувати неможливо, а де вони осягають владу, там очевидно скорше або пізніше прийде кінець усякій свободі совісти. Се деспоти й тирани, супроти яких навіть

найгірші царі-деспоти були менше небезпечні, бо ті бодай скоро минали як одиниці. А сі деспоти виховуються масово.

Про повний брак сорому і хочби примітивної справедливости свідчить у них те, що сконфіскувавши всі церковні добра й позабиравши навіть ризи з церков буцімто „для бідного народу", кажуть оставшим у голих стінах священикам платити високі і все підвищувані податки. Священики буквально голодують і треба подивляти тих, що ще видержують на своїх надзвичайно важких становищах. Недавно совіт міста Москви висунув проєкт, усувати з міста священиків всіх християнських віроісповідань. Цікаве те, що жидівським і магометанським радним, котрі мали відвагу виступити проти того проєкту, удалося поки що здержати товаришів москалів від виконання того проєкту. Та на як довго, не знати. Зрештою, як сказано, навіть якби слуги Антихриста перестали переслідувати Христову Церкву (на що нема надії), то й так недовгий там вік змарганим працею, старим катол. священикам, котрі не мають ніякої можности виховати своїх наслідників після високих вимог катол. Церкви. Таким чином катол. Церква на всім просторі СССР. знаходиться в стані ліквідації, що явно признають навіть найповажніші катол. орґани. Довше видержить там православіє ізза своєї маси та менших вимог при свяченнях. Розуміється і воно сильно потерпить під гнетом, якого ще не зазнавало, бо большевики очевидно змагають до його повного звихнення, розбиття і розкладу. Там все, що признається до імени Христа, буде знищене й викорінене, як далеко сягає або сягне влада большевиків, коли потреває вона. Тільки наївні можуть надіятися на якусь „еволюцію" в поведенню большевиків: большевизм се віра, а віра еволюції не знає — вона така є, яка є, або її нема. На наших очах справджуються слова Спасителя: „Згадаєте слово, що я сказав вам: Коли Мене гонили і вас гонитимуть... Бо прийде час, що всякий, хто вбиває вас, думати буде, що службу приносить Богу". І большевики думають, що роблять добру службу, вбиваючи Церкву Христову і всяку релїґію. А нема ніякого вигляду, щоб вони змінили свою віру. Всі вісти, які вони розпускають через свою пресу і своїх людей, що „дадуть", або „вже дають" забезпечення свободи віри й совісти — се тільки хитрі фінти, котрі доказують якраз противне: в тім часі, коли розсівають такі поголоски, приготовляють вони ще тяжщі гонення.

Наша галицька вітка українського народу, що живе на границі з царством зла, має дуже важке становище, бо тіні того царства падуть і на неї в ріжних преріжних формах розвалу. І длятого відповідальність наша в боротьбі проти того розвалу дуже велика.

Цифри про крізу СССР.

„Экономическая Жизнь" больш. орґан, в ч. 214 в статті п. з. „Промисл СССР. в 1928-9 р." подає такі цифри:

Всі потреби промислу виражаються в цифрі 3.062,2 міл. рублів, з того на продуктивні розходи треба 2.110 міл. Чистий дохід можна приняти на суму 1.252 руб. Відкиж взяти решти?

Число безробітних досягає страшної цифри 3 міліонів душ. Супроти того Совєт Народних Комісарів одобрив як найвисші пільги для чужих капіталістів. Одначе ті по своїх досвідах воліють уже ждати на остаточний крах „соціялістичного будівництва" тимбільше, що тільки німецькі капіталісти стратили на інтересах з большевиками коло 50 міл. фунтів штерлінґів!

Так догоряє господарка большевиків у найбогатших землях світа, де вони застали величезні запаси: самого старого зеліза лишила їм царська Росія вартости кілька сот міліонів рублів.

За признання християнства в Японії

Міністерство віроісповідань в Японії предложило парляментови внесок, урядово признати християнство за рівноуправнене з иньшими релїґіями на всіх територіях японської імперії. Внесок узасаднено так: Вже тому 60 літ знесено закони, котрі в Японії забороняли визнавати Христову віру, отже тої релїґії не уважає вже держава за ворожу собі. За той час число християн в Японії сильно зросло і християне зробили тут багато добра, особливо в области виховування молоді та соціяльної допомоги. З тих причин правительство імперії уважає за річ справедливу і слушну, признати християнству ті самі права, з яких користають шінтоізм і буддизм. Християнська релїґія не є ніякою новиною, вона має за собою історію багатьох століть. А що характер японського народа все був учинний і толерантний, отже таким повинен показатися також у відношенню до християнства. (Отсей розумний крок правительства сильного й дійсно поступового японського народу тим яркіще відбиває на тлі божевільних змагань сусідуючого з ним большевицького уряду, котрий хоче викорінити християнство).

——o——

З нашої „лівої" преси

Що пише „Вперед"?

„Вперед", се орґаник малесенької ґрупки фразеольоґів, котра на днях проголосила, що піддається в професійнім (а тим самим розуміється й політичнім) русі польським соціялістам. Отже той Вперед помістив ч. 8. статтю п. В. Темницького п. з. „Буржуазні окуляри", в якій той нещасний автор, знаний з того, що все, до чого взявся, звів на ніщо, пускає найбільше тріскучу фразеольоґію й сухої нитки не лишає на „клерикальних часописах" „Н. Зорі", „Поступі" й „Місіонареві" (до чого ми вже привикли), але також на „Ділі", „Новім Часі" і т. д. Причина? Бо всім нам, каже п. В. Темницький, „не лежить на серці добро міліонів християн". — а йому „лежить" і тому він „боронить християн". І як боронить тих „християн"? Нападає на „Просвіту", на всі (так і пише, що всі) наші господарські й кооперативні видавництва... І навіть не пише, за що, тільки оперує загально-тріскучими фразами, що мовляв, усі „піддержують конкубінат з капіталістичним ладом"... і хочуть „українському народови наложити на очі буржуазні окуляри", а п. Темницький не дає народови заложити окулярів!...

Полемізувати серіозно з тим зрештою бідним чоловіком, очевидно нема що, коли він навіть тепер не вспів ще зоріентуватися, що такими пустими загальниками й між соціялістами буквально ніхто й ніде не воює. Хіба пригадаємо відомий висказ Карла Маркса такого змісту: Такі одиниці, як адвокати без практики, лікарі без клієнтів і т. п. типи, все найгорячійше „роблять революцію" і розуміється, пускають найпустійшу та найбільш тріскучі ніби революційні фрази. Одно в тім дивне: Як можуть люде иньшого покрою ніж п. В. Т. а саме пп. Ганкевич і Старосольський давати партійну фірму такому пустому фразерству? Атже відповідальности за ту страшенно порожну і наївну тріскотню фразами ніхто не складати-ме на п. Темницького, тільки на поважніщих людей, котрі оповістили, що утворили чи відновили „партію". Ми тим зовсім не протестуємо ні проти критики церкви (слово „Бог" писати малою буквою се тепер ознака „поступу" — знаємо і признаємо), ні проти критики „Просвіти", господарських установ, нації — тільки ради Бога скажіть, за що саме лаєтеся у Вашім орґані, бож одинокий „аргумент" про — окуляри чейже не лицює людям, що мають поверх 18 літ!

А найлучше на кінци: „Рада", в котрій співробітничають також люде, удержувані так лаяними інституціями господарськими й культурними, — залюбки перепечатує всю ту глупоту, хвалить її й від себе замічує тільки три уваги: 1) що ті „соціялісти" се вороги Рад. України, 2) що вони піддержують дуже мягкі взаємини з польськими соціялістами", 3) але можливо, що вони ще зі своїх хиб вилічаться... І тоді, розуміється, можуть рахувати на „дуже мягкі" взаємини зі співробітниками „Ради" — а покищо ті взаємини тільки мягкі... Такі квітки виростають на нашім „лівім" грунті.

Що пише „Громадський Голос"?

„Громадський Голос" має свого власного „історика", котрий в ч. 22. таким способом „малює" історію „Упадку і повстання папської держави": Церков (повинно бути: Церква) Христова — каже — була на початку вільним союзом вірних для взаїмної підтримки і братньої помочі (значить — нічим не ріжнилася від збору радикальних кандидатів на послів до польського сойму). Потому — каже — християнська релїґія стала на послугах кожної держави (яка шкода, що наші радикали не мають держави, то малиб готову „послугу"!). І так — каже прекрасний історик — повстала клєрикальна монархія, котрої ціль визискувати вірних (яких, розуміється, боронить радикальна партія перед нещастям). І так є до сегодня — каже той історик — а всякі „течії" — каже, які хотілнб вибирати (!) священників і епископів, називають єресями (ось відважні радикальні „письменники"; навіть по виборах такого свого посла, що занечищує ваґони аж його викидають, хотілиб ще й епископів „вибирати")... А далі радикальний „історик" явно пише проти — матеріялістичного світогляду, кажучи таке: „Очевидно, що клир після захоплення влади над своїми овечками, забажав мати і маєтки та державну владу". (Ну, а деж матеріялістичне понимання історії, котре вчить, що про всяку надбудову рішає економічна сила?). В р. 775 (ще тільки два роки якби був додав радик. „історик", а булиб три „сюдемки", лекші до запамятання. Шкода!), — каже — король Франків подарував папі Степанови II. „маєтки", що їх здобув на Лонґобардах (сарака „історик" не знає, що се сталося в році 754). Це були — каже— перші землі здобуті для „божого царства" розбоєм (ну, а Лонґобарди не розбоєм здобули ті землі? „Історикови" ані не снилося, що взагалі на всім світі нема ні шматка землі, котрий не переходив би „розбоєм" багато разів у ріжні руки). Карло Вел. — каже — затвердив ту даровизну (чомуж не „розбій"?) і дістав за те „посвячену корону" (радик. і „ученому" булоб лекше, якби тої корони були хоть не посвятили, а то як на збитки йому „взяли тай посвятили"!). І так тягнулося, аж поки за реформації „люде й частина духовенства" стали „зривати звязки" з Римом. Та знов якби на злість „історикови" папська держава витримала ті зривання звязків аж поки король Віктор Емануїл не забрав папської держави (дату історик забув подати). Прекрасно поучає радик. „історик" наш народ, в якій ціли зібрався ватиканський собор. Дослівно каже так: „В р. 1869 зібрався собор ватиканський, **щоби зібрати давні посілости".** Та се, розуміється, „не вдалося" тому цікавому соборови, що по думці радик. „історика" мав одиноку ціль — „збирати посілости", бо і якже мало вдатися таке диво? „Папа соромно програв" — каже нам „історик" і проголосив се (то є свій сором) насильством і не виходив з Ватикану (певно, бо соромився вийти). „Аж тепер — каже — папа узнав дурницю такого поло-

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.
Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т.п.
462

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Ґродзіцких) 1-30

жения (прекрасний стиль: „дурницю положения" узнати!) і погодившись за **гроші** (!) з Муссолінім, перестав бути вязнем".

Ось які безмежні нісенітниці й бздури пускається в народ! Якби розписав конкурс на найдурніще представлення тої справи, то лучшого опису ніхто не годен дати, хочби як силувався. Навіть „батько" Триль в часах свого найгіршого засліплення не виписував аж таких дурниць, як тепер виписують радикальні неуки й демагоги. Дивно тільки те, як не соромляться такої писанини в своїм органі старці радикали, такі як письменник Стефаник, посли Бачинський і Макух, котрі чейже в значній мірі фінансують таке дороге видавництво. Чогось так дурного з приводу відбудови не довелося нам зустріти в ніякій пресі, навіть большевицькій. А католикам, котрі дивляться безучасно на затроювання злобним ідіотизмом власного народу, можна сказати ось що: Так є і буде доти, поки серіозним, збірним зусиллям не уфундуємо великої катол. преси, котра моглаби згодом очистити ту Авгієву стайню.

З націоналістичної фільми

Редакційна дописка до фейлетону в 37 числі звернула мою увагу на чергові порахунки редактора „Літературно-Наукового Вістника", д-ра Д. Донцова, з „новозорянами". Пригадалося мені, що в травневім нумері свойого журнальчика помянув він „незлим тихим словом" і мене, як се радо робить при кождій нагоді. З правила я ніколи не відзивався на своєрідну донцівську „дискусію", та сим разом зроблю виїмок.

Пан О. В. доводить до відома своїх міродайних сфер мою найновішу неблагонадійність: у змісті мого голосного відчиту у Варшаві вичитав він еретичну думку про те, що мовляв „без політичних і культурних впливів Польщі хто зна чи було-б дійшло до витворення української народности". Проти сеї тези не вміє д-р Донцов нічого иншого сказати як лише те, що так буцімто як я, говорив Флоринський і тов. та що він сам, себто д-р Д. вірить у самовитворення української народности.

Ну що-ж, д-р Д. стілько вже всяких відкривав „підстав нашої політики", що й сю найновішу націоналістичну догму можна записати на його рахунок; та з другого боку кривда буде йому, якщо у читачів „Л. Н. Вістника" вдержиться погляд сього теоретика кождочасного українського націоналізму, що я у своїм генеальогічнім виводі української народности слідкував за самими тілько Флоринськими. Ні. Знаменитим предтечею, до котрого я і в сні не смів ніколи наблизитися, був для мене в сій справі не хто инший, як сам — д-р Дмитро Донцов. Шановні читачі будуть тілько ласкаві добути в якій-не-будь бібліотеці воєнний журнал „Шляхи", річник 1917, і прочитати в ньому, в ч. 1—2 на вступі сензаційну статтю — відкриття п. з. „Нарід — бастард". Der langen Rede kurzer Sinn тої ревеляційної статті д-ра Донцова такий, що мовляв: як мул є безплодною і безнадійною дитиною зі змішання коня і осла, так само й українське племя є гибридним продуктом польсько-московської мішанини.

Отже честь, кому честь!

С. Томашівський.

Енцикліка „Rerum Novarum"

Головний комітет, зорганізований для святкування 38-ої річниці згаданої енцикліки папи Льва XIII., видав відозву такого змісту: Ми повні віри в правду тої енцикліки і горді з неї, бо хоч вона видана літ тому 38, то не стратила нічого на значінні. В ній сказав св. Отець Лев XIII., що шлях до гаразду не провадить через революцію і загарбання власности на річ „всіх". Хто працює, хоче мати власність і на ній оперти будучність свою і своєї родини. Чиж досвід большевизму в Росії не потвердив слів Льва XIII.? Там загарбали землю, фабрики й доми на річ держави, але шо з того вийшло? Чиж народ не стогне в нужді? Та Лев XIII. не тільки осудив соціялізм як зло. Він показав і позитивний спосіб розвязання трудности праці. Той спосіб, се співпраця Церкви, держави і орґанізації. Церква виховує людей, щоби взаїмно співчували з собою і помагали собі. Держава має боронити слабих і убогих, бо богачі „оточені богацтвом немов валом" охорони не потребують, а бідні потребують. Орґанізації робітників і роботодавців повинні бути й порозуміватися з собою та в згоді полагоджувати заспокоєння суспільних потреб для гаразду всіх. Се одиноко розумні вказівки. Бо щож робітникам дають розрухи й революції? Тільки упадок господарства і нужду.

—o—

Комуністичний редактор виступив з партії

Перший льокальний редактор берлінського головного орґану ком. партії, Фріц Кеглєр, оповістив лист такого змісту: Отсим заявляю, шо виступаю з комуніст. партії по 11 літах приналежности до неї. Останною причиною, котра мене спонукала до того, були трупи робітників, які без пожитку впали 1. мая. Певно, боротьба робітничої кляси за владу вимагає тяжких жертв, одначе не ізза авантурників, які з пролєтаріятом не мають нічого спільного. Хто хоче бути співвинним у проливі робітничої крови, той може й дальше оставати в тій партії.

ПРОТЕЗИ, штучні ноги, руки, апарати, горсети, вкладки на плоскі стопи
449 виконує по низьких цінах 3—6
ОРТОПЕДИЧНА РОБІТНЯ
Франца СЕЮДА
Львів, Фридріхів 6. партер.

За що замкнули міліонера

Радіо Рудольфа Моссе доносить з Копенгаґи: Найвисший Трибунал відкинув відклик нафтового маґната Гаррі Сінклєра проти вироку, котрим засуджено його на три місяці тюрми й 500 дол. кари за те, що в афері Тіпота-Даме відмовив у слідстві сенату відповіді на кілька питань. Він розпочав відсиджування кари.

„Коли мудрі не посядуть влади, або коли ті, що посідають владу, не стануть мудрими, то нема можливости, щоб народ відітхнув від зла". (Платон).

Політичний огляд

Від Союза Народів до мехиканського Калєса. — Цілі і шляхи польської дипльоматії.

Львів, кінець травня 1929.

Від останнього огляду на сім місці не зайшло нічо особливого в політичному світі, що заслугувало-б окремої уваги. „Комісія трьох" Ради Союза Народів для реформи процедури у справах національних меншостей радила вже в тайні; що врадила, довідаємося на червневій сесії Ради в Мадриті. Справа усталення німецьких репарацій йде як із каменя: то рветься то латається; то песимістичні то оптимістичні вісти доходять ізза куліс зібраних у Парижі фінансових знавців; найновіші відомости—добре песимістичні; незабаром одначе, здається, буде справа таки доведена до пуття. Покищо, політична думка Французів і Німців увязнена нею. — Англійські вибори в повнім розгарі, одначе — як завсігди в тій країні дідичної мудрости політичної — ведуться в дуже культурних і міжпартійно льояльних формах (гей, гей, ми не таке устроїлиб!); за тиждень матимемо нагоду подати головні висліди сього змагання й переконатися, які й чиї гороскопи (між ними й висловлений в однім із наших оглядів) оправдаються. — Еспанський диктатор якось, до часу очевидно, опанував опозиційний рух серед армії й на університетах. — Муссоліні шие і поре; будує нове політичне царство й одночасно підтинає його основи, як-ось своєю несподіваною тактикою у ватиканській проблємі; його міжнародні конструкції також до половини дійсність, до половини злуда. — СССР варить дальше свою пісну кашу, приправляючи її „великих слів великою силою", яких уже ніхто поважно не бере; несподіваний диссонанс з союзною Німеччиною якось зацитькано, а що тамошнє громадянство завсігди мусить мати якийсь політичний цирк, отже протинімецькі маніфестації замінено сим разом протипольськими. — Союзник СССР, афґанський Аманула припинив свою безнадійну боротьбу за царський стіл і кажуть, виїхав за кордон; показується, що на сім місці давно була вірна оцінка його ситуації. — Китайські ґенерали не гайнують гарної весни і не стають національними ренеґатами: як традиція вимагає, служать рідному краєви, — руйнуючи його і вирізуючи земляків... — А в Мехику? Так, як там повинно бути, і як у нашій історії періодично буває — по мехиканськи. Або й ні! В останніх днях пішли чутки, неначе-б славний Калєс мав досить боротьби з Церквою і бажав миритися... Побачимо.

Переходячи до політичної ситуації у близшім до нас світі, бачимо, що політичне життя внутрі Польщі, противно станови з перед 6—8 тижнів, виявляє велику тишину. Уряд всесильний, а сойм на відпочинку. Отже люде цікавляться більше познанською виставою та.., „успіхами" польської дипльоматії за кордоном. Се теми безпристрастні. Бо й закордонна політика майже не розєднує національно польських горожан; не тілько прихильники уряду, а й вороги його обдаровують його більш-менш широким довірям, і серіозної критики його акції на сім полі майже не слідно. Тимчасом уважний обсерватор новіших „посунень" польської дипльоматії старається відгадати їх провідну думку і раціональність

тактичних засобів, одначе не вспіває. Бо те, що ся дипльоматія пильно піддержує солідарність інтересів обох головних своїх сусідів — Німеччини й СССР — сю солідарність, яка сама собою часто рветься; що ся дипльоматія залюбки вкладає малі колючки за шию свойому головному союзникови — Франції; що вона видить богато спільних інтересів між Польщею й Італією та присвячується безнадійній службі, щоб погодити мадярський огонь з ромунською водою, помагаючи сим способом будувати міст між Прагою й Берліном, — все те, їй Богу, якась через край містерна робота, щоби зрозуміти її дійсну програмову ціль. Дипльоматія для самої дипльоматичної гри? Штука для штуки? Се пахло-б радше XVIII-им віком.

——o——

Американські уряди й безбожність

В Америці є всякі дива, отже є й „Товариство для ширення атеїзму“. Його „апостол“ Шарль Смит приїхав до міста Литл Рок у стейті Арканзас і розкинув там летючки такого змісту: „Еволюція се правда. Біблія се брехня. Бог се привид“. Зате його зловили, а суддя Гарб засудив його на 25 дол. кари або 10 діб арешту. Смит хотів доконче стати хоч маленьким мучеником, отже не заплатив кари, але пішов до арешту. Тоді його орґанізація звернулася до бурмістра того міста Маєра депешою з протестом. На те відповів бурмистер: „Доки я можу перешкодити в тім, доти ні оден атеїст не замешкає в місті Литл Рок“. Атеїсти думали, що се означає увільнення Смита, але бурмистер іншої думки. Він заявив, що наперед має Смит відпокутувати за богохульство, а потому викине його з міста

——o——

25-ліття Марійського Т-ва Пань у Львові

Дня 26. травня відсвяткувало перше й настарше Мар. Тов. Пань у Львові свій 25-літній ювілей.

Як се було заповіджене в програмі — в каплиці СС. Василіянок, при вул. Потоцького, о год. 8.30 була Сл. Божа, на котрій всі члени Товариства в числі около 200, відновили посвяту своїй Небесній Цариці і приступили до св. Причастія. — По Сл. Божій Впреосв. Митрополит довершив обряду приняття нових членок. Відтак виголосив духовну науку. На основі евангельської притчі, що царство Боже подібне до невісти, що укрила квас в три міри муки, поки все не перейшло квасом, вказав Впреосв. Митрополит на великі завдання жінки-католички й дочки Марії в поширенню Божого Царства. Перше поле її праці, се освячення родини; друге се діяльність в жіночих установах і орґанізаціях; а третє то апостольство в католицькій акції.

О год. 12. відбулася святочна Академія. — По вступнім привіті провідника о. Ігумена Галущинського, гарно відспівав хор учениць дівочого семинара СС. Василіянок під умілим проводом п. Гладиловичівної, перша членкиня й основателька а потім довголітна предсідателька Тов. п. Ольга Бачинська подала в інтереснім відчиті історію 25-літної діяльности Тов-а. Цікава вона була головно в літах воєнної доби від 1915—1921 р. — Подобався також всім принагідний стих Впр. Заверухи, котрий вміло і з великим відчуттям віддекламувала М. Бачинська. — Найгарнійшою точкою се був дуже основно оброблений реферат Вп. п. Яновичівної, учительки дівочого семинара СС. Василіянок на тему: „Почитання Пр. Д. Марії в життю жінки“. З огляду на вартість цего реферату, подамо його повніщий зміст в однім з дальших чисел нашого часопису.

На Академії присутними були Впреосв. Митрополит, деякі священики й запрошені гості. Були делеґатки Марійських Тов. Пань з Перемишля, Сокаля і Золочева, а инші мар. товариства надіслали письменні або телеґрафічні привіти. Загалом свято мало характер родинний і полишило на присутних дуже гарне й миле враження.

Учасник-гість.

Поручене всіми Епископськими Ординаріятами Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і українське Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ“ Львів, вул. Руська 18, I. п.

441 5—10

Гебраїка — латинкою

З Палестини доносять: Бен Аві, — котрого покійний вже батько Елеазар Бен Ягудаг дуже заслужився коло поширення старої гебрайської мови в Палестині й котрому жиди головно завдячують, що стара їх мова стала знов уживана, — в своїм анґлійськім тижневику „Palestina Weekly“ відступив одну сторінку на гебрейські статті, писані латинкою. Він оповістив також життепис свого батька по гебрайськи але латинкою. Тепер провадить він живу пропаґанду за латинкою, арґументуючи тим, що Турки вже приняли латинську азбуку і що всі народи на сході приймуть її, отже й жиди мусять її приняти.

НАИДЕШЕВШЕ ДЖЕРЕЛО В ПОЛЬЩІ БЕЗ КОНКУРЕНЦІЇ

РАДІО-АПАРАТИ і части найновіших системів

460 **ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка** Телєфон Ч. 4-58 **Львів, Леґіонів 1.** 1—8

Кошториси безплатно. Література. Схеми. Висилка анодових батерій відворотною почтою.

JENS JÖRGENSEN*).

Дурненький павучок

Одного гарного ранка у вересні воздух був повний ніжних, делікатних ниточок павутиння. Одна з тих ниточок зачіпилася на короні дерева. По ній спустився маленький павучок, став на листю і зараз виснував з себе свіжу ниточку павутиння. Він привязав її до вершка дерева і спустився на довгій павутинці аж до самого споду того дерева. Під деревом побачив корч і взявся до роботи: ткати сітку. Горішний кінець своєї ткані прикріпив до тої довгої павутинки, на котрій спустився, а кінці иньших павутинок до галузок корча.

Прекрасна сітка була овочем його труду, знаменита для прожитку павучка: ловлення мух. По кількох днях видалося йому, що його сітка за мала, і він зачав її поширювати у всіх напрямах. Се й удалося йому ізза того, що міг свою будову дочіпати до першої, найміцнійшої нитки. Коли осінним ранком мерехтячі каплини роси покривали цілу сітку, вона блистіла в матовім світлі сонця мов заслона з перел.

Павучок був гордий на своє діло. З дня на день ставав грубший і товстіший. І мабуть уже зовсім не памятав, який був нужденний та зголодований, коли з початком осени спустився на вершок дерева.

Та одного ранка збудився павучок дуже згризливий. На дворі було мрачно, довкруги не видно було ніякої мушки — і що можна почати в такий смертельно скучний осінний день? „Треба зробити малі оглядини“, сказав собі павучок, „подивлюся, чи нема де чого направити в моїй сітці“.

Оглянув кожду павутинку зокрема, чи добре прикріплена. Блуда ніде не міг знайти, а мимо того нестерпно злий настрій не покидав його.

Коли так незадоволений лазив по сітці, нараз побачив довгу павутину, що до котрої не міг ствердити, до чого вона належить. Про кожду иньшу знав, куди провадить, одна сюди, аж до зломаного кінчика галузки, друга туди, до терня. Павучок знав кожду галузочку і кожду павутинку. Та яке значіння має оця? Зовсім безцільно провадить вгору, просто в воздух! Що це має значити?

Павучок піднявся на задні лапки і своїми численними очима дивився вгору. Нічого не видно! Та ниточка не мала кінця. Хоч як їй приглядався, ниточка провадила до хмар! Чим більше павучок напружувався, щоб розвязати загадку, тим ставав лютіщий. І до чого служить та павутинка, що губиться вгорі? Розуміється в часі свого постійного пирування павучок уже давно забув, що якраз тою ниточкою він спустився одного дня у вересні. Не пригадував собі й того, яка хосенна була для нього та ниточка, коли він робив і побільшував свою сітку. Все те він уже давно забув. Тільки те бачив, що тут підноситься вгору якась непотрібна нитка, зовсім без цілі, бо вона властиво висить у воздусі.

— Проч з нею! — крикнув, не памятаючись з лютости. І перегриз ту нитку.

В тій самій хвилині впала й ціла сітка...

Коли павучок прийшов до себе, лежав звалений на землі під корчем, а останки гарної, немов сріблом посипаної сітки покривали його мов мокре вонуча. І того мрачного дня почувся павучок бідним і бездомним. Досить було одної хвилинки, щоби пропала вся його праця, **бо він не пізнав значіння нитки, котра провадила вгору.**

* * *

І душа чистої людини получена з Богом такою ниточкою, що провадить вгору. Та ниточка се релігія. Хто ту ниточку розітне, той стає блудним, бездомним жебраком. Хто її уважно береже, знаходить у ній підпору гармонійного життя й запоруку вічного щастя.

Переклав **А. Ч.**

*) Енс Єргензен, данський конвертит, письменник, поет і редактор, *6. XI. 1866. На католицизм навернувся в 30-ім році життя й узасаднив своє навернення в цікавій праці, оповіщеній тогож року. Писав м. и. твори полемічні, романи („Ева“), аскетичні леґенди, новелі й глибокі оповідання невеличкі обемом, з котрих одно подаємо тут.

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци на ліжка і на коні та всякого рода полотна

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7. Напроти Катедри.

НАЙЛІПША ЯКІСТЬ. — ВЕЛИКИЙ ВИБІР. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. 442 5—10

ДОПИСИ

З БОРЩІВСЬКОЇ АЛЬГЕБРИ. В 17. числі „Укр. Голосу" помістило якесь „Ікс" допис з Борщева, яким в мерзкий спосіб оплювало борщівського пароха о. Й. Малицького. Закиди проти него, порозкидані безладно в дописи ось які: 1) о. Й. М. є слабої волі і інтеліґенції, але має сприт і тому став „знарядом" в руках сильніщих. 2) о. Й. М. мав зробити з церкви терен політиканства, інтриґ та сплетень. 3) о. Й. М. не розуміється (!) на побожности і тому приязниться з людьми, що управляють мертву побожність без діл, а иньших, що виконують всі практики релиґійні, зве большевиками, 4) що о. Й. М. мав перевести на проповідницю весь бруд заулків, 5) що „Станиславів" уважає його взором душпастира і паділяє ріжними почестями, 6) що всі священики о. Й. М. як огню бояться, бо він має мати поліцейську натуру і так представив одного світлого священика, де належить, що він мусів забратися, там де приналежав — до львівської діецезії!

Можнаби спокійно зігнорувати сей допис борщівського альґебраїчного знаку, бо під ним може міститися дуже низька, навіть відємна вартість аж до —0 включно, якби не те, що допис Ікса се документ борщівських льокальних і повітових відносин, серед яких жирують демаґоґією ріжної вартости альґебраїчні знаки, які свідомі того, що мусять зникнути з поверхні громадянського життя, коли їм не вдасться втягнути в область демаґоґії церкви і священиків.

Злоба і демаґоґія, а не льоґіка збудувала всі закиди проти о. Й. М. Бо як може бути взірцевий священик, яким є о. Й. М., чоловіком слабої волі, або мати певну дозу сприту та без інтеліґенції? Коли такі люде „справді" „мусять" стати знарядом в руках сильніщих, то оскільки слабшими під оглядом волі й інтеліґенції від о. Й. М. мусять бути всі борщівські Ікси, коли не змогли зробити його знарядом в своїх руках? Такі провини о. Й. М., що він заслужив на признання свого Епископа, що він не розуміється на побожности, що сміє з проповідниці картати бруд заулків — се така безлична демаґоґія, що сама себе бє своєю безстидністю. Хібаж Ікси мають давати кваліфікацію священикам, учити їх як має виглядати побожність та що належить а що не належить на проповідницю? Коли вони не „мертво, без діл побожні", то чому не внесуть скарги з доказами і з повними підписами до Епископа, якщо парох дійсно провиняється, — але свою „не мертву" побожність припечатують таким мерзким ділом, як анонімний допис?

Як священик знаю на стілько відносини між священиками в деканаті і повіті, що можу совісно, ствердити, що се неправда, будьтоби о. Й. М. всі священики боялися. Зате не сумніваюся, що мусять його здорово боятися борщівські Ікси, які атакуючи публично свого пароха в пресі і не мають відваги навіть підписатися. Анонімно оплювати в пресі, відтак при кінци допису анонімно помолитися о заміну пароха й анонімно повідомити укр. суспільність про інтенцію своєї анонімної молитви — ось відвага борщівських Іксів, котрі одинокі не бояться о. Й. М. чоловіка слабої волі і інтеліґенції. Вони такі відважні, що орґанізують неустрашимо ґрандіозну акцію проти о. Й. М. А нею має бути: „Ми всі мусимо крикнути!" Типова акція всіх демаґоґів. А що крикнути? „Міняйли, геть з дому Божого!" І не думайте, що тими міняйлами се ті, що самі кождого сезону міняють переконання, тактику і погляд на людей і справи, або ті Ікси, що під крик демаґоґії радіб міняти священиків. Міняйлом зве Ікс — о. Й. М., якого конечно хоче виміняти на иньших. — Ось „акція", перед якою має дрожати о. Й. М.!

Послідний закид, будьтоби наслідком доносів о. Й. М. мусів один священик відійти, куди належав, поминаю мовчанням тому, що шануючи того священика, не хочу рушати тої справи без його згоди. Можу лише се ствердити, що не о. Й. Малицький є причиною його відходу з діецезії. Маю глибоке переконання, що той священик, вирвавшись з душних борщівських відносин, де ріжні Ікси вязали його свободу — буде дійсно світлим, бо має до того багато даних. Оборона сего священика Іксом викликає підозріння, що він мусів чогось великого допуститися, що могло бути предметом карного перенесення — а се неправда. Так боронив медвідь від мух.

На борщівській ґрядці, буйно демаґоґією погноєній, виросла вся оця хопта закидів проти чоловіка, який є дійсно взором священика і громадянина, який більше дає на народні ціли, ніж всі Ікси разом, який грошем і працею підпирає кожду народню роботу, що не звернена проти церкви, а який має хиба ту ніякими Іксами непростиму хибу, що де ходить о справу церкви, там не знає ніяких компромісів.

Легко догадатися з сего допису Ікса, що Іксом є вислід демаґоґічної праці Іксів, Іксом є сила суспільности ними деправованої, Іксом положення і будуче нації — все незнані, неозначені і випадкові вартости. Та про те иньшим разом.

о. О. Гуньовський.

КРАКІВ. Шевченківський концерт уладжений 25-го м. м. тутешньою „Укр. Студентською Громадою" при участи инших товариств, полишив по собі дуже корисне враження, давши доказ серіозного трактування і старанного підготування цілого свята. До вступного слова прошений був сен. М. Галущинський, що дав зразок цілком ориґінальної, далекої від вкоріненого у нас при таких нагодах шабльону, глибоко подуманої, до обставин і авдиторії достроєної, незвичайно краснорічиво висказаної промови з пануючим мотивом: культ Шевченка лише шляхом невтомної праці над власною, індивідуальною й національною, культурою як найважнішою передумовою красшої будущини. — На другому місці належиться згадка студ. філ. Ю. Ґеникови за деклямацію китиці думок Шевченка, поданої з таким знанням і — пишемо сміло — з таким мистецтвом, що позволяє бути великим оптимістом щодо будущини п. Ґ. в сім напрямі. — Музичні продукції випали також несподівано гарно, в чому головна заслуга диріґента п. В. Витвицького. Присутний був весь укр. Краків і деякі визначні Поляки. Л.

„Стремління тих, що хочуть „рівно розділити" матеріяльні добра, подібні до роботи людини, котра малаб перед собою ряд бочок, з котрих одні булиб меньше або більше наповнені, а другі порожні, бо вони — без дна і та людина зачалаб переливати воду з наповнених бочок в порожні в надії, що всі вирівнає". Тимчасом не може бути матеріяльної рівности, поки нема духової, бо матеріяльна забезпеченість розвіється як дим ізза інстинкту жадоби".

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Уніяти католики ромунського обряду дбайливо працюють над релиґійним поглибленням свойого життя. Прикладом під тим оглядом є передовсім університетське місто Клюй, де систематично відбуваються прилюдні релиґійні конференції. Всіх уніятів гр.-католиків у Ромунії є 1,800.000 і вони мають своїх добрих заступників у соймі й сенаті. Премєр-міністер Манів (Маню), се практикуючий греко-католик, а в сенаті крім митрополита Василя Сучію й трьох уніятських епископів засідає ще 4 світських ромунських уніятів.

Греко-католиків у теперішній мадярській державі є около 90.000 і вони становлять 1·2 прц. всього населення держави, якого число подає найновіший „Катол. угорський альманах" 7,945.878. Римо-католиків на Мадярщині є 65 прц., протестантів (3/4 кальвінів) 27·5 прц., жидів 6·2 прц. Найбільший приріст виказують католики. Родини католицькі, а передовсім греко-католицькі перевищають числом дітей всі інші віроісповідання.

Католицький університет у Люблині добуває собі в останніх часах щораз більше признання. Держава признала права й габілітації його професорів, студії на ґуманістичнім і правничім факультеті і що найважніще потвердила щедру фондацію гр. Потуліцьких. Ректор Крушинський веде за згодою польського епископату широку акцію серед громадянства, щоби добути дальших фондів на розбудову університету. Закладаються в цілім краю кружки „Приятелів люблинського університету", що мають забезпечити дальшу сталу матеріяльну допомогу університетови. Раз до року відбуваються в усіх парохіях Польщі т. зв. „університетські неділі", підчас котрих крім проповідей, плякатів і летючок, популяризуючих справу люблинського університету, переводиться загально-народня збірка на піддержку університету.

Новим дубровницьким епископом іменував Св. Отець о. д-ра Йосифа Царевича, каноніка й пароха в Спліті. О. Царевич уродженець Дальматії.

Католицько-соціяльна праця жінок у Бельгії. Ще за починои бл. п. кардинала Мерсіє основано в Брукселі перед 10 роками Секретаріят для християнсько-суспільного жіночого руху. Та орґанізація, про котру теперішний кардинал Ван Роей висловився з найбільшим признанням, обходить тепер десятиліття свойого істнування. З малих початків виросло величаве дерево: 29.000 жінок і дівчат ґуртується нині під прапором „Пречистої Діви Праці". 20 ріжних секцій дбає про моральні й матеріяльні потреби членок. В окрузі Брукселі є чинних 150 парохіяльних філій. Ціль орґанізації: рехристіянізація життя робітництва (що все ще остає під переможним впливом матеріялістичного й безбожного соціялізму), піднесення добробуту родин, забезпечення становища жінки й матери і передовсім охорона молодих робітниць перед небезпеками, що грозять їм у здеморалізованих середовищах фабричних місцевостей. Орґанізація веде дешеву кухню, що в 1928 р. видала 132.000 обідів, веде фахові курси й школи, дбає про вакаційний відпочинок робітниць і провадить посередництво праці.

„Держися здалека від щасливих, бо там тебе таксамо треба, як пятого колеса при возі".

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Науково-позитивна критика теорії поступу

(Шукання змісту і мети в історії).

В основі своєї критики поступової фільософії історії поклав Бердяєв виявлення неморального характеру ідеї поступу. Та Бердяєв не обмежується моральною критикою віри в поступ людства, разом з Ед. Мейєром, Тенісом, Буркгардтом, Шпенглєром, Ферером, Віпером, Сорокіним та ин., підносить і позитивно-наукові аргументи й міркування проти прогресивної історіософії.

Великі успіхи археольогії наочно показали наївність віри в постійний і безперервний поступ людства. Завдяки археольогічним відкриттям, ми пізнали величні старинні культури, котрі тисячі літ перед нами досягли великої досконалости, не в однім дорівнюючи і може навіть перевисшуючи сучасну культуру. Студії над старо-вавилонською культурою, можна сказати, перевернули до гори ногами давнішу науку всесвітної історії переняту поступовою ідеєю. Археольогічні відкриття не зупинюються. Недавно відкрили в Африці сліди незнаної, але дуже старинної високої культури, здається старшої від вавилонської й египетської. Та всі ті культури гинули, цілі народи, носії великих цивілізацій зникали, а нові народи, що осідали на їх місці, часто навіть не підозрівали і нічого не знали про своїх попередників та їх цивілізацію. Надії на те, що здобутки сучасної европейсько-американської культури будуть тривкіші від попередних, на нічім не основані. Вони легко можуть загинути таксамо як загинули культури Єгипту, Вавилону, старої Персії, Мікен і т. д. Гляньмо лише, як сильно впала протягом кількох літ культура в усіх галузях на Радянщині й переконаємося, що тривкість новочасної цивілізації дуже сумнівна.

Та припустім навіть, хоч до того нема жадних підстав, що сучасна культура „не загине", а „розвиватиметься" далі й вічно тим самим чи навіть скорішим темпом як тепер. Чи такий „розвиток" дійсно провадитиме людство до кращої будуччини, чи поліпшить моральний стан людей, чи дасть ліпші суспільно-політичні форми, чи принесе хоч матеріяльне поліпшення для всіх людей, чи знищить зло, неправду, визиск, злочини, насильства, злидні, хороби?.../Чи не зводиться ввесь розвиток новочасної цивілізації до самого тільки зовнішнього удосконалення техніки, котре кінець кінців не дає людині бажаних і вимріяних наслідків?

Людська особа, — каже Бердяєв, — на вершині нової історії, не може стерпіти неволі у суспільности й у природи та змагає визволитися від них; натомість відчуває все більшу й більшу залежність і від природи й від суспільства!/Машиною, розвитком матеріяльних, продукційних сил намагалася людина опанувати природні стихії; а замісць того людина стає невільником створеної нею машини й утвореного нею самою матеріяльного та суспільного середовища. Такий невдачний висновок дає новіша історія. І таких невдач повно в історії!... Доба т. зв. релігійної реформації видвигнула ідею релігійної свободи, а привела до страшної кризи в релігійнім житті. Французька революція висунула гасла „свободи, рівности й братерства"; а в дійсности створила буржуазне суспільство XIX в. і страшні суперечности, що остаточно виказали брехливість ідеольогії французької революції, творячи нові форми нерівности, визиску та взаїмної ненависти між людьми. Таксамо не вдасться і соціялізм, витвір і мрія нашої доби. Він відкриє та вже й відкриває на Радянщині нові, ще більші суперечности людського життя, котрі зроблять неможливим здійснення завдань, поставлених соціялізмови його творцями. Він створить і творить уже нову, страшну ворожнечу між людьми, нове розбиття людей на ворогуючі групи, нові нечувані досі форми гніту... Ніколи не вдавалася і ніколи не вдасться жадна революція. Всі знані революції ніколи не приводили до поставлених ними завдань і цілей. Досягалося зовсім не те, до чого змагали, а найчастіше якраз протилежне! Можна сказати, що історія се постійна невдача найліпших, по заміру найідеальніших стремлінь, змагань і проб... І яку епоху чи галузь цивілізації взяти, завжди бачимо те саме...

„В історичній долі людини ніщо ніколи не вдалося і є підстави думати, що ніколи ніщо і не вдасться. Не вдався жаден замір, поставлений в межах історичного процесу"./І тому мусить бути признана утопійною, безпідставною й ложною всяка історіософия, а передовсім „поступова", котра сподівається знайти „щасливий кінець", вказати мету і зміст у межах земної історії людства. Всяка льогічно збудована й послідовна історіософія, яка розглядає історичний процес з точки погляду іманентного розвязання його завдань, мусить прийти до песимістичних висновків. Себто/кожна теорія, котра хоче знайти зміст і ціль історії людства в межах самої тільки земної долі людства, мусить прийти до сумного висліду. Тоді історія людства уявляється або у вигляді історичного круговороту, постійного кружіння й повороту до тих самих, безліч разів уже пережитих людством форм життя, ідей, змагань і невдач, або у вигляді якогось беззмістового, безцільного руху, „якоїсь ростріпаної імпровізації... без програми, без заданої теми, без неминучого розвязання..." Представлення історичного процесу в вигляді постійного круговороту зустрічаємо вже у старинних, грецьких та римських істориків і мислителів. Неначе відгук сеї ідеї знаходимо і в чудовій, безмірно-сумній картині „Еклезіяста" (1, 2—11). На поч. XVIII. в. розвинув її в суцільну систему італійський фільософ Дм. Віко, а в наші часи до сеї системи схиляється чимало визначних істориків, фільософів та соціольогів, у тім числі Шпенглєр і Віпер.

Теорія історичного круговороту очевидно незрівняно більш льогічна, ніж теорія поступу. Позитивно-наукові дані потверджують „фільософію круговороту". Але ся „фільософія" це заперечення змісту і мети в історичнім процесі, це признання всеї земної долі людства глупою...

Мимо сього теорію історичного круговороту схильні приняти й деякі сучасні християнські (не католицькі) письменники, нпр. правосл. митроп. А. Храповицький. Доля всего людства на землі видається сим дослідникам без мети, спільної для всіх людей, як для колективу, для єдиної спільноти. Сі дослідники думають, що в межах земного істнування людства має зміст і ціль тільки індивідуальна доля кожної людини.

Такий індивідуалістичний погляд на земну долю людей типово протестантський, бо в нім не доцінюється значіння Церкви та її ролі в історії людства на землі*). Для світогляду, перенятого церковно-релігійними основами, сенс істнування людства на землі не може обмежуватися індивідуальним життям кожної окремої людини, й мусить бути віднайдений також в долі всього людства, в історії людства на землі. До відшукання того сенсу змагає вже св. Августин у своїй історіософічній системі, створеній на церковно-християнській основі. Історіософія св. Августина була підставою й для багатьох пізніших західно-католицьких фільософічно-історичних систем. — В сучасній російській фільософії, в звязку з острою критикою та запереченням поступової історіософії бачимо цікаві проби зясування змісту і мети в історії людства з християнського погляду. Найсміливішою і найцікавішою з тих проб се фільософія історії (або як називає її автор „фільософія людської долі") М. Бердяєва.

*) Характеристично, що в творах митр. А. Храповицького взагалі видно сильний нахил до протестантизму. Митр. А. Храповицький се один з представників тої течії в правосл. богословії, яка змагає до „очищення" правосл. богословської науки від західно-католицьких „домішок". Індивідуалістично-протестантський ухил в погляді митр. Храповицького на людську долю на землі стоїть безперечно у стислім звязку з загальним протестантським ухилом його світогляду.

БІБЛІОҐРАФІЯ

III. НАРОДНИЙ ЗЇЗД Укр. Нац. Дем. Обєднання в днях 24. і 25. грудня 1928 р. (Звіт зложений на підставі стенографічного протоколу). Львів, 1929. Накладом посла Мих. Струтинського. 154 ст., 16".

Управа УНДО заслугує дійсно на признання за те, що видала окремо сей перший в Галичині звіт з укр. партійного конґресу на підставі стенографу. Без таких постійно печатаних звітів взагалі неможливий ні правильний розвиток політичного життя ніякої суспільности, ні навіть погляд на розвиток. Тут покищо тільки коротко зазначимо; що про Українську Християнську Орґанізацію в головнім рефераті зїзду подано цілий ряд ярких баламуцтв, як пр.: Коли Укр. Христ. Організація „оформиться в партію", тоді УНДО дістане ще одного зорганізованого політичного противника, з яким прийдеться звести поважну боротьбу", — хоч вистарчило б було референтови п. Мудрому поінформуватися вже не кажемо у священика, який інтересується катол. акцією, — а в ученика, члена Марійської організації — то бувби довідався, що Укр. Христ. Орг. взагалі ніколи не „оформиться в партію", бо ціль тої орґанізації виключає подібне оформлення таксамо як приміром „оформлення" в банк або акційну спілку. Проект програми УХО, яким п. М. страшить УНДО, не має нічого спільного з ніякою політичною партією і якраз тому буде ще довго приготовлятися: в ніякім краю Европи ще не определені докладніще ні межі ні зміст катол. акції (коли, як відомо, політичні програми, основані на демагогічних кличах в роді „Земля забездурно!" і т. и., пишуться і в нас і деинде за оден вечір при однім столику). Далі п. Мудрий ідентифікує горожанську льояльність з „політичним опурту нізмом", хоч ті поняття не тільки не індентичні, але в даних обставинах можуть бути зовсім противні собі. Словом — не можна без відчуття щирого гумору читати тих проявів незнання фактів і політичного анальфабетизму (які проявив головний референт найбільшої партії в краю!) та без здивування, що такі річи могли пустити до друкарні і в світ керманичі якої небудь партії. Що у нас очевидно потрібна дійсно права, консервативна, політична орґанізація, яка розпочалаб засадничу і зовсім неопортуністичну боротьбу за відповідні права всіх наших земель у державі, в якій живемо, — се

річ ясна. Одначе се мусить бути діло зовсім окреме від катол. акції, якій присвячена УХО. Таке діло вимагає цілих літ підготовчої праці й назрівання, хоч безуспішність даної політики може очевидно приспішити утворення нової партії і то найскорше в рядах тої партії, котра веде безуспішну політику. Так все на світі буває і тому не зарадить тупцювання на двох фразах та ще до того противних собі. — Докладнішу аналізу звіту матимемо змогу подати в дальших числах.*)

*) Не від річи буде подати тут такий інтересний факт. В день чи два після Зїзду прийшов до нашої редакції один підльвівський селянин передплатник „Н. Зорі", котрий як член УНДО був на Зїзді. Він оповідав, що дивно було йому, як п. Мудрий в своїм рефераті говорив, немовби „Н. Зоря" ворожо відносилася до УНДО в часі виборів. Селянин цей пильно читає наш орган, але є зовсім відмінної думки ніж п. Мудрий, бо „Н. Зоря" виступила тільки проти одного або двох кандидатів, котрі знані були з того, що ворожо відносилися до церкви. Ще більше дивувало того селянина, що ніхто з присутних священиків, імовірно також читачів католицької преси, не спростував хибних поглядів референта. Тому рішився сам забрати голос в тій справі підчас дискусії, але йому сказали, що до голосу в дискусії треба було раньше записатися. Так і лишилися баламуцтва референта неспростовані.

Нові книжки

Микола Чайківський. ЧАРКА ГОРІЛКИ — МОРЕ СЛІЗ... (Про алькоголізм). Бібліотека „Ми молоді!". Ч. 8. Рогатин 1929. Накладом „Союзу Протиалькогольних Гуртків Молоді", 16⁰. Стор. 148. Ціна 2·50 зол.

Іванна Блажкевич: ПУШИСТИЙ КОРОЛЬ. Видавництво „Світ Дитини", Львів 1929. (Діточа Бібліотека кн. 84). Стор. 89, 8⁰, 35 образків.

Лист до Редакції

Чертіж, 25. мая 1929.

Вельмиповажана Редакціе!

Олекса Зарицький, бувший народний учитель в Дубравці, судового повіту журавенського, син священика-пароха села Туря Велика, повіту долинського, купив перед війною при парцеляції двірського обшару Ляховичі зарічні, того самого повіту, від повновласника д-ра Стефана Федака у Львові около 4 морги сіножати.

Де тепер дівається Олекса Зарицький, жие де в Росії, чи згинув де на війні, ніхто не знає і він про себе від ряду літ не дає знати.

Його ґрунт, то значить, тих згаданих 4 морги сіножати вживають і арендують майже за безцін ріжні чужі люде, а родина Зарицького про це нічого не знає, вона здається навіть не знає, що Олекса Зарицький мав і має на власність той ґрунт, коли навіть що колинебудь про це знала і довідувалась, то далась певно збути легко викрутом, що то є шкільний ґрунт а не Олекси Зарицького. Я як давний знакомий Олекси Зарицького знаю це дуже добре, що той ґрунт купив сам Зарицький а не школа, і для себе а не для школи, — і що Зарицький а не школа є інтабульованим властителем того ґрунту. Посвідчить це також д-р Федак. Якась родина, як не близька то далека, по Зарицькім і бл. п. його о. батьку мусить бути. Можливо, що тій родині поводиться так добре, що вона не дуже дбає про тих 4 морги ґрунту. Можливо однак, що — як це на жаль священичим родинам нераз часто трафляється — тій родині жиється тяжко і посеред злиднів, а тут ґрунт їх брата чи кого иньшого, вживають і використовують ріжні люде і то майже за безцін. Подаю Вам до Вашого ласкавого відома цю справу, щоб Ви оголосили її в „Новій Зорі" і щоб у тій спрві родина Зарицького робила відповідні кроки. Ґрунт Зарицького може його родина користно тут продати. Моя адреса: Дмитро Іванків, в Чертежи, почта Журавно.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Весняні новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ анґлійські і краєві на мужеські одіння.**
401 12 30

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

АНҐЛІЯ І ГАБСБУРҐИ. З приводу торжества тисячеліття болгарського царства відбувся в Софії ряд принять, м. и. у короля Бориса й у анґлійського посла. На тих приняттях перший раз від вибуху війни офіціяльно принимано члена династії Габсбурґів, а саме архикнязя Иосифа, знаного під іменем „угорський архикнязь". Сербська преса з огірченням запитує, чи се має значити, що й Анґлія думає про ревізію мировых договорів? Архикнязь поїхав опісля до Царгороду, а сербський орґан „Трґовінски Гласнік" пише, що він ділає в порозумінні з Гортім у напрямі створення союза між Італією, Болгарією й Туреччиною. З огляду на могутність Анґлії мала антанта не відважиться запротестувати проти роботи того архикнязя так остро, як хотілаб. Сербська преса підчеркує, що Болгарія відсвяткувала своє тисячліття при співучасти представників несловянських держав, як Анґлії, Італії, Угоршини, Фінляндії й навіть Габсбурґа, а бракувало Росіян і Сербів.

Сукна, камґарни, коци, колдри, обув
готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священиків поручає на сплати
„Родоган" Львів, Ринок 43.
Телєфон 15-70.
402 13—15

ФРАНЦІЯ отворила свої таємні архіви. Повідомляє про се місячник „L'Europe Nouvelle", котрому урядово доручено пропаґування французьких публікацій з тих архівів. Німеччина розпочала публікації таємних актів 1922 р., Анґлія заповіла свої публікації 1924 р. й видала досі 4 томи, опісля зробили се Америка, Італія, Росія, вкінці і Франція. З великих держав не зачала ще оповішувати своїх таємниць одна Японія. Комісія, котра має оповістити французькі акти, дуже велика, бо складається з 44 учених і політиків ріжних напрямків. Між ними є й голова „Католицького Інститута" в Парижі, Бодріляр, всі б. французькі посли з 1914 р., що урядували в більших державах і т. д.

АМЕРИКА. (Правительство міліонерів). Гувер, 31-й президент Злучених Держав Півн. Америки, вже остаточно зложив нове правительство — з міліонерів. Поверх половина його зложена. з правників: Стимсон, Ґуд (військо), Адамс (маринарка), Бравн, Гайд (рільництво), Мічел (ґенер. прокуратура). Далі — 1 інжинір, 1 лікар, 1 учитель, 1 банкир, 1 б. робітник у млині (секретар праці, Дейвис). Всі вони великі богачі, більшість їх походить з „дикого" заходу. Права рука Гувера се полк. Стимсон, держ. секретар, за Тафта був секр. війни. В часі великої війни боровся у Франції. Він знавець полудневої, латинської Америки, що й робить його особливо цінним для Гувера. Як ґубернатор Філіпін показався добрим господарем. Весь кабінет властиво неполітичний, тільки зложений з сильних індивідуальностей. За найсильнішу індивідуальність у нім уважають секр. скарбу Меллона, одного з найбогатших людей на всій земній кулі. Цікаве те, що Гувер ні трохи не рахувався з тим, що полудневі стейти рішили про його побіду й не іменував з тих околиць ні одного члена правительства! І мимо того в цілій Америці тихо: нема не то лайки, але навіть нарікань...

——x——

НОВИНКИ

Паломництво до Риму. Подається до відома тих, що зголосили свою участь в паломництві до Риму, що зі сторони адміністраційних і скарбових властий повстали несподівані труднощі в справі окремих, пільгових паспортів. Є надія, що труднощі до дня 10. червня ц. р. будуть поборені, о чім появиться окремий комунікат в пресі. — Мар. Тов. Молоді.

Згоріло місто Нижнів. Пожар Нижнів зачався з помешкання господаря Вас. Малафійчука. Згоріло 200 будинків, поверх 100 родин без даху над головою.

Пожежа в Загірю (повіт Рудки) знищила 74 домів. Нещастя викликав 7-літний Данько Гошман, що бавився сірниками коло стодоли.

Чутки про розстріляння Дзіковського. Польська преса доносить, що галичанина Дзіковського (Норича) розстріляла московська чрезвичайка за зносини з укр. націоналістами. Дзіковський був з початком революції на большевицькій службі, але рівночасно в 1921 р. мав належати до повстанчої орґанізації. Почуваючись у небезпеці, втік до Галичини, де його в 1922 р. арештувала польська поліція в звязку з убийством Твердохліба. Тоді вдалося йому втекти за границю і знову дістатися до СССР., де його тепер мали розстріляти.

Привернення свят у Чехословаччині. Привернення знесених свят викликало в усій Чехословаччині велику радість. На це рішення чехословацького правительства вплинули невпинні старання католиків. Знесені були такі свята: Новий Рік, день Трьох Царів, Великодний Понеділок, Вознесення, другий день Зелених Свят, Боже Тіло, день Петра й Павла, Успення Пресв. Богородиці, Усіх Святих, Непорочне Зачаття та другий день Різдва Христового. Однак привязання народу до цих свят було таке сильне, що влада мусіла остаточно відкликати знесення цих свят.

Совітська валюта втратила 70 пр. своєї вартости. В Берліні можна купити червонець за 5 марок.

10.000 марок (поверх 20.000 зол.) надгороди виплатить анґлійсько-американська фірма за написання роману або життєпису в німецькій мові, котрий в р. 1919 буде признаний за найлучший. Услівє: Автор мусить бути початкуючий. Адреса філії тої фірми: Союз нім. письменників, Берлін, В. 57, Більовштр. 22.

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7. переніс свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телєфонів: 75-32, 3-82 і 52-92. 451 4—10

ГРОШІ.

Ам. доляр 8.90—8.91, кан. дол. 8.81—8.82, чес. кор. 0.26—0.27, австр. шіл. 1.25—1.25.50, ром. лея 0.05, франц. франк 1.72, фунт шт. 43.50, рад. черв. 17.50—18.

ЦІНИ ЗБІЖА:

Пшениця двірська 44.25—45.25, жито галицьке 24.75—25.25, ячмінь галицький на мливо 21—22, овес галицький 24—25, кукуруза 33.75—34.75, горох пів Вікторія 49—45, горох полевий 35.50—37.50, бобик 27.50—28.50, вика чорна 31—33, вика сіра 29.25—30.25, гречка 31—32, лубин голубий 25—26, мак сивий 90, 100, 120, 150. — Ціни в золотих за сто кільоґрамів.

ЗАВЕДЕННЯ НАПРАВИ ВЗУТТЯ ПЕТРА СРОКОВСЬКОГО

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 29

452 принимає **взуття** скіряне **на гумових підошвах** до направи та виробляє нове на гумових підошвах з білої індійської гуми. 2-10

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА

в найдучших родах — по найдешевших
411 цінах — поручає 10—10

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
415 Жадайте цінників 10—12

ПОРОШОК **KOGUTEK** *ДЛЯ ДОРОСЛИХ*

УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ **БІЛЬ ГОЛОВИ**

398

Здертати увагу на повищий фабричний знак! 8-10

Будови Церков

пляни затверджені Воєвідством, кошториси для будови і саму будову

виконує по цінах конкуренційних

Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

арх. будівничий

Львів, вул. Содова 3. II. п.

446 (бічна Потоцького). 4—4

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає найновіші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

139 69-?

ПЕРЕПЛЕТНЯ ПЕТРА ПОДОЛЯКА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступніших цінах.** Робота солідна і точна. 342 33-?

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ

І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. бібл. 220 зол. — Замість готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: „Добра Книжка" — **Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 23—100

Уживайте! Уживайте!

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ"

АДРЕСА:

ЛЬВІВ КОРДЕЦЬКОГО 51.

433 6-10

„ШВАЛЬНЯ" Львів, Клушинська 9.

приймає до виконання всякого рода

БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ як з власних матеріялів так і повірених. Ціни найнижші.

Вразі незадоволення **зворот вартости матеріялу.**

456 2—10

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосяні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

загально відома

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ

ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.

422 **Телєфон 37-72.** 12—25

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

ОПОВІСТКИ

Дирекція прив. Семинарії учит. жіночої СС Василіянок в Яворові з повним правом прилюдности „а" аж до відкликання оголошує отсим, що на днях 25, 26 і 27 червня відбудуться вступні іспити на I, II, III і IV курс. До прошення належить долучити: 1) свідоцтво крещення, 2) послідне свідоство шкільне, 3) свідоцтво здоровля від фізика, 4) короткий життєпис. — ДИРЕКЦІЯ. 458 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

УПРАВА ЮВЕНАТУ ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ В ЗБОЇСКАХ п. Знесіне подає до відома, що приймає учеників до першої гімн. кл. на шкільний рік 1929/30. Що до ближших інформацій прошу звернутися до Управи. 2-3

САМІТНОГО СВЯЩЕНИКА, найрадше катехита за харч і приміщення прийму на цілий час ферій для виручення в душпастирських обовязках. Околиця підгірська, ріка в місци. Зголошуватися сейчас: Уряд парох. в Братківцях, п. Стрий. 459 1—3

НОВООТВОРЕНЕ 448 5—10

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)

виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по знижених цінах.

Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна
426 знижка. Полекші в сплатах. 6—6

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, ФІРАНКИ, МАТЕРІЇ НА МЕБЛІ ТАПЕТИ

поручає найдешевше

ЛЕВ МАТВІЙОВСЬКИЙ

Львів, Хорижчина 8. — Тел. 40-11.

443а 5 5

Позір! НА РАТИ! Позір!

ВСЯКІ

РОБОТИ ТАПІЦЕРСЬКІ

на замовлення, також перерібки виконує Відома солідна фірма тапіцерська

463 **З. Кавфман** 1-10

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ДОМІНІКАНСЬКА Ч. 2.

Ціни низькі! Ціни низькі!

ПОВІЗ

:-: новий ясеневий :-:

на зелізних обручах, з дахом і скіряним фартухом, оказійно продається.

450 Відомість: 3—5

вул. Жулінського ч. 6.

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**

ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**

386 б найдешевше, бо вхід через сіни. 35—50

Приєднуйте нових передплатників!

414 15—20

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.** — поручає

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.

Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:

С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, четвер 6 червня 1929 Ч. 40 (243)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Без абсолютної більшости

Вибори в Анґлії не дали абс. більшости жадній партії. Консерватисти отримали 8,508.717 голосів, Лейбур-Партія 8,292.875, ліберали 5.153.011, незалежні 257.317, комуністи всего 50.611. Консерватисти мали 396 мандатів, тепер 262, Лейбуристи 160, тепер 293, ліберали 44, тепер 52, незалежні мають 8. Треба знати, що партія праці в Анґлії се партія доволі права, а її провідники належать до людей, котрі прилюдно виконують реліґійні практики. Одностайної більшости не осягнула жадна партія. Длятого сему парляментови ворожать приблизно рік життя.

Рішаючі люде Лейбур-Партії

Правління в Анґлії опиниться фактично в руках Партії Праці. А в тій партії рішають противники большевизму і навіть клясової боротьби. Поруч Мек Доналда найвизначнійші уми тої партії отсі:

ФИЛИП СНОВДЕН,

син ткача. Тепер має літ поверх 60. Не має ніякої популярности, бо весь час своєї праці в партії пересидів головно за бюрком — писав. Одначе всі, що в партії мають голос, перейшли через його школу. Він острий противник большевизму.

АРТУР ГЕНДЕРЗОН,

знаний з того, що був за війною і тому виступав як засадничий противник Мек Доналда. Одначе вони погодилися. Тоді Мек-Доналд написав памятні слова: „Єдність Партії Праці збережено в той спосіб, що для тактики пожертвовано прінціпом, коли погодилися пацифісти з прихильниками війни". Гендерзон був 20 літ діячем ліберальної партії й потому покинув її. Характеристичне для Анґлійців те, що мимо того переходу його бувші товариші цінять його високо й уважають його при-

І. Р. КЛИНЕС.

Се найостріший в партії противник марксизму і взагалі всяких революційних метод. Особливо відома його промова проти страйку, котру він закінчив так: „Що значить страйк? Для мущин страйк се зломані черепи голов, для жінок зломані серця".

ДЖЕМС ТОМАС.

Се провідник залізничників, найорґінальнійша фіґура в партії праці. Його особливо не терплять большевики ізза його панських манір і вигляду. Він має своє авто, все елеґантно одягнений, любить ходити до театру і в панські товариства. Характеризують його таким анекдотом: В часі війни Американець запитав одного знакомого Томаса: „Прошу, скажіть мені, що думає Томас про війну?" Той відповів: „Сего не можу вам сказати, бо я ще сегодня не говорив з Томасом".

Нові вибори до польського сойму

Польська преса доносить, що клюб ББ. приготовляється до нових виборів. Коли сойм не ухвалить проекту зміни конституції, який предложив проурядовий клюб ББ., то нові вибори до сойму відбудуться правдоподібно в листопаді або грудні сего року.

Кінець т. зв. Радянської України?

З Москви доносять, що Сталін хоче змінити відносини Москви до всіх „союзних республик", а передовсім до України, в напрямі повного її злиття з Росією. Під натиском Сталіна ЦК України вже ухвалив зміну конституції в напрямі зменьшення прав України, що викликало сильне обурення навіть між українськими комуністами (коли ся, зрештою дуже правдоподібна вістка, знайде підтвердження, то се буде рівнатися знесенню останків якоїнебудь свободи рухів мешканців України навіть у справах чисто культурних).

Демолювання жидівських інституцій у Львові

В понеділок відбулося у Львові демолювання деяких жидівських інституцій. Привід до того дала вістка „Львовского Курєра Поранного", що в день свята Божого Тіла з жидівської ґімназії при вул. Жиґмонтівській кидали на процесію піском, плювали й т. п. У відповідь на ту тоді неустійнену вістку тромада демонстрантів, у котрій (як доносить жид. орґан „Хвіля") було багато молодців у корпорантських шапочках студентів, здемолювала Тов. Жид. Школи Середної, Жид. Дім Акад., жид. ґімназію й друкарню „Хвілі", а в ній дорогі машини. Шкода виносить кількадесять тисяч зол. Поліція увязнила 40 осіб, в тім 27 академиків.

Ціни збіжа в половині травня

Пересічні ціни чотирох головних родів збіжа були в половині травня ось які (за 100 кґ. в зл.):

	Пшениця	Жито	Ячмінь	Овес
Львів	52·25	34·—	36·—	32·25
Краків	52·19	34·	35·50	35·87
Варшава	50·58	34·54	36·12	35·75
Познань	47·08	31·10	34·43	31·50
Прага	47·78	42·37	44·48	43·95
Брно	46.73	42·24	41·98	42·24
Берлін	47·18	42·95	47·49	42·50
Гамбурґ	41;62	37·15	34·38	32·67
Відень	45·70	41·—	47·50	41·78
Ліверпуль	45·89	—	—	44·56
Ню - Йорк	39·51	34·97	—	33·28
Шікаґо	—	31·50	—	28 83
Буенос Айрес	32·86	—	—	26·32

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.

переніс свої бюра з днем 16 травня ц. р. до власної каменици

при вул. Словацького ч. 14. 451 5—5

Числа телєфонів: 75-32, 3-82 і 52-92. **ДИРЕКЦІЯ.**

Дві історичні події

(Дві історичні події. — Анґлійські вибори і звязані з ними несподіванки. — Що означають вислідь їх? — Розвязка репараційного питання).

Львів, 2-го червня 1929.

Дві важні політичні події витиснули історичний знак на минулому тижні: анґлійські вибори й розвязка репараційного питання.

З сильно напнятою увагою чекав політичний світ висліду виборів до британського парляменту 30. м. м. і дочекався поважної несподіванки. Що пануючі від 1924 р. консерватисти стратять свою досьогочасну величезну чисельну перевагу — се всім було певне; що вони спадуть поніжше абсолютної більшости до ряду релятивної — сього сподівалося також богато (м. и. в нашім Політичнім Огляді така правдоподібність була висловлена); натомість такий упадок їхніх мандатів, щоб вони опинилися на другім становищі після робітничої партії — не лежав в рахунках навіть сеї останньої. Одним словом, робітнича партія здобула релятивну більшість мандатів: стала найсильнійшою ґрупою в парляменті і як така буде незабаром покликана до утворення уряду. Друга несподіванка, яку принесли ті вибори, то неміч лібералів, що під проводом свойого великого демаґоґа Льойд Джорджа зірвалися були до нового політичного лету, витворили цілу низку злудних проявів... сіли низько. Ліберальне правління В. Британії, по старій рецепті, належить уже до історії; сьогодні воно можливе тільки або як консервативне або як робітниче.

Застерігаючи собі поворот до політичного значіння анґлійських виборів для В. Британії й Европи, коли будуть знані остаточні цифри, персональний склад нової палати й деякі обставини виборчого акту з 30. травня, обмежаємося на сьому місці до ствердження отсих фактів:

1. Від початку XVIII. в. звичайно чергується характер і напрям політичного режиму в Анґлії — досі, чи радше до 1923 р., між консерватистами (tories) і ліберальми (whigs); тепер прийшла ера чергування консерватистів з „трудовиками" (labor). Отся постійна зміна — то один з головних „секретів" могутности і всестороннього розвитку британської імперії.

2) Останні вибори показали зворот переважної частини виборців від трьох ідей: а) консервативного націоналізму, б) ліберальної демаґоґії, в) марксівського доктринерства, до трьох протилежних принципів у політиці: а) до пацифізму, б) реалізму, в) емпіризму. В першу чергу міжнародний мир запевнений на довший час.

Тримісячні наради міжнародних фінансових знавців над усталенням німецьких репарацій кількома наворотами переходили ріжні критичні моменти, коли всі заходи здавалися безнадійні й коли над Німеччиною нависли хмари фінансової катастрофи та соціяльного потрясення. Одначе немов чудом завсіди виминули зірвання переговорів і всі ті міжнародні нещастя, що пішлиб у слід за сим зірванням. Сталося се завдяки головно тому, що сі наради не були опановувані фаховими політиками, а людьми з відкритими очима на життєву дійсність і її вимоги. Окрім сього, рішаюче було ще те, що долю т. зв. суперарбітра грали заступники американського політично неінтересованого капіталу. Остаточно стануло на тому, що принято предложення німецького заступника Шахта — першорядного,

як показується, тактика. По новій умові, Німеччина сьогодні винна ще майже 37 міліярдів марок (досі заплатила біля 10), та що вона не в силі дати нараз такої великанської суми, лише хоче сплачувати сей довг протягом 37 років. Та в дійсности, з відсотками, заплатить вона більше ніж удвоє стільки. Річні рати починаються з 1,7 міліярда і ступнями зростають до 2,3.

Нова реґуляція репарацій значно полекшує досьогочасні репараційні тяґарі Німеччини (пересічно поверх пів міліярда річно) і цілу фінансову й господарську ситуацію імперії. Та одночасно вона робить кінець ілюзіям усіх тих романтичних елементів, які досі не хотіли погодитися з думкою, що репараційні обовязки Німеччини, се ніякі жарти і що їх дійсно треба платити...

——o——

Католицька акція

від Льва XIII. до Пія XI.

О. Мерклян, нач. редактор паризького „Ля Кроа“, розпочав сими днями в Парижі низку публичних відчитів на дуже актуальну сьогодні тему Кат. Акції. В першім відчиті дав прелеґент коротку історію католицького руху.

Як давний цей рух? Він одночасно дуже молодий і дуже старий. Вже Апостоли накликували мірян до співпраці в апостоляті Церкви. І завсіди та поміж світських людей була потрібна. Але сьогодні з огляду на атаки ворогів, зубожіння клиру та розширення поля праці — поміч мірян у праці Церкви більше ніж колинебудь пожадана. Її мета почвірна: 1) оборона релігії й Церкви, 2) реформа громадянського духа, 3) привернення суспільного мира і 4) творення серед усіх верств християнських кадрів. Акція католицька ріжниться отже від акції чисто релігійної та акції чисто суспільної.

У 19 дуже важних грамотах Папа Лев XIII. старається спинити великі спустошення, сіяні соціялістами-комуністами. Він накликує католиків до єдности, до творення орґанізацій, оживлених духом справедливости і любови. Він зясовує горожанські обовязки християн, уважаючи пильно, щоб Церква не встрявала в суперечки партій. Остерігає перед двома небезпеками: фальшивою обережністю та очайдушністю. Вкінці, в другій половині свого понтифікату дає хартію суспільної католицької праці, а саме в енцикліках Rerum Novarum і Graves de communi. В тій останній є застереження щодо виразу „християнська демократія“, котрий треба розуміти як благодійну працю для народа.

Пій X. кладе натиск на ті самі думки про обєднання під проводом епископів, поза котрим, а тим менче проти котрого неможлива ніяка католицька праця. Коли Лев XIII. займався головно обороною суспільности проти соціялізму й масонерії та був так сказатиб в дефензиві, то Пій X. бачив у католицькій акції радше працю над внутрішнім формуванням душ вірних.

Бенедикт XV., мимо клопотів воєнного часу, також не забував про католицьку акцію. Безнастанно накликуючи народи до замирення, він звертав увагу, щоб ніхто не важився рішати в церковних справах поза плечима папи й епископату.

Бесідник перейшов відтак до понтифікату Пія XI., спиняючись притім на збірнім пастирськім листі епископів медіоланської провінції, уложенім кардиналом Ратті й оповіщенім на 3 тижні перед його вступленням на столицю св. Петра. Змістом того послання була саме католицька акція. Не дивно отже, що новий папа від першої своєї енцикліки займається „апостолятом мірян“. Розгляненням його вказівок займеться прелеґент у дальших відчитах.

„Знання людини ніколи не перевисшає її досвіду“.

Дивні містерії в варшавськім православію

Які дивні містерії діються тепер у православію за сокальським кордоном, видно з луцької кореспонденції, поміщеної в польськім орґані „Курєр Віленьскі“ ч. 108. Ось дещо з тої кореспонденції: „Комушікат украін. управи Луцького Крестовоздвиженського Брацтва має значіння перворядного документу в історії православія в Польщі. Се поворот до давних традицій церкви з часів Жигмонта II., се спротив живого українського змісту русофільським тенденціям. Шовіністичне засліплення русофілів ішло широкою филею з кругів близьких варшавській митрополії на Волинь. Могікане царського режіму погорджуючи основами польської державности, не рахувалися з життєвими потребами словянських громад на території українських земель і ні разу не здержувалися в своїх виступах перед тим, щоб заволодіти перусскими душами. А нерусскі душі волинських Українців відповіли тепер бунтом. Не бунтом руїни, котрий зі шкодою для авторитету державних установ цілив би в слабі місця церковної управи, — тільки творчим бунтом.. Українська культура як така має право не тільки розвиватися і досконалитись, але й проникати всі области публичного життя, отже й церковну область. А до сего досі не допускають. В часі, коли всі народи Европи мають право на власну культуру в церкві, православні Українці в Польщі приневолені слухати директив, перенятих чужим їм націоналізмом... Та тепер одвічальні сфери державної адміністрації на Волині прекрасно зрозуміли всю безцільність дальшої терпимости шовінізму і племінної ненависти в церковних відносинах. Боротьба за церковну правду на Волині — кінчить автор кореспонденції — се боротьба за воскресення старих традицій в життю православія в Польщі: в тій боротьбі польська демократія поможе демократії українського народа!

Рівночасно доносить „Воскресное Чтеніе“, а за ним „За Свободу“, „что все началось с того, что 6. марта у г-на Ясенскаго, который вершал дѣла Братства, был произведен обыск и отобраны дѣла“...

Словом — містерії серед найповнішого хаосу. Дійсно — поворот до часів Жигизмунтів. В тім часі римо-кат. костел на Волині представляє в порівнанні з тим хаосом взірець ладу й порядку. Які можуть бути згодом наслідки того всего, доволі легко предвидіти.

——o——

Ціни яєць у травні

Ціни яєць на світових ринках були з кінцем травня неодностайні. На ринках: австрійськім, шведськм, угорськім, бельґійськім і польськім ціни піднеслися, на югославянськім упали. на німецькім, голяндськім і данськім незмінені. В центральних талях Парижа нотовано в половині травня такі ціни: За 1000 штук „пріма“ Нормандія 650 до 730 франків, середні 450—580, заграничні 440—560. В Берліні ціни в фениках були за одно заграничне яйце: мале й нечисте по 9—10 фен., середне 10—11, велике 11—13. 15-тки данські по 11 і пів до 12. 17-тки данські по $12^1/_4$—$13^3/_4$, німецькі вати 43—52 ґрамів по $9^1/_2$—$10^1/_2$ фен., 53—59 ґр. по 11—12 фен., 60—65 ґр. по 12—13 фен., поверх 65 ґрамів яйце по 13—14 феників. В Данії за 1 кґ. яєць платиться 1.20 дан. кор. В Польщі ціни яєць легко підносяться, бо брак довозу яєць з СССР, котрий м. р. був у тім часі дуже поважний.

„Ще свобідний той чоловік, котрий залежить тільки від хороби, нужди й поліції. Щасливий той, хто може зірвати промінь Божий і здійснити свою мрію про ідеал“. (Пелядан).

„Як черваґ точить дерево, так зла жінка дім“.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Міжнародна конференція католиків у Мадриті відбулася під проводом папського нунція. Були на ній представники 12 держав. Виразно підчеркнено конечність спільного ділання католиків у Союзі Народів.

„Pax Romana“. У вересні відбудеться в Римі перший великий конґрес Міжнародньої Ліґи Католицької Жіночої Молоді, що ґуртує дівочі стоваришення поодиноких країв і є рівночасно секцією Міжнароднього Союзу катол. Жінок. Сей конґрес буде рівночасно конґресом вищеназваного Союзу Жінок.

В признанню заслуг. Французький уряд відзначив хрестом Почесної Легії сестру Кекилію Руан, з чина СС. Шариток, за заслуги з часів німецько-французької війни. В 1870 р. повнила сестра Кекилія службу сестри жалібниці на фронті. Там попала в полон і засуджена відтак полевим німецьким судом на кару смерти, вирятувалася майже чудом через несподівану контратаку французьких військ коло Бурже. Нині, сестра Кекилія як 86-літня старушка, працює ще далі у шпиталі в Льодев.

Великанська місія в Каліфорнії, в епархіях Льос Енджелос і Сан Дієґо відбулася підчас сьогорічного посту рівночасно в 262 парохіях. Місійну пропаґанду переведено з дійсно американським розмахом. Всі часописи — від найбільших столичних дневників до маленьких провінціональних орґанів включно — були підчас місії точно обслуговані відомостями й світлинами. Екзекутива місії і місцеві парохи містили в усіх часописах оголошення. У відповідних місцях на терені двох епархій порозліплювали реклямові бюра мистецькі плякати. Наладжено півтижневу радіову службу. Виявилося при тім, що радіо віддало великанські услуги. Видавано спеціяльний місійний часопис у накладі 600.000 прим. так, що кожна хата одержувала його безплатно. Про висліди сеї місії наспіли покищо звідомлення з 56 парохій, які подають: до св. Причастія приступило поверх 160.000 осіб, 241 невіруючих навернулося, 4300 непрактикуючих навернулося до релігійного життя. Загальний вислід мусить бути очевидно більший. Видно, що приклад віденської місії в осени м. р. находить успішне наслідування.

Католицька Акція в Китаю. В Пекіні повстала центральна організація католицької молоді Китаю. Завдання її — згуртувати сили Католицької Акції в краю. Як відомо, Св. Отець у Своєму апостольському листі до китайського народа звернув особливу увагу на орґанізації молоді. — Жіночий католицький союз у Китаю починає видавництво жіночого журналу: „Права жінки“ і висилає свою делеґатку на засідання Куомінтанґу (китайського парляменту) в Нанкіні. Вона має вибороти в парлямент права для поневоленого китайського жіноцтва.

При посвяченню церкви в Японії в місцевости Ґіфу один військовий літак віддав почести. Се сталося на поручення команданта воздушної фльоти, барона Токуґава, котрий є католиком і разом з контрадміралом Емамото взяв активну участь у сім торжественнім акті посвячення. По посвяченню церкви відбулася на отвертім полі академія. Контрадмірал Емамото опрокинув у своїм рефераті закиди, що мовляв, добрий патріот і льояльний підданий мікада не може бути католиком. Японський катол. священик Шібутані виложив коротко засади катол. Церкви. Перші католики в Ґіфу появилися тому 350 літ.

Інтердикт на село Барбантан у Франції наложив архієпископ з Арль тому, що населення сеї місцевости похоронюючи одного екскомунікованого прихильника „Аксіон Франсез“, наслідувало церковні похоронні обряди. Церкву замкнено й Найсвятійші Тайни перенесено до иншої Церкви.

ДОПИСИ

РАВА РУСЬКА. Дня 25. V. 1929, відбулися звичайні, тижневі сходини Мар. Дружини в Раві Руській, на яких друг М. Заяць відчитав субстрат до дискусії п. з.: „Член Мар. Дружини на вакаціях“. Ось, незабаром уже почнуться так нетерпляче нами ожидані вакації. Вже тепер кождий з нас усміхається на згадку сих приємних днів.

Думавби хтось, що в Мар. Друж. з хвилею, коли всі други порозїзджаються домів, коли устануть спільні сходини, завмре на сих два місяці усяке життя і діяльність орґанізації. Се одначе гадка неправдива, бо тепер доперва перед нами, Другами зпід Лелійного Прапору, отвирається широке і вдячне поле до ділання. Член М. Др. на кождім кроці може знайти нагоду, продовжати дальше апостольську діяльність, використуючи знання і досвід, придбані протягом цілорічної праці в Дружині. Всі ми знаємо, навіть і з власної обсервації, яке незавидне становище українського села, котре всякі демаґоґи стягають в моральне багно. Там отже в першу чергу повинна, і навіть мусить звернутися наша апостольська праця.

От приїде на вакації до свого родинного села зі школи член нашого т-ва. Одже з рації того, що він ученик середної школи між своїми ровесниками, давними товаришами забав і приятелями, знаходить він зацікавлення своєю особою. Сей вплив повинен кождий Друг вміло використати. Отжеж він, давний товариш забав не повинен і тепер сторонити і гордувати товариством своїх ровесників, або оказувати їм свою вищість. Навпаки, — ввійти помежи них і заняти їх якоюсь корисною й моральною забавою. Тут пр. старші други можуть багато зробити не лиш на полі реліґійного, але і національного освідомлення, працюючи і гуртуючи молодь в наших руханкових товариствах.

В неділю, коли селяне зійдуться в читальні, або десь інде, треба старатися навязати з ними розмову, в котрій поволи і приступно вияснити декотрі незрозумілі, або фалшиво поняті питання реліґії, соціольоґії і т. д. в християнському дусі. Далі старатися давати їм добрі і здорові часописи та популярні, християнські видання, а рівночасно переконати їх про шкідливість злої лектури, щоб заохотити їх до читання здорової лектури. Треба заходити до читальні і прочитати їм якусь інтересну статтю, пояснити що менше зрозуміле.

При тім усім усе своїм примірним поведенням християнина і примірного лицаря Марії муситься стати світлом і гідним наслідування приміром. Зрештою совість, почуття обовязку і старання про поширення культу Преч. Діви Марії, неодно подиктують Другови, як поступати.

По рефераті вивязалася оживлена дискусія. З натиском підчеркнено, які заслуги положити можуть Други на полі пропаґанди католицької преси. Робити се належить передовсім роздаванням оказових чисел, спільним читанням, придбанням нових передплатників і т. д.

До найбільших вакаційних обовязків вчислено також протиалькоголеву і антинікотинову акцію. По дискусії сходини покінчилися молитвою.

Маркіян Заяць.

——o——

Продають знов церковні цінности

В Москві відбулося засідання Політбюра, присвячене виключно справі упадку большевицької валюти. Новий директор Госбанку Пятаков заявив, що зменьшення запасу валюти прибрало грізні розміри. Ухвалено ізза недостачі засобів здержати виїзд за кордон ріжних делеґацій і продати нову партію музейних і церковних цінностей.

Альхемія і сучасність

„Щоб пізнати, що є правдива релігія, треба спитати справді релігійного чоловіка. Таксамо щоб довідатись, чим була свого часу альхемія, треба спитати не сучасного вченого, а справжній старий твір з области альхемії“. Так каже проф. віденського університету Фр. Штрунц в передмові до виданої ним „Історії альхемії“ Христофа Шмідера сучасника Ґете.

З цего твору довідуємося, що альхемію, а передовсім т. зв. „Камінь мудрости“, котрий мав давати вічну молодість і перемінювати нешляхотні металі в шляхотні як золото і срібло, осудив св. Тома з Аквіну: „Гріхом є обявляти сю таємницю світським людям, котрі стремлять через неї не до слави Божої тільки до земного честилюбства.. Бо треба більше дбати про спасення душі ніж про земські добра“. Таксамо гостро виступив проти альхемиків папа Іван XXII. в буллі з р. 1317: „Колиб духовні особи в тім напрямі провинилися, то нехай не буде пощади для них, а радше нехай будуть позбавлені духовної гідности та вважані нездібними до духовного стану“.

Осудження альхемії як єреси вказує на її поширення і значіння в тих часах. Це відбилося особливо в літературі XIV. ст. (Roman de la rose). Свого рода офіціяльного признання добилася альхемія в Анґлії за Генриха VI. (1423—1461). Цей князь був з молодих літ любителем таємних наук, астрольоґії, маґії й альхемії. Вправді альхемією сам не займався, але дуже пособляв альхемікам з тої простої причини, що через невдачі у Франції та війни, „двох рож“ був у постійних грошевих клопотах. Тому видав чотири урядові розпорядки, в котрих запрошується „всіх шляхотних, докторів, професорів та духовних, старатися відкрити „камінь мудрости“, щоб таким чином знайти засоби на сплачення державних довгів“. Він видавав також привілеї на виріб такого альхемістичного золота й вибивання з них монет. Це золото мало назву aurum sophisticum. Одначе тими фальшивими монетами не „ущасливлювано“ своїх горожан, тільки збувано їх у Франції. Впрочім альхемія все знаходила прихильників аж до найновіших часів (Ґете, Стріндберґ), хоч науково вона вже давно спрокинена. Новітня фізика й хемія сходиться подекуди з альхемістичними теоріями в тих точках, де ходить про взаїмну переміну первнів. Сьогодні знову віримо, що первні не щось незмінне, як думали ще 50 років тому, але що є вони відмінами якоїсь вищої єдности. То одначе, що для нас є нині знанням, хемією, було для альхеміків тільки сумішкою зі здогадів і пересудів.

„Модерний конституціоналізм з його неорозлучною послідовністю централізацією — се найгірша з тиранїй, бо найдорожша“. (Меттерніх).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ВИБОРИ В ЛАТВІЇ до парляменту дали такий виспід: 1) Селянський Союз здобув 24 мандати (мав 23), 2) соціялісти ріжних ґруп 25 (24), 3) новопоселенці 14 (мали 14), 4) демократи 9 (8), 5) партія праці 10 (13), 6) ліві 6 (6), христ. демократи 4 (5), 7) домовласники 3 (2), 8) Німці 3 (2), 9) Росіяне 2 (3).

БОЛЬШЕВІЯ. Летючка, видана в підпольній друкарні в Москві й підписана „ленінцями“, значить лівою опозицією, повідомляє, що в Кремлю щезла без сліду ціла депутація, зложена з 10 визначних комуністів. Летючка підозріває, що Сталін казав або замкнути її або виправити на другий світ... „Соціялістическій Вестнік“ доносить, що вже готовий 12-ий том „Великої Енцикльопедії Совітів“ казав Сталін знищити, бо в нім була стаття Бухаріна, з котрим він тимчасом розсварився. Ту статтю поручив Сталін написати своєму прихильникови Бубнову. Відносини в центрі большевії заострюються щораз більше.

КИТАЙ. Потверджуються вістки, що повстанці з провінції Кван-Сі здобули Кантон, колиску зєдинення нового Китаю. Таким чином центральний націоналістичний уряд Китаю під проводом Чан-Кай-Шека сильно захитаний, а вся держава знов розхитана у самих основах.

АМЕРИКА. На наших очах відбувається неголосне, але трівке підбивання полудневої, латинської Америки — північною, анґльосаською. Професор національної економії Ірвінґ, Фішер, представляє се в цифрах ось як: Від р. 1912 до 1928 інвестиція північно-американських капіталів у країнах положених на полудне від панамського каналу збільшилася чотирократно й дійшла до показної висоти 4 міліярдів долярів. Розділ тих капіталів на поодинокі держави виглядає в міліонах долярів ось як:

Край:	В 1912 р.	В 1928 р.
1. Арґентина	45	494
2. Болівія	10	110
3. Бразилія	50	447
4. Чіле	15	529
5. Колюмбія	2	219
6. Еквадор	10	30
7. Ґуяни	1	9
8. Параґвай	1	15
9. Перу	35	150
10. Уруґвай	5	67
11. Венезуела	3	172

В тім самім часі зріс вивіз Злуч. Держав Півн. Америки до тих країв полудневої Америки на 232 прц. (з 121 міл. дол. на 438), а довіз з тих країв зріс 150 прц. (з 207 м. д на 520,900.000 дол.). За вложеним там капіталом наступило скріплення торговлі. Цікаво, що головна сила вложених капіталів пішла на скріплення комунікації й основання нових шляхів, що очевидно скріпляє можність торговлі. Все те скріпило вза-

Маленький фейлєтон.

ІВАН ТУРҐЕНЄВ.

ВОРОБЕЦЬ

Я повертав з полювання і йшов по доріжці саду. Собака бігла поперед мене.

Раптом вона зменшила свої кроки й почала прокрадатися, немов зачувши перед собою дичину.

Я подивився здозж доріжки й побачив молодого воробця, з жовтиною біля дзьоба й пухом на голові. Він упав з гнізда (вітер сильно хитав берези в садку) і сидів непорушно, безпорадно, роспустивши ледви проростілі крильця.

Моя собака помалу наближалася до нього, коли нараз, зірвавшися з близького дерева, старий, чорногрудий воробець немов камінь упав перед її мордою — і ввесь наїжившись, з відчаєм і жалісним пищанням стрибнув зо два рази в напрямі зубатої, розкритої паші.

Він кинувся ратувати, заслонив собою свою дитину... Але все його мале тіло тремтіло від жаху, голос здичавів і охрип. Він завмирав, жертвував собою!..

Яким величезним потвором мусіла йому видаватися собака! І всеж таки він не міг всидіти на своїй високій, безпечній галузці... Сила, сильніша від його волі, скинула його туди.

Мій пес, Трезор, зупинився, попятився на кілька кроків. Видко й він визнавав сю силу.

Я поспішився відкликати змішану собаку і віддалився з благоговінням.

Так. Не смійтеся!

Я відчував благоговіння перед тою маленькою героїчною пташкою, перед поривом її любови.

Любов, думав я, сильніша від смерти й жаху смерти.

Тільки нею, тільки любовю тримається й рухається життя.

ємини між північною й полудневою Америкою не тільки в области господарства, але й політики та культури. Тепер нововибраний президент півн. Америки Гувер обїзджає держави полудневої Америки в ціли: особисто познакомитися з їх провідними людьми. Се стоїть у звязку з проєктом будови другого великого каналу між океаном Атлянтійським а Спокійним. Той канал мавби бути копаний у Нікараґві. Ціль його: відтяжити транспорт через канал панамський, що дуже потрібне особливо для Вашінґтону. Проф. Фішер підчеркує, що ту ціль можна осягнути не погрозами й насильством, тільки терпеливістю, розумом та дуже уважною справедливістю супроти ріжних домагань латинських народів Америки. Ні сила війська, ні сила грому того проблєму не розвяжуть. Яка се розумна наука й для деяких европейських народів, котрі все ще думають, що насильством можна „позискати“ кого небудь до чого небудь...

ПОЗІР НА АДРЕСИ. На адресах сего числа зазначено червоним суму залеглої передплати за „Н. Зорю“ за І-ий півріч (до 30. 6.) всім П. Т. Передплатникам від букви А до К.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

НОВИНКИ

Увязнення о. Мих. Кушкевича, гр.-кат. пароха в Янові к. Львова, зарядила прокураторія під закидом злочину з § 58 к. з., якого о. Кушкевич мав допуститися в проповіді 1. листопада 1928 р. на цвинтарі.

Радикального посла К. Стефанова Головна Управа його партії позбавила мандату й виключила з партії „за суперечність поступування з засадами соц. радик. ідеольоґії і програми“, — Як тільки се було причиною виключення з рад. партії того посла, то правду кажучи всі посли повинні бути виключені, бо ідеольоґія і програма радик. партії такі суперечні, що попасти в противенство з котроюсь із їх „точок“ се просто необхідна річ.

Платні больш. аґітаторів. При розправі проти Теодора Семкова у Львові, у котрого знайдено коло 300 кґ. большевицьких ґазеток, відозв і т. п., виявилося, що він побирав 800 зл. постійної платні від большевиків. Зівсім не злий „дохід“, коли взяти під увагу, що тов. Семків має всего 24 роки. Так виглядає „праця для ідеї“ у червоних аґітаторів, котрі хвалять „ґарну державу за Збручем“.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся 31. V. відчит д-ра Ігора Лоського на тему: „Українські студенти на німецьких університетах в XVI.—XVIII. століттях“.

У князівстві Ліхтенштайн був протягом 1928 р. тільки оден чоловік безробітний і то лиш оден місяць. Йому виплачено 80 франків запомоги з державної каси. Щаслива держава!

Уряд Болґарії надав горожанство 60.000 Росіян у звязку з торжеством 50-ліття освободженої Болґарії. Нові горожане вислали масові подяки до короля Бориса, впевняючи його в своїм привязанню до Династії й держави.

Звіт чрезвичайки на Україні оповіщує, що в р. 1928 увязнила вона тільки 1500 „шпіонів“, 2205 „спекулянтів“ і 5654 пачкарів. Кілько з них розстріляно, дискретно промовчує.

Виреклися лінивства. „Известія“ доносять, що рос. робітники в Ленінґраді присягли на 1. травня, що виречуться лінивства. „Ґудок Октября“ доносить, що робітники в Нижнім Новгороді в часі праці уряджують пиятику і танці, а начальство боїться виступити проти тої „свободи“.

Земельний Банк Ґіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7. переніс свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телєфонів: 75-32, 3-82 і 52-92. 451 5—5

—o—

Переписка Редакції

Наших ВП. Передплатників в Америці просимо не посилати грошей у реджістрованих листах, тільки почтовими переказами на адресу „Нова Зоря“ (не на приватну адресу і не на „Редакцію“, бо тоді редактор, замість редаґувати, мусить ходити на почту відбирати гроші і тільки час собі тратить на річи, які до нього не належать). Реджістровані листи по дорозі отвирають і гроші пропадають, а почта виразно заявляє, що за гроші в листах не відповідає, бо грошей у листах посилати не вільно. З Америки можна вже навіть малі квоти посилати почтовими переказами. — Наших П. Т. Передплатників взагалі, котрі пишуть до редакції в справах рахунків і т. п., просимо адресувати такі листи до Адміністрації, бо ті справи до редакції не належать. Адресування адміністраційних листів до редакції тільки припізнює полагоду висилок, розрахунків, реклямацій і т. п.

ОПОВІСТКИ

Дирекція Прив. Жін. Учит. Семинарії С. С. Василіянок в Станиславові, оголошує, що вписи на I. II. і III. курс відбудуться 21. і 22. червня 1929, а вступний іспит 25. червня. Вимагається на I. курс скінченої 7 кляси вселюдньої школи або 4 кл. середньої школи, на II. курс V. кл., а на II. курс VI. кл. середньої школи. 1—2

Управа Монастиря С. С. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на одну посаду для учительської семинарії з кваліфікаціями до шкіл середних, а одну посаду на учителя (-ку) школи вправ з кваліфікаціями до шкіл вселюдних. Платня після умови.

2—3 УПРАВА.

Дирекція прив Семинарії учит. жіночої СС Василіянок в Яворові з повним правом прилюдности „а“ аж до відкликання оголошує отсим, що на днях 25, 26 і 27 червня відбудуться вступні іспити на I, II, III і IV курс. До прошення належить долучити: 1) свідоцтво крещення, 2) послідне свідоство шкільне, 3) свідоцтво здоровля від фізика, 4) короткий життепис. — ДИРЕКЦІЯ. 458 2-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УПРАВА ЮВЕНАТУ ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ В ЗБОЇСКАХ п. Знесіне подає до відома, що принимає учеників до першої ґімн. кл. на шкільний рік 1929/30. Що до блищих інформацій прошу звернутися до Управи. 3-3

ОСОБА ІНТЕЛІҐЕНТНА, середних літ, робітяща, шукає посади заряду дом. хазяйством, найрадше на приходстві. Зголошення до Адмін. під „Ощадна“. 465 1—1

САМІТНОГО СВЯЩЕНИКА, найрадше катехита за харч і приміщення прийму на цілий час ферій для виручення в душпастирських обовязках. Околиця підгірська, ріка в місци. Зголошуватися сейчас: Уряд парох. в Братківцях, п. Стрий. 459 2-3

НОВООТВОРЕНЕ 448 6—10
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)
виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по знижених цінах.
Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

Позір! НА РАТИ! Позір!
ВСЯКІ
РОБОТИ ТАПІЦЕРСЬКІ
на замовлення, також перерібки виконує
Відома солідна фірма тапіцерська
463 **З. Кавфман** 2-10
ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ДОМІНІКАНСЬКА Ч. 2.
Ціни низькі! Ціни низькі!

„ШВАЛЬНЯ“ Львів, Клушинська 9.
приймає до виконання всякого рода
БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ як з власних матеріялів так і повірених. Ціни найнизші.
Враі незадоволення зворот вартости матеріялу. 456 3—10

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ
І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парохіяльних бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замість готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294. 24—100

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!
ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ
КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосінні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ
загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 13—25
ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.
ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
3866а 36—50

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п. — поручає
ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.
414 16—20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 9 червня 1929 Ч. 41 (244)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Протест радянського посла в Варшаві

Посол СССР. в Варшаві Боґомолов, зголосився до віцеміністра заграничних справ Висоцького і зложив устний протест з того приводу, що представники польського уряду взяли участь в академії 10-ліття самостійности Ґрузії та в заупокійних богослуженнях по бл. п. отамані Петлюрі в Варшаві та Луцьку. Цего протесту одначе не принято до відома, вважаючи його вмішуванням у внутрішні справи польської держави.

Протижидівські демонстрації у Львові

Інтервенція ректорів. — Депутації у воєводи і комісаря міста. — Делеґація рабінів у р.-кат. архієпископа. — Страйк студентів. — Демонстраційний похід. Комунікат воєвідства.

Ректори львівських вис. шкіл інтервеніювали 4. ц. м. у воєв. Голуховського в справі арештування студентів. Воєвода відповів, що справа не належить до компетенції адміністраційних властей, тільки до суду. Тогож дня була у воєводи жидівська делеґація з протестом та домаганням запевнення безпеки здоровля й майна жид. населення у Львові. Воєвода запевнив, що в тій справі видав як найбільш рішучі заряджения. Подібний протест зложила делеґація жид. радних на руки комісаря міста проф. Надольського. Цей висловив жаль з приводу ексцесів та обіцяв видати заряджения для злаґіднення настроїв. Другого дня прийшла делеґація рабінів до р.-кат. архієпископа. Делеґацію приняв епископ Лісовський, котрий заявив рабінам, що згори не вірив у можливість провокації, вважаючи поведінку дітей звичайним рекреаційним вибриком та виразив жаль з приводу прикрих подій. Польські студенти розпочали 5. ц. м. демонстраційний страйк на всіх львів. вис. школах. „Хвіля“ доносить, що мін. внутр. справ рішене вразі продовження страйку поставити внесення на замкнення на два місяці всіх вис. шкіл у Львові. Тогож дня вечером відбувся демонстраційний похід поль. студентів з Академічної площі й на Академічній вулиці. Кінна й піша поліція розіґнала одначе демонстрантів. В справі подій 2 ц. м. видав Виділ безпеки при Воєвідстві офіціяльний комунікат. В нім стверджуеться вельми нетактовне поведения жидівських учеників та учениць в часі процесії Божого Тіла, одначе не стверджено у слідстві наміру провокації й профанації процесії. Длятого ту справу передано до розслідження шкільним властям. Комунікат висловлює жаль, що студ. молодь не дивлячись на перестороґу взялася до маніфестацій, котрих форма ніяк не може бути толерована владою.

По виборах в Анґлії

Кабінет Болдвіна уступив. — Мек Доналд творить новий уряд.

Болдвін з цілим кабінетом уже подався до димісії. 4-го ц. м. Мек Доналда (Лейбур-Партія) візвано до короля, котрий поручив йому утворення нового кабінету. Мек Доналд місію приняв і зобовязався до 3 днів дати список нових міністрів. По анґлійській традиції не може ввійти до уряду ніодин посол його партії, котрий не був уже послом попередньої палати.

Велика шпіонська афера в Чехословаччині

В Празі чеській арештували під замітом шпіонажі урядника архіву чсл. ґен. штабу кап. Ярослава Фальовта. По дотеперішнім відомостям займався шпіонажю вже другий рік. З помічю підробленого ключа викрадав важні військові документи, перевозив їх до Дрездена й Берліна літаком або автом, а по сфотоґрафованню їх привозив назад на своє місце. Їздив усе під назвиском Фрідлендера. Останній раз при відлеті з Праги згубив течку з документами, котра його й зрадила. З Дрездена телефонував про свою згубу і просив переховати течку в бюрі „Люфт Ганзи“. Коли вернув, поліційні аґенти приарештували його. Всеж таки вспів ще знищити компромітуючі папери, що їх мав з собою. Здогадуються, що видав Німеччині тайний звіт з минулорічних маневрів чсл. армії та мобілізаційні пляни. На слідстві признався, що брав 50.000 кч. місячної платні. Чеські часописи порівнюють сю шпіонську аферу до афери австрійського полк. Редля перед війною.

Середна Азія в огні повстань

Повстання проти большевиків у Середній Азії прибирають з дня на день ширші розміри. Совітська преса твердить, що се діло Анґлії, котра ужила до того еміра Бухари. Він плянує нову велику державу, котра сягалаб від Аральського Озера і перської границі аж до Озера Бахаш і Іссик-Кул'у.

Великий землетрус

в Полудневій Америці.

З Буенос Айрес доносять, що землетрус в Полудневій Америці прибрав катастрофальні розміри. В деяких місцевостях знищена половина домів. Знищені м. и. міста Гоя і Пуерто Ґаллеґос. Коло стації Гоя зелізничий поїзд упав разом з мостом у пропасть і зовсім розбився. Згинуло в ним 50 людей.

Виїхати спокійно на вакації

можете лише тоді, коли обезпечите свої движимости від крадіжи з вломом

в Тов. взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього урядження на зл. 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зл. 4·—. 467 1-8

Вічна траґедія України

В 10-ті роковини катастрофи української державности в Галичині.

(Історична пригадка.)

Літ тому 10 на протязі часу від половини мая до половини липня тревала на Галицькій Землі катастрофа Галицької Армії і Галицької Держави. З того приводу в сім часі слід не тільки пригадати ті факти, але й витягнути з них відповідний досвід, що й пробуємо зробити в сій статті.

Коли в 1240 р. татарська орда під командою Батия напала на Україну і коли галицький князь Данило з галицьким військом робив надлюдські зусилля, щоби зупинити татарську навалу, про що свідчить геройська, розпучлива оборона Київа і вкінці Десятинної Церкви Галичанами під проводом Данилового воєводи Дмитра, тоді серед Українців знайшлися такі, що цілими громадами й волостями підіймали бунт проти своєї держави і своєї влади. Для обіцяної матеріяльної користи піддавалися вони Татарам. Се відомі з літопису т. зв. „татарські люде“. Вони у великій мірі причинилися до перемоги Татар на Україні та до упадку старої Української Держави над Дніпром і великого ослаблення Галицької.

Коли в 1648 р. Великий Гетьман Богдан Хмельницький вступив у Галичину й підступив під Львів, тоді — як свідчать найновійші архівні відкриття — в запіллю гетьманської армії заносилося на бунт, що й примусило Хмельницького чим скорше вертати над Дніпро.

Коли в 1918 р. над Дніпром відроджується і твориться Українська Держава, тоді в отсю високу історичну хвилю вибухає на Вел. Україні повстання, яке й валить згадану Державу — тепер при чинній помочі Галичан, котрі за Батия так хоробро боронили Київ.

Подібну траґедію переживала 10 літ тому й Галичина.

Рівно 10 літ тому, після проголошення на Галицькій Землі української державности, почався в Галичині в маю 1919 р. остаточний рішаючий бій за істнування Галицької Держави. Приготування противної сторони до того рішаючого бою йшли від ряду місяців: на фронті і в запіллю. На фронті: привезено з Франції чималу знаменито зоружену армію ґен. Галлєра, нагромаджено великі маси амуніції і т. д. В запіллю: зорґанізовано польське цивільне населення (також і по українськім боці фронту) в одну солідарну лаву для допомоги польській армії і польській владі. Яка поважна була орґанізація польського цивільного населення і яка велика була його солідарність по українськім боці фронту, про се свідчить нпр. факт істнування в тодішній столиці Галицької Держави, в Станиславові (отже під самим боком Галицького Уряду), сильних узброєних тайних польських відділів а також тайної польської політичної орґанізації, яку признавали й якій повинувалися добровільно і солідарно всі Поляки без ріжниці станів і політичних переконань: від ярко правих народових демократів до скрайно лівих соціялістів. Цікаві спомини про се появилися саме в „Kurjer-i Stanisławowski-m“ з приводу 10-тих роковин переняття в Станиславові влади Поляками.

Щож у тій історичній хвилі діялося серед Українців в Галичині?

Тапети фіранки декорації **Т. КИСЯК і Сини** Львів, пл. Смольки 4. 465а Тел. 41—09 1—30 ул. Косцюшка 20. — Телефон 19-85.

Галицька Армія сповнила свій важкий обовязок супроти Батьківщини з геройською посвятою. Геройства її не затемнять такі ганебні епізоди, як бунт у Дрогобичи або подібний бунт у Золочеві, хоч вони, ніде правди діти, кидають певну тінь.

А галицьке цивільне громадянство? Переважна його сіра частина також працювала для закріплення рідної державности в Галичині з одушевленням. Одначе инша частина саме в обличчу найбільшої небезпеки розвела була такі міжусобиці і демаґоґію, що рівних їм требаб шукати в тім часі хиба за Збручем.

На доказ сказаного щойно наводимо низче два тогочасні історичні голоси: голос головного орґану Галицької Армії й голос головного орґану Галицького Уряду.

Отже в ч. 25 з 1919 р. „Стрільця" в передовиці п. з. „Проч з партійними роздорами!" читаємо:

„Майже що дня одержуємо з поля як від стрільців-рядовиків так і старшин письма. Наче чорною ниткою по білому рядні виріжняється зі всіх тих дописів з поля оден клич, одно виразне слово: „Геть партії! Проч з роздорами! Геть, геть і ще раз геть!" Так, панове партійники! Се говорять ті, що своїми грудьми заслонюють вас перед ворожими штиками — і з їх словом ми мусимо числитися. В останнім часі партійні роздори прибрали у нас справді за великі розміри. І в одній з наших часописей появилася вже недавно стаття — перша в своїм роді — яка звертає увагу на безцільність і цілковиту безвартість та шкідливі нераз наслідки численних партійних зїздів в нашій столиці, які в певній мірі ослаблюють силу та повагу держави внутрі і на вні (мова про статтю Т. З. п. з. „Поспесть" в ч. 61 за 1919 р. „Републики" — Ред.). Ми вповні годимося з виводами тверезої людини, автора згаданої статті і кличемо також: Покиньте дебатувати й сваритися в сей горячий час, візьміться всі спільно за поважні праці, оберніть свою енерґію, витрачувану на зїздах, вічах та ґазетних полєміках на будову сильних основ нашої державности! Покиньте полємізувати, обстоювати при своїх нераз цілковито маловажних забаганках, хай остигне трохи ваш войовничий на слова запал, поробіть одні другим конечні до братньої згоди уступки та разом плече в плече причиняйтеся до скріплення нашої підстави, шоб вона часом не захиталася під того рода „трупячими танцями".

„Скажіть собі раз: будемо мати забезпечену державу а тоді приступимо до подрібного впорядкування її нутра, до дебати, хто в ній має старшувати. Гасіть пожар, яким зайнялася ваша хата, а вже опісля вибілите її знутра.

„Позвольте собі отже промовити до серця, що теперішня хвиля не для партійних роздорів та сварок і підкопних критик; тепер всім вам іти одною лавою в один бік — а потім вже розсудитеся між собою. Зрозумійте, що коли тепер бодай на якийсь час не притихнете й не приспите нераз чисто особисту амбіцію, то закопаєте себе й других..."

Так писав головний орґан Галицької Армії дня 29. квітня 1919 р. — на 2 тижні перед рішаючим наступом.

А в головнім орґані Галицького Уряду, в „Републиці", в ч. 75 з 3. мая 1919 р., в передовиці п. з. „Схаменіться!" читаємо:

„Україна зі всіх сторін окружена ворогами. Зі сходу і заходу, з півночи і півдня ідуть на неї сконцентрованим маршем Москва і другі...., які й успіли заняти вже великі, дуже великі простори українських земель. Буковину заняли Ромуни, Закарпатську Україну — Ромуни, Мадяри, Чехи і Словаки. — Українська Народня Република, се нині частина Волині і Сх. Галичина — тай до сего останку добираются... наступаючи завзято зі сторони Львова, знад Збруча і на Волині.

„А се все діється саме тоді, коли в Парижі всесвітний мировий конґрес установляє нову карту Европи, коли рішає про долю і недолю народів, між ними — й українського.

„Україна, українська державність переживає рокову, історичну хвилю, якої не переживала від часів Богдана Хмельницького і Мазепи, хвилю, коли в буквальному значінню слова важиться її „бути чи не бути".

„Здавалобся, що в такій хвилі вся увага синів України повинна бути звернена виключно на одно: Фронт, фронт іще раз фронт. Як врятувати Рідний Край перед загибілю, яка грозить йому, як скріпити наші боєві сили, наші фронти, як одушевити наші народні маси до оборони перед потопою, яка суне на нас.

„Так здавалобся... А дійсність?

„Читайте звідомлення з недавних зїздів деяких українських партій, читайте те, чим заповнені нині деякі орґани української преси — „Республіканець", б. „Нове Життя" і нове видання його по змісту: „Народ".

„Замість свідомости серіозности хвилі — якесь дивне засліплення, замість поклику до самооборони — сварка і лайка, замість одушевлення — натравлювання одних на других, замість мови про фронт — партійні порахунки й критика всіх і вся...

„Орґан нашого фронту назвав орґії сі „трупячим танцем". І зовсім слушно. Се божевільний танець над отвертою могилою, яку копають нам!.."

Стільки орґан Галицького Уряду.

Коли приглянутися людям, які на передодні катастрофи робили в нас такий страшний розвал, чим улекшили наступаючим на нас силам противника його завдання, може більше, ніж його армія, — то бачимо, що були се люде т. зв. лівих поглядів, виховані на тріскучій демаґоґії радикалізму і соціялізму, оперуючі виключно матеріялістичним світоглядом і матеріялістичними кличами. А що вся наша суспільність була вихована в менше або більше лівім напрямі, отже серед неї не могла скристалізуватися в тім часі ніяка сильнійша права ґрупа, що булаби в силі перемогти лівий розвал. Були одиниці, котрі бачили ясно, до чого йде, як свідчать про се хочби наведені вище голоси. Таких одиниць було може богато. Одначе вони кромі ствердження очевидного факту, що надходить смерть держави, не могли нічого більше зробити. Чомуж не бачимо ніякої навіть спроби їх орґанізації? Бо ті лучші люде нашої суспільности не мали в тім часі ніякої традиції позитивної правої орґанізації. А в самім огни творити орґанізацію вже запізно. Ось властива наука з нашої катастрофи. Не досить бачити небезпеки і не досить навіть мати відвагу прилюдно осуджувати їх. 1. Треба ще также виступати зорґанізованим способом і 2. ще важніше — орґанізацію позитивних правих чинників перевести богато літ перед рішаючою хвилею. Бо без того, коли така хвиля настає, нема вже змоги орґанізуватися і нема навіть смілости змагатися з руїною у власнім нутрі.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Великі серця ніколи не є щасливі; їм недостає щастя инших. (Ля Брюєр).

Мораль без Бога

Думки про етику Канта.

„Поступай так, щоб твоє поступування могло служити загальним правилом".

(Кант. Критика практ. розуму).

Людина, як думаюче єство, є також **моральним** єством. Цей факт признав навіть Комт*), хоч так жахався метафізики, розуміють його й раціоналісти, хоч так ненавидять релиґію. Також багато фільософів спіритуалістів уважає етику вінцем своєї фільософії. Їх система, мовляв, щойно тоді має вартість, коли можемо з неї витягнути якесь житейське правило.

З другої сторони і релиґії головний натиск клали на оснування моралі. Так християнська етика, як прямий вислід божественної науки й обявлення, на протязі століть доказала свою високу вартість і створила нашу цивілізацію. І чиж ця християнська мораль не може оправдати, навіть в очах лібералів, і самої релиґії, котра її одухотворює? Чиж не повинна вона оправдувати й науку її догматів так тісно з нею звязаних? Чиж не повинна вона привести до католицької ідеї навіть людей, що схильні визволятися від неї!

Вільнодумні раціоналісти бачать дві річи: з одного боку істнування морального факту, а здругого неможливість знищити релиґію без відділення її від нею основаної етики. Тому вони льоґічно прийшли до того, що намагаються оснувати свою етику, вільну від надземського впливу, етику, яка відкидає всякий послух Божеству, а клониться тільки перед законами індивідуальної людини, мораль антропоцентричну й індивідуалістичну, мораль без Бога. І те завдання взяв на себе знаменитий вільнодумець, „скінчений індивідуаліст" Емануїл Кант. Його вплив був величезний та злощасний не тільки на ліберальний протестантизм, але також на цілу ґромадянську думку кінця XIX. століття.

Не легка це річ, очевидно, оснувати мораль на індивідуалізмі. Бо перевага критичного розуму може кождої хвилі знищити не одно правдиве й пожиточне пізнання. (Ще оден доказ негативности й деструктивности лібералізму). Це трудне завдання намагається розвязати Кант своєю „етикою обовязку". Обовязок для нас християн це дорога, котра веде нашу волю до абсолютного Добра. Щоб іти цею дорогою, треба очевидно знати мету, до котрої вона веде, треба понимати це абсолютне Добро, бути певним Його істнування. „Треба — як каже Бональд*) — вірити в добро, щоб могти його творити".

Отже Кант не знає Бога, він не вірить у Нього, він не знає абсолютного Добра. Він каже плисти рікою, хоч не знаємо, де вона вливається, йти шляхом, не знаючи, куди він веде. „Бо — каже Кант — ми понимаємо Бога тільки індивідуальним відчуттям, котре велить нам сповняти наш обовязок; наша добра воля є такою не через ціль-добро, до котрого вона стремить, а через мотив, що її оживляє, себто через обовязок. Добра воля — учить Кант — це та воля, котра сповняє обовязок тільки з тої причини, що то є обовязок; сповняючи обовязок, вона певна, що творить добро". І це є для нього абсолютним за-

*) **Auguste Comte** французький математик і фільософ, основник позитивізму (1798—1853).

) **Louis de Bonald французький фільософ, горячий оборонець католицьких і монархічних ідей (1754—1840).

коном. Кант не каже нам: „Коли хочеш бути щасливий, роби ось так“. Він просто каже: „Роби так!“ Це є той категоричний імператив, котрий ставить один моральний, універзальний, обовязуючий закон: „Роби так, щоб твоє поступованя могло служити загальним правилом“.

Така є мораль Канта, основана на обовязку й позбавлена освячення. Не брак її вправді величности, але має вона одну слабу сторону, яка робить її нездатною до життя, а саме брак фундаментів.

Бо чи може бути моральною основою те, що є чисто інстинктове й індивідуальне? Чи є це означення обовязку, коли говориться, що не знаємо, куди веде добро, та коли його обмежується до особистого почування? Невжеж людський ум, обмежуючи свою обсервацію до самого себе, може надіятись, що таким чином відкриє основні закони, котрі кермують його діланням? Цеж дивна ілюзія! Бо, як замітив Кант, нема там „критерія зпоза людини“.

Великий вплив етики Канта треба пояснити тим, що вона зверталася до народів, пересякнутих християнськими ідеями. Закон обовязку був ясний для богатьох умів, бо вони — добровільно чи ні — були пересякнуті декальогом і приноровлені до одідичених законів християнської моралі. Мораль Канта не моглаб істнувати без тої печати духа, яке витиснуло на людський ум християнство.

Тому то оден з матеріялістів М. Пейо, робить з того закид Кантови. кажучи: „Наше моральне виховання є й надалі теольогічне, але з тим погіршенням, що коли Бог вже не єсть основою обовязку, то обовязок стратив рацію істнування. І ця Кантова мораль криє в собі глибоку гіпокризію“.

„La Croix“ — Sophismes du temps présent).

Нові шляхи

Під таким заголовком приніс „Новий Час“ у 62 ч. характеристичну й не позбавлену глибшого гумору статтю з підписом Д. Паліїва. Суть тої статті така: „Шляхи“ зперед 11 літ, були висловом УСС., а „Нові Шляхи“, котрі підшиваються під фірму „продовженя“ тих „Шляхів», мають одну „коррективу“, а саме — до букв У. С. С. додано ще букву „Р». В „Нових Шляхах“ є пр. такий „цімес“, як лист наукових робітників у Харкові до уряду УССР. В тім одноголосно ухваленім листі написано, що наукові робітники уважають ком. партію своєю партією і радянську владу своєю владою. І все те уважають „одноголосно“, зовсім таксамо, як у вірнопідданчих адресах русинів до милостиво нам пануючого цісаря в р. 1848. „Мало було „Сельробів“, „Світла“, „Нашого приходять „Нові Шляхи“. Комуністи є Життя» і їмже ність числа... В сукурс того переконання, що за обильний харч чи иншу благодать можна всіх своїми слугами поробити“. Д. Паліїв думає, що хоч „Нові Шляхи“ небезпечнійші чим усякі „Сельроби“, бо спритно закаптурені, та нічого не вдіють... —

Ми трохи иньшої думки, а саме гадаємо, що „Нові Шляхи“, як і вся радянофільська преса в Галичині, зневтралізує і вже невтралізує вплив національної преси. Навіть не-большевики, ба навіть противники окупації України червоною Москвою, просто затрачують усяке почуття того, що годиться, а що не годиться у відношенні до агітаторів большевизму. Доказом того може послужити пр. факт, що „Діло“ печатає і то без ніякого застереження статті проф. Студинського, в яких під покришкою „мистецьких рефератів“ ярко агітується за большевицькою ідеольогією. Гл. пр. 118 ч. „Діла“ з 30. V. с. р. ст. 3., де проф. К. С. наводить чомусь ще тамтого року(!) грану в Київі песу (в описі, який має нібито характеризувати враження з його сучасного побуту там!). А в тій песі представляє укр. суспільности в Галичині большевицького героя, у котрого „поза сентиментом є ідея, якою пориває своїх товаришів і вони віддають матросові провід, а цей веде їх до остаточної побіди й перемоги“, то значить до окупації України. Можна кінець кінців зрозуміть проф. Студинського, коли він таке пише, бо він тепер як член Київ. Акад. Наук просто большевицький урядовець, а у большевиків ніяке становище навіть академика, не увільняє від обовязку, вести при всякій нагоді больш. пропаганду. Але як зрозуміть ред. „Діла“, котра печатає такі річи і то без ніякого застереження при такім яркім надуживанні права гостинности на шпальтах свого органу...

На нашу думку все вказує на те, що недалекий той час, коли у всіх істнуючих політичних партіях на нашій землі назріє грунт під утворення в них радянофільських „ячейок“, які зовсім ослаблять, а потім і розсадять ті партії.

Радянофільська орієнтація, котра

МЕБЛІ
солідно виконані, власного виробу найновіших взірців
464 дешево можна дістати у 1—15
БРАТЯ СІВЕК
ЛЬВІВ, Коперника З. — Тел. 42-44.

НАЙДЕШЕВШЕ ДЖЕРЕЛО В ПОЛЬЩІ БЕЗ КОНКУРЕНЦІЇ
РАДІО-АПАРАТИ і части найновіших системів
460 ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка Телефон Ч. 4-58 Львів, Легіонів 1. 28—
Кошториси безплатно. Література. Схеми. Висилка анодових батерій відворотною почтою.

ПАПА ПІЙ XI.

про „Римське питання і його розвязання“

У першій своїй програмовій енцикліці з 3. грудня, 1922. р. пише Папа Пій XI. о так зв. „Римськім питанню“. Зазначує, що між народами, котрі прихильно відносяться до Апостольської Столиці, бракує Італії. Коли Рим з Божої волі є столицею цілого світа, бо тут має мешкати Намісник Ісуса Христа, то щоб Він міг обняти всі народи, мусить бути незалежний від кождої держави і всякого права держав. Його суверенність Божого походження і Його независимости вимагає уряд ведення совісти вірних цілого світа. Тимчасом независимість заступника Ісуса Христа на землі ґварантують права Італії. Ті власне ґваранції нарушують права і самостійність Апостольської Столиці і творять ненормальне положення і прикрий сталий неспокій совісти католиків цілого світа.

„Ми отже — пише папа — спадкоємці і господарі становища і обовязків Наших поважаних Попередників, наділені як Вони одиноким компетентним авторитетом у тій дуже важкій справі і відвічальні перед Богом, протестуємо, як Вони протестували проти такого положення справ в обороні прав і гідности Апостольської Столиці не з пустої, земської амбіції, котру відкидаємо, а з чистого обовязку совісти, памятаючи, що маємо вмерти і здати найострійший рахунок перед Божим Суддею.

Впрочім Італія не має і не буде мати нічого боятися зі сторони Святої Столиці; Папа, хтоб Ним не був, все буде повтаряти: „Я передумую думки мира, а не придавлення: я маю думки мира, а не придавлення“. (Єрем. 29, 11.), думки правдивого мира і якраз длятого не відділені від справедливости так, що можна сказати: „Правда і мир поцілувалися“ (Пс. 84, 11.).

До Бога се належить привести ту годину і дати їй стати голосною; людям мудрим і доброї волі не дати, щоб вона вибила на марно; та година буде між годинами найторжественнійшими і плідними так для відбудування Царства Христового, як для успокоєння Італії і світа.“

Шість літ і два місяці пізніше вибила та година 11. лютого 1929.

Після звичаю мав Папа того дня конференцію для Великопостних проповідників з Риму і просив їх додати до своїх програм поклики до попирання д о б р о ї п р е с и, до поборювання необичайности моди і сповнювання обовязків парохіяльних та тішився, що говорить до них в веселу, поважну й історичну хвилю: навечерія семиліття своєї коронації, ювилею свого священства і ще одну історичну:

„Якраз сегодня, навіть в ту саму годину а можливо в ту саму хвилю, коли се говоримо, там у Нашій Лятеранській Палаті (у Нашій парохіяльній хаті) Еміненція Кардинал Секретар Стану, Наш Повновласник і Кавалієр Беніто Муссоліні, Повновласник Є. М. Короля Італії підписують Трактат і Конкордат.“

Трактат має признати і по людськи забезпечити властиву і дійсну суверенність територіяльну Тому, що йому є вона конечна і належить ся як Репрезентантови Божих поручень, що як такий не може бути підчинений жадній земській суверенности.

Конкордат знова, що лучиться з трактатом, регулює релігійні відносини в Італії, котру перевертали і нищили літами сектантські правительства, вороги Церкви.

Можна вже тепер відповісти на деякі сумніви і критики, що підносяться, а Ви маєте обовязок на се відповісти для других, не заколочуючи свого порядку проповідий, та як прийде нагода, отже треба Вам то знати.

„Сумніви: „Критики все будуть нападати передовсім на особу Папи, бо і дійстно тут майже виключно Папа за всьо в тій справі відвічає. Капітан корабля в біді все потребує щирих співробітників більше, як коли і не можу нарікати, бо маю їх все щирих, але у тій преважній справі не міг я віддати керму корабля другим з огляду на небезпеки і відвічальність. І так вийшло, що через 30 місяців що найменче майже кождий детайль тих документів був предметом особистих моїх студій, роз-

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т.п.

Просимо оглянути без обовязку купна.

462

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Ґродзіцких) 2-3

робить значні поступи в нашій галицькій суспільности, може згодом залити майже всю суспільність, бо рішаючі чинники держави, в котрій живемо, не роблять буквально нічого для полагодження справ т. зв. нац. меньшостей, — коли рівночасно ізза кордону вусаті сирени ваблять кождого галицького Українця в свої сіти — то грішми, то почестями, то гранням на „ідеалах“. З одного боку повна безвиглядність на осягнення тут якого небудь націон. розвитку, з другого боку блискучі грушки на вербі — і багато людей, навіть інтеліґентних зачинає затроювати свою душу внутрішним поклоном перед ідолами Москви. Ще трохи такого „розвитку“ укр. нації в Галичині, а побачимо нове, червоне москвофільство від Збруча аж по Попрад з малими, зізольованими острівцями й вопіющими во пустині одиницями, що бачать, до чого йде.

Москва занепокоєна Україною

Французька преса принесла ту частину промови Рикова, в котрій він закидає Польщі, що змагає до відірвання України від совітів. Кореспондент „Курєра Варш.“ доносить, що недавно брав участь у засіданню, на котрім також Керенський висказав свій острах перед змаганнями України, відорватися від Росії, а то під впливом Польщі. Керенський заявив, що колиб упав большевизм, то відірвання України булоб навіть легкою справою, бо в Росії нема приготованого иньшого правительства.

„Коли ми добровільно уступаємо поле бою силам ворожим Христови, то не маємо ніякого права нарікати на те, що світ злий“. (Макс Прібілля).

Україна й Москва

Що пише про се з України кореспондент „Шікаго Дейли Трібюн“ з 18. IV. 1929 р.

Не знаю, чи є де на світі краще місце для припадкових знайомств, як залізничий ваґон. В дорозі якось люде тратять свою здержаність та мовчазність. Не одну історію почуєш в залізничім ваґоні. Особливо відноситься це до Росії, де люде поводяться в ваґоні, як у себе дома, а до инших пасажирів відносяться неначе до своїх домашніх і друзів.

Подорожуючи по Україні, я більше тижня провів у залізничих поїздах. Тепер на російських залізницях не багато спальних ваґонів. Нема вже там тепер першої, другої, третої кляси, зате є кляси „тверді“ й „мягкі“. Твердими їздять робітники й селяне, мягкими — комуністи й урядовці.

Отож їдучи так через Україну, мав я нагоду не з одним побалакати. Люде, з котрими приходилося їхати в поїздах, належали до всяких суспільних кляс і катеґорій: комуністи, державні урядовці, чужоземні техніки заанґажовані урядом, червоні офіцири й салдати, учителі, професори, лікарі, священики, хлібороби, робфаківці і вузовці (студенти), інжинірі, малярі й письменники, моряки і вкінци найважніще: аґенти ГПУ (держ. політична поліція, „чека“). Але на диво: всі вони, як тільки найшлися в поїзді, немов забували за свої становища і прилучалися до загальної розмови.

Як це пояснити? Російські поїзди їздять помалу, тож приходиться людям їхати залізницею не годинами, але днями. Через сильну тряску читати трудно. А притім кождому там стільки зібралося на душі, що рад би виговоритися перед другими. Цікаве й характеристичне, що свобідна розмова пливе лише тоді, коли поїзд в русі. Як довго тарахкотять колеса і стукотять ваґони здовж залізничого шляху, кожний то клене, то боронить большевизм. Але як тільки поїзд задержується на стації, люде пригадують собі, що на пероні є міліціонер та що вони при комуністах і чекістах балакали протидержавні речі. Тоді рантом усі мовкнуть.

Головна тема на українських залізницях це питання відірвання Радянської України від Великоросії та її усамостійнення. Українські комуністи звичайно заперечують істнування таких настроїв. Коли я спитав про це, то комісар по закорд. справам в Харкові, Кулик, сміявся й казав, що такі чутки вповні безпідставні.

Але я запримітив поважний сепаратистичний рух серед усіх кляс населення. Я часто чув острі суперечки серед Українців та Білорусинів про те, чи Росія розпадеться, чи ні, на окремі самостійні держави. Розповім тут про одну таку суперечку, що зачалася на стації Николаєв. По українськи це місто зветься Миколаїв і на стації є оба написи, український вгорі. Якийсь Великорос із Москви в нашім переділі глумливо спитав свого сусіда, Українця: „Гадаєте, що Миколаїв краще від Нікалаєва? Якби я міг, я скасував би ті неправильні (!) надписи. Також ідея, поміщувати українську назву на першім місци! Сотні літ називали Николаєв по русски, а ось тепер прийшли ви і зміняєте. Я скасував би радо взагалі весь *український язик!*“

Його сусід не сказав нічого. Але відповідь прийшла з иншого кінця сидження.

„Помиляєтеся, дорогий товаришу“ — казав спокійно цей голос по українськи. „Миколаїв усе був українським містом і перші Росіяне змінили його імя. Може саме ми перші скасуємо неправильний надпис „Николаєв“ та може позбудемося Ро-

---

важувань, а передовсім молитов, молитов, за якими я много просив дрруґих також душ побожних, приязних Богу.

„Що до Нас, то ми знали від самого початку, що не потрафимо вдоволити всіх; то звичайно не вдається навіть благословенному Богу; тож Ми зробили слово Пророка своїм так, як і Наш Господь: „Я готов на побої“. Маю однак потолкуватися з уряду загального Отця й учителя порученого мені Божим Провидінням! А тепер сумніви.

Коли переговори дійшли до такого стану, що стали певні, треба було повідомити о тім ті держави, що мали своїх амбасадорів при Апостольській Столиці. Але як? Чи просити їх о позволення, чи о згоду, чи о ґваранції? Всюди по цілім світі говориться, що в суті річи суд о справах Апостольської Столиці і Церкви належить лише до Папи і що Він не потребує просити нікого о згоду чи ґваранцію. І то правда. Приязни і чемности держав дуже цінні, але рішення, що запало, дійшло без них.

„Ґваранції правдиві маємо в почуттю Наших справедливих рацій, в совісти і сенсі справедливости Італійського народу, а головно у Божім Провидінню, у тій помочи, яку Бог обіцяв своїй Церкві. Звідки инде годі сподіватися ліпших ґваранцій, бо карта Европи вчить, що коли одні падали, другі не помагали.

Другий сумнів: Що буде завтра? Ми спокійні, бо можемо лише сказати: Не знаємо. Будучність в руках Божих, то значить в добрих руках. З заряджения чи допусту Божого Провидіння всьо приймемо, все з довірям, кудиб Бог не кликав.

Але критик буде більше: Ми їх поділимо на дві кляси: одні скажуть, що Ми жадали за много, другі, що за мало. Може декому видасться за мала територія. Так, дійсно, вона мала, найменча, але Ми жадали того з розмислом по довгім думанню і молитвах. Рації до того є, добрі і поважні. Передовсім ми хотіли показати, що Ми Отець, котрий переговорює з синами і Ми не хотіли робити справи ще трудніщою і замотаною, а простою і легкою. До того Ми хотіли успокоїти і звалити всі алярми і виказати, що несправедливі були закиди в імя цілости територіяльної Італії. Церкві треба мира і приязни на далеку будучність, так осягнеться треваліщий мир. Дальше ми хотіли доказати, що нами не руководила жадна жажда земських дібр. Ми жадали лиш того, чого Ми не могли не жадати: земська суверенність конечна до суверенности юрисдикційної. Отже ми жадали тілько території, кілько вистарчилоб до підтримання самої суверенности. Ми жадали тілько території, без чого суверенність не моглаб істнувати, бо не малаб де стануги. То як у св. Франціска: **мав тілько тіла, кілько вистарчало тримати душу.** І у многих святих тіло було зведене до конечности тримання душі і продовжування життя та з життям доброго діляння. Отже буде ясно, що Святійший Отець має лише тілько землі, кілько Йому є конечним до сповнювання духовного післанництва для добра людей. Заявляємо, що нам подобається, що справи так стоять, що територія звужена до мінімум істнування суверенности й удуховнена високим, Божим післанництвом служби.

Та маленька територія, що Ми її собі задержали, матеріяльно мала, але рівночасно велика, найбільша в світі, з якогоб хто иньшого пункту дивлення на ню глядів.

Як на території є колюмнада Бернінього, вежа Мікельанджеля, скарби науки і штуки по архівах і бібліотеках, музеях і ґалеріях Ватикану, як земля береже гріб св. Начальника Апостолів, то можна сміло сказати, що та територія найбільша і найцінніща в цілім світі.

Такби треба відповісти тим, що скажуть вам, що Ми жадали за мало і додати, якіб то клопоти справляла цивільна адміністрація хотьби найменчого населення. А так Ватикан рядить вже коло 60 літ сам, без жадних комплікацій.

Другі говорять, що Ми жадали за багато на полі фінансовім, чи ліпше сказати економічнім, бо тут не говориться про великі фінанси державні, а про скромне удержання дому. Відповідь для них проста: Колиби счислити всьо забране Італією Церкві аж до власности св. Петра, — яка вийшлаб величезна, привалююча сума ексцесивна! Чи Свя-

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци на ліжка і на коні та всякого рода полотна

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7. Напроти Катедри.

НАЙЛІПША ЯКІСТЬ. — ВЕЛИКИЙ ВИБІР. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. 442 6—10

сії в нашім краю. Вже пора, щоб ви там в Москві зрозуміли раз, що ми не є російська провінція, але велика, вольна Україна".

„І звідкіля ви це взяли, товаришу" — втрутив инший подорожний. „Навпаки, ми повинні бути вдоволені. Політика „українізації" поступає могучим кроком. Люде, що половину життя мають за собою, сидять за букварями та вчаться читати й писати своєю мовою. Ми горожане Союзу Радянських Соціялістичних Республик і ми повинні йти туди, куди вказує диктатура в Москві. Я тоже Українець і щодо того можу заявити, що нічого кращого і не бажаю".

„То ви не Українець", відповів патріот. „Ви не маєте в собі крови наших Запорожців, нашого Шевченка, Сковороди. Ви вдоволяєтеся охлапом, киненим вам Москвою. Вам доволі бачити назви залізничих стацій по українськи і читати харківського „Комуніста", друкованого по українськи. Але чи не бачите ви, що вся та комуністична пропаґанда має на меті тільки знищення нашої національности й зроблення нас інтернаціональними?"

„Домагаємося політичої незалежности. Доволі нам комісарів та декретів з Москви. Наш геройський край не потребує, щоб його вчили ходити як дітвака. У нас досить досвіду, щоб правити самим собою".

Такі розмови тяглися годинами, а це тільки одна з богатьох, котрі я чув. Це думки української інтеліґенції, котра бажає повного відлучення від Москви. Цей рух зростає.

Невдоволення московським режимом зростає у ненависть. Московські большевики витиснули все збіжа з України для инших частин Росії і на вивіз заграницю. Податкова тарифа змушує українського селянина платити державі багато вищі податки ніж в инших російських провінціях.

Таке положення сильно безпокоїть Москву. Бо колиб Україна відділилася раз від Великоросії, це був би кінець і Великої Росії і большевизму. Щоб протиділати тій сепаратистичній струї, Москва намагається здобути піддержку в української інтеліґенції. (І здобуває її на жаль у деяких — Галичан!... — Ред. „Н. Зорі").

Та не дивлячись на всі зусилля Москви, цей національний рух до повної самостійности росте і кріпшає серед економічної катастрофи большевицького режиму. Чи Москва без горожанської війни позволить Україні відірватися, це питання. Але коли до того прийде, большевизм стане перед своєю найбільшою кризою.

ПРОТЕЗИ, штучні ноги, руки, апарати, горсети, вкладки на плоскі стопи
449 виконує по низьких цінах 4-6
ОРТОПЕДИЧНА РОБІТНЯ
Франца СЕЮДА
Львів, Фридріхів 6. партер.

Помер ровесник Наполеона В.

„Оссерваторе Романо" доносить: На Кипрі помер ровесник Наполеона І., брат франціщканин Ассад, родом з Судану, в 139-м році життя. Молодим хлопцем продали його як невольника баші Єгипту. В р. 1816 втік він на Кипр і як яничар одержав заняття в французькім конзуляті. Потому був слугою в еміра Бехіра й товаришив йому на вигнанні на остров Мальту й до Царгороду. По смерти того князя вернув на Кипр, приняв католицизм і став братчиком у монастири Францішканів, у м. Лімассоль, де перебував до смерти. Там написав спомини зі свого життя, в котрих м. и. оповідає, що бачив Наполеона І., як на чолі своїх військ виїздив до Єгипту. (Цікаво, що навіть б. африканський невольник лишив спомини зі свого життя, а багато наших освічених людей і то діячів умирає без такої сповіди. „Однаково чи жив чи загинув").

——o——

Ціни в заграничних літнищах

При загальній дорожнечі літнищ купелевих місць у Польщі варта знати ціни в таких заведеннях заграницею. Подаємо тут ціни в деяких країнах.

Італія. Лідо біля Венеції, ціни в червні й жовтні за все удержаня в пансіонатах від 25 до 50 лірів. (Одна ліра = 0·44 зл.) Ціни в найроскішніших готелях Ексельзіор, Паляс Отель від 100 лірів, Ґран Отель де Бен від 75 лірів, Ґран Отель Лідо від 55 лірів.

Кортіна д'Ампецо в італійських Дольомітах. Ціни в середніх пансіонатах від 30 40 лірів, у кращих як Ґран Отель Савой від 55 лірів і Парк Отель Конкордія від 44 лірів. Люксусовий Мірамонті Мажестік Отель від 65 лірів.

Меран і Ґріез у Тиролі, ціни в меньших пансіонатах за цілоденне удержання з кімнатою від 12—18 зл. — Ріміні в червні ціни значно знижені, пересічно ціни пансіонату від 22 зол у гору.

Швайцарія. Муррен (Бернер Оберлянд) до 16·50 м. п. в. м. Ціни за повне удержання в пансіонатах Кургавз і Ґран Отель від 26—43 зл. Паляс Отель дез Альп від 26—52 зл. Готелі „Юнґфрав" і „Вікторія" від 21—26 зл. Готель Айґер від 19—26 зл. Готель „Бельві" від 19—23 зл. Готель „Альпіна" від 21—26 зл. Готель „Бельмон" і „Блюменталь" від 14—19 зл.

Понтрезіна в Енґадіні (до 1880 м. п. в. м.) „Паляс Отель" від 32 в гору Шльосготель, Паркготель і Вайсескрайц від 26 зл. у гору.

Франція. Ніцца, Кан (Cannes) Монте Карльо — ціни удержання в менших пансіонатах від 13—18 зл. Готель „Свіз", Готель „Вест", Eng, Nicea, Готель П. Л. М. у. Кан Палє де Флєр Ментона і т. п., кімнати в готелях від 6 зл. у гору, з купілю від 10 зл.

Приєднуйте нових передплатників!

тійший Отець може позволити світови католицькому то всьо ігнорувати? Чи не має Він тут радше стислого обовязку постаратися на тепер і на будуче, забезпечити средства на ті всі потреби, що з цілого світа приходять до Нього і хоть вони духовні, не можна їх вдоволити інакше, як средствами матеріяльними.

Ще на одно забувають критики: Свята Столиця має право сама постаратися о власну незалежність економічну, без чого годі булоб заховати гідність і повну свободу. Маємо неограничене довіря до любови Наших Вірних, що проявляється практично в т. зв. оболю св. Петра (Петрів гріш), — через сім літ видимо на собі, як рука Божа творить через Нас правдиві чудеса. Але Провидіння Боже не звільняє Нас від чесноти розсудку, ані від людських старань, які можемо робити. Легко доглянути, що кожда індемнізація, дана Апостольській Столиці, не вистарчить навіть в части на ті величезні потреби цілого світа, що жадають помочі, а все ростуть, як приміром праці місіонарські по найдальших краях; але і в Европі, навіть в самій, обдертій Італії є безчисленні потреби і то тяжкі як товариств, інститутів церковних — життєві, що приходять до спільного Отця всіх за поміччю.

Загалом — нинішна історична хвиля підпису так важних документів потішаюча. Дивні дороги Божого Провидіння — всі несподіванки в руках Божих, що витягають користи зі всього і зі всіх. Треба йти з Божою волею: Да будет воля Твоя!

14. лютого вечером приняв Папа на урочистій авдієнції сенат, професорів і студентів католицького університету в Медіоляні — 350 осіб, Йому дорогих в особливший спосіб з часу як був їх архієпископом.

На промовах і відповіді для всіх порушив Папа свіжу подію мира з боку фільософічного, юридичного й політичного. Трактат — говорить Папа — не потребує багато оправдань. Конкордат його толкує, оправдує і поручає. Папа поставив конкордат, як конечне условя трактату, а друга сторона шляхотно на те пристала, бо не лише справи конечні есенціяльні обіймила конкордатом, але поставила той конкордат у ряд ліпших для Церкви. Трудности були величезні, справи сильно скомпліковані так, що вимагали Папи альпіністи, що був призвичаєний до найтрудніщих вандрівок, а часом знова Папи бібліотекаря, що звик йти до дна при студіях історичних і документарних.

Але мусимо признати, що і з другої сторони мали ми шляхотних секундантів. Чоловік, що не має пересудів ліберальної школи, був даний нам Божим Провидінням до пересправи і з ним усунено много неладу в праві, много прав і заряджень, що уважалися за майже святі, тим святіщі, чим були поганіщі і гірші, усунено нетикальні святощі при помочи Божій і терпеливости і тяжкій праці. І так далі ми назад Богу Італію і Бога Італії.

Треба зрозуміти, який то тяжкий поважний, торжественний і страшно відвічальний той цілий проблєм папської суверенности в інтернаціональній політиці. Але і в конкордаті з Італією він не менче важний і гідний всіх сил і старань.

Церква признана особою правною зі всіми її правами. Тайна супружа має своє місце в праві і життю суспільнім; родини монаші є особами правними; наука релігії по школах і акція католицька признані — є за що дякувати Господу Богу!

Ліпше то вийде на світло денне, коли тексти тих документів будуть оголошені. Як чоловік сам говорить, то може сказати, що хоче, але як говорить з другим, то треба слухати і другої сторони.

Вільний на своїй малій території Ватикану Папа і відродження старої християнської душі Італії, триманої пів століття в кліщах масонерії, виходять з трактату і конкордату — Великий Папа Пій XI. з помічю відважного Муссолінього розвязав позірно неможливе до розвязання „Римське питання".

† **Никита Епп.**

——x——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Метафізика Бердяєва

на тлі релігійно-містичного шукання змісту і мети в історії.

Історія людства мусить бути признана беззмістовною, безцільною, безумною й безмежно-трагічною, коли шукати змісту й цілі історії в межах земного існування людства. Але з того ще не випливає, що історичний процес не має глибшого змісту й вищої мети, які викриваються щойно *поза його межами*. Неповнота, незакінченість, постійна дефектність і безмежний трагізм земної історії людства зникають при світлі величного процесу вічного, надземного існування. Свідомість незакінченості, неповноти й дефектности („злої безмежности") земної долі людства (самої по собі) і заразом певні вказівки на глибший звязок нашої земної історії, „земного сону" — з надземним існуванням, з „небесною державою", з „небесною історією" знаходимо вже в найоригінальніщих представників східно-християнської метафізики — Оріґена, св. Григорія з Нісси, Діонисія „Ареопаґіти". В инакшій формі, иншими методами, але по суті ту саму тему освітлює й св. Авґустин. Земна історія людства не припадковий біг епох і поколінь без сенсу і мети, не гра стихій без змісту й цілі, не вічний круговорот, але прояв і дальший розвиток великого процесу що розпочався перед появою людей на землі, в „небесній сфері", в небесній історії та знайде своє розвязання і кінець таксамо в надземнім, небеснім житню. Християнська свідомість не може принять заперечення змісту і сенсу в історії людства на землі. Хіба для християнської свідомости не є доказом і виразом найглибшого сенсу і в земній історії факт воплочення Бога та заснування й існування Церкви, котра — подібно, як особа Ісуса Христа лучить у собі найдосконаліщу природу Бога з природою людини, — єднає в собі складники торжественний, небесний і земний, котра становить звязок між земним життям людей і небом, котра є не тільки божественною установою, але й земною інституцією — найдосконаліщою земною спільнотою людей, що підносить їх до єднання з Богом уже тут, в земнім житню. Безпосередна участь Церкви в земній історії людства як найвиразніще свідчить, що — мимо всіх дефектних, позбавлених вищого змісту і сенсу, сторін історичного процесу — в земній історії людства повинні бути зміст і мета. Земна історія людства має свій початок на небі. Се основа всякої християнської фільософії історій. З сеї основи виводить свою „метафізику історії" й М. Бердяєв:

В небесній історії, в глибинах творчого життя духа, — каже Бердяєв, — предопределюється та історія, що розкривається і розгортається в земній історичній долі людства. Земна історія людства має на небі пролог, подібний до того пролога, з якого починається „Фавст" Ґетого.

Значіння й вартість історіософії Бердяєва, на наш погляд, саме в тім, що він не тільки всебічно критикує й спростовує гуманістичне розуміння та раціоналізування історії як *поступу* до земного ідеалу, до „раю на землі", але рівночасно пробує віднайти инший, правдивий зміст земної історії людства поза її межами, пробує вияснити в модерних формах і виразах звязок земної історії людства з небесною історією. Та виставивши в основі своєї метафізики історії спільну всім християнським (не-протестантвуючим) історіософам ідею звязку земної історії з небесною, Бердяєв далі не пішов ні слідами св. Авґустина та його західних наступників, ні слідами східно-християнських метафізиків. Він пробує створити самостійну і нову християнську метафізику історії. Його не задовольняють „пануюча церковна фільософія" та „офіційна" доґматична наука Церкви... І він пробує „поправити" та доповнити „дотеперішню християнську метафізику", не зупиняючись перед переглядом християнської „науки про природу Божества" — щоби знайти тріпку й відповідну засаду для зрозуміння та зясування і небесної і земної історії.

Рух історії, — каже Бердяєв, — зачинається в надрах буття, з котрими стикається — в своїй останній глибині — духове життя, в надрах Абсолютного, в самім Божественім житню. „Саме Божественне життя, в якімсь найглибшім, найтаємничім значінню, є історією, історичною драмою, історичною містерією".

Таким чином небесну історію, в якій зачинається і початково відбувається історичний процес, Бердяєв цілковито утотожнює з Божественним життям і шукає не тільки початків, не тільки імпульсу, але й *прольоґу* земної історії з її недосконалістю й трагічністю — „в надрах Божественного життя".

Бердяєв остро повстає проти „пануючого" у християнській фільософії й доґматиці переконання що до повної відсутности й неможливости внутрішнього руху, внутрішної історії в Божественнім життю. Наука про непорушний спокій Бога видається Бердяєву суперечною з християнською наукою про Христа, як про „центр божественного життя", з християнською містерією Голгофти. В самім життю Бога припускає Бердяєв елемент трагізму:

„Коли сам Христос, Син Божий, переживає трагічну долю, коли історична доля, історичний рух є в Нім, то се не що инше, як признання трагедії, яку переживає божественне життя. Не можна признавати трагічної долі Сина Божого, викупляючої Його Смерти і рівночасно з тим відкидати внутрішний рух, внутрішню трагедію в Божественнім житню"...

Вступивши на нетевний ґрунт „поправлювання" „пануючої" богословії, захопившись самостійними метафізично-богословськими шуканнями, Бердяєв робить у своїй метафізиці історії, чим далі, все більш ризиковні висновки і „відкриття". Припускаючи існування трагізму в Абсолютнім, в Досконалім, у Бозі, — він мусить признати й існування „темної природи в Бозі". Таким чином приймає напів-ґностичну доктрину німецького містика поч. XVII. в. Як. Беме.

„В природі Бога, глибше від нього, — каже Бердяєв, розвиваючи думки Беме, — лежить якась первісна темна безодня, і з її надр відбувається теоґонічний процес, процес Богонародження. Та сей процес це вже процес вторичний, в порівнанню з первісною, безосновною, ірраціональною безоднею, якої не можна виразити й замкнути жадними нашими категоріями. Існує якесь первісне джерело, джерело буття, з котрого бє вічний потік, і в се вічне джерело од віку вноситься Божественне світло, в сім джерелі відбувається акт Богонародження. Признання такого темного праджерела, такої темної праосновн се шлях до розкриття таємниці трагічного руху в надрах Божественного життя... Коли в Божественнім життю відбувається трагедія пристрастей, якась Божа доля, в центрі котрої стоїть страждання Самого Бога, Сина Божого; коли в тім стражданню відбувається відкуплення світа, спасення світа, — то це може бути вясоване лише тим, що існує глибинне джерело такого конфлікту, трагічного руху і трагічних пристрастей в надрах самого Божественного життя"...

Отже основна суть „метафізики історії" Бердяєва міститься в припущеннях, що „в праоснові буття лежить ірраціональна основа", що „зміст світового процесу полягає в просвітленню сеї темної ірраційної основи" через „Божественні пристрасти", „Божественну містерію" як в небеснім життю, так і в історії світа й людства на землі, предопределеній у небеснім життю.

Основна льоґічна хиба сеї „системи" Бердяєва помітна й для людей, котрі навіть не займалися спеціяльно богословією та фільософією, в тім, що Бердяєв припускає існування трагізму і страждання, отже дефекту, недостачі, недосконалости — в Досконалім, в Абсолютнім, в Бозі. Бердяєв і сам відчуває цю основну хибу своєї „системи", але пробує запевнити, що, мовляв, признання трагізму й страждань у Божественнім життю недосконалістю становить лише „формальне й раціоналістичне" заперечення його системи (???). Таке заперечення ніби „не до речі" („неумѣстно" — ???), коли йде мова про найглибшу таємницю Божественного життя.

З однаковим успіхом, — каже Бердяєв — можна стверджувати не тільки те, що перенесення засади історичного руху на таємне життя Божества означає недостачу в Абсолютнім, — але і протилежне: що відсутність творчого руху, творчої дії теж означає недостачу й недосконалість Абсолютного.

Сей закид Бердяєва викривав би хибу й суперечність у християнській метафізиці, якби в ній справді не допускалося можливости творчого руху Божества. Але навіть і в тім випадку, виявлення похибки в одній системі ще не означалоб вірности иншої (Бердяєвської) системи, де *тої* похибки нема. (Мимоволі, насувається аналоґія з монофізитською критикою несторіянства: монофізити добре виявляли похибку несторіянства; але у своїй власній науці, замість несторіянської похибки, робили инщу, якраз їй протилежну). Та річ в тім, що закид Бердяєва не влучає в науку найвидатніщих представників християнської метафізики. Ось що каже про спокій і рух в Божестві Діонисій т. зв. „Ареопаґіта", котрий мав великий вплив на розвиток християнського світогляду й на Заході й на Сході.

„Бог — спокій, стояння, стійність. Але благочестиво думати, що Він рухається... Всяк Він всіляке вседо до сутности й містить, про все промишляє, присутний у всім... Випадає прославляти і рух Бога. Бог — Всеєдність і справжня Єдність протилежностей **coincidentia oppositorum**, і тому Він, вищий від всяких імен, вищий від руху і спокою, містячи їх у Собі"...

Очевидно, що тільки при такім розумінню Бога яко Істоти вищої над рух і спокій, містячої в Собі й те й друге, єднаючої їх у Собі, даруючої початок і рухови й спокоєви у світі, можна уникнути приписування Богови тої чи иншої недосконалости. Признаючи вищість над все і досконалість Бога, можемо бачити в Нім Джерело і творчого руху й спокою, але не можемо приписувати Богови, як то робить Бердяєв, недосконалого руху, звязаного зі стражданням і внутрішнім трагізмом.

Яко доказ внутрішної трагедії „в надрах Божественного життя" Бердяєв наводить „Страждання Самого Бога, Сина Божого Ісуса Христа". Але тим самим робить помилку, подібну монофізитській та несторіянській, бо не розріжнює Божої і людської природи в Ісусі Христі, переносячи Хрестні Страждання Ісуса Христа на Божественну Його природу і потім на „надра Божественного життя"*).

Звязок земної історії людства з „небесною історією" (і певний імпульс історичного руху від Бога) мусить бути признаний всяким церковним християнським світоглядом. В горячім стремлінню відшукати та зясувати цей звязок — заслуга Бердяєва. Але йому самому зясування цього звязку не вдалося. Його розуміння

*) Останніми часами в російській правосл. богословській літературі, — всупереч твердженням російських богословів, що вони намагаються „відродити" богословську науку Св. Отців Східної Церкви, — бачимо рівномірні проби самостійної інтерпретації та раціоналізування науки про Страждання Ісуса Христа. При тім російські богослови цілковито відступають від науки Св. Отців Східної Церкви. Юрій Бердяєва другу не менше плутану і своєвільну інтерпретацію Страждань Христових розвинув один з визначніщих сучасних російських православних богословів і архієрхів, митр. Антоній Храповицький, зближаючись у своїх міркуваннях до докетизму.

„небесної історії" й перенесення трагізму в „надра Божественного життя" явно хибні. Та мимо очевидно помилкового метафізичного вступу до історіософії він подав у дальших частинах свого історіософічного огляду багато цінних, глибоких і слушних уваг, міркувань і висновків, про хід історії в окремі епохи, виходячи в них з християнського становища, хоч і в сих дальших частинах історіософії Бердяєва зустрічаємо иноді вискази надто довільні. Та загалом в освітленні й оцінці окремих конкретно-історичних моментів, особливо ближчих до наших часів, Бердяєв проявляє глибше проникнення, більшу послідовність і дає досконаліший синтез, ніж у загальних метафізично-історіософічних конструкціях.

Фільософічна творчість Бердяєва й особливо його проба християнської історіософії се типовий, характеристичний витвір сучасної переходової доби в розвитку ідей та ідеалів православних східнословянських країв і областей, в першу чергу Росії й Наддніпрянської України. Глибока загальна криза, яку переживають нині ті край, в світогляді ліпшої частини сх.-словянської (російської й наддніпр.-української) інтеліґенції відбивається яко зворот до християнства й змагання до християнізації фільософії, науки й взагалі культури.

В сх.-словянській фільософії історії вслід за „християнською метафізикою історії" М. Бердяєва бачимо й инші проби освітлення з християнського погляду змісту й розвитку історії, серед котрих на особливу увагу заслуговують історіософічні праці глибокого російського мислителя Л. Карсавіна, тепер професора Литовського Університету в Ковні*).

В усіх цих реліґійно-фільософічних шуканнях багато повчаючого. Сучасна російська реліґійна фільософія в історіософія, даючи вираз тим шуканням, часто аж дивує жадібним шуканням правди, широким гоном і сміливим летом думки, безперечно талановитими ідеями й концепціями, і разом з тим нестриманістю, неуміркованістю і ризиковністю багатьох своїх тверджень, своєвільним поводженням з християнськими доґмами, відсутністю всякої пошани до дотеперішної богословської науки і т. под. рисами... Православні російські мислителі мріють про привернення Церкві значіння авторитетного, видимого і признаного центру всього розумового життя, всеї культури. Но їх власна реліґійно-фільософічна та богословська праця виказує брак у православнім світі могутного авторитету в самій сучасній Православній Церкві, котрий міг би спрямувати за широкий і занадто своєвільний гін їх фільософічно-богословської думки до нормального русла.

Вяч. Зайкин.

*) Головні історіософічна праці Карсавіна: „Введение в историю" (Теория истории), Пб., 1921; „Восток, Запад и Русская идея", Пб., 1922; „Диалоги", Берлін, 1923; „Философия истории", Берлін, 1923 та ин. В основі своїх історіософічних концепцій Карсавін кладе „Фільософію всеєдности", до котрої близько підходить і Бердяєв і взагалі більшість самостійних сх.-словянських мислителів. Історіософія Карсавіна вільна від основної помилки Бердяєва — принисування трагічного руху природі Бога. Карсавін підчеркує, що „роздвоєння (розріжнення) між Богом і сотвореним (тварю) мусить бути переведене по всій лінії". В історіософії Карсавіна знаходимо в більшій мірі специфічно-російський тип мисленння й світоглядуа не загально-східнословянський як у Бердяєва. Карсавін по своїх поглядах у багатьох питаннях наближається до евразійців, а свою історіософію хоче зробити не просто „християнською", як Бердяєв, тільки „християнською і притім православною". А православіє він готовий розглядати як російсько-православну віру хоч з другого боку найбільшу вартість православія добачує в тім, що це не самозамкнена реліґія, що воно не відмежувалося різко від инш. християн. світоглядів. Історіософія Карсавіна дуже складна; до того твори його писані важким стилем. Ширским кругам інтеліґенції ідеї Карсавіна через те мало відомі, а в кожнім разі значно менше, ніж ідеї здобуваючого все більшу популярність Бердяєва.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Весняні новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ англійські і краєві на мужеські одіння.**
401 13 30

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Беатифікація Дон Боска. В базиліці св. Петра в Римі відбулося з початком червня торжество беатифікації основника чина Салезіянів — Дон Боска. В торжестві взяло участь около 50 тисяч осіб. Пополудни зійшов Св. Отець до базиліки, щоби віддати пошану новому благословленому. Зібрані з одушевленням витали Папу. Серед гостей був цілий дипльоматичний корпус, акредитований при Апостольській Столиці і також представники влади. Св. Отець помолився при вівтарі і опісля одержав від ґенерала оо. Салезіянів Дон Рінальдія Дон Боска. Вечером ілюміновано фасади й копулу церкви св. Петра.

Лятеранський трактат. Італійський король санкціонував з кінцем травня закон, котрий дає повну законну силу трактатови між Ватиканом і Італією. Рівночасно підписав король обі виконні постанови, що відносяться до подружого законодавства й церковних дібр. Внедовзі має бути оголошений в урядових орґанах звичайний обмін ратифікаційних грамот. В церемонії обміну грамот возьме участь з боку Ватикану кард. Гаспарі, з боку Італії премєр Муссоліні.

Сирійсько-католицький патріярх ІгнатійЕфрем II. Рамані помер минулого місяця в Каїрі в 81 році життя і в 31 р. свойого патріярхату.

Поручене всіми Епископськими Ординаріятами Товариство
„КАРПАТІЯ"
переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.
Все Всеч. Духовенство і українське Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві
„КАРПАТІЯ" Львів, вул. Руська 18, І. п.
441 6—10

Справа конкордату Ромунії з Апост. Столицею є саме тепер предметом нарад букарештенських законодатних установ. Живішу дискусію викликав артикул другий конкордату, котрим українські греко-католики на Буковині піддаються юрисдикції ромунського гр.-кат. епископства, що має повстати в північнім Семигороді. Проти сеї постанови арт. 2 протестував у сенаті др. Вол. Залозецький, та домагався створення окремого епископства для греко-католиків в Ромунії. Промовець вказував на непригожі комунікаційні звязки між Семигородом і Буковиною, на відмінність богослужебної мови, і т. п. Протести проти сего артикулу конкордату та домагання українців греко-католиків висловив п. сен. Залозецький також на авдієнції в апост. нунція в Букарешті. Нунцій заявив, що думка про адміністрування укр. греко-католиків вікаріем іншої національности противиться духові конкордату. Нунціятура дбатиме, щоб в гр.-кат. Церкві не ведено ромунізаторської політики й Українці не мають потреби лякатися денаціоналізаційного курсу, який завсіди поборює Ватикан. Вкінці апостольський нунцій обіцяв, що ніодна гр.-катол. парохія на Буковині не буде обсаджена не-українським священиком.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ВИБОРИ В БЕЛЬҐІЇ дали такий вислід: В сенаті католики й ліберали задержали свій стан посідання, соціялісти стратили 3 мандати. В палаті послів мають тепер: католики 76 мандатів і становлять тепер найбільшу групу (в попереднім мали рівну скількість послів з соціялістами — по 78), соціялісти 70, ліберали 27 (мали 23), фронтисти 11 б) комуністи 1 (мали 3), дикий 1.

АМЕРИКА. Конґресови предложено проєкт нового закона, котрий дає президентови стале право, в часі війни покликати до війська всіх мущин від 18 до 45 року життя. В мотивах проєкту каже секретар війни, що найбільше критичний час, се перші дні по виповіджені війни. Пущення воєнної машини в рух хочби тільки на оден день скорше може ріпнити про скору побіду, а спізнення про — довгу війну.

Сукна, камґарни, коци, колдри, обув
готову і на міру ОДІЖ мужеську, дамську і для священників поручає на сплати
„Родоган" Львів, Ринок 43.
Телєфон 15-70.
402 14—15

ПОЗІР НА АДРЕСИ. На адресах сего числа зазначено червонилом суму залеглої передплати за „Н. Зорю" за 1-ий півріч (до 30. 6.) всім П. Т. Передплатникам від букви К до Л.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

НОВИНКИ

40 степенів горяча в Ню-Йорку було сими днями. 5 осіб згинуло на вулиці від соняшного удару.

Грізний вибух Везувія. Дня 4. ц. м. вечером наступив несподівано сильний вибух Везувія, котрий тревав 3/4 години. Потік ляви був широкий на 20 м. і високий на 2 й пів метра та посувався зі скорістю 2 м. на секунду. Лява залила Віллє дель Інфермо. Місцевости Терцінго й Барре евакуовано. На загрожені місця вислано відділи війська. Теперішній вибух Везувія дуже грізний і щодо сили небувалий від кількадесяти літ.

Осунулася гора в селі Слобідці горішній (Бучаччина). На узбіччу тої гори було пять селянських хат. Всі вони зарисувалися й люде їх покищо опустили.

В Москві розстріляли Мека, Величка і Пальчинського за т. зв. господарську контрреволюцію.

Конкурс на приняття кандидатів до гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові на акад. рік 1929/30. Подання вносити до Митрополичого Ординаріяту **до 1. серпня 1929 р.** і долучити: 1. свідоцтво хрещення і миропомазання, 2. свідоцтво зрілости і всі ґімназійні свідоцтва, 3. свідоцтво моральности від Уряду парохіяльного зглядно деканального, 4. заяву родичів чи опікунів, що будуть складати оплату по 8 долярів місячно за удержання, 5. точний опис життя, в нему подати, де кандидат перебував і чим трудився від матури досі, і заяву, чи задумує приняти свячення в жонатому, чи безженному стані та чи готов посвятитися місійній праці в Канаді. Примічається, що вписове на Богословську Академію виносить 2 доляри, а такса 5 долярів за семестер. (470 1—2)

ЗАВЕДЕННЯ НАПРАВИ ВЗУТТЯ ПЕТРА СРОКОВСЬКОГО

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 29

432 приймає **взуття** скіряне на гумових підошвах до направи та виробляє нове на гумових підошвах з білої індійської гуми. 3-10

БІРЖА.

Львів, 6. VI. 1929.

Амер. доляр 8.88.50—8.89.00, канад. доляр 8.81.00—8.81.50, чес. кор. 0.26.00—0.27.00, австр. шіллінг 1.25.00—1.25.50, ром. лея 0.05.00—0.05.50, франц. франк 0.34.50—0.34.80, швайц. франк 1.71.50—1.72.00, фунт штерл. 43.50.00—43.80.00, рад червінець 17.50—18.00.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В неділю, дня 9. червня 1929 р. на площі Сокола-Батька у Львові (біля Стрийської рогачки), відбудеться **ВЕЛИКЕ СВЯТО МОЛОДІ**, в якому візьмуть участь учениці й учениці всіх львівських шкіл захоронок і виховних заведень „Рідної Школи". Програма: 1. Дефіляда. 2. Ігри і забави. 3. Гуртовий спів. 4. Масові вправи. 5. Гагілки. 6. Вправи палицями. 7. Трійкові образи. 8. Вежі. Для всіх учасників подбано про милі несподіванки, які принесе „Цукорок щастя". Дута орхестра. Буфет. — Ціна вступів: сидячі місця по 2 зол.; стоячі місця для старших по 1 зол., а для молоді по 50 сотиків. — Початок точно о годині 4. пополудні.

Інститут ім. св. Йосафата (Мала Семінарія) у Львові, вул. Сикстуська 39 А, прийме на шк. рік 1929/30. кількох учеників-гімназистів (I—IV. кл.) за місячною оплатою 72 зол. Убогі але тільки дуже добрі ученики можуть мати приміщення за зниженою оплатою.

469 1—1 **Ректорат Інституту.**

Дирекція Прив. Жін. Учит. Семинарії С. С. Василіянок в Станиславові, оголошує, що вписи на I. II. і III. курс відбудуться 21. і 22. червня 1929, а вступний іспит 25. червня. Вимагається на I. курс скінченої 7 кляси вселюдньої школи або 4 кл. середньої школи, на II. курс V. кл., а на II. курс VI. кл. середньої школи 1—2

Управа Монастиря С. С. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на одну посаду для учительської семинарії з кваліфікаціями до шкіл середних, а одну посаду на учителя (-ку) школи вправ з кваліфікаціями до шкіл вселюдних. Платня після умови.

3—3 УПРАВА.

Дирекція прив. Семинарії учит. жіночої СС Василіянок в Яворові з повним правом прилюдности „а" аж до відкликання оголошує отсим, що на днях 25, 26 і 27 червня відбудуться вступні іспити на I, II, III і IV курс. До прошення належить долучити: 1) свідоцтво крещення, 2) послідне свідоцтво шкільне, 3) свідоцтво здоровля від фізика, 4) короткий життепис. — ДИРЕКЦІЯ 458 3-3

До ВП. ФРАЙЛІХА

СПЕЦІЯЛІСТА ПРОПУКЛИНОВИХ ХОРІБ

ЛЬВІВ, Городецька 35.

Я терпів від кільканайцять літ на пропуклину, носив ріжні бандажі не т льки безуспішно, але навіть шкідливо; бо через невміле применення погіршили вони тільки хоробу.

Доперва на поручення о. Голінського, який по перебутій операції мусів удатися до п. Фрайліха — удався я рівнож до нього. Бандаж М. Фрайліха применений з повною вмілістю так, що тепер чуюся здоровим. Поручаючи його всім терплячим на пропуклину, як спеціяліста, остаю з пов. *о. Іван Владзінський*, капонік, ректор повчатковського костела у Люблині. 430 3-4

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ I-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. належиться для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрав й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замість готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 25 —100

САМІТНОГО СВЯЩЕНИКА, найрадше катехита за харч і приміщення прийму на цілий час ферій для виручення в душпастирських обовязках. Околиця підгірська, ріка в місци. Зголошуватися сейчас: Уряд парох. в Братківцях, п. Стрий. 459 3—3

НОВООТВОРЕНЕ 448 7—10

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)

виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по знижених цінах.

Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

„ШВАЛЬНЯ" Львів, Клушинська 9.

приймає до виконання всякого рода

БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ як з власних матеріялів так і повірених. Ціни найнизші.

Вразі незадоволення **зворот** вартости **матеріялу.** 456 4—10

Позір! НА РАТИ! Позір!

ВСЯКІ

РОБОТИ ТАПІЦЕРСЬКІ

на замовлення, також перерібки виконує Відома солідна фірма **тапіцерська**

463 **З. Кавфман** 3-10

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ДОМІНІКАНСЬКА Ч. 2.

Ціни низькі! Ціни низькі!

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 34-?

Уживайте! Уживайте!

ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ"

АДРЕСА:

ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51.

433 7-10

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосінні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пера . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

загально відома

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ

ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО

ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.

422 **Телєфон 37-72.** 14—25

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

ПОРОШОК **„KOGUTEK"** *ДЛЯ ДОРОСЛИХ*

УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ БІЛЬ ГОЛОВИ

виробу аптики Ґонсецького в Варшаві. 398

Здертати увагу на повищий фабричний знак! 9-10

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

139 70-?

МАШИНИ до виробу цементових **дахівок**

Форми на керничні бетони. Громозводи, хрести, вікна до церков, каси огнетрвалі і інші вироби виготовлює

Михайло Стефанівський, Львів,

вул. Варстатова 10. — Телєфон ч. 49-14.

468 1—4

ПОВІЗ

:-: новий ясеневий :-:

на зелізних обручах, з дахом і скіряним фартухом, оказійно продається.

450 Відомість: 4—5

вул. Жулінського ч. 6.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,

415 Жадайте цінників 11—12

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**

386 в найдешевше, бо вхід через сіни. 37-50

414 16—20

Видосконалені МАШИНИ до виробу: дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрии, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.** — поручає

ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.

Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:

С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, четвер 13 червня 1929 Ч. 42 (245)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Наш перший протест проти переслідувань Церкви

На зборах Українсько-Християнської Орґанізації в Жовкві ухвалено одноголосно протест проти переслідувань Католицької Церкви і християнської віри в СССР., проти замикання і профанування Божих Домів, а спеціяльно Чернашій землі).

кви Десятинної св. Володимира Вел. та проти заміреного знищення одинокої на всю Україну гр.-кат. Церкви в Київі. (Того рода протести проти большевицьких переслідувань Церкви повинні бути ухвалювані на всяких зборах по всій

Палять на кострах образи святих

Большевицька „Правда“ доносить: В місцевости Ям коло Москви комуністична ячейка (орґанізація) при помочи міліції в Велику Суботу насильно забирала образи святих, зносила їх на купу й палила на кострі. Так спалено прилюдно сотки образів, причім безбожники допускалися всякої хули, викрикаючи до селян: „Коли Бог є, то нехай перешкодить паленню образів!“... і т. и. Так виглядає ілюстрація до „свободи віри“ в СССР.

Ватиканська держава ратифікована

Дня 7. с. м. кардинал Ґаспаррі й диктатор Муссоліні доконали виміни ратифікаційних документів лятеранського договору, заключеного 11. лютого с. р. По підписанні протоколу в тій справі відчитано фінансову конвенцію. Відтак міністер фінансів вручив кардиналови чек на 750 міліонів лірів. а кард. Ґаспаррі відчитав перший від 1869 р. привіт св. Отця королеви Італії. В хвилі коли гарматний вистріл оповістив доконання великого акту згоди, отворено бронзові двері, котрі були напів замкнені від 1870 р. О год. 11.30 перед полуднем Муссоліні, котрий особисто підписував протоколи, опустив Ватикан. Великі товпи народа вітали його оваційно.

Нове правительство Анґлії

Оповіщено урядову листу кабінету трудової партії. Вона представляється так: 1. Мек Доналд, премієр, 2. Сновден, канцлер скарбу, 3. Гендерзон, заграничні справи. 4. Томас, льорд таємної печати. 5. Сидней Веб, секретар для доміній і кольоній. 6. Льорд Пармер, презес ради, 7. Санкей. льорд канцлер і льорд справедливости, 8. Клинес, внутр. справи, 9. Веґвуд Бен, секр. Індії, 10. Том Шов, секр. війни, 11. льорд Томсон, секр. летництва, 12. Ґрінвуд, міністер здоровля, 13. панна Бонфил, міністер війни. 14. Н. Бокстон, рільництво і риболовля, 15. сер Тревелян, освіта, 16. Ґрагам, торговля і промисл, 17. А. Александер, перший льорд адміралії, 18. В. Адамзон, секр. для Шкотії, 19. Ленсбери, публичні роботи.

Пішли змовлятися з панами

З Лондону доносять: Новий премієр Мек Доналд разом з провідниками робітників Сновденом і Томасом зложили півтора-годинну візиту попередному премієрови Болдвинови. Велика маса народа стояла на Довнінґ-стріті й горячо витала провідників робітництва, котрі йшли порозуміватися з провідниками консерватистів. Панує загальний погляд, що вони погодилися що до парляментарної тактики й усунення впливів ліберялів. Се означає, що консерватисти якийсь час оставлять при владі робітничу партію. (Річ ясна, що якби так у нас представники робітничих орґанізацій порозумівалися з представниками вищої верстви, то не вмовкав би демаґоґічний крик, що „пішли змовлятися з панами“).

Нові політичні шляхи Великої Британії

Новий секретар для загр. справ Гендерзон оповістив у „Дейли Геральді“ інтервю такого змісту: Анґлія мусить бути не тільки в Союзі Народів але і з Союзом Народів. Там стоятиме не на платформі національної стратеґії, але на платформі співпраці. З Америкою затіснить Анґлія свої взаємини, а з сов. Росією спробує навязати зносини дипльоматичні й господарські. З Німеччини постарається вицофати свої війська й бажалаб собі також вицофання всіх чужих військ з німецьких територій. — Рівночасно доносять з Лондону, що Мек Доналд в літі поїде особисто до Вашинґтону.

Ювилей найменьшої столиці

Столиця Ґренляндії Ґодгаад („Добра Надія“) скінчила святкувати 200-літний ювилей свого істнування. Оснував її 22. серпня 1728 р. норвежський священик і місіонар о. Іван Еґеде. Тепер в цілій Ґренляндії є 15.000 населення, з чого в дистрикті столиці 1.100, а в самій столиці 380. Але хоч та „столиця“ має всего 380 мешканців, то таки посідає друкарню, місійний дім і навіть учительський семінар.

Війна большевії з Китаєм?

Відколи Китай зірвав дипльоматичні взаємини з большевиками, ситуація заострюється що раз більше. Сх. Аґенція доносить, що в Москві відбуваються проти-китайські демонстрації, та що на всіх зелізницях у східнім напрямі видно великі пересування совітської артилерії й літаків до границь Монґолії й Китаю.

Ні замки, ні сторож, ні пес **не перешкодить злодіям вломитися** в Ваше мешкання і зрабувати Ваше майно, тому обезпечіть його від крадіжи з вломом

в Тов. взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього уряджения на зл. 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зл. 4·—. 467 2-8

Чільна партія у власнім зеркалі

I.

Приятельська рука кинула на мій стіл товстеньку брошурку п. з. „III. Народній Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання в днях 24. і 25. грудня 1928“ (Львів 1929, ст. 154+2, 16⁶), додаючи: „Перший раз від 1848 р. видала одна з українських партій звіт зі свого зїзду і то уложений на підставі стенографічного протоколу! Читається з великою цікавостю...“ Не цілком я певний, що правда, чи названа публікація виросла на 80 літ неораній ниві, та в кождім разі поява її у нас незвичайна. І читається вона дійсно з інтересом. Се-ж шматок нашої ловоєнної історії! В таких обставинах брошура заслугує, щоб її обговорити дещо докладніше. Заслугує... Та тут-же й сук! Чи вільно говорити про неї людині, що не рахується до У. Н . Д . О., і в орґані, що — як побачимо дальше — також не має чести бути благонадійним в очах тої парті?

Хоч і як дивне се питання — неначе-б були у світі такі видавці, що одним читачам давали-б право говорити про свої книжки, иншим натомість забороняли-б — то воно сим разом таки оправдане. У нас дійсно буває инакше ніж у людей. Брошура, що її наголовок наведений висше, призначена тілько для своїх. При допомозі тієї книжки хоче партійний провід познайомити всіх членів партії з усіми промовами, рефератами і постановами того зїзду з 24. і 25. XII. 1928 — сказано на вступі (ст. 6), а вслід за сим додано: „притім надіється (провід), що причиниться до поширення й поглиблення політичного світогляду членів партії й до закріплення їх віри в те, що тілько УНДО, ся всенародна, понадклясова, національна українська партія зможе здійснити найвисший ідеал нації...“ (ст. 6). Певно сі слова не грішать, що правда, скромністю, одначе й не виключають ще й такої можливости, щоб і неправовірні, себто нечлени партії, не могли при помочи сеї брошури „поширити й поглибити свій світогляд і закріпити свою віру“ в всемогутність УНДО. Чому ні, лише під одною важною умовою: н е к р и т и к у в а т и сеї партії, її провідників і її діл!

Ся заборона ясно випливає зі змісту найбільшого реферату, поданого у брошурі; він не має доброго слова для сторонніх критиків партії — сього „единого додатного явища, единого поважного набутку в нашому нац.-політичному житті“, яким ся партія є. Сі безбожні критики, мовляв, „не розпоряджають ніякою національною програмою, не думають ніякими означеними політичними категоріями... критикують усе те, що позитивне і творче... вони від того тілько, щоб негувати... вони здатні виключно до деструктивної роботи“ і т. ин. (ст. 62—3). На думку того самого референта, кожда критика зпоза партії є „односторонна та вузька“, отже тим самим і несправедлива; натомість многосторонна і широка, значить і справедлива, була-б лише „критика власна, тобто самокритика, що випливала-б з нашої програми... що уздоровлює, а не розкладає... що не інтригує... така критика, яку треба все вести внутрі партії...

Тапчани матерії меблеві тапети **Т. КИСЯК і Сини** Львів, пл. Смольки 4. 465б Тел. 41—09 2—30 ул. Косцюшка 20. — Телефон 19-85.

у відповідних партійних установах...“ (ст. 102—3).

Сі останні виписки недвозначно зраджують нам, що й у лоні самої партії панує якесь поважне незадоволення з її політики і що партійний провід старається вияви сього незадоволення замкнути в стінах власної хати, та нас поки-що не се цікавить, а тілько ясне заперечування позапартійним елементам права критикувати УНДО. Такий політичний принцип у нас новина. Досі бачили ми його лише у большевиків і фашистів, та й то тілько там, де вони фактично панують; натомість наша провідня партія приписує собі сей монополь критики ще поки вона „здійснила найвисший ідеал нації“...

Та не вважаючи на сі може дещо зарані диктаторські вправи проводу У. Н. Д. О., я, хоч не член його, таки позволю собі піддати отсю найновішу публікацію короткій... критичній аналізі. До сього рисковного почину уповажняє мене: наперед 25-літня приналежність до колишньої національно - демократичної партії (без котрої сьогодні не було-б УНДО); дальше — деякі теоретичні студії і скромний практичний досвід з обсягу власного й чужого національного життя; а вкінці — старосвітське, сьогодні немодне переконання, що без обективної сторонньої критики неможлива субективна самокритика, хиба... самохвальба.

Буде се, як зазначено саме, коротка аналіза змісту брошури. Не тому коротка, щоб не було матеріялу для просторого розбору, а лише тому, що для основнішої критики порушених у брошурі питань, треба написати нову брошуру — принаймні такого самого обему що й ся. Та на такий люксус не можемо собі позволити.*)

С. Томашівський.

*) Все-таки наші замітки займуть декілька чисел. Щоб не розбивати уваги читачів, будемо старатися гуртувати наші думки біля поодиноких основних проблемів, маючи при сім завсігди на увазі потрійну ціль, витичену самими видавцями: а) Як дана справа представляється зі становища документально - інформаційного? б) Як широкий і глибокий світогляд політичний вона виявляє? в) Чи даний шлях дійсно веде до реалізації.... „найвисшого ідеалу нації“? — *С. Т.*

——o——

Чого хоче модерний робітник

Предсідатель катол. Центра в нім. парляменті, Адам Штеґервальд, видав книжку „Шлях модерного робітника“. В ній пише, що між усім робітництвом найживіше робітництво промислове, сотворене з появою машини. В тім робітництві поруч струї революційної є також струя горожанська. Вона в дійсности сильніща від революційної. І власне тому нема революції, що ідеали більшости промислового робітництва в дійсности не ріжняться від ідеалів т. зв. буржуїв.

——x——

Продажа „Дому совітів“ у Лондоні

Коли большевики впевнилися, що Анґлія не скоро відновить з ними взаємини, продали на публичній ліцитації свій „Дім совітів“ у Лондоні. Там містилося голосне тов. „Аркос“ і иньші совітські установи. Камяницю ту купила акційна спілка „Ню Консолейтед Ґадфілдс“ за 200.000 фунтів штерлінґів. Тепер по побіді Лейбур-Партії коли знов може наступити віднова взаємин Анґлії з СССР., большевики жалують, що продали велику камяницю.

——o——

Характеристика польської суспільности

Польський публіцист Станіслав Шпотаньский так характеризує свою суспільність:

Ми привикли думати, що познанці се специфічна відміна польської раси. Їх енерґія пішла в напрямі економічної орґанізації життя, занедбуючи иньші области — інакше ніж енерґія „крулевяків“, котру творили проблеми інтелектуальні й моральні, й інакше ніж енерґія галицьких Поляків, творча інтелектуально й політично тай тому найбільше змагаюча до того, щоби знайти золоту середину між ідеалом і життям.

Правди в тім лише тілько, що польська раса по розборах Польщі в ріжних політичних умовах шукала ріжних форм забезпечення свого істнування заки ті форми устійнилися, життя одної дільниці в певній добі проявлялося так, як і життя другої дільниці, тілько в иньшій добі. Галичина й Познанщина перед 1848 р. були дуже подібні до Королівства перед 1863 р. І що тут балакати про якісь „специфічні відміни раси“! Якби одних переселив там, де жили другі, то вони робилиб були те саме, що робили ті други. Перед Росією боронилися Поляки ірредентою і для неї витворювали ідеольоґію. Під Нрусією боронилися консервуванням польскости й економічною орґанізацією. В Австрії ділали головно політичними комбінаціями на парляментарній арені. Зосередження енерґії головно в однім напрямі давало величезні наслідки. Сегодня діло в тім, щоб вироблені тим чином вартости не зниділи і щоб не були дальші виключні, тілько щоб себе взаїмно пересякли і доповнили.

Ізза ріжноманітности форм психічної енерґії Поляків нема в світі другого такого народу латинської культури, про котрий так мало можна би сказати, чим властиво є його психічна національна енерґія і як її шанувати та скріпляти.

По 10 літах незалежности можна вже сказати, що і в Познанщині зачалося відродження інтелектуального й мистецького життя. Зачнім від унів. молоді. Її живий орґан „Жице літерацке“ заповідає таланти. Далі — редактор тижневика „Тенча“ й літер. керманич „Польського театру“ в Познані, Еміль Зеґадлович, се визначний поет. котрий ґуртує коло себе все, що живе й думає та в той спосіб творить уже мистецьку атмосферу міста. В університеті й ин. інституціях працює молодь над поважними працями. Подібний рух і на провінції, хоч не знаю, чи на се впливає Познань. Центр культурного життя провінції се Бидґощ, де є досконалий театр під дир. Стомою.

Познанщина читає і то читає так місто як і село. В самім Познані гарно розвиваються три видавничі книгарні, ріжного типу: Книгарня св. Войтіха (видає твори теольоґічні і красну літературу). Веґенера (видає белетристику) й Університетська — Фішера й Маєвського (видає переважно фільософічні твори). Чудово і старанно видано великий фільос. твір Цешковского „Отче наш“. В наших часах! А Собельского „Фільософію штуки“, в двох виданнях. Підчеркую виразно: два! і т. д.

Думаю, що теперішнє інтелектуальне життя в Познані пригадує життя в Вильні з рр. 1819—1823, коли там зачинався великий інтелектуальний рух, заки його задавила Росія. Є й подібне підложжа раціоналізму, подібний інстинкт консервативний — і на тім виростають молоді щепи нових струй. Хтось сказав: Познанщина, се як травник, добре плеканий і стрижений — на такім і кактуси згодом вирос-

Як живуть червоні комісарі

В своїм часі подали ми в „Н. Зорі“ описи пирів у большевицькім посольстві в Берліні. Тепер оббігають пресу описи принять, які кождого вторка уряджує больш. посол в Парижі, тов. Довгалевський. Описи ті приніс перший тижневик „Кандід“, авторка їх пані Одет Панет'е. Вона пише:

Довкруги посольства тиша. Мовчаливий урядник просить вас при вступі, вписати ваше назвиско. Льокай на сходах також мовчки зустрічає прибуваючих гостей. Потому „сам“ посол: маленький, чорненький чоловічок витається з вами і так вам стискає руку, якби ви вибиралися в далеку дорогу. Ви може сподівалися, що він мати-ме в зубах большевицький ніж, а він замість ножа має тільки на носі гарненький цвікер. А весь він подібний до одного з тих панів, що то на більших весіллях уважають, аби хтось не потягнув чогось з дарунків...

Гостинних покоїв у большевицькім посольстві — множество! Ті покої прибрані далеко краще ніж навіть салі принять французького міністерства заграничних справ. (Ось на що йдуть податки здирані „товаришами“ з голодуючого українського народа! — Ред.). Урядники совітської республики ніжаться в шовкових фотелях...

Прибувають гості...

Мущини якогось неопределеного вигляду. Видно, що з бажання „все переминити“ затратили вони своє російське обличча. Одинокий чоловік, котрий там подобав на Росіянина, се був — мадярський граф Каролі... Заїдаючи канапки з кавяром, оповідав він якісь понурі історії в буфеті, немовби летун Чухновський говорив йому, що Мальмґрена зїли його власні товариші та що італійський уряд купив мовчання совітського уряду в Москві таким чином, що випустив з тюрми якесь число большевиків...

Тимчасом композитор Прокофев разом з Софроніцким ґрають свої композиції на роялі. Потому грає скрипак Бродський, потому виступає співачка Сирануш Кубацкая. Гості слухають слабо. Всі користають з антракту, щоби приступити до тісточок, канапок з кавяром і т. д. Приняття в больш. посольстві все більше й більше подобають на приняття у самого президента Франції, Думерґа... —

Так буржуазно живуть собі большевицькі комісарі, що поставали послами— Довгалевський в Парижі, Крестинскій в Берліні і т. д. Міліони народного гроша, здертого з найбільш пригноблених народів світа, йдуть на урядження люксусових помешкань і принять тих демаґогів, що обіцяли „рай“ на землі. До того не треба ще забувати, що нема за кордоном ніякого політ. представництва ніякої радянської України — всі ті товариші залежні від Москви та її ласки. Навіть кавяру без волі Москви не дісталиб, не то становища посла.

„Перестати займатися Ісусом Христом — неможливо для людської думки. Чи вона шукає Його, чи оминає, вона ніколи не може сказати собі, що достаточно змогла наблизитися до Нього або від Нього втекти; Він являється на кінці кожного шляху, Він стоїть у мети кожної утечі.

(Люї Вейо).

туть... Може й виростуть.

В ніякім разі не є то степ, на котрім трава росте висока, але коли перелетить по ній табун коней, то з пісків робляться „видми“...

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.
Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т. п.
462

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Ґродзіцких) 3-30

З організаційного життя

(Ситуація в Жовківщині. — Протест проти переслідування церкви в большевії).

Дня 6. VI. с. р. відбулася в Жовкві довірочна нарада з рамени Української Христіянської Орґанізації, на котру прибули також два делеґати Головної Управи УХО зі Львова. Нараді проводив Впр. о. декан Бирка. Між учасниками були о. декан Баранський, о. сов. Банах, о. катех. Бараник і и. Зі світських діячів пані Пеленська, п. дир. Вас. Галапац і и.

Вислід оживленої дискусії, в якій забирали голос наші священики, селяне і світські інтеліґенти, дасться зібрати в таку картину: Жовківщина дуже розбита: які тільки партії є, то всі істнують в тім повіті. Найсильніше поширена сель-робівська партія, бо се був повіт здавна москвофільський, отже зорієнтовані на Москву сель-роби знайшли тут для себе добрий ґрунт. Найсильніші сельроби в Мостенщині. Відси вийшов їх посол Хам, аґітує й молодий москв. д-р Сосюкало з Боянця. Хоч там велику працю положив о. Баранський, то сельроби геть розбили народ, а в деяких громадах доконала розбиття ще й т. зв. Партія Праці, хоч вона й не може рівнатися силою з сель-робами. Тепер зачав відживати й старий москвофільський рух, котрий тут і там вяжеться з урядовим рухом політиків з ББ. Весь той хаос, почавши від сельробів, скінчивши на прихильниках ББ., втискається в усі інституції, в читальні, кооперативи, народні доми і т. д. Порозуміння з ББ. навязують вони на тлі переважно економічнім: кредитів, водних спілок і т. и. Та найсильніший вплив мають сельроби, котрі воюють демаґоґією, з якою дуже важко боротися. Супроти неї стають нераз безрадні навіть старі, досвідчені діячі. Коли глибше вдивитися в цілу ту ситуацію, то приходиться до погляду, що хоч назовні сель-робівський рух виглядає могутно, то в дійсности він не вкорінений. Доказує се досить велика прихильність народу до Церкви й особливо такі конкретні факти, як скріплена участь народних мас у великодній сповіди. Все те означає, що народ наш просто хиткий, а що він у Жовківщині біднійший, ніж в иньших повітах, отже (хоч не попускається своєї церкви) йде за сель-робами, бо ті обіцяють йому найбільше під матеріяльним оглядом. Ту сель-робівську аґітацію можна булоб зневтралізувати, якби ми мали лучше поставлену і більше поширену популярну католицьку пресу, котра займаласяб не тільки справами катол. ідеольоґії, але також справами економічними й політичними, щоб народ мав всесторонню духову поживу. Кооперативні спілки се добра річ, але коли їх опановують руйнники, тоді такі спілки годують найтіршу біду. Найтяжче наше лихо в тім, що маємо замало людей до проводу. Сам народ держиться що до асиміляції доволі добре, напр. у Жовкві за 10 літ польської влади нема більше як 70 переходів на латинський обряд. В те враховано вже й тих жінок, що вийшовши заміж за поляків, пішли за чоловіками, що бувало й за Австрії тай лучається у кождого народу. В те враховано також і тих, що вступили до „Стшельца“ й там змінили обряд. Всіх наших хлопців вступило до „Стшельца“ в Жовкві 17, розуміється, далеко не всі вони змінили обряд. Причини їх вступу до чужої орґанізації ріжні: загальний уклад відносин, убожество (а там помагають), оден школи не скінчив і там сподіється помочи, зрештою там є спортовий рух, закроєний на широку міру, чого ми дати нашій молоді в такій мірі не годні. Словом — забава й допомога, яку може дати державна нація, тягне до неї одиниць. Одначе таких одиниць в нашім народі не багато і якби ми мали дві річи: а) вироблених провідників і б) більшу єдність, то ми могліб зовсім добре встояти. Корінь нашого ослаблення в нас самих, а не в зовнішнім напорі.

З дальшої дискусії цікаві були ще такі голоси: Так аґітація сель-робівська, як і православна опертує на старім, передвоєннім москвофільстві. Його колишня діяльність стала закладовим капіталом для діяльности модерних червоних москвофілів і для модерного варшавського православя. Тут взагалі мало священиків-Українців. Особливо небезпечне те, що сель-робівська преса масово заливає наші села і приходить зовсім даром. А ми не маємо що протиставити тій пресі в народі, бо на те треба популярної преси, сильно поширеної. В кооперативних Союзах сидять подекуди люде, котрі поручають ліву пресу. Доконче треба рухливих адвокатів і лікарів. Ще можна ратувати перед розвалом і затрожену молодіж і загрожені кооперативи. Можеб через кружки Апост. Молитви творити кружки УХО? Добре булоб у „Місіонари“ подавати постійно вістки про УХО. Чи не можнаб якось підперти катол. пресу, щоб можна її було для противаги лівим ґазетам поширювати сильніше? Вони поширюють свої ґазети даром і то масово. Треба на ціль поширення катол. преси відправляти спеціяльні молебні. Священичі зїзди й орґанізації моглиб відноситися до дух. Влади, щоби стягати по 5 зол. від платень і давати на пресу, бо без поширення преси не можна здержати розвалу. „Нова Зоря“ для інтеліґенції добра, а для народа за тяжка. „Правда“ вимагає побільшення, тоді зможе конкурувати.

(Кінець буде).

—o—

Лист до Редакції

Місцева парохіянка перебуваючи від 1917 р. на еміґрації в Росії, пише до своєї сестри: „Христос воскрес! Дорога Сестро! Хліб у нас дорогий. Велика нужда; пуд муки 2 руб., сіянка 3·50 руб., пуд пшона 3 руб., пуд бараболі 70 коп., сто яєць 3 руб. Забрали від нас всьо, навіть насінну пшеницю, тому у нас нічого не купиш; зарібків у нас нема. Від нашої маленької господарки заплатили ми 825 руб. податків. На саму Пасху була у нас в школі вистава: танцювали — грали — співали мерзькі і безбожні пісні, але ніхто з християнського народу не пішов на то посміховиско з Церкви, Віри і Бога. Підчас обходу з плащеницею наоколо церкви, безбожники свистали і грали на гармонії. Всі говорять, що незабаром замкнуть нам церкву, на днях має бути диспута зі священиком, коли він докаже що Бог є, то всьо буде добре, а коли ні, то вже не знаємо, що буде з нами і з церквою“. — о. І. Л. парох у . . .

(Від Ред.: Пропускаємо місцевість, відки прийшов сей лист, бо інакше авторка листа малаб під большевиками чорну годину за такий лист).

Анґлійського поета ШЕЛЛІЯ Shelley) (1792—1822) називали приятелі mad Shelley. (божевільний Ш.).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Відповідь Св. Вітця на останню промову Муссолінія. „Оссерваторе Романо“ оголосив на днях листа Св. Вітця до кардинала Гаспарія, що являється неначе відповідю на останню промову Муссолінія. В тім листі окреслює Св. Отець деякі речення й слова Муссолінія як еретичні. Папа з притиском щераз підносить, що тепер виховне завдання належить до Церкви а не до держави. Св. Отець не хоче вірити, щоб Муссоліні бажав протиставити концепцію фашистівської держави католицькій державі. Вкінці нагадує, що трактат і конкордат взаїмно доповняються, що вони нероздільні й невідлучні й тому оба разом удержаться або разом упадуть.

У звязку з орґанізацією Ватиканської держави буде створений окремий уряд скарбу, що завідуватиме фінансами й господаркою нової держави. Шефом скарбового уряду в Ватикані має стати п. Ноґара, провідник італійської делеґації в Берліні для виконання плянів Доза.

Італійський уряд урівноправнив з державними ті католицькі приватні наукові заведення, що находяться під кермою монаших чинів та істнують щонайменше 4 роки й мають усі кляси та достаточну скількість учеників або учениць. „Се знову крок уперід на шляху свободи“ — завважує офіційний орґан Катол. Акції в Італії.

Зїзд католицьких італійських журналістів має відбутися в днях 24—26 червня ц. р. в Римі, за почином Центр. Комітету Катол. Акції Італії. Ціль зїзду уніфікація й усталення характеру співпраці часописів з Католицькою Акцією. На зїзді референтуватимуть визначні католицькі журналісти і письменники, як: гр. Далля Торре, начальний редактор „Оссерв. Романо“, К. Кольомбо, президент Центр. Ком-ту Кат Акції Італії, о. Бальдуцці і Корсані.

Петрів гріш і Катол. Акція. Центральний Комітет Католицької Акції Італії порішив оживити пропаґанду на ціли податку Петрового гроша в сей спосіб, що епархіяльні комітети будуть орґанізувати відчити на сю тему та поширювати відповідні брошури.

Лат. архиепископ Твардовский видав відозву до духовенства й вірних, в котрій пригадує, що в маю минуло 38 літ від видання енцикліки „Рерум Новарум“ і заохочує до торжественних обходів річниці тої енцикліки. Такі обходи уважає конечними особливо тепер, коли край переживає сильний напір комунізму і всякого рода радикалізму.

Жертвенність на католицькі ціли. Комітет будови катол. академічного дому в Кракові подає вістку, що в квітни ц. р. зголосився в секретаріяті Комітету, один спокійний добродій, щоби зложити лепту на ціли будови. — „Скільки Ви ласкаво складаєте“? — 25.000 зл. — була відповідь. Сей добродій не хотів взяти ні поквітування, ні подати свого імени. До виказу казав вписати ті слова: Якась особа під кличем „для Христа“ складає 25.000 зл. Крім цього княжого дару виказано теж на ту ціль жертву 100 зл., яку зложила вбога служниця Анна Венцлав.

Приєднуйте нових передплатників!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. Міністер оповістив у „Богемії“ таку опінію: Всі знаки вказують на те, що Чехословаччина стоїть перед дуже бурливим періодом своєї внутрішної політики. Наступить боротьба між національним соціялізмом і аґраризмом. Соц. демократи заховуються здержливо, бо вони вмотані в зажерту боротьбу з комуністами й хочуть зближення з німецькими соціялдемократами. Провідник чеської нац. соц. партії Др. Франке хоче повалити теперішний уряд і Німцям дати в новім уряді маленьке місце. Та про участь Німців рішатимуть инъші чинники.

БОЛЬШЕВІЮ остаточно опанував диктатор Сталін, зломавши так ліву як і праву опозицію в партії. Під кличем індустріялізації міст і колективізації сіл ліквідує він „неп“ (нову екон. політику), заведену Леніном. Коли йому вдасться той плян (на що мало надії), тоді возьметься до енергічнійшого підривання суспільного ладу в цілім світі. Коли не вдасться, Сталін упаде і тоді після всякої правдоподібности почнеться великий хаос в Росії й на Україні.

Радек проти Троцького. Засланий до Томська б. прихильник Троцького Радек (Собельзон, галицький жид) видав відозву до бувших опозиціоністів-троцькістів з зазивом осудити заграничну діяльність Троцького і погодитися з партією.

Маленький фейлетон.

Вакації

Великі вакації! Звук тих слів доходить до дорослих тільки як відгомін солодкого запаху літа — далеких споминів, як цвитучий острів на струях сонця, як небесна свобода перенята співом жайворонків. Але для дорослих замкнена брама й до тої казки, до того раю, куди не доходить ніяка біда сего світа, ніяка журба за завтрішній день, брама до щасливого, радісного, розспівано „нині“.

Але ми повинні бути сторожі того раю, котрий істнує ще для дітей. Не пхаймося в яскравий край діточої казки зі своїми премудрими докучливостями в той час.

Той край діточої казки не істнує ніде і є скрізь. На долівці з сіном і в коморі, в саді і на оболоню коло криниці. Я знайшла його в найдальшім кутку старого тінистого парку. Віддих в мені заперло, коли моя нога легко діткнула кобзу, полишену в траві. Хлопчик, до котрого та кобза належала лежав собі недалеко. Лежав на животі, розложивши руки, темні пальчики заложивши в волосся голови. А перед ним лежала розложена книжка. Вакаційна книжка!

Він так був зачитаний, що навіть якби світ пропадав, він бувби не запримітив того. Бо високий пліт довкруги вакаційної казки дуже густий. І ніхто не повинен його розсувати.

Я ще тепер голодним і спрагненим зором дивлюся на ту сцену, обережно обходжу в думці кобзу того хлопчика і — вертаю в тверезий світ дорослих.

Марта Гроссе.

НОВИНКИ

В Заліщиках викликали новобранці криваві розрухи і пліндрування крамниць. Інтервеніювало військо. Одного новобранця убито, 16 увязнено.

У Варшаві пробували польські студенти корпоранти вдертися до жидівської дільниці, та поліція не допустила. Вони вибили шиби в проурядовім орґані „Курєр Поранни“. Все те стоїть у звязку з львівськими протижидівськими виступами.

Убийника Рачіча, котрий у сербськім парляменті смертельно зранив провідника Хорватів, Радіча, засудив суд у Білгороді на 20 літ тюрми і 20 тисяч дінарів судових коштів.

Польсько-радянська зелізнича конференція розпочалася сими днями в Одесі для управильнення залізничих тариф і взагалі справ польсько-радянської зелізничої комунікації.

Золота валюта буде введена в Чехословаччині мабуть уже з кінцем цего року. Чес. корона буде стабілізована по теперішнім курсі.

Не шанують нашої мови. Пишуть нам зі Заболотівщини: ...„Звертається увагу українських селян, які досить часто відвідують канцелярію д-ра Тайхера Фелікса, адвоката в Заболотові, повчити дотичного адвоката, який живе з української клієнтелі, щоби привчився української мови і не відкидав позвів... з причини незнання української мови.“ Такі факти на жаль лучаються частійше, а причиною їх, що ми самі не привчили чужоплемінні елєменти шанувати нас як націю.

В Італії оповіщено вислід найновіщої статистики промислу: В 731.888 підприємствах працює 4,002.931 робітників, котрі становлять менше ніж одну десяту часть усего населення.

Конкурс на приняття кандидатів до гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові на акад. рік 1929/30. Подання вносити до Митрополичого Ординаріяту **до 1. серпня 1929 р.** і долучити: 1. свідоцтво хрещення і миропомазання, 2. свідоцтво зрілости і всі ґімназійні свідоцтва, 3. свідоцтво моральности від Уряду парохіяльного зглядно деканального, 4. заяву родичів чи опікунів, що будуть складатж оплату по 8 долярів місячно за удерiання, 5. точний опис життя, в нему подати, де кандидат перебував і чим трудився від матури досі, і заяву, чи задумує приняти свячення в жонатому, чи безженному стані та чи готов посвятитися місійній праці в Канаді. Примічається, що вписове на Богословську Академію виносить 2 доляри, а такса 5 долярів за семестер. (470 2—2)

ОПОВІСТКИ

З днем 1. липня с. р. СС. Василянки відкривають **КУРС КУХОВАРСТВА** і найновійших ручних робіт. Близших інфорацій уділяє Заряд устно і письменно. Учасниці курсу можуть мати приміщення й удержання в Інституті СС. Василіянок у Львові, при вул. Длугоша 17. Сей курс поручається учителькам і молодим мужаткам. 1—2

Неоніля Танячкевич, дочка священика й б. посла до австр. парляменту, без засобів до життя і недужа, звертається отсим до милосердних сердець з просьбою о ласкаву допомогу. Адреса: Львів, 15. Богданівка, ч. 1 а. 1—2

ПОЗІР НА АДРЕСИ. На адресах сего числа зазначено червонилом суму залеглої передплати за „Н. Зорю“ за І-ий півріч (до 30. 6.) всім П. Т. Передплатникам від букви М до П.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ПОШУКУЮ совісного інструктора на час ферій до ученика IV. кл. ґімназіяльної, приготовити до здавки до V. кляси. — о. Михайло Ганкевич, Звиняч ad Чортків. 470 1—1

ІНТЕЛІҐЕНТНА, працьовита женщина, вдова, шукає посади заряду домом найрадше у священика. Зголошення до Адм. „Н. Зорі“ під „скромні вимоги“. 471 1—1

Позір! НА РАТИ! Позір!
ВСЯКІ
РОБОТИ ТАПІЦЕРСЬКІ
на замовлення, також перерібки виконує
Відома солідна **фірма тапіцерська**
463 **З. Кавфман** 4-10
ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ДОМІНІКАНСЬКА Ч. 2.
Ціни низькі! Ціни низькі!

„ШВАЛЬНЯ“ Львів, Клушинська 9.
приймає до виконання всякого рода
БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ як з власних матеріялів так і повірених. Ціни найнизші.
Вразі незадоволення **зворот** вартости **матеріялу.** 456 5—10

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!
ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ — ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.
КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосінні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з піря . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ
загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 14—25
ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 26—100

В Централі ПАНЧІХ
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
3866а 38—50

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.** — поручає
ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.
414 17—20

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 16 червня 1929 Ч. 43 (246)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Страшна катастрофа в Київі

Паризька преса доносить, що північну і східну Европу навістили надзвичайно напрасні бурі. Совітська Україна страшенно потерпіла. В однім Київі 300 домів лягло в руїнах. Жертви в людях правдоподібно дуже великі, та ще незнані. В Бесарабії кілька місточок улягло катастрофі, досі відомо про смерть 28 людей.

Атеізм доґмою

„Ржечпосполіта“ доносить: Московське правительство виготовило новий текст конституції, в котрім атеізм має бути державною доґмою. Дотепер обовязуючі параґрафи, котрі (в теорії) забезпечували свободу віри, зносяться. Монополь навчання одержують виключно атеісти.

Економічний крах совітів

Німецька преса доносить: Директор Державного Банку совітів Шайнман зложив свій уряд, виступив з комуністичної партії й приняв місце приватного урядника в однім берлінськім банку. Причина: не хоче бути відповідальним за крах господарки совітів, котрий по його думці наступить ще сеї осени. Він твердить, що всі совітські банки сеї осени впадуть.

Підвишка товарової тарифи в Польщі

З Варшави доносять: Проект підвишки товарової тарифи на залізницях вже виготовлений. Підвишка виносити ме близько 33 прц. для набілу, живих звірят і риб, спирту і пива, овочів, тютюну, товарів кольоніяльних і кушнірських виробів зі шкіри. Тарифа для перевозу муки і рільничих плодів, паперу, вугля, хемікалій і будівельних матерялів буде значно нища, у пропорції від 6 зл. до 15·5 при них до 50 зл. при кольоніяльних товарах.

Новий обіжник про люксус

Польське міністерство скарбу розіслало до скарбових палат обіжник, у котрім поручає позбавити податкових пільг тих купців, котрі спроваджують з чужих країв люксусові товари. Проти такого обіжника в засаді нема що замітити, бо хто хоче мати люксусові товари, нехай платить більше. Біда тільки в тім, коли до люксусу зачисляє хто такі річи, які конечно потрібні для хорих і слабосильних дітей, як пр. помаранчі, котрі тут коштують неймовірні суми, подібно як у Москві, а в кождій иньшій державі Европи належать до найдешевших річей.

Отвертий лист кс. Оконя

Польська преса оповіщує отвертий лист рим. кат. священика о. Оконя, в котрім він публично перепрошує свій Епископат і всіх вірних за згіршення, які робив і прирікає послухом владі дух. і примірною душпастирською працею направити зло, яке ширив. (Як відомо, кс. Оконь був провідником одного з найбільш демаґоґічних відломів польського радикалізму; по виборах сам зголосився до своєї духовної влади і відбував цілий рік визначену йому покуту).

—o—

Несовісність

В 130 ч. „Діла“ появилася замітка, звернена проти визначного укр. ученого проф. В. Заїкина, котрому закинено, що він у рос. ґімназії в Варшаві відкрив промовою свято „Дня Русской Культури“ і що це той сам, про якого „Діло“ друкувало в свій час документи з доказами, що він був на службі царської охрани. На се замітимо: 1) Проф. В. Заїкин учить рос. літератури в рос. ґімназії в Варшаві і як такий виконав просто свій обовязок, зовсім подібно як се робить багато галицьких українців, котрі вчать у польських школах в Галичині тай отвирають промовами не тільки польські культурні торжества, але навіть і політичні, бо інакше неможлива булаб їх служба. 2) Се правда, що „Діло“ друкувало свого часу наклепи на проф. Заїкина, але власне за ті наклепи директора пресового бюра у Варшаві, котрий перший пустив ті наклепи в світ, потягнув проф. Заїкин перед суд і суд засудив винного в 2 інстанціях на 3 місяці тюрми (вирок уже правосильний). Се було оповіщено й у „Н. Зорі“, а „Діло“, котре принесло ті самі наклепи, не тільки що не уважало своїм обовязком совісти, подати до відома своїх читачів вислід процесу, але ще далі повторяє судово стверджену клевету...

ПАЛОМНИЦТВО ДО РИМУ

Марійське Тов. Укр. Молоді подає до відома, що Міністерство Скарбу надіслало вже на руки Львівського Воєводи дозвіл на видачу пільгових паспортів для українських паломників до Риму, на разі однак тільки для тих 127 осіб, що зголосили свою участь в паломництві перед упливом реченця 15. V. ц. р. Львівське воєвідство перешле цими днями відносні викази паломників дотичним воєвідствам зґл. Староствам, які будуть видавати пільгові паспорти по ціні 20 зл., важні від дня 2. липня ц. р. до 15. серпня ц. р. Одержаний паспорт з долученою квотою 250 зл. (можна й більше в ціли закупна чужих валют) перешле кождий паломник до Мар. Тов. Молоді, Львів, почт. скр. 108, зазначуючи притім, чи хоче вертати тою самою граничною стацією з Італії, якою вїхав до Італії. До кінця червня ц. р. кождий паломник отримає на письмі подрібну програму подорожі, яка зачнеться невідклично 2. липня ц. р. (второк) о год. 18·35 зі Львова (гол. двірець). Паломники, що мешкають на захід від Львова, можуть прилучитися до гурту по дорозі між Львовом і Краковом, але мусять в цім повідомити наперед Мар. Тов. Молоді. В день відїзду о год. 15. зійдуться паломники в Мар. Тов. Молоді при вул. Сикстуській 39 а, щоб відібрати собі паспорти, білєти і паломничі лєґітимації та дістати деякі конечні інформації.

Будете мати викиди совісти, якщо Ваше мешкання обікрадуть вломники, а Ви його передше не обезпечите

в Тов. взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього урядження на зл. 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зл. 4·—. 467 3-8

Нова українська секта в Америці

Зміст: Назва нової секти. — До котрого століття взад хоче вона „чистити унію“? — Що та секта каже про інтелект народів? — Неграмотність ухвал її першого віча. — Церковне майно і світські агітатори. — Сектою править чудернацька директорія. — Подяка тим, котрі підготували секту. — 19 парохій чи 9 суспендованих бунтарів без парохій? — Відки можуть бути гроші і до якого часу? — Сектярі і целібат. — Імена.

Посилаємо Вам дещо з нового орґану нової української секти. Той орґан називається „Дзвін“ і виходить в місті Алентавн у стейті Пенсилвенія. А та нова секта, дуже кумедна і по своїм складі і по назві і по походженню, називається „Американська українська католицька (!) Церква“. Нерозум тої секти пробивається і з її „засад“ і з її назви: вона остро виступає проти Апостольської Столиці й уважає себе виключно українською, а мимо того вживає назви „католицька“. Безглуздя на безглуздю їде і безглуздям поганяє. Нова секта невеличка, але злоба її дуже велика. З оригінальних виписків з нового орґану пізнаєте самі, відки нова секта черпає свою ідеольоґію й свої кличі. Ось що пише її орґан:

„Український нарід прийшов до переконання, що він мусить вимести зі своєї хати всі чужинецькі впливи, що він мусить раз на все зірвати з ворогами своїми і своєї церкви, що він мусить позбутися тих, котрі повикручували правду Христову і вернути до чистої науки Христової в перших віках християнських“.

Се становище остільки добре, що перший раз определює ціль всіх тих „реформаторів“, котрі хочуть „чистити Унію“ та заповідає, що в своїй чистці дійде аж до „перших християнських віків“. На котрім з тих перших віків стане, не каже, чи на 3-ім, чи на 2-ім, чи на 1-ім, але з того бодай одно ясне, що не признає нічого, що в нашій Церкві появилося від самого Володимира Святого. Але назву „католицьку“ затримує та секта і додає таке богохульство, що „се треба приписати особлившій помочи св. Духа (!), що задержано для нової дієцезії тоє імя „католика“, котре від перших часів християнства було прикрасою церкви Христової“.

Дальше слідує стаття п. з. „Слово від Редакції“, цікава своїм схліблюванням масі, бо пише так: „По Америці зачинає наш нарід пізнавати, що та форма, в якій йому дотепер подавали віру Христову римські темнителі, не дасться погодити з його інтелєктом, ані з його народним почуттям“. Отже те, що „римські темнителі“ дотепер подавали і найкультурнїщим народам, дається погодити з їх інтелєктом, а з інтелєктом нашого народу ні!

Слідують ухвали т. зв. „Церковного Собору“ в Алентавні, котрий відбувся 9. квітня с. р., а було се маленьке віче кількох суспендованих панотців. Ухвали ті страшенно безграмотні і смішно претенсіональні. Ось дещо з них: „Собор заявляє одноголосно, що позаяк Ватикан і его Епископи не дотримали угоди, котра була заключена в часі злуки або т. зв. унії української Церкви з Римською (причім слово „укр.“ писане малою буквою, а слово „Римською“ великою), після котрої права і привілеї укр. церкви мали бути заховані, але вже від довшого часу ті права самі ломлять, що они тим самим самі

Тапети фіранки декорації **Т. КИСЯК і Сини** Львів, пл. Смольки 4. 4656 Тел. 41—09 3—30 ул. Коцюшка 20. — Телефон 19-85.

скасували унію і длятого укр. нарід (!) від нинішнього собору перестає з ними мати яку небудь звязь". — В тім зірванню зносин є тільки правди, що то папа катол. Церква зірвала зносини з кількома суспендованими священиками за ріжні їх меньші і більші гріхи, а вони зійшлися й кажуть, що то вони зривають зносини і то задля того, що сталося ще в 16. століттю. Вже з того видно, які вони коміки.

Друга ухвала того „собору" не меньше комічна. В ній сказано, що „собор великою більшістю (число учасників скрізь благоразумно замовчане) вибирає Всесв. о. А. Улицького за адміністратора" цілої секти, але „задля важних причин, про котрі напишеться в слідуючім числі „Дзвона", — він тої адміністрації не прийняв, а обняв її о. Йосиф Пелехович. Се вже знемощілий старець, котрий ні не має що адмініструвати, ні не годен адмініструвати. Третя ухвала „собору" особливо призначена для демаґоґії. Вона звучить: „Собор стоїть на тій засаді, що власність і контроля над церковним маєтком в поодиноких парохіях ам. укр. кат. церкви спочиває в руках світських членів дотичної парохії".

Сю „ідею" в цілі розвалу катол. Церкви від кількох літ пропаґували в джерзи-сітській „Свободі" виклятий з церкви д-р Лука Мишуґа і Омелян Ревюк (котрого недавно тержественно витали у Львові і в тім витанню брали участь навіть деякі львівські священики). Отся ідея має на меті викликати процеси за церковне майно між нашим правним Епископатом і парохіянами, причім очевидно мають зарібки ріжні аґітатори й адвокати, а нарід і Церква мають страту й руїну.

Четвертою ухвалою створив „собор" свого рода „директорію" чи консисторію, котру назвав „верховна власть", а до котрої вибрав двох суспендованих духовних і двох світських, а вони разом з головою всеї тої „церкви" мають становити ту директорію аж до слідуючого „трудового собору", зовсім за Винниченка на Україні. Що ту чудернацьку „директорію" жде така сама доля як ждала „директорію" на Україні, се річ певна. Опріч тої „консисторії" створено ще „Раду церковну", розуміється на папері, бо до неї має кождих 200 родин або меньше (коли становлять парохію) вибирати одного члена, а нова секта ледви чи має 200 родин. „Собор" найлучше видко з його 8-мої ухвали, зверненої проти чесних гр.-кат. священиків. „Коли такий пай-отчик буде показувати свої ріжки, то такого не треба боятися, а примінити і можливих найрадикальніщих способів". Так дослівно виглядає ухвала „собору".

В останній 9-ій ухвалі зложив той „собор" подяку і то „від цілого українського народу тим духовним і світським провідникам, котрі вже більше як три роки боролися і боряться за свою церкву і нарід". Се подяка для Мишуґи, Ревюка і тих ніби-священиків, котрі всякими способами підривали авторитет Епископату. Називати їх не треба, бо всі знають, до кого се відноситься. Зрештою в слідуючій статті п. з. „Собор ам. укр. кат. Церкви" виразно сказано, що підготовку під ту нову секту зробив т. зв. „Церковно-народний Комітет", котрий свого часу оснували д-р Мишуґа, Ядловський і иньші, додавши богохульні слова, що їх: „Дух св. осіняв своєю ласкою".

Подано ще, що в день „собору" о 10. год. рано відправлено соборну службу, котру целєбрував о. П. Середа в асисті о. А. Улицького і о. Лисяка та що всіх „священиків", які взяли участь у тім „соборі" було 9 (а не 19, як ширять тут фалынивї вісти). Розуміється і за тими 9 не стоять ніякі дійсні парохії, вони щойно поширюванням аґітації, що за ними стоїть аж 19 парохій, хочуть собі парохії здобути. Слабину всего „собора" характеризує те, що як подає орґан нової секти, всі присутні зложили добровільних жертв на суму 102 лол. на покриття потреб молодої дієцезії". За ту суму не можна утримати навіть одного дяка оден місяць, отже „дієцезія" не конче уфундована. Що кириники можуть сподіватися грошей від чужих сектярів, яким залежить на розбитю нашої Церкви, се ясне, але практика доказує, що чужі секти дають гроші лише доти, доки є виглядн, що кирия дійсно вспіє збаламутити якусь частину народу. Коли такі виглядн щезають, тоді і грошей не дають.

Остання стаття „Дзвона" має заголовок „Думки на часі". В ній єсть острий напад на о. Николу, котрому закидають, що брав гроші від мишуґового Комітету і мав видати брошуру о кривдах гр. кат. Церкви зі сторони Риму і Польщі, але потому змінив фронт і лишився в гр. кат. Церкві. Далі пишеться, що Рим привластив собі „в підступний спосіб" назву католицьку, котра належиться тій секті і тому вона її приймає, а без назви „грекоможна обійтися". Вкінці є сильний атак проти целібату такого рода: „Великою аномалією сих часів є, що суспільність позволяє малолітні діти брати на кількаиайцять літ до римських семинарів, обдурювати (?) їх, а потім змушувати (?) їх складати присягу на се, чого жаден (!) з них не думає дотримати" і т. д.

Все те кінчить дурний оклик, що „Римська Церква все була ворогом науки", а та секта буде очевидно приятелем науки.

Оттак виглядає зміст нарад першого „собора" нової секти (котру популярно називають мишуґівською) та першого числа її орґану з 1. мая с. р. Окремо подані імена дивоглядної „консисторії-директорії" тої секти, а саме: 1) Адміністратор о. Йосиф Пелехович. 2) Совітник і редактор „Дзвона" о. П. Середа. 3) о. С. Склепкович, совітник і ред.-помічник. 4) Григорій Пипюк, касієр (світський член консисторії). 5) Вол. Венґринович (світський). Те що на світського члена тої „консисторії" не дав себе вибрати ні оден з редакторів амер. „Свободи", котрі від літ підготовляли повстання тої секти, свідчить не про те, що вони не будуть уже підпирати розвалу, тільки навпаки: їм вигідніще оставати в тіни та бити в нашу гр. катол. Церкву по мехіканськи, зокрема. Справедливість вимагає підчеркнути, що між основниками нової секти, котра називає себе „американською", нема ні одного чоловіка, котрий уродився або виховався в Америці. Вся вона разом з її ніби-ідеольоґією се оден з овочів зерна, посіяного з Галичини.

Сам факт появи й уконституованя тої секти можнаб уважати фактом корисним для нашої гр. кат. Церкви, бо присутність таких елементів у лутрі нашої, де вони підшивалися під зовсім чужу їм духово справу, тільки затроювала нарід з нутра. А так ті одиниці, котрі все були незадоволені і все хотіли щось чистити, самі себе вичистили з церкви. І тепер вже знають і свої і чужі, що вони до нас не належать, а се очищення нашої Церкви від них може їй вийти тільки на добре.

(Від Ред.: — Про внутрішну структуру тої секти ще в часі коли вона була в стадії підготовчій і виступала під іменем Церковно-народного Комітету, приніс б. орґан Преосв. Никити дві інтересні статті, з котрими по одержанню їх запізнаємо читачів).

Приєднуйте нових передплатників!

Поручене всіми Епископськими Ординаріятами Товариство

„КАРПАТІЯ"

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і українське Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ" Львів, вул. Руська 18, І. п.

441 7—10

Чільна партія у власнім зеркалі

II.

1. Що в брошурі є.

У вступі зазначена, на початку і при кінці, подвійна ціль видання — інформаційна й аґітаційна — як було зазначено в нашім першім розділі. Одночасно подана політична характеристика партії (очевидно дуже корисна) й деякі відомости з її історії та з організаційного статуту, вкінці статистичні дати про учасників останнього конґресу. — За описом відкриття зїзду та вичисленням складу президії й т. зв. ком.-матки (себто машинки до вдержання проводу партії в тих самих руках) слідує щось у роді „тронової промови" — експозе голови УНДО й Української Парляментарної Репрезентації, др-а **Дм. Левицького,** п. н. „Політичне положення українського народу" (ст. 9—36). — Дальше йде реферат виконуючого обовязки головного секретаря партії др-а **Л. Макарушки** п.н. „УНДО за час від 19. XI. 1926 до 24. XII. 1928", (ст. 38—52), себто про діяльність і розвиток партії за останні два роки — більш менш те саме, що в викладі голови. — З порядку поданий просторий (1/3 брошури) реферат ред. **В. Мудрого** п. з. „УНДО і його національне середовище" (ст. 53—104), з очевидним завданням доказати правдивість тверджень попередних промов, що УНДО єдина на всій Україні національна, незалежницька, соборницька, державницька, демократична, понадклясова і т. п. партія, одиноко покликана до здійснення „національного ідеалу" — доказати досить простим способом: обезцінюванням усіх инших українських партій, ґруп і напрямів політичної думки. — Після сього реферату відчитано згори приготовані проводом політичні резолюції, та **щойно потім** відкрито дискусію, яку двічи переривано і відкладано, в якій брало участь біля 20 промовців та яку в брошурі зреферовано... в рівно 30 рядках, а з того половину уваги присвячено одному лише промові - рефератови посла **В. Целевича!** — Куди більше місця відведено виборови і складови Центрального Комітету і партійного суду (ст. 105—108) та політичним резолюціям (ст. 108—110). — З другого дня нарад, перше місце займив реферат посла **О. Луцького** про завдання повітових народних комітетів п. н. „Органічна праця на місцях" — реферат інтересний вичисленням завдань, яких партія.. не сповнила (ст. 111—125). — Потім реферат сен. **М. Галущинського** п. н. „Освіта і шкільництво" (ст. 125—129). — В загальній дискусії над усіми рефератами (включно з пропущеними: інж. **Ю. Павликовського** „Про наше економічне положення" і сен. **К. Трояна** „Про фінансові справи партії") забирало знов біля 20 учасників, а їхні думки зреферовані на чотирох сторінках (ст. 139—143). — Приготовані заздалегідь і без спеціяльної дискусії ухвалені резолюції (в ділянках: орґанізаційній, фінансовій, громадській, економічній і

культурно-освітній) закінчують брошуру (ст. 144—154). Так представляється зміст брошури п. з. „III-ій Народній Зїзд."

2. Чого в брошурі не показано.

Отже перша і, як повинно-б бути, найважніша ціль видання повинна була дати докладну інформацію про характер, хід і висліди останнього партійного конгресу, що є найвисшим „законодатним органом партії УНДО". Чи се завдання брошура розвязує? Прочитуючи отсей „звіт зложений на підставі стенографічного протоколу", приходимо скоро до переконання, що він не дає вірного образу зїзду з 24—25-го грудня 1928, і відчуваємо жаль, що видавці, замість стенографічної точности*) в поодиноких частинах, не подали ядерного змісту цілости. Одним словом, обіцянка видавців, висловлена у вступі до звіту, що мовляв „в сій книжці друкуємо **всі** матеріяли... з **усіми** промовами, рефератами і постановами зїзду", не додержана. Передовсім не видимо тут трьох дуже важних рефератів, про які згадується тілько мимоходом: політичного реферату б. генерального секретаря партії і посла Целевича, економічного п. Павликовського й фінансового др-а Трояна — все першорядні матерії, недостача яких дуже відчувається при читанню брошури і тих промов та рефератів, що мали щастя бути уміщені. Чому так нерівно потрактовано референтів — Господь знає. Коли ради тісноти місця, то чи не красше було-б обкроїти деякі видруковані промови і реферати, що не лише самі собою бувають иноді балакучі, а й часто непотрібно двічи і трічи говорять те саме. Досить, що неприсутні на партійнім парляменті члени УНДО, всупереч заяві в переднім слові, не довідуються з брошури, що говорили свої міністри таких важних справ, як внутрішних господарських*) і фінансових — ресорти, які звичайно вважаються **основою** всякої політики... Наслідком сього, неприсутні на зїзді члени не всилі добре зрозуміти й видрукованих промов та рефератів, в першій мірі промови голови партії п. Д. Левицького.

Інформаційний бік брошури виявляє ще иншу, може ще дошкульнішу хибу, а іменно, що в цілости подані лише, так сказати-б, урядові реферати, що натомість хід дискусії по них поданий так загально й коротенько, що рішучо неможливо виробити собі якого-такого погляду на думки, настрої, політичний й інтелєктуальний рівень зїзду. Ся шкода тим більша, що конґрес, сей „законодатний орґан" демократичної партії є чинний лише два дні раз на два роки, що він завалений довгими урядовими рефератами й промовами, наперед членам нерозсиланими; що на ньому провід предкладає вже готові резолюції до формального тілько приняття, що навіть вибори нового проводу є в дійсности тілько позірні, що, одним словом, **лише** в вільній дискусії мігби виявлятися демократичний характер партії, з таким натиском підкреслюваний в ріжних місцях брошури. Отся дуже поважна недостача разом із попереду обговореною, показує наглядно, що перша й головна ціль видання — документально-інформаційна — не досягнена, що то не-члени, а й не неприсутні на зїзді члени УНДО, не можуть із сеї брошури виробити собі ясного погляду ні про хід конґресових народ, ні про політику партії в останніх двох роках.

С. Томашівський.

*) О сім напрямі не мали-б ми сумнівів, якби не факт поданий „Новою Зорею" ч. 39. при бібліографічній замітці про сю брошуру, з якого виходить, що ред. Мудрий говорив на зїзді дещо більше, ніж тепер надруковано.

*) Про сей реферат сказано (ст. 125), що він окремо появиться друком.

ПРОТЕЗИ, штучні ноги, руки, апарати, горсети, вкладки на плоскі стопи
449 виконує по низьких цінах 5-6
ОРТОПЕДИЧНА РОБІТНЯ
Франца СЕЮДА
Львів, Фридріхів 6. партер.

Новий проєкт

У справі національних меншостей.

(Звідомлення Комісії Міжпарляментарного Союзу).

При Міжпарляментарнім Союзі утворилася, як відомо, постійна Комісія для національних і кольоніяльних справ. Комісія ця відбуде в серпні ц. р. в м. Аркашон (Франція) ряд засідань, присвячених справі нац. меншостей взагалі, а зокрема питанню зміни процедури при зголошуванню меншостевих петицій до Союзу Народів. З виготовленого вже звідомлення цеї комісії довідуємося, що предбачується розтягнути засаду охорони нац. меншин на всі держави. Дальше пропонується, щоб усякі зажалення меньшин приходили перед форум С. Н. щойно після розглянення їх урядом відносної держави. В тій ціли має бути утворена в кождій державі мирова комісія (comission de conciliation). До неї належалиб представники меншин та уряду даної держави з невтральним головою, запропонованим Союзом Народів. Завданням Комісії булоб лагодити на місцях всякі спірні нац. справи. Тільки в важнійших справах, колиб не можливе було їх полагодження мировим способом, Комісія відносилаьби до Союзу Народів. В цілім тім предложнім проєкті видко вплив відомого внеску канадійського сен. Дендюренда, а ще більше намагання знайти компроміс між інтересами меншин і заінтересованих держав, хоч сам Дендюренд висказався проти подібного еляборату разом з представниками Німеччини й Фінляндії, а представник Анґлії заявив, що участь у нарадах бере тільки як обсерватор.

—o—

Засудили 24 робітників за антисемітизм

Жид. Тел. Аг. доносить з Москви: В Глухові на Україні скінчився найбільший антисемітський процес, в котрім 24 робітників і урядників цукроварні засуджено за виступи проти жидівських робітників на тюрму від 3 місяців до 2 літ. Переслухано 45 свідків.

НАЙДЕШЕВШЕ ДЖЕРЕЛО В ПОЛЬЩІ БЕЗ КОНКУРЕНЦІЇ
РАДІО-АПАРАТИ і части найновіших системів
460 **Лєв Аппель і С-ка** Телєфон Ч. 4-58 **Львів, Лєґіонів 1.** 3-8
Кошториси безплатно. Література. Схеми. Висилка анодових батерій відворотною почтою.

Як дивляться кельнери на гостей

(Фейлєтон під вакаційний час).

Кождий, хто бував у каварнях як ґість, має свій погляд на каварню і кельнерів. А віденський публіцист Карло Шпілєр оповістив, який погляд мають каварняні кельнери на гостей. Се дуже добре знати неодному, щоб відповідно обсервувати в усяких публичних льокалях. Се може придатися кождому, особливож тим, що знайдуться в чужих льокалях, не тільки в каварнях, а й у ресторанах, готелях і т. п.

Шпілєр реферує так:

Праця кельнера.

Щоб бути кельнером у каварні, треба мати не тільки здоровля, але й інтеліґенцію та память. Багато годин на добу кельнер все „в дорозі" і то обладований посудиною, ґазетами і книжками. Та біганина з ладунком томить.

До того треба ще уважати і добре памятати. Оден ґість хоче кави, другий чаю, третій чоколяди, пива, вина, мороженого тої або сеї сорти, яєчниці з двох, трьох або чотирох яєць і т. д. — а кождий, розуміється, хоче одержати те, що замовив. Мало є таких гостей, котрі на помилку кельнера не наробилиб „краху".

Але ті замовлення ріжних харчів і напитків се ще далеко не все — від багатьох гостей. Ще одні хочуть ґазет і то означених, за котрими нераз треба шукати по цілій каварні, бо інші гості мають їх на купі перед собою, — иншій хоче пера, чорнила й листового паперу, инший тільки чорнила, инший лєксикону, инший адресаря, або книги телєфонів і т. д.

Тай се ще не все, що кельнер мусить задоволити — багатьом гостям. Бо картоґраї посварившись між собою, домагаються від кельнера, шоб він сказав, „як то було" і видавав свій осуд про їх справи. А є такі гості, що приходять до каварні розвязувати загадки, т. зв. „ломиголови": ті жадають від кельнера, щоб він пр. сказав, як називається якийсь індійський божок, що має імя тільки з трьох букв і т. п. А знов „шахіст" домагається часом, щоб йому сказати, який посув бувби тепер найлучший, або як отворити партію. Якийсь панок хоче знати, що се за дама сидить онтам в ніші, коли вона приходить до каварні і як часто. Батько випитує про свого синка, жінка про свого мужа. Вони домагаються нераз, щоб кельнер давав їм ради і то в найінтимніших справах...

І все те муситься не тільки вислухати, але ще й чемно відповісти на все. Воно вимагає сильних нервів, бо часу на те все нема. І так треває найменше 10 годин під ряд, в дуже нездоровім воздусі, серед диму, пороху і шуму, в атмосфері переповненій випарами напитків і харчів. Легкі кельнера часто не видержують і приходять сухоти. В кельнерськім званню дуже високий відсоток хорих на сухоти.

Опріч сухіт часто мучить кельнерів ревматизм, котрий походить від того, що літами мається до діла зі студеною водою, котру автоматично треба подавати до кождої страви й напитку. А постійна біганина без відпочинку викликає корчі в жилах ніг і т. зв. плоскі ноги („плятфісе"), що робить згодом виконування того фаху взагалі неможливим.

Постіний ґість (Stammgast).

Гості діляться на дві ґрупи, на постійних і переходових. Останних нема

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т. п.

Просимо оглянути без обовязку купна.
462

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА.
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Ґродзіцких) 3-30

З орґанізаційного життя

(Ситуація в Жовківщині. — Протест проти переслідування церкви в большевії).

(Докінчення).

На особлившу згадку заслуґують слова поважного селянина п. Андрія Руднка з Липини, котрий говорив так: Нарід не винен тому, що між ним так легко шириться баламуцтво ріжними ґазетами, бо він не вміє ще всюди відріжнити добра від зла. Молодіж по війні скрізь не така, як була і в нас і в чужих. Трудно з нею дати собі раду. Одначе не можна сказати, щоб було аж так зле, що не можна направити. В кождім селі і між старшими і між молодшими є люде поважні й добрі. Тай навіть загал горнеться до нашої катол. Церкви може більше, ніж перед війною. Подекуди є навіть більші офіри людей у церквах, ніж були колись. І молодіж не можна уважати страченою. Для основної поправи треба трох річей: 1) поширення УХО, 2) сильної преси і 3) дрібно-позичкових кас, бо тоді противники не малиб такої нагоди стикатися з людьми й тягнути їх до себе.

Референти зібрали вислід дискусії в таких точках: 1) Націоналістична аґітація з матеріялістичними гаслами не спинить лівого розвалу з тої простої причини, що большевицька аґітація під оглядом матеріялістичним далеко більше демаґоґічна і тим сильніща та ширше поставлена. Отже націоналістичний матеріялізм у боротьбі з большевицьким матеріялізмом на довшу мету мусить програти, як се зрештою доказує приклад упадку нашої держави. 2) У відношенню до москвофільства поповнено з української сторони ряд блудів, котрі мстяться. Розуміється, з тими москвофілами, чи вони ліві, чи праві, котрі йдуть на чужу службу, треба боротися, памятаючи одначе, що й між Українцями є чужі наймити. Самим голюканням на москвофілів нічого не вдіється, бо се ще питання, чи тепер більше червоного платного москвофільства між Українцями, чи між москвофілами. 3) Слушно замічено в дискусії, що без вироблення провідників у народі не буде здорового руху. Та провідників з народа не виробиться самою популярною пресою, хочби вона була найлучша, бо на те треба, щоб розумніщі люде з народа читали також пресу вищого рода, призначену для інтеліґенції. Таку пресу маємо в „Новій Зорі“. Ніде на світі нема такого поділу, щоби для народа давати тільки популярну пресу, бо між одиницями з народа є й такі, що більше розуму мають ніж деякі інтеліґенти. Отже їх треба призвичаїти до вищого корму, тоді з них вийдуть дійсні провідники. 4) Що до католицизму, то тепер іде скріплений напір всего лівого руху не тільки на нашу гр.-кат. Церкву але й на польську, латинську. В польських катол. ґазетах можна зустріти голоси, що вони бороняться вже „в останніх окопах“. Отже не треба думати, що лише в нас найтяжче. Та є вже й ознаки протверезіння, котре треба лише скріпляти. Способи на те: виробляти особистими взаєминами і відповідною пресою та лектурою малі ґуртки діячів, давати через них народови основне поняття про большевизм і сель-робівство (вже є про те незлі видання нашої преси), робити відчити й обсаджувати нашими людьми виділи всяких інституцій. Що до преси, то треба взяти під увагу, що катол. преса не може подавати сензацій і що вона не має ще потрібних засобів, але все таки розвиток її очевидно поступає.

Збори скінчилися ухваленням протесту проти переслідування большевиками віри і Церкви, проти профанування Десятинної Церкви і замірeного знищення гр.-кат. церкви в Київі.

МЕБЛІ
солідно виконані, власного виробу найновіщих взірців
464 дешево можна дістати у 2—15
БРАТЯ СІВЕК
ЛЬВІВ, Коперника 3. — Тел. 42-44.

Д О П И С И

З ПЕРЕМИШЛЯ. (Комуністичні похорони). Дня 5. с. м. було наше місто свідком рідкого явища: похоронів комуніста. Обряд гребання заповіли наперід червені плякати в мовах польській, українській і жидівській, розліплені на мурах міста. Товпи цікавого народу тиснулися на вулицях і площах, щоб побачити необичайне явище. Домовину вкриту червеним накривалом несли „товариші“ на раменах. Розуміється, не було ні хреста ні священика. Серед численного почетного відділу однопартійців, які йшли зорґанізовано, прискореною ходою, видко було богато жидів. Лише відкриті голови свідчили, що се не жида хоронять а один вінок з жовто-блакитними лентами зраджував українське походження небішика. У декого з учасників можна було бачити на голові накриття, знак що християнський звичай не у всіх партійних комуністів знаходить симпатії.

Влучні гадки висказували при тій нагоді деякі глядачі некомуністи, „Здійми капелюх! не бачиш, що небішика несуть!“ Відповідь: „Нема потреби, він і так в душу не вірив, а перед самим мясом ніхто капелюха не здіймає“. Інший: „От тобі, яке життя, така смерть і такий похорон“.

—o—

Нові паперові доляри

Частина дотепер курсуючих паперових долярів буде в липні виміняна на нові. Ті нові доляри печатані на дуже дорогих машинах, на третину меньші й лекші від старих та мають аж 18 таємних знаків, через що сфальшувати їх докладно буде просто неможливо, бо на те требаб мати такі дорогі машини, яких ужив до печатання американський уряд у Вашінґтоні, як також знати хемічні таємниці, вжиті при печатанню. Щоб не викрадено тих таємниць, менницю стереже кілька кордонів війська й міліції, а над нею днем і ніччю патролюють у воздусі воєнні літаки. Старі доляри, як повідомляє амер. посольство, задержать і на дальше свою вартість.

нагоди обсервувати. Тим більше перших є нагода обсервувати.

Велика часть постійних гостей звичайно при кождій менше й більше невідповідній нагоді любить пригадувати кельнерови, як довго даний гість є „постійним гостем“. Кождий такий гість уважає се самозрозумілим, що коли він появиться в каварні, то весь перзонал має зараз його зауважати і то лишень його. Такий гість звичайно навіть не любить говорити, чого сегодня хоче, бо се на його думку кельнер повинен „вичитати“ з його очей.

Постійні гості діляться на ріжні роди гостей. І так передовсім впадає в очи т. зв. „ґазетний мучитель“. Се найпевніщий гість. Він звичайно мало дає заробити, бо не тільки „чорну“ або „содову воду без нічого“, а зате обкладається цілими горами ріжних ґазет і журналів — всілякого напряму. Такий „ґазетний мучитель“ ніколи не задоволиться ґазетами, які йому кельнер дасть, тільки вже при читанню першої ґазети домагається всіх можливих краєвих і заграничних ґазет — і то домагається звичайно острим, приказуючим тоном, бо він „постійний гість“.

Кельнери ділять каварню між собою на „райони“. Коли припадок хоче, що в районі одного кельнера сяде кілька таких „ґазетних мучителів“, тоді становище того кельнера просто розпучливе. Передовсім тому, що всі „ґазетні мучителі“ ненавидяться між собою, бо кождий хоче зараз мати всі ті ґазети, яких хоче кождий інший з них.

Сказати одному з них, що власне другий має ту ґазету, якої він хоче, се значить тільки доливати оливи до вогню його ненависти. Такий „ґазетний мучитель“ має перед собою цілу гору ґазет і стереже її як смок. Горе кельнерови, котрий хоче взяти щось з тої гори ґазет!

Постійний мешканець каварні.

Інший рід постійного гостя („Штамґаст‘а“) се постійний „мешканець“ каварні (Dauersitzer). Такий пан сидить в каварні ціліський день. Раз він сидить при тім столі, то знов при іншім. То читає, то пише, то малює з нудьги по столиках, котрі потому кельнер мусить чистити.

Постійний „мешканець“ каварні все чогось собі бажає. Він уже розуміє, як держати кельнера в вічнім руху. Що найменше домагається кождої хвилі „свіженької води“ й єгипетського папіроса. А все по одному!

Колиж вечером приходиться з ним розрахуватись, то часто приходить до суперечок, бо йому здається, що він „тілько не взяв“ — і такий пан легко посуджує кельнера в шахрайстві, що „забагато записав“.

Але слідуючого дня по сварці він уже знов є і знов сидить до вечера.

Голодний гість.

Просто відражаюче враження викликає т. зв. „голодний гість“. Такому ніяка порція не буде досить велика. Йому напевно кельнер „за мало“ принесе чогось — то „за мало“ пінки на каві, то „замало“ кожушка. І такі панки вміють собі „побільшувати“ порції. А саме таким способом: Коли вже засолодять каву і до половини її випють, тоді показується нагло, що „властиво“ кава була або за ясна або за темна. І кельнер дістає тоді припоручення, принести каву такої краски, якої вони тепер хочуть — то значить дати їм півтора порції, хоч вони очевидно ані не думають доплатити.

Педант.

Потому є ще ріжні педанти. Се гості, оскільки не роблять крику, дуже

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци на ліжка і на коні та всякого рода полотна

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7. Напроти Катедри.

НАЙЛІПША ЯКІСТЬ. — ВЕЛИКИЙ ВИБІР. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. 442 7—10

Як процвитає наша молодь „Рід. Школи“?

День 9. червня зібрав 10.000-ну українську громаду на площі Сокола-Батька у Львові коло Стрийського парку. Се дітвора і молодь, що вчиться в „Рідній Школі“, робила руханкові ритмічні вправи, а їх родичі, свояки та прихильники прийшли подивитись на їх продукції. Почалося свято дефілядою молоді від найменших дітей із захоронок аж до семінарій та ґімназій. Здавалося, що ціла площа нараз зацвила, так прикрасили її барвисті українські одяги. Вся малеча з захоронки та першої кляси народньої школи забавлялася, виводила дівочі танки зі співами. Декотрі мами боялися, що діти налякаються і не зможуть вправляти. Марні були їх побоювання! Дітвора добре підготовлена, вправлена, сильна почуттям любови рідної мови та рідної школи, добре виступила на площі. Новина у нас була отся, що введено гуртовий спів шкільної дітвори. Одну пісню „Весні“ всі співали і вся площа прислухувалася. Сего не занедбуймо і на дальше! Довго ще гомоніли кінцеві слова. „А ми любімо лиш Україну“! Доказом величезної праці учительства й молоді та відповідного вишколення були масові вправи, що займили усю площу. Чисто національною точкою були гагілки. Їх треба воскресити і скрізь поширити, бо варті сего. Вправи палицями також гарно випали на радість учеників, вчителів та глядачів. Трійкові образи були зразково виведені ученицями п. Суховерської. Вежі по мистецьки відтворені на кінець програми. Фантова льотерія принесла милі несподіванки. Підчас всіх продукцій приграваля дута орхестра. Всі гості раді були, що красно провели недільне пополудня, діти, що їм вдалися вправи, а „Рідна Школа“, що зібрала троха гроша на свої школи. Всі разом побачили наглядно, яка се важна для українського народа інституція — „Рідна Школа“. Одно тільки треба подбати, щоби по вакаціях всі українські діти записати до українських шкіл. Лиш там будуть вони почуватися щасливі! До того не треба ще забувати, що в чужих школах нераз затрачують наші діти привязання до своєї Церкви. Є й перетягання. Длятого треба подбати, щоби наші діти були записані до своєї школи, де вона тільки є! Масово! Д.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НІМЕЧЧИНА Й СССР. Німецька преса не перестає бити на трівогу з того приводу, що Москва вмішалася в її внутрішні справи і 1 травня викликала пролив крови на вулицях Берліна. У звязку з тим совітський посол у Берліні виїхав до Москви, бо його ситуація в Берліні стала дуже важка. Рівночасно покинув Німеччину й визначний член політ. бюра Томский та перервавши своє лічення, виїхав у большевію. Протинімецькі демонстрації відбуваються також над Волгою у т. зв німецькому районі, що очевидно не може діятися без відома й натиску червоної Москви.

ПРОЯВИ НАЦІОНАЛІЗМУ слідні також за морем. І так з Венезуелі доносять: Біля її берегів знаходяться острови Курасо, Аруба й Буенаґре, котрі становлять власність Голяндії. Одного вечера якась банда венезуельських націоналістів опанувала беріг Курасоа, забиваючи багато голяндських поліціянтів. Напасники взяли голяндського ґубернатора й коменданта ґарнізону як „закладників“ й опанувавши несподівано стоячий коло берега американський корабель, повезли на нім згаданих голяндських урядників до берегів Венезуелі. Там самі висіли на беріг і втекли, а ті урядники повернули на свій остров (по що вони їх вивозили і чому випустили, трудно зміркувати на основі донесень).

——o——

Величезний вибір
ФУЛЯРІВ — МАРКІЗЕТ
ФАНТАЗІЙНИХ ШОВКІВ
ТА ЛЕГКИХ ВОВНЯНОК
поручає фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Також філії: в Дрогобичі, Стрию, Тернополі й Тарнові. 473 1-30

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Католицька Церква в Сирії начисляє 50.000 вірних, поділених у 4 архиепископствах, 4 епископствах і 4 патріярхальних вікаріятах. Сі вірні, се переважно потомки давних якобітів, що наверпулися до єдности з римською церквою. Якобіти, що походять ще з часів Халькедонського Собору (451 р.) ісповідують єресь монофізитів, котрі бачать в Ісусі Христі тільки одну природу. Сирійсько-католицького патріарха вибирає синод епископів, а затверджує Св. Отець. Вступаючи на патріярший престіл він складає торжественне ісповідання віри й обіцяє послух Апост. Столиці. Юрисдикція сирійського патріярха охоплює всіх сирійських католиків в давнім турецькім султанаті і в Египті.

Проти вибриків моди. Центр. Комітет Катол. Акції в Італії пригадує в звязку з розпочатим сезоном в купелевих італійських місцевостях — щоби всі епархіяльні комітети Катол. Акції пильно стежили й не допускали до надужить і вибриків теперішньої моди.

Ліґа поширювання св. віри в Анґлії відбула недавно свої звичайні річні загальні збори. Ліґа перепроваджує від довшого часу збірку на свій фонд, що має виносити міліон фунтів шт. Число членів ліґи збільшилося на 2275 осіб і є повна надія, що при дальшій інтензивній діяльности членів у збиранню датків в короткому часі вдасться зібрати потрібну суму гроша на фонд ліґи.

Католицькі часописи в Індіях. Після статистики „Catholic Directory of India“ (з р. 1929) виходило в минулім році в Індіях 113 дневників і инших католицьких часописів. Сі публікації друковані в 17 ріжних мовах: 61 в анґлійській, 13 в Таміль, 12 в Малеєм, 6 у португальській, 5 у канарійській, 3 в Гінді, 2 в синґалезійській, 2 в бенґальській і по одній в мовах Телюґу, Бурмаса, Ґуєранті, Урду, італійській і латинській. З 20 тижневиків більшість друкована в анґлійській мові. Часописів, що появляються три рази в тиждень є 2, місячників 42, двомісячників 4, чвертьрічників 4 і оден часопис, що виходить два рази в тиждень.

——o——

смішні. Коли такому кельнер не подасть посудини з напитком з правої руки, то одержить довго треваючу „науку“. Або коли кава з молоком не має точно такого відтінку краски, якого собі бажає педант, то він поти буде завертати її, поки не прийде до погляду, що „дістав своє“.

Такому педантови тяжко догодити. Бо коли вже краску кави йому нарешті „трафиться“, тоді показується, що кава „за горяча“ або „за студенна“. Тоді з притиском і звичайно нечемним тоном подає такий пан до відома кельнерови „відкритий факт“ і домагається зміни.

Є випадки, коли педанти доходять просто до ексцесів.

Нпр. лучається таке. Оден такий гість педант, по фаху архітект, замовляє:

„Принесіть мені порцію чаю, але щоб есенції чаю було в тій порції тілько, кілько міститься в ложці до їдження, далі горячої води, шість кусників цукру і платок цитрини не грубший як на три міліметри“.

Все одержав. Але нещастя хотіло, що касієрка, котра краяла цитрину, не трафила в мірі й відрізала шматочок, котрий міг мати чотири міліметри грубости.

Гість поставився так, що тільки утеча могла спасти кельнера від вибуху сміху й зломання засади, що з гістьми все треба чемно і з респектом поводитися.

Нервозні і хорі.

Окремий рід гостей се гості нервозні.

Таким все, що робиться, треває „за довго“.

Опріч них є ще дійсно хорі, котрі держаться дієти. І таким треба точно вгодити після приписів, які вони мають. Що такі опріч приписів мають ще й свої примхи — річ ясна. І на все те мусить кельнер мовчати і бути чемним.

Передміські каварні.

Вище представлені типи гостей се гості в каварнях середмістя, куди заходить т. зв. буржуазія.

В каварнях передмість люде більше поєдинчі, але зате служба більше небезпечна.

Туди заходять передовсім такі елементи, як вломники, ножові братчики й жінки легких обичаїв зі своїми „хоронителями“. Всі вони мають до кельнера „необмежене довіря“ і постійно пробують продавати йому крадені та зароблені речи. Коли не мають гроша при душі, тоді позичають у кельнера й домагаються від нього поміщення або щоб свідчив про них, шо їх знає.

І кельнер позичає, бо знає, що вони звичайно віддають, хоч не все. Тоді він мусить доплачувати зі своєї кишені.

Але і в сім товаристві мусить кельнер мовчати й не сміє висказувати своєї думки. Тут дуже часто треба лагодити спори, бо ножі частенько в роботі, особливо в ночи з суботи на неділю і з неділі на понеділок.

Загальна характеристика життя кельнера.

Звання кельнера се така вічна біганина, що кельнер навіть їсти мусить ходячи або стоячи.

Длятого нема дивоти, що орґанізація кельнерів домагається зменшення годин їх важкої праці.

Подав О. Н.

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Наймолодша культура

Література й мистецтво американських негрів.

В дивно короткім часі, бо в останніх трьох десятиліттях витворили американські мурини (неґри) власну культуру, котра в останніх 10 літах вспіла проявитися навіть в ріжних областях *світової* культури як оригінальний чинник. Піднесені тим успіхом у своїм самопочуванню сказали собі амер. неґри: Коли протягом дуже короткого часу вдалося сотворити з нічого оригінальну культуру серед чисельно не дуже великої скількости темних рабів (неґрів в Америці около 12 - 14 міл. душ), то чому протягом найблищих 50 або 100 літ не можна переняти *тою культурою* величезних мас африканських неґрів? А піднявши їх культурно, можна з них сотворити й велику політичну силу. Отже коли 10 прц. чорного населення в Злучених Державах Півн. Америки здобулося на таке діло, то чому не має здобутися на більше діло далеко більший відсоток пр. чорних горожан французьких кольоній?

Таким чином перед здивованими очима найбільших державних народів світа повстає зовсім нова сила, в котрій видно великі таланти й велику працю з усе приспішуваним розгоном. Не дивниця, що про сей факт появився в останних часах ряд інтересних книжок. На першім місци треба назвати французького дослідника Franck'a L. Schoella. Дальше слідують у тій области анґлійські твори: Alain'e Locke „The New Negro", Reuter'a: „The American Race Problem, a study of the Negro", Detweilen'a: „The Negro Press in the United States". Твори ті дають добрий перегляд успішної праці неґрів за останніх 30 літ.

Опріч тих наукових і публіцистичних творів про новий рух між чорними появилися й поетичні твори білих авторів, захоплених працею й поступом чорних. До тих білих авторів належать: O'Neil, Paul Green (знаменитий драматурґ), Paul Mauraned, Philippe Soupalt і и. Всі вони своїм мистецько-поетичним відчуттям малюють сучасних неґрів, засадничо ріжних від того типу неґра, який представив Карляйль у „Fraser's Magazin" в 1849 р. Се вже не раби, тільки люде сильної волі, що мають у собі благородну самосвідомість і почуття своєї вартости. Ще недавні ті часи, коли чорний священик з неґрів потішав своїх пригноблених людей, що вони в нагороду за свої упокорення воскреснуть на страшнім суді як — білі. Та сі часи належать уже до минувшини. Амер. неґри зовсім не соромляться вже того, що вони чорні й хочуть остати чорними. Наглядно поучує про те голосний в Америці роман „Carl'a van Vechten'a" п. з. „Negro-Heaven".

Американські неґри сотворили за останні десятиліття могутню пресу поверх 500 орґанів усякого рода. З них високо стоять орґани видавані в Ню-Йорку й Шікаґу, а саме „The Crisis", „The Messenger", „The Chicago Defender", „The Afro-American", „The Enterprise" і т. і. Поза тими великими містами їх преса доволі низька уровенем. Та в тих містах мають вони орґани, котрі знавець їх Йосиф Шапіро (за яким і подаємо отсі найновіщі інформації) називає „необхідними для кождого культурного чоловіка, котрий живе в Америці й потребує сильнішої дози духової поживи". Читання лучших муринських орґанів належить тепер навіть до доброго тону в висших кругах америк. білої суспільности. Не одна велика пані в Ню-Йорку, котра не стерпілаб неґра при своїм столі, абонує чорну пресу і читає її. Таксамо мусять білі Американці читати й книжки чорних, бо є вже між ними автори першорядні й творй їх виказують високі наклади. Та мимо того преса білих все ще замкнена для чорних авторів.

Американські неґри мають уже знаменитих публіцистів і письменників. З перших найвизначнійший, найбільше освічений і найостріший в пері, але й найбільш шовіністичний — Du Bois. Розуміється, довга боротьба, яку він провадить, зробила його односторонним. Та мимо всего він публіцист першої кляси. В поетичній прозі визначилися отсі чорні письменники: Jean Toomer, Walter White, Jessie Fauset, Eric Walrond. Тумер ще зовсім молодий, але його вплив на всю молоду американську поезію вже очевидний. Він пригадує Бодлєра, та перевисшає його більшою інтензивністю почувань і нечувано образовою мовою, що забезпечує йому місце у світовім письменстві.

Найбільший повістеписатель муринів се Валтер Гвайт. Його романи „Fire in the Flint" і „Flight' викликали в Америці просто сензацію. На високім уровені стоїть також „Автобіоґрафія бувшого кольорового чоловіка" Джемса Велдона Джонсона, а поруч сего твору роман „There is confusion" Jessie Fauset. Велике враження зробила перша повість ще молодого мурина Ерика Валронда „Тропічна смерть", котра появилася 1926 р. і вже знайшла наслідувачів.

На загал повість неґрів ще дуже молода, а вже є в ній твори надзвичайно оригінальні, писані добре виробленою, гнучкою мовою, котрі ділають освіжуюче. Та про дійсне майстерство можна говорити шойно в области їх молодої поезії, котра має і ритм і глибінь, які захоплюють читача. Найвизначнійші отсі муринські поети: Claudy Mackay, Langston Hughes, Paul L. Dunbar, Jóseph Cotter, Countee Cullen, Jeffry Hays. Найбільш улюблені їх теми — краса чорної дівчини й любов, відчуття музики у неґрів і їх змисл для краси взагалі. Чорні поети дивляться пр. на Ню-Йорк інакше ніж білі. Та головна тема чорних поетів се ностальґія — туга за Африкою як утраченим раєм своєї раси. Найсильніще проявляється вона в збірці поезій чорного робітника Claude Mackay'a п. з. „Harlem Shadows" (1922). Він з острова Ямайки переселився в Ню-Йорк яких 10 літ перед тим, заки видав ту збірку, в котрій є і велика ніжність і напрасна сила революційного підйому.

Другий чорний лірик, Conntee Cullen, показується у своїй збірці „Color" (1925) більше змисловим, але й з більшим почуттям гумору пр. в описі краси чорної дівчини. Та Макай могутніщий, сильніщий. Його поезія се металевий ритм душі розкованого раба, котрий заповідає боротьбу. Том його поезій се обжалування білих, „котрі вивезли мурина з його соняшної Батьківщини, вкрали його зі святого ліса, де тільки птиці і квіти розуміли біль його давленої гортанки. Горді білі привезли чорного невільника до величавих саль з мармору. Тут спробували вони змодулювати твого духа, неґре, на дивогляд для себе, причім у гудінню орхестр утопили твою красу".

Те обжаловування має в собі також неслушну нотку, як часто буває при обжаловуваннях: бо та ритмічна веселість неґрів се власне їх живло, в котрім вони найлучше проявляють свою мистецьку вартість. Ніяких цінних театральних штук неґри досі не написали — але актори з них першої кляси. Вони просто потрясають як траґіки і ще більше як коміки. Та найбільш оригінальні вони як танцюристи, музиканти і співаки в тинґельтанґлях. Як коміки мають вони прямо незглибимий гумор, а комедії написати не можуть. Як музики вони безмежні у своїх варіяціях і мають у собі таку природну силу, що підносять слухачів з місць і поривають до танцю — одначе не мають „довгого віддиху". Тому симфонії не для них. Їх світська музика патетична, не драматична. Тільки їх церковна музика (котрої в Европі ще не знають, а котру в Америці заводять масово по церквах) має „довгий віддих" і таку драматику та глибину, якої світ не бачив від часу найбільших церковних композіторів.

І ще є одна область, на котрій неґри виказують велике ніким незаперечуване майстерство: се танець і ті „шептані" пісні, що від кількох літ впливають на смак цілої земної кулі. Здається, що на тій области неґри перші й непобідимі. Треба прислухатися вже маленьким чорним хлопятам, котрі співаючи і скачучи вертають зі школи, щоб відчути, на якій области проявляється властивий ґеній тої раси.

Поза тим неґри ще не витворили мистецтва. Воно істнує покищо тільки в їх уяві. Що десь там в Африці викопали якусь статуетку зперед тисячів літ — се ще не доказ, що сучасні неґри мають змисл для пластики і краски. Вони на сих областях не дали ще нічого, хоч є вже між ними люди, котрі думають, що вони „малярі" і „різьбарі".

Танець, пісня, ритм сучасности, церковна музика, сценічне мистецтво й оповідаюча штука — отсе великі здобутки творчости неґрів за останніх 30 літ і покищо основа їх оригінальної культури, котрою сильно опановують ухо й нервовий систем білих та прикрашують культуру „енкі". Тим неґри заважили вже й на світовій культурі — буквально в останних 10 літах. І годі предвидіти, які розміри прибере вплив їх культурної сили протягом сего століття... Значить — мурин як культурний світовий чинник уже не проблем, тільки факт і що важніще — могутний чинник. Чи вдасться йому проявити себе та вдержатися етноґрафічно й політично — се покажеться вже протягом отсего століття.

(Подав А. Ч.)

Нові видання

Оскар Уайльд: ЗОРЯНИЙ ХЛОПЧИНА. Переклав із англійської мови Мих. Лотоцький. Образки Віктора Цимбала, Львів, Накладом Видавництва „Світ Дитини" 1929. Діточа Бібліотека. Книжечка 1. Видання друге. Стор. 48, 8⁰.

Авенір Коломиєць: ТАРАСІВ ДЕНЬ. Сценка для діточого театру в 1 відслоні. Львів. Накладом Видавництва „Світ Дитини" 1929. Діточа Бібліотека. Книжечка 86. Стор. 20, 8⁰.

Книжки, надіслані до Редакції.

МІЖ МОЛОТОМ А КОВАЛОМ (Причинки до історії Української Армії). Львів-Київ 1929. Вид. „Червоної Калини". 8⁰, ст. 79.

Федір Дудко: КВІТИ І КРОВ. Фільми української боротьби 1919—1920 р. Львів, 1928. Вад. „Черв. Кал." 8⁰, ст. 184.

Богдан Лепкий: СОТНИКІВНА. Історична картина з часів Виговського. Львів 1927. Вид. „Черв. Кал." 8⁰, ст. 184.

Роман Купчинський: КУРИЛАСЯ ДОРІЖЕНЬКА. Повість зі стрілецького життя. Львів 1928. Вид. „Черв. Кал." 8⁰, ст. 208.

Роман Купчинський: ПЕРЕД НАВАЛЮ. Повість зі стрілецького життя. Львів 1928. Вид. „Черв. Кал." 8⁰, ст. 192.

Богдан Лепкий: СЛОТА. Львів-Київ 1926. Вид. „Черв. Кал." 8⁰, ст. 27.

Степан Левинський: ВІД ВЕЗУВІЯ ДО ПІСКІВ САГАРИ. Львів 1926. Вид. „Черв. Кал." 8⁰, ст. 84+(2).

—o—

БІБЛІОҐРАФІЯ

АПОСТОЛ ЛЮБОВИ — СВЯТИЙ АЛЬФОНС ЛІҐОРІ. Переклад з французької мови. Видавництво Чина оо. Редемптористів. Станиславів 1929. 16° ст. 127.

Наша популярна реліґійна література збогатилася знова одним життєписом. Се життєпис св. Альфонса Ліґорія. Від часу, коли Чин оо. Редемптористів створив нову вітку в гр. кат. обряді і вона гарно принялася на нашім ґрунті, оказалася потреба дати пізнати нашому загалови також основателя сего у нас нового монашого Чина. Длятого і життєпис св. Альфонса Ліґорія переведений з французької мови легким і популярним стилем, се вельми *пожиточна книжочка*. Вона не подає лиш сухі дати і відірвані події з життя святого Основателя Чина оо. Редемптористів, але впроваджує читача також у внутрішнє духовне життя. Показує ту тяжку боротьбу героїської душі св. Альфонса, котра запалена небесним вогнем любови до Розпятого Спасителя, пішла терністим шляхом на високі верхи святости. Тому й Сам Спаситель вибрав його на основника Чина „нового товариства мужів, *що працюватимуть на славу Христа*". (Ст. 35). — *Т. Г.*

ХРИСТІЯНИНЪ. *Религіозный* журналъ для народа. Годъ II. № 5). Вильна — Май 1929.

В „Н. Зорі" була вже згадка про се видавництво католиків східного обряду Виленщини, видаване в російській мові. Обємом невелике це видавництво, а змістом інтересне. І так дуже цікава й для наших теперішних поглядів стаття „Смыслъ „повшествъ" (Христіянинъ II. № 3), де автор своїм зединеним з католицькою Церквою вірним східного обряду розбиває ті упередження до життєвих реліґійних практик католицької Церкви (як питання Пресв. Евхаристії, Пресв. Христового Серця, молитви на вервиці і пр.), які вкорінила схизма в душі восточних християн. В найновіщім числі 5. поданий „Статистичний обзоръ" Восточно - славянського обряду в Польщі. І так у виленській Архієпархії є 6 парохій, котрі обслугують 4 світські священики і Восточна Місія ОО. Єзуїтів. Крім того повстала у Вильні жіноча конґреґація СС. Місіонарок Святійшого Серця Ісусового. Число вірних виносить там около 600. В Пинській Епархії працює 8 священиків східного обряду в сімох приходах. Число вірних около 5000. В Сідлецькій або Підляшській Епархії — 8 приходів, священиків 6, вірних 2800. — В Луцькій Епархії приходів 5, священиків 6, вірних 6700. Число всіх вірних східного обряду на Волині, Підляшу і Виленщині, між котрими є багато поселених там Галичан, виносить около 15.000, а не 60 тисяч, як це для реклями було подане в „Шепере Цукунфт" (гляди „Н. Зоря" ч. 15. март 1929). — Цікаво, що в статистичнім огляді Луцької Еп. нема згадки про дім ОО. Редемптористів у Ковлю. Годі припустити, щоб се була лиш похибка.

Dr. Johannes Honnef, DIE BOTSCHAFT DES WORTES GOTTES. Predigten im Geiste der Heiligen Schrift auf die Sonntage des Kirchenjahres 8° (XVI + 344 стр. Freiburg im Breisgau 1929, Herder 6·20 M.; в пол. 7·50 М.

„Поміж Словом Божим Святого Письма і Словом Божим на наших проповідницях є нерозривна звязь". Сі слова кардинала Фавльгабера можнаб поставити як мотто цеї нової збірки проповідей о. Івана Гоннефа, гомілетичного референта час. „Zeitschrift für Theologie" в Бонні. Ся книга обнимає проповіди про життя Спасителя на всі неділі й Господські празники церк. року, проповіді тематичні й еґзеґетичні. Автор уміє знайти в св. Письмі правдиві скарби для актуальної проповіди. Мова ясна й проста, огріта теплом суспільного співчуття. Добрий підручник для о. проповідників.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Весняні новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ анґлійські і краєві на мужеські одіння.**
401 14 30

ЗАЯВА

В 5. ч. „Ниви" с. р. появилася стаття О. Д-ра Г. Костельника (п. з. „Мяще службу приносити Богу") про мою полемічну брошуру п. з. „Гр.-католицька Церква й українська ліберальна інтеліґенція", написану з приводу полемічної брошури п. Р. Гамчикевича п. з. „В імя правди". Думаю, що ніхто з інтеліґентних людей не виробить собі поняття про жадну працю без перечитання нападеної праці. А що згадана вище стаття о. Костельника складається з цікаво підібраного ряду особистих атаків, заповідаю отсим, що по викінченню інших робіт в часі літних ферій напишу відповідь, котру видам приблизно осінню в окремій брошурі. В ній займуся точнійшим розбором журналістичної етики, діялєктики, арґументації та „правдомовности" о. Д-ра Костельника.

У Львові, 12. VI. 1929.

Др. О. Назарук.

НОВИНКИ

„Польське козацтво". Так називає „Красная Звѣзда" польських осадників в 6 східних воєвідствах, де їх поселено 14.341, в тім 8.280 б. військових. Вони становлять 0·2 прц. всего населення та 0·6 прц. польського в тих округах. Згаданий орґан твердить, що рішаючі круги в Польщі уважають висліди кольонізації невдоволяючими та плянують сильнішу акцію в тім напрямі. (Про кольонізацію, яку Москва переводить на Україні. „Красная Звѣзда", розуміється, мовчить.)

Китайський уряд заборонив мужчинам носити волосся заплітане в коси.

Сукна, камґарни, коци, колдри, обув
готову і на міру ОДЯГ мужеську, дамську і для священиків поручає на сплати
„Родоган" Львів, Ринок 43.
Телєфон 15-70.
402 15—15

Міністерство почт і тел. оповіщує, що *приватним особам*, котрі повідомляють відповідний уряд про грабунковий напад, пожежу або иньше елементарне нещастя і просять помочи, треба приймати депеші й телефонати зовсім даром і перед всіми иньшими.

Перегони оленів. Із Мурманська доносять, що там улаштували вперше в історії перегони оленів. В перегонах брало участь понад 100 оленів із найдальших осель. Найкращі олені діставали премії. Премій було 16, що складалися з оружа та риболовських снастей і т. п. Порішили щорік влаштовувати такі перегони.

79 мовами володіє Німець, ґімн учитель в Берліні Теодор Шультгайс. В опановуванню мов довів уже до такої скорости, що вистарчить йому кілька днів прислухуватися, щоб зачати говорити якоюсь мовою.

Магараджа Кашміру, „Огороду Азії", оден з найбогатших князів на землі, приїхав на відвідини до Льондону. Вартість його корони не беруться оцінювати навіть льондонські ювілєри. Він цікавий тим, що при всім своїм богацтві подорожує дуже скромно і — сам пакує свої валізи.

76 годин без перерви грав на фортепяні віденський пяніст Ледоховський, побиваючи тим досьогочасний рекорд американця Кемпа.

ОПОВІСТКИ

З днем 1. липня с. р. СС. Василянки відкривають КУРС КУХОВАРСТВА і *найновійших* ручних робіт. Близших інформацій уділяє Заряд устно і письменно. Учасниці курсу можуть *мати приміщення* й удержання в Інституті СС. Василянок у Львові, при вул. Длугоша 17. Сей курс поручається учителькам і молодим мужаткам. 2—2

Заборона зеленосвяточної збірки. Цього року відмовили всі три східногалицькі воєвідства дозволу на переведення організаційної збірки на Товариство Охорони Воєнних Могил та Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові. Мотиви відмови — перетяження населення ріжними збірками та і те, що збірку ділили оба Товариства. У минулому році цього жадне воєвідство за перепону не уважало. Тому цього року не буде збірки на лісти. Обовязком громадян, товариств, інституцій і економічних установ надіслати свою жертву *на оба товариства* чеками, які будуть розіслані з усіма часописями. Від Укр. Т-ва Допомоги Інвалідам у *Львові*.

Приватна ґімназія коедукаційна „Рідної Школи" з правами державних шкіл в Золочеві. Вступні іспити до кл. I. відбудуться дня 29. червня о год. 9. перед полуднем. Перед тим треба зголоситися в дирекції ґімназій, зложити метрику, евентуально шкільне свідоцтво і свідоцтво щіплення віспи. Вступні іспити до до кл. II—VII. відбудуться дня 1 і 2 липня Перед тим треба внести подання до дирекції ґімназій долучуючи шкільне свідоцтво, метрику, свідоцтво моральности, та зложити іспитову таксу. Іспит починеться о год. 9. перед полуднем. Вступний іспит до кл. VIII. можна здавати тільки за дозволом Курат. Ш. Л. О. Вписи до кл. I VIII відбудуться дня 28, 29 *червня* і 1 та 2 *липня*. Свящ. Хмільовський Микола, управитель. 1—1

Уряди для справ воєнних інвалідів.

В звязку з додатковою реєстрацією інвалідів утворено при деяких староствах т. зв. „Уряди для справ воєнних інвалідів", котрі переняли на себе функції дотеперішних Інвалідських *референтів при* ПКУ. В тих урядах буде відбуватися реєстрація та лікарський перегляд інвалідів. По інформаціям, які ми одержали в Уряді для справ інвалідів при львівськім старостві, інваліди можуть уже тепер вносити подання до тих урядів, долучуючи свої інвалідські документи, або бодай покликуючися на свідків. Лікарські комісії для інвалідів, що не були досі зареєстровані, будуть відбуватися починаючи з днем 1-го липня ц. р. Про реченці окремих комісій появляться урядові оповістки в громадах. Щоби наші інваліди (колишньої австрійської та російської армії) знали, коли мають вносити подання, подаємо спис „урядів для справ воєнних інвалідів" на українських землях під Польщею. Львівське воєв.: 1. до уряду Львів належат повіти: Львів місто і повіт, Городок, Бібрка, Рава Р. Яворів, Сокаль і Жовква. 2. До уряду Перемишль пов.: Перемишль, Добромиль, Мостиська, Ярослав і Любачів. 3. До уряду Ряшів пов.: Ланцут, Ряшів. 4. До уряду Самбір пов.: Самбір, Старий Самбір, Дрогобич і Рудки. 5. До уряду Сянік пов.: Сянік, Ліско, Коросно. Станиславівське воєв.: 6 До уряду Коломия належать повіти: Коломия, Городенка, Косів, Снятин і Печеніжин. 7. До уряду Станиславів пов.: Станиславів, Богородчани, Надвірна, Рогатин, Товмач і Калуш. 8. До уряду Стрий пов.: Стрий, Сколе, Жидачів, Турка і Долина. Тернопільське воєв: 9. До уряду Тернопіль належать повіти: Тернопіль, Теребовля, Скалат, Збараж, Бережани і Підгайці. 10. До уряду Чортків пов.: Борщів, Чортків, Копичинці, Заліщики і Бучач. 11. До уряду Золочів пов.: Камінка Стр., Радехів, Броди, Золочів, Зборів і Перемишляни. Краківське воєв.: 12. Новий Санч належать повіти: Новий Санч, Грибів, Горлиці, Новий Торг. 13. До уряду Тарнів пов.: Ясло. Волинське воєв.: 14. До уряду Луцьк повіти: Луцьк, Володимир, Горохів, Ковель і Любомль. 15. До уряду Рівне пов.: Рівне, Здолбунів, Дубно, Кремінець і Костопіль. Подільське воєв.: 16. До уряду Берестъ н/Б належать повіти: Береснь, Кобринь, Запруди і Камінь Коширський. 17. До уряду Пинськ пов.: Пинськ, Дорогичин, Лунинець, Столин, Косів Подільський і Сарни. Люблинське воєв.: 18. До уряду Люблин належать пов.: Холм. 19. До уряду Сєдльце пов.: Константинів, Біла Підляська, Влодава. 20. До уряду Замость пов.: Замость, Красностав, Білограй, Грубешів і Томашів Білостоцьке воєв.: 21. До уряду Білосток пов.: Більськ.

Канцелярія Уктоді, Львів, ул. Руська 3.

Лежаки, гамаки, прилади :-: :-: до рибальства :-: :-:
ПОРУЧАЄ ЯКНАЙКОРИСНІЙШЕ

Альойз Гибнер

472 1—4

Ринок 38.
Телєфон 25-13.

ЗАВЕДЕННЯ НАПРАВИ ВЗУТТЯ ПЕТРА СРОКОВСЬКОГО

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 29

452 принимає **взуття** скіряне на ґумових підошвах до направи та виробляє нове на ґумових підошвах з білої індійської ґуми. 4-10

З НИНІШНИМ ЧИСЛОМ розсилаємо складанки Почт. Щадниці і просимо о ласкаве присилання передплати та залеглостей.
АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НОВООТВОРЕНЕ 448 8—10
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)
виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по знижених цінах.
Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

Позір! НА РАТИ! Позір!
ВСЯКІ
РОБОТИ ТАПІЦЕРСЬКІ
на замовлення, також перерібки виконує
Відома солідна фірма тапіцерська
463 **З. Кавфман** 5-10
ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ДОМІНІКАНСЬКА Ч. 2.
Ціни низькі! Ціни низькі!

ПОВІЗ

:-: новий ясеневий :-:
на зелізних обручах, з дахом і скіряним фартухом, оказійно продається.
450 Відомість: 5—5
вул. Жулінського ч. 6.

Уживайте! Уживайте!
ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ
„ЕЛЄҐАНТ”
АДРЕСА:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51.
433 8-10

МАШИНИ до виробу цементових дахівок

Форми на керничні бетони. Громозводи. хрести, вікна до церков, каси огнетрвалі і інші вироби виготовлює
Михайло Стефанівський, Львів,
вул. **Варстатова 10.** — Телефон ч. **49-14.**
468, 2—4

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає найновіші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
140 71-?

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 27—100

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
415 Жадайте цінників 11—12

„ШВАЛЬНЯ“ Львів, Клушинська 9.
приймає до виконання всякого рода
БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ як з власних матеріялів так і повірених. Ціни найнизші.
Вразі незадоволення **зворот** вартости **матеріялу.**
456 6—10

ПОРОШОК **KOGUTEK** ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ **БІЛЬ ГОЛОВИ**
виробу аптики Гонсецького в Варшаві.
398
Здертати увагу на повищий фабричний знак! 10-10

ПЕРЕПЛЕТНЯ ПЕТРА ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА Ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурування всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 34-?

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосінні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з піря . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ
загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 15—25

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
386 б найдешевше, бо вхід через сіни. 39—50

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
— фабрикати фірми —
R. A. Lister, Co Ltd. Dursley
(Англія)
438 — ПОРУЧАЄ: — 1—4
Клягсбальд і С-ка, Львів, Вірменська 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми **R. A. Lister, Co Ltd. Dursley, на цілу Польщу.**

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.** — поручає
ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.
414 18—20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, четвер 20 червня 1929 Ч. 44 (247)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Мек Доналд в обороні національних меньшостей

В англійськім дневнику „Сондей Таймс“ появилася стаття англійського премієра міністрів Мек-Доналда про справу нац. меньшостей під характеристичним заголовком: „Чи мирові договори повинні бути змінені?“ До хвилі, коли се пишемо, не появилися ще тут депеші зі змістом тої статті, але є вже вісти, що французька преса гостро виступила проти тої статті Мек-Доналда, закидаючи, що його становище може допровадити до найгрізніших міжнародних комплікацій, як пише паризький „Temps“. — „Echo de Paris“ пригадує, що Мек Доналд оповістив недавно в Кельніше Цайтунґ“ і „Цайтшріфт фір Геополітік“ статтю проти Польщі і твердить, що Лейбур Партія все отверто виступала проти польсько-ромунської границі.

Большевики розстріляли Тютюника

З Харкова надійшла вістка, що совітський уряд розстріляв відомого українського отамана Тютюнника. Він в р. 1921 одержав від большевиків приречення амнестії й вернув на Україну. Та большевики ніколи йому не вірили й увязнили його разом з 8 товаришами під претекстом ворожої акції та розстріляли.

Француз про рацію істнування Польщі

Французький публіцист Генри Герц печатає в орґані „Ексцельзіор“ свої враження з подорожі до Польщі. В статті, присвяченій національним відносинам в Польщі, каже, що рація істнування Польщі полягає на задоволенню ріжнородних національ. елементів. Тільки тоді можливе буде сконсолідування тої держави, на чім опирається частинно й будучність усеї східної Европи.

Мехіко погодилося з католицькою Церквою

З Мехіка через Ню-Йорк наспіли вісти, що переговори між Мехіком і представником Апост. Столиці довели до засадничого порозуміння. Вступний договір згоди вже підписаний. Всі церкви будуть звернені. Католики ладяться до великих торжеств і маніфестацій. (Отсі донесення преси треба приймати з резервою, бо досі є тільки потвердження, що в сій справі зачалися переговори).

Дар Рокефелєра для Прикарпатської Руси

Українська Прес. Служба доносить, що Фондація Рокефелєра призначила 6 міліонів ч. кор. на будову Інституту Ґиґієни в Ужгороді. В тім інституті мають бути приміщені всі дослідні й санітарні інституції Прикарпатської Руси.

Уряд і каси для хорих

Польська преса доносить, що новий міністер праці полк. Пристор взявся до основної чистки Кас для хорих, котрі досі були в руках Центр. Ком. ППС. (Поль. Партії Соц.). Чистка та полягатиме на контролі буджету тих кас і усуванню партійних аґітаторів ЦК. ППС. (На тім тлі можна очікувати й цікавих перемін українських соц. демократів, котрі вспіли примістити деяких своїх аґітаторів при тих Касах під еґідою ЦК. ППС.).

Сей ясно поставив справу

На конґресі німецьких комуністів у Берліні, комуністичний посол до нім. парляменту Мінценберґ заявив, що нема ніякої „німецької комуністичної партії“, а є тільки німецька секція інтернаціоналу, що має свою вітчину в совєтській унії, а не в Німеччині. На випадок війни Німеччини з Росією та партія буде не тільки саботувати Німеччину й урядить збройне повстання, а й активно підіпре наступаючу червону армію Росії... Сей ясно поставив справу.

Що сказав тов. Томской про безбожників?

Преса доносить: В Ленінґраді на засіданню одного з фахових роб. союзів поставив якийсь ревнитель безбожности внесок: Виключити всіх, що признаються до віри в Бога. На те відповів визначний комуніст Томской: „Не можна сему вашому домаганню відмовити багато слушности, але хтож тоді лишиться? Хіба я з вами...“ (З того видно, що навіть у большевицьких робітничих орґанізаціях солідні члени се переважно віруючі робітники).

Католицький конґрес у Відні

У Відні відбувся великий зїзд делеґатів віденської архидієцезії у справі кат. акції. Учасників прибуло тілько, що не могли поміститися в найбільшій салі кат. орґанізацій. Кардинал Піфль звернув увагу на радісний прояв повороту до кат. Церкви відпавших від неї в такій мірі, що се зрівноважує страти. Б. міністер Гуссарек референував про світове значіння понтифікату Пія XI., а епископ Кампрат про ціли й успіхи кат. акції.

Лихо не спить! Вломники не дармують, тому перед виїздом на вакації обезпечіть своє мешкання від крадіжи з вломом

в Тов. взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього урядження на зл. 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зл. 4·—. 467 4-8

Присилайте передплату!

Справа національних меншостей

По мадритських нарадах Ради Союза Народів.

Закрилася чергова сесія Ради С. Н. — сим разом у Мадриті. На порядку нарад були самі дрібні справи міжнародного характеру — з одним лише виїмком: справа процедури при полагоджуванню скарг національних меншостей на практики відносних державних урядів. Справа ся, як читачі певно пригадують собі, була порушена на березневій сесії, коли заступники Канади й Німеччини поставили домагання ревізії досьогочасної практики, яка не викликала найменшого довіря до серіозности й об'єктивности в розслідах і рішеннях. Заступники сих держав, що звязані міжнародними умовами в користь меншостей (між ними і Польща) підіймили розпучливі заходи, щоб не то недопустити до зміни процедури в користь меншостей, а навпаки, навіть спекатися всяких обовязків, одначе не вдіяли нічого. У висліді змагань дійшло до компромісу: вибрано комітет із трьох членів Ради (британського, японського й еспанського), щоб на найблизшу сесію Ради приготовив внесення на зміну досьогочасної практики, одначе склад сього комітету був такий, що не позволяв дурити себе надією на дуже поважні реформи. По довших студіях комітет сей предложив членам Ради, зібраним у Мадриті, свої предложення, що лише дуже незначно поправляли дотеперішне поступування.

Та після трьох місяців від останньої сесії Ради міжнародна ситуація дещо змінилася, а з нею й обі партії — прихильники реформи й її противники — переміняли свої ролі. В березні, у Женеві, реформісти всею силою напирали на ставлення справи на порядку нарад і на як найшвидше вирішення її, противники меншостей змагали знов, як не до відкинення з місця всіх неприємних новостей, то хоч до відложення їх на час неозначений. Тепер, у Мадриті, було навпаки: заступники Франції, Польщі, Малої Антанти, яким дуже не по нутру всяка реформа в користь меншостей, виснажали всю свою енергію й дипльоматичну вмілість на те, щоби предложені згаданим у горі комітетом поправки навіть поширені приймити дефінітивно; натомість давні нетерпеливі реформатори не скривали свого бажання відложити цілу справу на пізніше...

Причина сій переміні ролі знана: вибори в Англії привели до влади людей принципово прихильних як найдальшому обезпеченню прав меншостей, одначе в данім моменті, в часі мадрицької сесії, новий британський уряд ще не міг ні виявити ні перевести своїх думок у сій справі. Вирослі противенства на сім полі розвязано знов, як звичайно, компромісово. Прихильники далеко йдучої реформи поступування, по довгих закулісових торгах, зреклися домагання на відложення справи, а противники мусіли згодитися на значне поліпшення приписів, поліпшення навіть у порівнанню з початковим проектом комітету трьох. У висліді маємо нові правила, яких Союз Н. буде придержуватись при розгляданню й вирішуванню жалоб національних меншин.

Порівнуючи сі правила з давнішими, бачимо величезний поступ. Давніше

Тапчани матерії меблеві тапети **Т. КИСЯК і Сини** Львів, пл. Смольки 4. 465б Тел. 41—09 4—30 ул. Косцюшка 20. — Телефон 19-85.

кожда скарга ішла до рук окремого комітету і виходила з них тільки тоді, коли сьому комітетови подобалося; на се не мав ніхто впливу, ні інтересована меншина, ні навіть Рада С. Н. як така. У практиці 90 відсотків справ пропадало безслідно в реґістратурі С. Н. Тепер сього вже не буде. На будуче ті, що внесуть скаргу будуть знати, чи вона буде розглядена чи ні, а як ні, то чому. Дальше комітет буде поширений иншими членами Ради (зам. 2 буде 4); він буде повідомляти всіх членів Ради про висліди доходжень, евентуально буде оповіщувати їх (одначе інтересована держава мусить згодитися на се), що року Рада матиме звіт із усіх праць комітету, а відповідні статистичні дати будуть навіть друковані. Очевидно, все те не задоволить меншин — і прихильні їхній справі члени С. Н. по якімсь часі повернуть до початого діла, щоб його розвязати основніше.

Як по березневій сесії, так по сій польська преса, по указу міністерства закордонних справ, широко розписується про „перемогу“ тези мін. Залеского, а про „компромітацію“ тези мін. Штреземана. Та се річ смаку, що звати перемогою, а що невдачею; для нас досить того, що С. Н. щораз поважніше цікавиться справами національних меншостей і що меншости мають щораз ліпші шанси здобути там послух і поміч — очевидно, як що їх там шукають...

——o——

Як роблять службу ікроїди

Як загально відомо, виходить у Львові „з джерел невідомих нікому“ ґазета „Рада“, котру, як нам доносять з краю, люде одержують даром. А пізнавши, куди вона тягне, щораз більше звертають. Той орґан все хвалить „гарну державу за Збручем“, а на нас, що подаємо совісно трохи інакші вісти (які приносять світові орґани й кореспонденти-очевидці) про ту зазбручанську „красу“, — сухої нитки не лишає. Недавно кинулася на нас „Рада“ за подання вістки, яку принесло також „Діло“, незалежно від нас, про те, що в Київі мають зрівнати з землею одиноку гр.-катол. Церкву на Україні. „І хоч та вістка показалася (?!) неправдивою, пише „Рада“, то все таки християнські редактори її помістили (!) та не почувалися відтак до обовязку її відкликати...“ Як очевидно бють самі себе пановe ікроїди з „Ради“ переконається кождий, хто перечитає собі дотичну вістку в „Н. Зорі“ з 12. травня ч. 34 й порівняє її з казьонно-службовим обуренням ікроїдів у 25 ч. „Ради“. Наша вістка складається з двох частей: З донесення больш. орґану „Пролетарської Правди“ про ухвалу, щоб Десятинну Церкву в Київі перемінити на клюб і з вісток наспівших з Київа, що „большевики мають зрівнати з землею одиноку на всю Україну гр.-кат. церкву“. І коли та вістка „показалася неправдивою“ перед поміщенням її в нашім орґані та як взагалі могла показатися неправдивою вістка про те, що большевики мають зрівнати з землею одиноку нашу церковцю, ще заки вона була оповішена?! Колиж по оповіщенню тої вістки оден з радянських ікроїдів навіть получився з московським конзулятом у Львові в тій справі (розуміється не так ізза тої справи, як щоб дати п. конз. Лапчинському, нагоду, запросити себе на ікру, що як нам відомо тим разом не наступило, бо конзуль очевидно зачинає вже набирати слушного обридження до поїдачів ікри) і конзулят навіть заперечив ту вістку, то се ще зовсім не дає найменшої підстави, повірити тому запереченню. Атже не все віриться запереченням конзулятів навіть таких держав, як анґлійська, не то большевицька. Хтож не знає, що часто офіціяльні заперечення се потвердження? Чи большевицькі конзуляти, як пр. у Празі, два роки не заперечували вістки про вже доконаний розстріл укр. поета Чупринки? І як взагалі можна брати поважно заперечення у справі плянового нищення й замикання церков у большевії, коли про се виразно пише таки больш. преса і приносить підрахунки про те, які то „досягнення“ на тій области вже доконано а які ще мають бути доконані...

Та найлучше на кінці. Ікроїди з „Ради“ пишуть таке: „Обмежування числа церков і монастирів не нове, бо переводили його вже й католицькі цісарі катол. держав, як пр. бувша Австрія“.

Так, алеж по перше фондів, позисканих в той спосіб, ті катол. цісарі не покрали, тільки зробили з них реліґійний фонд, з якого будували духовні семинарі для виховування духовенства й взагалі заспокоювання потреб Церкви. По друге, оскільки й вони робили се без згоди Церкви, то ніхто з розсудних людей не узнавав того за щось добре, а факти показали опісля, як відбилося на тих цісарях і їх державах „лібералізування“, котре було причиною й жерелом обмежування церков і монастирів без згоди з Церквою. Прийде час, коли й большевики та їх наймити, що удають „марксистів“, побачать, до чого доводить нищення Церкви і віри в Бога: не стане ні їх держави там, ні ікри тут, ні одної крупиночки.

Не злий також закид ікроїдів з „Ради“, що папський нунцій у Варшаві спав спокійно, коли там Поляки динамітом розбивали московський православний собор. Чи се має бути оправданням для оправдування „Радою“ нищення за Збручем християнських церков? І що нунцій мав та міг зробити польським націоналістам, котрі в московській церкві у Варшаві, де нема московського народу (опріч б. чиновників), бачили символ колишньої окупації Польщі Москвою. А що „Нова Зоря“ мовчала тоді, коли в Варшаві лунав гук згаданого динаміту, то (поминувши вже всякі інші причини), вона мусіла мовчати з тої простої причини, що не тільки її тоді ще на світі не було, але й думки про неї. Чи не інтеліґентні хлопці пишуть у „Раді“, коли мимо свого марксістичного й матеріялістичного вишколення не памятають сараки, що ні Маркс, ні Ленін, ні Сталін, аж такого дива не вимагають. І чи можна буде дивуватися п. конзулеви Лапчинському, коли він перечитавши в „Раді“ ще пару таких „кашельотів льоґіки і розсудку“, наперед скаже службі, щоб обмежила порції ікри редакторам „Ради“ на всіх приняттях, а потім зовсім перестане давати їм ікру? І по що до того доводити? Таж „населення в Польщі“ бідне а пп. редактори і співробітники „Ради“ всі таки з нього походять і бодай час до часу облекшують тут тягар суспільної консумції в той спосіб, що все таки попоїдять і то не зле в рос. конзуляті й ікри й попри ікру ще дечого. А при глупім поведенню все те очевидно скінчиться, бо конзуль або сам або на приказ з Москви скаже, що дурні приятелі небезпечнійші від ворогів — і тоді говоріть до нього телефоном на пусто тай на сухо...

——o——

Приєднуйте нових передплатників!

Чільна партія у власнім зеркалі

3. УНДО про себе.

В попереднім розділі бачили ми, що перша ціль видання брошури „III-ій Народній Зїзд“ — інформаційна — осягнена дуже недостаточно. Здається навіть, що й видавці не дуже серіозно мали сю ціль на оці. Полишається друга — висловлена характеристичними словами вступу про „поширення й поглиблення політичного світогляду і закріплення віри“ в партію. Ся ціль уже складніша, отже й питання, чи й оскілько вона досягнена, не може бути з місця розвязане. З одного боку, се проблєма національно-політичного виховання; з другого боку, се предмет партійної реклями і пропаґанди. Щоб оцінити якість впливу брошури на розвиток політичного світогляду читача й підєм його віри у видавців, треба зміряти ширину і ґлибину того політичного світогляду, який представляє зміст брошури, чи там уміщені в ній промови, реферати й резолюції. Спробу такої провірки дамо низше. На сьому місці зупинимося над другою половиною завдання брошури — реклямово-пропаґандистичною.

Що якась партія має себе за „найкрасшу“, „наймудрішу“, „найчеснішу“ і „единоспасительну“ — се такі людські слабости, на які в політичнім життю треба ще більше вирозумілости ніж у приватнім. Що сій людській, аж за богато людській, слабости, чимало призначено місця й у сій брошурі, з цього приводу не думаємо робити закиду, хоч на наш погляд добре булоб иних метод агітації уживати в часі виборів, а инших — у мирних обставинах. Отже нас не дивує, що брошура густо посипана такими самопохвальними солодощами, яких поза Італіією, ні одна політична партія в Европі не вживає: приміром, що „УНДО, найбільша українська політична партія на всіх українських землях під Польщею... нетілько національна, але й незалежницька, соборницька і загальнонародна... інтереси всіх кляс і станів підчинює найвисшому ідеалови нації... всі клясові чи станові суперечности розвязує демократичним способом і зі становища доцільности тієї розвязки для реалізації найвисшого національного ідеалу“ (ст. 1); що лише в її партійній програмі з 1926 „сформулований докладно всенаціональний політичний ідеал і завдання партії в усіх ділянках народного життя“ (ст. 4); що „тілько УНДО, ся всенародна, понадклясова, національна українська партія зможе здійснити найвисший ідеал нації (тут несподівано додано:) спільними зусиллями нації“ (ст. 6); що мовляв „наше положення як найсильнішої і провідної української національної політичної орґанізації є надзвичайно трудне“; що партія „з гордістю мусить ствердити, що двохлітній білянс діяльности УНДО понад усякий сумнів додатній та що з борні на всі фронти виходить побідно“ (ст. 19); що „по трьох роках істнування УНДО.... український нарід політично вповні дозрів. Для нього наша партія, партія з всеукраїнською самостійницькою програмою і з опертям на власні сили не є вже фантазією, вона є твердою дійсністю“ (ст. 50—51); що „партія за останні два роки зробила великанську роботу (ст. 61); що УНДО „опановує політичну ситуацію на українських землях під Польщею“ (ст. 96); що завданням нашої партії, як великого і зорґанізованого національного колєктиву, є стояти в сей історичний час на сторожі національних українських цінностей, на сторожі української національної душі, на сторожі

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.
Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т. п.
462

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім паріжний вул. Ґродзіцких) 4-30

того святая-святих українського народу, що робить його націею... стати тою зіницею української національної психе, через яку мусять проходити та на якій мусять увіковічнити свій образ всі процеси й форми індивідуального самовияву нації“ (ст. 97); „фактичним гегемоном українськ. життя під Польщею є наша партія“ (ст. 98), якій треба „проявити імперіялістичну експанзію“ (ст. 99); що „за три роки свого життя і праці здобула партія великанський престіж у нутрі та на зовні“ (ст. 101) і т. ин., і т. ин.

Такі виписки можна-б тягнути ще дуже довго, подібних місць у брошурі безліч. Всі вони, правду сказати, не грішать скромністю, деякі навіть ясністю, скидаючись радше на якусь національно-політичну містику ніж на політику; суперечностей між ними самими, а ще більше з иншими місцями брошури також немало; часом, здається, віддаль сих авторекляи від правдивої поваги менша ніж... приповідковий один крок. Одначе, як уже зазначено, все те у політичної партії нас не дивує. Натомість цікавить нас отой фактичний матеріял, на якому побудована вся та висока опінія партійного проводу про себе і який має переконати читача, що УНДО дійсно творить епоху в історії України, почату тому три роки, коли ся партія, ніби вродилася, а в дійсности, коли вона опинилася в руках теперішних провідників. Бо щодо родоводу партії, брошура не цілком ясна: звичайно зазначується у ній з натиском, що національно-політичне сонце зійшло над Україною щотілько 11. VII. 1925, коли головою партії став др. Д. Левицький, та один раз стверджується, що УНДО є тілько „продовженням української трудової партії, що перед визвольною війною мала назву української національно-демократичної партії“ (ст. 2). Боїмося одначе, що се останне пригадано тілько на те, щоб тим більше піднести месіяністичний характер УНДО, бо мовляв „провідна політична роля в часі наших визвольних змагань і вся майже політична відповідальність за долю нашої державности перед народом та історією припала саме названим тутже предтечицям (ст. 2). Значить: памятай, народе, наші попередники запропастили твою долю, а ми є ті, що тебе спасемо!

От і з сього питання історичної відповідальности почнемо провірку фактичної сторони наведеної висше авторекляи. **С. Томашівський.**

——o——

Про господарську ситуацію в Польщі

Начальна Рада польської християнської демократії оповіщує таку ухвалу: Підчеркуємо, що нужда широких мас народа постійно більшає. До того в значній мірі причинилася політика міродайних чинників, а саме: за далеко посунений систем етатизування господарського життя і за великий фіскалізм, котрі підкопали істнування малих і середних варштатів праці. Буджетові перекрочення та брак ощадности в державнім буджеті при погіршенню кон'юнктури на заграничних ринках зменшили довіря до Польщі за кордоном і утруднили кредит. Се дається в знаки цілій суспільности. Через нескликання надзвичайної сесії сойму важні закони, між ними й про убезпечення на старість, не могли бути ухвалені.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Віденський католицький конґрес і ювилей св. Отця. Сегорічний V-ий католицький епархіяльний конґрес у Відні відбувся під знаком 50-ліття священства св. Отця, Конґрес почався 15. ц. м. вечером торжественним богослуженням в катедрі св. Стефана з проповіддю про значіння Ап. Столиці в цілім світі, а зокрема теперішнього св. Вітця. Опісля відбувся величавий похід католицької молоді з 12.000 учасниками. Другого дня ранком почалося перше святочне засідання конґресу.

Найкращий дарунок для Ювилята. В привіт. промові при відкриттю V. Кат. Конґресу у Відні — сказав його президент ред. Др. Фундер: „Коли ми в нашім убожестві маємо принести дар св. Отцю в ювилей його священства, то нехай сим даром буде отсе шлюбування: Будемо вірні Католицькій Акції й будемо їй служити! Будемо вірні й будемо служити місійному ділу Церкви! Будемо вірні й будемо служити під мудрим проводом Намісника в Царстві Христовім на землі!“

Договір між Ватиканом і Прусією підписаний сими днями. Пруський премієр Браун заявив представникам преси, що підписаний акт се не конкордат. Конкордатом управильнюється цілість взаємин між Церквою а державою. Тимчасом теперішній договір обнимає тільки ту частину справ, котра була обнята договором з 1921 р. Договір м. ин. вводить новий поділ дієцезій. Творяться нові епископства (м. ин. в Берліні, де доси була лиш ап. делеґатура з еп. суфраґаном), а епископства в Падерборні й Бресляві перемінюється на архіепископства.

Конкордат з Ромунією вже принятий ромунською реґенційною радою. Переговори тревали 8 літ, а провадив їх нунцій о. Дольчі. Конкордат цей має велике церковне й політичне значіння. Перший раз в державі з більшостю нездиненого населення признано Катол. Церкві виразне правне становище.

„Правда не дивується своєю долею. Вона знає, що на землі вона на чужині та що між чужими легко знаходить ворогів... Вона покищо домагається одного: щоб її не осуджувано не пізнавши“. (Тертуліян).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

АНҐЛІЯ. Лойд Джордж, вибраний одноголосно головою ліберальної партії, заявив, що його партія, котра репрезентує 5міліонів і 300.000 Анґлійців, не буде в парляменті шиканувати правительства Мек-Доналда. Одначе, якби тільки те правительство зробило найменьшу спробу, правити по соціялістичному, то воно в тійже хвилі перестане істнувати.

НЕБУВАЛЕ УПОКОРЕННЯ МОСКВИ. На протест Москви у справі ревізії в большевицьких конзулятах у Манджурії відповів китайський уряд увязненням больш. конзуля в Мукдені Кузнєцова й віцеконзуля в Харбіні Словеца. Сталося се в хвилі, коли ті два больш. достойники мали якраз виїздити в Москву для відбуття там нарады над тим, що далі робити на Далекім Сході. Китайський уряд твердить, що ревізія в больш. конзулятах достарчила йому доказів у виді переписки між тими конзулями в справі заосмотрення в гроші й амуніцію бунтівників проти китайського уряду. Якби там не було, увязнення конзулів являється для большевії, котра являється спадкоємницею великої Росії, будь що будь небувалим упокоренням. Ледви чи й менша держава стерпілаб таке упокорення. Та большевики здається проковтнуть те упокорення, бо — як доносить преса — за Китаєм стоїть Японія, а Москва тільки супроти того противника вміє виступати з мечем, котрого наперед годна розложити аґітацією і зробити трупом.

ЛИТВА. У Ковні, столиці Литви, урядило „Литовсько-Українське Товариство“ ряд викладів про український проблєм, як також спеціяльне свято „Українського Дня“, в котрім взяли участь також представники литовської влади й литовські горожанські орґанізації. Вся литовська преса на чолі з орґанами „Ліетувос Аідас“, „Ритас“, „Вільніус Зівіюс“, „Трімітас“ і інші, принесла більші статті про значіння України для Литви.

„Століттями треваючі церковні роздори не можуть бути полагоджені в кількох місяцях ні роках, тільки вимагають витревалих, основних змагань. Поспішні спроби порозуміння тільки закривають істнуючі ріжниці або дають привід до ще гірших роздорів“.

Маленький фейлєтон.

„Давай Крим!“

Правдива гумореска.

Паріжська преса описує таку веселу історію: На виставі, котра тепер відбувається в Паріжі, стоять поруч себе павільони: совітський і фашистівський. До совітського прийшли три вже підпиті совітські урядники К., О. і В. та закричали:

— „Давай Крим!“ Служачий поставив перед них фляшку кримського вина, одну, потому другу. Випивши, закричали:

— „Давай Кавказ“! Помішавши кримське вино з кавказьким, перейшли, вже лучше підпиті, до італійського павільону. Фашисти приняли їх гостинно і три комісарі попили собі тут солодкого Синзана й терпкого Кіянті й шипучого Асті Спуманте. Фашисти все їм доливали, аж поки оден з комісарів, не розбираючи вже, що говорить, закричав

— „А все таки ви, італіянци, сволочи“!

На те фашисти відповіли їм:

— „Совітські свині — вон!“

Меньше пяні комісарі доглупалися, що се „властиво“ образа гонору та крикнули до фашистів, що вони „не свині, тільки представники пролєтарія-та“ й — почалася бійка. Втім надійшов якийсь більше дипльоматично настроєний фашист і предложив комісарям — помиритися, та в тій цілі перейти в „бічну кімнатку“, де обіцяв їм дати рідкого неаполітанського лікеру. Комісарі, розуміється, злакомилися на лікер і пішли. Тимчасом фашисти вже приготували там міцних носильників. Ті як стій схопили комісарів, збили на квасні яблока й викинули задними дверми на „совітську територію“.

Весь Париж має з того забаву.

——x——

НОВИНКИ

Магістрат м. Перемишля покликав до життя спеціяльну комісію, котра має випрацювати домагання, щоб утворити перемиське воєвідство. Та комісія має піднести м. і. арґумент, що воєвідства в Тернополі та Станиславові ні історично, ні річево не узасаднені, вони повинні належати до Львівського воєвідства, а зате Перемишль повинен одержати воєвідство.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся відчит (по німецьки) д-ра Нестора Нижанківського на тему: „Найважніщі фази розвитку української музики“.

Союз словянських фармацевтів ухвалено оснувати на зїзді фармацевтів з Польщі, Чехії, Болгарії й Югославії, котрий відбувся в Познані. Союз той зробить заходи, щоб на словянських університитах уодностайнено студії фармацевтів.

Жиди одержать відшкодування за матеріяльні шкоди в їх інституціях у Познані (викликані вуличними демонстрантами), бо там ще обовязують старі пруські закони з 11. III. 1850 і з 17. VIII. 1835. Перший накладає обовязок звороту шкід, викликаних уличними тумультами, на громаду. Опріч того відповідають за шкоди солідарно всі, що брали участь у збіговиску. Другий закон накладає обовязок відшкодування навіть на тих, що пасивно приглядалися тумультови, коли по візванню влади зараз не віддалилися.

Америк. філянтроп Маллоней записав св. Отцеви міліон долярів у своїм тестаменті.

В італійськім перекладі вийшов уже 11-й том славної історії папів, котру написав німецький учений о. Пастор, що з протестанта став католиком і перший одержав доступ до таємних архівів Ватикану.

Посмертні згадки

† **о. Никола Винницький,** парох Галича, упокоївся в 61 р. життя й 34 р. священства.

† **Д-р Корнило Мерунович,** лікар у Сколім, упокоївся в 83 р. життя.

† **Олександер Карпінський,** б. голова Українського Клюбу в Сенаті в 1922 — 1927 р., адвокат в Рівнім, упокоївся в 62 р. — В. І. П.

ОПОВІСТКИ

Ігуменат монастиря св. Макрини у Львові, при вул. Потоцького 95. подає отсим до відома, що сегорічні 3-дневні реколекції для Впв. Панькінок священичих і учительок зачнуться дня 2. липня вечером. Оплата за харч і мешкання денно 4 зл. Постелі привозити не треба. Зголошуватись найдальше до 28. червня. 1—3

Стислі реколекції тридневні для священичих жінок і доньок відбудуться в днях 15—19 липня ц. р. в Станиславові в монастирі СС. Василіянок заходами комітету свящ. жінок. Початок 15 липня (понеділок) 6 год. вечером. Кошти удержання 22 зл. від особи за весь час. Зголошення й гроші надсилати найдальше до 5. липня на адресу підписаної. Привести зі собою коцик, простирало й подушку. По реколекціях, в пятницю рано загальні збори комітету. В міру місця можуть бути приняті й світські пані. Якщо зголоситься більше як 50 учасниць, буде уладжена 2-га серія реколекцій, яких речинець подасться інтересованим до відома почтою. — Ст. Фіголева, голова комітету, Станиславів, Голуховского 54. 1-3

КОМУНІКАТ IX.
Г. УПРАВИ МАРІЙСЬКОГО ТОВ-А М.
В справі стислих реколекцій для молоді середніх шкіл.

Виповнюючи рішення Зїзду Провідників (з 6. IX. 1927) устроюємо й у сім році стислі реколекції для молоді середних шкіл. В сій справі подаємо до відома слідуючі подробиці:

1. **Право** до участи в реколекціях мають учні й учениці від VI. (повакаційної) кляси гімназійної в гору, згл. від III-го року вчит. семінарії й анальогічних шкіл. Також **абсольвенти(-тки)** згаданих шкіл. Вибір міста полишений до волі.

2. **Реколекції** зорганізовані в слідуючих містах:

ДЛЯ УЧНІВ:

Львів: Дух. семінарія, Сикстуська 39 а. Духовний провідник реколекцій: о. Др. Йос. Чепіль ЧСВВ.

Перемишль: Дух. семінарія, вул. Баштова 6. Провідник: о. Др. Йосафат Скрутень ЧСВВ.

Станиславів: Дух. семінарія, вул. Липова 13. Провідник: о. Др. Йосафат Лабай ЧСВВ.

Початок тих реколекцій: 29. VI. вечером.

ДЛЯ УЧЕНИЦЬ:

Львів: Інститут СС. Василіянок, вул. Длугоша 17. Провідник: о. Др. Й. Лабай ЧСВВ. — Початок реколекцій: 13. VII. вечером.

Перемишль: Дівочий Інститут, вул. Татарська 4. Провідник: о. Др. І. Фіґоль. Початок рек.: 29. VI. вечером.

Станиславів: Інститут СС. Василіянок, вул. П. Скарги, 21. **І-ша серія: початок 29. VI.** вечером. Провідник о. Проф. Вас. Каменецький ЧСВВ. **II-га серія: початок 20. VII.** Провідник: о. Др. Й. Маркевич ЧСВВ.

Реколекції треваютъ повних 3 дні. Подані речинці є **означені наконечно.**

При нагоді подаємо до відома, що для **академиків і абсольвентів** середних шкіл організується окрема серія реколекцій з кінцем вересня. Зголошення на рекол. приймає канцелярія Укр. Христ. Орг. Львів, вул. Кльоновича 8. Зголошуватися можна вже тепер, а точнійші умови й час подасться в часописах і окремо зголошеним.

3. **Зголошення** від учнів(-иць) і абсольвентів(-ток) — і таксу за ціле удержання приймають Всеч. ОО. Катехити. Знижена для всіх такса виносить у сім році 6 золотих, котрі складається при зголошенню. На руки ОО. Катехитів висилається зі Львова **„карти приняття“,** котрими учасники мають виказатися в реколекційнім домі. **Речинець зголошень найдальше до 20. VI.**

4. **До реколекційних** домів приймається учасників(-иць) в поданих висше днях від год. 14. — а конечно явитися в реколекційнім домі найдальше о год. 18.30. Коли реколекції зачнуться, нікого вже не прийметься. Також не може бути ніхто принятий без „карти приняття“.

Приняті гурти молоді най зараз по одержанню карт приняття подадуть поїзд, котрим приїзджають (до Львова, Перемишля і Станиславова). Адресувати до Заряду реколекційних домів, (котрі подано висше).

5. В усіх осередках реколекцій є зорганізована ОПІКА для МОЛОДІ на цілий час реколекцій. Довірені особи будуть також на двірці для приняття приїзджаючих.

6. Пригадується, що конечно мати зі собою слідуючі річи: коцик, простирало, подушку, рушник, а також молитвенник і папір на записки.

Львів, 10. червня 1929.

Г. Управа Мар. Т-ва М.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: „Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 28 —100

Позір! НА РАТИ! Позір!
ВСЯКІ
РОБОТИ ТАПІЦЕРСЬКІ
на замовлення, також перерібки виконує
Відома солідна фірма таніцерська
463 **З. Кавфман** 6-10
ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ДОМІНІКАНСЬКА Ч. 2.
Ціни низькі! Ціни низькі!

„ШВАЛЬНЯ“ Львів, Клушинська 9.
приймає до виконання всякого рода
БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ як з власних матеріялів так і повірених. Ціни найнизші.
Вразі незадоволення **зворот вартости матеріялу.**
456 7—10

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
386 в найдешевше, бо вхід через сіни. 40-50

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ
ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ
КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МАТЕРАЦИ волосяні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пера . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ
загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЕТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 16—25
ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.
ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.** — поручає
ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.
414 19—20

Видає й редаґує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 23 червня 1929 Ч. 45 (248)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405867.

ЮВИЛЕЙ
ПРЕОСВЯЩЕНОГО ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА
у 25-ліття епископської праці.

Сего місяця кінчиться 25-ліття епископської праці Їх Преосвященства Кир Григорія Хомишина, Епископа станиславівського. З огляду на скромність Ювилята обмежуємось до зареєстрування найконечніших дат і фактів з життя і праці того Владики, котрий застав найубожчу дієцезію, а сегодня вона загоспюдарована й заосмотрена в гарні і численні церковні інституції, а передовсім у тверду віру, яка доказала свою твердість в часі російської інвазії, під котрою станиславівська епархія видержала найдовше, бо майже весь час війни.

Вагу Його діл і зусиль оцінить щойно дальша потомність.

Головні дати з життєпису Преосвященого Григорія такі: Уродився 24. марта 1867 р. в Гадинківцях (повіт Гусятин). До шкіл ходив у Тернополі, де й здав ґімн. матуру. Теольоґічні студії відбув у львівськім університеті. Рукоположений на священика 18. листопада 1893 р. Дня 9. грудня тогож року став катедральним сотрудником у Станиславові. Докторат осягнув у віденськім „Авґустінеум“ і від 8. марта 1899 знов сповняв обовязки сотрудника у Станиславові до 1901 р. Дня 1. грудня тогож року обняв завідательство в Коломиї. В р. 1902 став ректором духовної семинарії у Львові. Дня 16-го квітня 1904 іменований станиславівським Епископом; рукоположений дня 19. червня 1904, в третю неділю по Сошествію св. Духа й тогож дня інтронізований.

Всю діяльність сего Князя нашої Церкви характеризує велика місіонарська праця, ревне виховування духовенства, запопадлива опіка над монастирями й конґреґаціями, будова церков і взагалі трівких інституцій у найбільше загрожених околицях, добра фінансова господарка та надзвичайне дбання за українську католицьку пресу — все те — серед найтрудніших обставин. Особливо справу катол. преси уважав Преосв. Григорій за одну з найважніших справ у сих часах. Ні оден з Владик нашої гр. кат. Церкви не був так довго і так систематично цькований нашою ліберальною й радикальною пресою, про що свідчать окремі рубрики п. з. „Хомишинияда“ в цілих річниках згаданої преси. Серед дійсної бурі йшов Той Воїн Христовий, йшла та спижева Постать у княжім блеску Церкви, йшла 25 літ по нашій Галицькій Землі, осуджуючи гріх і хаос та вибачаючи грішникам і тихо роблячи добрі діла добрим і злим, з котрих багато взагалі не буде відомих суспільности. Коли час, найсильніщий твір Божий, віддалить діяльність тої Індивідуальности від сего покоління, то на основі тих діл, які по Ній остануть, будучий історик не зможе без зворушення оцінювати Її — на тлі того пекольного галасу, який ще з пожовклих листків лунатиме довго, довго, як доказ, як у нас „шановано“ Особу величезної енергії й успішної праці для добра всего народу. Притім здивований історик майже не знайде голосів оборони...

Коли вдуматися в діяльність Преосвященого Григорія на тлі суспільности й епохи, в котрій Він працював і працює, то приходиться до такого погляду: Се репрезентативна Постать Заходу на нашім пів-східнім ґрунті і тлі. І якраз тому викликала та Постать такий спротив.

Багато говориться про захід, але рідко коли можна зустріти спробу определення того, що таке той „захід“. Тут дозволимо собі коротенько застановитись над означенням того поняття (яке в нашім орґані зазначив уже був свого часу оден з наших найвизначніших ученних).

ПРЕОСВЯЩЕНИЙ ГРИГОРІЙ
Епископ Станиславівський, уродж. 24. III. 1867, інтроніз. 19. VI. 1904 р.

„Захід“ се не Польща, не Німеччина, не Франція, не Анґлія, не Еспанія і не Італія як держави чи суспільности з їх цивілізацією й технікою, їх багацтвами, гарматами, кораблями, військами, бібліотеками, часописами і т. д. Хто там і на всіх тих областях шукав би „заходу“, той не знайшов би його, бо всі ті річи належать до категорії „все иньше“ у відомім висказі Спасителя: Шукайте царства Божого, а *все иньше* дасться вам“ Отже до того царства Божого послідовно віками змагала тільки одна Інституція на всім заході, не піддаючись ніякій силі світа сього: Апостольська Столиця у Ватикані. У двотисячелітній історії її змагань були й такі періоди, які безоглядно критикують: сама Церква і її історики та великі письменники (гл. пр. Історію Пап'в помершого недавно Пастора, студії Мукермана й ин.). Одначе се ні трохи не зміняє факту, що тільки Апостольська Столиця була й остала тою універсальною, не інтернаціональною (як про се вічно товчуть плитькі аґітатори лібералізму й радикалізму), а наднаціональною, моральною Силою, під вплизом якої виросли якраз найвисші типи націй. Не в области політики, хоч очевидно і її провадила Апост. Столиця, а в области віри й морального післанництва треба шукати зерна того, що „заходови“ давало й дає висшість над сходом.. На всім заході, буквально серед кождого західного народу, кублиться в теорії та практиці зовсім не меньший а нераз і більший хаос з усім злом, яке приносить і собі і сходови. Атже майже всі розвальні рухи, всі ті лібералізми, матеріялізми, анархізми і т. д. виросли й „самоозначилися“ на заході! Та річ в тім, що на тім заході істнує моральна сила Апостольської Столиці, котра весь час витворює моральну противагу тому злу. Се проявляється *конкретно* в певних типах незломних діячів, яких виховує „життям з віри“ тільки та одна-одинока Моральна Сила, правна Наслідниця Божественного Спасителя. І як далеко сягає вплив тих діячів чи то суспільно, чи територіяльно, чи часово, — так далеко сягає те, що називається „заходом“ і „західною“ силою та культурою.

Віра, вірність, незломність і дивне полученння приноровлення до (нераз страшних) відносин з неуступчивою консеквенцією — се тип західнього діяча.

——o——

25 літ на Владичім Престолі
(1904 — 1929).

Стаття надіслана з кругів світської інтелігенції.

Дня 19. червня 1929 р. минуло, 25 літ, як на Владичім Престолі у Станиславові з Божої ласки і благословення Св. Апостольської Столиці засів новий Владика, Преосв. Григорій, що править Епархією по нинішній день.

Чверть століття визначної громадянської праці се час, що його всі культурні народи відмічують окремим святом т. зв. ювилеєм. А роблять се вони з двох причин: 1. щоб висловити свою подяку Працівникови за його працю і 2. щоб виявити свою пошану самій праці. Не всі одначе працівники бажають за свою працю спеціяльної подяки. Для найблагороднійших із них найкраща подяка і надгорода за їх труд, се свідомість сповненого обовязку. До таких працівників належить саме сучасний Владика Станиславівський Преос. Григорій. Супроти сього на перший плян висувається сама праця.

Преосв. Григорій за час Свого 25 літного Владицтва виконав працю непересічну. Свідчить про се найкраще сучасний стан Його Епархії. Колись наскрізь москвофільська і зрадикалізована (осідок д-ра В. Дудикевича і д-ра К. Трильовського!), нині вона обновлена в дусі католицизму, живе — жерело католицької думки й акції.

Такі непересічні висліди праці серед наших важких умов могла осягнути тільки така непересічна Індивідуальність якою є Преосв. Григорій. Індивідуальність у повному значінню того слова. Він зовсім не оглядається на т. зв. публичну опінію. Навпаки. Він, коли треба, не вагається піти проти опінії, навіть пробоєм.

Отся непересічна Індивідуальність не могла, розуміється, не зударитися з аж надто вибуялими в нас анархією і демаґоґією. І дійсно зударилася. Скількиатак посипалося з того боку на Преосв. Григорія за час Його 25-літнього Владицтва! Та Преосв. Григорій, глибоко переконаний про спасенність шляху, на який бажає випровадити Свій народ, не подавався перед атаками. Зокрема Преосв. Григорій не знає компромісів у справах, які відносяться до поглиблення і закріплення в нас католицизму.

І Бог благословить праці Преосв. Григорія. Бо ми є свідками очевидного, високо відрадного факту: праця ся чим раз більше знаходить зрозуміння і пошани серед нашого громацянства.

Тапети фіранки декорації **Т. КИСЯК і Сини** Львів, пл. Смольки 4. 4650 Тел. 41—09 5—30 ул. Косцюшка 20. — Телефон 19-85

ОДИНИЦЯ І ГРОМАДА

Два чинники рішають про історичну долю народів. Фізичні обставини країни і чолові представники її людности. Перший чинник — матеріяльний, другий — моральний. Відношення між ними аналогічне як взаємини тіла й душі в індивідуальнім людськім єстві. Аналогія ся не лише органічна, але й функційна. Природа-тіло дане згори, обмежені у своїх засобах і розвоєвих можливостях; провід-душа скриває в собі невичерпане жерело розвитку, досконалення, здобутків — не лише моральних а й матеріяльних. Як образ і подобіє Боже не в тілесних формах і органах людини, лише в природі і чинностях її душі, в сім одинокім жерелі людської творчости і поступу, так і саме підсоння й сама плодовитість землі ще жадному племени не дали визначного місця в історії.

*

Як часто почути у нас, що Українці мають усі дані, всі права і всю певність бути рівнорядним членом сімї вільних культурних народів, бо мовляв їх земля дуже богата, а людність численна і плодовита! Що натомість сі або ті наші сусіди засуджені на упадок, бо мовляв їхня земля убога, пісковата, а кількість їхніх голов менша від нашої! Тимчасом, ніколи не буде за часто і за сильно приводити наше громадянство до свідомости, що як нашим суперникам, історичним і сучасним, не фізичні цінности дали перевагу над нами, лише моральні, так і в майбутнім наше національне становище не буде красше, коли не здобудеться на успішну конкуренцію з нашими суперниками у витворюванню духових вартостей.

*

Духові цінности нації то не число квадратових кільометрів її етнографічної території; то не кількість тон збіжевої чи гірничої продукції країни; то не демографічна статистика; — духові цінности нації репрезентуються кількістю її визначних індивідуальностей і якістю їхньої діяльности. Без таких визначних одиниць навіть 100-міліонова етнографічна маса не в силі утворити новочасної нації, а кожда утворена вже займає в ряді инших достоту те місце, яке їй належиться з титулу кількости і якости її провідників. Теорія, начеб людові маси творили історію — будували держави, доконували зовоювань, творили культуру — належить до забутих пережитків; вона покутує хиба ще тілько в головах **наших** політиків і публіцистів; натомість увесь світ знає, що історію роблять тілько одиниці — чільні індивідуальности, та що ся історія своєю формою і своїм змістом докладно відповідає характерови тих чільних індивідуальностей

*

Українське минуле так само убоге на визначні провідні одиниці, як і сучасність. Ось вам і головна причина нашого національного лихоліття, старого і нового. Що за причина сій яловости нашого племени, яке загалом беручи щодо своїх природних здібностей нічим не уступає ніякому иншому? Отсе питання варте поважної застанови. Маючи його перед очима, добре-б було пройти кілька століть нашої історії й оцінити її саме з сього становища, а напевно знайшли-б ми розвязку нашої національної загадки. Чи скоро знайдеться у нас такий дослідник?

*

Поперед усього треба тямити одно: продукція визначних індивідуальностей містить у собі як передумову принцип нерівности всіх людей. Визначні індивідуальности творяться шляхом добору з найліпших, себто на принципі аристократичнім. І се факт незаперечений: народи з аристократичною історією й культурою є найбогатші на передові одиниці навіть тоді, коли запанував у них демократичний принцип. Натомість не виростають такі люде там, де деспотизм стинає голови всім тим елементам, що піднимаються понад рівень пересічности, або де анархічний інстинкт маси підтинає їм ноги. Одже з одного боку абсолютна диктатура одиниці, з другого анархічна зависть маси — отже головні перепони в процесі видавання визначних індивідуальностей і головні вороги тих, що всетаки вспіли вибитися. Проти них, як проти спільного ворога, дух диктатури і дух анархії стають часто союзниками.

*

Не треба бути спеціялістом в українській історії, щоби зрозуміти, що наша псевдо-демократичність, а в дійсности анархічність, яка в деяких моментах любить перекидатися в безоглядний деспотизм, що вона була і є головним джерелом убогости нашого національного життя в визначні індивідуальности і всього дальшого лихоліття. Се наш національний первородний гріх, якого ми досі ще не вспіли спокутувати. А чому? Бо ми, правду сказати, не пройшли ще правдивого церковно-релігійного виховання. А такою школою може бути лише католицька Церква.

*

Обтяжене дідично сею органічною недугою наше національне життя проявляє три фатальні риси:

1) Громадянство принципово не вірить усім своїм провідникам; у практиці ділить їх на дві категорії: славословить тих, які думають, говорять і роблять в межах поглядів, симпатій і бажань пересічного громадянина, хочби вони руїну полишали за собою; ненавидить натомість сих, які більш або менш ідуть у розріз з такими поглядами і бажаннями, хочаби вони з пустарів робили цвітники, а з смітника добували перли.

2) Ті елементи між нами, що почувають у собі амбіцію чи силу вибитися на чоло громадянства, орієнтуються головно на ласку поспільства і стараються здобути її сим способом, що вдаряють у симпатичні свому поспільству струни (демагогія); натомість ті, що в реформі самого громадянства, його світогляду, навичок і пересудів, видять одинокий шлях до національного розвитку, зустрічають усі двері зачинені.

3) Може найгірше: Ті одиниці, що їх доля, чи припадок чи проворність поставила в перших рядах національного життя, з малими виїмками привикають видіти своє головне завдання в тому, щоби здобути й удержати популярність у широкого загалу. Вони вже перестають навіть бути демагогами (бо демагог всетаки провідник демосу), а стають слугами поспільства, сліпим оруддям його галапасів. В таких обставинах, яке незавидне становище тих рідких одиниць, що своє головне завдання видять в основнім переродженню самого громадянства в повіреній їм сфері!

І поки сі погані навички у нас не зміняться, поти не підемо наперед.

С. Т.

„Католицька преса це незамінимє нині знаряддя для творення добра... Во щож більше конечне сьогодні як не оборона й популяризація ідей моральних та релігійних. Преса є засобом до того, послугуймося ним". (Епп. Жібіе).

Суспільно-виховне значіння ювилею

(Стаття надіслана).

Ледви чи треба говорити, яке велике й многобічне може бути значіння у суспільнім житю ювилейних свят, особливо ювилеїв живих, активних, нині працюючих діячів. В сій статті хочемо торкнутися лише одної сторони суспільно-виховуючої ролі ювилеїв, а саме значіння ювилеїв для оцінки діяльности ювилятів.

Ювилей завжди звязаний з переглядом праці ювилята. Правда, звичай усталивив, що ювилей має служити передовсім для звеличення праці ювилята. В ювилейних промовах, статтях, тоастах, в часі принять звичайно багато говориться про позитивні сторони в діяльности ювилята, заслуги перебільшуються, иноді вдесятеро. Та, мимо сеї односторонности й иноді гіперболічного перебільшування заслуг, перегляд життя й праці ювилята і головно — *наслідків* його праці нераз приводить до несподіваних висновків. Іноді під звуки похвальних ювилейних промов виявляється вся беззмістовність і порожнеча „праці" недавно популярного „діяча". Та буває й таке, що ювилей дає нагоду й можливість належно оцінити мало помічену й мало шановану працю якого-небудь справді великого діяча, котрий не притягав до себе уваги галасливими кличами й ефектовними виступами однак зробив великі услуги Рідному Краєви на моральнім, господарчім або культурнім полі. Ювилей живого, працюючого діяча се „перший акт" історичної оцінки його праці.

Сучасники взагалі рідко бувають справедливі для своїх визначних діячів. Юрба, маса рідко буває здібна до належної, розумної оцінки їх праці. Як слушно вказує д-р Ст. Томашівський у своїй книжці „Під колесами історії", — історія небагато знає справді визначних діячів, які булиб популярні за життя серед широких мас, серед товпи. Натомість дуже багато було таких великих мужів, які здобули собі в історії місце, імя, й популярність тільки шляхом непопулярности, часто й ненависти з боку сучасних їм земляків. Хто тільки трошечки знакомий з історією, мусить признати, що це останне явище було завжди правилом, а перше — виїмком. Так, звичайно ті, котрих прозивано „ворогами народу" стають опісля його героями; натомість, популярні божища товпи котяться швидко в низ забуття, як не чогось гіршого.

І се зрозуміло. Хто здобуває популярність юрби, маси пересічних громадян? Той, хто догоджує юрбі, хто пристосовується до її поглядів, бажань і почувань, хто її захоплює гучними, багато обіцяючими закликами, позами й ефектовними жестами. Юрба дуже часто не розуміє своїх власних потреб, своєї власної користи. Той, хто справді дбає за її інтереси, за добро Батьківщини, за найвищі засади й принципи, мусить стояти вище від пересічних громадян, мусить не раз виступати проти юрби, проти загальної думки, проти принятих уподобань, традицій і поглядів, — мусить „проти рожна перти, проти хвиль плисти"..., ризикуючи здобути за свою чесну, щиру і корисну працю — непопулярність серед широкого загалу а навіть зненависть і проклони. Юрба часто вінчає лаврами порожних позерів, ледачих „вічних протестантів", усяких демагогів з їх блискучими фразами й обіцянками і лишається байдужа, як що не гірше, до витревалої й плодотворної праці справді великих діячів.

Зрештою, нічого дивного в тім нема, що звичайний, пересічний громадянин більшу увагу звертає й з більшою пошаною ставиться до тих, що виступають з

красними фразами й ефектовними жестами.

Але перегляд життя і праці діяча, й особливо перегляд наслідків його діяльности на протязі певного, довшого часу, напр. на протязі кількох десятків років, може розкрити й перед пересічними громадянами, перед загалом, справжний характер і справжню вартість праці того чи иншого діяча.

Ювилейні свята часто дають нагоду до такого перегляду та переоцінки заслуг діячів-ювилятів. Скільки б не говорилося похвальних промов на честь „діяча" під час ювилею, — та коли протягом десятків літ в його „діяльности" були тільки самі позн. бундючні протести, „красні" слова і „красні" промови, — а жадних реальних наслідків, жадних реальних здобутків чи то на політичнім, чи на господарчім, культурнім, церковнім чи якім-небудь иньшім полі суспільного життя, — тоді перегляд його „праці" виявляє не тільки всю її порожнечу, але й злочинність.

Зустрічаємо і приклади, коли ювилей дає нагоду до справедливої оцінки заслуг людини, що йшла своїм шляхом, не шукаючи популярности, і своєю незломною енергією та невсипущою працею творила дійсні культурні чи иньші суспільні вартости.

Критерієм історичної оцінки праці всякого діяча, отже і живого, нині працюючого, мусить бути дійсна, реальна вартість зробленого ним діла.

Та на великий жаль, у нас Українців не тільки у відношенню до праці живих, але й до давніщих-історичних діячів не було довгий час сталого й ясного критерія оцінки. Історики т. зв. „народницької школи" (найвизначніщий з них Мих. Грушевський), переглядаючи минуле, часто ідеалізували не творчу, будівничу працю, а пусті, демаґоґічні крики буцімто „в обороні трудового народу", котрі нераз причинялися до зруйнування власної держави і „неминучої варварізації життя". На щастя, в нашій історіографії в иньшім століттю відбувся перелім. Стара народницька історична школа — в особі двох останних її представників М. Грушевського й Вагалія — доживає свого віку і не знаходить нових адептів. Натомість здобуває вплив і значіння в українській історіографії державницький напрям, що визнає дійсною вартістю лише творчу будівничу діяльність й остро критикує злочинну демаґоґію й „блискуче" але порожне протестантство, революціонерство й позерство, які раз-у-раз приводили Україну на край політичного й культурного упадку. — Очевидно, що такий вищий критерій, видвигнутий нашими істориками — „державниками" в історіографії, мусить бути застосований і при оцінці заслуг живих, працюючих діячів. Ми повинні цінити наших діячів, судячи їх не по красних словах і гарних позах, але по реальних наслідках їх праці.

Сі думки, видається мені, особливо своєчасним висловити в дні ювилею одного з найвизначніших наших діячів ЙЕ. Впр. о. Еп. Григорія Хомишина, котрий — переборюючи незвичайні зовнішні перешкоди, нехіть і байдужість загалу, напади нерозумних і злих людей — своєю незломною енергією й невсипущою працею осягнув просто величних наслідків у своїй молодій і бідній на початку Станиславівській дієцезії, котрий підніс сю дієцезію до значної висоти і взагалі причинився до відродження у нас католицької думки в останніх десятиліттях.

З. В.

Письмо св. Отця до кард. Ґаспарія

З приводу промов Муссолінія.

Лист св. Отця до кардинала-секретаря Ґаспарія, про котрий уже була коротка вістка в „Н. Зорі", викликав сильний відгомін у світовій католицькій пресі. Читаючи його повний текст, маємо враження, що св. Отець м. ин. бажав безпосередно перед правосильністю лятеранських договорів зазначити, що навіть великі дочасні користи й сповнення домагань, даремне ставлених чотирома попередниками, не можуть відвести його від основної напрямної й не можуть заставити мовчати там, де високий обовязок наказує йому говорити. Ось зміст і важнійші виїмки сего письма:

„Ego cogito cogitationes pacis"...

З огляду на зростаюче в цілім світі враження промов, доповідей та дискусій в італійському парляменті, з приводу голосування над ратифікацією договорів, заключених між Ап. Столицею й королівством Італії, св. Отець не може відмовити вияснень і слів розради, яких просять у нього. Св. Отець стверджує деяке розчарування, котре наступило після загальної радости по порозумінню з 11 лютого ц. р. А проте він повторяє слова своєї першої енцикліки, взяті зі св. Письма: „Ego cogito cogitationes pacis"... (Jer. XXIX, 11). Він бажає виявити сим свої наскрізь мирні й батьківські почування, хоч довелось йому почути тепер слова „тверді, прикрі й драстичні". Вправді що до його Особи були в промові Муссолінія слова прихильні й повні пошани та признання. І св. Отець підносить це з подякою. А одначе: „наймилійші Нам є такі похвали, яких предметом не є так Наша особа, як радше отся Божа Установа,

ЛІТНИЙ СЕЗОН!

Продаємо найліпші апарати, а то Telefunken, Eumig Hartley, Schaieco і т. д. о 30% дешевше

460 **ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка** Телєфон Ч. 4-58 **Львів, Лєґіонів 1.** 4-8

Кошториси безплатно. Література. Схеми. Висилка анодових батерій відворотною почтою.

Від апостольства до апостазії

Як ми „обєднували" Схід з Римом?

Ось тут представляємо нашому громадянству просто клясичну постать українського діяча на релігійно-церковній области. Та постать клясична своєю здібністю, талантом, енергією, оборотністю і широким розмахом на велику міру. На жаль, вона клясична також і під иншими оглядами. Клясична неустійненням основи своєї душі, клясична тим, що при такім стані, коли не управила ґрунту свого духа, піднялася до високого, далекого і широкого лету. Річ ясна, що кипуче енергією життя тої клясичної постати мусіло піти на марне і для неї самої і для діла, до якого вона взялася та, опріч розчарування, упокорення і шкоди, не принесло ніяких иных овочів. Перебіг життя і діяльности тої клясичної особистости нашої минувшости се яркий сніп світла, котрий пояснює нам неодну незрозумілу подію, неоден дивний факт сучасности. Та особистість називалася: — Іпполіт Терлецький.

О. Володимир (в світі: Іпполіт) Терлецький уродився 1807 р. в Старокостантинівськім повіті на Волині. Походив з української уніятської, одначе спольщеної шляхотської родини. Вчився зразу в польськім кременецькім Ліцею, відтак покінчив медичний факультет університету у Вильні, що тоді був національно-польським культурним огнищем. У висліді: молодий Т. перенявся польським духом — до тої міри, що коли в 1830 р. вибухло польське повстання проти Росії, він — як богато молоді з України — взяв у повстанню чинну участь.

По здавленню повстання Т. мусів утікати за кордон. Осів найперше у Кракові, де здав іспит на доктора медицини, оженився з дочкою професора і ректора ягайлонського університету Шута, яка визначалася великими способностями і поетичним талантом, і занявся лікарською практикою. Та незабаром його жінка померла. В 1836 р. Краків заняли австрійські, пруські і російські війска, тоді Т. виїхав до Франції. Тут мусів здавати другий раз іспит на доктора медицини і здав. Одначе лікарська практика не вдоволяла його. Він кинув її, поїхав до Риму, де посвятився богословським студіям. В 1842 р. був висвячений на священика, а в слідуючім році осягнув степень доктора богословії.

Будучи приналежним до парижської архієпархії, о. Т., зачислений до „Воскресенців", поїхав на службу в Париж. Та в нього був маленький, 8-літний, синок, що жив у Кракові в родичів його покійної жінки. Він хотів сина взяти зі собою. Одначе на подорож до Кракова о. Т. не мав грошей. Та саме тоді він познайомився в Римі з ґрафинею Лєдоховскою, котра звернулася до нього за протекцією, щоб помістити свого сина (пізнійшого кардинала Лєдоховского) в римську духовну Академію. Помістивши сина, вона вибиралася до Відня і предложила о. Т. місце в своїм екіпажі. Так о. Т. приїхав до Відня. Дозволу на дальшу їзду до Кракова не одержав і навіть мусів негайно покидати Відень й Австрію. Дістався на дорогу від ґр. Лєдоховскої й ин. 800 ґульденів, поїхав найперше до Мінхену, де зазнайомився з деякими тодішними знаменитостями, відтак через Швайцарію в Париж.

В тім часі зродилася в о. Т. нова ідея: обєднання Сходу з Римом під головством Папи, — ідея якою він відразу дуже захопився. Для здійснення тої ідеї він рішився поїхати до Риму.

Саме тоді, в 1846 р. на Апостольський Престол вступив папа Пій IX. Хоч пора для переговорів про зєдинення Церков не була догідна: у Франції і взагалі в цілій західній Европі заносилося на революцію і революційні настрої відчувалися вже і в Римі, — то, не зважаючи на се, новий Папа приняв о. Т. на авдієнції й у висліді розмови з ним на тему обєднання Церков предложив йому представити свій проєкт у тій справі. І о. Т. такий проєкт негайно предложив. В головнім проєкт сей зводився до ось чого:

1. Східна Церква лучиться з Західною Церквою під головством Папи на рівних правах.

2. Повна автономія Східної Церкви й тверде зберігання східних обрядів.

3. Іменування для руської гр.-кат. Церкви Патріярха, а в Колєґії Кардиналів — кардинала гр.-руського обряду.

Зокрема: Латинські місіонарі на Сході мають бути заступлені місіонарями того обряду і народности, до котрих належить місцева людність. Для підготування тих місіонарів має бути в Римі заснований східний місіонарський семинар. Крім того слід заснувати „Східне Товариство", яке оборонялоб інтереси Сходу, збирало жертви, друкувало книги для східних Церков і т. п.

Проєкт був представлений Папі Пієви IX. і принятий.

У своїх заходах о. Т. знайшов рев-

над котрою поставив Нас Господь, хоч як дуже Ми сего недостойні“..

Універсальність християнської релігії походить від самого І. Христа.

„Але саме під сим останним оглядом Мя дуже прикро завелися. Тому прикро, бо довгі, хоч не все легкі, переговори отворили Нам душу на найкращі сподівання. А вже ніяк не могли ми сподіватися, що почуємо слова єретичні й гірше ще ніж єретичні про суть християнства й католицизму. Вправді пізнійше пробувано се злагіднити, одначе, на Нашу думку, невповні успішно. Бо робити ріжницю (на що очевидно натякається) між правдою історичною а правдою догматичною, булоб у даному разі найгіршим та найбільше каригідним модернізмом.

„Божественна місія Церкви, проповідання Євангелія всім народам, дана їй перед покликанням св. Павла. І раньша від того покликання була місія св. Петра відносно язичників. Універсальність істнує вже de jure і de facto в перших початках Церкви й апостольського проповідання. Вона, дякуючи діянням апостолів та мужів апостольських, дуже рано переступає границі римської імперії, котра як відомо обнимала далеко не весь тодішний світ“. А як що ходить про виказання провидінням даної ролі, яку мало римське цісарство в поширенню християнства, „то вистарчило пригадати Данте й папу Льва Великого...“ „...Обмежуючись до тих двох авторів, ощадженоб собі було часу та не цитованоб книжки, яка від 1912 р. є на індексі (I' Histoire ancienne de l' Eglise)„...

Навіть у конкордаті виступають дві суверенности.

„Також у конкордаті — каже дальше св. Отець — виступають вже як не дві держави, то в кождім разі дві повні, себто вповні совершенні суверенности, кожна в своїм роді. А сей рід є означений для кожної їх відповідними цілями. Тож зайво добавляти, що обективна достойність цілей послідовно обусловлює абсолютну вищість Церкви. Що Ап. Столиця се найвищий орган католицької універсальної Церкви, отже послідовно і законний представник орґанізації Церкви в Італії, то треба се розуміти лиш у такім сенсі, як кажеться про те, що голова се найвищий орґан людського тіла та що центральна й суверенна влада держави се законий представник кождої области тої держави. І все тим, котрий виступає і ділає в повнім обсягу суверенних прав кат. Церкви, є папа. Він, точно кажучи, й не репрезентує, але персоніфікує Церкву і то на основі безпосередного мандату від Бога. Тому не католицька орґанізація в Італії підчиняється суверенності держави, хочби навіть з деяким вивищенням, але папа, найвищий і суверенний Авторитет Церкви, заряджує, що на його думку можна і треба робити задля найбільшого добра душ, а в найгіршому випадку, (котрий тут що до Нас не заходить) задля найменшої образи Бога і задля зменшення зла, що грозить душам“.

Виховання належить до Церкви, не до держави.

„Коли кажуть, що совісти не можна піддати державній владі, коли годяться з думкою, що в справах совісти єдино Церква компетентна і то з Божої установи, то таксамо треба признати, що в католицькій державі свободу совісти й волю дискусії треба розуміти й виконувати згідно з наукою і законами католицької Церкви. З льоґічною послідовністю треба також признати, що повна й совершенна виховна місія належиться не державі, тільки Церкві, та що держава не сміє ані спиняти, ані вкорочувати сповнювання й виконування сеї місії. Вона теж не повинна обмежувати тої місії Церкви єдино до навчання релиґійних правд“.

Договір і Конкордат — разом остають в силі або разом падуть.

Супроти натяків на те, що в майбутности доля Конкордату й доля лятеранського договору може бути неоднакова, св. Отець пригадує й заявляє, „що договір і Конкордат се конечні взаїмні доповнення, та що вони нерозлучні й неподільні. З того слідує, що вони мають разом оставати в силі, або разом падати. Супроти того, навіть колиб Ватиканська держава мала впасти, то щодо Нас, при Божій помочі — impavidum ferient ruinae*) — її руїна не зрушилаб Нашої непохитности“.

Надія на Боже Провидіння.

„Коли ми так говоримо, то се не значить, що Ми стратили або починаємо тратити сей так потрібний для життя степень справедливого й розумного оптимізму. Навпаки, заявляємо, що Ми спокійні, а від нині також вповні приготовані на все, що Провидіння Боже схоче й дозволить. Сей настрій, обовязковий для кождого сотворіння, є ним тим більше для Нас, чим більший і наглядніший був для Нас досвід, якого Ми дізнали, дякуючи благодійному заступництву й безнастанній помочі Божого Провидіння, особливо за останні місяці та в сих останніх подіях. Власне сей душевний настрій також і Нам дозволяє сказати, що мир буде захований. І то з більшим навіть довірям із двох причин. Перша та, що передовсім і мимо всего віримо в льояльність та добру волю людей. Друга, що ще більше віримо в поміч Божу, котрої безустанно для Нас просимо...“ (За „La Croix“ та „Kath. Kirchenzeitung“).

*) І руїна (світа) не зворушилаб непохитного“. (Цитат з Оди Горація (III, 3, 8), в котрій поет оспівує тверду непохитність праведної людини. Прим. Ред. „Н. Зорі“).

Тільки до тих звертайтеся з довірям, котрі мають відвагу не погоджуватися з вами. (Фенельон).

ЩО ВОЛІЄТЕ? Чи заплатити кілька золотих премій за обезпечення Вашого мешкання від крадіжи з вломом

в Тов. взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.,

чи **втратити кілька а може і кільканайцять тисячів золотих** в цьому випадкові, якщо вломники обікралиби Ваше мешкання?

За обезпечення домашнього урядження на зл. 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зл. 4·—. 467 5-8

них помічників в особах французького епископа Ліке (Luquet), що саме тоді вернув з Індій до Риму, і в російської княгині Зинаіди Волконської, що переїхала з Россії до Риму та перейшла з православія на католицизм. В домі кн. Волконської й відбувалися сходини гуртка о. Т. На одних таких сходинах засновано згадане вище „Східне Товариств“. Президентом його вибрано префекта „Конґреґації пропаґанди“ кард. Франсоні, канцлєром еп. Ліке, скарбником кн. Кадор-де-Шампань, першим секретарем о. Терлецького, другим секретарем кн. Ліховского. Уложено відозву, яку розіслано до всіх европейських держав, до всіх Епископів, західних і східних, та до богатьох визначних осіб. З приводу заснування „Східного Товариства“ Папа видав спеціяльну Енцикліку до Східних Патріярхів.

Згадане „Східне Товариство“ поручило о. Т. зорґанізувати школу місіонарів.

Розглянувшись одначе в справі, о. Т. побачив, як він мало обзнайомлений з положенням Східних Церков. Тому постановив вибратися в подорож на Схід. Крім зазнайомлення зі східними Церквами він хотів на Сході набрати питомців для будучої школи місіонарів, а також зібрати там жертви.

До сеї подорожі заохочував о. Т. також Папа, що заявив навіть охоту заопікуватися його сином. На пращальнім послуханню Папа уділив йому благословенства, подарував два невеличкі срібні хрестики на гебановім дереві й ин.

У вересні 1847 р. о. Т. виправився на близький Схід — з наміром пробратися на Закарпаття й до Галичини і навіть до Росії. Він звидів Корфу, Бейрут, Єрусалим і Царгород. Та ніде не здобув не тільки жертв ні учеників, але навіть співчуття для своєї справи. В Царгороді опинився просто без ніяких засобів до життя і дальшої подорожи. Він старався зацікавити своєю справою кн. Адама Чарторискаго, котрий в тім часі репрезентував закордоном Польщу, та мав усюди своїх аґентів. Та кн. Чарторийский поставив політичні умови, на які о. Т. не згодився. Колиж весною 1848 р. вибухла в Европі, а зокрема в Австрії — між ин. саме на Угорщині і в Галичині — революція, о. Т. не бачучи для свого ділання під ту пору ніяких виглядів, вернувся до Риму.

Та тут не знайшов ні сліду зі „Східного Товариства“. Воно після іменування еп. Ліке нунцієм у Швайцарії та після виїзду з Риму инших діяльних його членів зовсім розпалося.

В кілька днів по своїм повороті до Риму о. Т. одержав послухання в Папи. Підчас сього послухання Папа сказав: „Великого і гарного діла ви піднялися. Але видко, що в тім нема волі Божої. Бо підчас вашої подорожи ви нічого не зробили. Ідіть до Галичини. Там зможете з користю працювати для Церкви“.

І Папа поблагословив о. Т. на дорогу до Галичини.

Хоч о. Т., вибираючись на Схід, мав намір поїхати між ин. до Галичини, то тепер предложення Папи було для нього ізза недостачі матеріяльних засобів неможливе до виконання. Але й жити в Римі не було за що. Тоді прийшла йому з допомогою княгиня Волконська, яка дала йому в себе постійний обід та одну лекцію за 15 фр. місячно (вчити словянської мови монахині — Італіянки, що перебували в кн. В. і завідували основаною нею школою дівчат). Так через якийсь час о. Т. жив іще в Римі. За посередництвом зичливих собі осіб дістав знова послухання в Папи, якому знова предложив записку про зєдинення Церков. Папа визначив тепер 4 особи, (між ин. ректора Церковної Академії), що мали переглянути предложення о. Т. та висловити про нього свою думку. А на одним із дальших послухань, Папа сказав о. Т.: „Поставлю Вам Кардинала, поставлю Вам осібного Патріярха“. Опінія згаданих вище 4 осіб про предложення о. Т. випала для нього прихильна. Тоді Папа для остаточного рішення справи визначив окрему конґреґацію кардиналів. В спеціяльній підручній папській друкарні видруковано записку о. Т. разом з опінією 4-х про неї. Записки сеї видруковано лише стільки примірників, скільки їх було потрібно для конґреґації і друк сей був тайний — до тої міри, що не одержав примірника його навіть о. Т. Раз тільки він мав його в руках, але так коротко, що не вспів навіть переглянути його змісту. Міжтим Пропаґанда предложила о. Т., щоб він як апостольський епископ-вікарій пішов на місію до турецьких Словян. Та предложення сього о. Т. не приняв. Остаточне рішення Конґреґації кардиналів у справі записки о. Т. мало запасти дня 17. листопада 1848 р. Все було вже готове, справа стояла добре. Та саме

Для Пань
на наймодніші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагорткий плащі і т. п.

Просимо оглянути без обовязку купна. 462

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім наріжний вул. Ґродзіцких) 4-30

Як інтронізовано Преосвящ. Григорія

Переглядаючи річники нашої преси впереді 25 літ для виробления собі погляду, як тоді реагувала наша суспільність ріжних таборів на іменування Епископом й інтронізування Преосв. Григорія Хомишина, знайшли ми м. ин. отсей гарний і цікавий опис, котрий тут подаємо майже в цілости. — Ред.

Станиславів, 7 (20) VI. 1904.

Від четверга минулої неділі город Станиславів зачав приодягатися в празничний стрій. На дахах і бальконах домів стали появлятися хоругви, а власники домів, положених при вулицях, що ведуть на двірець, одержали наказ, привести в порядок зовнішний вигляд своїх домів. Магістрат міста видав оповістку, що з приводу посвячення д-ра Григорія Хомишина в епископи відвідають наше місто високі гості і візвав мешканців міста, прикрасити свої доми. В пятницю вечером приїхав перший гість лат. архиепископ кс. Більчевский. З промови лат. пароха кс. кан. Пяскевича, котрий витав його в костелі з проповідниці, довідалися вірні, що лат. архиепископ приїхав на торжество перенесення мощів патрона лат. костела св. Вінкентія в обновлений вівтар... Иньші достойники мали приїхати в суботу вечером і з того приводу зібралися представники властей і багато інтеліґенції та народа на залізничім двірци. Учителі всіх шкіл зі своїми директорами явилися в комплеті для стрічі намісника і віцепрезидента Плажка. Відомий о. Попель, що привіз багато туцулів, уставив з них шпалір. Приїхали тільки вірменський архиепископ Теодорович і перемиський епископ К. Чехович, а митроп. Шептицький, котрий виїхав разом з ними зі Львова, задержався в Залукві коло Галича, де хрестив двох караїмів на гр. кат. обряд і приїхав до Станиславова аж о год. 11 в ночи. Неділя. Маса народа заполонила Липову вулицю (де знаходиться резиденція епископа). Иньші пішли в церкву, щоби скорше заняти вигідні місця, та — о горе! — вже о год. 8. випросили їх відти представники влади, не уважаючи на те, що деякі показували карти вступу, видані в парох. канцелярії. О год. 8.30 вийшов о. Григорій Хомишин у крилошанськім одязі в супроводі крилошан, родини й духовенства. Д-р Смаль-Стоцький і радник Каранович несли позолочені хліби, а директор Недільський і дядько Преосвященого, селянин з Гадинковець, бочівочки з вином. Помалу сунув хрестний похід серед многолюдної товпи. Поліції тільки з трудом удавалося вдержувати порядок. О год. 9. зачалася Соборна Літурґія, котру служив Митрополит Шептицький. На хорі співали питомці духовної семинарії зі Львова. При „малім вході“ зачався чин посвячення в епископи по програмі, уложеній в церковній мові і роздаваній вірним у церкві... По літурґії новий Владика уділив вірним архиерейське благословен-

Благословення народу Преосв. Григорієм в день інтронізації 19. VI. 1904 р.

тоді, на два дні перед засіданням, в Римі вибухла революція з такою силою, що Папа Пій IX. виїхав з міста; виїхали і кардинали. Тепер о. Т. також рішився виїхати з Риму. Поміг йому в тій трудній хвилі гр. Ксаверій Браницький, який прислав 600 франків на дорогу.

Конґреґація, визначена для вирішення предложеної о. Т-им справи, будучи ще в Римі, щоб не переривати її ходу, дала о. Т-му іменем Папи листи до гр.-кат. Владик у Галичині і на Закарпаттю (до кождого зокрема), окрему інструкцію для нього самого та наказ — чим скорше їхати туди, обговорити з владиками проєкт злуки Церков та привести до Риму подрібний звіт про переговори.

Десять днів після виїзду Папи виїхав з Риму й о. Т. Та він передтим завернув іще до Парижа, де пробув короткий час, відновлюючи старі свої знайомства, роблючи нові та стараючись про нові засоби. Вкінці, не вдобувши сподіваного, вирушив з Парижа через Брукселю і Дрезно до Галичини і на Закарпаття. Та в Дрезні мусів задержатися, бо в Галичині і на Угорщині саме тоді вибухли заворушення, згл. революція. В Дрезні він познайомився між ин. з князем Парми, Пяченци і Люки, який у себе в Люці мав гр.-кат. церкву і священника. Та між тим вибухли заворушення і в самім Дрезні; о. Т-го як підозрілого революціонера арештували і посадили в тюрму. В тюрмі пересидів він 33 дні. Дня 8. червня о. Т., фізично зовсім зломаний, вийшов на волю з наказом до 24 годин покинути Дрезно, а до 48 годин Саксонію. Одержавши від знайомих значнійшу суму грошей на дорогу, він за їх порадою виправився тепер до Спа, щоб там трохи прийти до себе. Побувши місяць у Спа й повідомивши Рим про неможливість виконати поручене завдання та звернувши одержані письма, о. Т. через Брукселю подався знова до Парижа.

В Парижі застав свого давного однодумця кн. Кадора. Вони постановили негайно відтворити колишнє „Східне Товариство“ та виховавчий місіонарський заклад з домовою церквою. В тій ціли о. Т. пішов до парижського архиепископа Сібура та предложив йому свій плян найперш устно, відтак на письмі. Архиепископ поставився до справи прихильно. Але для здійснення того пляну потрібно було грошевих засобів. Щоб добути їх, о. Т. звернувся до знаменитого Домініканина о. Лякордера з просьбою виголосити спеціяльну проповідь, підчас якої урядженоб грошеву збірку. О. Лакордер вволив просьбі і виголосив в катедрі Notre Dame de Paris проповідь про унію, підчас якої пані з вищих кругів зібрали 3.000 франків. Тепер о. Т. приступив до здійснення свого пляну. Повстало отже в Парижі „Східне Товариство“, якого почесним президентом став парижський архієпископ Сібур, дійсним — кн. Шампань де Кадор, а віцепрезидентом о. Т. Членами були: кн. Адам Чарторийский й ин. О. Терлецький наняв дім, уладив у нім церкву і 3. січня 1850 р. з благословенням Папи відкрив славяно-католицьку семинарію й церкву. Стали прибувати й ученики до тої семинарії, між якими було й кілька синів українських гр.-кат. священиків (між ин. Юліян Куїловський). Семинарія вдержувалася добровільними жертвами, яких цифра доходила до 10.000 франків на рік (між ин. кн. Кадорна зобовязався жертвувати на сю ціль щороку 1.000 фр.). Засідання „Сх. Т-ва“ відбувалися раз на місяць в соборній салі Архієпископської палати. В 1850 р. „Сх. Т-во“ розіслало відозву до Католицьких Владик світа з повідомленням про заснування товариства і про його ціль та з просьбою стати його почесними членами і покровителями. На сю відозву товариство одержало богато відповідей від катол. Владик з ріжних сторін світа. В 1851 р „Сх. Т-во“ знова звернулося з відозвою — тим разом до східних Владик. В неприсутности президента кн. Кадорна відозву сю підписав віцепрезидент о. Т. У висліді тих відозв у члени „Сх. Т-ва“ вступило 80 Владик, між котрими були Патріярхи й Кардинали, Архієпископи й Епископи з ріжних сторін світа. По статуту „Сх. Т-во“ мало за ціль: 1. обєднати всі східні християнскі віроісповідання в старинне єдинство віри, 2. зберігати старинні східні обряди, 3. боронити католицькі справи в Єрусалимі і 4. ширити християнську віру між Жидами і невірними. Спеціяльну увагу Товариство мало присвячувати Славянам.

Яке було відношення до діяльности о. Т-го та до його установ ріжних чинників — передовсім Риму?

Сам Папа, якому „Сх. Т-во“ предложило свій статут і просьбу піддержати його та якого о. Т. часто інформував письменно про свою роботу, був,

СУКНА

на убрання мужеські, пальта, футра плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци на ліжка і на коні та всякого рода полотна

ПОРУЧАЄ ФІРМА

ЛЮДВИК РАЛЬСКІ

Львів, Рутовського ч. 7. Напроти Катедри.

НАЙЛІПША ЯКІСТЬ. — ВЕЛИКИЙ ВИБІР. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. 442 8—10

ня й одержавши посвячену епископську ризу, сів на епископськім престолі. Тоді виступив перед Нього архипресвитер о. Мітрат Василь Фащієвич, оточений крилошанами з духовенством та виголосив привіт від капітули й духовенства. Новопоставлений епископ відповів, що розуміє завдання, вложене на нього, та не уважаючи на свій високий уряд, стає перед всіми як останній нищий і просить о милостиню, а саме, щоб духовенство і вірні молилися Богу, щоб дав йому сил для сповнення завдання, вложеного на нього. Притім Владика додав підпесеним тоном, що не відступить від наміченої цілі, що може підчинятися брутальній силі та своїх принципів не змінить, а як знак своєї лояльности вибирає клич: „Слава во вишних Богу, а на земли мир, во человіцех благоволеніе"... Преосвященний був так зворушений важністю хвилі, що не звернув уваги на тон своєї промови і гестикуляцію... По промові Владики відбувся акт гомагії. О год. 1. новий Владика в супроводі процесій і духовенства — около 300 священиків — вийшов з катедрального храму. Всі вулиці, котрими йшов похід, були битком набиті народом. Давно Станиславів не бачив такої глоти народа. В епископській палаті привитав нового Владику пос. Гурик хлібом-сіллю, а потому Преосвященний з балькону благословив народ.

Будувати церкви й школи, основувати організації — діло велике, шляхотне. Але сі будови будуть основані на піску, якщо не покладеться під них як фундаменту чесної, незалежної і католицької преси. (Пій X).

*

„Дрібні обовязки, дрібні зусилля — найкращі! Бо їх не бачить ніхто, кромі Того, в очах котрого ніщо не є замале".

Святовячеславські торжества

Інформація для заграничних учасників.

А. Програм: I. Вистава святовячеславська вміщена у Владиславському залі празького граду. Всі памятки святовячеславського культу від найстарших часів аж до сучасної доби. Буде тревати аж до 10. жовтня 1929. Вступне 2 Кч. — В днях 29. червня, 1.—8. липня в Празі зїзди католицького студентства, молоді, богословів, Загального обеднання Кирилла, жінок і злет Орла чсл., також і міжнародній зїзд католицьких гімназистів. — В днях 11.—16. серпня в Празі a) Conventus pro studiis orientalibus, b) міжнародній зїзд католицьких есперантистів. — В днях 14., 15., 16. серпня в Старій Болеславі, місці смерти св. Вацлава, евхаристичні торжества. — Дня 15. вересня святочний похід на Тетін у Праги, місце смерти св. Людмили. — Дня 16. вересня о 7. год. вечірній в міському театрі в Празі-Виноградах сценічне проведення ораторії А. Дворжака: „св. Людмила". — Дня 28. вересня нічна адорація у великому храмі святовячеславському з північними богослуженнями. — Дня 29. вересня евхаристична неділя, до полудня богослуження в всіх храмах, від полудня провід з тл. останками св. Вячеслава на град. Вечером словянська академія. — II. Дня 26. вересня в репрезентаційному домі гол. міста Праги о 8 год. вечер проведення ораторії Форстера: „Св. Вячеслав" на слова Антоніна Клаштерського. Дня 27. вересня о 6 год. веч. на Вячеславській площі коло памятника св. Вячеслава торжество народа при співучасти влади й усього офіційного світу домашнього й заграничного. — III. Дня 28. вересня о 10 год. до полудня провід і відчинення храму св. Віта з оздобою жерела св. Вячеслава особливою короною, після полудня перегляд великого храму, народні торжества, вечером о 7 год. вистава в Народньому театрі і повторення ораторії Форстера. В червні і також 27., 28. та 29. вересня буде можна побачити всі народні убрання з Чехословаччини і з інших земель словянських. В. Вказівки для учасників торжеств: Чехословацькі залізниці уділюють для учасників торжеств при їзді туди й назад знижку 50 прц. а для їзди по Чехословаччині при участи найменше 10 осіб знижку 33 прц.

При одноденному побуті стоїть мешкання:

В готелях покої одноліжкові Кч. 20—70, дволіжкові Кч. 40—120, в приватних помешк. покій 1-ліж. Кч. 15—30, покій 2-ліж. Кч. 30—50.

Харчування: пенсія (обід, вечера, снідання) від Кч. 18·— вище. На окреме бажання може бути замовлене мешкання з харчами за 30·— Кч. денно від одної особи.

Всякі жадання виконує й інформацій уділяє: Святовячеславський Комітет у Празі III., Йозефська 8. Число телефону 35706-07. — Адреса телєграм: Святовацлавський Комітет Прага

Поручене всіми Епископськими Ординаріятами Товариство

„КАРПАТІЯ"

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і українське Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ" Львів, вул. Руська 18, I. п.

441 8—10

Приєднуйте нових передплатників!

не зважаючи на инші, неґативні — інформації, до справи й самого о. Т-го прихильний і навіть брав його в оборону. Та обвинувачення на о. Т-го не припинялися. Одно з тих обвинувачень твердило, що о. Т. революціонер і тільки закривається плащем віри, щоб тим лекше порушити цілу Европу проти Росії. Друге обвинувачення запевняло, що о. Т. в душі схизматик і зовсім відданий Росії, а вдаючи тільки зединеного з Римом, працює для Росії. І т. д. Неоднаково ставилася до о. Т. й сучасна польська еміґрація, з якої він вийшов і з якою не переривав звязків. Молодші еміґранти були зразу великими противниками його установ і тільки з часом змінили своє відношення. Зате вся вища освітою й станом еміґрація була до них або зовсім прихильна або бодай не противна. Прихильниками були між ин. найбільший польський поет Адам Міцкевич, Богдан й Осип Залеські, Лєнартович й ин. Дуже характеристичний одначе був уже в 1850 р. відзив про о. Т-го в листі до нього одного його земляка, Українця, людини — як замічує сам о. Т. у своїх споминах — чесної, з якою він був до того часу і пізнійше в приятельських зносинах. Було се незабаром після видання о. Т-им польської брошури п. з. Słowo Rusina ku wszej braci szczepu słowiańskiego o rzeczach słowiańskich. (Париж, 1849.*) „Той сердечний родимець — пише о. Т. — розсердився дуже і на сей твір і на мій східний одяг, на клобук, на бороду тай на моє богослуження, яке я правив зовсім по правилам східної Церкви і написав мені: що без сумніву хочу тим угодити і приласкавитися російському цареви Миколаєви та справді можу надіятися незабаром одержати від Його Імператорської Величности в нагороду фіолетовий клобук." Появились про о. Т-го та його установи відзиви в сучасних катол. часописах: французьких, польських (познанських) й ин. — відзиви неґативні, на які о. Т. посилав спростування. В 1852 р. о. Т. був представлений тодішньому президентови а пізнійшому французькому цісареви Наполеонови III., який обіцяв йому свій покров.

В 1853 р. два перші питомці заведення о. Т-го (оба з Перемиської Епархії) покінчили богословіє і треба було їх вйсвятити. Одначе на се треба було благословення Папи. Щоби здобути те благословення, а також щоб відпочати і прийти до себе після тяжкого удару, що саме тоді впав на нього (смерть 18-літнього сина — одинака), о. Т. виїхав до Риму.

В Римі зайшов до Пропаґанди, щоб за її посередництвом дістати послухання в Папи. Та тут вийшов конфлікт. Пропаґанда зробила о. Т-му, згл. „Сх. Т-ву", ряд закидів (між ин., що в своїм письмі до східних Владик о. Т. згл. „Сх. Т-во" відзивалися про католицьких місіонарів на Сході неґативно і тим підбурювали Схід проти кат. Церкви, на що навіть французьке міністерство заграничних справ жалувалося через свого посла Папі). Всеж таки о. Т. послухання в Папи одержав. Папа приняв його і тепер ласкаво та поставився до всіх його просьб прихильно. Між ин. до справи висвячення обох згаданих вище питомців та до просьби, щоб позволив відомому польському поетови Лєнартовичеви, котрий вступив був як питомець до парижського заведення о. Т-го, перейти на грецький обряд та щоби приняв його заразже на послухання. Після того о. Т. разом з Лєнартовичем вернув до Парижа.

В Парижі о. Т. віддався як досі справам свого Інституту. Отже передовсім, одержавши з Риму дозвіл, перевів в 1854 р. висвячення на священників перших двох питомців Інституту (Коростинського і Куїловського), якого довершив Апостольський Вікарій з Сіяму, Преосв. Палеґуа. А далі, маючи священиків, став уже думати про розпочаття місійної праці на Сході. Тому знова рішився їхати до Риму.

*) В сій брошурі автор оповідає найперше про початки Христіянства в Славян, про їх звязки з Римом — про відношення Риму до Славян. Далі про Польщу і Русь, про найдавнійші звязки Руси з Апостольською Столицею, про унію руської Церкви з Римом, про неґативну ролю Єзуїтів на Руси, про латинщення зединеної руської Церкви, про Росію і знищення нею унії, про славянський рух. Вкінці про післанництво Польщі і Руси та грекославянської католицької Церкви серед Славян. Автор панславіст. Він розвиває між ин. цікавий проєкт державної Федерації Славян на основі свободи, рівности і братерства: Кождий з славянських народів устроїться відповідно до своїх власних потреб, кождий матиме свій власний виборний уряд, одначе всі ті уряди будуть зливатися в однім центральнім, а душею їх ділань буде Слово Боже. У відношенню до Руси-України автор стоїть твердо на становищі її окремішности, згадує про Куліша і Шевченка та їх заслання і т. д. — взагалі є переконаним противником Москви і Росії.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювилей о. Зайпля. Б. канцлер Австрії о. Зайпель відсвяткував 30-ті роковини свого священства торжественним богослуженням в Церкві Серця Христового при Ляндштрасе у Відні. На се торжество запрошено тільки б. шкільних товаришів о. Зайпля.

Кард. Люкон про добру пресу, Архієпископ Раймсу, кард. Люкон звертається в своїм останнім пастирськім листі до духовенства й вірних з зазивом підпомагати католицьку пресу. Преса — пише сей французький кардинал — се наймогутніший орудник — в руках людини для пропаґанди своїх ідей і витворювання публичної опінії. В тій цілі має вона ріжні способи як: книжки, періодики а головно дневники. Могутність впливів дневника великанська завдяки надзвичайним способам інформації репродукції та пропаґанди, котрі сьогодні має до своєї розпорядимости й також тому, що дневник дуже відповідає загальній у наших часах потребі читання, жадобі знання і заспокоєння цікавости. Оскільки дневник є добрий, може довершити багато добра, оскільки лихий то необчислимі шкоди. Хіба ніхто не заперечить, що головною причиною реліґійного упадку, корупції моди, поширення антисуспільних, анархістичних і революційних ідей — були і є злихі дневники. Тому й питанням першорядної ваги для нас, протиставити добрі дневники лихим, які нападають на реліґію і руйнують мораль і публичний лад.

Боротьба з реліґійними настроями. З Москви повідомляють, що большевики щораз більше заострюють боротьбу з реліґією. Вже не тільки масово замикають церкви, синаґоґи й мошеї, не тільки інтернують духовні особи всіх віроісповідань, але ведуть систематичну боротьбу з проявами реліґійних настроїв у школі. Знаний комуніст Семашко помістив у московській „Правді" статтю, в якій м. і. згадує, що підчас університетських викладів даються відчувати нотки реліґійних настроїв. Семашко домагається від уряду ще енергічнійшої боротьби з сим „впливом реліґії на науку", що дається завважити на університетах.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЗАЯВА МЕК-ДОНАЛДА. Коли французька преса сильно заатакувала Мек-Доналда за його статтю в „Сондей Таймс'і" у справі зміни мировых договорів (гл. 44 ч. „Нової Зорі"), він оповістив через аґенцію Райтера характеристичну заяву. В тій заяві каже, що ту статтю написав ще як був провідником опозиції а тепер та стаття не була призначена до оповіщення і він як шеф правительства Анґлії не дав своєї згоди на її оповіщення... З того виходить, що передчасна була радість тих, котрі по приході Мек-Доналда до влади сподівалися основних змін. До сеї пори ще ні оден премієр Анґлії так не ставив справи, що інакше думається на лаві опозиціоніста, а інакше в фотелю міністра, хоч може не оден так думав.

Величезний вибір

ФУЛЯРІВ — МАРКІЗЕТ
ФАНТАЗІЙНИХ ШОВКІВ
ТА ЛЕГКИХ ВОВНЯНОК

поручає фірма

АНТІН УВЄРА

Львів, вул. Галицька ч. 10.

Також філії: в Дрогобичі, Стрию, Тернополі й Тарнові.
473 2-30

Анґлія годиться з Америкою

У малім шкотськім місточку Форрес зїхалися Мек-Донаґд, премієр Анґлії й ґен. Дейвес, посол Америки, щоб обговорити передумовини анґло-американського порозуміння. По нараді видано офіціяльний комунікат, котрий оповіщує, що обговорено справу розброєння на морях і що вигляди на повне порозуміння дуже добрі.

„Найчастійша причина невірства се зїпсуте серце, а не вишколений розум, багато ґріха, а не багато знання". (Проф. Т. Тот).

НА ЗЕЛЕНІ СВЯТА

Памятайте про інвалідів і стрілецькі могили!

Від ряду літ з нагоди Зелених Свят — днів українських інвалідів — звертається за поміччю громадянства дві українські установи, що виросли на кровавому полі борні за будучність народу: УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ та Т-ВО ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ. Обовязком цих двох установ подбати, щоби тисячі могил полеглих героїв та тисячі немічників-інвалідів Українського Війська удержати в приличному стані.

Нині, десять літ від закінчення народніх змагань на наших землях, ледви у більших містах упорядковані наші воєнні цвинтарі, оділті зеленню гроби, поставлені або ставляться хрести. В Берліні збудовано гробницю й памятник на могилі І-го Державного Секретаря Військових Справ Полк. Вітовського. Треба ще построїти на цвинтарях сотки однородних хрестів та памятники на побоєвищах Маківки, Лисоні і др.

Інваліди Української Армії не одержують в найскромніших границях того забезпечення, яке дістають інваліди від держави. Серце наше задубіло — не чує зову о поміч тих, що стратили здоровля в боротьбі за ідеал народу. Рента самітного державного 100%-вого інваліда виносить 218 золотих, тоді, коли 100%-вий інвалід УГА, замешкалий у більшому місті, дістає від УКТОНІ 60 зол. місячно, без ріжниці на родинний стан. Лиш одиниці зпоміж української суспільности памятають щомісяця про наших інвалідів. Загалови мусимо пригадувати обовязок супроти них з нагоди Зелених Свят. Річний буджет УКТОНІ грубо переступив цього року квоту 150.000 золотих, або понад півтора тисячі амер. долярів місячно.

Цю квоту наше громадянство мусить зложити шляхом добровільних особистих жертв. Не відкладайте мовчки цеї відозви! Не нищте чеків! Вишліть негайно свою жертву, щоби до кінця липня найдальше можна було оголосити публичний звіт зі збірки, котра буде розділена між оба Товариства.

Та саме тоді на Сході, як раз на теренах, де о. Т. хотів зачати місію, вибухла війна Анґлії, Франції і Туреччини з Росією. Війна ся й мала рішаючий вплив на дальшу долю підприємства о. Т-го.

Прибувши до Риму, о. Т. удався знова до Пропаґанди. І тут знова вийшов конфлікт. Та Папа рішився вволити бажанню о. Т-го. Тому казав Пропаґанді написати до Нікопольського Владики про свій намір заснувати в границях його Епархії місію о. Т-го. По довшім часі надійшла відповідь з Нікополя Пропаґанді й окремо о. Т-му. Нікопольський Владика висловив своє сердечне задоволення з наміру Їх Святости. Але заразом повідоляв, що теперішні обставини не допускають зачати в тих сторонах місію негайно. Він радить виждати, поки не притихне буря, що знялася на Сході й лютиться найгірше саме в околицях, де має бути основана місія.

Тепер о. Т. мусів рішитися: або вдержувати свій парижський Інститут далі, аж до часу, коли на Сході настануть нормальні відносини, або — зліквідувати його. За рішенням у сій справі він звернувся до Папи. Та Папа рішення полишив о. Т-му. Тоді о. Т. звернувся з запитом у сій справі безпосередно до питомців свого Парижського Інституту. Питомці рішили Інститут розвязати і розійтися.. Супроти того о. Т. Інститут розвязав. Гроші Інституту розділив між питомців. Всі річи переслав Церкві при Народнім Домі у Львові. А сам рішився в друге вибрати в подорож на Схід з постановою — зазнайомитися докладнійше зі східними Церквами, а відтак поїхати до Галичини та вступити тут до монастиря.

З початком вересня 1855 р. о. Т. пустився в дорогу. Він поплив на Мальту, звідси до Александрії, далі в Каір, оглянув піраміди, і під кінець жовтня був уже в Єрусалимі. Тут він найшов знайомого французького конзуля де-Барера і при його помочи оглянув деякі міста Палестини. Конзуль де-Барер познайомив о. Т-го з єрусалимським пашею, якого о. Т. вилічив з хороби, за що паша нагородив його щедро. Після 3-місячного побуту в Єрусалимі, відвідавши Назарет, гору Тавор і Кармель, о. Т. через Кафу подався до Бейруту, де знова прожив довший час, звідки ходив у Ливанські гори та Дамаск. У Ливанських горах відвідав між ин. Патріярха Маронітів. Через Смирну й Константинополь, Чорним Морем і Дунаєм прибув о. Т. до Білгороду, де прожив цілу зиму.

З Білгороду переїхав до Австрії і хотів поселитися в Галичині. Та сьому спротивився галицький ґубернатор ґр. А. Голуховський. Тоді о. Т. за протекцією угорського примаса архиєп. Сцітовського, що був членом парижського „Східного Товариства", поїхав на Закарпаття. Тут у Мукачеві 1858 р. вступив до монастиря ЧСВВ та приняв імя Володимира.

Саме тоді в Галичині розгорілася була т. зв. обрядовщина — боротьба за „чистоту" греко-східного обряду в гр. кат. Церкві. У боротьбі сій взяв живу участь о. Т., піддержуючи ізза Карпат домагання галицьких обрядовців.

Після 3-х років побуту на Закарпатті о. Т. переїхав таки до Галичини і поселився в монастирі ЧСВВ. у Гошеві. Тут занявся місіонарською працею. Та його проповіди звернули на нього увагу певних чинників і викликали невдоволення. У висліді він мусів залишити Галичину й переїхати знова на Закарпаття. В 1863 р. став ігуменом монастиря в Малій Березниці і був ним до 1866 р. Відтак перейшов до монастиря в Красноброді. В 1871 р. на приказ угорського міністра внутр. справ о. Т-го перенесено до монастиря у Мукачеві. Пів року опісля на о. Т-го зроблено донесення, що він аґент російського уряду, одержує з Росії книжки і т. п. Зроблено строге слідство, о. Т-го посадили в тюрму. Та незабаром його увільнили з наказом — негайно виїхати з Угорщини. Тоді о. Т. вислав до угорського міністра внутрішніх справ лист, в якім писав, що не почуває себе винним. Та коли його несправедливо переслідують, то він волить віддати себе в руки справедливости того краю, що є його рідним і проти якого він за молоду дійсно провинився. Він волить понести заслужену кару в Росії, ніж невинно терпіти на чужині.

І дійсно в 1872 р. о. Т. подав до царя просьбу о дозвіл вернути до Росії та приняти православія, заявляючи готовість понести кару, яка буде на нього наложена. Незабаром бажаний дозвіл одержав. У вересні 1872 р. о. Т. вернув до Росії і тогож таки місяця в Київі перейшов на православія. Так о. Т. завершив своє довголітнє апостольство за зєдиненням Церков: апостазією від Католицької Церкви...

Яка була дальша доля о. Т-го?

Після переходу на православія жив

ПАСТИРСЬКІ ПОСЛАНІЯ
Й ИНЬШІ ПРАЦІ ПРЕОСВЯЩЕНОГО ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА
за 25 літ Його епископства.

I. Посланія індивідуальні.

Посланіе пастырске Григорія Хомышина, Епископа Станиславôвского до Духовеньства мірского и монашеского и всѣхъ вѣрныхъ своей епархіи въ Честь Непорочного Зачатія Пресвятой Дѣвы Маріи, Станиславôвъ 1904, стр. 20. 8⁰. (Дано въ Улашкôвцяхъ въ монастири чина св. Василія В. въ день св. Архистратига Михаила и всѣхъ силъ безплотныхъ дня 21. листопада н. ст. 1904 р.).

Посланіе пастырске Григорія Хомышина, Епископа Станиславôвского до Духовенства своей епархіи о высокôмъ званію стану священничого, Станиславôвъ 1904, стр. 20. 8⁰. (Дано при катедральнôмъ Храмѣ Воскресенія Господа нашого Іисуса Христа въ Станиславовѣ въ день святого Іоанна Золотоустого дня 26. (н. ст.) Листопада 1904 р.

Посланіе пастырске Григорія Хомышина, Епископа Станиславôвского до Духовенства своеи епархіи: О Дѣяльности священничôй, Станиславôвъ 1905, стр. 50. 8⁰. (Дано при катедральнôмъ Храмѣ Воскресеня Господа Нашого Іисуса Христа въ Станиславовѣ въ день Преображеня Господнього дня 19. (н. ст.) Серпня 1905 р.).

I. О правилѣ церковномъ II. О місіяхъ духовныхъ (Додатокъ до посланія пастырского „О дѣяльности священничой"). Станиславôвъ 1905, стр. 30, 32¹.

Додатокъ до Посланія Пастырского о „дѣяльности священничой"). Станиславôвъ 1906, стр. 68, 8⁰. (Про правило церковне і катехизацію. — Дано в Станиславовѣ при катедральнôмъ Храмѣ Воскресенія Христового, въ день Непорочного Зачатія Пр. Дѣвы Маріи дня 22. н. ст. грудня 1905 р.).

Григорій, Епископъ. До Всечестного Духовеньства и всѣхъ вѣрныхъ Епархіи Станиславôвскои. I. Въ справѣ торжества ювилейного въ честь св. Іоанна Золотоустого. II. Въ справѣ вѣча католицкого въ Вѣдни. (Дано въ Станиславовѣ дня 1. Листопада 1907). (Станиславів, 1907). Ст. 4. 8⁰.

Посланіе пастырске зъ нагоди минувшого торжества ювилейного св. Отця Пія X., випечатане в Вістнику Стан. Епархіи з р. 1909, стр. 27—35 „До Всечесного Духовенства и Вѣрныхъ Дієцезіи Станиславôвскои".

Посланіе пастырске Григорія Хомышина Епископа Станиславôвского до Духовенства своеи Епархіи о напрямахъ нинѣшнои хвилѣ, Станиславôвъ 1911 р., стр. 30, 8⁰. (Дано при катедральнôмъ Храмѣ въ Станиславовѣ дня 17. н. ст. а 4. ст. ст. падолиста въ першу пятницю місяця 1911 р.

Посланіе пастырске Григорія Хомышина, Епископа Станиславôвского до Духовенства и Вѣрныхъ своеи Епархіи о Найсвятѣйшой Евхаристіи, Станиславôвъ 1912, стр. 52, 8⁰. (Дано въ Микуличинѣ дня 30. н. ст. марта въ суботу Лазареву 1912 р.).

Посланіе пастырске Григорія Хомышина, Епископа Станиславôвского до Духовеньства и вѣрныхъ своеи Епархіи О сліпотѣ душевнôй, Станиславів 1913 р. 30, 8⁰. (Дано в Микуличинѣ, дня 25. сѣчня н. ст. 1913 року).

Посланіе пастырске Григорія Хомышина, Епископа Станиславôвского до Духовеньства своеи Епархіи о царствѣ Божôмъ на земли, Станиславôвъ 1913, стр. 56, 8⁰. (Дано въ Станиславовѣ, дня 27. жовтня 1913 р.).

Посланіе пастырске Григорія Хомышина, Епископа Станиславôвского до Духовеньства и вѣрныхъ своеи Епархіи о дусѣ вѣры, Станиславôвъ 1913 р., стр. 50, 8⁰. (Дано въ Микуличинѣ, дня 27. н. ст. вересня въ день Воздвиженія Честного и животворящого Креста Господнього 1913 року).

Посланіе пастырске Григорія Хомышина, Епископа Станиславівского до Духовеньства і Вірних своеї Епархії о допустах Божих в часі війни, Станиславів 1915 р., стр. 28, 8⁰. (Дано в Микуличині, дня 13. червня 1915 р. в першу неділю по осьмодневнім попразденьстві Найсв. Евхаристії т. є. в неділю посвячену Найсв. Серцю Господа нашого Ісуса Христа).

Посланіе пастирске Григорія Хомишина, Епископа Станиславівского до Духовеньства і Вірних своеї Епархії о покаяню і о милостини, Станиславів 1915 р., стр. 54, 8⁰. (Дано в Станиславові, 14. н. ст. жовтня 1915 р. в день Покрови Пречистої Богородиці Діви Марії).

Посланіе пастирске Григорія Хомишина, Епископа Станиславівского до Духовеньства і Вірних своеї Епархії о післанницві українського народа в католицкій Церкві, Станиславів 1916 р., стр. 44, 8⁰. (Дано при катедральнім храмі в Станиславові, дня 15. лютого 1916 р.

Посланіе пастирске Григорія Хомишина, Епископа Станиславівского до духовеньства і свіцкої інтеліґенціі о подвигах за добрі і святі справи, Станиславів 1916, стр. 32, 8⁰. (Станиславів, дня 10. цьвітня 1916 р.).

Посланіе пастирске Григорія Хомишина, Епископа Станиславівского до Духовеньства своеї Епархії о послусі канонічнім, Станиславів 1916 р., стр. 54, 8⁰. (Дано при катедральнім Храмі Воскресенія Христового в Станиславові дня 21 цьвітня 1916 року в день Великої Пятниці).

Посланіе пастирске Григорія Хомишина, Епископа Станиславівского до Духовеньства і Вірних Епархії Станиславівскої в переломову добу історії українського народа з нагоди торжества Йорданського 1919 р., Станиславів 1919 р,. стр. 16, 8⁰. (Проголошено в катедральнім храмі в Станиславові в дни торжества Богоявленя 1919 р.).

Пастирський лист Григорія Хомишина, Епископа Станиславівского до Клира і вірних Станиславівскої Епархії про грозячі небезпеки, Станиславів 1925 р., стр. 22, 8⁰. (Дано в Станиславові, дня 11. марта 1925 р.).

II. Посланія спільні.

Посланіе пастырске Андрея Шептицкого, Митрополита Галицкого, Ар-

---

якийсь час у Київі, в Михайлівськім монастирі. Одночасно виконував обовязки секретаря київського відділу „Славянського Благотворительного Общества". В 1874 р. кн. П. П. Демидов покликав його на священика в своїй домовій церкві у Фльоренції в Італії. Там він пробув до 1879 р. В тім році кн. Д. продав свій маєток у Фльоренції, і о. Т. вернув до Київа. Незабаром кн. Д. помер а також його син. Бажаючи похоронити сина в родинній гробниці, що находилася в родиннім маєтку за Уралом, в Сибірі, княгиня Демидова поручила свому духовнику о. Т-му проводити його тіло в Сибір. І о. Т. поручення виконав. За сю прислугу княгиня забезпечила о. Т-го доживотною пенсією 1200 рубл. на рік. Відтак о. Т. став духовником волинського православного архієпископа Димитрія і перейшов до Житомíра. Колиж Архієп. Д. перенісся до Одеси, то з ним переїхав туди й о. Т. Тут у 1881 р. Св. Синод нагородив його нагрудним хрестом. Згодом о. Т. став архимандритом і першим духовником в Одеській Духовній Семинарії. Почувши упадок сил, незабаром зрікся обовязків духовника Семинарії. Завдяки кн. М. А. Гаґаріній одержав притулок у Стурдзівськім захисті в Одесі, де пробув аж до смерти. Помер 3 ст. ст. січня 1888 р.

Життєпис о. Т-го був би неповний, колиб не згадати ще про нього як письменника.

Вже в 1849 р., як знаємо, о. Т. видав у Парижі польську брошуру п. з. **„Słowo Rusina ku wszej braci szczepu słowiańskiego o rzeczach słowiańskich"**, в якій представив себе під церковним оглядом — „восточником" а під політичним — панславістом. В 1861 р. він видав у Львові в українській мові свої „Записки" (в 2-х випусках). В них незвичайно цікаво описав свою акцію за зєдиненням у Римі і Парижі а також свою 2-гу подорож на Схід. Особливо по тих „Записках" видно, що був се чоловік з природи дуже здібний. В 1862 р. появилася в Перемишлі його книжка п. з. „Отчеркъ праздничныхъ проповѣдей", що містить 8 проповідей. В 1867 р. вийшла відбиткою зі „Слова" нова брошура о. Т-го „Лебединная пѣсня изъ по-за Бескида", політичного змісту. В ній обговорює польське питання і ставиться до нього різко негативно. В 1872 р. появилася у Київі його брошура п. з. „Присоединеніе къ православной церкви Владиміра Терлецкаго", в якій він оповів про те, як заломлювався в нього католицизм і як він кінець-кінців став православним. Вкінці 1874 р. вийшла також у Київі ще одна його брошура п. з. „Угорская Русь и возрожденіе сознанія народности между русскими въ Венгріи". Крім вичислених окремих брошур о. Т. помістив у сучасній собі пресі (головно в львівськім „Слові) цілий ряд більших і менших статтей на церковні теми, споминів, кореспонденцій й ин., бо був се чоловік плідний, робучий, рухливий і амбітний.

З літератури про о. Т-го, крім статтей у сучасних галицьких і російських часописах, слід згадати передовсім: 1) брошуру п. з. Архимандритъ Владиміръ (Терлецкій). (Біографическій очеркъ). Одесса, 1888-89 і 2) статтю Е. Л. п. з. Многотрудная жизнь в „Историческ-ім Вѣстник-у", Петроград, 1916, кн VII.

*

Коли читаємо „Записки" о. Т-го, то бачимо, що Рим відносився до його акції зразу зовсім прихильно, а щойно відтак з певною резервою. Причини й оправдання тої здержливости Апост. Столиці видні аж надто виразно з самих „Записок". Так напр. сам. о. Т. зовсім отверто признає в них своє *незнання Сходу*, який взявся обєднувати з Римом. Також його різкі виступи проти Риму, устні й писемні, не могли не викликувати певного недовіря. Та коли що вповні оправдує недовіря Риму супроти о. Т-го, то — фінал, яким о. Т. закінчив своє апостольство за зєдиненням Церков: його апостазія.

Отся апостазія о. Т-го, що був відомий широко на всім Заході і в Римі, а також инші наші апостазії, тогочасні й пізнійші (в Холмщині в рр. 1860-70, в Галичині 1880—1929 рр., в Америці) й виробили нам відповідну опінію в католицькім світі, якої наслідки відчуваємо по нинішній день.

І. Кревецький.

Вище найбільших живописців, вище геніяльних різьбарів та найкращих мистців я без вагання ставлю того, хто вміє формувати серце дитини. (Св. Йоан Золотоустий).

*

„Гайне побачивши прегарну готійську святиню в Антверпії, сказав з подивом: „В тих часах люде мали догми. Ми маємо вже тільки погляди. Поглядами не можна збудувати таких святинь!" Те саме можна сказати про дивні будови морального життя і про характери".

хіепископа Львôвского, Епископа Каменця Подôльского, Константина Чеховича, Епископа Перемыского, Самбôрского и Сяноцкого, Григорія Хомышина, Епископа Станиславôвского до Духовеньства своихъ епархій. О солідарности. Жовква 905, ст. 32, 8⁰. (Львів, 31. I. [13. II.], 1905).

Андрей Шептицкій, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константинъ Чеховичь, Еп. Перем., Самб. и Сян., Григорій Хомышинъ, Еп. Стан... Вѣрныхъ своихъ епархій... (Въ Перемышли дня 29. грудня 1905 [11. I. 1906]). (Жовква 1906). Ст. 18, 8⁰.

„Рôкъ минає вôдъ хвилѣ, въ котрôй Мы выдали перше спôльне письмо до Васъ, всеч. Отцѣ..." *)

Посланіе пастырске Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Еп. Стан. до Вѣрныхъ своихъ епархій о выборахъ до Парляменту. (Пис. у Львові, в січні 1907 р.) Жовква 1907. Ст. 18, 8⁰.

Листъ пастырскій Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Еп. Стан. До священьства своихъ епархій. (Дано зъ спôльнои нарады Епископôвъ Галицкои Провинціи въ грудни 1907 р.). Жовква, 1907. Ст. 30. 8⁰.

„Хотяй передъ послѣдными выборами до державнои рады мы звертали Вашу увагу на трудне положенє и небезпе еньство хвилѣ, наший перестороги, упôмненя и рады лишили ся безъ наслѣдкôвъ..."

Посланіе пастырске Андрея Шептицкого, Б. М. и Св. Ап. Пр. Бл. Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Б. М. и Св. А. П. Б., Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Б. М. и Св. А. П. Б., Еп. Стан. до Вѣрныхъ своихъ епархій... (Львôвъ, въ пятницю передъ Ѳоминою Недѣлею 1908) Жовква, 1908. Ст. 3+3, 8⁰.

„Мы вже неразъ звертали Вашу увагу на небезпеченьства полѣтики безъ Бога .."

Листъ пастырскій Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Еп. Перем., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Еп. Стан. до Священства и Вѣрныхъ своихъ епархій. (Дано зъ спôльнои нарады дня 28. вересня н. ст. 1908 р.). Жовква, 1908 Ст. 10, 8⁰.

„Въ томъ роцѣ всѣ вѣрнй католицкои Церкви празнують велике торжество... (Про 50-літний ювилей священства Папи Пія X.).

Листъ пастырскій Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв, Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Еп. Стан., до Духовеньства и Вѣрныхъ своихъ епархій о цѣсарскôмъ ювилею. (Дано зі спільної наради Епископату Галицкої провінції дня 2. листопада 1908 р.). Жовква, 1908. Ст. 8, 8⁰.

Листъ пастырскій Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Еп. Стан. до Духовеньства своихъ епархій о вôдданю ся любвѣ и милосердію Христовому. (Дня 11. червня, зі спільної наради дня 6. [19.] цвітня 1909 р.). Жовква, 1909. Ст. 14. 8⁰.

Листъ пастырскій Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Еп. Стан. до Вѣрныхъ своихъ епархій о вôдданю ся Христовôй любови. (Зі спільної наради дня 29. V. [11. VI.], 1909 р.) Жовква, 1909. Ст. 18, 8⁰.

*) В деяких спільних посланіях не подано в заголовку предмету, який вони обговорюють. Тому в таких посланіях подаємо перше речення для точнійшого їх означення.

Посланіе пастырске Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Еп. Стан. до Всечесного Духовеньства своихъ Епархій. (Зі спільної наради Галицького Епископату дн. 31. марта 1910 р.). Жовква, 1910. Ст. 22, 8⁰.

„Схизматицка аґітація, яка баламутить понятя нашого народу..."

Посланіе пастырске Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Еп. Стан., до Вѣрныхъ своихъ епархій. (Зі спільної народи Галицького Епископату у Львові дн. 31. марта 1910 р.). Жовква, 1910. Ст. 21, 8⁰.

„Зъ душпастырского обовязку... (до народу про схизматицьку аґітацію).

Пастырске посланіе Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константина Чеховича, Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорія Хомышина, Еп. Стан. до Духовеньства и вѣрныхъ своихъ епархій О ювилею свободы Церкви. (Зі спільної наради у Львові дн. 12. мая 1913 р.). Жовква, 1913. Ст. 21, 8⁰.

(Змісти повищих збірних посланій див.: Богословія, 1926, I.—II.).

Пастирський Лист Андрея Шептицького, Митрополита Галицького... Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського, Никити Будки, Епископа Канадійського, Діонизія Няродого, Епископа Крижевацького, Иосифа Боцяна, Епископа Луцького, Йосафата Кодиловського, Епископа Перемиського.

Про 300-літній ювилей мученицької смерти Святого Йосафата Архієпископа Полоцького. Львів, 1923. Ст. 19, 8⁰.

Пастирський Лист Андрея Шептицького, Митрополита..., Григорія Хомишина Епископа..., Иосифата Кодиловського Епископа..., Григорія Лакоти Епископа... до Священства і вірних. Жовква (без дати). Ст. 26, 8⁰.

Поборювання Г. Бога. Божі заповіди. Подруже. Секти. Преса. Гроза. Ратунок. Апостолування. Одиночне апостолування. Громадне апостолування.

III. Інші праці Преосв. Григорія Хомишина.

Пѣсни до Пр. Д. Марін. Составленіє о. д-ра Григорія Хомышина. [На

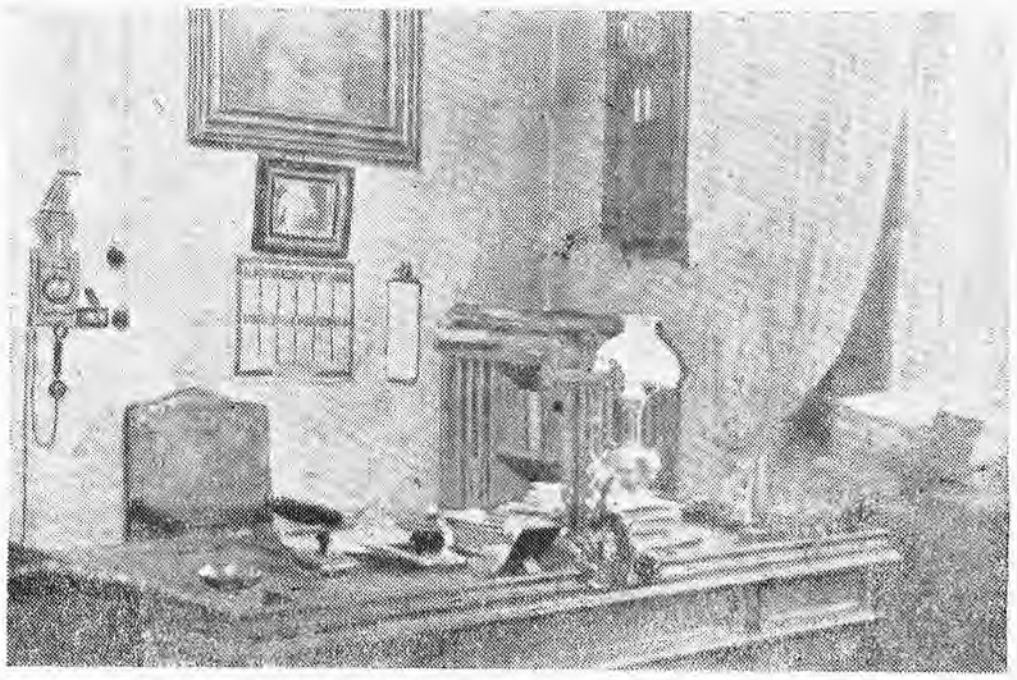

Робітня Преосв. Григорія в епископській палаті в Станиславові.

Андрей Шептицкій Б. М. и Св. Ап. Пр. Бл. Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Константинъ Чеховичь Б. М. и Св. А. П. Б. Еп. Пер., Самб. и Сян., Григорій Хомышинъ Б. М. и Св. А. П. Б. Еп. Стан. Всеч. Духовеньству и вѣрнымъ нашихъ епархій... (Львів, зі спільної наради 29. мая 1913 р.). (Львів, 1913). Ст. 7, 8⁰.

„Настали важнй часы для народного нашого житя. Реформа выборчого права..." (про виборчу реформу до Гал. Сойму).

Посланіе пастирске Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Григорія Хомишина, Еп. Стан., Йосафата Кодиловского, Еп. Пер., Самб. і Сян. до Всечесного духовеньства і вірних. (Дано у Львові зі спільної наради д. 21. лютого 1918 р.). Львів, 1918. Ст. 14, 8⁰.

„Глибокі і тяжкі..."

Посланіе пастирске Андрея Шептицкого, Митр. Гал., Арх. Льв., Еп. Кам. П., Григорія Хомишина, Еп. Стан., Йосафата Кодиловского, Еп. Пер., Самб. і Сян. до Всечесного духовеньства і вірних. (Дано в Перемишлі зі спільної наради д. 26. серпня 1919 р.). Перемишль, 1919. Ст. 7, 8⁰.

„Подобало ся Всевишньому зіслати на нас нові тяжкі терпіня. Ми еще не були вспіли вилічити тяжких ран завданих попередною війною, коли нова війна, гірша від першої, перейшла знищенєм цілу нашу вітчину! Нещасливий для нас був еї оборот. Польскі війска заняли цілий край..."

окладці: Памятка зъ Мая 1902 року). Коломыя, 1906. Ст. 29, 32⁰.

Григорій Хомышинъ, Епископъ Станиславôвскій для Духовенства своєи Епархіи О частôмъ и щоденнôмъ св. Причастію пôсля Декрету Папского, Святѣйшого Отця Пія X. зъ дня 17. грудня 1905 р., Станиславовъ 1910 р., стр. 80, м. 8⁰.

В ньому переходить Автор історію св. Причастія взагалі та на заході зокрема і висловлює бажання (стр. 43) відносно привернення стародавнього звичаю частого-щоденного св. Причастія на сході а передусім в своїй епархії, щоб в той спосіб збільшити почитання найсв. Евхаристії та скріпити духове життя у вірних. В тій ціли і подані в сьому підручнику пояснення, вказівки і зарядження, котрих весь клер дієцезальний має придержуватись.

Набоженьство до Найсвятійшого Серця Господа Нашого Ісуса Христа. Григорій Хомишин, Епископ Станиславівський. Станиславів 1920, стр. 462, 8⁰.

Опріч оброблення самої теми подано в тій праці найточнійші інструкції для священників у справі поширення почитання Пресв. Евхаристії між народом, спосіб оснування й ведення Апостольства Молитви й багато практичних інструкцій та приписів що до культу Пресв. Евхаристії.

Подав о. В. Василик.

—o—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

У НИХ А В НАС

Утворення Академії Польської Літературатури. — Кілька заміток про наші відносини.

В Познані відбувся 3-дневний зїзд літератів з цілої Польщі. В нім взяло участь 140 осіб, в тім 78 делеґатів репрезентували отсі орґанізації польських літератів (що мають 800 членів): 1) Фахові Союзи П. Літератів у Варшаві, Кракові, Львові, Познані й Вильні, 6) „Страж Пісьменніцтва Поль.", 7) Поль. Клюб Літерацкі, 8) Секцію Літер. „Клюбу Артистич.", 9) Тов. поль. літератів і дневникарів, 10) Орґанізацію польських белетристів, 11) Союз драматичних авторів, 12) Союз популярних письменників.

Правительство заступав на зїзді шеф відділу літератури у Виділі Культури і Штуки міністерства віроісповідань і просвіти, д-р Вацлав Борови. Інтересна річ, що зїзд розпочався Богослуженням в костелі св. Марціна. Інавґураційне засідання виповнили привіти й реферати: Ф. Оссендовского про завдання письменника в Польщі, В. Гулевича про відношення до радія, Юрія Коллера про завдання сучасного театру взагалі і проблеми польського театру зокрема та дуже оплескувана промова сеніора польських письменників В. Серошевского.

Першого дня ухвалено, що в склад управи загального звязку всіх фахових орґанізацій польських літератів має входити вся управа варшавського фахового союза тому, що вона на місци в столиці краю, і делеґати орґанізацій з краю.

Найважніщий був другий день нарад, присвячений справі утворення Академії Польської Літератури. Ідею такої Академії піддав ще в часі війни С. Жеромский. „Страж П. Пісьменніцтва" виготовила проект її статута такого змісту: В склад Академії увійде 21 доживотних членів, з котрих 10 перших заіменує голова держави, а вони заіменують оставших 11 членів по свому узнанню. До завдань Академії має належати: 1) Опіка над чистотою й розвитком польської мови. 2) Опіка над літер. культурою і піднесенням читачів. 3) Дбання за матеріяльне й суспільне забезпечення поль. письменників. 4) Дбання про незалежність творчого мистецтва (хоч уряд мавби іменувати половину членів Академії. та розуміється фінансувати її). 5) Береження артистичного виразу проявів нац. культури. Академія малаб мати 4 комісії: 1) Язикову, 2) Літературну, 3) Видавничу й бібліотечну, 4) Суспільну (до останної належалоб управильнювання відносин фахових союзів і т. п.).

Проти того проекту, принятого марш. Пілсудским, піднеслася опозиція, котра не хотіла Академії, тільки Літер. Палати (на зразок палати адвокатів, лікарів і т. д.) з управою не іменованою на життя, тільки вибираною на 6 літ. Проекту Академії боронив на зїзді головно Каден-Бандровский, проекту Літер. Палати боронив головно К. Іжиковский. Компромісовий проект предложив М. Смолярский. Цікаво, що коли в голосуванні за Академією заявилося 73 голосів, а проти тільки 5, — тоді Іжиковский (котрий очевидно міг у пресі сильно підривати повагу нової інституції) заявив, що супроти тої ухвали не буде вже більше поборювати Академії, а сей його крок признано благородним. Таким чином ухвала перейшла так якби одноголосно. А що державна влада узалежнила уфундування Академії виключно від згоди літератів, отже повстане нова могутня польська інституція з необчислимим впливом на піднесення польської літератури й культури взагалі.

Третій день нарад присвячено ріжним практичним справам. І так С. Чосновский референував про охорону авторських прав особливо у звязку з використовуванням тутейших авторів американськими видавництвами, котрі передруковують без дозволу й заплати праці тутейших авторів. К. Чаховский референував про внутрішну пропаґанду літератури, Ронард Буянський про репертуар польських театрів і т. д. Кілька заповіджених рефератів відпало ізза недостачі часу. З ухвал зїзду особливо важна та, в котрій зїзд звернувся до всеї польської преси, щоб завела у себе спеціяльний правильний діл літератури й літер. критики з заанґажуванням до праці в нім відповідних сил, бо тільки в той спосіб можна виробити в суспільности зрозуміння ваги літератури, заінтересування нею й підпертя її.

Польська преса з радістю підчеркує висліди нарад зїзду, котрий відповідним поведенням подбав за збереження, розвиток і честь „найдорожшого скарбу батьківщини, вічної могутности і вічної слави свого письменства". Учасників зїзду приймали банкетами, уряджуваними ріжними інституціями і приватними людьми. Найвеличавіший банкет урядило для них катол. видавництво Книґарні св. Войтіха й ред. „Тенчи" в сальонах Польського Базару, в чім взяли участь і найвисші достойники р.-кат. духовенства та представники світської влади.

Читаєш звіти про ті успішні та згідні зусилля представників польської думки, письменства, преси, духовенства й урядових чинників, зуснлля, які вже незабаром дадуть себе відчути заливом уліпшеної і дуже скріпленої польської літератури й культури також на молодь нашого народа — тай мимохіть питаєш себе: Чи можливо у нас зібрати в оден гурт хоч і марні та недостатком прибиті літературні сили, які ми ще маємо? І мимохіть відповідаєш собі в душі: Ні... Бо якже можливо хочби тільки сходитися час до часу на якісь спільні розмови, коли нпр. нашого ученого, котрий виголосить відчит перед чужою публикою, в якім піддає поважній оцінці історичні або сучасні події, — страшенно грубо нападають і навіть з нації (!) виключають... Якже можливо сходитися, коли другого поважного ученого, котрий серед дуже важких обставин працює над тим, щоб зовсім не засохла малесенька струя нашої науки, прозивають б. аґентом охрани, — навіть тоді, коли він уже судово доказав, що се клевета... Якже можливо сходитися, коли третьому письменникови закидають публично, що він мовляв тому має щось проти орґанізації наших літератів, що його... не вибрали до управи, хоч він ніколи не був членом тої орґанізації (отже й вибраний не міг бути до управи) тай при такім поведенню не легко ним бути... Якже можна сходитися, коли навіть редактор-священик, котрий особливо повинен давати приклад доброго поведення в журналістиці, закидає письменникови, котрого уважає своїм противником, що він написав брошуру в обороні церковної ґієрархії тому, що йому „добре заплатили і то від сторінки" (хоч се неправда і хоч якби се навіть була правда, то „добра заплата" чейже не виключає писання з переконання). І якже можливо сходитися з такими... товаришами по перу?... Якже можна сходитися, коли перший лучший молодик, котрий ще добре не знає, з котрого кінця береться перо в руки, щоб уміти писати, вилає старшого працьовника, навіть такого, котрий його самого пробував учити писати (розуміється безуспішно) та з ненавистю відноситься до старшого, коли той „не хоче слухати" недосвідчених молокососів і в чім небудь сміє мати свою думку, інакшу, ніж має недосвідчений молодик... Якже можна сходитися, коли отвираючи яку небудь газету, писану українською мовою, а видавану часто за чужі, нікому невідомі фонди, можеш все бути приготований, що знайдеш своє імя вимазане грязю й обкидане брехнею „товаришів по перу"... Та чи тільки в таких орґанах „незалежної" думки? А відповісти — то ще більше ревуть і навіть грозять — „вибранці муз" і чужих експозитур...

Чи дивота, що наші письменники або зовсім мовкнуть, як тільки можуть знайти денебудь який небудь иньший заробіток, або закусивши зуби, тягнуть свою тачку одинцем і — оскільки не знайдуть у собі сили і Божого милосердя, щоби звернутися до релиґії, — з гіркістю в серці повторяють собі, тільки тихцем, те, що голосно колись сказав пок. Франко: „Не кохам Русі..., але служен з псеґо обовйонзку" — без радости зі своєї праці і без ніякої надії хочби на те, щоб бодай на старости літ своїх, по довгій і тяжкій праці, мати безпеченство в нашій „суспільности" бодай перед грубшою лайкою і палкою.. **А. Ч.**

ПРОТЕЗИ, штучні ноги, руки, апарати, ґорсети, вкладки на плоскі стопи
449 виконує по низьких цінах 6—6
ОРТОПЕДИЧНА РОБІТНЯ
Франца СЕЮДА
Львів, Фридріхів 6. партер.

БІБЛІОҐРАФІЯ

ЕТНОҐРАФІЧНИЙ ЗБІРНИК. Видає Етноґрафічна Комісія Наукового Товариства імени Шевченка. Т. XXXIX.— XL.: **Народні пісні з Галицької Лемківщини.** Тексти й мелодії. Зібрав, упорядкував і пояснив **Др. Филарет Колесса.** У Львові, 1929. Ст.LXXXII + 469. В. 8°.

Отсе заголовок книжки, яку випустило саме Наукове Товариство ім Шевченка у Львові. Книжка ся звертає на себе увагу з двох причин: 1) своїм зовнішним видом і 2) своїм внутрішним змістом. Що торкається зовнішної сторони книжки, то се чималий том, що числить разом більше ніж ½ тисячки ст. вел. 8°. Половину її займає наукова розвідка і тексти, а другу — ноти. Книжка видана на гарнім папері і старанно під технічним оглядом. Тому вже на перший погляд викликує гарне враження. Враження се стає ще кращим, коли заглянемо до змісту книжки. Як видно з заголовка, зміст її становлять тексти і мельодії галицько-лемківських народних пісень, які зібрав, переніс на ноти, упорядкував і пояснив д-р Філярет Колесса. Всіх текстів і мельодій зібрано в книжці 820. В порівнанню до істнуючих досі збірок лемківських пісень збірка Ф. Колесси кілька разів більша, як Я. Головацького, Ів. Верхратського та Ст. Людкевича. В ній галицька Лемківщина **вперве** виступає з таким своїм величезним богацтвом пісень, хоч ся збірка обіймає тільки частину пісенних засобів із тої забутої і відчуженої закутини української землі. Зібрав Ф. К. ту збірку в 22 селах у 6 повітах Лемківщини, від Сянока по Горлиці. Зібрав майже виключно від селянхліборобів, переважно дівчат і молодих жінок, отже від осіб, які того рода етноґрафічний матеріял зберігають найкраще. Зібрані в збірці Ф. К. галицько-лемківські пісні діляться на 14 ґруп: 1) обрядові пісні, 2) пісні духовного змісту, 3) балядові пісні, 4) приколискові пісні, 5) пісні парубоцькі, 6) пісні дівоцькі, 7) пісні любовні, 8) пісні про втрату вінка, 9) пісні жіноцькі й про подружне життя,

10) сирітські пісні, 11) вояцькі пісні, 12) пісні про заробкову еміґрацію, 13) жартливі і насмішкові пісні, 14) пісні на ріжні теми. На вступі до збірки Ф. К. подає чималу дуже цікаву наукову розвідку про характеристичні признаки лемківських пісень — в мовах українській і німецькій. З сеї розвідки читач довідується, що в области української народньої музики істнують дві великі музично-діялектичні ґрупи: 1) богато більша й одностайнійша — східна, і 2) менша, одначе більше здиференціована (зріжничкована) — західна. Особливо замітні ріжниці в пісеннім репертуарі українських карпатських верховинців: Гуцулів, Бойків і Лемків з одного боку й Волиняків, Подолян й ин. мешканців рівнин — з другого. Іще одним виріжняється західна ґрупа: в ній зберіглися і виступають ріжні архаїчні прикмети і певна первісність значно більше, ніж у східній ґрупі. Одначе автор зазначує з натиском, що всі українські музичні діялекти зливаються в один пісенний стиль та виявляють спільні основи в давнійших верствах пісенних, особливо в обрядових мельодіях, а розходяться з собою головно в новійших верствах. Зокрема лемківський музичний діялект виявляє в своїх основах і типових формах безсумнівну приналежність до українського матірного пня й нерозривну спільність із иншими українськими музичними діялектами, відбігаючи від них головно лиш у своїй надбудові, у новійших пісенних верствах, які мають помітні признаки впливу західних і південних сусідів. Вкінці автор стверджує, що пісенні лемківські мельодії тісно покриваються з етнографічною Лемківщиною і виказують спільність характеристичних признак по обох боках Карпат. Годі подавати в отсій короткій бібліоґрафійній замітці всі висліди, до яких доходить Ф. К. при розгляді зібраного ним матеріялу. Зазначимо тільки, що висліди сі незвичайно цікаві і дуже цінні, за що ручить уже само імя автора, найвизначнійшого нині ученого етноґрафа-музикольоґа не тільки в Галичині, але на Україні взагалі.

За останнє десятиліття важкого положення се вже четверте видання Н. Т. Ш., яке має непересічну вартість: перше — се Ватиканські матеріяли до історії України проф. С. Томашівського, друге — Українська номенклятура висших ростин проф. М. Мельника, третє — Історія українського друкарства проф. І. Огієнка й четверта — отся, розуміється, поруч цілого ряду инших праць. К.

——o——

В Київі увязнено гр. кат. священиків

З Київа наспіла сюди вістка, що большевицька влада увязнила пароха одинокої на всю Україну гр.-кат. Церкви, о. Н. Щепанюка, як також його заступника. Супроти того богослуження в в нашій церкві вже не відбуваються. За причину увязнення послужило донесення большевиків-українців, котрі тільки всего могли донести, що згадані священики удержують товариські взаємини зі священиками латинського обряду... (А тут платні большевицькі агітатори дальше твердять, що там „нема переслідувань Церкви“...).

Словаки святкують ювилей о. Глінки

В Ружомберку, парохії політичного діяча Словаччини о. Глінки, відсвятковано торжественно 40-літний ювилей його священства. Ювилят відправив Богослуження при великім здвизі народу. О год. 1. відбувся в катол. тов. обід, на котрий прибули численні посли й сенатори словацької народної партії. Весь день прибували делеґації з цілої Словаччини й численні привітні депеші, м. і. від словацьких епископів.

Хорвати хочуть релиґійних шкіл

Хорватський „Катол. Національний Союз“ вислав петицію до короля, щоб законом уможливлене було основування конфесійних шкіл, в котрих Церква макультурного мира в краю.

„Україна без хлопа, попа і Бога“...

З Харкова доносять, що український комісаріят „освіти“ ухвалив, в часі люстрацій шкіл поусувати всі учительські сили, котрі ще вірять в Бога й остаточно не зірвали з релиґійними практиками... (Так виглядає під владою „товаришів“ свобода совісти!).

Маленький фейлєтон.

Модерна притча про Адама й Еву

Відомий американський міліярдер Ендрю Карнеґі йшов раз на прохід невподалік Филядельфії. Бачить селянина, що побивав покрівлю своєї хати ґонтами. Карнеґі підходить та питає його, чому радше не покриє покрівлі черепом. Селянин зітхнув і каже, що це неможливе, бо дуже дороге й він не може позволити собі на такий видаток.

— А кількож коштувалаб покрівля з черепу?

— Двісті долярів — каже селянин.

Карнеґі добув чекову книжечку, написав чек на двісті долярів і дав селянинові.

Мужик дуже врадуваний побіг у хату та звістив жінці радісну новину.

— Чи ти дурний — каже жінка, чому ти не сказав, тумане, пятьсот, бувби напевно тільки дістав. Заразіськo йди до нього та скажи йому, що ти помилився.

Селянин послухав жінки, пішов у місто до Карнеґія і просив, щоб його прийняли. Впустили його. Каже Карнеґію, що помилився, бо покрівля коштує пясьсот долярів.

Міліярдер глядів на нього хвилину й не говорив нічого. По хвилі каже, щоб дав йому чек. Селянин думав, що Карнеґі хоче поправити чек, та він подер його на шматки й викинув.

БІРЖА.

Гроші. Ам. доляр 8.87.50—8.88, кан. дол. 8.80, чес. кор. 0.26.40—0.27.60, австр. шілінґ 1.25—1.25.50, ром. лей 0.05, фр. франк 0.34.50—0.34.80, швайц. фр. 1.71.50—1,72, фунт штерл. 43.50—43.80, рад. черв. 17.50—18.

Збіжа. Пшениця двір. 44.50—45.50, жито гал. 25—25.50, ячмінь 20.50—21.50, овес 22.50—23, кукурудза 32.75—33.75, гречка 31—32, лен 65—67, лубінь синій 25—26, мак синій 120—130, мак сивий 90—100.

МЕБЛІ
солідно виконані, власного виробу найновіших взірців
464 дешево можна дістати у 3—15
БРАТЯ СІВЕК
ЛЬВІВ, Коперника 3. — Тел. 42-44.

ПОЗІР НА АДРЕСИ. На адресах сего числа зазначено червонилом суму залеглої передплати за „Н. Зорю“ за І-ий півріч (до 30. 6.) всім П. Т. Передплатникам від Р до кінця.

НОВИНКИ

З огляду на Зелені Свята слідуюче число „Нової Зорі“ появиться з датою 30. червня ц. р.

Новий розпорядок про виконування закона в справі горожанства в Польщі виготовило міністерство внутр. справ.

20 міліонів хорих знаходиться тепер в большевії без засобів до лічення, опріч хорих на венеричні недуги. Таку страшну вістку оповістив амер. лікар д-р Ґот, котрий вернув з піврічної подорожи по „червонім раю“.

З Аргентини вернуло до Галичини около 1000 наших еміґрантів, бо не могли там знайти ніякого заробку.

В Єгипті появилася чума й шириться далі в застрашаючий спосіб.

В Ню-Йорку горяч піднеслася до 90° Фарнгайта. Десятки людей падуть на вулицях і вмирають від надзвичайної спеки.

Конґрес сільської словянської молоді відбувся в Познані. Взяло в нім участь 500 делеґатів орґанізації польських, чеських, словацьких, югословянських, болгарських і російських.

У школах чеської Праги заведено постійні радіо-стації (принимаючі).

Військовий буджет міністерства „Райхсвери“ в Німеччині устійнено в висоті 3.350,000.000 зл. Польська преса пише, що супроти того військовий буджет Польщі в висоті 750,000.000 зл. розмірно малий.

Перший міжнародний конґрес бібліотекарів відбувся в Римі. Взяли в нім участь бібліотекарі з 34 держав.

ОПОВІСТКИ

Загальні Збори священичого Товариства „Перемиська Епархіяльна Поміч“ відбудуться дня 2. липня 1929 о год 11 перед полуднем в будинку Духовної Семінарії зі слідуючим дневним порядком:

1. Отворення Загальних Зборів..
2. Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів.
3. Звіт уступаючого Виділу.
4. Звіт Контрольної Комісії з внесенням на уділення абсолюторії.
5. Вибір нового Виділу.
6. Запити і внески членів.

Перемишль, 14. VI. 1929.

1-1 Виділ Т-ва П. Е П.

Ігуменат монастиря св. Макрини у Львові, при вул. Потоцького 95. подає отсим до відома, що сегорічні 3-дневні реколекції для Впв. Паньжінок священичих і учительок зачнуться дня 2. липня вечером. Оплата за харч і мешкання денно 4 зл. Постелі привозити не треба. Зголошуватись найдальше до 28. червня. 1—3

Стислі реколекції тридневні для священичих жінок і доньок відбудуться в днях 15—19 липня ц. р. в Станиславові в монастирі СС. Василіянок заходами комітету свящ. жінок. Початок 15 липня (понеділок) 6 год. вечером. Кошти удержання 22 зл. від особи за весь час. Зголошення й гроші надсилати найдальше до 5. липня на адресу підписаної. Привести зі собою коцик, простирало й подушку. По реколекціях, в пятницю рано загальні збори комітету. В міру місця можуть бути приняті й світські пані. Якщо зголоситься більше як 50 учасниць, буде уладжена 2-га серія реколекцій, яких речинець подасться інтересованим до відома почтою. — Ст. Фіґолева, голова комітету, Станиславів, Ґолуховського 54. 2-3

ПРОПУКЛИНОВІ бандажі
також опаски НА ЧЕРЕВО
для мущин, жінок і дітей
вироблює від 1866 р. як спеціяльність
СВІТОВЕ ЗАВЕДЕННЯ
М. Фрайліха
Львів, Городецька 35, ч. тел. 71-11.

Лежаки, гамаки, прилади :-: :-: до рибальства :-:-: :
ПОРУЧАЄ ЯКНАЙКОРИСНІЙШЕ

Альойз Гибнер 472 2—4

Ринок 38.
Телєфон 25-13.

Матеріяли церковні, брокати, кружева, гафти, золоті й срібні лями та всі инші матеріяли для церк. риз та літург. цілей як нашивки, золоті й срібні френзлі поручає:

Дім Новостей Товарів Модних і Шовкових
АДОЛЬФ АВЕРБАХ
454 **Львів, Ринок ч. 20, тел. 7-54.** 1-1

ОГОЛОШЕННЯ
За оголошення Редакція не відповідає.

Інтеліґентна, працьовита женщина, вдова шукає посади заряду домом найрадше у священика. Зголошення до Адм. „Н. Зорі“ під „скромні вимоги“. 471 1 1

Гр.-кат. парох в Яворі н/Ст. почта loco пошукує зараз особи вдови по священнику (найрадше) самітної, побожної до управи домом, господарством з поданням условій. 1-2

Паломництво до Риму. Марійське Тов. Молоді подає до відома кому треба, що до одержання пільгового паломничого паспорту треба до подання долучити метрику і свідоцтво приналежности, або старий паспорт згл. „довуд особісти“. Жадних инших свідоцтв не треба, бо льокальні власти мусять видати паспорт на підставі рескрипту Міністерства Скарбу. Одержаний паспорт треба відослати до Мар. Тов. Мол. до дня 26. червня ц. р. 478

Конкурс
на внесення оферт і плянів до 30. VI с. р. на виконання трапези з піднебесним в стилю византійскім до престола в церкві св. О. Николая у Львові. Потрібних пояснень уділить свящ. В. Лончина, Львів, вул. Жовківська 28. 477 1-3

МАШИНИ до виробу цементових **дахівок**
Форми на керничні бетони. Громозводи, хрести, вікна до церков, каси огнетривалі і інші вироби виготовлює
Михайло Стефанівський, Львів,
вул. Варстатова 10. — Телєфон ч. 49-14.
468, 3—4

НОВООТВОРЕНЕ 448 9—10
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)
виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по знижених цінах.
Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

Уживайте! Уживайте!
ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ
„ЕЛЄҐАНТ“
АДРЕСА:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51.
433 9-10

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
141 72-?

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурування всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки по найприступнійших цінах. Робота солідна і точна. 342 35-?

„ШВАЛЬНЯ“ Львів, Клушинська 9.
приймає до виконання всякого рода
БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ як з власних матеріялів так і повірених. Ціни найнизші.
Вразі незадоволення зворот вартости матеріялу.
456 8—10

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
3866а 41—50

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!

ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ

КОВДРИ	двосторонні від зол.	22·—
	в цвіти „ „	35·—
МТЕРАЦІ	в олосінні від „	70·—
	з мор. трави „	35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „		18·—
СІННИКИ готові . . . „ „		5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „		3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „		5·50
„ під ковдри з дірками „ „		11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „		10·50

ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ

загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 17—25

ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.

ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

Позір! НА РАТИ! Позір!
ВСЯКІ
РОБОТИ ТАПІЦЕРСЬКІ
на замовлення, також перерібки виконує
Відома солідна фірма тапіцерська
463 **З. Кавфман** 7-10
ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ДОМІНІКАНСЬКА Ч. 2.
Ціни низькі! Ціни низькі!

ЗАВЕДЕННЯ НАПРАВИ ВЗУТТЯ ПЕТРА СРОКОВСЬКОГО
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 29
452 приймає **взуття** скіряне на гумових підошвах до направи та виробляє нове на гумових підошвах з білої індійської гуми. 5-10

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ
І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані з певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 29—100

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48
415 Жадайте цінників 12—12

МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
— фабрикати фірми —
R. A. Lister, Co Ltd. Dursley
(Англія)
438 — ПОРУЧАЄ: — 2—4
Кляґсбальд і С-ка, Львів, Вірменська 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми R. A. Lister, Co Ltd. Dursley, на цілу Польщу.

Видосконалені МАШИНИ до виробу: Дахівки цементової, порожньої (пустаків), **цимрин, жолобів, стовпів, бетонових рур і т. п.** — поручає
ФАБРИКА МАШИН ЖЕВУСЬКИЙ і С-КА, Спілка Акційна у Варшаві.
Зиск невеликої вирібні сягає місячно 5.000 до 6.000 зол. — Джерело поважних зисків для підприємчивих одиниць. — Представництво на Східну Галичину:
С-ка Акц. М. ВОЛЬСЬКИЙ і С-ка у Львові, вул. Городецька 2 В.
414 20—20

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IV. Львів, неділя 30 червня 1929 Ч. 46 (249)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Б. мін. Чехович перед Державним Трибуналом

Переслухання свідків. — Вражіння промови маршалка Пілсудського.

Дня 26. ц. м. перед Держ. Трибуналом в Варшаві почався процес проти б. мін. скарбу Чеховича. Переслухані були крім обжалованого ще мін. Складковський, мін. Квятковський, марш. Пілсудський, марш. Дашинський. Найбільше вражіння викликала характеристична промова марш. Пілсудського. Ще того самого дня в Варшаві й на провінції появилися надзвичайні додатки часописів з повним текстом цеї промови. Коментують її як дальший етап важких у наслідки політичних подій. Подробиці процесу внутрі числа.

Страшний вибух вулькану

Вулькан Комаґатаке в Японії вибухає з небувалою силою. Полумінні язики його кратеру сягають до 4 клм. вгору. Вулькан той кидає градом величезного каміння на 50 клм. довкруги. Дві місцевости, Шікабе й Ікугакаве зівсім зрівнані з землею, а в місті Маріока вибухла паніка, бо горяча лява доплила вже на 1000 стіп до міста. Військо копає глибокі рови, щоб застановити дальше посування ляви. Воєнні й торговельні кораблі підплили до того міста, щоб забрати все його населення.

Безбожники згоріли в поїзді

З Москви доносять: В особовім поїзді, котрий їхав з Пензи до Н. Новгорода, вибух пожар. В нім згоріло кількадесять членів орґанізації безбожників, котрі їхали на зїзд тої орґанізації. Большевицька преса подає, що пожар спричинив вибух пекольної машини.

Повінь у Східній Індії

З Бомбаю доносять: Місто Сілхар і його околиця (в провінції Ассам) навіщені давно небуваловю повінню. Погибли сотки людей. Повінь забрала 90 прц. худоби та половину всіх домів і будинків. Десятки тисяч населення табоpує на висших місцях під голим небом.

Перша Служба Божа на літаку

Делеґація еспанського духовенства вибралася літаком з Еспанії до Риму з привітом до Св. Отця. В часі коли літак перелітав простір між Барцельоною й Ґенуою відправлено в літаку першу Службу Божу в воздухах при спеціяльно в тій цілі урядженім вівтарі.

Такого ще не було в Америці

Жінка теперішнього президента Злучених Держав Північної Америки, пані Гувер, відважилася на дуже смілий крок: запросила на чай до себе жінку посла мурина. Се викликало величезне обурення в полудневих стейтах і посол демократичної партії з тих околиць вніс проект резолюції в сенаті, в котрій поручається пані Гувер, „щоб памятала, що свій часовий побут у Білім Домі завдячує також і полудневим стейтам". (Там білі до одного стола з чорним навіть у ресторані не сядуть, при касах мають окремі віконця для них, окремі вози трамваїв і т. д.).

Обурення на Мек Доналда

Мимо офіціяльної заяви Мек Доналда, що він не піддержує вже своїх думок у справі зміни границь, обурення в пресі французькій, італійській, румунській, югословянській і т. д. не устає. Мек Доналда прозивають руїнником міра й рівноваги в Европі, котру з таким трудом осягнено.

І Москва невдоволена з Мек Доналда

Заповіджена подорож премієра Англії Мек Доналда до Америки викликала в Москві велике занепокоення. Москва побоюється, що Мек Доналд може підготовити проти большевії ще сильніший фронт союзних держав, ніж підготовлював консерватист Болдвин.

Китайці не бояться большевиків

Офіціоз мукденського правительства „Гун-Бао" пише: Що до слухів про „бряцання" большевиками зброєю в пограничних районах, то ті слухи не відповідають дійсности. Їх пускають самі большевики, щоб викликати страх у населення і ворожих їм китайських кругах. Се старий спосіб, але він уже давно не робить вражіння на людей, котрі знають дійсне положення голодного населення СССР. і його мниму „готовість" стати в обороні режіму комуністів.

—o—

102 зл. коштує подорож по всій Польщі

Управа польських державних залізниць увела 14-дневі білєти важні до подорожі по всій Польщі в довільних напрямах і довільними поїздами, щоб тільки такий білєт був остемпльований протягом 15 днів в бюрі П. В. К. в Познані. Ціни цих білєтів III. кл. 102 зл., II. кл. 153 зл., I. кл. 255 зл.

—o—

Ви певно виїзджаєте на ферії і залишаєте мешкання на опіці чужих людей. Будьте обережні, бо **вакації це жнива для злочинців** і тому обезпечіть своє майно від крадіжи з вломом

в Тов. взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.,

За обезпечення домашнього уряджения на зл. 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зл. 4·—. 467 6-8

Новий устрій гр.-кат. Церкви в Америці.

Acta Apostolicae Sedis з 5. IV. 1929 оповістили декрет св. Конґреґації для Східної Церкви, котрим управильнено відносини нашої гр. кат. Церкви у Злучених Державах Півн. Америки.

Як відомо, наша еміґрація на всім просторі Півн. Америки займає під церковним оглядом дійсно упривілеєване становище в Катол. Церкві в порівнанню з еміґраціями всіх инших народів, бо має аж трьох своїх епископів (одного в Канаді, двох у Злучених Державах) з повною юрисдикцією, — коли пр. далеко численніша еміґрація польська або чеська підлягає тамошним епископам. Апост. Столиця у своїй опіці над нашою Церквою в Америці пішла так далеко, що декретом з 8. мая 1924 р. установила в Злучених Державах Півн. Америки аж два зовсім окремі епископства для нас, а саме одно для тих наших еміґрантів, котрі походять з Галичини, друге для тих, котрі походять з Прикарпатської Руси, Угорщини і Югославії. Таким чином вперве створено прецеденс поділу церковної юрисдикції вже не тільки після обряду й народности, але навіть після країв, з котрих походять вірні гр. кат. Церкви тої самої народности, щоб усунути всякі тертя в нашій Церкві та створити можливість як найкращого розвитку нашого обряду.

Новий декрет з 5. IV. 1929, виданий на пробу (на 10 літ), нормує взаємини між обидвома нашими гр. кат. Ординаріятами в Злуч. Державах Півн. Америки та між нашим обрядом і латинським на території тих держав. Він складається з 43 артикулів. Головні його приписи такі: Декрет поручає обом нашим Епископам удержувати в Ню-Йорку спільного делеґата для опіки над нашими еміґрантами в тім найбільшім центрі Америки. Дальше, рахуючись з вимогами американського життя й тамошної атмосфери, постановляє, що до Злуч. Держав не вільно священикам їхати на власну руку, тільки за дозволом Конґреґації для Сх. Церкви, котра такі дозволи видаватиме тільки священикам безженним. Ся постанова особливо розумна вже тому, що удержання там родини стає для священика все тяжше й залежність обтяженого родиною від мітінґів (віч) щораз більше упокоряюча. До того само істнування нашої Церкви звязане на будуче з незалежним і необтяженим сімями духовенством. Супроти факту, що стара еміґрація вимирає, а нове покоління вже в значній мірі замериканізоване, приїзд старокраєвих священиків може бути тільки дійсно мінімальний. Там треба вже духовенства, вихованого на місци, бо тільки таке духовенство зможе вдержати при нашій Церкві нові покоління нашої тамошної еміґрації. Навіть у Німців, Чехів і Поляків проповіди і сповіди відбуваються там уже що раз більше в анґлійській мові. Тому й наша Церква, коли має жити дальше, мусить мати священиків вихованих на місци й володіючих тамошною мовою. Предвиджуючи розвиток подій, Апост. Столиця поручає обом нашим Ординаріятам удержувати там спільні духовні семінарі, малий і висший. Священики, котрі вже раз туди діставалися відси й працюють там, не можуть бути відкликані епископом тої епархії, з котрої приїхали до Америки. Дальше приписує декрет способи випосаження тамошнього духовенства й забезпечення церковного майна від-

повідно до постанов законів кождого стейту, дає приписи про життя й поведення священиків, про візитування парохій владиками і т. д.

Важні є постанови декрету, котрі забороняють самовільну зміну обряду. В мішаних подружжях жінка має право, але не обовязок, перейти на обряд свого мужа, то є так з обряду гр. кат. на латинський, як з латинського на гр. кат., а по смерти чоловіка може вернути до свого обряду. Шлюб має давати священик того обряду, до котрого належить наречена, а всі діти з мішаних подруж мають належати до обряду батька, щоб не розбивати родин. Де нема гр. кат. Церкви ізза надто малого числа гр. католиків і вони з поручення свого епископа ходять до латинських костелів, то побут їх під духовою опікою латинського духовенства зовсім не означає переходу на лат. обряд. Декрет приписує, що обовязком вірних є вислухати недільну Службу Божу і приймати св. Причастіє бодай на Великдень у своїй Церкві. Св. Тайни хрещення може в наглих випадках уділяти також священик чужого обряду, одначе свідоцтво про се має переслати парохії, до котрої охрещений правно належить.

Словом — декрет переводить засаду повного рівноуправнення обох обрядів і являється ще одним доказом дійсно запопадливої опіки Святої Столиці над нашою Церквою й обрядом. До того всего постанова, що се пробний декрет для ствердження й випробування наслідків його постанов, найлучше свідчить про добру волю рішаючих чинників у відношенні до нашої Церкви на будуче.

——o——

*Будь християнином! Але се мало, будь католиком! Нема нічого на сім світі трівкіщого над релігійні ідеї. Не покидай їх ніколи, а колиб покинув, вертай до них. (Роае Коляр), франц. філ. і політик. * 1763 † 1845).*

*

о. Д-р ЙОСИФ ЗАСТИРЕЦЬ.

На актуальні теми

Про підставу, яка може ожибити інтерес до всеї нашої традиції.

Рідко де яке село має свою традицію. Поспитати селян, чому їх село має таку назву а присілки чи частини села другу, вони звичайно не годні пояснити. Не знають ні про початок села, ні його основника, ні взагалі про історію села нічого. Сей факт має далекосягле значіння. Як відомо память традиції, оперта й вироблена на льокальних взірцях (котрі з природи річи найглибше, бо вже в діточих літах вбиваються в память людей) надається прекрасно до того, щоб викликати інтерес до всякої традиції. Колиж того нема, то нема на чім оперти глибокого вкорінювання традиції. Заникає вона щораз то більше. І в урядах парохіяльних мало або й цілком нема записок до історії села. Треба ратувати те, що остало ще, ратувати вдосніхи для потомности і для дослідів. Я піддавби ось що нашим редакторам епархіяльних „Вістей“, де оголошуються ріжні зарядженя консисторій і зміни обсад в парохіях чи так звані „personalia“. Коштовні ті „Відомости“ чи „Вісти“ тратять з часом значіння, а вони булиб великим вкладом для нашої історії, традиції, культури, колиб священики умішували в них коротку історію парохій, їх повстання, грамоти, спис ерекцій і т. ін. Тоді ті епархіяльні публікації сталиби важними жерелами також до історії наших сіл, місточок, парохій і тим самим цілої країни. Їх пошукувалиб і цінилиб усі наші і чужі бібліотеки, наукові товариства і т. д. Для приміру подам „Подільські епарх. Відомости“, які виходили перед війною, а які головно ізза праці українця Сіцінського мають першорядне значіння до історії Поділля. Евентуальний закид, що видавництво булоб дороше, тут ні причім, бо уряди парохіяльні чи церкви радо докинулиб злотий — два і на передплату такого уліпшеного видавництва тай на 2—3 картки додаткові, на котрих булаб випечатана їх власна історія.

Прим. Ред.: Отся замітка ВПр. о. д-ра Застиріа особливо актуальна підчас ферій, бо тоді розїджаються по селах ріжні учені й студенти для котрих у свобідних хвилях в часі вакацій булоб легко допомогти парохам у виборі матеріялу та уложенію короткої історії.

Серед православних

У звязку з ухвалами православного Синоду в Польщі про відлучення від правосл. Церкви та викляття (анатему) д-ра Річинського (піддержуваного в його церковній діяльности провідниками УНР-івської еміґрації) і про вимогу каяття від проф. І. Огієнка, щораз більше загострюється конфлікт між митр. Діонісієм і провідниками наддніпрянської еміґрації УНР івського, петлюрівського табору. На знак свого розриву з православною митрополією в Польщі варшавські УНР-івці в роковини смерти Симона Петлюри замість православної панахиди, яку звичайно щороку служили в річницю смерти Петлюри в правосл. митрополитальнім соборі у Варшаві, урядили урочисту заупокійну відправу в католицькім костелі св. Анни. А тепер в УНР-івських кругах обмірковується проект повного виходу наддніпрянської правосл. еміґрації в Польщі зпід церковної влади варшавського правосл. митрополита й оснування кількох парохій для православних наддніпрянських еміґрантів, перебуваючих в Польщі, під зверхністю самосвятського американського автокефального архиепископа Іоана Теодоровича. З огляду на те, що такий крок означав би не тільки розрив з варшавською митрополією, але й з правосл. Церквою, бо самосвяти-„липківці“ порушили православні канони й далеко відійшли від православія, згаданий проект зустрічає співчуття далеко не в усіх наддніпрянських еміґрантів. Особливо неприхильно до того проекту ставляться ті наддніпрянці, що не належать до петлюрівського табору.

ЛІТНИЙ СЕЗОН! Продаємо найліпші апарати, а то Telefunken, Eumig Hartley, Schalec і т. д. о 30% дешевше

460 **ЛЕВ ДППЕЛЬ і С-ка** Телефон Ч. 4-58 **Львів, Легіонів 1.** 3—8

Кошториси безплатно. Література. Схеми. Висилка анодових батерій відворотною почтою.

Значіння вакацій для молоді

Преса культурних народів переповнена під сю пору описами подорожей, літниць, цін і значіння вакацій для дітей і молоді. Деякі з тем, звязаних з тими справами, ми вже подали до відома наших читачів, а тут коротко порушимо справу значіння вакацій для дітей і молоді.

Колись виїзд з міста на село на час вакацій уважали люксусом, на який позволяли собі тільки заможніщі люде. І не дивота. Бо в давніщих часах не було таких великих міст як тепер. Що дня можна собі було вийти на прохід далеко за місто і без утоми вернути. Тепер не те. Отже виїзд на вакації з міст став просто елементарною вимогою гиґієни.

Що до дітей то для них вакаційний виїзд на село має не тільки велике гиґієнічне але й педаґоґічне значіння. Міські діти не знають найпростіщих явищ природи. До рідких виїмків належать діти, які бачили схід або захід сонця. Не багато їх бачило навіть місяць або звізди на небі, бо зір їх не сягає між камяницями вище ніж улична ліхтарня. А вже про такі річи як дуга, роса, орка, сівба, риболовля, збирання грибів, водний або вітровий млин і т. п., на селі звичайні річи і справи, шкода з ними й говорити. Не мають про те поняття. Шкільні прогульки тільки в недостаточній мірі заповняють ті браки, бо не дають дітям часу на самостійну, довшу обсервацію. Нпр. дощ на короткій прогульці спонукує дітей до того самого, що в місті: вони розпинають парасолі й не мають нагоди слідити, як дощ відсвіжує ростини або мочить сіно в покосах.

Зате побут дітей на селі в часі цілих вакацій оставляє в їх умах враження звичайно сильніші ніж цілорічний побут у школі. Чому? Бо в місті і в школі дитина все спішиться, і немов вправляється в неувазі, а то тому, щоби зосереджувати увагу на тім, „що завдане“, або на небезпеці, яка грозить при переході вулиць.

Брати з собою дітей у дальші подорожі в часі ферій се річ безкорисна. Навіть з найкращого і найбільш памятками переповненого міста недоросла дитина винесе тільки зовсім байдужні враження, пр. деякі подробиці з уличного руху або крамових вистав. Щоб інтересуватися памятниками, руїнами, старими будівлями і т. п., на те треба мати вже вироблене знання історичної минувшини.

Вже Еллєн Кей слушно підчеркувала, що для молодших дітей найлучші виїзди на село і то постійно до тої самої місцевости. Чому? Бо се дає дітям можливість зростися душею з одним кутком Рідного Краю, як місцем найдорощим її серцю й памяти. Таке чуттеве відношення до землі стає найглибшим, первісним жерелом усякого дійсного патріотизму

Щойно в міру розвитку ума дитини добре є їхати з нею в щораз иньші околиці Рідного Краю, щоб дитина пізнавала його ріжноманітність а з тим і ріжні обичаї та заняття свого народа, ріжні памятки його історії, розкинені по цілім краю. Притім все лучше вибирати місця меньше шумні, бо в переполоднених літниками місцях, де „можна добре бавитися“, вакації для виховання дітей і молоді просто страчені.

Заграничні подорожі образують щойно дорастаючу або й дорослу молодь, котра вже вміє порівнувати те, що знає, з тим, що побачить в чужих краях. Передумовою корисного подорожування за кордоном є передовсім хоч таке знання мови чужої країни, щоб молода людина розуміла нове оточення, статті в провідниках, могла перечитати чужий часопис і скористати з вимови чужинців. Треба вже певної зрілости, щоб молода людина в чужім оточенні могла відріжнити те, що треба наслідувати, від того, чого наслідувати не треба. З тих причин за вчасні виміни

Тапчани матерії меблеві тапети **Т. КИСЯК і Сини** Львів, пл. Смольки 4. 4656 Тел. 41—09 6—30 ул. Косцюшка 20. — Телефон 19-85

Новий курс Анґлії

Відколи в замку Виндзорі приняв хорий король Великої Британії бувшого рибацького хлопця, Мек-Доналда, котрого зглядна більшість анґ. видвигнула до проводу, преса всего світа не перестає заниматися новим урядом. Схорований король найбільшої держави світа напів лежачи у шляфроку подав руку провідникови трудової партії робітників, а той по традиційному звичаю прикляк на знак пошани й поцілував руку монарха. Вже другий раз зробив се Мек-Доналд, переймаючи владу. Сила його в тім, що він такий соціяліст, який не хоче руїни. Се чоловік ворожий екстремам і тому він побідив і могутнього представника консерватистів Болдвина і блискучого ретора Лойда Джорджа а комуністичну демаґоґію розсипав в пух і прах: ні оден комуніст не вийшов при виборах: бо анґл. робітники передовсім Анґлійці у світських справах, таксамо як їх провідник, котрий хоче творити нове життя, не руйнуючи старого. Нас найбільше дотичить загранична політика, яку він думає вести. Важке його становище на тій области: хоч загранична політика Анґлії була традиційно розумна, то трудности так накопичилися, що тепер опинилася вона в дуже скомплікованій сітці союзів: в Европі вона — Велика Британія — залежна від Франції, відколи поклала поруч неї свій підпис у Верзалю, з Америкою, своєю рідною по крови й культурі дитиною, живе в незгоді від хвилі, коли порозумілася з Францією відомим фльотовим договором, на Середземнім Морі, котре вона від часу побід Нелсона по майстерськи опановувала, вється вона тепер у лябіринті між своїм союзом з Францією і приязню з Італією, в Азії на великім, а розжаренім ґрунті Китаю тратить щораз більше дійсний звязок з Америкою і Японією, а її природний противник Росія гримає до дверей Індій і все в нутро тої перли анґ. посілостей кидає розжарені голівні бунтів і руїни. Словом — на всіх швах тріщить лінія анґл. заграничної політики. Та сего великого ґудза трудностей не зможе навіть Мек-Доналд розтяти радикально, бо се противне вдачі анґл. народа і його політики. Тому й він буде мацати й на всі боки витягати руки. Хорій Европі не дасть він також ніякого радикального ліку. Він з нині на завтра не заприязниться з Німеччиною ні не зірве з Францією. Він не задивиться в ціль будуччини так, щоб не бачити теперішности. Так оцінює ситуацію розважнійша німецька преса.

——o——

На Зелені Свята

Традиційним звичаєм зложив український нарід у Львові честь памяти погибших героїв наших. Великі процесії в силі около 20.000 українців вирушили зі всіх наших гр.-кат. церков під проводом о. мітрата Базюка в неділю на кладовище Янівське, а в понеділок на Личаківське. Гарні проповіди виголосили на першім о. П. Дзедзик, а на другім о. Гаврилюк. Співали два хори, дух. семинара й рад. Купчинського. В торжестві взяли участь школи УПТ., пласт і ріжні організації. Відправи відбулися також при могилах поодиноких заслужених Українців, почавши від о. Маркіяна Шашкевича. З походів зроблено знимки на кіно. На кладовищах біля могил Коцка і Любовича арештовано 17 учеників і учениць.

——o——

По цілій українській землі розкинені могили наших стрільців, обороиців найвищого права нації. Чи Ви зложили зеленосвяточний датох на їх охорону, чи Ви хочете причинитися до культу нашої високої традиції?

Відпуст у Скиті Манявському

Відпусти в монастирі „Манявський Скит“ (повіт Богородчани) стягали собою щорічно в день Різдва св. Івана многі тисячі побожних українських прочан. Діялося це не тільки за істнування того славного скитського монастиря, але і по його знесенню цісаром Йосифом II. 1787 р. В день 7. липня відвиджувано громадно це памяткове місце і тут користано з обильних божих ласк. Історичне це місце де спочивають тлінні останки богоугодних черців, служило захистом перед невірною татарвою, там спочиває й гетьман Іван Виговський зі своєю дружиною. Отже Скит се памятка релігійна і національна. Треба відновити сотками літ освячений традиційний відпуст з процесійними походами наразі бодай з сусідних парохій, з торжественними Богослуженями і відповідними науками. Це постулят віри і народности. Дооколичне духовенство проситься відповідно загріти своїх парохіян до громадної участи в цьому традиційному відпусті і самому для духовної помочи участь взяти, щоб не постигла і цю — колись справді перворядну — релігійну і народну — твердиню доля монастирка в Лісниках коло Бережан, використаного нашими дбайливійшими сусідами, або щоб не перейшла велика памятка в руки автокефалістів з Варшави. Цьогорічний скитський відпуст (7. липня) відбудеться зі слідуючим порядком: 1) о год. 8.30 Всеночне, св. сповідь і I. наука. 2) о год. 9.30 Утреня, св. сповідь і II. наука. 3) о год. 11.30 Соб. Сл. Божа з діяконами, св. сповідь і III. наука. 4) Водосвятіе на Манявці-Скитику і покроплення прочан. Від гр.-кат. Уряду парохіяльного в Маняві. о. Николай Кейван, парох.

——o——

„Хто не вправляє своєї віри, того покриває мох байдужности, потому сумнів, а вкінці його віра ослабає й може зовсім перейти у безвірство“ (Проф. Т. Тот).

Чільна партія у власнім зеркалі

IV.

1. Історична роля старої партії.

Як уже знаємо, УНДО признається, що правда, до походження від раніщої Української Національно-Демократичної (Трудової) Партії, одначе не особливо високо ціннть сей рід та має себе за щось без порівнання ліпшого від батьків. Се добре право синів — старатися перевисшити батьків: та мабуть не помилимося, коли скажемо, що між політично емеритованими батьками мабуть нема таких, що дуже завидувалиб теперішним переємникам політичного проводу або що соромились би своєї минувшини. Нові панове, окрім великих слів великої сили, якими від літ годують тромадянство, досі не зробили абсолютно нічого такого позитивного для нації, що давалоб їм якесь значніше місце в її історії; тимчасом давна УНДП вже нероздільно звязана з українською історією першої четвертини XX-го віку!

Правда, той відтинок нашої історії скінчився для нації невдатно, навіть трагічно, одначе: а) такими були всі головні моменти нашої минувшини від мало не 600 літ, отже се вже не така велика нечесть ділити долю Детьків, Олельковичів, Глинських, Сагайдачних, Хмельницьких, Мазеп і т. д.; б) зпоміж усіх політичних орґанізацій, які до того часу були чинні на наших західних землях, не бачимо ні одної під міру старій УНДП. Перше 15-ліття, передвоєнне, в її діяльности однозначне з всесторонним національним розвитком австрійських Українців, без якого годі собі подумати всенародну акцію 1918-1919. Без того 15-ліття здається, що й національний рух на Наддніпрянщині в 1917—1919 ніколи не був би досягнув своїх дійсних розмірів і своєї дійсної форми.

Що ті національно-політичні завдання, перед якими галицьке тромадянство стануло в осени 1918 показалися йому не під силу, то вина сьому мусить бути розложена на цілу низку чинників: а) на моральну й матеріяльну руїну після 4-літної війни, б) на ріжні сильні, від нас незалежні обставини (війна і звязані з нею переміни перейшлиж усі людські сподівання), в) на недостаточну національно-політичну й соціяльно-культурну зрілість усього українського народу, г) на некорисний вплив російської України та вкінці ґ) на орґанічні хиби й тактичні помилки самого тутешнього проводу.

Входити глибше у всі ті причини нашого лихоліття тут не місце, та й із сього ясно, що приписувати „в с ю майже політичну відповідальність за долю нашої державности перед народом та історією“ давній УНДП, як се робить брошура УНДО, — і несправедливо і нечесно. Нечесність у тому, що нова самохвальниця має за собою щойно 1/8 часу, а менше ніж 1/1000 здобутків попередниці... Коли не хочеться покласти в заслугу старим провідникам того, що вони від 1914, в невимовно трудних обставинах, не лише зберегли єдність партії, а й уміли біля неї згуртувати до солідарної загально-народної акції й усі иньші українські політичні орґанізації (досягнення, що сьогодні видаються якоюсь недосяжною мрією!), то хоч такий голий, одначе історично многоважний факт, яким є девятимісячна збройна боротьба, повинен би навчити зарозумілих новиків дещо більше скромности і респекту для попередників! А в тім, колиб говорити про помилки старих провідників (тих помилок дійсно багато), то одна з найтяжших була в тому, що ті провідники були за слабі супроти демаґоґічних елементів внутрі партії і громадян-

---

дітей недобрі для їх розвитку, подібно як принимання таких чужих учительок, що до котрих не знається, що вони будуть говорити, хоч навіть знається, що вони добре опановують чужу мову, „з акцентом“. Давніще в заможних домах особливо дбали про те, щоб чужі учительки мали „добрий акцент“ і походили пр. просто з Парижа. Притім їх „добрий акцент“ нібито „пізнавали“ по тім, коли вони зле вимовляли звук „р“. У французьких школах відучували їх від злої вимови „р“, а поза Францією вимагали від них злої вимови „р“, бо інакше думали, що вони „не мають доброго акценту“... Тепер діти, що за вчасно їздять за кордон, набирають там уличного виговору, зовсім кепського, бо вони ще не мають відповідної підготовки.

Словом — з чужих країв можна привезти тоді більшу користь для свого виховання, коли вже з дому виїзджається зі значним засобом знання, і навпаки. А що в надто молодім віці засіб знання не може бути більший, отже й набуток за кордоном може представляти тільки невеличку або й зовсім сумнівну вартість. Перша річ для молоді — пізнати свій Рідний Край і нарід, а щойно потому чужі краї і чужі народи.

——o——

Для Пань
на найновіші сукні
ШОВКОВІ
Фуляри і crêpe de Chine деселеві. Toile de soie на білля.
Просимо оглянути без обовязку купна.

Для Панів
ориг. англійські й бельські
С У К Н А
на літні й осінні одяги
на нагортки й плащі і т.п.
462

НАЙДЕШЕВША
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, РИНОК 45, ТЕЛ. 56-31.
(дім паріжний вул. Гродзіцких) 5-30

ства — супроти тих самих, що захопивши старий партійний апарат, сьогодні верховодять і що у великій мірі самі за сумні висліди визвольних змагань відповідають.

2. Чим краща нова партія?

Таке питання само накидається читачеви брошури про „Народній Зїзд“, одначе даремна річ шукати ясної відповіди на нього. Про приписувані собі новим проводом політичні й орґанізаційні „успіхи“ матимемо нагоду говорити й оцінити пізніще; на сім місці зупинимося лише на отих моральних „висшостях“ УНДО над УНДІЙ, про які в ріжних відмінах читаємо мало не на кождій сторінці брошури.

Сі висшости — буцімто ідеольоґічні. На погляд проводу УНДО, історичне значіння сеї партії лежить перш усього в буцімто незрівнаній її програмі, устійненій на конґресі 1926 р. Дуже шкода, що ся славна програма не включена повно у брошуру (оскільки не помиляюся, вона взагалі не була ще друкована), а то булаб можливість самому читачеви переконатися, чи вона оправді творить епоху в історії української нації. Бо ніде правди діти — в брошурі хоч багато самохвальби та мало конкретних вказівок на програмові основи партії. Зокрема, що можна сказати про таке виєвнювання: „всі клясові чи станові суперечности (партія) розвязує демократичним способом“? Хіба те, що в нього можна вложити все до вподоби: і „граб награблене“, і „бий інтеліґентів“, і вибір, приміром, єпископів на вічу в салі Лисенка, і багато иньших „демократичних ідеалів“...

Та, правду сказати, провід УНДО сам ідеалізує свою партійну програму тільки в однім пункті: вона, мовляв, „докладно сформулувала всенаціональний політичний ідеал“ (ст. 4). Отсе те магічне слово, що ставить УНДО і його програму на першому місці! Під сим чарівним словом розуміє брошура очевидно не що иньше, тільки ідею соборно-української державности... Що на се сказати? Кождій як-так освіченій людині ясно ось-що: а) Національний ідеал і державність не є ідентичні поняття. Держава се дуже реальна річ і звичайно мало що має спільного з ідеалом. Колиб вони були одно, в такім разі всі державні народи не малиб перед собою вже жадного національного ідеалу — булиб самими низькими матеріялістами. Так погано одначе не є й народи обєднані й незалежні все ще мають перед собою недосяжні національні ідеали, до яких прямують. б) Ніде в культурному світі всенаціональні ідеали не входять в інвентарі партійних програм, бо перш усього такі ідеали є власністю всеї нації, а не одної партії, а окрім того взагалі ідеалам в програмах політичних партій не місце, лише викладам про те, якими практичними заходами до ідеалів наблизитися. в) Нема сьогодні жадної української партії чи політичної ґрупи, яка не бажалаб собі здійснення того, що в брошурі зоветься всенаціональним ідеалом; жаль лише, що ледве котра з них знає, яким шляхом до нього дійти. г) Не кожда корова, що ідеально на всі заставки ричить, дає й ідеальне молоко. ґ) Се історичний фальш, коли сьогодні пишеться, неначе УНДО вперше 1926 р. сформулувало ясно „національний ідеал“. В дійсности, його попередниця УНДІЙ не лише від самого початку (1899) мала його ясно у своїй програмі, але й старалася реалізувати його по силам і обставинам тому десять літ. Що більше, ще перед оснуванням УНДІЙ той ідеал був уже в Галичині сформулований. Як один із перших Галичан, що прилюдно проклямували його, маю деяке право підкреслити се з натиском. Одним словом, те блискуче пірячко, яким УНДО так пишається, не ним створене.

До сього неоправданого вивисшування себе понад иньших належать два закиди голови УНДО, зроблені посередно матірній УНДП. Один, у вислові: „Ми не можемо позволити собі на люксус, щоби з н о в у історичні події заскочили нас неприготованими“. (ст. 36); другий той, що, мовляв, „ми є п е р ш и м и галицькими політиками, які є в першій мірі Українцями і українськими політиками і раз на завжди порвали з усяким територіяльним сепаратизмом“ (ст. 17). Про річевий зміст сих самохвальних поглядів скажемо далі.

С. Томашівський.

——o——

Д О П И С И

ЗАБОЛОТІВ. (Привіт дяків І. Е. Кир Григорію). З нагоди 25-літного ювилею тяжкого Апостольського володіння Владичим Престолом Їх Преосвященства Ексцеленції Кир Григорія Хомишина в Станиславові, відбула Краєва Управа греко-катол. Дяків дня 19. червня 1929 святочно-ювилейне засідання в Заболотові й іменем дяків всіх трох епархій з вдячности за батьківське серце для дяків і за започаткування наділу дяків землею, вислала на адресу Їх Ексцеленції письменний привіт.

ГОРОДЕНКА. „Спокійна городенська сторона“ дещо розрухалася. Деканальне духовенство по довшій перерві відбуло два зїзди (31/V. і 8/VI.), на котрих кромі найважнійшої справи 25-літного ювилею еписк. праці Ексц. Преосвященого Григорія та уложення адреси до Високопреосвященого Ювилята, обговорювано важні громадянські і станові справи. — Дня 8/VI. б. р. відбулася в Городенці довірочна політична нарада, на котру прибув сенатор п. Галущинський, котрий оправдавши довшу павзу в своїх обїздках, здав у глибоко подуманій а приступній кількагодинній промові не лише звіт з діяльности нашої парлям. репрезентації, але і яркими красками змалював неприманчивий стан нашого внутрішного положеня, та намітив пляни орґанізації.

З КОСІВСЬКОГО ПОВІТУ. (Неімовірна новинка, або чому вже другий рік немає школи в Криворівні). Є на Гуцульщині, в косівському повіті, село Криворівня. Чудове, гірське село. Перед війною приїзджали сюди наші учені й літерати: Грушевський, Франко, Коцюбинський, Хоткевич і і. Ще сьогодня п. Грушевський має тут свою, кількаморґову посілість у казково гарному місці, вимріяному на літню оселю для українських письменників. По війні манила Криворівня визначних чужинців як п. А. Струґа і і. З давних давен була у Криворівні школа. Аж повінь у 1927 зруйнувала хату, у якій містилася кляса і перервала науку, бо зараз по повені годі було вишукати відповідне примішення на клясу. Доперва при кінци 1927 р. громадський уряд у Криворівні винаймив у п. Василя Якибюка простору комнату на клясу, повідомив про це шкільний інспекторат в Косові і просив о урухомленя науки. Від цеї хвилі починається загадочне зволікання шкільного інспекторату з приверненням науки. Вже другий рік минає, а у великій, гірській громаді діти у темноті виростають! Чому? Ця новинка може видатись неімовірною, бо здається немає в Европі громади, не й великої, у якій не булоби школи. Щоб розвіяти сумнів, наводимо документ. — (Від Ред.: Документ про винайм льокалю на школу дійсно переслано нам і він є в посіданні Редакції. Не наводимо його тому, щоб нікого не наражувати на дошкулювання).

З КУЛЬТУРНОГО РУХУ НА ЕМІҐРАЦІЇ. На поширених сходинах Клюбу Гетьманців в Берліні, у вечері, дня 15. червня ц. р. докінчив Проф. Д. Дорошенко серію своїх спогадів про свої студентські часи, які він почав розповідати в Клюбі Гетьманців 9. лютого, а продовжував 13. квітня й 18. травня. Спогади Проф. Д. Дорошенка, які він в дуже живій формі передав присутнім на тлі тогочасного культурно-народницького життя й політично-революційних завязків руху, тішилися пильною увагою слухачів, бо з них довідувалися вони не про одну правду, добре зрозумілу після такого пережитку, як недавня революція 1917 року й дуже болючі її наслідки для нинішнього всеукраїнського життя, по обидва боки маленької річки Збруча. Немов навмисне полишаючи на боці своє персональне життя, Проф. Д. Дорошенко передавав у своїх спогадах виключно як свідок та учасник того, що на ті часи робили для України Українці. Через усі спогади немов червоною ниткою просилювалася та думка, що вся передреволюційна праця Українців-інтеліґентів, праця повна ідеалізму, направлялася на зрозуміле руйнування „тюрми народів“ — московської держави. Очевидна річ, що в кількох словах неможливо передати ні цілого змісту, ні всього значіння спогадів Проф. Д. Дорошенка, які полишили надзвичайно приємне враженя на присутніх. При цьому доводиться піднести для загалу гадку, щоб і инші українські Громади слідували за тим прикладом і просили своїх старших людей — „батьків“, розповідати час від часу про те, що вони за свого життя бачили, чули й пережили, бо лише на передуманому знанню старого кріпне й міцніє нове, необхідне до будови Української Держави.

——o——

† Евген Чикаленко

На еміґрації в Чехословаччині помер в 68 р. життя Евген Чикаленко, фундатор української щоденної преси ще за царських часів у Київі (а саме дневників „Громадська Думка“ і „Рада“), співфундатор „Наукового Тов. імени Шевченка“ й укр. „Академічного Дому“ у Львові, б. член редакції „Київської Старини“ й автор популярних „Розмов про сільське хозяйство“, котрі розійшлися між нашим народом у міліоновім накладі. Помер серед важких відносин матеріяльних і моральних, але не забув перед смертю оставити сповіди зі свого життя у своїх докладних та дуже цікавих споминах, чим дав приклад усім діячам, як кінчити свою діяльність. —

Вічна Йому Память!

Обовязком кожного Українця зложити бодай два рази до року даток на допомогу Українським Інвалідам: у Зелені Свята і 1-го Листопада. Ніхто не повинен відтягатися від цього примітивного обовязку супроти тих, що жертвували собою за всіх нас!

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци на ліжка і на коні та всякого рода полотна

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7. Напроти Катедри.

НАЙЛІПША ЯКІСТЬ. — ВЕЛИКИЙ ВИБІР. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. 442 9—10

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Виїзд Св. Вітця з Ватикану, що мав мати місце 24. червня ц. р., знова відкладений. Правдоподібно виїде в жовтни ц. р. В міжчасі апостольський нунцій має доручити італійському королеві свої увірительнюючі листи, і крім сього мається усталити церемоніял для візити короля у Папи.

З приводу ювилею 25-літного епископства І. Е. Преосвященного Кир Григорія відправлено у всіх Церквах станиславівської Епархії в неділю, дня 16. червня с. р. торжественні Богослуження з відповідними проповідями, при чім всюди вірні численно приступали до св. Причастя на інтенцію Свого Владики. Після надісланих донесень в богато парохіях число причащаючихся доходило до 300 осіб. Духовенство цілої Епархії рішило зложити датки на фонд власної печатні для католицької преси. Фонд той складається в Зем. Банку Гіпотечнім, а сума буде пізнійше оголошена. Рівнож жертвували відправити кілька тисячей Служб Божих на інтенцію Їх Преосвященьства. В ювилейнім дні 19. червня відправлено всюди торжественні Богослуження, при чім вірні, а особливо вся шкільна молодіж приступила до св. Причастя з молитвою за Достойного Ювилята. В полудне зложила вибрана делеґація адреси підписані всіми священиками цілої Епархії з желаннями і запевненням синівської любови та віддности для свого Архипастиря на руки Впр. О. Архідіякона, а до перебуваючого заграницею Преосвященного вислала телеґрафічно привіт з задушевними баженнями всіх. До адрес долучено альбом всіх Церков Богородчанського деканату.

Консекрація нового гр.-кат. епископа ВПр. о. В. Ладики ЧСВВ. відбудеться, як нас повідомляють з Канади, в Едмонтоні, столиці Альберти, дня 14. липня, а інтронізація у Вінніпеґу, столиці Манітоби, дня 21. липня ц. р.

Паломництво до Риму. Мар. Тов. *Молоді* подає до відома учасників паломництва до Риму, що день виїзду паломництва зі Львова відложено з 2. липня на 5. липня ц. р. (пятниця год. 18.35). Причина цеї зміни та, що многі паломники через опізнення й инші несподівані труднощі зі сторони Староств у видаванню паспортів мимо рескрипту Мін. Скарбу не одержали ще паспортів. Мар. Тов. Молоді віднеслося в тій справі телеґрафічно до Міністра вн. справ, і сподівається, що до кінця біжучого тижня вже всі паломники дістануть паспорти і пришлють їх сюди найпізнійше 30. червня ц. р. — Речинець виїзду дня 5. липня ц. р. (пятниця) вже не буде відкликаний і паломництво виїде без огляду на число паломників.

Великанське паломництво до Люрд. В тих днях наспіло до Люрд паломництво 10.000 Еспанців і Каталюнців, в тім числі 600 недужих, які приїхали 15 спеціяльними поїздами.

Прусія і Ватикан. Конкордат з Апостольською Столицею мав бути предложений дня 28. червня на пленум Державної Ради Прусії до обговорення й затвердження.

Евхаристійний Конґрес і радіо. Підчас Евхаристійного Конґресу в Сосновці, що відбудеться в днях 29. і 30. липня, будуть всі набоженства й проповідь еп. Кубіни на тему „Христос робітник" трансмітовані крізь радіо.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. Процес б. мін. Чеховича, котрий почався перед Держ. Трибуналом 26. ц. м., викликав зрозуміле зацікавлення. Загально вважають його символом боротьби, що саме ведеться між двома політ. таборами в Польщі. Одначе публіки на процес майже не допущено, бо 150 білєтів на салю розправ розділено виключно між урядові особи й пресу. Предсідатель Трибуналу відчитав на вступі рішення сойму з 29. III. 1929 про поставлення мін. Чеховича перед Держ. Трибунал за порушення скарбового закона. Відтак давав вияснення б. мін. Чехович. Обжалований не почувається до вини, бо сам факт формального переступлення бюджету не може на його думку бути підставою до притягнення мін. скарбу до конституційної відвічальности. Обж. критикує скарбові закони як націховані спеціяльним недовірям до виконавчої влади. Наводить дотичні законодавства у Франції, Анґлії й Німеччині й ніде не знаходить анальоґії до відносин в Польщі. Недопустиме на його думку розглядання Держ. Трибуналом доцільности бюджет. видатків, бо це належить до сойму. Взагалі вважає нинішне обжалування унікатом у бюджетовій практиці. Того самого дня зізнавали ще як свідки мін. внутр. справ Складковський, мін. пром. і торг. Квятковський, марш. Пілсудський та марш. Дашинський. Зізнання свідків для обжалованого корисні. Особливше враження викликало зізнання марш. Пілсудського своєю гостротою й характеристичною формою. В год. 4·30 закінчено доказове поступування. Дальша розправа в четвер (27.) в год. 11 дополудня.

ПРОМОВА МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО перед Держ. Трибуналом викликала сензацію. Свідок зачав від критики закона про Державний Трибунал, навівши текст першого його артикулу. На його думку цей закон це „партацтво праці, можна в ньому знайти все, тільки не можна знайти сенсу". Держ. Трибунал і закон про нього стоять немов a parte від конституції... Відтак перейшов до критики самої конституції, котрій закидує суперечности й безсенсовість. Відвічальність за відношення уряду до сойму бере свідок на себе й заявляє, що гордий зі своєї праці та що не тільки не знаходить в собі вини, але заслугу за те, що йшов проти сойму й усунив соймократію. В системі обжалування п. Чеховича бачить спробу ритуального морду, доконаного на людині, яка не за свої вчинки відповідає. Бо „ціла праця з соймом лежала на мені" — каже маршалок. Після дуже яркої характеристики сойму маршалок кінчить: „Мої руки в Польщі зачинали багато річей і я гордий, що полишу в Польщі працю, яка перетреває віки. Тим початком праці Держ. Трибуналу я не горджуся, таксамо, гадаю, як і ви, панове. Натомісць є величезний комізм. А комізм цей нічим іншим не можна вияснити, як нещасним затьмінням соймового ума, котре мусить прийти в дуже непристойній забаві, треваючій місяцями".

„Теоретична віра без відповідного практичного життя має таку вартість як віз з колесами без осей". (Тот).

„Злі є тими прутами, котрими послуґується Бог, щоб карати народи й досвідчати їх вибранців. Але коли ті пруги сповнили свою службу, їх кидається в огонь".

РОМУНСЬКІ ДЕБАТИ ПРО УГОРЩИНУ. В ромунськім парляменті запитав оден посол міністра загр. справ Міноеску, що він думає робити супроти факту, що делеґат Угорщини на міжнароднім аґрарнім конґресі роздавав карту Угорщини з передвоєнними границями. Міністер відповів: Не можу всего сказати, що знаю, але скажу, що проти Угорщини ведеться дипльоматична акція. Що до згаданої мапи, то я вже запитував угорське посольство й одержав відповідь, що офіціяльна угорська делеґація не займалася роздаванням тої мапи і що на тій карті є статистика про карпатську кітловину взагалі, а не про про саму Угорщину. Розуміється, та заява не вистарчає, бо карпатська кітловина не має ніяких границь. На запит б. мін. Авереску, що думає робити супроти факту, що будапештенська преса, котра доходить до Ромунії, приносить постійно статті з домаганнями ревізії границь, відповів мін. Міноеску, що тої преси заборонити не може, бо в Ромунії обовязує свобода преси. Опісля представник угорської нац. меншости в Ромунії посол Вілер відповідав на закиди, що між Уграми в Ромунії ведеться ірредентистична пропаґанда. Він сказав, що уґорська нац. меншість в Ромунії неслушно підозрівана, бо вона уважає себе горожанами держави, в котрій живе і признає обовязки супроти тої держави.

ФРАНЦУСЬКО-ЕСПАНСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ. Свій побут в Мадриті використав французький міністер загр. справ Бріян в тій цілі, щоб заключити з Еспанією договір порозуміння і приязни. Всі евентуальні спори між обома державами будуть вирішувані мировим судом.

——o——

Як віджившлятися?

„Wiener Klinische Wochenschrift" принесла інтересну статтю проф. медицини Зінґера, котра займається оцінкою харчевих порад двох ворожих собі таборів лічництва, а саме т. зв. офіціяльної (або шкільної) медицини і т. зв. природного лічництва. Він пише: Не підлягає сумніву, що сирі харчі й чисто ростинна дієта дають добрі наслідки в багатьох хоробах, особливо у хорих на нирки, у неврастеніків і т. п. Одначе поручати такі харчі „всему народови" просто неможливо, бо сирі харчі важко стравні, що очевидно стверджено, хоч прихильники сирих харчів твердять уперто, що то якраз варені страви тяжше стравні. Сирі харчі вже тому тяжкі для людини, що люде мають значно коротші кишки, ніж звірята рослинно-жерні. Отже навіть неврастеніки, для котрих сирі ростинні харчі дійсно добрі, не можуть їх знести довший час і дістають від таких харчів корчів у кишках. Отже треба обережно і в міру їсти сирі харчі. Шкільна медицида вже від яких 20 літ приписує уживання в певних днях овочів, салати, бульби в багатьох хоробах, особливо при затовщеннях. То значить, вона робила се вже тоді, коли про прихильників сирих харчів ще не було багато чути. А уживання молока, особливо для хорих на серце дуже успішне, ше старшої дати. Отже слава першенства в уживанню сирих харчів належиться шкільній медицині. Мясо і хліб є й будуть найлучші харчі для загалу, а овочі й ярини се тільки цінні додатки, хоч у багатьох хоробах якийсь час можуть ті додатки бути з успіхом ужиті як одинокий харч.

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З Французької Академії Літератури

В паризькій пресі життя французької Академії Літератури займав багато місця. Се дуже сприяє розвиткови французької літератури. Навіть анекдоти з життя літератів популяризують літературу нераз більше, ніж поважні, тяжкі критичні праці. Недавно паризьке „Фіґаро" пригадало кандидатську подорож французького письменника Le conte de Lisle'a по апартаментах „безсмертних": так називаються у французькій літературі ті письменники, котрих принято до Академії Літератури. Кандидат до французької Академії Літератури мусить складати візити членам тої академії та просити їх, щоб голосували за його приняттям. Членів Академії Літератури є розмірно невеличка, означена скількість, а кандидувати на члена Академії Літератури можна тоді, коли смерть опорожнить місце в Академії. Отже Леконт де Ліль, прибувши до дому славного письменника Віктора Ґіґо, застав його в огороді. Старенький творець „Нуждарів" був у мелянхолійнім настрою.

— Над чим так думаєте — запитав Леконт.

— Думаю над тим, що скажу Господу Богу, коли стану на суд перед Ним, відповів Ґіґо.

Віктор Ґіґо голосував за приняттям Леконта. Одначе всі инші члени Академії віддали свої голоси на иншого кандидата. Незабаром потім помер Ґіґо. Коли Леконт де Ліль знов поставив свою кандидатуру до Академії, його вибрали, бо уважали голос творця „Леґенди Віків" за його тестамент, за останню волю в области літератури. Коли повідомляли Леконта про вибір, сказали йому:

— Ви стали членом Академії Літератури, бо іменував Вас Віктор Ґіґо.

——o——

З новин чужих літератур

M. Smilg-Benario: VON KERENSKI ZU LENIN. (Amaltea-Verlag, Wien).

Автор сеї цікавої праці (відомий уже зі своєї праці „Упадок царату") стоїть на становищі, що правительство Керенського було би вдержалося, якби не його вперте бажання, провадити дальше війну, „аж до побідного кінця". Доказів на те своє твердження наводить багато. Як чужинець освічує російські відносини безсторонно. Читаючи його книжку, мається враження, що в історії ніякої країни не було ніколи тільки пустої фразеольоґії, брехні, наївности, глупоти та сміщности, що в історії Росії в тім часі, який описує та цікава книга. Глупоту державних мужів тодішної Росії бачить автор в тім, що їм ані не снилося, що союзники використають Росію поки в війну не вмішається на добре Америка, а потому кинуть на поталу. Не припускаючи того, вони не заключили в час окремого мира з Німеччиною і тому впали.

Carl Bachem: VORGESCHICHTE, GESCHICHTE U. POLITIK DER DEUTSCHEN ZENTRUMSPARTEI. Band V. (J. P. Bachem Köln).

Сей новий 5-ий том історії могутної катол. партії в Німеччині обіймає роки 1887—1898. Автор характеризує діяльність катол. в німецькім парляменті і пруській соймі. Багато цікавих фактів наводить для характеристики цісарської Німеччини (пр. як цісар Вільгельм на збірній резолюції всіх міністрів написав одно слово „Квач" — і ні оден міністер не образився та не подався до димісії, лиш виготовили в тій справі иньший внесок). Велика історія катол. центра приносить багато поучаючого не тільки для німецьких католиків.

Alex. Kereński. ERINNERUNGEN.

(Від упадку царату аж до замаху стану Леніна). Карло Райснер, Дрезно.

Спомини Керенського виходять рівночасно в кількох мовах. Вийшли (перша часть) і в німецькій мові. Німецька критика так їх оцінює: У своїх споминах Керенський складає блискучі докази, що він не тільки зле „робив історію", але й по 10 літах свого упадку ще зле розуміє те, що сам робив. Він нічого не навчився й нічого не забув. Причину свого упадку бачить не в своїй наївній політиці, але в підлости своїх противників і нещирости своїх сторонників. Леніна характеризує не тільки як хорого фанатика, але й як чоловіка, котрий „вузько дивився на світову війну зі свого закамарка в Швайцарії". А сам не бачить своєї неконсеквенції, що він хотів зробити „некрівaву революцію" й рівночасно провадив дуже кривaву війну армією, яка вже до ніякої війни не надавалася. Спомини того есера повні фраз про „високі ідеали". Так і видно, що хоч противники відобрали йому владу, то не могли відобрати радости з виголошування пустих і банальних фраз.

Otto Rühle: „KARL MARX, LEBEN UND WERK".

Німецький психольоґ Рігле написав книжку про Маркса як людину. Як значінню його творів приписує він велику вагу, так низько, страшенно низько цінить його як людину й характер.

Карло Маркс уродився 5. ґравня 1818 р. в Трієрі. Його родичі походили з родин, котрі століттями були рабінатські. Коли Карло ходив уже до школи, його батько вихрестився як протестант, „щоб синови дати метрику вступу в европейську культуру".

Маркс одідичив по батьку передовсім нетерпимість і зарозумілість. Його сучасник і знакомий Карло Шурц пише про нього: „Ніколи не бачив я більш ароґантної людини".

Сей осуд Шурца потвердили опісля майже всі, що мали до діла з Марксом.

З початку Жид, став Маркс антисемітом. Свого добродія Ляссаля, також Жида, прозивав „барон Ізек". Притім натягав його на гроші й рівночасно висмівав, побоюючись, щоб не виріс в нім суперник. Коли Ляссаль погиб у поєдинку, Маркс відітхнув.

А російського революціонера Бакуніна Маркс з тої самої причини ненавидів і очорнював. Не було ніякої грязи, котрою Маркс не обкинув би Бакуніна, прозиваючи його навіть „злодієм і драбом" (ґавпер). Хоч сам Маркс жив головно з натягання людей і мав багато темних грошевих афер, закидав Бакунінови, що той не звернув 300 рублів, котрі взяв на переклад „Капіталу". Вкінці піднявся проти Бакуніна навіть ролі доносчика. Огірчений тим Бакунін писав ось що:

„Пертий скаженою ненавистю пан Маркс не побоявся навіть сам себе вибити по обличчу, принявши публично ролю денунціянта, клеветника й поліційного аґента. Я вицофуюся з поля боротьби й домагаюся від моїх любих сучасників тільки одного: щоб мене забули".

Так побідив Маркс Бакуніна, але коштом розвалу орґанізації (І-го Інтернаціоналу). Маркс, „освободитель пролетаріяту", любив уживати монокля й удавати льорда та їсти кавяр і иньші присмаки. Жолудок мав зіпсутий. Грошей ніколи не мав. Все те вплинуло і на його теорію: не маючи грошей, пропаґував ідею „експропріяції". Сам не вмів господарити, вчив господарити весь світ.

Один був тільки чоловік, котрий терпеливо зносив усю ароґанцію Маркса і платив за нього де міг. Се був Німець Енґельс.

Fritz Stahl: PARIS, EINE STADT ALS KUNSTWERK. Berlin, 1929. Ст. 177 (в тім 65з ілюстраціями).

Книжка та цікава не тільки змістом, але може ще більше тим, що автор боявся її видати, бо думав, що його земляки з ненависти до Франції не приймуть її й закричать його. Він помилився: Протягом 6 місяців той твір видержав 8 видань і автор перед смертю написав ще передмову до 9-ого видання, в котрій стверджує, що минуло божевілля ненависти і що Німці та Французи по війні близчі собі, ніж були перед війною, хоч не вірить у передвчасне братання. Його книжка се один похвальний гимн для краси і значіння столиці Франції.

——o——

Нова книга про Сибір

В Берліні появилася нова книга про Сибір. Написав її німець Ґеорґ Кляйнофф. Титул: „Най-Сибірієн". Німецька критика підчеркує, що та книга важна не тільки для економістів, але й для політиків та істориків. Вона подає вже матеріял зібраний автором особисто за нової влади большевиків.

Великий словар англійської мови

Останній том „Словаря Анґлійської Мови" (котрий почали печатати 1859 р.) віддано до друку й він появиться ще сего року. Кошти друку того величезного твору, над котрим працювали учені 70 літ, винесли 300.000 фунтів штерлінґ. (1 фунт — 4.88 дол.). В тім словарі є 418.825 слів з поясненнями фаховців.

Большевицький всесоюзний Держвидав

оповістив у своє 10-ліття, що видав 21.500 ріжних брошур і книжок у 430 міліонах прим., з того творів Леніна у 13 міл., Сталіна в 3,800.000. Бухаріна в 2,300.000. Се дійсно вистарчаюча доза, щоб затроїти народ бляґою — особливо тоді, коли не допускається до нього ніякої иньшої книжки. Але се заразом научка для „правих" про те, як мало вони протиставляються тій страшній повіні большевицького письменства.

Нові видання

„ПОСТУП". Вістник літератури й життя. 9 річник. Червень — липень 1929 р. 6—7 число. Зміст: Ю. Кміт: Пекло, — А. Вартовий: Сліди — А. Курдидик: Остання стежа — Святий чернець — Маки. — Б. Монкевич: Лицар Незломний — Ц. Фляйшлєн: Колишіть мене — Б. Шостаківський: Що писати? — Меріям: Липень — д-р К. Чехович: Католицька фільософія — д-р М. Гнатишак: Ренесанс Шевченківської романтики — І. Гладилович: Польський Католицький академічний рух — На Соловецьких островах — д-р П. Ковалів: Господарська відбудова — Я. Бохенський: Срібні тіни — І. Аненко: Появи „духів" — Зі світа — В. Польщі — З природи й техніки — Літературні замітки — Бібліоґрафія — Ліві між собою...

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раньше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає: **Веснянi новости для Пань на плащі, костюми і сукні. — ШОВКИ у великім виборі. — ВОВНИ анґлійські і красві на мужеські одіння.**
401 15 30

В ЛИПНІ буде отворена під фірмою — 480—1-5 **„ГОВЕРЛЯ"** --- у Львові, --- вул. Руська ч. 16. -- Число телефону 75-92. --

УКРАЇНСЬКА **КІМНАТА ДО СНІДАНЬ, ТОРГОВЛЯ ДЕЛІКАТЕСІВ І РЕСТАВРАЦІЯ.**

Всі українські діти до „Рідної Школи"

В днях 28, 29, 30 червня і 1, 2 липня ц. р. відбудуться **шкільні вписи** до всіх всенародніх шкіл і захоронок „Рідної Школи" у Львові і його передмістях. Вписи відбуватимуться перед полуднем і пополудни в канцеляріях управ шкіл і захоронок.

1. Всенародні школи: 7 кл. хлопяча школа ім. Грінченка, вул. Городецька ч. 95, 7 кл. дівоча школа ім. Грінченка, пл. св. Юра ч. 5, 7 кл. дівоча школа ім. Шевченка, вул. Мохнацького ч. 12, 4 кл хлопяча школа ім. Шевченка, вул. Мохнацького ч. 12, 4 кл. мішана школа ім. князя Льва на Личакові, вул. Крупярська ч. 15, 4 кл. мішана школа ім. короля Данила, вул. Жовківська ч. 62. Всенародня мішана школа на Левандівці. Всенародня мішана школа в Клепарові (Нар. Дім). Всенародня мішана школа в Замарстинові (Чит. „Просвіти").

2. Захоронки: при вул. Руська ч. 3, при вул. Городецькій ч. 95, пл. св. Юра ч. 5, при вул. Личаківській ч. 84, при вул. Софії ч. 25, при вул. Жовківській ч. 62, в Замарстинові (Чит. „Просвіти"), в Клепарові (Нар. Дім), в Левандівці, в Знесінню (Чит. „Просвіти"), в Пасіках Личаківських.

Українці й Українки! Подбайте, щоби ні одна українська дитина не пропадала в чужій школі! Всі Українські діти повинні виховуватися тільки в Рідних Школах і Захоронках. Хто посилає свої діти до чужих шкіл і захоронок, той ворог своїх дітей, той ворог української нації. Освідомлюйте несвідомих і вказуйте їм шляхи до рідних шкіл, бо в Рідній Школі наша Будучність!

Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи".

—o—

Поручене всіми Епископськими Ординаріятами Товариство

„КАРПАТІЯ"

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і українське Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві

„КАРПАТІЯ" Львів, вул. Руська 18, І. п.

441 9—10

Жертви. о. Іляріон Лушпинський (Пишківці, п. Бучач) зложив на пресовий фонд 25 зл. з приводу Ювилею Преосв. Кир. Григорія. — о. Григорій Яструбецький, Лубянки низші п. Збараж — 16 зл. — як збірку між членами Брацтва Н. С. Хр. в Лубянках.

Біржа

Гроші. Ам. доляр 8·88, чеська корона 0·26½, австр. шіллінг 1·25½, ром. лей 0.05, швайц. франк 1·71½—1·72, червінець 17·50—18·00.

Збіжа. Пшениця двірська 43·50—44·50, жито 23·50—24·00, ячмінь на мливо 20·00—21·00, овес гал. 22·00—22·50, вика 30·00—32·00, сіно солодке 7·00—10·00, гречка 28·00—29·00, мак синий 120.00 до 130·00, мак сивий 90·00—100·00.

Доляр удержується.

Виявляється заінтересування житом, ячменем на мливо і гречкою. Наразі ціни незмінені. Тенденція усталена. Спокій.

Приєднуйте нових передплатників!

Студентству до відома

Останні в сім шкільнім році сходини членів **Української Християнської Студентської Організації** відбудуться в суботу 29. червня о год. 6 вечером в домівці УХО. при вул. Кльоновича ч. 8, II. п. Всіх членів просить конечно прибути

Управа Української Хр. Студ. О-ції.

НОВИНКИ

Шкільне віче у Львові. 25. VI. в домівці „Сокола Батька" відбулося за почином Народної Орґанізації Українців м. Львова віче в шкільних справах, про котрі референував пос. М. Струтинський. Промовляли м. і. дир. А. Крушельницький, о. Ол. Стефанович і пос. о. Л. Куницький. Підчас промови о. Куницького представник влади розвязав віче, мотивуючи тим, що промова о. посла має протидержавний характер. Провідник віча пос. Д. Великанович, запротестувавши проти розвязання, закрив віче і рівночасно отворив справоздавче посольське віче. Запропоновані пос. Струтинським резолюції, приняли присутні одноголосно без дискусії. Віче закінчилося опісля спокійно.

МЕБЛІ

СОЛІДНО виконані, власного виробу найновіщих взірців дешево можна дістати у

464 4—15

БРАТЯ СІВЕК

ЛЬВІВ, Коперника 3. — Тел. 42-44.

Влом до церкви. В ночі 20. ц. м. незнані вломники вдерлися через вікно до церкви в Липиці Гор. пов Рогатин, розбили скарбону і забрали близько 200 зол. в готівці.

У 20-ліття Замарстинівської читальні „Просвіти" відбудеться 30. VI. ц. р. в читальні на Замарстинові ювилейне торжество. Ювилейний комітет горячо запрошує українське громадянство на це культурне свято, щоб віддати честь піонірам культурного життя на нашім передмістю та своєю приявністю не тільки звеличати само свято але й додати духа нинішним робітникам на освітно-культурнім полі.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся 21. червня ц. р. відчит д-ра Володимира Коростівця на тему: „Національне питання як проблема сучасности". Дня 26. червня був відчит зі світляними образами д-ра В. Залозецького на тему: Участь західноримської архітектури в повстанню византійського будівельного мистецтва.

З Городенки пишуть нам: Відтягнені в значній мірі зпід впливу Церкви, богослужень й від послуху батькам, молоді, не маючи де подіти енергії, а в свята і часу, уряджують пиятики та бійки. Три рази уряджували городенські парубки напади на сусідний Глушків, доки останний раз в ночі з 3. на 4. червня числом до 70 — узброєні, не счинили формальної трівоги і битви, по котрій з побоєвиша повезено сімох тяжко ранених — з чого двох смертельно.

Російська Академія Наук у Ленінграді видала протягом двох лише місяців 40 книжок. Особливо інтересний звіт з її діяльности з 1928 р. в двох грубих томах: оден має ст. 360, другий 345. Дальше цікава з її публікацій докладна етноґрафічна мапа племен Сибірі на 8 аркушах з поясненнями на 106 ст. тексту (ціна дуже дешева 10 руб.). До найцікавіщих належить також студія А. Сідельникова про вплив католицизму в 15 і 16 ст. у Новгороді (Гл. Доклади Акад. Наук 1929 р. ч. 1)... Наші ні в Київі ні в Харкові дотепер не видали навіть атлясу України, навіть малої енцикльопедії.

Величезний вибір

ФУЛЯРІВ — МАРКІЗЕТ
ФАНТАЗІЙНИХ ШОВКІВ
ТА ЛЕГКИХ ВОВНЯНОК

поручає фірма

АНТІН УВЄРА

Львів, вул. Галицька ч. 10.

Також філії: в Дрогобичі, Стрию, Тернополі й Тарнові. 473 3-30

Цікавий цивільний процес. Авторка Ф. Массари запізвала накладню Маєра за відшкодування, подаючи в позві, що в лексиконі тої накладні наведено як дату її уродження 1874 рік, коли вона вродилася в 1882 р., а зробити театральну артистку на 8 літ старшою се для неї дуже шкідливо. Трибуналови не легко буде ствердити, чи се дійсно так і коли так, то означити висоту відшкодування. Поки що суд зарядив доходження над тим, як до лексикону вкралася така помилка.

Нова книжка про галицькі справи. Інж. Андрій Кендзьор, б. міністер публ. робіт, видав книжку п. з. „Водні й меліораційні роботи в полудневій Галичині (в ориґіналі: „Малопольсце") виконані з ініціятиви Сойму й Краєвого Виділу". Се перша часть великої, 4-томової праці, важна для тих, що займаються господарськими справами нашого краю, який так часто нищать повіні. Друга часть обійматиме проблєм реґуляції Дністра, Буга і Стиру, третя реґуляції гірських рік, 4-та рільні меліорації, дренажі, наводнення і т. д.

Штафетовий біг українських пластунів (Х. куріня Чорноморців) відбувся в перший день Зелених Свят з Маківки до Львова. Пластунська штафета принесла землю зі стрілецької могили на Маківці на Янівське кладбище точно в часі проповіди о. Дзедзика.

ОПОВІСТКИ

Ігуменат монастиря св. Макрини у Львові, при вул. Потоцького 95, подає отсим до відома, що сегорічні 3-дневні реколекції для Впв. Паньжінок священичих і учительок зачнуться дня 2. липня вечером. Оплата за харч і мешкання денно 4 зл. Постелі привозити не треба. Зголошуватись найдальше до 28. червня. 1—3

Стислі реколекції тридневні для священичих жінок і доньок відбудуться в днях 15—19 липня ц. р. в Станиславові в монастирі СС. Васпліянок заходами комітету свящ. жінок. Початок 15 липня (понеділок) 6 год. вечером. Кошти удержання 22 зл. від особи за весь час. Зголошення й гроші надсилати найдальше до 5. липня на адресу підписаної. Привести зі собою коцик, простирало й подушку. По реколекціях, в пятницю рано загальні збори комітету. В міру місця можуть бути приняті й світські пані. Якщо зголоситься більше як 50 учасниць, буде уладжена 2-га серія реколекцій, яких речинець подасться інтересованим до відома почтою — Ст. Фіголева, голова комітету, Станиславів, Голуховського 54. 3-3

Лежаки, гамаки, прилади до рибальства
ПОРУЧАЄ ЯКНАЙКОРИСНІЙШЕ

Альойз Гибнер 472 3—4

Ринок 38.
Телєфон 25-13.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Мар. Тов. Молоді подає до відома паломників до Риму, що українське паломництво, зложене зі 130 осіб під проводом Ексц. Митрополита Андрея гр. Шептицького буде прияте на спеціяльній авдієнції у Св. Отця дня 10. липня ц. р. Що до одягів то священики мусять мати реверенди, а світські паломники тільки приличний одяг, без згляду на краску.

ДЯК ІСПИТОВАНИЙ, кавалєр, уміючий вести хор, кооперативу, молочарню, писарку, амат. гурток; знаючийся на господарстві, пошукує посади, найрадше у священика безженного. **Володимир Шумський, Великі Очи.**

ГР.-кат. парох в Яворі н/Ст. почта loco пошукує зараз особи вдови по священнику (найрадше) самітної, побожної до управи домом, господарством з поданням услівій. 2-2

Конкурс

на внесення оферт і плянів до 30. VI. с. р. на виконання трапези з піднебесним в стилю византійскім до престола в церкві св. О Николая у Львові. Потрібних пояснень уділить свящ. В. Лончина, Львів, вул. Жовківська 28
477 2-3

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна набути отсі видання:

а) **Бібліотеки Укр. Христ. Організації**

Ч 1. Основи соціольогії	3·—	зол.
Ч. 3. Спіритизм	2·—	„
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0·80	„
Ч. 5. Секти й сектанти	0·60	„
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит Україна-Руси .	1·50	„
Ч. 7 Греко-кат. Церква	0·95	„
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса . . .	3·00	„
Ч 11. Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.	0·50	„

б) **Інші видання:**

В. Липинський: „Хам і Яфет" . .	—·90	„
Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція .	3·00	„
о. Др. Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.	0·20	„
Др. С. Томашівський: Десять літ україн. питання в Польщі. .	1·50	„

НОВИНКА! ВАЖНЕ ДЛЯ ХЛІБОРОБІВ!

Вже вийшла накладом Т-ва „Сільський Господар" книжка Д-ра Матвія Стахова **ХТО ВІДПОВІДАЄ ЗА ПОЛЕВІ І ЛІСОВІ ШКОДИ?** Ціна 80 грошів, з пересилкою 95 гр. В книжці подано — хто і коли покриває лісові і полеві шкоди, враз з відносними законами і розпорядками. Книжка необхідна для кожного хлібороба та для громадських урядів. Кожний Кружок „Сільського Господаря", кожна кооператива і Читальня мусять мати цю книжку, щоби боронити наших селян перед непотрібними тягарами і витратами. Замовляти у всіх філіях „Сільського Господаря", українських книгарнях, Повітових Союзах Кооператив, або впрост в Т-ві „Сільський Господар", Львів, вул. Зіморовича 20.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 30—100

ПРОТИ
ГУСЕНИЦЬ, БЛОШОК
та инших комах в полі, городі й лісі
481 средства негайні й успішні поручає 1-1
Др. З. Бах, інж. агр., склад насіння й рослин, Ринок 2, Львів, Тел. 67-32.

„ШВАЛЬНЯ" Львів, Клушинська 9.
приймає до виконання всякого рода
БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ як з власних матеріялів так і повірених. Ціни найнизші.
Вразі незадоволення **зворот** вартости матеріялу.
456 9—10

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 23
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 36-?

МАШИНИ до виробу цементових **дахівок**
Форми на керничні бетони. Громозводи, хрести, вікна до церков, каси огнетрвалі і інші вироби виготовлює
Михайло Стефанівський, Львів,
вул. Варстатова 10. — Телєфон ч. 49-14.
468 4—4

НОВООТВОРЕНЕ 448 9—10
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
З. ҐЕРҐЕ, ЛЬВІВ, 3-го Мая ч. 11. (над кіном)
виконує першорядно всякі техн.-дент. роботи по знижених цінах.
Пацієнтів з провінції полагоджує швидко.

ПОРОШОК
KOGUTEK *ДЛЯ ДОРОСЛИХ*
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ
виробу аптики Гонсецького в Варшаві.
Здертати увагу на повищий фабричний знак! 1-10
398

Позір! НА РАТИ! Позір!
ВСЯКІ
РОБОТИ ТАПІЦЕРСЬКІ
на замовлення, також перерібки виконує
Відома солідна фірма тапіцерська
463 **З. Кавфман** 9-10
ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ДОМІНІКАНСЬКА Ч. 2.
Ціни низькі! **Ціни низькі!**

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
386 б найдешевше, бо вхід через сіни. 42—50

ВЛАСНИЙ ВИРІБ! ЦІНИ ФАБРИЧНІ!
ПАНСІОНАТИ — ЗАВЕДЕННЯ
КОВДРИ двосторонні від зол. 22·—
в цвіти „ „ 35·—
МТЕРАЦИ волосінні від „ 70·—
з мор. трави „ 35·—
ПОДУШКИ з пір'я . . від „ 18·—
СІННИКИ готові . . . „ „ 5·—
ГОТОВІ ПІШЕВКИ . . „ „ 3·—
„ ПРОСТИРАЛА на ліжка . . . . „ „ 5·50
„ під ковдри з дірками „ „ 11·50
КОЦИ ВОВНЯНІ . . . „ „ 10·50
ПОЛОТНА - РУЧНИКИ - СКАТЕРТІ — КАПИ — ФІРАНКИ — КИЛИМИ
загально відома
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ та ПОСТІЛЬНОГО БІЛЛЯ
ПЄТРУШЕВСЬКИЙ — МЛЄКО
ЛЬВІВ, КОРАЛЬНИЦЬКА 6.
422 **Телєфон 37-72.** 18—25
ШПИТАЛІ — МОНАСТИРІ і т. п.
ЦІННИКИ ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

Уживайте! Уживайте!
ПАСТУ ДО ВЗУТТЯ
„ЕЛЄҐАНТ"
АДРЕСА:
ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО 51.
433 9-10

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає найможніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
141 73-?

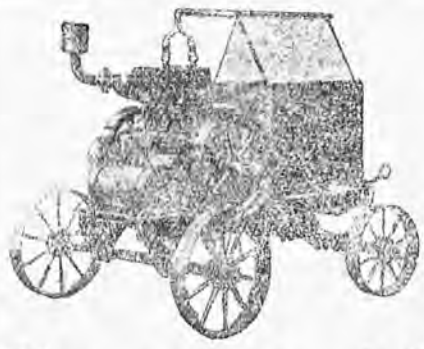
МОТОРИ
бензинові, нафтові і т. п.
— фабрикати фірми —
R. A. Lister, Co Ltd. Dursley
(Англія)
438 — ПОРУЧАЄ: — 3—4
Кляґсбальд і С-ка, Львів; Вірменська 8. Тел. 6-29.
Виключна продажа фабрикатів фірми R. A. Lister, Co Ltd. Dursley, на цілу Польщу.

ЗАВЕДЕННЯ НАПРАВИ ВЗУТТЯ ПЕТРА СРОКОВСЬКОГО
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 29
452 приймає **взуття** скіряне на гумових підошвах до направи та виробляє нове на гумових підошвах з білої індійської гуми. 6-10

Видає й редагує Комітет У. Х. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.